JliAliHIS * BAJETO THCIS.

0UB5X8 THBOLCflJCaX

?onu» IX

D0 SACSA/Cl/TIU

Qua«*l!or»i* IX – ‘-Ull

(Ad >ain SttoJantli» tn QnlvflrtiUt J»
UruUonlg Poonltat» iMleaopliiMl

13*4

Aoo. de 'I ʖ rnd -L.

JOANNIS A SANCTO THOM&

CURSUS THEOLOGICUS ^ i, 3. V '2-.

In SuunirJIii Theologicam D. Thomao

Tomus IX

IN TERTIAM d. thomae

De Sacramentis

Quaestisnes LX - LXIII

/n**"
Parisiis
/Ludovious, Vives, Editor
13, via Delambre

1885

E X r/4'l

. C J';

i cl Li ?.

v * r!

jQtOTS a satcso vechi

N

DISPC7ATIC18

DI ftiCBAMBfXS Dt CMEI.

Xn h*c Httrlt neglfitsr nor. oerrat stylo* cor.suetun ln a-111» naterlle, quia lllwx «laboravit antequa* ad unlrereltatee Corrplutaneao accederet; 14oo nos. ut ««a tradam* sicut ds nona Ipsius nccopimo, typis illan anr.dame ordino praescripto: st quaatrls uagletsr nor. utatur titulo dlsputatlonu* r.os lr. serim e lllun. ut ssrles disputationi» consectatur ooa ollis lateriis totius hujus tertloo portis: st sic sub quasi Ibat quaestlono subdttoma dleputatlonea, quas *1 ridetur psr nrtlculos D. Shonas, cun litterali explanatione sagistri; ot sub slngulle orti eidis succedent dubia oo nodo quo «b Ipso norontur ot dispatentur.

qcAisno lx

K- SACRAXE7I8.

OBDO DCCTHXtUE ISTIUS NA TEIAS OS SACRA-m-ns

X. So quos do Deo Incarnato ln hac tsrtla porto S Thooas dlspatnrlt Ita disposita sunt ot oonnaxa. ut prius oiporlt sanctus doctor ds his. quas ad insu* V«rbua Incarnatus ln se Ipso spectant": deinde de his quae ad nos pertinent, quibus selpsnx nobis conmr.l carit

M*. t* ad Haof

X, peccatores auten st d#Mtoros erant proptor offensae et sle pretio indecebant ot lnflrad propter pecoatl rjlr.era. et ele opus erat cndlclna : nscessarlu* fuit Institiuere alloua neila. quibas Ineo nobis rsdsnptlo appllcarstar st ta*:uaa nedld-r.o cura.it. et tanqn— prstlu» satisfaciens St haec nodla eacrononta dicuntur, quia licet cominioatlo Del ad nos flat foranll ter psr gratia* DI r!nae consortes naturae, IX Petri X, et dlspositlro por fldeo ?u*ta Illud ad Xfuee. XXX : Habitare (?/ gjlstup per fide? ln cordibus nostris: st eoneunnatlre por charltater. ut lbidac «cbdltur : Ir. fv. L.'.Z .: r<dlc: :1 i Ita stlnr. requiruntur exteriores quaedan protestationes et eynbola, quibas colatur Deus. Ecclesia risibilis coadunetur^ et dlpioscatur rlslbllltsr. lpsaqus sanctiflcatlo ln virtute sanguinis Christi nobis applicetur exterioribus signis el cojsbid*-cando ot non oolua lntorlorlbue actibus. Unds postquan S. Ihonae ln rlgintl oex prini i quaestionibus tractant ds hle. quas ad nyoterlua lpsun pertinent et de perfectionibus aut defectibus *s-eunptlc a Verbo, et quae ex Ulle consequuntur dolrde da axecutlono ipsa Incarnationis at Christi Bonlr.l operibus tra«tavlt a quaestione XXVII sive quontua ad lngressua «Jne lr. hunc madun, ex ojj-

tre virgine nascendo; «Iro quar.tcn ad pro-
greesu» ln hoc aundo p»r cor.vereatlocen
euan et doetrlnan »t nlraeulo. quitu» :
Pertraaallt aeaefaclnr.lo »t aa/.di/lo ca~,«i
Aci. X; olve quantui ad «geeeun ejus ex
hac vita per passione» ot Dortex aun».
qua : Operatu» a»t aalutoa In sodlo tor¬
re» Esa- USI!; »ive quanta» ad regre»-
»u= «Jua ad Patren. quando : Slorln »t ho-

pgala »gra F.ol- P»ai. nn t»
quaeotlor.e adt do aacroaor.tl», qultc» la-
carant! Vortd vlrtu* et radenptlo ad no»
dorlvatur, et Ecclesiae »anctlflcntio pro-
pagatur et dirigitur.

II. Et prino agit de eacranontle ln
coanunl. a quaeetlone LX u»que ad eexago-
»l»a» eaxtan delr.de de unoquoque oorun
ln speciali. In coaainl duo praecipuo coa-
eldernntur eclllcot quid olnt oacraner.ta,
et quot olnt, id oot, quldllta» et nae-
mo. doflnltlo ot dlvlelo. ^.lddltaa au-
ten «eu eeBer.tla allqujue rei considera-
tur per Intrinseca. ot per extrlneoca, qui-
a dotet considerari por onnoo cauta» sua»;
olc eds iclontlflco tractatur da aliqua
ro quando por caueae suae cognoacltur. Ex
quatuor nutoa cauele duae eunt lntrlneooao,
eclllcet fini» ot efflciora. Causae ergo
iatrlnoocao, ot quiddltateo oacranentl ln
comunl coneldorat S. Phoca» in quaaetlo-
ne LX. ubi qulddltateo oncmnor.tl coaeido-
rat notaphyeice ot physico. notaphyslee
trlhuc prini» Articuli». oetondendo genu»
oja». adllcet, quod olt ln genero ol*yiii
ot spociflcan dlfforontlan, scilicet, quod
olt Blgran practlcu» «lgnlficsui» rea so-
ernn prout noe »anctlflcnt. Phyelco nutor
rollqulo qulnquo artloulla, ostendendo na-
t oriae ot formo, ox qui Vae quael ex liitrln-
cob1« caaalB conponltur sacranontua. Con»l-
daratur auten dunllciter hnoc physica oon-
poeltio, prino, ox porto lpeorux rorux,
quao assumuntur ad constituendus elgnan
sacrenontalc, quae eur.t ree et verba; fcn
qulVue. quia verb* xagje exprosao ot doter-
nlnnte ee habent ad significandus, ratio-
non formo oortluntur respectu rerua, quae
clnue doiorolnotoa et expreeean significa-
tlor.c* KnVent : eeciqjdo, eunltur conpool-
tio ex parte significationis cadant1» «j-
per totux illud constitutae ox roVuB ot
rohle : ita quod oxtrcrm hujus conpoeltlo-
nl» sunt Illud oonatitutu» ex rolxie et ver-
ble, et lpea olgniflcatlo : eicut ln b»l-
no dupliciter conelderoxue cotrioeltlonen
pRrelcan. urino, ox mtorln ot forxe. ex

quitu» reiultat natura ! oeonado,
nanltate ot «uppoalto ex quo rooultat
tota» how) ot olc quiddltates aocranar.
tcrun coaoidorat Bar.ctu» docBor la hac
quae»! Ione tan aetaph-olo». quoad gonua
ot dlffarer.tlan, qua» phytlce quoad
ccinoBltlor.cc ex fora» et uaterla, (3)
id o»t. verVls ot rotu», ot clfulfloa-
tlono et elgno.

III. Polr-de lnolr.lt Inquirere de cau-
»l» extrlnaocl». quae eunt dano, flal»
ot efftelone Et qulden fini» oet du-
plox. eclllcot flnle cousa. teu flnle
cujus gratia, ot flnle offoctue. eleut
eolot dici, quod unuxtquodquo oet prop-
tor euan operatlonen; et utruaquo finem
cor.eldarnt S. Tnor*a. Prla», flnea cu-
Jue gratia ln qunontlono UB ln qua n-
git do neceoeltato eacraneutorua. oeten-
dono propter quen finon aacraxenta »lct
nocoeaarla, ld oet. propter ealuten hu¬
xanae; aon qulden ante etatu» poecati,
»ed poet; tua ante Chrietl adventua.
tun poot ejuo adventu» : secunde. coaol-
dorat fir.cn offectun. queo oauaant Ipan
aacranaata, qui oet duplex, eclllcot ef¬
fectus orlnclpalle eclllcot gratin oan-
otlflcnne. do qua coneldorat quaeatlono
LXII quid olt gratia oa= ranente.il».
qua» aacronanta cauoant, ot qua virtute
ot xodo ean caueent, mralltor ar. phyal-
«o: allu» oot offoctue nlr.u» principalia
qui ordinatur non »d sanctificandus; »ed
ad cor.atltucrdu» nlnlotro» Chrietl san¬
ctificanti». *lve pa»»lvo roclploate»
ejue nlnietorln. alve ad**v« dr.letxan*
toa; ot hic offoctue oet character, quo
lpel Chrleto conflguraimr ln gor.oro ad-
nletrandl; et per aliquot encranonta
lrrprlnltur. non por oxmla; et de hoc ef-
l'ootu agit a quaoetlono U3I1.

IV. Explicato auten fine, tan qut eet
couon. qua» qui cat offoctue. restat a-
gere de alia canea oxtrlneocn. scilicet
officiente; e* haec eet duplex, alia
principali», «cllicet ln»tltuen« e aero
nenta, quod proprio portlnot ad illuxi
qui eet caput gratiae, ot Ecclonlae. ot
olc Christus oet causa sacraxentorun ;
alio ninloterlalle. scilicet par quod
aacraxcnja noVle adnlnlatrantar : ot utra-
que cauaa agit quao tue ad potoatatem ln
Ihrleto: quanto» ad nluletorlun ot ln-
tontlonan ac fldon. ln xdnletrle : et
olc rom»not axpllcata quiddlta». eeu
quidquid pertinet ad naturam ot ooeontl-

am sacramentorum per omnes enas quatuor causae et effectus, sive per intrinseca et extrinseca. Hestat deinde agere de divisione sacramentorum, et eorum numero et sufficientia, quae sunt numero et sufficientia quae sunt septem : et de eorum inter se comparatione et ordine : et hoc agit quaestione BXV. St sic manet expliqata tota materia de sacramentis in genere, tam quoad diffinitionem, quam quo ad divisionem . Nam a quaestione LXVI, incipit in speciali agere de baptismo, et reliquis sacramentis.

DISPUTATIO XXII.

DS QUTDDITATE, ST ESSENTIA SACBA,-MffiHQBDX.

AHII CULUS I.

Utrum sacramentum sit in genere signi ?

I. Prima conclusio : Nomen sacramentum est analogum analogia attributionis ad .plura, quae dicunt habitudinem ad sanctitatem : in corpore et ad tertium.

Secunda conclusio : Sacramentum ut in praesenti accipitur, est in genere signi: etiam in corpore.

Tertia conclusio : Eatio causae non est praedicatum commune omnibus sacramentis : ad primum.

II. In hoc primo articulo incipit S. Thomas tractare de quidditate et essentla sacramentorum, a partibus (4) diffinitionis. Primo, a genore scilicet a ratione signi, quae est ratio quasi generica illorum. Ad hoc autem explicandum exponit significationem hujus termini sacramentum: scilicet, quod est nomen analogum, tam in corpore, quam in solutione ad tertium It de hoc est

III. Prima conclusio : Quae non aliter probatur, quam explicando analogiam hujus termini sacramentum, quae non est proportionis, sed attributionis, et ejuw natura, seu essentia explicatur in diffinitione communi, ab omnibus recepta, scilicet: Quorum nomen est dommune, ratio autem per nomen significata intrinsece est in uno analogato, in aliis vero extrinsece. Exemplum hujus adducit D. Thomas in corpore : n Sicut, inquit, a sanitate, quae 38t in animali, denominatur sanum, non solum animal, quod est sanitatis subjectum; sed dicitur medicina sana, in quantum est sanitatis effectiva : dieta vero in quantum est conversativa ejusdem : et urina, in quantum est significativa ipsius. Sc hox exemplo sic intulit ad intentum : n Sic igitur sacramentum potest aliquid dici, quod habet aliquam sancti tatem occultam, vel quia habet aliquem ordinem ad hanc sanctitatem, vel causae, vel signi, iiel secundum quaecumque aliam habitudinem." Haec D. Thomas. Unde patet, quod hoo nomen sacramentum, est analogum attributionis, sicut ly sanum, quia potest denominare aliqua, quae solum habeant habitudinem vel ordinem causae, vel signi ad sanctitatem; et sic intulit D. Thomas ad tertium, quod n<kn erat aequivocum, sed analogum. Per quod manet conclusio probata quae est praeambula ad sequentem, quia significatio nominis prius praelibari debuit, ut quaestio de re significata clarius procedat.

. IV. Secunda conclusio est responsiva titulo articuli, et in ea intendit D. Thomas dicero quomodo sacramentum, ut

specialiter none loquimur de sacramentis, sit signum; et hoc S. Thomas ostendit ex allata communi ratione analogorum attributionis, quia non repugnat ea, quae ordinem dicunt ad aliquid unam, denomiminari ab eo, plura autem dicunt ordinem ad sacramentum; nam non solum dieftur id, quod est sacrum secretum, et habet in se sanctitatem occultam, sed quod habet habitudinem ad hanc sanctitatem, sive caueaer sive signi, vel consultationis aut aliquid aliud; ergo ab illo nominari possunt sacramentum omnia ista, si omnibus illis idem nomen imponatur; ergo invenitur sacramentum quod sit signum sanctitatis occultae, quae ratio efficaciter probat dari aliquod signum, quod denominetur sacramentum, et consequenter quod aliquid denominatum sacramentum, sit in genere signi. Nec enim assignandum est genus in sacramento ex vi nominis sacramenti, quod analogum est; sed ex particulari ratione cujuscumque analogati, quod sacramentum nominatur, secundum quam in determinantur aut denominantur sacramentum, sit signum, sacramentum constituitur in genere signi.

V. Unde colligee (quod ad majorem servit explicationem) quod titulus articuli non intelligitur de ly sacramentum, in suppositione indefinita, eeat determinata, in hoc sensu, utrum aliquod ex his quae denominantur aut nominantur sacramentum, sit ir. genere signi. ' Et ita ly sacramentum in titulo, nec supponit pro sacramento novae aut veteria legis, nec pro sacramento analogo in communi indefinite; sed pro sacramento analogo in suppositione determinata, id eet, an aliquod (5) ex analogatie de ly sacramentum, sit in genere signi. Unde non probavit S. Thomas nostra sacramenta aut antiqua esse in genere signi J hoc enim probari non debet, sed supponi, quia praedicata quidditativa non possunt demonstrari de subjecto ex propriie alicujue scientiae, ut dicitur I posteriorum; sed probavit inter analogata de ly sacramentum, dari seu reperiri aliquod quod eit in genere signi, et hoc pertinet ad quaestionem an est. Ad probandum autem aliquid esse, ut S. Thomas dicit I p. quaast. II ad secundum, medium quod assumitur, est quid nomen significet seu quid nominis, non autem quod quid; et sic D. Thomas ex quid nominis ostendit dari sacramentum in genere signi; unde optima est ejus ratio, et ex propriis procedens.

• VI. Tertia conclusio S. Thomas, quam ponit solutione ad primum, explicanda est ex differentia quae versatur inter analoga, quae denominantur ab uno primo efficiente, et quae denominantur ab uno primo in genere causae formalis aut finalis; etenim supponendum id quod Cajetanus et logici communiter dicunt de analogia attributionis, quod illa Circuit omnia quatuor genera causarum; et aliqua denominantur ab aliquo uno, quod se habet in genere causae formalis; alia ab uno quod ee habet in genere cauaae efficientis aut finalis, etc. Est tamen differentia, quod eg quae denominantur ab uno principali, quod se habet in genere causae formalis, non possunt ex vi talis denominationi8 importare rationem causae, quia causalitas formalis solum convenit formae ipei informanti; alteri vero quod non sit forma, communicari non potest. Unde ea quae dicunt habitudinem ad id quod se habet ut forma, non possunt ex vi hujus denominationis participare rationem causae formalis, nisi forte denominetur aliquid ab eo, quod est forma extrinseca, seu quasi exemplaris, quia ab ieta fieri potest denominatio. Nos autem loquimur de eo quod denominatur ab aliquo principali, ut a forma intrinseca, sicut eet sanctitas. St simile est de causa finali, quia id quod est finis, tamquam ultinum et finalizans, hon potest alteri communicari quod ultimum non sit. At vero ea quae denominantur ab uno prdmo, quod se habet in genere causae efficientis, possunt participare ab eo rationem causae efficientis, quia ahec communicabilis est, ut 'patet in instrumentis et adjuvantibus, quae omnia induunt rationem causae efficientis.

VII. Unde si in ipso nomine principalis et primi, a quo alia denominentur, importetur ipse ordo et ratio efficientiae, quaecumque communicant in tali nomine, et denominantur ab illo, oportet quod ordinem efficientiae induant et importent. Et ita, quia medicina significat aliquid habens ordinem efficientiae ad sanitatem, quaecumque denominantur a medicina, ut medicamentum, medicinalia, etc. oportet quod causalitatem dicant, et in genere caueae ponantur in ordine ad sanitatem ex vi talis denominationis. Quia vero sanctitas secreta seu occulta,

non dicit aliquid secundum ordinem effi-' cientlae, sed formalis aut finalis causa-" litati8, ideo eae vi denominationis a tali re non debet imoortarl ratio causalltatl» in analogatis, sed poterit in ratione si¬gni aut alterius rationis se habere ? et ' 8i in rationem causae imobrtet, non erit ex vi denominationis ab illo principali analogato, sed quia ex se ordinem dicit ad illud in genere causae, sicut aliud in genere signi. Et interpretatio ista eae verbis ipsis S. Thomae elicitur, dicentis: (6^ n Quod quia medicina se habet ut cau-; sa effectiva sanitatis; ideo omnia dehominata a medicina, dicuntur in ordine ad primum agens, et Important causalitatem,w ubi ratio importandi causalitatan, ad de¬nominationem ab illo primo efficienti de¬ducitur. Quia vero sanctitas, a qua sa¬cramentum denominatur, non significatur per modum causae efficientis, sed forma¬lis aut finalis : * Ideo non oportet,quod sacramentum semoer importet causalitatem,* quasi dicat, quod id non habet ex tali de¬nominatione ; si autem importat eausalitatem, id erit quasi materialiter, et per accidens.

VIII. Haec sunt quae explicanda occur¬runt circa litteram 8. Thomae : et quan¬tum attinet ad primam conclusionem, satis videtur «plicata, et fundata secundum na¬tionem a D. Thoma allatam : deincoos opor¬tet alias conclusiones exolicare circa ea quae in hoc articulo controverti possunt.

DUBIUM PHIMUM.

UTHJM SECUNDA CONCLUSIO : QUOD SACSAMEP-• TUM SIT IN GENERE SIGNI 8IT TEU.

Conclusib est affirmativa.

IX. Notandum quod in duplici sensu po¬test conclusio 8. Thomae intelligi t Pri¬mo sic, quod cuta sacramentum sit quoddanr analogum attributionis, unum ex analogatls in eo contentis sit in genere signi. Bt - sic intelligitur a D. Thoma, dum ostendit sacramentum dici, non solum de eo quod est sacrum socretum, sed etiam do eo quod habitudinem habet ad tale sacrum secretum, sive in genere causae, sive in genere si¬gni : a3tio modo potest intelligi conclusio sic, quod talo saoramentum (scilicet de quo in praesenti loquimur) habet oro genere rationem signi : et sic etiam in¬tenditur a D. Thoma, ut patet in ultimis verbis articuli : et sumitur conclusio ex communi patrum consensu, appellanti¬um sacramenta signa : -praesertim 3. Di¬onysii ca-o. I de Ecclesiastica hierarchia, et capite 7 Augustini loco citato a D. Thoma in argumento Sed contra, et XIX, contra Jhustum, cao. XVI, et epis¬tola V, et pluribus aliis in locis. Sumitur etiam ex Concilio Tridentino 8688. VII, canone VI, ubi definitur : " Sacramenta novae legis continere gra¬tiam, quam significant t et non esse so¬lum externa signa, et notas quibus fide¬les ab infidelibus discernuntur.* Et in sacra Scriptura, circumcisio, cmae sacramentum antiquae legis fuit, trocatur saepe signum, ut Cenes. XVII, et Bom. IV. Auctoritates quidem istae con¬vincunt sacramenta esse signa : sed quod signum sit genus sacramenti, disputati¬oni relinquitur, oraesertim, quia aucto¬ritates oraedietae sanctorum et Conci¬lii, -praecipue loquuntur de sacramentis novae legis, quae certum est esse signa, cum constent rebus et verbis, ubi verba rationem formae obtinent, quod esse non posset, nisi sacramonta nostra essent signa.

X. Nihilominus de sacramento in com¬muni, sive antiquae sive novae legis lo¬quendo, certa est conclusio posita,ouod sint In genero signi. Et orobatur hoc fundamento, nam de ratione essentiali *r. et intrinseca sacramenti est, quod sit aliquid externum, et sensibile, dicens ordinem ad rem 6a;cram; sed non -ootost per se et essentialiter petere quod sit res sensibilis et externa, nisi sit si-gnnm rei sacrae ; ergo nor se essenti¬ale est sacramento quod sit signum. Ma¬jor natet, quia sacramentum essentiali¬ter dicit, quod sit (7) caeremonia exte¬rior, et nrotestatio religionis humano modo facta, quod fieri non posset nisi sensibiliter, quia haec est hominum natu¬ra, ut sensibilibus et externis caere¬moniis utatur in suae religionis nrotes¬tatione, et caeremoniis et congregatio¬ne multorum eamdem fidem protestantium. Hoc enim flori non potest, nisi aliquo externo et sensibili signo, et ad hoc sacramenta deserviunt. Minor orobatur, nam si sacramentum esset in genero cau¬sae respectu roi sacrae, seu sanetifica-

tionl8 nostrae, non ner se peteret esse aliquid sensibile, cum causa sanctificationis nostrae si sit principalis, spritualis sit; si instrumentalis, aeque bene corporea ac spiritualis esse potest : ergo non quia causa est sanctificationis postulat esse quid sensibile, sed quia est signum : nec enim aliam habitudinem ad sanctitatem occultam dicere potest,. nisi causae, aut signi. It praeterea, qtiia de ratione sacramenti est quod sit saternum protestativum religionis et fidei : ergo debet esse signum quo unum ab alio discernatur.: Sursus,, si essentialiter ei oonvsnlt esse signum, non -ootest competere tamquam differentia cum in hac ratione signi conveniant alia multa,quae non sunt sacramenta, ut-sacrificia; si^ia speculativa rerum sacrarum, ut imagines etc. ergo debet esse ratio signi ratio generica respectu sacramentorum. Itaque cum sacramentum non constituatur in ratione externi ac visibille nisi ut signum est, secundum rationem autem qausativi potius sit quod occultum (si quidem in hiS divina virtus secretius operatur)fit ut ex his duobus, quae in ratione sacramenti possunt concurrere (scilicet ratio signi et ratio causae) illa sit essentialie et generica ratio sacramenti ut sic, seeundum quod sacramentum nominat quid - externum ac sensibile : et ita in ratione essentiall sacramenti humano modo dati et visibilis, includitur ratio signi; imo caetera quae sacramento conveniunt sacramentaliter, nisi ut per significationem manifesta fiunt.

SOLVUNTUR AROTMHTTA.

XI. Prinum argumentum apud magistrum Fugo potest solvi primo dicendo, quod 9. Thomas tractat hic etiam de sacramentis ut eunt causae : non quia hoc sit genorlcum seu genus sacramenti, sed ratio valde specialis, utpote solis sacramentis novae legis conveniens : esse autem signum est omnibus commune : unde non convenit eis causare ex eo quod sacramentum. sed quia novae legis sunt, seu oontinoantur cum passione Christi, et ab ea derivantur Secundo dicitur, quod tractat hic de sacramentis ut sunt causa, non absolute et pure, sed ut sunt causae subordinatao rationi signi : causant enim quod significant : et ita ratio signi est principalior et generica. Tertio; solutione magistri Nugno, quod eausare convenit sacramentis ratione materiae : significare vero ratione formae.. Qpod non est acci plendum, quasi causare in sacramentis novae legis sit materiale et.secundarium, aut non sequatur rationem significandi, si quidem causant quod significant, sed quia id quod assumitur a Deo ad causandam gratiam, est illud sensibile externum, quod est subsfcraatum significationis ad placitum, non autem ipsa significatio, seu id quod significationis eat causa, sed res sensibilis elevata a Deo, et hoc sat materiale in sacramento, id autem quod formale est, et quod rem sensibilem sacramentum constituit, est signum; postea vero sacramento (S; constituto convenit causare, non quia ad id assumatur significatio, sed res sensibilis substrata significationi,

XII. Secundum argumentum solutum est supra in tertia conclusione S. Thomae; et vide etiam solutionem Nugno.

XIII. Tertium argumentum recte eolvitux a Nugno, quod sacramentum etiam in specie ponitur in genere signi, secundum quod sacramentum est, et in ratione talis artefacti seu compositi. Satione tamen sui materialis (bou materiae) quod subsstemitur sacramentali significationi, ponitur in gemere actionis, ut ablutio, qnctio, otc.

XIY- Quartum argumentum ex dictis in solutione ad primum solvi potest. Xt dicendum, quod generica ratio sacramenti, quae signum est, contrahitur per id quod intra rationem signi continetur formaliter, licet materialiter pertineat ad genue causalitatis. Unde causare pure et absolute non contrahit rationem sacramenti, nec pro ejus differentia ponitur; sed causare sacramentali modo, scilicet, ut subordinatum significationi, seu ut causativum modo manifestativo et significativo, et sic est differentia sacramentorum novae legis, quam Concilium ponit. Nec est inconveniens, quod aliquid reale, ut eubest alicui intentioni rationis, sicut generare scientiam in syllogismo demono¬trativo, et opinionem in probabili, cum tamen genus syllogismi sit quid rationis,

XV. Secundo dicitur, quod sacramentum novae legis potest dupliciter accipi,- uno

modo secundum rationem sacramenti, et ea, quae praecise pertinent ad rationem sacramenti : alio modo secundum rationem sacramenti in lege evangelica, et seoundum subordinationem ad institutionem Christi. Dicimus ergo, quod secundum institutionem Christi, et illa supposita, essentiale est sacramentis nostris causare gratiam. Xx vi autem et essentia sacramenti, id per se non sequitur, nec sacramenta nostra ut descendunt a ratione generica sacramenti, habent causare, sed ut descendunt a peculiari institutione Christi, et derivantur ab ejus passione. Itaque institutio Christi haec duo junxit, ot quod essent signa talia, habentia efficaciam a passione sua, et participantia ab ea causalitatem instrumentalem gratiao, sicut et ipsa passio causativa est gratiae. Xt ita huic institutioni, aut ea supposita, ita essentiale est sacramentis nostra esse signa, sicut esse causas; licet illud primam genericum sit. Unde institutio illa, licet utrumque instituat (scilicet rationem signi et causae) tamen ut institutio est sacramenti, solum respicit instituere signum, simul tamen habuit hoc signum instituere ut causam, et ideo per se convenit utrumque, non perseitate ex vi essentiae sacramenti, sed ex vi institutionis talitor factaa. Qjiia tamen id quod assumitur ad inatrumentaliter causandum in sacramento non est ipsa forma, seu ratio signi, sed id quod naturale ot sensibile est in sacramento, ideo dici--tur convenire essentialiter ratione sui materialis.

XH. Unde sit tertia solutio a::plicativa hujus, quod esse causativum potest dupliciter accipi, uno modo quantum ad destinationem ipsius sacramenti, ut sit causa, quia videlicet cum ex se non habeat causare gratiam, ex institutione Christi Domini habent sacramenta osse destinata ad oausandum illam : alio modo quantum ad susceptionem influxus physici instrumentalis, quem rocipiunt sacramenta a Christo Domino, ot virtute passionis ejus, Quantum ad hoc secundum, osso causativum gratiae, aliquid realo (9) est, et compotit sacramentis ratione sui materialis, nec 80 habot ut difforontla contrahens rationem sacramenti secundum se consideratam, quia reale quid est. Quoad primum vero essentiale ost sacramento, secundum talem institutionem ejus, quia institutio Christi Domini non solum fuit destinare Cigna gratiae, sed .destinare signa causativa gratiae, et participativa causalitatis instrumentalis ratione sui natsfrialis. Xt secundum hoc, esse institutum et destinatum ut sit causativum gratiae, est differentia sacramentomzia novae legis, si quidem in sacramentis differentia essentialis non- est sumenda absolute, sed supposita institutione, et secundum <{iod exposcit institutio auctoris eorum. Xt sic dato, quod id quod physicum est in causalitate sacramentorum (scilicet, suscipere influxum instrumentalem, et per illum attingere gratiam) non sit ratio qulddditativa et essentialis in sacramentis, esse tamen destirata ut causent, essentiale ipsis est ex vi institutionis Christi Domini; et ratione talis institutionis indicandum est quid essentialiter conveniat sacramento; non tamen ex vi sacramenti praecise et absolute considerati. Xt sic quod etiam sit essentiale sacramento causare gratiam ex parte materiae, sicut dicit Nugno, ex institutione Christi Domini petendum est, et non ex ipsa materia secundum se. Xt ita 6. Thomas quaest. Udi, art. I ad primum dixit : "Quod nostra sacramenta habent perfecte rationem sacramenti, in quantum ordinantur ad aliquid sacrum, non solum per modum signi, sed etiam per modum causae;" et sic probat ibi, quod nostra sacramenta sint causa gratiae, quia alias non transcbnderent rationem signi, nec plus essent quam signa gratiae. Unde nostra sacramenta dupliciter sunt analogata hujus nominis sacramen¬tum, et secundum habitudinem signi, et secundum habitudinem causae; licet quia ratio causae est subordinata rationi signi, unico modo dicantur sacramentum,

X7II. Qpintum argumentum magister Nugno solvi potest dicendo, quod esse caeremoniam religiosam convenit sacramen to ratione materialis, non tamen ideo pertinere debet sacramentum ad virtutem religionis, et ad praedicamentum quali tatis, quia non convenit ei esse quid religiosum fbrmaliter, sed objective, id est, tamquam externum quoddam objectum, circa quod versatur religio interior et actus ejus. Xt similiter usus exterior sacramenti erit actio religiosa, et ac¬tus religionis, non tamen ipsum sacraraentum, sed est objectum talis actus; sicut etiam sacrificium exterius non est rellgionis actus formaliter, sed objective,

et quaei materia circa quam. Et quod sacramentum sit caeremonia religiosa, conatat ex D. Thoma 1-2, quaest. CI, art. IV, ubi caeremonias religionis antiquae dividit in sacramenta, sacrificia at observantias. Et secundo dicitur, quod aacramenta considerari possunt dupliciter, uno modo ut descendunt ab institutione Ohristi Domini, et sic solum habent esse signa pronortionata religioni ! alio modo ut subduntur ministri intentioni et usui suscipientium, et sic pertinent ad actum religionls, si debite fiant; vel ad actum irreligionis, si indebite. Sed prima consideratio est eis .essentialis, non eecunda. .

XVIII. Sextum argumentum, scilicet, quod sacramenta mint entia rationis, tria inconvenientia apud Cabrera disputatione prima infert. Primum, quod si sacramentum est ens rationis, non erit sacramentum actu, nisi quando actu intelligitur et. objicitur menti, si quidem esse entis rationis est inteliigi : secundum, quod alias sacramentum esset (10) dicendum ens rationis et secunda intentio,, et sic entia rationis fluxissent a latere Christi i tertium,quod Infans quando baptizatur cum debita intentione, non semper suscipiat actu sacramentum baptismi, si quidem non memper sacer-, dos actu apprehendit illud; et ita actu non est. Sed in responsione hujus,"supponimus quod certum est, sacramentum pro formali osse eme rationis, ut patebit sequenti duhio. Et sic ad primum inconveniens dicitur, quod en6 rationis, licet pro formall habeat esse solum in intellectu, absolute tamen potest dici esse ante operp.-tionem intellectus, ratione sui fundamenti proximi; quod sufficit ut absolute et simpliciter dicatur esse sacramentum, licet non sit secundum esse objectivum. Qjiomodo autem hpc sufficiat ut dicatur esse sacramentum, cum pro formali sit ens rationis, explicatur dupliciter, ; primo secundum solutionem Cabrera, quia licet ens rationis solum habeat esse cognitum, et ratione sui fundamenti id non habeat formaliter, qui§ tamen ratione sui fundamenti est in proxima dispositione ut sit, et quod parum distat nihil distare videtur, ideo illud esn rationis, dicitur esse ratione sui fundamenti proximi, ac simpliciter ot realiter demominare subjectum, quae solutio praesertim habet verum in sacramentis, ct his quae sunt artefacta moralia, quia licet ratione fundamenti proxima non dioantur formaliter esse talis entia rationis, formalitate quasi metaphysica aut physica, sunt tamen formalitate quasi morali, quia secundum moralem institutionem et aestimationem dicuntur esse; et haec moralis formalitaa sufficit ad hoc, ut dicantur «ese absolute talia artefacta, quae solum moralia sunt,

XIX. Secundo, explicatur secundum solutionem elicitam ex D. Ihomae dofctrina, in I, dist. II, quaest. I, art. III ad quintum, ubi dicit : " Quod ea, quae pendent a ratione ratiocinata, duplicem habent firmitatem, scilicet firmitatem sui esse, et hanc habent ab intellectu, sicut oaetera accidentia; et firmitatem suae veritatis, et hanc habent ex re cui oonfojToaatur, seu in suo fundamento;" et ita dicit, quod rationes attributorum radicantur in intelieotu, quantum ad sui esse; in essentia autem divina, quantum ad firmitatem suae veritatis. Sic ergo, eo ipso quo entia rationis habent fundamentum proxlmurn, taliter quod jam non chimaerioe conveniunt subjecto, sod habent firmitatem suae veritatis, id est, pon sunt pure ficta et chimaerica, jam habent simpliciter et absolute eBse sufficiens ad denominandum, licet-* non habeant formalissimum esse axietentiae in intelleotu objectivo, quia licet mediante cognitione dicantur habere esse, qualecumque sit, id est, objeotiyum, non tamen mediante cognitione habent convenire subjecto non ficte, sed mediante fundamento, quod habet res ipsa ut tribuatur, vel non tribuatur ei tale ans rationis; alias si solum mediante cognitione conveniret, esset rationis ratiocinantie, et non ratiocinatae. Quare posito fundamento, jam habent rationem conveniendi, licet, non habeant esse actu quod est objectivum, sed habent esse non chimaericum; et ita in his entibus alia est ratio conveniendi et denominandi, alia axistendi.

X£. Secundo, responderi potest ad hoc inconveniens, quod ille entia rationis, quae constituunt et fundantur fen denominatione extrinseca, absolute et simpliciter dicuntur esse, et denominant ante operationem intellectus; licet esse quoddam, scilicet, relativum aut positivum, non (11) habeant nisi per intellectum; nec secundum illud donomineat, nisi quando actu cognoscuntur. Pro quo.

est notandum, quod quaedam denominationes sunt fundantes esse rationis et respectum rationi8; aliae vero sunt consecutae ad esse rationis, et ad respectum rationis. Primi generis sunt denominationes extrinaecae, ab aliquo actu humano provenientes, et talee denominationes absolute denominant, etiamsi non sint, quia denominant extrinsece, et ita absolute dicitur aliquis judex aut doctor et absolute dicitur sacramentum, quia absolute censetur manere denominatio institutionis, etiamsi non sit in actu objectivo relatio et respectus ille rationis, in quo ista consistunt. Secundi generis sunt denominationes, quae pure pendent ab intellectu cognoscente,et ab illo attribuuntur rebus, ut esse genus, species, universale, etc. Hec onim. aliquid denominatur tale nisi prout cognitum, et secundum quod est in intellectu. Hinc est quod propositiones et termini et alia, quae sunt signa ad placitum, dicuntur etiam esse signa in libro clauso, quia ibi retinent denominationem signi, sicut et impositionis, licet non habeant actu in4>tentionem et esse relationis objectivum. Ex his patet ad tertium inconveniens, •ni secundum dioitur, quod sacramenta dicuntur absolute entia realia, et non rationis, ut dicetur sequenti dubio, et sic non di-*citur absolute manasse ex latere Christi entia rationis. Item dicuntur manasse a latere Christi, non quantum ad institutionem et impositionem, sed quantum ad vim effectivam sanctificandi, quam ex passione Christi et continuatione ad ipsam habent.

30CI. Ad primum argumentum Cabrera recte respondet ipse, quod non est de ratione signi quod sit manifestum, sed raanifestativum; non autem manifestat actu, nisi illi cui significatio ipsa nota est. Sacramentum autem non habet significationem omnibus manifestam, quia consfat ex rebus et vfcrbis; res autem non ita expresse signifioant, Item sacramentum non solum est signum, sed etiam signaculum, et ita non solum manifestat scientibus significationem, ne omnibus pateat, et sicut aenigmata sunt signa rei contentae, non tamen omnibus manifesta, sed abscondentia et occultantia suum significatum : sic se habent sacramenta.

SII. Secundum argumentum, in quo inquirit, an sit signum ad placitum, et absolujre sit dicendum ens rationis, sequenti dubio explicatur.

XXIII. Quartum argumentum solvitur clare dicendo, quod signum ut sit actu signum, non requiritur quod significet alicui, aut percipiatur ab aliquo; id enim pertinet veluti ad effectum signi, non ad rationem constitutivam signi; quae non consistit in eo quod est actu significare, sed actu esee significativum.

XXIV, Quintum argumentum non habet difficultatem; constat enim Christum Dominum in eucharistia, et characterem in baptismo, non esse sacramentum tantum, sed sacramentum et res simul; unde neque sunt signa, seu in genere signi per se, eed ratione ejus quod est sacramentum tantum. Heliqua argumenta eoe Nhgno solvi possunt, aut difficultatem non habent.

NUBIUM SECUNDUM.

AN GENUS 8ACBAMEKTI SIT SIGiiUM, QJJOD EST ENS SATIONIS ?

Conclusio est affirmativa.

XXIV. Pro fundamento hujus conclusionis est notandum, quod in (12) sacramentis possumus considerare, et id quod occultum est in illis ex virtute Dei operantis, et id quod externum ac visibile, et ad rationem signi pertinens. Quando hic genus constituimus insacramentis, non loquimur de sacramento secundum virtutem suam et occultam Dei operationem, sed secundum essentiam et rationem sacramenti, seu ejus quod visibile est in ipBO, et sacramentale. Hoc ergo cum sit signum, oportet quod sit ad placitum, quia omnis ratio et essentia hujus artefacti seu compositi, quod eat sacramentum, fundatur in institutione. Institutio autem supponit unum, et confert aliud; supponit enim materiam sensibilem seu elementum, et confert significationem. Unde sicut respectu institutionis est quid materiale et praesuppo8itum ipsa sansibilis materia et olementum, ita respectu sacramenti, quod ex institutione resultat. Et sic genus quod convenit sacramento supposita ins-

titutione, non est illud, quod habet ex praesupposita materia sed quod habet ex vi institutionis; quod est ratio signi ad placitum, et relatio rationiB, ut statim ostendetur. Quare in artefactis, aliud est genus, seu praedicamentum ad quod pertinent absolute et simpliciter, seu in genere entis : aliud est genus quod eis competit, et ad quod pertinent supposita arte, et ex vi artis. Simpliciter enim, et in genere entis artefacta pertinent ad praedicamentum suae materiae. Xk vi artis autem, et supposita arte, pertinent ad genus formae, quae eis per artem trinuitur. 8ic in praosenti, aliud est genus, ad quod simpliciter et in genere ontis pertinet sacramentum : aliud ad quod supposita institutione, et ex vi sacramentalis institutionis pertinet ; sicut aliud est genus gratiae in genere entis, aliud in genero gratiae et supernaturalis formae. De hoc socundo inquirimus in praesenti, non de primo.

3QC7. Et dicimus, quod hoc genus est signum ad placitum, quod est rolatio rationis. In prima parte conclusionis conveniunt omnos theologi, et patet broviter, quoniam in robus sensibilibus et externis non potost esse aliqua connaturalitas ad' rem suporaaturalom et offoctum gratiae : ergo non possunt esse signum naturale ejus. Patet apnsequentia, quia signum naturale fundatur in aliqua connexione signi ad signatum, quam naturaliter habet : ergo hac deficiente, non potest dari naturale signum. Constat autem manifeste, quod ex natura sua res sensibiles nullam habent connexionem aut respectum ad res supematurales, et consequenter non -oossunt fundare rationem signi ad illas. Itaque solum id habent ex Dei institutione et placito, cum naturaliter eis non competat.

XX7I. Kcc obstat, quod habent aliquam proportionom ot similitudinem naturalem cum effoctu gratiae, sicut ablutio in baptismo significat intoriorem offoctum gratiae abluontis cor; hoc onim ox natura sua non habot determinatam significationom rospoctu gratiae, licot haboat aliquam analogiam ot comparationem, et ita significat valde in confuso, ot in communi offectum gratiae, scilicet, ut analogico convonit cum ablutione, ot comparationem habot ad ipsam; non autem dotorminato ot sacramontalitor illum significat; sic onim etiam multae ros externae significant gratiam aut effectus strpematurales, nec tamen sunt sacramenta; imo determinate etiam signa speculativa significant res sacra* ut crux, imagines, etc. et tamen non sunt sacramenta, quia non sunt signa practica. Multa ergo desunt illis rebus, ut ex natura sua sint signa effectus dupernaturalfcs, (13)ot multo plura ut sint sacramentalia signa 5 ad hoc enim requiritur specialis destinatio et sacratio signorum, quae rebus Be? nibilibus secundum se et naturaliter non competit.

XXVII. In secunda parte conclusionis non convenit cum caeteris Suarez III tom. III p. disp. I, sect. III, 9. Secundo objici, qui putat rationem signi ex impositione non consistere in relatione reali aut rationis. Et dc reali relatione certum est cum impositio nihil ponat in re : de relatione autem rationis probat, quia haec tamdiu est, quamdlu cognoscitur ab intellectu, cum non habeat aliud esse quam cognosci; signum autem ex impositione, etiam nullo intellectu cognoscente, ost signum et significat. Et sic inquit, quod haeo ratio signi solum ponit denominationem quamdam extrinsecam ab actu imponentis, moraliter vero est habilitas quaodam, seu aptitudo excitandi intellectum, ut aliam rem cognoscat, quia denominationes istae, quatonus manent in memoria hominum, multum valent ad hujusmodi actiones morales et humanas, ut in jurisdictione judicis, doctoratu, etc. oatejr.

XXVIII. Caeterum Suarii hanc sententiam omnes auctores elidunt, nec enim difficultas ulla est, quod actus ille impositionis denominationem extrinsecam solam in re imposita causet, sicut visus in re visa, aut intellectus in re intellecta, et cognitio in re cognita. Caeterum quid sit ista denominatio extrinseca, Suarez non explicat; cum enim non ponat aliquid reale in re ipsa, ut Suarez fatetur, necesse est, ut ponat aliquid rationis : sicut privatio, quae in re quidem nihil est, aliquid tamen rationis esse dicitur, quia eo ipso quod non est aliquid reale concipitur tamen ab intellectu ad modum formae et alicujus positivi, et ena rationis est: cum autem denominatio extrinseca non possit concipi ut privatio aut negatio, concipietur ut relatio; nec enim alia

sunt entia rationis quam privatio et negatio et relatio, ut conBtat ex quaestione XXI de veritate, art. V, quod si denominatio omnis extrinseca, cum non ponat aliquid in re, est tamen aliquid rationis tamquam relatio rationis, cur non et denominatio signi per impositionem ? Negare autem quod denominatio extrinseoo, ut esse visum, esse cognitum, sit relatio rationis, est contra omnem metaphysioam, cum denominatio rationis, supposito quod non est aliquid reale in re determinata, non sit -orivatio aut negatio : ergo debet esse reaitio rationis. Et praeteroa, quia licet impositio solum ponat denominationen extrinsocam ab aotu imponentis in re inmosita, tamen imponere aliquid ut sit signum, est ordinare illud ad signatum,. et non mere denominationem extrinsecam illi apponere, sed denominationem quae illud ordinet ad.xignatum, et alicujus rei faciat esse signum : ergo aliquem ordinem sou respectum adt relationem in co causat, non realem; ergo rationis.

mi. Et sicut esse Dominum in Deo, et esse creatorem est relatio rationis, quia licet creatura nihil ponat in Deo, tamen cum ordine ad creaturas concipitur, quando ut Dominus aut creator concipitur, ideoque est relatio rationis; sic esse signum ex imoositlone relatio rationis est, quia res imponitur et denominatur extrinsece, non absolute, sed in ordine ad significataum; et consequenter secundum relationem aliquam rationis. Ratio vero Buarrez, ut statim videbimus, parum urget; supponimus autem ex communi auctorum aententia, praeter Suarez, genus signi esse relationem, et signum in quantum signum (14) consistere in ordino ad signatum, ut ax primo libro summularum habetur, et probabilius est essentialiter consistore in relatione secundum esse -et non transcendentali, licot hanc supponat, ct in ea fundetur.

SOLVUNTUR AROUMELTIA.

XXX. Antequam argumenta ca proponamus, quae tangunt difficultatem illam, quomodo sacramontum dicendum sit ens rationis, prius aliqua quae contra singulas conclusionis partes militant, oportet solvero. Et primo contra id quod dicitur, esso signum ad placitum, nam sacramenta debent significare secundum aliquam similitudinem et proportionem quam habent cum egfeotu suo, meu gratia quam significant : ergo non ad placitum, sed naturaliter debent significare, quia significatio ftindata in similitudine et proportione naturalis est. Antecedens patet; tum quia in definitione agonis de 8. Victore, quae a D. Thorna approbatur in quarto sententiarum dicitur • " tyiod sacramenta secundum similitudinem significant gratiam, et ejus causa existunt;** tum, quia Augustinus dicit epistola XXIII : * Sacramenta quamdam similitudinem harbent earum rerum, quarum sunt sacramenta; quam si non haberent, omnino sacramenta non essent :w ergo debent ex similitudine significare, si quidem sufficit ad significandum ex similitudine, quod habeat illa signum, si quidem eo ipso est convenientia inter signum et signatum, et consequenter ratio significandi.

XXXI« Respondet, quod licet absolute loquendo non sit necessaria similitudo inter sacramentum et effectum supernaturalem, illa tamen sacramenta, quae de facto instituta sunt, saltem in lege veteri et nova, ex parte materiae, habent aliquam proportionem et analogiam, non quae sit ratio significandi rem sacram, sed quae sit congruitas ut assumantur et destinentur ut signa sacramentalla; et hoc est quod Augustinus docet, quodt debent habere hanc congruitatem, sine qua non erunt sacramenta; non quia haeo sit ratio formalis signlfioandi in eis, sed quia secundum harc congruitatem instituta sunt, et nisi eam haberent non eo mAdo essent, quo sunt instituta,

XXXII. Secundo, oppones pro ppinione Suarez argumentum, quod supra positum ost, quia videlicet relatio rationis non est nisi quando cognoscitur; signum autem ex impositione etiamsi noncognoscatur relative et comparative, est vere et realiter signum, signique munus oxercet J e^go non consistit in relatione. Hoc argumentum diluitur ex solutionibus datis ad dextum praecedentis dubii. Et praeterea dicitur, quod in signo ex lmpositione, duo considerare possumus : alteri» esse impositum, quod est denominatio quaedam extrinseca : altorum esse ordinatum ad signatum, quod est relatio, seu ordo rationis. Et quantum ad primum non indiget actuali cognitione intellectua, ut dicatur ot denominetur impositum,

bone tamon ut dicatur se habere relativo, et secundum relationem axistere, Qioad secundum vero dicimus, quod sicut Deus dicitur Dominus, etiam nullo intellectu cogitante, licet formalis ratio Domini consistat in ordine ad rem subjectam, ita dicitur signum, nullo intellectu cogitan¬ te, licet ratio signi sit ad signatum, quia sufficit ad id fuisse impositum et destinatum respectu talis signati, ut di¬ catur esse illius signum. Licet enim ex vi talis destinationis (15) et impositio¬ nis non ponatur ordo in re, quae est sig- num, et quae sio destinatur, relinquitur tamen fundamentum proximum talis ordinis et relationis, ratione cujus absolute et simpliciter denominatur in re ipsum sig¬ num, eo modo quo in re esse potest, scili¬ cet non secundum formam intrinsecam rela¬ tivam, sed secundam aliquid, quod non ni¬ si per formam relationis concipi potest; sicut privatio dicitur absolute esse in re, non quia sit, sed quia fundamentum ha¬ bet ut per formam positivam concipiatur. Sic ergo illud quod in re non est relatio, ita tamen se habet ut nonnisi relative concipi possit, dicitur esse relatio ra¬ tionis; et quod ad instar potentiae posi¬ tivae concipi potest, sed non relativae, est ens rationis, quod est privatio aut negatio. In his tamen omnibus denominatio ipsa fit per id, quod a parte rei datur, et taliter oognoscibile est, non per id quod Concipitur sic..

200311. Itaque quando dicitur quod es¬ sentia signi consistit in relatione, et consequenter essentia signi in actu; ergo quamdiu non consideratur relatio rationis, non est in actu signum, et consequenter nec denominatur actu signum sacramentum, respondeo illam primam consequentiam esso aequivocam, soilicet essentia signi in ac¬ tu, consistit in essentia relationis actu, et ideo distinguitur; essentia signi in actu quantum ad positivum et entitativum conceptum consistit in essentia relatio¬ nis in actu, concedo; quantum ad denomina- tivum, nego; sed consistit in fundamenta¬ li essentia relationis, seu in eo, quod non nisi relative concipi potest. Ut ins¬ tatur in privationibus et negationibus, quae quantum ad privativum conceptum sunt in re, et denominant ante operationem in¬ tellectus, non quantum ad positivum, id est, ut ad modum entis oonceptae; ita si¬ militer ratio signi ad placitum, non dici¬ tur esse actu in re^secundum aliquem actum positivum existendi in ipsa re (si quidem nihil in ipsa re ponitur per impositio¬ nem) sed dicitur esse actu in re, quantum ad id quod denominationis habet fundan¬ tis relationem rationis, hoc est, ooncep- tibills per modum relationis. St hoc sufficit ut denominetur signum, sicut in privationibus simile fundamentum sufficit ut aliquid denominetur privatum.

2DD3V. Tertio opponitur, quod D. Tho- mas saepe docet artefactum poni in du¬ plici genere, scilicet suae materiae, et suae formae; et principalius in praedioa- mento suae materiae, ut constat ex quod- libeto 23, quaest. VI ad tertium, et in IV, dist. 2CLJV, quaest. I, art. I, quaea- tione II ad quartum; ergo etiam sacramen¬ tum principalius ponitur in genere suae materiae, et consequenter non in genere signi, nec relationis rationis. Despon¬ detur artefacta quidam in genere entis simpliciter poni in genere suae materiae, non tamen in genere artis, seu quod ha¬ bent ex vi artis; S.Thomas autem hic non inquisivit de genere sacramenti in ratio¬ ne entis, sed in genere eacramentali : commone eat enim omnibus artefactis, ut in genere entis sint ratione materiae, sed hic inquirit de genere quod habent in quantam sacramenta, et ex vi institu¬ tionis sacramentaliB, et ideo dicit poni in genere signi, sacramentaliter loquen¬ do, non entitative.

2QQCV. Quarto objicies : Qpia si genus sacramenti est relatio rationis, simpli¬ citer et abeolute sacramentum dicetur ene reale et ens rationis, qicd est absur¬ dum. Sequela patet, quia quiddltative est ens rationis, si quidem genus ejus (16) sst relatio rationis, et consequen¬ ter quiddltative de eo praedicatur, et sic simpliciter erit ens rationis, si quidam id quod eet quiddltative tale, est siapliciter tale : similiter entita- tive eet ens reale quiddltative, si qui¬ dem entitative,pertinet ad genus suae ma¬ teriae, quod est quid reale, et sic ut haeo est quiddltativa : libum est corpus ratione suae materiae, sic ista est quid- ditativa » Sacramentum eat ens reale ra¬ tione materiae.

XXXVI. Despondetur negando quod haec debeat absolute et simpliciter concodi ; Sacramentum eet ens rationis, sed solum cum addito, sciMe®t;rf Sacramentum pro

formali est ens rationis, Licet enim quidditative sacramenta!iter genus ejus sit ens rationis, sed non quidditative entitative, cum enim in genere entie non pertineat ad praedicamentum suae formae, sed suae materiae; nequo entitative dicenflnm est ens rationis simpliciter, sed secundum quid, et cum addito* In genere autem entis non pertinet nisi secundum quid ot cum addito ad genus entis rationis, quia forma artificialis in quantum artificlalis, non pertinet ad rationem naturae aut entis naturalis, imo ut sic non est in genere entis, sed est aliquid consecutum ad ons, sicut intelligiblle aut oogioscibile; sio enim artificiale est aliquid descendens ab intelligibili, cum sit forma ab intellootu data et derivata. Ist autem aliud genus entis, aliud oognosoibllis, ut notat Oajetanus I p. quaest. I; art. III : unde non debet artefaotum danominari ens ab eo quod est forma, sed a materia, praesertim quando pro forma habet aliquid morale, seu ens rationis; tunc enim debet simpliciter denominari ens a ' materia.

XXXVII. Itaque ex triplici capite non debet sacramentum denominari quidditative ens reale et ens rationis. Primo, quia ln quocumque conoreto accidentali,- non ex aequo includitur forma et subjectum; sed forma directe, et subjectum ex connotato et consequenter, nec ex aequo intrat quidditaten talis ooncreti Id quod ad subjectum pertinet et quod ad formam, et sic non potest simpliciter quidditative dici utrumqup et sic album non est simpliciter substantia quidditative, sed ratione oonnotati. Becundo, quia ratio entis est ratio universalissima et transcendens, unde dicltur tam de ooncreto, quam de abstracto; et simpliciter dicitur de toto concreto, secundum id quod sinqjliciter in illo invenitur de ente; secundum quid autem tantum id quod minus principaliter et seeundum quid includit : concretum autem supponit pro subjecto, et artefactum pro suo materiali. Unde cum hoc ait aliquid reale, ens dictum de illo in concreto debat etiam esse ens reale, alioquin non supponerent pro eodem : cum etiam in genere entis principale sit materia, et secundum quid artificialis forma, praesertim si quid morale est, consequenter ens quod simplioiter de illo dicitur, non debot esse ens rationis, sed ens reale. St quia in praedicationibus non solum attenditur ad rem significatam, sed etiam ad modum significandi; si ex parte significandi importat ens reale, pro quo supponit er parte modi significandi, non potest dici quod sit aliquid rationis absolute,

XXXVTII. lertio ; Quia licet artefaCtum sit concretum accidentale, tamen est differentia inter concretum accidentale secundum accidens naturale, aut secundum accidens artificiale; simpliciter enim sumitur quidditas et rsalitas, seu antitas in artificialibus ex parte materiae, non in accidentibus naturalibus. Cujus ratio estj quia accidentalia•concreta solum Includunt subjectum ex parte modi significandi, et (17) quasi de connotato: ut enim dicunt metaphyeici, abstractum ot concretum accidentis solum differunt ex parte -modi significandi, non ex parte formae. In abstracto autem subjectum non importatur; solum orgo importatur in concreto ratione modi significandi. Unde concretum accidentale solum includit subjectum ut materiam in qua, seu mate¬riarn lnhaeslonis, non ut materiam ax qua, et ideo ex parte modi existendi seu inhaerendi, non ex parte quidditatis absolute eam includit. At vero artefactum Includit materiam, non solum ut ooncretum accidentale et ex parte modi essandi, sed ax quiddit&te sua at* ordine intrinseco ad finem, quia artifex eligit materiam in ordine ad suum finem proportionatam. Unde non includit illam tamquam materiam in qua, seu inhaesionie, et quae teneat se ex parte modi essendi, -eed tamquam materiam ex qua construitur ipsum artefactum; et cum sit materia ex qua tam¬quam ene in actu, et non ut materia in potentia, inde est quod dicit totam subatantiam rei; quae est ratio Aristotelis et D. Thomae ad probandum materiam esse puram potentiam.' Videatur sanctus doctor, opusculo XV, capite VII, unde materia in artefaotis includitur non solum ex modo significandi, sed ax parte quidditatis, et tamquam materia ex qua, at sic cum non sit sola pars, sed principalis ratio totius artefacti, ab illa sinplicitor denominabitur in entitate sua, quod sit realis aut rationis,

XL. Addendum vero est pro artefactis rationis, quod ex vi propriae rationis aliqua composita rationis includunt materlam, seu subjectum suum ut oognitum, quia solum denominant illud ut cognitum,

sicut genus, species, et caetara inten¬tion&lia logica; alia quae denominant materiam non ut cognitam; sed ut in re, sicut relatio Domini aut creatoris in Deo, relatio judicis aut doctoris, aut pecuniae, etc. Et ea quae sunt pripi'generis simpliciter dicuntur entia rationis, quia materiam includunt prout in cognitione, et non ut in re : quae autem sunt secundi generisi dicuntur simpliciter entia realia, lioet pro formali sint ens rationis, quia includunt materiam prout in re, et ens simpliciter dictum et sine restrictione, semper applicatur et cadit supra id quod principale est. Et ita sacramentum dicitur ens reale simplioiter, et non ene rationis; sed pro formali tantum. Quare quando dicitur, quod sacramentum quidditative est ens rationis, distinguitur: quiddittative pro entitate simpliciter, nego. Et cum eae parte modi significandi importet ly sacramentum illud formale entiB rationis prout in materia reali, et non prout in materia ut cognita; et ad praedicationes faciendas non solum attendatur ad res Blgnificatas absolute, sed ad modum quo signifioantur, inde est quod istud praedioans ens, dictum de sacramento, debet dici secundum rationem entis realis, et non rationis, quia entitative simpliciter non diolt ens rationis, sed pro formali; et ex parte modi significandi importat ens reale pro materia, sicut ly judex, ly caecus, pecunia, etc.

QJJOMQDO 8A0RAMHNITUM DIOJHDUM SIT
ENS BARONIS.?

ELI. Hinc patet ad illam replioam : Sacramentum non est ens rationis absolute; ergo neque signum ad pl&oltum absolute, si quidem signum ad placitum per se eet ens rationis. Non valet haec consequentia, (l£S) ob diversam appellationem in ly signum, aut in ly ens ratiemis; hoc enim propter suam universalitatem,* de ly ens dicitur de subjecto ratione antitatis et ideo falsam reddit propositionem. Primum vero, scilicet signum, non Importat hanc universalitatem, nec dicitur ratione entitatie de subjecto, sed ratione sui formalis; siout non valet : Animal non est ens rationis, ergo non est caecum quia caecum est ens rationis. Item etiam ; Ens rationis non est genus absolute, ergo non pro formali solum.

XLII. Qxinto objicitur : Quod si genus sacramenti est relatio rationis, non potest differentia ejus esse aliquid reale. Videmus autem, quod differentia sacramenti in sacramentis novae legis est esse effectivum et causativum gratiae, quod aliquid reale est; ergo non potest pro genere habere aliquid quod sit relatio rationis.

ELIII. Bespondetur de hoc argumeito infra latius esse agendum, ubi inquiretur quomodo conveniat ratio signi, et ratio causae in nostris sacramentis. Intorim dicimuB, quod esbe causativum gratiae, quantum ad id quod reale et physicum est, non est differentia essentialia sacramenti, quia ratio causativi pertinet ad rationem oocuitam sacrcuaenti, non manifestatlvam, et ita non intrat quidditative id, quod est sacramentum tantum, quia hoo debet esse aliquid visibile et externum; significatio autem lioet otiam sit occulta, est tamen manifestativa, id est, ratio qua sacramentum redditur manifestativum; virtus autem operativa non estmanifesta, nec manifestativa, seu reddens sacramentum manifestativum. Unde in ratione sacramenti tantum, non eet ejus differentia causare, sed taliter significare, scilicet, signifioare gratiam ut praesentem, et modo praetico et ut dandam per Christum, et per ejus instrumenta, quae sunt ipsamet sacramenti; unde praesupponit ipsa sacramenta causare gratiam, non tamen causare pertinet ad differentiam constitutivam sacramenti, licet quasi praesuppositive dicatur ei essentiale esse hoo, quod est causare. Datur ergo alia differentia essentialis in sacramentis novae legis secundum rationem sacramenti, scilicet significare taliter, scilicet gratiam praesentem dandam per passionem Christi, et per Ipsamet sacramenta; non. autem ipsum causare est differentia, licet possit dici quod pertinet ad. sacramentum essentialiter quasi praesuppositive, supposito quod inB tituit non solum esse signa, sed causas gratiae.

XLIY. Secundo dicitur, quod causare dupliciter potest sumi, uno modo pure et secundum se, et sic nullo modo est differentia essentialis sacramenti, de quo in praesenti loquitur, sed pertinet ad alium modum analogatorum ratione sacramenti, scilicet ad causam rei sacrae, sicut paa-

sio Christi Domini eflt sacramentum, quia eat causativum rei sacrae; alio modo sumitur causativum non pure et absolute, sed sacramentaliter, id est, ut modo significativo et externo applicatur, et sio erit differentia essentialis, non ratione sui, sed ratione eacramentalitatis suae.

XLV. Tertio dicitur, quod esse causativum gratiae non est essentiale sacramento ut sacramentum est, sed ut instrumentum humanitatis Christi, et derivatum.a passione ejus. Hoc autem conneotitur cum sacramento, non ex vi et essentia sacramenti, sicut differentiae conneatuuntur cum genere, sed ex institutione Christi Domini, qui legem ebangelicam condidit; in ?ua siout dicit 8. Thomas 1-2, quaest. 19) CVI, art. I et II, fit Justificatio non ratione scipturae, qua traditur lex; sed ratione 8piritus et gratiae, quae per illam datur, Juxta quod dicit Apostolus ad Rom. I i Ron erubesco evangellum; virtus enim Del est : unde oportuit quod sacsramenta, quae sunt fundamenta talis legis et columnae ejus, non solum haberent signum exterius, sed solum haberent signum exterius, sed Spiritum intus operantem gratiam. Hoc autem non habetur ex vi sacramenti, .autesaantiae sacramenti ut sio, sed eoe vi sacrafcenti Christo conjunoti, et ab ejus passione derivati. In his autem quae ex institutione alicujue pendent, non est attendendum ad rem generiCam, quomodo in ea contineantur differentiae, aut conneotantur cum illa, sed quomodo contineantur et conjungantur in Institutione instituentis. Et ideo esse instrumentum gratiae, et esse ejus signum conjunguntur per se in nostris sacramentis perseitate saoramentali, non physica aut metaphysica, id est, perseitate instituentis. Eo autem modo quo sacramentum est instrumentum, est causativum.

XL7I. Sexto arguitur : Quia si sacramentum est signum ad placitum, erit mutabile, sicut signum ad placitum potest deponi a sua significatione. Respondeo, esse mutabile respectu sui instituentis, qui est Deus, non respectu utentis illo, qui est Ecclesia.

XLVII. Septimo dicet : 8i sacramentum habet pro genere ens rationis, erit ens er accidens, et non erit definibile. Paet, quia constat ex ente reali et rationis; pro materiali onim est ens reale, pro formali habet esse ens rationis, ot sic qulddlt&te habebit esee ens rationis pro formali, et pro materiali ens reale, quod est esse ens per accidens. Item, quia cum ens rationis non habeat quidditatem, non erit definibile, et sic de sacramento non dabitur definitio.

XLYIII. Respondeo non esse ens ner accidens sacramentum sacramentaliter loquendo, sed physice et entitative; ut autem aliquid simpliciter dicatur ens par accidene, non sufficit quod entitative includat plura, sed quod non includat illa secundum ordinem ad aliquid unuto. Quae est doctrina S. Thomae VII metaph. leot. XVII, diligenter notanda, ubi inquit, quod l n Compositum quandoque sortitur speciem ab aliquo uno, quod est vel forma, ut patet in corpore mixto; vel conpositio, ut patet in domo; vel ordo, ut patet in syllaba et numero. Quandoque varo compositum sortitur speciem ab ipsa multitudine, ut patet in acervo et populo, et aliis hujusmodi; et in talibus totum compositum non est unum simpliciter, sdd solum secundum quid." Quapropter cum ena per. accidens non sit ens simpliciter, sed secundum quid, dicendum est sacramentum non e6se ens per accidens, quia sumit speciem suam ab aliquo uno, id est, ab una forma sacramsntali, seu institutione : licet enim plura entitative includat, includit tamen illa ordinate et in ordine ad unum, q quo speciem saeramentalem sumit; et ideo simpliciter unum est, et non per accidens.

XLIX. Rec debet dici, quod fundamentaliter est plura, non vero formaliter; nam ut fundat relationem seu ordinem saeramentalem, £no modo fundat, quia secundum Inaminstitítionem; et ideo simpliciter unu m est etiam fundamentaliter. Regatur etiam non esee definibile sacramentum, licet sit ens rationis, quia ens rationis etiam definibile est, quando habet fundamentum; sic enim logioa definit intentiones, et propriae earum passiones demonstrat. '-Qpae sunt i (SO)pure chimaerioa, illa non sunt definibilia, quia nec quidditatem habent, neo • fundamentum ejus. Qpae vero quidditatem habent fundatam in re, et formaliter in ratione, definiri possunt. Reo instari potest, quod etiam in genere significationis sacramentum est multiplex, et non habet unitatem, nam verba habent significationem et res etiam, et sic s

eunt plures significationes. Respondetur enim, quod in genere significationis quasi physice sunt plura, quasi sacramentaliter non nisi unum, quia utraque illa signification facit unam significationem eaoramentalem. Alia enim est institutio vocis ad significandum politice, alia ad significandum sacramentaliter.

SUBIIJM TERTIUM.

AIT SACRAMENTUM DEBEAT ESSE SIGNUM SACRUM ET SECRETUM ?

Oonclusio est affirmativa.

L. Pro cujus intelligentia est notandum, quod signum aliquod esse sacrum, potest sumi vel ex parte rei signlfioantis. Dicitur signum sacrum ex parte rei significatae, quia id quod significatur per illud, sacrum est et sanctum. Et hoc modo nulli duhium est sacramentum esse signum sacrum, quia significat gratiam* Christum Dominum, et ejus passionem, quae sacra sunt. Ex parte autem rei significantis dicitur signum sacrum, quia res illa quae significat rem sacram, etiam in se est quid sacrum et religiosum. Et sic etiam sacramentum est' signum sacrum, quia est signum religiosum, et ritum ac caeremoniam religiosam includens. Unde S. Thomas 1-2, quaest. -01, art. 17, dicit quod ; " Caeremoniae veteris legis recte dividuntur in sacrificia, sacramenta et observantiaB;n et sic sacramenta sunt caeremoniae quaedam ac ritus religiosi; et consequenter sunt quid sacrum ex parte ipsius signi, seu sei significantis; sicut etiam sacrificium aliquid sacrum et reliogiosum est ex parte signi externi et visibilis. Item etiam, quia sacramenta in hoc distinguuntur a sacrificio, quod sacrificium ordinatur ad exhibendum Deo cultum, sacramentum vero ad disponendum cultores ipsos, ut tradit D. Thomas 1-2, quaest. CII, articulo V; ergo sacramentum debet ex parte signi seu rei significantis esse quid sacrum et religiosum, si quidem est illud, quo quis sacratur, seu initiatur et protestatur aliquam religionem.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

LI, 8ed objicies primo : ITam si 6acramentam est signum sacrum, non solum eX parte rei significatae, sed ex parte rei significantis : ergo Jam sacdamentum non solum dicitur sacramentum, quia signum; sed quia habens in se aliquid sacrum, 8eu quia est in se aliquid sacrum, et sic duplici modo dicetur analogatum de ly sacramentum.

LII. Respondetur primo, quod sacramentum ex parte rei significantis dicitur esse signum sacrum, sed non occultum, sed externum ae matfifestum, tamquam visibilis quaedam caeremonia ac ritus externus; et ita ex ea parte non dicitur sacramentum, quasi sacrum secratum, seu habens in se sacrum secretum, Secundo respondetur, quod sacramentum est sacrum eoe parte rei significantis, tamquam ritus et caeremonia seu signum, non tamquam rds; et ideo non dicitur habens sacrum (21) secretum, sed significans, religiose tamen et modo sacro; et quia modus' iste sacer et religiosus non est in ipso ut in forma sacra, sed ut in signo rei sacrae, ideo non extrahit ipsum ab analogato, quod est Bignum.

LIII. Secundo, objicies ; Nam si sacramentum est quid sacrum ex parte rei significantis; ergo pertinet ad virtutem religionis, et non ad genus signi; genus enim signi est longe diversum a genere religionis,- cum illius genus sit relatio, istius vero qualitas. Oonsequentia autem probatur, quoniam in tantum est sacramentum quid sacrum ex parte rei signlfioantis, in quantum est actio quaedam religiosa, et religio60 ritu facta; actiones autem alicujus virtutis sunt in eadem specie cum ipsa virtute : ergo sacramentum in quantum quid sacrum pertinet ad virtutem religionis, et non ad genus signi.

LIV. Magister Nugno dubio primo concedit sequelam, nec inconvenit, quod materialiter loquendo sacramentum sit in genere religionis, et formaliter in genere signi, nam secundum diversas considerationes pertinet res-aliqua ad diversa praedicamenta, et ita sacramentum, verbi gratia baptismus, si consideretur in quantum actio, pertinet ad praedicamentum actionis; In quantum ordinatur ad significandam gratia^, est in genere signij ut Ordinatur ad cultam divinum, in specie virtutis religionis*

iTon est autem inconveninea, quod ftliquid secundum diversae rationes pertineat ad diversa genera. Responderi etiam potest, quod Aacramentum, cum sit caeremonia ex¬terna, non pertinet ad religionem quasi formaliter, sed quasi objective, et mate¬ria circa quam externa; et ideo non debet poni in genere religionis, sed in genere signi, licet ipse usus sacramenti, quo quis exercet illud aut suscipit, religio¬sa actio esse debeat.

LY. Tertio oppones t Nam sacramento neo convenit esse quid sacrum ex parte rei significantis accidentaliter, neque essentialiter, ergo nullo modo. Non es¬sentialiter; quia ad essentiam sacramen¬ti solum pertinet significatio, seu ratio signi, quod est genus et differentia ta¬lis signi : ratio autem ritus, aut caere¬moniae sacrae non pertinet ad genus aut differentiam hujus signi^i ergo non conva-nit ei essentialiter. Non accidentaliter, quia sacramento non est aocidentdle ordi¬nari ad cultum Dei quatenus disponit cul¬tores ejus, et per ipsum fit protestatio et initiatio religionis : sicut sacrifi¬cio non est accidentale esse ordinatum ad. cultum Dei-; ergo non convenit ei acci¬dentaliter, si quidem per se et intrinse¬ce ad hoc ordinatur.

LYI. Respondetur verum quidem esse, quod hoc non sit genus sacramenti, cum non sit signum, neque differentia sacra¬menti, cum omnibus differentiis conveniat: sed est conditio quaedam per se annexa et requisita in sacramento in communi tenens se ex parte materiae sacramenti, quiavi-vellcet debet imponi et institui in si¬gnum rei sacrae id quod sacrum est et re¬ligiosum, seu quod per modum caeremoniae et ritua sacri exhibetur : et id neces¬sario comitatur omne sacramentum, quia sacramentum est signum protestatlvum rei sacrae, et religionis lnitlativum et sa-crativum : et ideo tali modo debet insti¬tui, quo aliquis externo ac publico ritu initietur et protestetur talem religio¬nem i et ideo exigit signifioatio illa habere pro materia id quod est sacrum et religiosum s sicut securis ut scindat re¬quirit materiam duram et compactam, licet durities non sit ratio sciendendi, sed acuties, in materie tamen dura, et non in alia. (22)

LYII. Quarto objicitur de matrimonio, quod est verum sacramentum, et tamen non est caeremonia sacra, sed contractus naturalis, subditus legibus reipubllcae, ergo. Minor probatur, nam matrimonio in lege nova solum est addita significa¬tio sacramentalis, non vero aliquis ri¬tus, aut caeremonia sacra : sed quomo¬documque fiat ille contractus civilis redditur matrimonium : ergo non est ex parde rei significantis, seu materiae caeremonia sacra.

LVIII. Confirmatur in eucharistia, quae est sacramentum permanens, et con¬sequenter habet pro materia aliquid per¬manens ; ergo non aliquam actionem, et consequenter neque caeremoniam aut ri¬tum, quia haec necessafio debet esse g-llqua actio.

LIX. Confirmatur secundo, nam in le¬ge naturae erant vera sacramenta, et ta¬men in eo non erat materia sacramento¬rum determinata a Deo, sed per reipu-blicae ordinationem, ut infra dicitur articulo sexto; ergo non erant illa sa¬cramenta caeremoniae sacrae, nec aliquid 8«rrum ex parte rei significantis, sed aliquid subidtum ordinationi reipubli-cae.

LX. Respondetur matrimonium duplici¬ter considerari : uno modo ut est contra¬ctus ordinatus ad faciendum conjuges se¬cundum rationem politici et naturalis contractus, et officium naturae : alio, ut ast contractus ad faciendos conjuges sanctos, et repraesentantei conjunctio¬nem Ecclesiae et Christi. Primo modo non est caeremonia sacra; secundo vero modo est sacer ritus : et ideo a Chris¬to Domino institutus est iste contractus, non solum ut significaret rem sacram, sed ut significaret tamquam caeremonia sacra.

IXI. Ad confirmationem respondetur eucharistiam esse sacramentum per modum cibi, qui ordinatur ad suiiptionem, et fit per consecrationem. Unde licet per modum permanentis non habeat aliquam caeremoniam aut ritum, habet tamen illum in sui consecratione et sumptione; ac proinde eucharistia ut monsecrata reti¬net rationem caeremoniae, non pro sui permanentia, sed pro sui consecrationfc et-sumptione.

LXII. Ad secundam confirmationem respondetur, quod sacramenta legis naturae erant determinatae materiae a reipublicae institutione; quia tamen materiae illi quam designabat respublica, conferebatur a Deo significatio sacra, oonsequenter etiam fiebat ipsa materia et caeremonia, quae a republica instituebatur quid sacrum ac religiosum et religiose tractandum.

IXCII. Qiinto objicitur : Batio caeremoniae seu ritus sacri vel consistit in ratione signi religiosi, vel in ratione actionis religiosae : si in ratione signi religiosi, est ipsa formaliter essentia 8acrameuti, quae consistit in ratione signi sacri, ao proinde religiosi et sic falso dicetur id solum materialiter pertinere ad rationem sacramenti, et non formaliter, sl quidem formalissima ratio sacramenti est signum sacrum. Si vero consistit in actione religiosa, non omni sacramento conveniet in communi, si quidem non omne sacramentum in actione consistit, nec habet actionem pro materia. Et deinde quia cum actio non pertineat ad essentiam sacramenti, sine tali actione seu caeremonia salvabitur essentia sacramenti, et erit sacramentum.

IXI7..Respondetur rationem caeremoniae, ut constat ex D. Thoma 1-2, quaest. XCIX, art. III et IV, consistere in aliquo exteriori opere, ut est professio servitutis Dei, et specialis determinatio cultus ejus; et ideo praecepta caeremonialia (23) deterroinativa cultus secundum tales vel tales hostias aut munera, et tales similitudines distinguuntur a moralibus illis, quae respiciunt ipsum cultum, aen colere Deum absolute. Quare pro materiali caeremonia dicit actionem seu opus externum; pro formali vero significationem, seu similitudinem aliquam, quae exprimat professionem servitutis divinae, et determinet specialiter cultum Dei, secundum has vel illas similitudines aut significationes; sacramenta autem omnia aliquod externum opus petunt, sive formaliter, quia in usu consitunt; sive virtualiter, quia consecrativa actione fiunt, et ad actionem etiam ordinantur. Habent etiam significationem et determinationem cultus Dei secundum similitudines et significationes peculiares, et ita habent rationem caeremoniae, quae comitatur omne sacramentum, ratione tamen materiabis, quod est actio et opus externum.

LXV. Quod vero secretum signum sit sacramentum ponstat clare, .quia sacramentum principaliter dicit sacrum, seu sanctum occultum; ergo sacramentum, quod est signum,.debet esse occultum, et significare occulte. Unde illud proprie dicitur sacramentum, quod non debet omnibus operiri et notum esee, nec significatio ejus esse cuilibet pervia, sed quasi clausa et abscondita. Neque est hoc contra rationem signi, de cujus ratione est quod sit manifestativum rei significatae, st consequenter non debet celare et abscondere illam. Dicimus enim, quod de ratione signi est quod sit manifestativum, non tamen quod significatio eJuB sit omnibus manifestata, sed quod cognoscentibus significationem suam sit manifestativum; sicut lingua Graeca nescienti significationem, potius celat signifioationem quam manifestat, et tqmen signum est. St aenigma signum est rei significatae, occultum tamen, quia nascitur ejus significatio. Est hoc ideo est, quia sacramentum non solum est signuta, sed signaculum; nec solum constat verbis, sed rebus; nec solum est speculativum et ordinatum ad cognitionem, sed practicum et ordinatum ad opus. Unde oportet, quod habeat significationem reconditam, et quod sit occultum, et non omnibus manifestum significatum ejus.

DUBIUM QUARTUM.

AII SIT DE RATIONE SACRAMUJTI IN COMMUNI QUOD SIT CAUSA RBILIS ALICUJUS SANCTI^tis.

LXVI» Et pro ejus ihtelligentia est notandum, quod sanctificatio potest sumi proprie pro sanctificatione interiori, sive flat per infusionem gratiae, quae est sanctita* perfecta; sive per remissionem venialium, seu pro sanctitate, quae consistit fcb fit perdenominationem intrinseoam alicujue formae : vel potest sumi sanctifioatio improprie pro deputartione ad aliquod sacrum, aut pro habilitat», quod fit per denominationem ex-

trinsecam. Secundo etiam notandum est, quod saeramentum esse causam sanctificationis potest dupliciter intelligi. Primo, ex ratione et vi sacramenti, seu ex vi institutionis suae; secundo, veluti ab extinseco, 8eu ratione operantis, in quantum per virtutem religionis imperatae a charitate utitur tali sacramento, et meretur per illud sanctificationem aliquam.

LOTII. Igitur de ratione sacramenti(24) in communi est, quod per illud deputetur aliquis aliquid sacrum, seu ad oultum Dei, quia ut S. Thomas dicit 1-2, quaest. CII, art. V : " Sacramenta proprie sunt ad quamdam .consecrationem, per quam scilicet deputabantur quodammodo ad cultum Dei* " St quaest. CI, art. IV dicit ; " Qpod ex parte colentium duo possunt oonsiderari, scilicet oerum institutio adculLtum divisum, quod sit per quamdam consecrationem, vel populi, vel ministrorum : et ad hoc pertineat sacramenta." Cum orgo sacramenta debeant oesd quaodam extemao protestationes religionis, oportet quod por illa habeat quis hujusmodi consecrationem seu deputationom, sicut etiam per sacramontum militaro deputatur quis ad militiam, ut S. Thomas notavit circa causalitatom vetaram sacramentorum in IV, distinet. I, quaest. I articulo quinto.

LXVTII. Oaeterum deputatio haec et consecratio, non fit per aliquam formam inhaerentem, et intrinsecus denominantem : ideoque neque exigit causam realem quae ad illam terminetur ; nec debet resoectu hujus sacramentum dici realis causa, sicut neque ei qui ad officium aliquod deputa tur per juramentum, aut aliam caeremoniam, dicitur caeremonia illa confesre consecrationem aut deputatiouem, sed esse signum, quo fit talis deputatio, sicut quento investitur episcopus per annulum, canonicus per librum; hoc enim non excedit rationem signi, ut docet S. Thomas, quaest. XXIX, art. II, explicans D. Bemardum qui dicit 1 " Quod sicut investitur canonicus por librum, otc. sic divisiones gratiarum diversis sunt traditae sacramentis, \ ut inquit sanctus doctor ; "Quod iste modus r>ou transcendit rationem signi; ot sic libor ost quoddam signum, quo designatur-traditio canonicatus; ot secundum hoc sacramenta novao logis non essont plusquam eig'na gratiao." Igitur socundum S.Thomam ce.orcmonia dqputans ct^cousocrans ad'aliqui roligionpm., r.onfoxaodi (xdiionom signi, et sic sacramentum ex qo quod sit protestatio externa, et deputatio ad aliquam religionem, non est causa, sed signum consecrationis et deputationis illius.

LXIX» Relicta, ergo sanctitate ista impropria, quae est deputatio ad aliquod ministerium, seu consecratio restat videre an saltem sit de ratione sacramenti conferre sanctitatem, vel veram, vel legalem; Dicitur autem legalia sanctitas, .emundatio carnis, id est, ab aliqua irregularitate seu impedimento, quod a lege apponebatur, quo stante non erat quis ideoneus accedere ad sacra, ot ad cultum divinum. Sanctitas autem vera consistit in emundatione a poccato, perfecta 4uidem fcn emundatione a peccato mortali per infusionem gratiao, imperfecta autem a veniali sino gratiae infusione, uti fit peraquam benedictam. Cum autem sacramentum sit quid sacrum et religiosum, et usub, ejus religiosus et virtuosus, non repugnat ex hac parte esse causam sanctitatis; eo modo opus meritorium est causa gratiae aut augmenti ejus, sed hoc noneest da ratione sacramenti ut saoramentum est, et in genere eaoramenti, sed ut opus religiosum est, et a charitate imperatur.

LXa. Sumendo autem sacramentum secundum esse et rationem.sacramenti, et in proprio genere, non secundum rationem aooris meritorii, dicimus non esse de ratione sacrame-ti conferre aliquam sanctitatem, sive perfectam, eive imperfectam, sive legalem. Ratio est, quia de ratione sacramenti solum est ordo ad id per quod speciaifeatur, (25) scilicet ad objectum quod significat : ergo omnis ordo qui non fuerit ad tale objectum, non erit, ei essentialis, sed accidentalis. Objectum autem a quo spocificatur sacramentum est significatum ojus, seu res sacra ot sanctitas occultas; ab illa onim denominatur; ot sicut sanum urinae et medicinae non potest ossontialitor rospiccro nisi sanum animalis, sic onquo signum sacramentale nisi sanctitatem occultam. Ordo ergo qui non fuorit ad sanctiatom occultam, non orit ossontialis ot per so in sacramento, quod est signum denominatum a sanctitat0 occulta. Cum autom cortum sit, quod do Bationo sacramenti in communi non ost rott^^c sanctitatem occuliqm

per modum causae, ut patet in sacramentis veteribus, quae fuerunt vera sacramenta, et respicere aliquid quod non sit «aucti¬tas occulta (scilicet sanctiatem legalem) sit extra rationem sacramenti specificam et essentialem, fit ut esse causam cujuscumque sanctitatis, vive perfectae, sive legalis, non sit de ratione saoramenti.

. LXXI. Fraoterea causare sanctitatem im¬perfectam et remissionem venialium inveni¬tur in sacramentalibus, nec postulat aut constituit rationem sacramenti; minus cau¬sare omundationem legalem, sicut modo dis¬pensatio ab irregularitate aut a censuris, quae ost quaodam mundatio legalis, ut sic dicam, non exigit nec constituit rationem sacramenti : ergo causare sanctitatem le¬galem nou est de ratione sacramenti, nec similiter causare sanctitatem perfectam, ut probatum est. I?ec sausare unam aut al¬teram disjunctive est de ratione sacramen¬ti, cum utraque ratio praesupponat consti¬tutam essentiam sacramenti. Etenim oaueare sanctitatem occultam pertinet adaliud genus sacramenti, seu ad aliud analogatum hujus nominis sacramentum, scilicet, ad id quod se habet ut Causa sanctitatis oc¬cultae; et ideo illi analogato, quod se habet ut signum talis sanctitatis, non convenit essentialiter, cum sit alterius generis; causare autem non sanctitatem oc¬cultam, sed sanctitatem legalem est extra omnia genere sacramenti, quae dicunt habi¬tudinem et analogiam ad sanctitatem oeccultam : ergo utrumquo causare t.ccide:'talfter advenit rationi sacramenti, de qua in prae¬senti tractatus.

LXXII. Adde etiam quod sanctitas lega¬lis proprie nou causatur, quia non est quid reale; sed sicut traditio canonicatus non fit per libri exhibitionem tamquam per cau¬sam, sed tamquam per signum, sic neque-sublatio irregularitatis, velemundatio ab impedimento aliquo «arnali, non fit per caeremoniam sacramentalem, tamquam per cau¬sam, sed tamquam per signum,- quo ostendi¬tur et renutatur ut mundus.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

LSXIII. Sed objicies primo ex Suarez: i*eja omnia sacramenta, quae hactenus insti¬tuta sunt, habuerunt causare *uit veram san¬ctitatem, legq].MU Ogo Ratione sa¬cramenti, eo modo quo institutum est a Deo, est causare aliquam sanctitatem. Antecedens patet inductive, nam omnia sacramenta novae legis causant gratiam perfectam, omnia antiquae legis causabant legalem; circumcisio etiam veram: sacramentum legis naturae pro parfeulls causavit veram sanctitatem; ergo nullum fiiit quod non oausaret aliquam.

L3QCIV. Confirmatur, nam essentia et ratio sacramentorum non potest a nobia aliunde cognosci, quam ex institutiore Dei, secundum quod de (26)facto posita est, non secundum id quod de potentia absoluta poterat; institutio alitem sacrarmentorum, ut de facto posita est, semper habet annexam aliquam causalitatem sanctitatis, saltem imperfectae; ergo aliquid causare est de ratione sacramen¬ti, ut de facto instituti.

UQCV. Respondetur primo ad antece¬dens negando inductionem illam suffici¬entem esse, nam probabilius est in lege naturae noh solum fuisse sacramenta in expiationem peccati originalis, sed etiam in expiationem actualium, quod ad¬hibere deberent', qui peccabant cum con¬tritione vera; et illud non conferebat sanctitatem veram, quia operabatur ra¬tione contritionis; neque legalem, cum noiv esset tunc lex, quae varias illas irregularitates induxerat. Becundo, ad consequentiam respondetur, quod ut ali¬que. inductio probet aliquid esse de ra¬tione alicujus, non Sufficit probare quod omnibus competat; sed taliter il¬lis, quod non aliis. Bmindatio autem ab istis legalibus potest competere et sacramentalibus nostris, et sacrificiis antiquis; nam modo per absolutionem in sol® interiori tollitur censura, per %-quam benedictam veniale, et per sacrifi¬cia antiqua, quae offerebantur pro pec¬cato, expiabatur quis; ot per baptisma¬ta varia Mundabatur quis ab immunditia aliqua logali. Qpa porpter si hoc inve¬hilabatur in aliquibus antiquis sacramen¬tis, id nou orat ox essentia ipsa, et vi rationis sacramcutalls, sed per accidons, in quantum orant quaodam sacramontolia pro materiali, quae ad id dosorviobant. Kon ergo ex inductione illa col¬ligitur esse de ratione sacramenti, s«d competere sacramentis sive accidertaliter, sive non accidentaliter.

12X71. Ad confirmationem respondetur, quod institutio sacramentorum, sicut de facto posita est, ex essentia sua solum habet respicere sanctitatem occultam Ut signum; quod autem habeat causare, sive hano ipsam sanctitatem, quam si&iifioat, sive aliam, ex essentia sua non habet; nec id fit per institutionem sacramenti, secundum quod respicit essentiam sacramenti constituere, sed prout respicit accidentale quid in illo, scilicet, id quod adjungitur caeremoniis sacramantalibus ex institutione divina. Per se enim solum postulant sacramenta ad constitutionem suam habere significationem a divina institutione; at vero quod caerbmoniae insae sint institutae etiam a Deo ad aliquid causandum, extra rationem, seu institutionem constitutivam sacramenti est.

12X711. Sicut enim in lege naturae determinabantur caeremoniae a republioa, et significatio sacramentalis a Deo, ut infra dicitur, et ita institutio circa caeremonias non edt de essentia sacramenti, quod a Deo sit, ita quidquid tali caeremonia provenit praeter significationem, a Doo praeter rationem sacramenti est; ct sic quod causet sacramentum ratione sui materialis, seu caeremoniae a&junottae, licet ex institutione Doi habeatur, non tamen ex institutione ut tribuente essentiam, quae in significatione consistit, Bed ut dante aliquid accidentalo.

L3QC7III. Secundo objicies : De ratione sacramenti est quod sit caeremonia ordinata ad cultum Dei, et non ad Cultum Deo exhibendum, sicut sacrificia, sed ad disponendos cultores Del, ut constat ex S. ihoma 1-2, quaest. CI, art. 17 ; ergo de ratione sacramenti est ut aliquam dispositionem conferat cuitoribus; hoc autem aliqua sanctificatio est, saltem imperfecta : ergo de ratione sacramenti est quod illam conferat.

LXXIX. Confirmatur, quia sicut (27) vestimentum dicitur, quo vestimur et ornamentum, quo ornamur, ita sacramentum dicitur quo saoramnr; et a sacrando dicitur sacramentum : ergo ratione sacramenti est quod per illud saoremur,' et sio conferatur nobis aliquid sacrum.

DOS. Respondetur, quod Bacramentum est caeremonia ordinata ad cultores Dei disponendos et sacrandos, in quantum est protestatio quaedam externa religionis, qua quis initiatur per sacramenta ; ad hoc autem non requiritur quod causet aliquld. Nam quantum ad sanctitatem occultam talis religionis sufficit quod, significet illam, et non requiritur quod causet. Quantum vero ad initiationem, seu deputationem ad talem religionem aut ministerium ejus, non requiritur causalitas, sed significatio,. ut supra ostendimus.

LXXXI. Item secundo dicitur, quod sicut est de ratione sacrificii quod ordinetur ad cultum Dei per modum signi externi, et non per modum alicujus causalitatis, sic de ratione sacramenti est quod ordinetur ad cultores Dei per modum signi sanctitatis eorum, non per modum causa, Qpod vero alterius sanctitatis sit causa, quae non est dispositio cultorum Dei, per accidens est et extra rationem significationis sacramentalis, quae est forma essentialis sacramenti. Rx vi enim talis fofmaetioh requiritur quod sit causa, sola autem haec forma essentialis et sacramentalis est constituens sacramentum.

LXXXII. Ad confirmationem dicitur quod sacramentum non dicitur a sacrando activo, sicut medicamentum sed a sacrando formaliter sel finaliter, id est, a sanctitate occulta, ut dicit hic S. Thomas ad primum, et ita non sequitur quod debeat esse causa, sed sufficit qUod sit signum, quia id quod determinatur a causa informante, non daaominatur per modum causae.

LXXII. Tertio objicitur ; Nam de ratione sacramenti est quod sit signum practicum tergo quod sit non solum repraesentativum, sed etiam causativum. De ratione etiam practici est, quod sit operativum; si ergo sacramentum eot signum prac&icum, sacramentum est signum operativum. Cum autem essentialiter non sit operativum gratiae perfectae, debet esae operativum vel gratiae, vel saltem sanctitatis legalis.

LXXXIII. Respondetur, quod quo modo sacramentum sit signum practicum, infra latius dioetur. Nunc respondemus, non conststere rationem signi practici in eo quod sit operativum sui signati, sufficit quod sit signum promissivum, seu qua-

si explioativum menti» practicae, respec¬tu significati, ut Judicetur esse practicum, nam sacramenta vetera respectu sui significati, quod est gratia, non erant operativa seuundum rationem sacramenti, et tamen erant signa practlca secundum rationem sacramenti; non ergo requiritur ad rationem signi practici quod sit cau¬sativum sui signari. Quod vero sit oau-8ativum alterius quam signati, impertinens et per accidens est respectu essentiae sa¬cramenti quae sumitur respeotu sui signi¬ficati; nec constituitur in ratione prac¬tici; nec constituitur in ratione prac¬tici signi per hoc, quod sit operativum non sui significati, sed alterius. Qiare ad rationem signi practici sufficit, quod significet suum significatum ut in exerci¬tio dandum, non v»r causalitatem ipsius signi, sed per causalltatem alterius cau¬sae, Algnifioatam tamen per hoc signum, quia sufficit ad rationem signi slgnifloa-ro causationem, non vero requiritur quod causet significatum, hoc est, sufficit significare rem non in ordine ad reprae¬sentandum praecise, sou ut repraesontahi-lls (2S)est praecise sed ut causatur et datur sicut infra melius dicetur.

UDKI7. Deinde dicitur, ouod ut sit si¬gnum practicum, sufficit quod repraesen¬tet rem ut datur ratione usus, sou exerci¬tii ipsius, non autem ex vi et causalita-te ipsius sacramenti. Et ideo non requi¬ritur quod sacramentum causet aliquo modo, sed quod in exercitio ejus detur, ab alia tamen causa, ot ex vi alterius causalita¬tis.

L3QQCV. Quarto objicies : Nam de ratione sacramenti ewtj ut saltem sit causa mora¬lis sanctificationis; sed causa moralis est vera et propria causa * ergo de ratio¬ne sacramenti est causare siliquam sancti¬ficationem, saltem ut moralis causa. Ante¬cedens est certum, quia de ratione sacra¬menti est ut per ejus usum aliquis mereri possit, et saltem ex opere operantis acqui¬rere sanctificationem t ergo de ratione ejus est ut sit saltem causa moralis sanc¬tificationis.

LSDCV1. Confirmatur, nam si de ratione sacramenti non est aliquam conferre sanc¬titatem, saltem impartam, non est aliqua ratio cur transitus maris Bubri et manna, et illa verba Christi ; Bamlttuntur tibi •peccata, etc. excludantur a ratione sacra-menti, si quidem haec omnia significa¬bant gratiam ut dandam in genere causae finali8 aut formalis, et non solum spe¬culative significabant rem sactfam, ut erat sacramentum inse. Quod autem non essent caeremoniae stabiles, hoc mate¬rialiter et per accidens se habet ad rationem sacramenti ! ergo non ex parte essentialis rationis sacramenti (scili¬cet significationis excludebantur.

LUULvII. Hespondetur, quod sacramen¬to convenit esse causa moralis, non ex ratione sacramenti, sed ex ratione vir¬tutis et intentionis cui subditur. 8i enim religiose et debite fiat aut sus¬cipiatur, meretur; secus vero si irre¬ligiose et indebite. Hoc autem non est sacramentum ipsum esse causam, sed de¬bitum ejus usum, non prout usus ett sa¬cramentum ipsum esse causam, sed debi¬tum ejus usum, non prout usus est sacra¬menti, sed prout debitus ac religiosus, et a charitate inceratus. Hinc est quod apud 8. Thomam quaest. LXIII in¬fra ponitur character in specie potenti¬ae, et non habitus, quia per illum non determinatur quis ad bene, vel male a-gendum, sed ad agendum, vel suscipien¬dum simpliciter sacramenta. Igitur ali¬ud est in saoramento. essentia, aliud quod bene velmale flat, et consequenter tamquamcuasa moralis concurrat ad sanc¬tificationem aliquam.

U0OCYIII» Ad confirmationem respon¬detur, illa numerata in argumento exclu¬di a ratione sacramenti; tum ex parte ejus quod necessario et per se ex parte materiae praesupponitur a sacramento, scilicet, quod sit caeremonia et ritus in aliqua religione, ut constat ex S. Ihoma 1-2, quaest. CL, art. IV, ubi cae¬remonias dividit in sacramenta, sacrifi¬cia, etc. Debet autem talis caeremonia ita esse permanens, sicut religio cujus caeremonia est; tum etiam, ex parte for¬malis rationis, quia non habuerunt si¬gnificationem sacramentalem, id est, •* practicam gratiae, quia significabant illam tamquam figurae quaedam, et specu¬lativa signa, non ut ad opus adhibita, et ideo neque in exercitio eorum daba¬tur gratia ratione significationis eo¬rum.

LXXXIX. Nec obstat, qtted significa¬bant gratiam ut dandam, nam significa-

bant ly dandam, veluti objeotive, non ut rationem formalem, sue conditionem necessariam suae significationis. Gratiam autem dandam, speculative significari posse, certum est, quia pro objecto repraesentationis habetur gratia danda, et (29) non gratia praecise; sed tunc gratia ut danda pertinet ad signum practlcum, quando ly danda, est conditio, aut ratio ipsius significationis, quia scilicet significat secundum ordinem et applicationem dd dandam et praebendam gratiam, ut sequenti dubio explicabitur.

XC. Quinto objicies : fli de essentia sacramenti solum est significare gratiam, et habere rationem signi,- et omne quod est causare accidentale ipsi est, sequitur quod sacramenta novae et.veteris legis essentialiter sint ejusdem perfectionis, quod est absurdum. Et sequela patet, quia in ratione signi non possunt excedi sacramenta veteris legis a nostris, sed solum exceduntur in causando, ut constat ex differentia, quam sancti communiter ponunt v ergo non est solum de ratione sacramenti significare, nec in eo praecise potest consistere ejus essentia.

XCI. Confirmatur : Omne sacramentum est institutum ad conferendam sanctificationem non ponentibus obicem, taliter quod in ejus exercitio gratia conferatur, alias non haberemus unde «kistinguorotur signum hoc a signis speculativis ejusdem gratiae : ergo principalius saorameitum est institutum ad causandam gratiam, quam ad significandam. Patet consequentia; tum, quia per hoc distinguitur a signis non sacramentalibus, quia efficit, seu est causa ejus, quod significat; tum, quia res debet denominari ab eo, quod principalius est; cum autem causare sit principalius quam significare, oportot quod ab illo denominetur sacramentum.

XCII. Respondetur negando sequelam et dicimus, quod sacramenta veteris et novae legis, etiam in ratione signi sacramentalis differunt; significant enim sacramenta novae legis expressius, offlcafeius et salubrius; et sic- in latitudine signi sacramentalis practici longe excollentiora sunt nostra; magis enim conjuncta sunt cum suo significato. Et praetorea dicitur, quod licet sacramenta nostra haberent causare essentialiter, non tamen indo qequitur, quod de ratione/sacramenti in coramuni esset causare, sive gratiam, quae est significatum ejus, sivo aliquam aliam sanctitatem imperfectam, quia hoc c&usare competit specialissime sacramentis novae legis, non autem ex ratione communi sacramenti.

XOIZI. Ad confirmationem respondetur quod sacramenta conferre gratiam non ponentibus obioem:, non potest verificari de omnibus sacramentis etiam antiquae legis, quia collatio gratiae non erat in illis sacramentis ex vi ipsorum sacramentorum, sed ex vi dispositionis operantium. Unde non exigebant solum pro dispositione non ponere obicem, sed positive contritionem et actum charitatis habere. Conferre autem gratiam ex vi dispositionis et operis operantis, non est illam sacramentaliter conferre et causare, sed meritorie; et ex subordinatione ad religiosum et debitum usum, non ex vi sacramenti.' rfos autem hic solum negamus sacramento in communi esse sacramentaliter causam.

XCIV. Quod autem dicitur distingui per hoc a signis speculativis, quia efficit quod significat-, negatur hoo, quia signum speculativum et practicum differunt fine, quia scilicet speculativum intendit solum repraesentare signatum, practicum autem componere et conjungere illud cumsubjecto, sive id fiat per causalitatem ipsius signi, sive per causalitatom alterius; significatam tamen a signo illo, et habente se illo signo ut explicans mentam illius, qui causat secundum quod causat, ut mox explicabitur (30)

XCV. Sexto arguitur : De ratione sacramenti eBt ut non solum sit signum, sed etiam medicina salutaris: ergo de ratione ejus est quod sit causativum, et non solum significativum. * Consequentia patet, quia 'medicina dicit genus causae efficientis ad sanitatem, ut S. Thomas dicit solutione ad primum. Antecedens probatur : Ideo in statu in-ocentiae non essent sacramenta, quia non indigerent medicina, ut dicit S. Thomas in IV, distinet. I, quaest. I art. II quaest. II.

XCVTI. Respondetur sacramentum esse medicinam sacramentali modo, et ideo significative; non autem necessarium est

etiam quod, effective, ex peurte ipsius si¬gni, sed sufficit <juod ratione operis- ope¬rantis habeat effectum aliquem.

DUBIUM QJJINTUM.

AIT SACBAMENTUM UT SIC-SIT SIONUM PBACII-CUM UBATIAE.

Conclusio est affirmativa.

XCnil. Constat ex S. Thoma art. II, solutione ad primum ubi dicit ; " Creatu¬ras sensibiliter significare aliquid sa¬crum, ut bonitatem et- sapientiam Dei; in quantum sunt in se ipsis sacra, non autem in quantum nos per ea sanctificamur; et ideo non possunt dici sacramenta." Bt ea¬dem ratione solutione ad secundum ecludit quaedam signa veteris testamenti a ratio¬ne sacramenti.

XCIX. Ut autem explicetur conclusio no¬tandum est, quod signum practicum dicitur illud, quod derivatur et descendit ab in¬tellectu practico. Intellectus enim cogni¬tionem in conceptus suos per signa a se derivata explicat : sed sicut est donax intellectus, scilicet ptracticus et spe-culhtivus, sic est auplex signum ab utro¬que intellectu derivatum, scilicet practi¬cum et speculativum. Et sicut intellec¬tus ut sit practicus non debet extrahi a latitudine intellectus, sod 'intra limites intellectus habot rationem practici, sic ut signum sit practiucm non indifeet extra¬hi a latitudine signi, et induere ratio¬nem causae,' sed intra genus signi habet rationom practici, in quantum scilicet de¬rivatur ab intellectu practico. Intellec¬tus autem practicus et speculativus in hoc differunt, ut dicit S. Thomas VI ethico¬rum, sect. II, quodbonum intellectus spe¬culativi, est vorum absolute; bonum autem intelloctus practici non est verum absolu¬to, sed ut concorditer et oonformiter se habet ad finom roctum, seu ad opus quod intendit. Unde mensura veritatis specula¬tivae est ras ut est in so, quia ex 90 quod res est vel non est, intellectus est ve¬rus vel falsus; mensura autem veritatis practicao non est res ut ost in so, sod ut concordat cum fine intento et rocto.

C. Bx quo fit, onod intelloctus practi-cuc, quando respicit objectum exterius, non respiciat illud ad acquirendam co¬gnitionem, sed ad hoc ut res ad finem aliquem intentum dirigatur, aut perdu¬catur. Bt sic respicit rem non resolven¬do et abstrahendo ab ipsa cognitionem, sed potius componendo illam cum aliquo, secundum quod intendit aliquem finem, ad quem perducere intendit aliquid; et sic respectu illius finis compositivo modo procedit. Bt hinc est <^uod intel¬lectus practicus praesupponit actum vo¬luntatis, quia non dicit conditionem duram, sed idrectivam cum intentione fi¬nis; et supponendo intentionem finis di¬rigit ad illum. Quod 8..Thomas explica¬vit loco citato dicens*! " Quod finis est homini a natura : ea autem quae sunt ad finem, non sunt nobis determinata a natura, (31) sed per rationem." 'Et sic rectitudo appetitu.8 per respectum ad fi¬nem, est mensura veritatis in ratione practica

CI. Supponendo ergo appetitum circa aliquem finem procedit intellectus prao-ticus, dirigendo ad illum fineta, sive ille finis sit ipsa fectio rei, sive do¬natio aut collatio, sive quaevis alia compositio. Ab &oc ergo intellectu de¬rivatum signum dicitur practicum, quia per illud non intendit intellectus ma¬nifestare praecise rem, sed manifestan¬do perficere exterius intentionem et di¬rectionem intellectus practici; et ita in contraetibus videmus, quod signa per¬ficientia contractum habent vim ab intel¬lectu practico perficiendi ipsum, et per¬ducendi ftc dirigendi ad finem exteriori modo id quod intendit intellectus. Con¬tingit autem quod intellectus intendat non solum rem perducere ad finem, sed etiam de novo producere in esse; et tuno etiam instrumentis ipsis communicat vir¬tutem ut artificiose rem ipsam perfici¬ant.

•II. Itaque intellectus practicus ex¬terioribus his praebet vim perducendi ad finem intentum, vel producendi in es¬se rem, quam intendit; et sicut intellec¬tus speculativus signis, quae ab ipso derivantur, est causa manifestandi, et dat illis vim et rationem manifestativi; ic intellectus praotious signis quae ab ipso procedunt, dat vim dirigendi et perducendi in finem, et instrumentis vim producendi In esse secundum artem. Bt i-

deo dicuntur signa practica, quia licet manifestent, non tamen sistunt, neque pro fine habent manifestare, sed ad intentum finem perducere et exterius dirigere; sicut intellectus practicus, licet habeat cognoscere, non tamen cognitionem habet pro fine, sed per cognitionem dirigere et perducere ad finem. Qiod ergo intellectus practicus habet intra, signum practium habet extra, scilicet, non habere pro fine manifestare, licet manifestativum sit; sed ad finem exterius perducere et dirigere, et ideo modo compositivo procedere. Quod autem ipsum signum ultro hoc sit causa rbt in suo esse, et perducat illam sive physice, Bive moraliter, est extra rationem signi practici, et competet ei ex aliquo extrinseco; sed de ratione ejus solum est, quod eo modo quo intollectus practicus intendit finem aliquem.et illum respifcit intorius, sic signum practicum illum respioiat exterius.

C11X, Sic ergo sacramentum essentialiter habet esse signum practicum, quia essentialiter habet institui a Peo, non ut pure hob&s repraesentet rem sacram, sicut imago aut figura aliqua, sed ut ad sanctificationem nostram ordinetur, et nos per susceptionem sacramentorum initiemur et sacramur, et sanctificationem nostram assequamur: ergo in illis signis non intendit institutor eorum solam repraesentationem, sod utautium sanctificationem ot consorrationom : ergo non habent illa signa pro fine cognitionem, et sic non suiit speculativa; sed habent pro fine opus (id eit, consecrationom et sanctificationem nostram) et sic non signa practica.

CIY. Rx quibus colligitur contra magistrum Oeno, non est necessarium ut sacramenta sint signa practica,- quod afficiant physica quod significant; alias sola nostra sacramenta ossont signa practica; sed sufficit quod talitor sint signa, quod non habeant pr® fino cognitionem, sod ulterius ad aliquem finem ordinentur; sicut id sufficit ad intellectum practicum, quamvis talis intelloctus non sit physico effootivus roi, sod solum dlrectivua.(32)

SOLVUNTUR ARGUMENTA..

CV. Objicies primo : ®acramonta antiqua non fuerunt causa gratiae, sod solum signa t ergo non habebant pro fine nisi repraesentationem, non autem significationem, et tamen erant vera sacramenta; ergo non est de ratione sacramenti quod sit signum practicum.

CVI. Oonfirmatur : Pe ratione practici est quod sit operativum, sed non est de ratione sacramenti quod sit operativum sui significati (scilicet gratiae) ergo nec quod sit signum practicum gratiae. .Antecedens certum est, quia praCticum et operativum idem sunt; praeis enim est idem quod opus, et practicum idem quod operativum, Minor, probatur, quia si est de ratione sacramenti quod sit operativum gratiae, ergo de ratione sacramenti est, quod non solum constituatur in genere signi, sed etiam in genere causae respectu gratiae, seu rei sacrae; quod tamen negat S. Shomas articulo primo.

CYII. Respondetur negando consequentia. Non enim est oontra rationem signi, quod habeat pro fine opus; sed contra rationem signi speculativi, sicut de intellectu practico diximus. Sodem enim modo regulanda sunt signa, et sic sacramenta antiqua fuerunt tantum signa, id est, non extra latitudinem signi, inde tamen non fit non fuisse practica, quia practicum signum non est extra latitudinem et genus.

CYIII. Ad confirmationem respondetur distinguendo majorem; de ratione practici est quod sit operativum, quasi efficienter et physice,' nego; quasi significative moraliter, concddo. Sic autem sacramentum operativum est gratiae, in quantum est signum respiciens sanctificationem potius quam repraese?ttationem, sidut etiam promissio, aut exterior quilibat contractus, signum operativum est quasi moraliter, et secundum quod pro fine habet opus. Unde dicitur, quod ad rationem signi practici sufficit, quod sit oporativum ex fine, non autem ex genere causae efficientis. Dicitur enim practicum differre a speculativo fine, seu habore pro fine opus, non autem esse causam efficientem ejus. Et sic signa haec habent pro fine opus, scilicet, sanctificationem nostram, ut nobis dandam vel de praesenti, vel de futuro, non tamen est de ratione eorum quod effective so habeant ad hoc signar-

tam, sed id pertinebit ad exoellentieeima signa practica.

CIX. Secundo arguitur : Id rationem sacramenti non sufficit habere sanctificationem pro fine, nisi etiam causet sanctificationem; ergo ratio signi practici non bene constituitur in illo ex ordine ad san*» ctitatem ut ad finem, sed- oportet quod efficienter sit causativum; hoc autem non convenit omni sacxamento; ergo neque convenit esse signum practicum. Antecedens probatur, nam multa sunt signa quae habent pro fine sanctificationem, quia scilicet excitant ad devotionom ot ad sanctitatem ut imagines sacrae, serpens aeneus in lege votori, quem quicumque aspiciebat sana--batur, ubi pro fine habebat opus, et tamen non orat signum practicum. Concio etiam habet pro fine excitare ad sanctitatem, nec tamon est signum practicum : ergo oportet ut aliquid sit signum oractlcum, quod non solum habeat pro fine significatum, sed etiam in genere causae efficientis, et sic ut sit sacramentum, oportet quod non solum pro fine habeat gratiam, sed etiam in genere causae efficientis.(33)

CX. Respondetur, quod practioum habere pro fine opus, potest dupliciter intelligi, uno modo quasi passive, quia scilicet ordinatur et dirigitur ad opus aliquod ut ad finem, ab aliquo dirigente et ordinante sicut medium, quod assumitur passive, et ordinatur ad aliquid obtinendum t alio modo quasi active, quia scilicet e6t ordinans et dirigens ad finem, et habet pro fine ad quem dirigit aliquod opus, non vero sistit in cognitione. Primo modo habere pro fine opus, non sufficit ad rationem signi practici, sed secundo, et hujus ratio est, quia.practicum invenitur in signo derivatum a practico, quod est in intellectu : practicum autem intellectus non respicit finem ut directum ad illum, Aed ut dirigens et ordinans, quia est principium operationis.

CXI. Imagines autem sacrae, et concio et similia signa adhibentur ab intellectu ut media ad consequendum finem aliquem,' et ideo solum passiva habent esse ordinata, non autem habent esse signa practica, quia prius supponuntur esse significativa et ropraesontativa, ot deinde ordinantur et adhibentur pro modio ad aliquod opus. Ut autem sit aliquid signum practicum, oportet quod ox iesa rationo -oractica intolloctus participet significationem et ordinationem ad finem, et sic quasi activa et directive habeat pro fine opus, non quasi passive, et quid assumptum pro medio ad finem.

CXII. Secundo respondetur, quod practivum habere pro fine opus, debet intelligi formaliter, id est, quod ex formalitate sua habeat respicere illud sub ratione operis; non tamen quod respiciet aliquod, quod materialiter est opus. 3Bt sic respicere ipsum opus -ut signandum, non facit rationem practici; sed respicere opus ut operandum, et non in ordine ad signandum tantum, sed in ordine ad exercendum; et ita non sufficit respicere opus, ut sit practicum.

CHIIS Quod si instes i Ergo Oportet quod practicum non solum respiciat opus, et sit operativum ejus quasi ex fine, sed etiam in genere principii efficientis et activi, ergo male dicimus quod non requiritur ad practicum genus efficaciae. Prima consequentia pateti quia non potest aotivs dirigere aliquid in finem, Uisl habeat activitatem et efficaciam : ergo oportet quod in genere causae efficientis practicum se habeat ad opus, et consequenter signum, quod participat practicum ab intellectu, habeat rationem causae efficientis respeotu signati; alias non potest practicum dicere rationem principii activi.

CXIV. Respondetur non esse de ratione practici, quod active comparetur ad rem, quae est opus st finis ejus, sed ad directionem in finem; et ita debet esse active dirigens, non autem active efficiens rem ipsam. Unde non est de ratione practici quod sit operativum rei, sed quod pro fine habeat operationem circa rem,, tamquam dirigens ad hujusmodi finem, et non ut directum ad illum. Datur ergo activitas in practico respectu directionis operis, non tamen respectu rei, quae est opus. Quare practlcum debet esse operativum ex fine, id est, tamquam dirigens ad finem; non tamen requiritur quod sit operativum in genere causae efficientis : et simium practicum debet esae operativum ex fine, tamquam manifestans hujusmodi directionem, et exterius dirigens, sicut intellectus interius. Sicut autem non est neoosse, quod intellectus interius sit

efficiens, et habeat principium afficiendi, sic neo quod exterius signum sit afficiens : sed sufficit quod habeat pro fine opus (3^1 (seu operationem) non ut assumptum et ordinatum ad talem finem quasi ab extrinseco, sed ut ordinans et dirigens ad talem finem, utpote practioe illum respiciens.

CXY. Intellectus autem respicit finem ut movens ad illum, quia in ratione dirigentis est movens, sicut voluntas est movens quoad genus efficientis, et quoad exercitium. Quare practicus intellectus roBpicit finem per modum moventis, et non ut moti, seu medii assumpti ad finem; et similiter signum descendens ab intellectu practico respicit pro fine operationem non ut medium assumptum, sed ut dirigens significative ot exterius, seu exterius movens et perficiens. Fon autem ad hoc nocosBo est, quod effectio ipsius oporis fiat por talem cognitionem, aut per signum derivatum a tali cognitione, quia in ratione practici sufficit, quod ex fine ot directione ad eum sit oporativum, non autem quod ut causa officiens ipsum respiciat, sed id erit de porfectione practici, salvaturquo vere ratio practici,si quod por aliam causam efficitur, ab ipso in finem dirigatur intontum.

CX7I. Tertio arguitur : Ratio signi practici in eo consistit, quod efficiat id quod significat; sed non omnia sacramenta efficiunt quod signifioant : ergo non omnia sunt signa practica.. Major probatur, nam si practicum non efficit quod significat, invenitur in speculativis signis :ergo opertet, quod amplius aliquid habeat circa suum signatum, quam repraesentare illud, hoc autem est efficere, seu practicare et operari illud; ergo oportet quod signum practicum efficiat quod significat, alias non apparet in quo consistat ratio practici in signo.

CXVTI. Respondetur, quod signum practicum efficere id quod signifioat non debet intelligi de efficientia physica et productiva in esse (haec enim non requiritur ad rationem practici) sed de efficientia quasi morali, id oet, dirootiva et ordinativa in finem. It sic signum practicum efficere qiod significat, non aliter habere potest, quam ipse intellectus practicus,et sicut intellectus practicus non debet efficoro ut Sit practicus producendo, sed quasi ordinando et dirigendo, et secundum moralem rationem, sic et signum a tali intellectu" derivatum. Unde quod sit practicum hoc signum, consistit in eo quod significet, habendo pro fine non repraesentationem, sed sanctificationem, seu opus sanctitatis. Quod autem efficiat id quod significat, et quod habet pro fine, non est de essentia practici ut practicum est, licet ei convenire possit.

CITIII. Si autem dicas : Causa moralis vere est efficiens; intellectus autem practicusrespicit opus pro fine tamquam cauea moralis,- quia facit moraliter id quod significat; ergo in genere causae efficientis constituitur per rationem practici saltem moraliter. It sic sicut est de essentia sacramenti osse signum practicum, erit etiam de essentia sacramenti esse causam, et poni in genere causae efficientis, saltem moralis, si quidem in ratione pigni includit rationem causae efficientis, et sic in illo genero ponitur.

CUI. Respondetur absolute loquendo non esse de ratione practici quod sit causa moralis sui objecti. Dicitur enim a D. Thoma I parte, quaest. UV.art.ITI Deum habere simpliciter cognitionem praoticam malorum, nec tamen dicitur Deus causa moralis mali : sufficit 6rgo quod intellectus practicus ordinet suum objectum ad aliquod opus, et non sistat in cognitione rei, habens ipsam pro fine : non tamen requiritur quod ordinatio ista 8e habeat ut (35) causa per modum principii efficientis, sed per modum ordinantis ad finem, qui sit opus, sive ex hoc dicatur ipsum causare, sive non.

CH. Et nota, quod aliud est intelleotum practicum esse causam influentem realiter in potentias executivas et voluntatem, aliud esse causam influentem in objectum suum externum. Primum verum est; secundum-autem est falsum, quia sufficit ordinare, aut permittere, aut impedire aliud. Quae omnia non ponunt aliquem realem influxum in re extra, sed solum denominationem, non tantum cogniti, sed ordinati, et ideo practici actus denominatio est. Quare ex eo quod sit signum practicum, non ponitur in genere

causae, sed in genere signi; tum, quia ratio practica id non exigit, sed ad illam sufficit ordinatio et directio, sive sit causa, sive non; tum, quia licet ordinatio illa dici possit, quod aliquo modo sit causa, quod hoc sit illius, verbi gratia, quod sanctificatio tribuatur subjecto, et pertineat ad illud, tamen totum hoc non excedit rationem signi, quando exterius perficitur, sicut S. Thomas di¬cit a simili quaest. LXII, art. I, quod licet denarius plumbeus sit pactio quod dentur centum librae, aut traditio annuli sit signum investiturae episcopalis, quae sunt signa practica, non tamen haec dicuntur axoedere genus signi, quia ut 8.Thomas notat in IV, dist. I, quaest. I, art. IV, pactio ista extorior est causa per accidens, et conditio sine qua non, et ideo non influit in effectum, nec opus est quod transcendat rationem signi.

C3QCI. Constat autem saoramenta veteris legis solum se habuisse ut pacta gratiae, juxta quod de circumcisione dicitur Oen. XVII ; Brlt -pactum inter me et semen tuum; pactum autem, et sacramenta quae sunt signa sicut pactum, non excedunt genus signi, nec dicuntur esse causa talium rerum, quia licet haec ordinentur ad opus, seu exercitium et traditionem illam, non vero ad. solam cognitionem, tamen quia supponunt effioientiam fieri per aliud, et ipsa solum exterius ordinant, praecipuumque munus eorum est explicare intentionem ordinantem ad finem operis, seu exercitium, quod est proprium munus signi, non vero operari per positivum influxum, et ponere in esse ipsum finem et opus, ideo non dicuntur esse in genoro causae, licet illam ordinationem activam moralem habeant, non tam facere, quam explicaro; sod non praeciso explicare ot manifestaro, sod ad fi¬nem oporis dirigoro.

CXXII. Qjiarto objicitur i'!am sacramenta antiquae legis non solum 'Significa¬bant gratiam futuram, quam promittebant, sed etiam praesentem, si quando ex opere operantis dabatur, sed illam praesentem non respiciebant ut signa practica, quia non erant signa practica gratiae praesentis; ergo non omnia sacramenta erant signa practica respectu gratiae significatas.

C2QCLII. Confirmatur, nam sacramenta saepe frustantur sud^effactu,| ergo non sunt signa practica. Patet consequentia, quia signum practicum efficit suum significatum; ergo quando frustratur ab efficientia, frustratur signato, quod practice. debet significare; et tamen videmus quod manent sacramenta, etiamsi frustrentur ab effectu, ergo non e«t de ratione sacramenti quod practice significet suum significatum,

OXXIV. Respondetur verum esse quod sacramenta illa significabant gratiae, etiam praesentem, si dabatur ex opere operantis; .erant enim illa sacramenta signa practica gratiae, ijiae per Christum danda erat in genere causae finalis, quia (36) finis illius erat Christus, et quae dabatur tunc per Spiritum et fidem Christi; perficienda autem erat postea ab ipso Christo. Cum ergo essent signa practica gratiae per Christum dandae, non solum significabant gratiam secundum quod in futuro perficienda erat por Christum et passionem qjus;sed etifyn secundum quod modo ex fide Christi mediante opere operantis ipsius suscipientis dabatur; et ita erat signum praeticum praesentis gra¬tiae, licet non effectivum principium,

CXXV. Ad-confirmationem respondetur, quod sacramenta non frustrantur suo effeo¬tu ex parte sui, sed ex parte dispositionis suscipientium; siout enim sol de se senper lucet, ex defectu tamen alicujus impedimenti oppositi, in aliquo loco non lucet : sic sacramentum de se semper habet effectum, quantum est ex vi sua, licot ex indiepositione suscipientis in ipso effectum non relinquat,

DUBIUM BiXlrtJM.

AIT ESSE CAUSATIVUM CRATIAS PSR SS COMPETAT ITOSTRIS SACRAMENTIS,

Conclusio est affirnatlva.

CXXVI. In qua tamen explicanda non conveniunt auctores. Quidam enim censent convenire rationem causae sacramentis nos¬tris tamquam propria passio; sic magister Soto ; Alii convenire, non tamquam pro¬priam passionem, noc tamen omnino per ac¬cidens, sed per se tamquam conditio necesearia, et per se requisita in sacramentis novae legis, supposita divina institutio-

ne;ad eum modum quo causare, seu generare scientiam convenit syllogismo demonstra¬tivo, et sicut agere per contractum con venit agenti physico. Non enim est illi ratio formalis agendi,.nec accidentalis conditio, sed per se et necessario requi¬sita. Eodem modo por se est ista ; Sa¬cramenta novae legis causant gratiam : non quia esso novae legis sit ratio for¬malis, sed quia est conditio per se requi¬sita ut causent.

(SDCni. Alii ut magis explioent hanc sententiam, distinguunt duplicem oonnexibnem, aliam quam habet causalitas a signi¬ficatione, tamquam a conditione requisita ex institutione divina; aliam quam habet significatio istorum sacramentorum a cau¬salitate ut a modo completivo et termina¬tivo significationis eorum. Cum enim sa¬cramenta nostra significent gratiam, non utcumque, sed ut dandam per eademinet sa¬cramenta, ut per instrumenta passionis Christi, manifestum est ad veritatem sig¬nificationis sacramentalis necessariam esse causalitatem sacramentorum; alias enim non verificaretur eorum significatio. It tamen respectu primae dependentiae ve¬rum est, quod causalitas se hahet ut con¬ditio per se requisita ex institutione Christi, et ea supposita : rospoctu vero beeundae causalitas se hahet ut modus completivus significationis sacramentalis, non tamen ut ratio formalis, et ideo ta¬lis dependentia et pereeitas non fundatur in nuda, institutione Christi, sed in ipeo modo significandi, quem hahent nostra sa¬cramenta.

C30CVIII. Alii dicunt, per se «ovenire causalitatem nostris sacramentis ex parte materiae, quia videlicet institutio Chri¬sti Domini voluit sacramenta nostra esse instrumenta physica gratiae, et suppoBita hac institutione, per ee convenit nostris sacramentis esse causas gratiae, quia ta¬men esse causas et instrumenta non conve-(37) nit illis ratione significationis, sed ratione materiae, et rei quae assumi¬tur ut instrumentum, quia solum assumitur pro instrumento, ens reale, non voro id quod rationis est; ideo dicitur convenire hoc sacramentis nostris per se materiali¬ter.

CXXIX. Dicimus ergo, quod dupliciter possumus loqui de sacramentis novao logis, uno modo secundum rationem et genus signi, ot talis signi, taliter quod rospiclamus solum id, quod in latitudine ot genere signi, in genero ot specie convenit ; alio secundum quod sacramentum novao le¬gis includit non solum institutionem in genero signi- sacramentalis., sed etiam institutionem talem Christi, qua factum est sacramentum novae legis, ct suhordi-natur institutioni Christi, qui non so¬lum voluit illa esse signa, sod otiara instrumanta suae passionis, sicut conve¬niebat legi evangolicae. Secundum pri¬mam considerationem, dicimus quod esse causam ot habere causalitatom realem et instrumentalem, est oxtra genus signi, et sacramentis novae legis solum conve¬nit essentialitor praosuppositivo,· quia scilicet instituta sunt haoc sacramenta ad significandam gratiam, non utcumque sed dandam per ipsamet sacramenta : quae significatio vera essenon potest, nisi praeeupponendo quod ipsa oausant gratiam. It hoc est quod dicit tertia sententia quod se hahet ratio causativi in sacra¬mentis, ut modus completivus significa¬tionis sacramenti novae legis.

CXXX. Juxta secundam autem considera¬tionem, sacramentis novae legis convenit per se esse instrumenta et causas gra¬tiae, non ex ratione ipsa sacramenti praecise, sed ut novae legis sunt; tum, quia institutio Christi per sa etiam vo¬luit quod sacramenta instituerentur, et essent sacra instrumenta suae passionis, ct ideo ut eubordinahtur huic instituti¬oni, per se hoc convenit illis; tum, quia lex evangelica non solum includit scripturam et instructionem externam, sod etiam Spiritum internum,' ratione cu¬jus justificat, ut late docet S. Thomas 1-2, quaest. CVII, art. II, et quaest. XXVII de Veritate, art. IV ; unde sacra¬menta, quae sunt velut columnae et ful¬cimentum religionis hujus, oportet quod non solum habeant rationem signi exteri¬oris, sed etiam Spiritum intu6 operan¬tem. qui est virtus Christi justificans-, a passione ejus derivata. Et ideo sicut per se convenit illis esse signa, et ex¬ternae caeremonias legis evangelicae, sic convenit eis non solum signa esse, sed et caus&s justificantes, sicut esrangelium.

OXXXI. Responderi secundo potest, quod esse causam gratiae potest dupliciter su¬mi, uno modo puro ejbf.nude; alio modo sa-

eramentalItor, eoa causam exterius signi¬ficatam, sou oxtoriorem ot sensibilem factam por rationem signi, ot consequen¬ter subordinatam rationi signi. Dicimus orgo, quod esso causam gratiao ut sio, et nude consideratam, non potoBt por so,com¬potore rationi sacramenti novao logis, quia genus signi, quod ost sacramentum, ot genus Causae, non potost porsoitatam aliquam dicore, si unumcumquo secundum so sumatur, cum dicant divorea gonera. At vero causare modo sacramontali, sou exte¬rius manifostato, ot significato, perti¬net per se ad rationom sacramenti talis, scilicot evangolici, quia tunc jam non sumitur solum ut causa, ot in solo ganoro causae, sod in gonoro etiam signi, sou oxtorioris manifostantis.

CX3KII. Qjiaro causa ut sio gratiae, non dicit aliquid manifestum, noc aliquid manifestans, sou quod (38) sit ratio mani¬festandi; sed potius aliquid occultum, et occulte procedens atque operans; ideoque ad rationem sacramenti, quae est quid ex¬terius et sensibile manifestum, non po¬test per se pertinere. Causa autem sacra mentaliter se habens, et exterius manifes¬ta et facta sensibilis mediante signo, non est extra rationem signi sacramenta-lis, seu sacramenti, et per se conjungi¬tur cum illo, non perseitate physica, sod perseltate sacramentali, et ex institutio¬ne Christi dimanante.

SOLVUNTOR ABOUMEtfEA.

CXXXIII. Sed objicitur primo : Nem is¬tae duae rationes, scilicet causandi et significandi, ita se habent in nostris sacramentis, quod ab invicem separari pos¬sunt : ergo per accidens conjunguntur. Consequentia patet, quia si separari pos¬sunt, adest et abest una ab alia sine sub¬jecti corruptione, et consequenter acci-dentaliter se habent, et per accidens con¬junguntur. Antecedens vero probatur, ' quia bene potest Deus facere, quod maneat sacramentum significans et non oausans : potest etiam facere quod sit causans et non significans, et alias ex natura sua significatio et causalitas non postulant conjungi, et simul esse : ergo taliter conjunguntur quod ab invicem separari pos¬sunt.

GXXXIV. Noc dici potest, quod supposi¬ta institutione per se sunt conjuncta, licet si seorsum respiciantur non per se postulent conjungi. Nam duao formae, quae ox so absoluto sunt separabiles, etiam si ex aliqua actione aut instituti¬one Dei simul sint in eodem subjecto, non propterea per se oonjunguntur; ut si Deus Institueret quod homo albus esset simul musicus, nonperse conveniret album musico, sod per accidens.

CXXXV. Respondetur nihilominus, quod formae, quae ex sua propria ratione na¬turales sunti quantumvis ex instituto aut extrinseca actione conjungantur, non faoiunt unitatem per se, cum natura¬lis unitas ex naturali formarum conveni· entia et proportione pendeat, non ex ins¬tituto alieno. Qpando autem formae non sunt naturales, sed artificiales, et ex institutione pendentes, unitasque ex il¬lis resultans artificialis, et ex insti¬tutione est, non requiritur quod per se uniantur secundum naturam, sed per se¬cundum institutionem ejus, qui instituit cum et unitas totius resultantis ex ins¬titutione pendens sit. Caetera argumen¬ta quae tangunt de conjunctione formae rationis, qualis est significatio, et realis, qualis est causare, quomodo per se uniantur,, supra tractata sunt, et quo¬modo etiam pertineant ad rationem gene¬ris et differentiae; supposita enim ins¬titutione non est difficile haec conjun¬gere, licet secundum naturam suam consi-derc.ta perseitatem non habeant. Et in hac distinctione stat solutio omnium ar-gumontorum.

C3CQCVT . Solum quaeres, qua perseitate conveniat sacramentis novae legis esse cau8atlvum gratiae, primo, an secundo modo. ReBpondetur distinguendum esse : nam sacramentis novae legis ut sunt nova, et ut 8ubordinantur institutioni Christi, qua voluit esse sua instrumenta, per se competit primo modo tamquam differentia, quia per hoc essentialiter distinguitur ratio legi8 novae a veteri. Si autem considerentur eadem sacramenta novae le-gis non ut subordinantur institutioni illi, qua Christus voluit illa esso sua instrumenta, sod qua voluit praecise esse signa, sic non convenit eis primo modo per se, sed quasi (39) reductive, quia compotit eis tamquam modus completi¬vus essentiae, ot quid praesuppositum es-

aentialiter ad significationem quam illis dedit Christus Dominus, scilicet, ut slgnificarent gratiam dandam ab ipsis sacramentis. Absolute autem et sine diqtino-r tione sacramentis novae legis non convenit ut differentia essentialis esae causativum, quia ly sacramentum •eemper supponit pro sacramento, ut subordinatur praecise institutione signi, non ut subordinatur institutioni instrumenti.

Articulus II.

Utrum omne almum rei sacrae sit sacramentum

I. In hoc articulo pergit D. Thomas ad explicandam differentiam saoramentl in communi, sicut in praecadenti genus ejus inquislerat. St cum detormlnassot quod gonus saoramentl est signum, et constet omne signum essentialitor respicere rem signatam, et ah illa accipere formalem sui rationem, necessario ox parte rei significatae invostiganda orat a S. Thoma differentia essontialis sacramenti, cum signum non.nccipi0t differentiam talis aut talis signi, nisi ex parte significati. Et quia de genere sacramenti, ut dictum est, jam egerat in praecedenti articulo, ideo in praesenti non solum differentiam quaerit, sed de Integra diffinitione sacramenti; et ideo titulum proponit, an omne signum rei sacrae sacramentum sit, quasi dicat, an ex ratione signi, quam dixi esse genus, et ratione seu habitudine ad rem sacram prout sanctificat nos, ut ex genere et differentia, consurgat definitio sacramenti .

II. Conclusio est affirmativa, quam probat E. Thomas in argumento Sed contra et explicat in corpore. In argumento Sed contra probat, quia a multis traditur haec definitio sacramenti : Quod sit signum rei sacrae, et elicitur ex S. Augustino : omnis autem definitio convertitur cum definito, et convenit omni definito : orgo si definitum per istam definitionem est sacramentum, omne quod fuerit signum rei sacrae, est sacramentum. In corpore explicat eamdem conclusionem (cum enim sit definitio, probatione non eget, sed ecrplicatione)non ita curando de illis duabus vocibus signum, et ly rei sacrae, quia supponit ista duo competere essentialitor sacramento, prout nunc de sacramentis loquimur; sod explicat quomodo intelligendum sit, quod, sit signum rei saorae, ut vere constituat sacramentum, scilicet, ut sit tali modo signum rei sacrao, ut significet illam quatonus sanctificat nos. Qpod onim sacramentum dicat habitudlnom ad rom sacram, ot dixorat 1-2, quaest. Cl, art. IV, et CII, art. IX, ot praosupponit ox ipsa ratione sacramenti, otiam analogice sumpti, prout dixarat praocodonti articulo. Sacramentum onim ost analogum quoddam, quod de principAll /Significato dicit sacrum secretum, et occultam sanctitatem: de minus principali autem dicit signum aut causam habitudinem habentem ad rem sacram.

III. Cum ergo praecedenti articulo analogata ista distinguens S.' Thomas dixerit se loqui de analogato quod est signum, plane probatum mansit, et quod esset signum, et quod esset rei sacrao, alias si rei sacrae non esset, neque analoga tum esset de ly sacramentum.

IV. Restat ergo-in hoc articulo explicare, ad definitionem integram et sacramenti differentiam attingendam, (4o) formalitatem qua deberet istud signum respicere rem sacram, ut per hoc differret ab aliis signis rei sacrae, quae non sunt sacramenta. Dioit ergo, quod illud proprie est sacramentum, ut in praesenti de sacramentis agimus : Quod est signum rei sacrae, non quomodocumque, sed ut sanctificans nos. Et probat hoc, quia signa proprie dantur hominibus, quia ipsis proprium est per nota ad ignota pervoniro, quod facit signum. Et ideo (infert D. Thomas) quasi dicat : "Es hoc sequitur quod saeramentum, quod est signum rei sacrae, ut praecedenti articulo dictum est, debet esse alieujus rei sacrao ad homines pertinentis, quia scilicet in ejus cognitionem sacramontaliter homo ducitur, et secundum caeremoniam ac protestationem externam."

V. Res autem sacra, seu sancta ad hominem non pertinet, nisi prout illum sanctificat; igitur sacramontum, ut de illo in praesenti loquimur., est signum rei sacrae in quantum est sanctificans homines.

VI. Qjiod si dicas, illam probationem non videri validam, signum proprio datur hominibus, orgo dobot osse rei portlnontis ad homines; nisi onim haoc probatio praosupponat tale signum osso practicum, nihil probat; cum multa signa dontur ad cognoscondum ros, quae ad hominos non pertinont; praosupponoro autora sacramontum osso signum practioum, ost supponere quod probandum orat.

VII. Respondetur non negare D. Thomam, aliqua signa significare rem sacram, prout ad hominem non pertinet, ut patet solutione ad primum et secundum, sed quod vult ostendere, est quod, inter signa omnia rei sacrae, quae dantur homini, illa proprie erunt sacBamenta, quae dantur de re sacra prout ad ipsum hominem pertinet; iita enim proprie homini erunt sacrament^, quia sunt signa hominis proprie, non solum ax parte signi, quia scilicet homo eis utitur; sed ex parte rei significatae, quia ad hominem pertinet.

VIII. Dupliciter enim signum pertinet ad hominem, ot est oi proprium, uno modo, quia illo utitur, et ex illo elicit cognitionem, ot sic mediante cognitione facit significatum ad se pertinere, ot osso sitii proprium, quia sihi cognitum ; alio modo signum proprie datur homini, ot proprei pertinet ad hominem, quia res signata fit propria ipsi homini, sit ei accommodatur, et ut sic significatur a signo. Et hoc secundo modo intelligit D. Thomas, quod si hominibus proprie dantur signa, illud proprie erit sacramentum respectu hominis, quod rem significatam habuerit, appropriatam pertinentem ad ipsum hominem; tale enim erit signum commune omnibus. Praesertim, quia sanctus dootor hic non loquitur de signis rei sacrae quomodocumque, sed de signis, quae et ipsa sacra sunt in se, et caeremoniae religiosae et sacrae ut docuerat 1-2, quaest. CI, art. IV, ot quaost. 011, art. V; talia autem signa sacra ex parte ipsorum signorum debent osse de ro pertinento ad ipsum hominem, alias enim frustra darentur iusi caoromoniao sacrao.

IX. Tunc enim currit ratio S. Thornae, quod si hominibus proprio dantur signa otiam religiosa ot sacra, illa inter omnia signa roi sacras dicentur sacramouta, quae propria sunt homini, non solum ut signa, sod otiam ut sacra; talia onim proprio dantur homini. Qpao autom signa sunt propria homini, otiam ut sacra, oportet quod significant aliquid sacrum pertinens ad horninon; noc onim homini sacra sunt, niqi qui* rom sacram, quam significant, ut ad hominom portlnontom, (41) in ratione sacri -si^ifioant, ot con8oqucntor quao sacrant hominom.

DUBIUM PRIMUM.

AIT HAEC DEFINITIO SIT EXACTA ET QJJIDDITATIVA.

Conclusio ost affirmativa.

X. Varias esse sacramenti definitiones testatur S. Thomas in IV, dist. I quaest. I, art. I, dum per-quinque quaestiunculae quinque explicat definitiones sacramenti. Ez illis omnibus tameb hic in tertia parte; ubi non commentatoris, sed magistri vice fungitur, eligit hanc, quae communior est, at D. Augustini, et ideo in catechesi Pii V tamquam omnibus.compendiosior et planior approbatur; quod et indicavit Concilium Tridentinum, sess. XIII, cap. III, dum inquit s * Commune hoc esse eucharistiae cum caeteris sacramentis, symbolum esee rei sacrae, et invisibilis gratiae formam visibilem,n unde hoc ipso quod non posuit aliquid amplius esse commune eucharistiae cum caeteris sacramentis, plane censuit hoc omnibus esse commune, tamquam sufficientem definitionem sacramentorum in communi.

XI. Ratio autom hujus, quod sit exacte definitio, eae duobus accipi potest. Primum est, quia omnes conditiones, et ea quae ad sacramentum concurrunt et requiruntur, in his particulis continentur; et ita ex hac definitione omnes difficultates solvuntur, quod esse signum optimae definitionis Aristoteles asserit IV physicorum, textu XXXI. Secundum ost, quia traditur per genus et differentiam, ultra quae nihil aaroltus requiritur ad constituendam essentiam rei quae definitur, et consequenter hinc ostenditur osse quidditativam definitionem.

XII. Primum patet, quia sex conditione* requiruntur ad rationem sacramenti. Prima, quod signum saeramentale sit sensibile; secunda, quod sit ad placitum; tertia, quod habeat significationem occultam; quarta, quod sit caeremonia religiosa, et in divinum cultum ordinata; quinta, quod sit signum permanens in tali religione; sexta, quod sit signum practicum. Haec omnes conditiones in praedicta definitione continentur.

XIII. Prima ia eo quod dicitur signum; cum enim loquamur de sacramentis traditis hominibus, oportet quod intelligatur si¬gnum humano modo datum, et convenienti ad naturam humanam, quae per sonsibilia duci¬tur ad spiritualia, et ita signum humano modo datuta, sensibile est. Secunda con¬ditio continetur in ly rei sacrae; constat enim quod res corporalis, qualis eat sa¬cramentum, non potest ex natura sua habe-fe vim ad devignandam rem sacram spiritua¬lem, praesertim sacramentali et practioo modo, et sic oportet quod sit ex placito instituentis. Tertia conditio etiam con¬tinetur in ly rei sacrae; nam res corpore-a et sensibilis, praesertim ubi non solum verba, sed res includuntur, non potest per¬fecte exprimere, et repraesentare rem spi¬ritualem, cum non habeat proportionem perfectam et univocam physice cum illa i ergo debet repraesentatio illa manere obs¬cura et occulta; praesertim, quia a causa occulta sunt instituta haec signa, id est, a Bdo; et ad rem occultam signandam, sci¬licet gratiam.

XIV. Quarta conditio elicitur et conti¬netur in duabus illis partibus, scilicet, rei sacrae prout sanctificantis nos; nam si est signum rei (42) sacrae prout sos sanctificat, oportet quod tale signum re¬ligiose nobis prononatur et applicetur, si quidem per illud sanctificamur Deo, et sic ad cultum Dei ordinatur, quod et cons¬tat ex D. Thoma 1-2, quaest. 01, art. IV. Qjiinta conditio ex eisdem particulis cons¬tat; si enim est signum rei sacrae sancti¬ficantis nos, cum sanctificatio nostra de¬beat esao necessario requisita et perma¬nens in religione quam profitemur, quamdi-u talis roligio dura, oportet etiam quod durent illa signa, quibus nobis applicatur sanctifioatio in tali religione, et protes¬tatio illius. loxta conditio continotur in ultima particula, quia si significat rem sacram prout Sanctificat nos, finis ejus ost sanctificatio nostra, et non co¬gnitio roi sacrao in se; et idbo practico ad illum se habet, et non speculative.

XV. Secundum, scilicet quod tradatur in hac definitione genus et differentia sacra¬menti . probatur, nam esse signum est prae¬dicatum genericum sacramenti, si quidem est commune et universale sacramento et non sacramento, et est ei essentiale ! er¬go habet omnes conditiones generis. Est commune sacramento ertPnon «lacilamento, ut patet in signis, quae non eunt sacramen¬ta; eet essentiale, quia ut ostendit 8. Thomas praecedenti-articulo ex tri¬bus analogatis, quae sub nomine sacra¬menti continentur, id de quo in praesen¬ti loquimur, est quod habet habitudinem signi ad rem sacram occultam 8 ergo huic analogato essentiale eet esse signum : non est tranBcendentale, quia ratio si¬gni continetur sub relatione; ratio au¬tem non est transcendefltale praedicatum ergo multo minus ratio signi.

XVI. Similiter traditur per differen¬tiam essentialem, nam essentialis et constitutiva dilferentia signi, est for¬malis ratio, qua respicit significatum determinatum. In praesenti autem et ponitur determinatum significatum, sci¬licet res sacra nos sanctificans, et formalis ratio respiciendi, scilicet prout sanctificat nos, ubi reduplicatur finis talis signi, ex quo constituitur in ratione signi praotioi, per quod dif¬fert a reliqui8 signis, quae non diri¬guntur practica ad sanctificandum nos; ergo datur per genus et differentiam.

XVII. Quod vero non sint istae parti¬culae aliquid positum loco generis et differontiae, sed verum genus et diffe¬rentia patet, quia quando accidens in abstracto definitur eiddem particulis eodem loco positis, sicut quando defini¬tur inconereto, solumque variantur no¬mina in concreto et in abstracto, talis definitio data in concreto eodem modo est essentialis sicut data in abstrac¬to, ut patet quando dico : Qiod album ost coloratum disgregans visum, defini¬tio ost essentialis por proprium genus, etc. quia posita albedino in abstracto, per proprium genus et differentiam de¬finitur : Quod sit color disgrogativus visus.

XVIII. E contra vero, qui definit in concreto simum, quod est nasus curvus, ponit ly nasum loco generis, et non pro priprie genere, quia in abstracto dici¬tur curvitas nasi, ubi mutatur ratio generica. In praedenti autem si ratio sacramenti definiretur ln abstracto, diceretur quod est significatio practi¬ca rei sacrae, ergo in concreto per pro¬prium genus definitur dicendo : Quod est signum rei sacrae praotiqum, seu in quan¬tum sanctificat noeomEt ita non defini-

tur hic sacramentum per subjectum, quia ly signum non est subjectum sacramenti; et sic non definitur per aliquid quod, ponatur loco generis, sed per ipsum genus*

XIX. (43). Ex his autem plura eieluduntur a ratione sacramenti, quae videntur esse signa rei sacrae. Omnia enim verba sacra, et imagines sacrae excluduntur; tuw, quia non sunt caeremoniae religiosae. Et oisdem rationibus excluditur transitus per mare Bubrum, petra fundens aquas,.serpens aenaus, verba Christi Domini dioantis : remittuntur tibi, etc. sacramentalia excluduntur, quia non significant rem sacram perfecte sanctificantem, sed solum quamdam dispositionem ad gratiam, aut fervorem gratiae, quem exoitant.

XX. Qua ratione intelligendum est oaplte Aquam, de consecratione, distinctione III, ubi dicit Alexander papa Aquam sale conspersam benedicimus, ut ea cuncti aspersi sanctificentur et purificentur, nam si cinis vitulae aspersus populum 8anctifioabat atque mundabat, magis aqua sale apersa, divinisque precibus concreta populum sanotificat atque emundat.11 Loquitur enim pontifex non de sanetilicatione perfecta, quae fit per gratiae infueionem, sed de di.spositiva, quae etiam sanctificatio dicitur, quia aliquid inqulnamenti tollit. Sicut enim cinis vitulae non perfectam emundationem oausabat,. sic nec aqua benedicta; inde enim texit argumentum pontifex. Sacrificium excluditur per illam particulam in quantum nos sanotificat : 'iam sacrificium in hoc a sacramento distinguitur, teste D. Ihoma 1«2, quaest. SI, ar't. IV, quod sacrificium ordinatur ad exhibendum cultum ipsi Deo in se; sacramentum autem versatur circa cuitores disponendos st santificanso, ut sint apti ad cultum Dei.

SI. Nec obstat quod etiam sacrificium sit expiativtun et satisfactivusv pro poena debita; non enim hoc habet primo et par se ex ratione sacrificii quod ordinatur senrper, et fit in signum servitutis debitae Deo, sed quasi secundario, quia soilicet offertur aut dirigitur in Deum ad expiandum vel satisfaciendum, aut etiam ad impetrandum, aut in gratiarum actionem, sicut etiam opera virtutis ad satiefadandum diriguntur. Unde ab ihtrinBeco et quasi ex objecto suo et institltione sua non habet sacrificium disponere culjtores, sed vsluti ex directione extrinseca. Nostrum autem sacrificium vim satisfactivam habet ex opere operato, scilicet in quantum dirivatur, et repraesentat sacrificium Christi, et unum cum illo censetur: et similiter id habet a principali offerente, qui est Christus non ex objecto et ratione sacrificii,

SOLVUI-HTUR ARGUMELTIA.

SUI. 'Objicies : Sacramentum est ens per accide' s, cum constet ex pluribus entibus in actu, ergo non debet definiri, Probatur antecedens, quia constat ex ente reali at rationis, quae per ee non possunt oonjungi, acilioet, ex re sensibili et forma eacramentali. Confirmatur, quia ens rationis non habet quidditatem, et sio non est definibile : sacramentum autem pro formali eet ens Rationis : ergo non est definibile.

XIIII. Baspondetur : Est ens per accidens in genere sacramenti, et signi et artefaoti, nego; in genere physico seu entitativo, transeat; et sic constat ax pluribus entibus in actu in genere entis et physico, non in genere sacramenti et signi. Ad probationem similiter.: Constat ex ente reali et rationis, quae non possunt per se conjungi in genere (44) entis verum est; in genere signi et artificialis ^aeramenti, nego,

XHV. Instabis : Unitas sequitur entitatem in se : ergo entltatem simpliciter unitae simpliciter : sed simpliciter sacramentum est plura entia, et non unum, ergo simpliciter unitatem non habet. Item : Unitas sacramenti est unitas secundum quid, ut S. Thomaa dicit in IV ad Annibaldum, distinctione prima, quia est unitas relativa; ergo sacramentum non est unum simpliciter. Item t Physice est ens. per aocidens, ergo nealiter non habet.unitatem nisi per accidens, et sic realiter sacramentum non est unum, sed seoundom rationem,

SV. Ad primam Instantiam respondetur, quod unitas transcendentalis et antitativa sequitur entltatem absolute; unitas autem artificialis aut moralis sequitur entitatfcm non absolute, sed ut subeat arti aut institutioni, morali. Et ideo si haec est una, eimpliciter in illo ge-

nere habet unitatem, licet non in genere entis. Ut autem aliquid dicatur simpli¬citer unum, quando est compositum, suffi¬cit quod sortiatur -speciem ah aliquo uno, quod vel sit forma, vel compositio, vel ordo, ut egregie 8. Thomas dicit VII meta¬physic. leot. XVII.

XXVI. Ad secundam instantiam responde¬tur, quod unitas secundum quid dupliciter sumitur, uno modo ut opponitur unitati per se, id est, substantiali : alio modo ut opponitur unitati simpliciter, id est, quae non est per accidens J primo modo di¬citur unitas sacramenti esse seounqum quid, quia est accidentalis, id est relativa; sicut omne accidens est ens secdndum quid; et consequenter unum secundum quid : se¬cundo autem modo non est unum secundum quid, quia ut ait aliquid unum secundum quid, id est, per aocidens, oportet quod species ejsu sumatur a multitudine partium collec¬tarum, ut populus, acervus, ut 8. Thomas citatus dicit.

3QCVTI. Ad tertiam instantiam dicitur, quod sacramentum realitsr moraliter, seu ' fundamentaliter est unum. Do enim modo quo forma sacramentalis datur in re, eo mo¬do praebet unitatem realem, scilicet^mo¬raliter et fundamentaliter supposita insti¬tutione, sicut esse judicem aut doctorem eat unum, licet taleB formae sint entia rationis, quae fundamentaliter et moraliter praebent denominationem in re.

30CVIII. Si instes : Etiam in genere si¬gni est multiplex, nam verba signa sunt, et res etiam instituitur ut signum; ergo etiam in ratione signi est ens per aocidens, respondetur in ratiob e eigni sacramenta-lis non esse multiplex sed unum, quia si-gnttm sacramentale postulat constare ex il¬lis rebus et verbis, et in ratione sacra¬menti tantum subest uni Institutioni, at sic eat unicum signum in ratione sacramenti, esto in alio genere, ut subeet pluribus institutionibus plures habeat rationes si¬gni.

XXIX. Ad confirmationem respondetur, quod ens rationis non habet quidditatam re-alem, sed tamen habet objectiteun, et seCun-dum illam definiendum eet, quia sicut Intel-ligibile est, ita et definibile, praeser-tim quando ens rationis non est quid pure fictum et chimaericum, eod'habet fundamen-tum in re.

XXX. Quomodo sacramentum dicendum sit ens reale et non esns rationis, li¬cet quidditative includat pro formali ens rationie, habes sufcra praecedendi articulo, dubio secundo. Admittendum est enim artefactum essentialiter et quidditative formam includere. licet enim in genere substantiae et entis, materia artefacti sit tota ejus substan¬tia et suppositum, in genere tamen ar-tefacti (45) habet speciem ex forma ar¬tificiali, et quando non habet formam artificialem, non est artefactum in ac¬tu, sed in potentia : ergo artefactum in actu formam essentialiter includit. Sicut enim.sine forma humana non datur homo essentialiter, sic sine forma ar¬tificiali non datur artefactum essenti¬aliter.

XXXI. Et hoc in omni concreto acci¬dentali verum est, nam sive sumatur con¬cretum illud ut compositum ex his, vel ut compositum hiic essentialiter inclu¬dit formam. Primo modo patet, quia ut compositum ax his, dicit subjectum et formam ut partes ex quibus componatur, atque adeo essentialiter includit ea, ex quibus componitur : secundo m6do e-tiarn patet, quia ut compositum huic,di¬dit de formali'formam et de connotato subjectum, cui inhaeret., et cui conjun¬gitur et comoonitur : ergo essentiali¬ter iKihc includit formam et in rocto; subjectum autem ex parte modi signifi¬candi aut inhaerendi.

JOCXII. Sed quaeres : Qjiando dicitur, quod sacramentum significat rem sacram in quantum no8 sanctificat, cum ly sanc¬tificare importet causationem sanctita¬tis, quam causalltatem significet sacra¬mentum formalem, an efficientem, vel fi¬nalem. Respondetur omnia ista genera causarum signifloari A sacramento, ut articulo tertio latius dicitur. Signifi¬cat enim Christum, qui est causa effi¬ciens sacntitatiB; gratiam, quae est causa formalis; g-loriam, quae est fina¬lis.

3DQCIII. Sed an semper debeat signifi-care gratiam ut formaliter causantem; an sufficiat significare illam in gene-re caueae finalis, et dandam aliquando, dubium est. lespondetur tamen, omnia sacramenta etiam antiqua, signasse gra¬

tiam non solum In genere causae finalis, 8ed etiam formalis, et ut signa demonstativa, non solum ut prognostica. Ratio est, quia talia erant sacramenta, ut in exercitio eorum gratia conferretur; erant enim signa practica, et significabant gratiam ut in exercitio, dandam, saltem ex vi dispositionis recipientium : ergo significubant gratiam non solum ut dandam in futuro 'tempore, sed ut tunc in exeroitio conferendam, quod praesertim in circumcl8ione apparet.

3XQV. Neo enim nlla ratio afferri potest, quod si per usum sacramentorum dabatur gratia, et illa orctlhantur ut caeremoniae per quorum usum sanetificarentur, et disponerentur cultores Dei, quomodo non significabant ipsam gratiam, quae in eorum usu dabatur, s&d solum illam quae post Christi tempore danda eraA. Nec hoc negat D. Thomas, quamvis dicat sacramentum significare gratiam per modum causae formalis vel finalis. Abstrahit enim, vel potius includit utrumque eacramentum (saltem veteris legis; non ta.-men caret significatione gratiae per modum oausae formalis.

31X7. Dices : Artefacta debent definiri per materiam, cum haeo sit tota subatantia eorum : ergo male definitur sacramentum per signum. Hespondetur hoc esse verum quando physice definiuntur, non quando metaphyeice per suum genus et differentiam. Secundo, hoc esse verum, quando definiuntur in particulari, non quando definiuntur in communi, ubi de terminatam materiam non includunt. Oaetera argumenta, aut in Nugno et Oabrera, super istum arrioulum satis clara sunt, aut ex his, quae nos excludimus a ratione sacramentil

DUBIUM SECUNDUM.

AN SACRAMENTA NOVAE EI VETERIS LEGIS UNIVOCE CONVENIANT IN GENERE 8ACHAMENII.

Conclusio est affirmativa.

XXXVI. Cujus explicatio constat ex hia, quae requiruntur ut aliqua univoce oonveniant. Univoca enim dicuntur, quorum nomen commune est, ratio vero significata eet eadem. In praeserytl'Rutem relicta communitate nominis,- quam constat conveni-re sacramentis veteris legis, res significata per nomen et definitionem sacramenti, scilicet, esse signum rei sacrae sanctificantis nos, manifestum est quod sit eadem in sacramentis novis et antiquis. · Nam ipsa vere et proprie, et-non secundum quid erat signa rei sacrae: et non denominative, aut participative a noVie sacramentis, si quidem vere et proprie, et non secundum quid instituta a Deo fuere, ut signa et caeremoniae religiosae in ordine ad sanctificationem hominum. Similiter fuerunt signa rei sacrae perfecte sanctificantis homines, idque praetice, nam fuerunt signa gratiae dandae in fide Christi, sive tunc in exercitio, sive post tempore lefeis gratiae. Fuerunt etiam signa ipsius Ohristi, qui est fons gratiae,

X3GCVTI. Apparet id in circumcisione, quae signum erat Justificationis parvuli, aut'circumcisi adulti, in fide suscipientis ant circumcidentis; et in allis etiam sacramentis, secundum diepositionem actfedentium dabatur gratia utentibus illis signis, ut sacris et religiosis. Practice etiam id significabant, quia non erant instituta et data ad hunc finem, ut per ea solum populus cognosceret gratiam et res sacras, sed ut vere per exteriora illa signa protestaretur religionem, initiareturque illa, et sanctificationem acquireret, religiose illa accipiendo et cum debita dispositione in fide St oum debita dispositione in fida Ohristi, et promissiones etiam erant venturi Ohristi, gratiaeque et gloriae dandae per illum. Promissiva autem signa et paota, praotica sunt, et non solum speculativa, ut patot in humanis contractibus, ubi promissio exterior non est signum speculativum, sed prdoticum et obligationem induoens.

XXXVIII. Constat ergo, quod ex institutione sua peculiari sacramenta antiqua habuerunt omnia, quae ad definitionem sacramenti requiruntur, et sic univoce fuerunt sacramenta. Oonstat et hoc ex ®. Augustino XIX fcontra Faustum. Et sicut religio verus et nova univoce conveniunt in ratione religionis, ita et sacramenta, quae talium religionum sunt symbola, et veluti columnae ac exteriores protestationes, debent univoce convenire.

SOLVUNTUR AROUMRNIA.

XXXIX. Sed objicies primo : Nam sacramenta antiqua non conferebant gratiam, sed erant vacua elementa; ergo non poterant univoce convenire cum sacramentis nostris, quae in ipsa ratione sacramenti habent continere gratiam et conferre illam. Confirmatur : In nostris sacramentis illud est easentia, quod est principalius; est autem principalius conferre et continere gratiam : ergo haec est eorum essentia; in hac autem non conveniunt vetera sacramenta : ergo. Confirmatur secundo, quia de ratione sacramenti est, quod sit signum practioum, et consequenter efficit quod slgnifioat ; saoramsnta autem vetera non efficiebant (47) quod significabant; ergo non erant signa practica, et aisequenter nec univoce sacramenta.

Si. Respondetur probare argumentum, quod non conveniebant sacramenta vetera cum nostris in ratione specifica et differentiali; non tamen quod non conveniebant in ratione generica. Ratio enim generica sacramenti non est oontinere suum significatum, sed praotice illud significare, sive efficiat illud et contineat tamquam instrumentum, sive ex ejus usu et dispositione utentis detur. De ratione enim essentiali signi practiei, non est quod causet per ipsam rationem signi, sed quod manifestet et sensibilem faciat intellectum practicum; et ita ordinetur ad opus, sive illi communioetur virtus operandi, sive non X sufficit enim quod ad opus ut ad finem ordinetur. 3t sicut intellectus praoticus non est neoeese quod influat in objectiim exterius efficienter, sed sufficit quod operatio fiat mediante alio, ut patet in architectonico, qui non exequitur opus, sed ordinat; ita neque signum oportet quod eam efficientiam et virtutem habeat, ut sit practicum, sed sufficit quod id quod intellectus intus cogitat practice, signum exterius manifestet etiam practice, id est, cum ordinatione ad opus, et non ad oognitionem tantum, etsi non quod cum efficientia ad opus.

XLI. JL& primam, confirmationem respondetur primo, quod id quod est principalius in una re est essentiale, sed non essentiale per modum generis, sed per modum differentiae, et ita esae'causativum gratiae est principale in sacramentis nostris, et ideo non est genericum eorum praedicatum, sed differentiale; et ita non oportet, quod in eo conveniant sacramenta antiquae legis, sed ut in. generico praedicato conveniant.

XLII. 8ecundo respondetur, quod causativum gratiae, licet ex se sit quid nobilius quam significare, tamen eo modo quo in sacramentis reperitur, non est quid nobilius. In sacramentis enim non est ratio causandi ut quid primo ei competens, sed ut partioipative ab alio derivatum, scilicet a Ohristi passione, et sic non ut constitutivum sacramenti, sed supponendo ejus essentiam, et communicando ei hanc virtutem ut vices ejus gerat. Ssse autem signum convenit ei primo et per se, et non derivative et denominative ab alio. Item etiam non convenit eis causativum pure, sed subordinatum significationi sacramentali. Oausant enim quod significant, et ita licet causare ut sic nobilius sit quam significare, tamen' causare ut sacramentaliter et significative, et cum subordinatione ad significationem, non est nobilius et principalius.

XLIII. Id secundam confirmationem patet ex diotis; de ratione enim signi practiei non est quod efficiat ex ipsa ratione signi, quaBi in ea habens virtutem efficiendi, sed quod ordinetur ad opus ut ad finem principalem, sive exerceatur hoc Opus mediante virtute ipsi signo communicata, sive ei ab extrinseco adjuncta, nempe mediante dispositione utentis, aut quid simile, ut explioatum est, praesertim, quia nec de ratione intellectus practiei est, quod habeat efficientiam in ipsum objectum externum..

XLIV. 8eoundo objicies j Nam figura et figuratum non possunt univoce conveni re, sicut homo pictus et vivus; vetera autem sacramenta fuerunt figura et umbrae novorum : ergo non possunt univoce dici sacramenta, sicut nec umbra et res adumbrata.

SiV. Respondetur, quod quando figura et figuratum taliter se habent quod figuratum non est etiam figura (48) sed res, et figura est pure figura talis rei, non conveniunt univoce : quando vero figuratum est etiam simul figura et signum in-

trinseoe, non repugnat univoce convenire, Exemplum theologicum eet in nostro sacrificio et sacrificio Christi; hoc enim figura est et signum commemorativum sacrificii cruenti, et tamen univoce cum illo est aacrifioium. In naturalibus vero videmus, quod signum signi et imago imaginis univoce in ratione imaginis conveniunt. Licet enim in quantum haec est figura, et illud figuratum ejus, se habeant sicut pictum et verum, tamen in quantum hoc figuratum habet se ut figura respectu prototypi, univooe convenit cum imagine sua in ratione signi, et imaginis unius tertii, quod ab utroque repraesentatur. Sic autcm gratia, quae est quid repraesentatum a novis et veteribus saoramentis, unice ab utrisque repraesentatur, lieet perfeotius a nostris, respectu quorum etiam antiqua eo habebant ut signa et imago.

XL7I. Ex quo sequitur, quod quamvis intrinsece sacramenta vetera fherint umbrae et imagines nostrorum sacramentorum, tamen non ideo habebant rationem prioris et posterioris, quae suffioeret ad analogiam, licet haberent rationem prioris et posterioris in ipsa ratione partioulari et specifioa, sed non in generioa, quia etiam nostra sacramenta erant imagines et signa gratiae, et sic respectu gratiae, quae est significatum utriusque eacramenti, licet perfectiora sint nostra quam antiqua, tamen proprie etiam antiqua gratiam significabant, et erant signa illius, licet etiam essent signa nostrorum. Prioritas enim et posterioritae haeo non tollit univocationem signi et imaginis, sio-ut in exemplis adductis patuit de signo signi, etc.

2XVTI. Tertio objicies : "am significare rem ut praesentem aut ut futuram sufficit constituere analogiam in signis, ut patet, quia verbum significans de praesenti est verbum, et eignifican» de IVituro aut de praeterito non est verbum, nisi secundum quid et analogice : ergo similiter sufficiet constituere analogiam in sacramentis, et ita vetera non erunt sacramenta, quia significabant Christum futurum; nostra erunt vera sacramenta, quia significant praesentem gratiam.

XLVIII. Respondetur primo, quod signiflcare ut praesens, aut fhturum, lioet constituat analogiam ins.rotlone-.partioulari verbi, non tamen in ratione generica signi vel termini, et similiter, licet in ratione particulari sacramentorum, qua unum est instrumentum gratiae, aliud non, non^d6fur univocatio, manet tamen in ratione generica sacramenti et signi,

XLIX. Secundo respondetur, quod sacramenta antiqua non solum significabant gratiam futuram, et in genere causae finalis illam respiciebant, sed etiam praesentem; aut saltem hoc non erat eis repugnans, non praesentem quae daretur ex vi ipsorum, seu ex vi operis operati, (hoc enim proprium est nostrorum sacramentorum) sed quae daretur in vi fidei, dispositionisque suscipientis. Circumcieio enim constat, quod praesentem gratiam significabat, et sic non repugnabat illis praesentem gratiam significare. Et sicut fides, ex eo quod respioiat Christum venturum aut praesentem vel praeteritum, non est diversa, sio et antiqua sacramenta, quae illi fidei innituntur, non propterea sunt analoga oum nostris, quia Christum venturum respiciebant.

L. Quod si instes : Nam ex hoc sequi videtur,neque speoie differre a nostris, sicut neque fides antiqua (49) et nostra specie differunt, respondetur negando sequelam, et disparitas eSt, quia fides antiqua et nostra eamdem formalem rationem in specie habebat, scilicet, primam veritatem revelantem; qua ratione formali una manente, quantumoumque materialia objecta varientur, non fit speoie diversa fides. At vero sacramenta quae in antiqua lege erant, et quae in nova distinctam formalem rationem significandi rem sacram habent; praesertim, quia distincta institutione innituntur, ex qua speoiem recipiunt: nam antiqua significabant illam minus expresse et minus efficaoiter, non ut exhlbitam, sed ut exhibendam. Et sicut religio quae oelebrat Christum venturum, et quae praesentem, distincta debet esse, et diversis uti caeremoniis, ita et diversis sacramentis, quibus fit protestatio et initiatio tolis religionis,

LI. Ad rationem enim sacramenti non solum pertinet facere cognoscere Christum et gratiam, sed etiam ipsam exhibere, cum sit signum practicum; distincta autem ratio est in eo signo, quod exhibet sx vi sua praesentem gratiam, aut quod non ex

hibet ex vi sua, sed in vi fidei aut dis¬ positionis suscipientis. Variatur ergo ratio formalis sacramenti et caeremoniae sacramentalis.

LI1. Qjaarto, objicies D. Thomam qui in IV, distinet. I, quaest. I, art I, quaestiuncula III ad quintum dicit, quod: nSacramentum analogice dividitur per sa¬ cramenta novae et veteris legis, sicut sanum in habens sanitatem, et in signifi¬ cans illam.1'

LIII. Respondetur primo, 3). Thomam re¬ tractasse illam sententiam, ut dicunt in¬ terpretes, quia in hoc articulo et sequen¬ ti, quaestione XLI, per plures articulos docet vetera sacramenta fuisse vera sacra¬ menta, praesertim tria. Cum enim primo articulo inquisisset doctor sanctus an sa¬ cramenta essent necessaria ad salutem, plane de veris et propriis sacramentis lo¬ cutus est. Cum autem postea articulo tertio determinaverit, ante Christum post peccatum fuisse sacramenta, hoc probat ratione articulo primo, quia aci-licot necessaria sunt ad salutem, opor-tot qupd de voris etiam sacramentis lo¬ quatur, alias consequenter non procede ret.

LIV. Socundo, rospondotur 3). Thomam ibi ee habuisse ut commentatorem, et varias explicasse definitiones sacramen¬ torum. Cum autem in illa quaestione tertia inciderit sermo explicandi defi¬ nitionem magistri, quae dicit quod : "Sacramentum est invisibilis gratiae vi¬ sibilis forma, ut imaginem gerat, ot cau sa axiBtat," manifostum est, quod in hac definitione non possunt univoce conveni¬ re sacramenta antiqua ratione ultimae particulae. Et sic 3). Thomas ut commen¬ tator definitionis magistri, ot socundum hanc dofinitionom optimo dixit, non uni¬ voco se habere sacramenta vetera ot nova quod non dixit explicans alias definitio nes.

Articulus III.

Utrum sacramentum ait signum unlua rei tantam T

I. Ex articulo elicitur duplex conclusio. Prima eat, quod saoramentum non est signum unius rei tantum, sed omnium illorum quae ad sanctificationem nostram causandam concurrunt, et tamquam efficiens* et 'tamquam forma, et tamquam finis.

II. Secunda conclusio, in calce oorporis : 8aoramentum (intellige de nostris) respeotu passionis Christi est signum remamorativum, respectu gratiae est demonstrativum, respectu gloriae est prognosticum.

III. Primam conclusionem probat (50) S. Thomas primo in argumento Sed oontra, in aliquo peculiari sacramento, et' in corpore articuli generaliter de omnibus. Xn peculiari sacramento apparet quod eucharistia et significat corpus Christi verum quod suh speoiehus continetur; et mysticum, soilioet, unionem fidelium, ut dicit Augustinus et colligitur ex primo ad Corinthios X : Unus panis et unum corpus multi burnas, quia de uno pane et de uno calice -participamus: et praeterea gratiam significat, quam praebet manducantibus : ergo plura significat hoc sacramentum.

IV. In^corpore articuli id explicat 8. Thomas, quia sacramentum, ut constat ex praecedenti articulo proprie dicitur, quod significat sanctificationem nostram seu rem sacram prout sanctificat 1108 : in sanetifioatione autem nostra tria considerantur, scilicet, per quem fiat, qua forma fiat, ad quid seu ad quem finem fiat. Pit enim per Christum mediante ejus passione; fit formaliter a gratia, ut a forma sanotifiaante nos; fit in ordine ad gloriam, seu vitam aeternam, quae est finis sanctificationis nostrae : haec, ergo omnia significant sacramenta.

V. Circa quam rationem notandum est, quod sanctificatio hominum, licet sufficienter fiat per gratiam, tamen cum sacramenta non sint data hominibus nisi post peccatum, ut post dicetur, et nos de illis tantum loquimur, non 'potest sanctificatio nostra fieri quomodocumque per gratiam, sed per gratiam u^ redimentem, et ut datam per redenptorem Christum : Nec enim aliud nomen datum est sub coelo, in quo oporteat nos salvos fieri. Act. II, et : De plenitudine ejus omnes accepimus. Joan.^ : oportet ergo sacramenta, quae significant sanotificationem nostram ut post peccatum factam, quod sigiificent redemptorem, seu gratiam sanotificantem per redemptorem. XJt cum gratia intrinsece dicat ordinem ad vitam aeternam, non potest signifioari sanctificatio nostra mediante gratia, nisi significetur etiam vita aeterna, cujus gratia est semen et participatio, et in cujus intrineeea ratione ille finis inolucLitur :• nec potest respici gratia nisi et finis ille ita intrinsecus respiciatur.

VI. Sed difficultas est, an virtualiter solum, et quasi oonsecutive significetur gloria; an etiam formaliter quasi expressa ac formali significatione in illud significatum tendat.

VII. Eespondetur,- quod, unica impositione institutor sacramentorum illa omnia significata complexus est, vel formaliter omnia illa respiciens, quod certius videtur, cum formali cognitione et perfectissima attenderit Deus ad omnia illa, quae sacramentis volebat signifioari, et mysteria omnia illa expressa ac formali cognitione tuno attenderit, vel virtualiter. Hoc enim parum intereat ad propositum. Nam eo ipso quod instituebatur signum practicum gratiae dandae per Christum, in qua gratia includitur in trinsece ordo ad gloriam, consequenter includebatur significatio gloriae, ut per gratiam obtinendae, sicut imago vestigii consequenter significabat bovem.

VIII. Existimo tamen, sine dubio formalissime intendisse Deum non solum gratiam, sed et Christum et gloriam, caeteraque mysteria, quia licet inter se illa significata connexa sint, et non disparate &e dissolute significentur a sacramento, intendebat tamen Deus formaliter Illorum omnium tradere elgna, et non solum unius, et aliorum Virtualiter.

©IUM UNICUM.

UTRUM OMNIA. SACRAMENTA SIGNIFICENT ILLA TRIA ENUMERATA A S. THOMA.

Conclusio est affirmativa.

IX. Pro qua notandum est, quod cum sacramenta sint signa ad placitum et ex institutione, tota eorum significatio ex institutione petenda est. De institutione autem constat de fide, significare sacramenta gratiam sanctificantem nos. Nam ita definitur in Florentino et Tridentino, ubi saepe ponitur haec differentia inter vetera et nova sacramenta, quod illa tantum signifioabant gratiam; haoc voro et significabant gratiam; haoc vero ot significant, et causant simul : ergo constat manifosto gratiam sanctificantem ab omnibus sacramentis tam votorlbus quam novis ox institutione sua significatam esso. Qpod autem significent Christum Dominum et gloriam, partim ratione olicitur, partim de aliquibus sacramentis specialiter colligitur ox Scriptura. De baptismo enim constat-Bom. VI : Quicumque baptizati sumus in Christo Jesu. in morte e.lus bantizatl sumus ; de eucharistia constat I ad Oorinth. XI : Quotiescumque manducabitis -panem hunc, etc. mortem Domini annuntiabitis, etc; de matrimonio cbnstat ad Ephes. V : Sacramentum hoc magnum est; ego autem dico in Christo et in Ecclesia. De veteribus etiam sacramentis sub ratione totius legis comprehensis dicitur ad Heraeos X, quod : Umbram habent futurorum bonorum, etc. Constat autem quod praecipuum donum futurum erat Christus; et dicendo bonoaum, clare supponit non unius rei tantum, sed plurium fuisse signa.

X. Ratione vero satis probatur conclusio ex ratione D. Thomae, nam in sanctificatione nostra, ut modo fit et per sacramenta datur, impossibile est praescindere quod ea significetur ut gratia rpdemptoris, et non ut data aut danda per Christum, oum per sacramenta non descendat nisi ut eunt virtutes Christi, aut illis adjungebatur fides Christi; et praesertim nostra, quae cum sint instrumenta Christi, magis intime causam principalem quam effectum respiciunt. Gloria etiam seu vita aeterna significari debet ab ipsis, non solum quia ad hunc finem instituta sunt sacramenta, ut per ea acquiramus vitem aeternam (finis enim propter quem instituuntur a (uLetingui debet a re significata) sed quia est etiam res significata a sacramentis, quia significant gratiam non solum ut imperfecta est, sed ut oonsummata ; Gratia enim Del, vita aeterna, ut dicit Apostolus Rom. VI, unde si significarent gratiam, et non vitam aeternam, diminute se haberent ad significandam sanctificationem nostram perfectam et consummatam.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

XI. Objicies primo : Qjiia Bequitur ex hoc, non esse sacramentum signum univocum, sed saltem analogum. Nec obstat solutio D. Thomae, quod significat illa ut ordinata, nam neque potest illa ut ordinata significare, neque etiamsi significet, hoc tollit quin sit analogum. Primum patet, nam significata per sacramentum sunt partim substantia et accidens, ut Christus et gloria; partim ens reale, ut praedicta, et ens rationis, ut mors Christi; quae Omnia nullatenus ordinari possunt. Secundum probat, nam analoga attributionis significant (52) unum de principali, et alia ut ordinata ad ipsum, sicut sanum significat de principali habens sanitatem et causam, aut signum sanitatis ut quid ordinatum ad sanitatem; et ideo analogum est : ergo similiter si Bacramentum significat gratiam ut sanctificantem, Christum ut causam sanctitatis^ gloriam ut finem talis sanctitatis, analogice analogia attributionis significabit; praesertim, quia terminus significans formam et causam formae, est analogus, ut patet de sano: ergo similiter sacramentum significans gratiam et causae gratiae, erit analogum signum.

XII. Respondetur solutionem 8. Thomae optimam esse. St pro ejus eaqilicatione et replicarum solutione, notandum est in primis, quod signum esse analogum, vel univocum, vel aequivocum, non habet locum in sacramentis, quia esse univocum vel analogum, solum dicitur de nominibus, non de rebus; et ideo oportet quod illa plura quae signifiocmtur, nominentur eodem nomine. Unde res quae sunt signa poterunt dici signa ambigua, sicut ea vooat S. Thomas solutione ad primum, non vero signa aequivoca, vel univoca, otc. unde in sacramentis non cadit analogia, vel univocatio. Ut autem sit signum ambiguum, dicit m Thomae oportere quod

significet multa quorum imum non ordinatur ad aliud. Ubicumque autem significat plura ut ordinata inter se, non ost ambiguum, et alias non ost capax quod sit analogum, vol univocum : manot ergo signum certum ot doterminatum.

XIIIr Deindo advertendum est, aliud osso significaro plura, ex oo quod dicunt ordinom inter se, vol ad unum, sou.ut sunt in uno; aliud osso significaro plura ut ordino quodam sunt unum, aut ex eis efficitur unum. Significaro enim plura primo modo, non denotat quod cx parte significati sit nrmm tantum, sed quod plura sint significata simpliciter solum proportionalitor, aut secundum quid unum, quia vidolicet significatio, quae fertur od unum significatum, derivatur ad significandum aliud, ex eo quod dicit ordinem et habitudinem ad primum; vel saltem significat unum, quod non simpliciter est nrmm in his in quibus reperitur, sed proportione est tinnm et inaequaliter ad ea descendit. SJt ideo tale signum analogum est, quia plura quae significat, non significat ut nrniip efficiunt, sed ut inaequaliter et proportionaliter participant unum.

XIV. Quae autem secundo modo significant plura, non analogice significant, quia non significant illa plura ut conveniunt, aut participant aliquid commune, quod proportionaliter sit idem et simoliciter diversum; sed potius significant illa plura ut efficiunt unum ordine quodam, et sunt unum ordine quodam.

XV. Igitur ad argumentum dicitur, quod sacramentum, licet significet plura, tamen non est signum ambiguum, quia non sigmificat illa ordine quodam. Bt minus si&ium aequivocum, quia non significat plura omrnino diversa, et secundum diversas significationee; nec eat analogum, quia non 8ignificat plura ut partas subjectivas,- et ut participant aut conveniunt in aliquo communi, quod inaequaliter ad ea descendat; nec significat unum, et postea derivatur significatio ejus ad significanda alia ut dicunt ordinem ad illud unum, sicut analoga attributionis; sed significant plura ut efficiunt unum, et oonourrujjt in ratione s*nctificatIonis, nonut partes subjectivae et participantes aliquam rationem superiorem, sed potius ut concurrentos ($3) ad illam.

XVI* St ideo signanter dixit ®. Thopmas, quod quando significantur plura Saeundum quod ex eis efficitur quodam ordine unum, non est signum ambiguum; et subdit quod : D Sacramentum significat illa tria, secundum quod quodam ordine sunt unum." Non dicit quod significat illa ex habitudine quam unum habet ad aliud (sic enim essent analoga attribu$ionis, ut dixerat articulo primo), sed significat illa ut sunt aut efficiunt unum ordine quodam,

XVII. Ad id quod dicitur in argumento, significaro substantiam et accidens, etc. respondetur, non significare illa ut entia sunt, seu entitates quaedam, qua ratione sunt penitus diversa; sed ut sunt et concurrunt ad unam rationem santificationis tali modo factae, id eflt, per Christum, sicut nomen homo significat animam ot corpus, quorum unum est substantia spiritualis, aliud corporalis; et respublica significat multitudinem hominuta sub lege viventium et sub principe, unde significat substantiam id est, homines, et accidens, id est, legem; et ens rationis, id est, ordinem rationis, quia unus homo legaliter ot moraliter se habet ad alium, sfec sacramentum significat sanctificationem nostram, in qua debet intrare gratia, et redemptor, qui est fons gratiae, et consumnatio ipsius gratiae quae est gloria.

XVIII. Ad secundam probationem dicitur quod sacramentum non est analogum attributionis, quia non significat lll/t ut nomen ggod sit IIHb commune, sed ut signum factum ex elemento et verbis, quod significat illa plura ut efficiunt unum. Item etiam non significat illa plura secundum quod unum denominatur ab alio, aut secundum quod participant aliquam, rationem communem, quasi significet unum principaliter et alia denominative, quia dicunt habitudinem ad illud, Ut enim aliquod signum sit analogum, oportet quod significet unam rationem, quae sit partim eadem, partin diversa, et proportionaliter solum eadem : sacramentum autem, verbi gratia, ablutio baptismi, non significat rationem partim eandem, partim diversam, quia non aignificat aliquid commune-et participabile a multis, sed significat tamquam signum

extepnum plura in individuo secundum quod concurrunt et efficiunt unum. Et sio ea quae significant plura, non ut conveniunt in aliqua ratione communi, sed ut effici¬ unt et concurrunt ad unum tertium, non sunt analoga, sicut posuit 8. Thomas ex¬ emplum de nomine homo, quod significat materiam et formam, non ut conveniunt in aliquo communi,, sed ut efficiunt unum ter¬ tium.

XIX. Ad id quod ultimo subditur de ter¬ mino significante formam et causam, qui est analogus, respondetur quod si Signifi¬ cet illa ut conveniunt in aliqua ratione communi proportionaliter eadem, tuno erit analogus : si autem signifioet illa prout ex eis officitur unum, aut ordine quodam sunt unum, ut 8. Thomas dicit ad prinum, tunc nullo modo erit analogus, sed simplex quoddam signum significans unum quid. Bt ideo hoc nomen causa, in probabili senten¬ tia potest sustineri quod sit analogum, quia significat plura ut oonvanlunt in u- na communi ratione. De essentia enim ana¬ logi et aequivoci eet^ quod ait nomen com- mune.

XX. Secundo objicies : Nam sacramentum habet aliquod significatum principalius, scilicet gratiam aut Christum, aliud voro minus principale; ergo non est unibocum, sed analogum. Respondetur (54)habere si¬ gnificatum principalius, hoc est, eccores- sius, scilicet gratiam, non tamen princi¬ palius in denominatione aut participatio¬ ne alicujue superioris* et ideo non esse analogum.

XXI. Tertio objicies : Multiplicantur significata sacramenti, ergo et signifi¬ cationes : ergo sacramentum non manet u- uum, quia unitatem habet a forma, forma autem est slgnifiqatio : et siout homo du¬ as habens humanitates non diceretur unus homo simpliciter, sed secundum quid, sci¬ licet ratione suppositi; ita si multipli¬ cantur, significationes, non erit unum sar- cramentum simpliciter; sicut etiam propo¬ sitio %equivoca vocatur propositio plures;

XXII. Respondetur primam consequentiam non valere, neque ea data valere secundam, nam plura illa significata ut significa¬ tione significantur, sicut et unioa insti¬ tutione imponitur signum ad ea Bignifiean- da : sicut enim homo, ut dicit 8. Thomas significat animam et cogr.r grjiea Bigaifi- tione, sio et sacramentum sua significa¬ ta. Nec etiam valet secunda consequanti- a, nam signum ex eo quod habet plures significationes, non dicitur plura eigna, sed habens plures significationes! sicut habens plures vestes non dicitur plures vestiti, sed unus vestitus pluri¬ bus vestibus, quod praesertim est verum in formis accidentalibus, quae multipli¬ cantur ad multiplicationem suppositi, ex quo habent unitatem et subsistentiam.

XXIII. Bt eadem ratione, quando sup¬ positum induit plures humanitates, di¬ citur a D. Thoma esse unus homo simpli- oiter, et plures solum secundum quid, id est, plures habens naturas : nam li¬ cet substantiae moltiplioentur ex multi¬ plicatione formarum, id est, quando for¬ mae suae naturae relinquuntur in modo subsistendi, ut sciiioet afferant secun- Sua supposita; quando tamen trahuntor ad suppositum praeexistens, habent se ad modum formarum adjectivarum, in quan¬ tam praesupponunt suppositum in quo sint; et. ideo ab illis non numeratur substan¬ tia, sed'a suppo sito• Similiter quando philosophys dioit aequivocam propositio¬ nem esse plures, non negat esse unam propositionem, quae constat eae termino aequivoco, aut terminum aequivocum esse unum; sed dicitur plures, quia plures continet significationes, licet sit una.

XXIV. Quarto objicies : 8 aeramentum est signum rei sacrae in quantum nos sanctificat, sola autem gratia nos sano- tifioat intrinsece, Ohrlstus autem e& gloria eoctrinseoe : ergo solam gratiam significat, et non Christum, aut saltem no» essentialiter habet Christum signi¬ ficare, sed solam gratiam. Patet, qgla essentialiter solum habet significare id, quod est de essentia sanctificationis nostrae; ea vero quod sunt extra essenti¬ am sanctificationis, non possunt essen¬ tialiter significari a sacramento.

XXV. Confirmatur t Tota essentia si¬ gni sacrament&lis. salvatur in eo, quod slgnifivet sanctitatem sanantem et eigni- gnificantem nos expresBe et formallter: nam signum, quod sic significat, eet si¬ gnum rei 8aerae sanctificantis nos : er¬ go essentialiter non petit sacramentum significare etiam Christum et gloriam eae- presse st formallter, sed sufficit quod significet illa ut includantur in ipsa

gratia implicite et virtualiter, quia hoc impossibile est separari a gratia, quod «ignificetur ipea, et non id quod implicite eat in ea.

XXVi. Oirca hoc argumentum, Oabrera disputatione prima hujus articuli censet sacramentum essentialiter quidem significare gratiam, Christum (55; vero et gloriam non essentialiter, seu non quasi de essentia significationis sacramentalis, sed quasi de integritate et complemento, solam vero gratiam significare esset de essentia significationis sacfamentalis. Xaftellligit autem esse de integritate et complemento significare Christum et gloriam expresse et formaliter, nam implicite et virtualiter, prout in gratia continetur, non negat esse de essentia- significationis, sicut et ipsa gratia, quae talis virtute continet.

XXVII. Nihilominus tamen dioendum videtur, quod licet Christus et gloria se habeant ut causae extrinsecae nostrae sanctificationis intrinsece tamen significantur a nostris sacramentis, non solum in trinsece quasi de integritate aut conpletive, sed intrinsece essentialiter; non loquendo de 088entia sacramenti quasi metaphysice et secundum diversos ordines rerum, sed supposita institutione et ordinatione praesenti Dei. Videturque id colligi ex discursu 8. Thomae, qui ex essentialibus sacramenti probavit sacramentum significare illa tris, scilicet, quia significat nostram sanctificationem, quod constat essentiale asse sacramento. 3bc quo infeotur, et quod id omnibus sacramentis convenit, et quod, essentialiter : nam si esset solum de complemento et integritate signifioationis sacramentalis, non recte inferretur ex essentiali significatione; id enim quod est de integritate et complemento rei, sine quo essentia ejus salvari potest, non recte infertur ex vi essentiae, aut essentialium, rei conveniro ipsi l Optime enim instari potest consequentia D. Thomae : Sacramentum ordinatur ad nostram sanctificationem : in nostra sanctificatione continehtur haec tria : ergo sacramenta illa significant; negari enim potest ista consequentia, si quidem sine signifioationo horum trium salvatur essentia sacramenti.

XXVIII. Batio vero conclusionis est, quia sacramenta non sant^p^na^yjnqtificationis nostrae abstracte et pure, seu prout praecise ponitur in nobis effectus sanctitatis quasi physice aut metaphysice consideratus; sed debent esse signa sanctitatis ut mora},iter datur, et secundum modum quo datur de facto secundum praesens decretum, quo Deus instituit sanctificare homines, et ideo debent significare gratiam, quae modo eat, quae est gratia ut redemptiva, et mediante aliquo redemptore data. Nam non' indiguit homo sacramentis sensibilibus ad sanctificationem suam, nisi quatenus indiguit gratia ut reparante, et supposito peccato, et sic indiguit sacramentis quae significarent reparatorem, seu gratiam per reparatorem dandam.

XXIX. In alio autem ordine rerum significarent gratiam, et non Christum, nec ut complementum; Deum autem significarent ut productorem gratiae. Nam etiam in statu innocentiae sanctificabatur homo per gratiam, tamen tunc nulla fueruht sacramenta, nec homini necessaria erant, ut -S. Thomas determinat quaestione LH, articulo II. Fuerunt autem homini necessaria sacramenta post peccatum, quando nullus sanctificari poterat nisi per Christi fidem, cujus protestationes sensibiles sunt sacramenta, et ideo institutum est a Deo ut sensibiliter homo protestaretur salvatorem suum, et per ipsum sanctitatem consequeretur, ut docet S. Thomas quaest. LH, art.II.

XXX. Igitur sacramenta, secundum quod data sunt homini, non solum ut indigenti gratia, eed reparatione et reparatore, magis et essentlaliSs (si dici potest) significant salvatorem, quam salutem Xt sicut (56) voces habent significare res et conceptus essentialiter, supposita institutione eua, quia ad exprimendum conceptus nostros inventae sunt, et significandas res quas concipimus, non tamen significare conceptus est de integritate solum et complemento significationis vocum, sed de essentia; sic sacramenta supposita institutione divina, quod fuerunt inetituta non ad significandam gratiam ut sio, sed ad significandam gratiam ut dandam por salvatorem, necessario debent $x vi essentialis significationissalvatorem significare; et hoc expresse ac formaliter. Sicut enim voces non significant concpptus ut virtualiter 'Continentur in rebus,

eed expresse ipso* significant : sic sa¬
cramenta expresse significant salvatorem,
quia significant gratiam ut dandam per
salvatorem, et non aliter; sicut, voces
conceptus ut conceptus significant.

XXXI. Quare sicut posset quidem dari
gratiam sine Christo de absoluta pontenii-
a Dei, et mutando praesentem rerum ordi¬
nem; stante tamen hoc ordine, impossibi¬
le est aliter habere propitiationem, quam
per sanguinem ipsius "* sic sacramenta li¬
cet absolute essent sacramenta in alio
rerum ordine instituta, tamen in praesen¬
ti nequaquam possunt essentialiter dari
sacramenta, nisi salvatorem significent,
quia gratiam ut dandam per ipsum, et fi¬
dem ipsius, significare debent, similiter
et gloriam : nam essentiale sacramentis
est, ut salutem significant, non tempora¬
lem, sed aeternam. Protestatur;enim ho¬
mo per ausooptionem sacramentorum aeter¬
na bona se- expectare, et non solum tempo¬
ralia. Aeterna autem salus esse non po¬
test aut bonum aliquod, nisi in gratia
consummata, seu gloria : illa ergo etiam
essentialiter significatur. Fatoor non
aeque omnibus sacramentis id convenire;
sed quaedam confusius, quaedam expressi¬
us haec significare, omnia thmen aliquo
modo significant, etiam antiqua.

EDQI. Ad argumentum ergo dicitur, quod
sacramentum essentialiter solum habet si¬
gnificare id quod essentialiter fit sanc¬
tificatio, distinguitur; quod fit quantum
ad substantiam solum, nego; quantum ad
substantiam et modum essentialiter ei con¬
nexum, conoedo; vel etiam essentialiter
secundum modum a Deo dAeratum et determi¬
natum, id est, per salvatorem, concedo;
quasi metaphysice aut physice, nego :
nempe fit essentialiter per gratiam ut
reparantem, et supposita indigentia repa¬
rationis.. Item eBsent sacramenta ex so¬
la significatione gratiae, quantum ad es¬
sentiam generioam sacramenti, non quantum
ad specificam, quae ex speciali modo si¬
gnificandi sanotifioationem secundum or¬
dinem a Deo institutum surgit. 3Bt hoc ma¬
xime nota.

XXXIII. Ad confirmationem respondetur,
quod signum rei sacrae sanctificantis nos,
debet intelligi quod ait sanctificantis
nos, eo modo quo Dsub instituit ex vi de¬
creti, et ordinis praesentis, et non ali¬
ter. Oum enim sit^eignum praotium, non
debet significare sanctitatem nisi eo
modo, quo danda est ex vi praesentis
decreti. Unde oportet, qdod expresse
et formaliter significet gratiam ut dan¬
dam per salvatorem; et.consequenter ex¬
presse salvatorem significet ex vi es¬
sentiae significationis sacramentalis.
Ham sicut sanctificatio nostra essenti¬
aliter, supposito decreto divino, petit
dari per Christum, sic sacramenta, sup¬
posito eodem decreto, petunt significer-
re sanctificationem dandam per Christum.

XXUV. Adde quod sacramenta nossunt
considerari dupliciter, uno (57) modo
ut signa gratiae praecise; alio modo
ut signa quae adhibentur a Deo ut media
necessaria ad gratiam. Posset enim sal¬
vari ratio sacramenti sine necessitate
Ipsius ad gratiam in alio ordine rerum.
Primo modo non est ei essentiale signi¬
ficare Christum, per quem gratiam asse¬
quamur : secundo modo essentiale est,
quig haec signa adhibentur a Deo ad as¬
sequendam gratiam mediante Christo, et
non aliter ex vi suae institutionis si¬
gni pacramentalis.

XXXV.Quinto objicies : Ham S. Thornas
solutione ad tertium, dicit quod : "Suf¬
ficit ad rationem sacramenti, quod si¬
gnificet perfectionem, quae est forma;
nec oportet, quod solum significet per¬
fectionem, quae est finis;" ergo suffi¬
cienter salvatur essentialis significa¬
tio sacramenti per hoc, quod significet
gratiam quae est forma sanctificationis.

XXXVI. Eespondetur.sensum S. Thomae
esse, quod non solum debet significare
formam seu perfectionem quae sit finis,
sed etiam illam quae sit forma; et non
oportet, quod significet solum eam, quae
est finis. Etenim arguebat D. 'Thomas
in illo argumento tertio, ex his^quae
praecedenti articulo solutione ad ter¬
tium dixerat, eicliCet : " Qpod res de¬
nominantur a fine ot complementb : dis¬
positio autem non est finis," et ideo
ad rationem sacramenti non sufficit si¬
gnificare dispositionem ad sanctitatem,
sed ipsam perfectionem sanctitatis.
Ex his ergo texuit argumentum S. Tho-
mas : " Sacramentum proprie debet signi¬
ficare finem sanctificationis, et non
dispositionem, sic autem est vita aeter¬
na : ergo solum illam significat sacra¬
mentum.

XXXVII. Respondet 8. Thomas explicando solutionem suam praecedenti articulo, quod ad rationem sacramenti sufficit significare perfectionem, seu finem qui est forma, et non dispositio; non tamen excluditur per hoc quod etiam significet perfectionem quae est forma. Qpando dixit l ^Denominari aliquid a fine, et ita sacramentum debere signifioare perfectionem sanctitatis, non vero dispositionem," intelligit, quod id quod requiritur ad rationem sacramenti, est quod significet perfectionem, quae est forma; et hoc sufficit respectu hujus, quod est significare perfectionem, quae est dispositio, non autem solum debent signifioare perfectionem, quae est finis. Unde illud sufficit re-, fertur ad id quod se habet ut dispositio, non respectu ejus quod se habet ut iinis; et excludit dispositionem, non finem.

X3GCVIII. Sexto objicies : Sacramenta vetera non erant rememorativa respectu passionis Ohristi, nec aperiebant Januam regni coelestis : ergo non conveniebat illis haec triplex significatioj Item ! Sacramenta quae modo ministrantur in oleo, non apparet quomodo significent Ohristi mortem, cum oleum sit signum spiritualis laetitiae; ergo non omnia sacramenta illa tria significant. Denique plura quam tria videntur significare, cum significent resurrectionem, ascensionem, eto.

XXXIX. Respondetur argumentum probare, quod non aequaliter omnia sacramenta significant haec tria, nec eodem modo., ^aoramenta enim vetera non rememorativo modo significabant Christi mortem, sed prognostico, et tamquam finem. Similiter promissionem gloriae non ut proxime introducentia in illam, sed ut a.longe salutantia respiciebant. Sacramenta vero, quae modo ministrantur in oleo, mortem Ohristi significant, ex qua habent efficaciam, licet non ita determinate et expresse sicut alia : significant tamen illapi secundum quod medicinalis est, et. oleum est medicativum, aut quatenus in sanguine Ohristi lingimur tamquam ejus athletae, eto. Resurrectionem vero et ascensionem et passionem significant sacramenta, ut in persona Ohristi continentur, et ideo non efficiunt distinctum significatum ab ipso.

3Q>. Septimo dices : Eucharistia expressius et principalius Christum Dominum significat, quia verba^consecrationis eum expressius significant t ergo non in omnibus sacramentis expressius significatum est gratia.

XLI. Respondetur magistrum ilugno ita sentire, quod in eucharistia'principalius significatum est Christus; in alis enim constat principalius esse gratiam, non principalitate dignitatis, sed expressionis, ax vi institutionis, .respectu cujus est principalius attentum, quia’eet formalis sanctitas. Nihilomims oppositum tenet Cabrara, nam cum sacramentum in genere, pro principali felgnificato habeat gratiam, eo quod formalis sanctitas est, non poteet disconvenire ab Illo sacramentum in particulari. St in hac sententia dicendum est, quod eucharistia licet non consistat in usu, sed in materia permanenti consecrata, tamen etiam non significat gratiam ut in usu, et actu sanctificantem,.sed per modum aliemntl ut refectivum est animae; et ita significat Christum, non ut in se sacrum est, sed ut cibus noster est, et mediante gratia nos sanctificat. Unde et verba oonsecrationis significant Christum per modum cibi et potus spiritualis, ac.adeo principale ibi significatum est gratia cibans et potans mediante.

XLII. Qui tamen velit dicere cum Nugno, de ratione sacramenti in communi colum esse pro principali significato habere sanctitatem intrinsece, vel extrinsece sanctificantem, et in particulari determinari hoc sacramentum ratione formae verborum ad signandum expressius hoc, quam illud, quia tamen soli uhi convenit exnresaiuft significare causam. extrinaece sanctificantem, quam intrinsece absolute dicit, quod gratia est expressius significatum sacramenti, et probabiliter satis loquetur. Neque officiunt argumenta Oabrerae, cum nullo modo tollatur univocatio ln sacramentis, si quidem sacramentum ln communi non dicit determinate quod sit expressius significatum, sed relinquit formae cujuecumque in particulari, licet fere omnia inclinent in hoc, quod expressius sit gratia.

Articulas IV.

Oonolusio est affirmativa

I. Probat eam S. Thomas primo in argumento Sed contra, ex auctorltate Augustini tractatu L3QOS in Joannem dicentis : ' "Accedit verbum ad elementum,, et fit sacramentum; elementum autem est quid sensibile : ergo res sensibiles ad sacramentum requiruntur." In corpore articuli probat D. Thomas conclusionem ex duobus principiis. Primum est, quod modus connatura-lls homini ad- perveniendum in cognitionem aliquam intolligibilium, est per sensibilia. Hoc per se clarum est, cum iste sit finis, ob quem anima spiritualis unitur corpori, ut scilicet per sensus acquirat cognitionem. Secundum est., quod signum est per quod aliquid devenit in cognitionem eignifloati. Ir quibus infert, quod cum res significatae (59) per sacramenta sint spirituales et intelligiblles,.et Deus unicuique provideat Juxta modum proprium et connaturalem, consequenter oportuit quod significatio illorum signorum, per quae debuit pervenire homo et acquirere istam cognitionem, in aliqua re sensibili compleretur, ut conformiter ad naturam humanam traderet illi signa ad acquirendam cognitionem rerum spiritualium.

II. Advertendum est autem S. Thomam par ly res sensibiles, non intedligere solum rem permanentem, ut distinguitur a verbis, sed omnem rem sensibilem, etiam verba.- Ut enim constat dS sacramento matrimonii et poenitentiae, eufficiene eorum materia sunt verba aut nutus. Igitur Intelligit omnem rem sensibilem; et sio ratio ejus optime oonoludit, et non solum secundum congruentiam.

III. Pro ampliori explicatione solutionis ad primum, nota quod quando dicit S. Thomas : "Signa primo et principaliter dici de rebus sensibilibus," non excludit a vera rationi signi signa formalia. Haec enim differentia inter signa formalia datur et instrumentalia, quod signa formalia non deserviunt ad acquirendam cognitionem, quasi ex uno deveniendo ad aliud, sed ad formandam cognitionem, seu tamquam formae, quibus fit ipsa cognitio tamquam per similitudines objecti. Instrumentalia vero signa deserviunt ad aequirendari oognitionem, tamquam ex quodam extrlnseoo, eoe quo acquiritur cognitio alterius rei. Ut hoc modo loquitur D. Thomas de signis, nam de illis loquitur quibus homo acquirit cognitionem modo elbi connaturali, et quae ducunt ipsum ad cognitionem alterius tamquam quid notum, aeu primo innotescens ad minus notum, seu incognitum. St sic manifestum est, quod ratio signi modo humano non' convenit spiritualibus rebus, cum non possint etfse primo notae, aut notiores ad minus notarum cognitionem acquirendam; neo sunt signa quasi aequisi-tiva, et lnductiva in cognitionem modo humano, licet sint signa spiritualia, quae sunt signa formativa cognitionis, sicut conceptus. Neque hoc negat D. Thomas.

DUBIUM UNICOM-.

AN SIT DX ESSENTIA SAOEAMMTI <$JOD SIT B2S SENSIBILIS ?

Oonolusio est affirmativa.

IV. Praecipuum fundamentum hujus conclusionie, sicut et allatam, ex ipsa institutione petendum est. Own enim sacramentum sit signum ad placitum, ejus essentia- ex institutione et placito instituentis acoipienda est. Cum autem instituens attenderit ad modum cdnnaturalem hominis, cui proprium est uti signis sensibilibus, nec convenienter possit oognitionem haurire mediantibus signis nisi sensibilia sint, ideo elegit materiam'sensibilem, ut in ea signa sacramentalia institueret. It ideo sicut ex natura rei, id est, ex modo connaturali hominis, signa tali naturae accommodata sensibilia esse debent, ita sacramentalla signa ut sint humana, seu homini convenientia et accommodata, sensibilia esse oportuit. 81 autem insen elbilia essent, homini accommodata non essent, sed Angelo aut spiritui separato; quibus tamen proprie non oonvenit uti signis ad oognitionem aoquirendam, quia non acquirunt oognitionem ex rebus externis, sed ex infhsione specierum.

V. Qp.od ei Aleas ft Nam sacramenta non

ordinantur ad praestandam hominibus cognitionem, sed sanctificationem t ergo cum sanctificationem (60) aeque praestare possint signa spiritualia et sensibilia, licet ad cognitionem acquirendamnon deserviant, nihil obstabit, respondetur quod licet ordo sacramentoruiq, 6eu ordinatio non sistat solum in cognitione, alias essent signa speculativa, tamen non sine cognitione ordinantur ad sanetiflcationem. Aliud enim est quod non habeant pro fine, et sistant in cognitione : aliud quod sine cognitione id faciant; quaecumque enim significatio, etiam practica, ad cognitionem ordinatur, sicut et ipse intellectus praoticus vera cognitio est. Bt sic significatio practica cognitionem etiam parrit et efficit, licet ejus finis non sit in cognitione sistere, sed opus perficere, non tamen sine cognitione. Ac .propterea eo ipso quod significatio instituta esi, eo modo quo signa hominibus conveniunt debuit institui, ut sensibiliter ducant in significatum.

VI. Quapropter optime S. Thomaa colligit, essentiale esse siglis sacramentalibus esse sensibilia, non «x respectu ad significatum suum praecise, s?<L ex ordine ad eos, qui debent uti talibus simiis, quia debent esee humana, et hominibus da--rl ut illis utantur ad sanctificationem. Artefacta autem essentialiter postulant materiam suo fini congruentem; et ita oum sacramenta sint signa sanctificationis hominlbus dandae necesse est qu6d pro materla habeant id quo homines uti possunt in significatione pro hac vita, soilioet signa sensibilia.

VII. Probat ergo ratio D. Thomao de omnibus sacramentis, quae in quocumque rerum ordine darentur hominibus, dummodo modo humano et hominibus congruenti darsntur. Sio enim ex natura ipsa rfei, et intrinseca ratione procedit ratio S.. USiomae. De facto autem loquendo de sacramentis, de fide est conclusio S. Thomae cum oonstet ex Scriptura sacramenta antiqua omnia in aliquo sensibili ritu esse tradita t ' de noBtris vero constat ex Tridentino et Florentino, et ex communi et perpetua Boclesiae traditione, Sumi etiam potest ratio conclusionis ex fine sacramenti, quia scilicet, ut Augustinus dicit XIX, contra Faustum, cap. XI i " In nullum religionis nomen homines coadunantor, nisi aliquo signaculorum aut tsacram|ntj<0ra tjij^bili consortio i* unde cum ad hoc ordinetur sacramentum, ut multitudo hominum eia religionem colat, externa signa esse oportet.

VIII. Alias rationes congruentiae, scilicet, quia hoc congruit homini, qui constat ecc corpore et anima, ut haberet sacramenta corporea cum spritu gratiae; et congruit institutori, qui est Christus, habens naturam humanam et divinam; et congruit omnipotentiae Dei, quae ostenditur in hoc, quod in sensibilibus rebus spirituale remedium praestet; et congruit humiliationi hominis, ut qui peccando subjecerat se sensibilibus creaturis, in suo remedio utatur sensibilibus rebus. Has et similes congruentias vide in Nugno, Gabrara et Suarez.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

IX. Objicies primo : Quia atiam posset Deus rem spiritualem instituere in signum gratiae dandae, quae tunc sine dubio esset sacramentum; esset enim signum sacrum rei sanctificantis nos.

X. Ad hoc dupliciter respondetur. Primo, quod illud signum non esset humanum, nec homini accommodatum, sed Angelo, aut puro spiritui; nunc autem loquimur de sacramento homini accommodato, quo Beus colitur non pure spiritualiter, sed a creatura constante corpore (6l) «t anima; ideoque sensibilem exigente ritum. Sicut etiam sacrificium, si esset pure spirituale, non esset homini conveniens; neo sacrificium secundum quod de illo loquitur ordinarie, sed alterius generis.

XI. Secundo, respondetur solutione S. Thomae ad primum, quod res illa spiritualis non esset per se signum, sed ratione alterius, soilioet, secundum quod manifestaretur per aliqua signa exteriora; et ideo per se non serviret ad rationem sacramenti. Quo pacto, inquit D. Thomas, non repugnat $liqua quae non sunt sensibilia, dici quodam modo sacramenta, videlicet illa, quae dicuntur res et sacramenta, ut contrAtio in poenitantia, character in baptismo, Christhs Porainu e in eucharistia, etc.

XII. Sed replicator contra hanc solutionem : "am conceptus et verbum interius est res spiritualis, et per se' sumptum est vere et proprie signum; tum, quia est similitudo naturalis repraesentans objeotum potentiae; tum, quia verbum interius est ratio significandi verbo exteriori, ut in quaestione quarta de veritate ait 8. Thomas : ergo ipsum verbum significativum est,* et ner prius significat, ut ibi S. Thomas dicit, quam verbum exterius.

XIII. Respondetur, quod conceptus et verbum eunt signa formalis, de quibus in praeeenti non loquitur S. Thomas, nec ad propositum sunt; nam signa formalia sunt formae inten-tionales, quibus ipsa cognitio formatur et fit; non autem signa ex quibue acquiritur cognitio, et ex quorum cognitione manuducitur intellectus ad alia. Haec enim sint proprie signa humana, et homini data; sicut proprium est homini eoc uno manudici ad aliud, et ex uno aequirere cognitionem alterius. Talia enim signa sensibilia esse debent, cum ex sensibilibus manuduoatur intellectus humanus ad intej.ligibilia». Et licet conceptus sit similitudo naturalis rei, tamen non habet hanc similitudinem tamquam quid manuduenes ad aliud, sed tamquam cuid-informans, et formaliter ceu. sane ipsum cognitionem, non ut id per quod acquiritur cognitio ; et ideo non habet rationem signi, sicut in praesenti requiritur, sed habet alium modum signi, scilicet formalis, quem S. Thomaa non negavit rebus spiritualibus per se immediate convenire, sed tamquam ad praesens iarpertinens non meminit.

XIV. St similiter, licet osnoeptus et verbum interius sit ratio significandi verbo exteriori, et per prius significet quam illud, non tamen eodem modo, sed est ratio significandi tamquam signum formale, et tamquam medium significandi res extra, et tamquam imponens vooes. externas, et tamquam significatum etiam ab eis, at per prius significat significatione formali-, quae est expressior, et magis similis t>bjecto, quam instrumentalls, et illa qu&e est ad placitum; non tamen habet eamdem rationem significandi, de qua in praesenti loquimur, lioet altiori modo, et expressiori sit signum.

XV. Objicios secundo l Media debent esse proportionata fini; finis autem sacramentorum ^t puraiWle ergo et sacramenta debent eSse spiritualia, et non sensibilia. 6i dicas esee proportionata media ad finem ut acquirendum ab hominibus, sic enim oportet quod per sensibilia ad illum ducantur, contra, nam sacramenta non habent aliquam similitudinem sensibilem-cum re e>irituali, cum nullo modo sint signa naturadia, sed ad placitum : ergo minue apta sunt ad finem dictum.

XVI. Confirmatur t Ham in lege (62) naturae parvuli Justificari-poterant per solum actum interiorem. fidei parantum, st tamen non justificabantur sine sacramento; ergo aliquid pure spirituale deserviebat sacramento. Item in lege nova matrimonium solo interiori consensu contrahi poterat, ut dicitur XXXVII, quaestione I, capite Sufffciati .ergo sacramentum non requirit rem sensibilem pro materia. Denique sacramentum appellatur contritio interior, character, Christus Dominus contentus in eucharistia, eto. et tamen non eunt quid sensibile'! ergo.

XVII. Respondetur ad argumentum, optinam sesq traditam solutionem,' licet aliqui etiam dicant, finem sacramentorum noii tam esse sanctificationem nostram, quam cultum Dei externum; ideoque externa sacramenta adhibenda esse; Bed optima est solutio data; ea enim quae spiritualia sunt, quando homini applica^-ta accipiuntur, sensibilibus mediis accipi debent, cum sit natura hominum per sensibilia duci ad intelligibilia.

XVIII. Ad repiicam respondetur sacramenta non ducere principaliter ad rem spiritualem ex similitudine, quam habeant cum illa, licet verum sii quod Aes assumptae ad materiam sacramenti congruentiam aliquam habeant cum effectum quem raebant; non tamen in ista congruentia quae solam analogicam similitudinem importat) fUndatur ratio significationis sacramentalis, sed in institutione Christi Domini; quae tamen sufficiens est ut ad rem spiritualem per eigna sensibilia nos deducat, non tamquam per signa naturalia, sed tamquam per signa sacramentalia, et ad placitum, quae mediante fide effectum suum monstrant, et non naturaliter cognitionem sacramentalem generant, qtiam intendunt,

XIX. M ccnflraatlonen respondetur, quod el qui dixerunt Justificari parguloe eoln fido interiori, consequentet conce¬ dere dobobant Justificari sine aacroaonto. &»otaruc falso eet Illa sententia, cun cor.stet ex S. rho na quaestione US, arti¬ culo prino neoeaearia eeee eacraMnta ad salutes, nocossItato nodi! ot praecepti. Quare nnnqnan pauculi Justificati eunt sine aliquo sensibili signo. fciod attinet ad oatrlaoniua, dlclxns ipeun osrflcl ec- lo oonBeneu, non Interiori, (noc onln hoc 1M dicit pontifex) aod oonoensu for!e ex¬ plicato, et nodo ad contractu» necessario expoelto; quod aon obscure tentu» lndioat, dlcene : * Sufficiat solus secundus logos OCBSWM, etc.' Consensus aut ei: eecur.- dua logea non ootaet esse solun interior, non explicatu» extra, et hic solus dicitur eufflcare, quia sine Ipso, licet alia non apponantur, frustratur isatrlaoniun.

XX. $iod haeretici ohjloluct, caso con¬ tra Chrlstlaran libertatem, quod subjici¬ atur hoso relue sensibilibus, et converta¬ tur ad vacua ot egena eicaenta. ot quod

pojuo ost, proteotaruir Doun Indigere creaturis sensibilibus ad r.ostrnn sanc¬ ti flcatlonen. frlrolun ost, noc rospon- eloneo neretur. Kon colit subjicitur hono his scr.olblllbcs. eccundau qlV:d ln Illis relucet ratio «ensibili» ot tenporulle, ned eecurdu» quod in his traditur Spiritus gratiae, ct eigan eunt dlvlnl beneficii l Et nicut nlncult Pso per stulti tina cncls salvos faes- rq credentoS. I Cor. I I SUa 11.12

rat contrn nos. Colos». II. ot per cor¬ ni» asnuuptlonttr nos transferr.' ln glo¬ rias flllloru* Pslj alo placuit per n- auan regeneraro non baetisuo. et ln eno¬ taris oacruror.tle gratiae ouan confer¬ re: nor. quia his indiguerit Esus ai eanctlficanduxi nos, sed ouod potius eu¬ an onr.ipotentiaii raxlno ostendat, in (03) eo quod per rao Ita abjectos nes- tran voluerit sanctlflcotlonsn per£lc*- rs.

ABIIOULUS 7.

Utrum rea
cramenta

I. Duae conclusiones eliciuntur ex articulo. Prima in corpore : In sacramentis oportet uti determinatis rebus per divinam institutionem ab ipso Deo procedentem.

II• Secunda in solutione ad tertium * Hoc enim in statu gratiae et veteris legis factum fuit a Deo? in statu vero legis naturae, ex interiori instinctu hominum determinabantur signa .ista sensibilia.

III. Antequam probentur hae conclusiones, explicandum est quid intelligat sanctus doctor nomine rerum, cum quaerit, an requirantur determinatae res ad sacramenta, et dicimus, quod nomine rerum intelligit S. Thomas non solum id, quod se habet ut matefia respectu formae physicae, et partialis hujus totius, sed etiam id, quod se habet ut maceria respectu formae totalis quae est significatio; sicut enim in compositis naturalibus (verbi gratia in homine) invenimus compositionem, et ex materia et forma (scilicet ex corpore et anima) et ex supposito 6t humanitate, sio in composito sacramentali et invenitur compositio et rebus et verbis,.ut ex materia et forma, et invenitur compositio ex re sensibili, et significatione. Et cum utramque in his articulis S. Thomas explicet, etiam nomine rerum utroque modo intelligit res, scilicet, et prout comparantur ad verba, et prout ex rebus et verbis conflata materia comparatur ad significationem. Et quia compositio ex rebus et verbis non est omnibus sacramentis communis, cum non invenitur in sacramentid veteris legis ot naturae; et D. Thomas in praesenti articulo loquitur de omnibus sacramentis, etiam antique legis, fit consequens, quod quando quaerit an sint res determinatae, loquatur de rebus non ut distinguuntur contra verba, et se habent ut materia verborum, sed ut distinguuntur contra significationem, et sunt materia totius significationis, sive sit materia constans alias ex rebus et verbis, sive non. Et sic sensus quaestionis est, an requirantur res determinatae,] id est, materia determinata, seu id quod concurrit ut materia, et ut res sensibilis •ad sacramentum, an debeat esse quid determinatum.

' 17. Igitur prima conclusio ostenditur a D. fhoma ex eo quod materia sacramentorum non debet institui ad arbitrium humani Judicii, sed ex institutione divna; et consdquenter oportet res ipsas ita esse determinatae hominibus, ut indeterminari non possint, si quidem non ab arbitrio eorum pendet ut mutentur, sed ex divina institutione, quae omnino determinata eet. Oum ergo consequentia ista nota sit, de antecedente solum curat D. Thomas, illudque probat, quia in sacramentorum usu dUo reperiuntur. Unum est ex parte hominis ad Deum, quia scilicet per usum sacramentorum Deum colit et protestatur i aliud est ex parte Dei ad homines, quatenus per ritum illarum intendit Deus sanctificare homines. Igitur licet ratione primi (scilicet cultus exhibendi Deo) videretur posse ad hominem pertinere determinare res, quibus colere D®um debebat, tamen ratione secundi impossibile est id ad hominem pertinere, quia sanctificatio hominis est solum in potestate Dei (id est, gratiae largitio) et non in potestate hominis, Nullus autem potest determinare (64) quod est in potestate alterius, sed buh : ergo non potest homo determinare quibus rebus sanctificationem suam assequatur, et consequenter neque signa sanctificantia se.

7. Secunda oonclueio ostenditur a D. Thoma solutione ad tertium ax auctoritate Augustini contra Eaustum, quia diversa sacramenta diversis tendoribus congruebant. Et in lege quidem naturae, propter obscuritatem illius status, in quo Deus non ddderat legem per se, movebantur homines a Deo interiori instinctu, et eodem etiam determinabantur res et maceriae sacramentorum et sacrificiorum. In statu autem in quo per selpsum

Deus dedit legem in veteri quidem eam or¬dinando per Angelos in mente mediatoris., in nova autem loquendo notis in Filio, et per ipsum legem ferendo, pertinuit e* tiam quod a Deo instituerentur, et deter¬minarentur res, quitus sacramenta confici detetant, sicut ..et ritus alii religionis et fidei, quae fundabatur.

DUBIUM UKICUM.

AI: OMNIA SACRAMENTA RES DEEEBMINIIAS POS-OTLEtiT AD SI&NIPICATI017EM BACBAMBNBAL3M, SAQJJE DETEEMI1IATI0 DEBEAT FIERI A DEO.

Conclusio est affirmativa.

VI. Pro cujus intelligentia est adver¬tendum, quod reguiri determinatas res ad significationem sacramentalem potest in-telligi, vel supposita Jam institutione, vel ex natura sacramenti, etiam ante ins¬titutionem;' quasi ea sit natura sacramen¬ti, ut p'atat institui in materia determi¬nata. Et quidem supposita institutione, non est dubium quin materia sacramentorum determinata sit, si quidem inetitdtio sacramentum determinat et constituit, et consequenter materiam ex qua conBtat, et in qua signum illud sacramentale exerce¬tur determinat. Cum enim deceat esee sacramentum religiosum signum permanens in religione aliqua,- oportet quod certam et determinatam habeat materiam,. et per¬manentem in tali religione.

VII. Jbota vero institutione, non est amplius in potestate utentium eam mutare, cum ad id auctoritatem non habeant; et Sic respectu utentium, debent res ad sa¬cramenti materiam requisitae esee deter¬minatae, cum non possint ab eis mutari. Ex natura autem rei sacramentapetunt in materia determinata'poni, secundam quod . significationi eorum necessarium est, et non amplius, quia cum Sacramenta sint si¬gna nostrae Banctificationisv non solum cui placitum quomodocumque significantia; sed supponendo congruentiam et similitu¬dinem quamdam cum re significata, sicut ex D, Augustino constat epistola XXIIIt * Sacramenta quamdam similitudinem habent earum rerum, quarum eunt eacramenta, quam ei non haberent, omnino sacramenta non essent:" et libro de/catehcisagdis rudi-bue, capite XXVI: " Ideo oportet, quod pro sacramentorum materia non quaelibet res sumatur, sed illa solum quae ali¬quam talem congruentiam aut similitudinem habet;" et ideo determinata esse debet. Sicque sacramentum petit, ut non solum ex suppositione institutionis, sed. ex congruentia, quam requirit cum effectu, determinata sit. .

VIII. Quod autem a Deo determinata eit materia sacramentorum, eatis 03ten-ditur ratione S. Thomae, ubi tria ex- ' plicanda eunt., Primum, quod nomina ma¬teriae non intelllgimue quascumque ,cae-, remoniae "hc rictus (05) bA sacramentum concurrentes, quae-vocantur etiam sacra-mentalia (haec enim Ecclesiae auctorita¬te varie mutari possunt) sed nomina ma¬teriae intelligimus id, quod ad signifi¬candum sacramentaliter imponitur, et suscipit is.;Ae significationem sacramen-talam, qua^ qx instituto divino ei pro¬venit. ; * -

. • $A.* j ›

IX. fecundum est, quod materiam sa¬cramentorum'esse determinatam a Deo, eemper debet intelligi conformiter ad significationem sacramentalem, quae ei imponitur; et ita hon oportet, quod in omnlbuseacramentis materia eit- determi¬nate in ultimarspecie, aut individuo goasl physicet ,eed sufficit in aliqui¬bus, quod quasi generice sit determina¬ta materia secundum physicam considera¬tionem, licet specifice tantum sacramen-talem, secundum imodum hominibus' accommo¬datum, ut quod sacramento poenitenti¬ae sit confessio dolorosa, quantum suf¬ficit ad rationem Judicii in foro cons¬cientiae exercefi|d, in matrimonio sit contractus naturalis inter marem et fe¬minam, quomodocumque fiat sufficienti modo ad contractum, etc. In aliis ve¬ro sacramentis determinatur materia ma¬gis in specie, uV quod fiat in aqua, aut in oleo, aut pane,' et in sacramentis ve¬teribus, quod fieret circumcisio in ta¬li parte, aut agnus comederetur, etc.

X. Tertium estV quod quando dicitur materiam sacramentorum esse immediate determinatam a Deo,» non excludit medi¬um, sau mediatorem quasi promulgantem, aut deferentem illam institutionem, sed exoludit medium quafli instituentem. Bt ita haec differentia fuit inter sacrar-menta ante legem et'post legam, quod an-

te legem plUra ex Illis instituebantur a Deo non immediate, sed mediante republica, quae non erat solum deferens, aut promulgans, sed vere Instituens sacramentorum materias, ex instinctu tamen interiori Dei; post legem autem datam, sive veterem, sive novam, solus Deus fuit instituens, et ita dioltur immediate instituisse sacramentorum materias."

XI. Ut ratio D. Thomae est satis congrua, quia sicut Istic non dabatur tunc a Deo immediate, ita nec sacramenta talia legis dari debebant immediate a Deo, cum sacramenta sint protestationes quaedam exteriores, quae in aliqua lege fiunt, et non alio modo tradenda sunt sacramenta et instituenda, quam ipsa ie:: et religio, cujus sunt sacramenta. Igitur sicut tunc non erat lex tradita a Deo nisi mediante inetinotu interiori, ita nec sacramenta, fatendum tamen est, adhuc ante legem scriptam, peculiaribus viris aliqua sacrificia aut sacramenta fuisse tradita a Deo, sicut circumcisio, quae r.sn est ex lege, sed ex patribus, et si quae alia sacramenta aut sacrificia Deus Speoialiter aliquibus tradidit; :»

solvuntur ABsuiam..

XII. Objicitur primo : Na* in saoramentis veteris legis matrimonlusi non habet materiam determinatam : ergo• Antecedens probatur dupliciter. Primo, quia id quod modo habet rationem formae; Cum enim ex ooneensibus contrahentium <*>nstet materia et forma matrimonii, consensus unius potest aliquando esse materia (scilicet,si prius proferatur) et potest habere rationem formae, si postea proferatur : ergo, non habet determinatam materiam. Secundo probatur, quia ante Concilium Tridentinum erat sufficiens materia matrimonii consensus oontrahentium clandestinus, qui modo non est materia matrimonii : ergo (66) non habent sacramenta er; institutione Christi determinatam materiam.

XIII. Respondetur circa materiam et formam matrimonii triplicem esee opinionem. Primo enim magister Qano censuit, etiam ante Concilium Tridentinum non fuisse validum matrimonium nisi praesente saoerdo.te, quantum ad rasionem sacramenti, licet in ratione talia contractus esset validus : et ita ipse sacerdos est minister oonficiens sacramentum, eti formam tribuene; contractus vero factus a contrahentibus est materia. St consequenter in hac sententia est dicendum, quod modo tacente sacerdote non fit sacramentum matrimonii, etsi coram illo contrahatur.

XXV. 8ed non potest sustineri haec responsio; tum, quia Tridentinum tamquam vera matrimonia agnoscit ea, quae ante flebant clandestine, quae tamen inter fideles non poterant esse vere matrimonia nisi essent etiam sacramenta; cum inter fideles matrimonium sit elevatum ad rationem tadramentl, nec dari possit verum matrimonium nisi Sic elevatum; tum quia modo matrimonium verum fit assistente sacerdote et tacent#; ac denique, quia nulla verba sacerdotis explicant conjunctionem maritalem praotlce, sed id sufficientor explioatur per verba oontrahentium; ergo non debent Verba sacerdotis habere rationem formae.

XV. .Alia sententia #st, quod ipsae expressiones, seu consensus expressi a contrahentibus per verba vel nutus, habent rationem materiae et formae; taliter quod.ille qui prius exprimitur, se habeat ut materia; et qui posterius, ut forma. St. hoo sufficit ad determinationem materiae (scilicet, quod sit consensus prius expressus) tunc enim habet rationem determinabilis, et verba posterius prolata habent rationem determinantis; siout in numero ultima unitas dat formam numeri, et quae non se habet ut ultima, est materia. Sic Nugno et Soto.

XVI. Nihilominus tamen adhuc est difficilis haec sententia; tum, quia poBsunt simul proferri verba contrahentium, et tunc non erit aliquis consensus prior aut posterior; et oonsequenter neque materiae aut formae rationem habebit; tum etiam, quia contrahentium expressione* aequaliter se habent ad constituendum matrimonium, et prioritaa aut posterioritas non ponit majorem, aUt minorem determinationem et actualitatam in ratione oontractue. Sicut enim in aliis contractibus (verbi gratia in enptione) quod prius vendens proferat consensum vel posterius, non perfioit contractum in ratione contractus, sed vatio traditionis aut acceptionis; sic neque in contractu matrimoniali. Unde cum ratio prioris aut posterioris multum materialiter et par accidens se habent ifi formali ratione

contractus, non potest ipsum psrfioere.

XHI. Aliud est in numero, nam numerus est quantitas discreta, et consequenter 0-portet, quod perficiatur, non per extensionem continuatam, sed per divisionem unitatum. Unde quousque ponatur ei ultima unitas, manet interminatus st indecisus numerus, et sic oportet formaliter determinari per unitatem ultimam, seu per unitatem quae sltterminus, cum unitatum divisio sit perfectiva numeri. Sic autem non currit in praesenti, cum pluralitas oonsensuum non efficiant contractum secundum quod dividuntur et pluree fiunt, sed seeundum quod, in unam rationem perficiuntur. Bt qualis illa sit quaerimus.

XTTII. Tertia sententia est, quod in contractu, et consensibus expressis (67) ab utroque contrahente, et a duobus ipsis procuratoribus, aliquid servit pro materia, et aliquid pro forma. Mutua enim traditio, seu explioatio traditionis ab utroque etiam faota, et verbis explicata, habet rationem formae. Batio est, quia in omni contractu traditio est quid materialius st imperfectius, et aliquid determinabile per acceptionem : ergo etiam in contractu ma~trimoniali traditio habet rationem materiae, et acceptatio formae. Oum autem Qhristus Dominus non addiderit novam formam aut materiam contractui isti, ut faceret sacramentum, sed id quod erdt contractus elevavit ad rationem sacramenti, id etiam quod formalius erat in contractu, maasit ut forma sacramentalis, et quod materialiue, ut materia.

XIX. Omittimus hic sententiam illorum, qui putant corpora contrahentium esae materiam, et oonsensus eroressoe formam; corpora enim sunt solum materia remota, non proxima, cum non suscipiant rationem signifioationie eacramentalis, nisi medio oontractu et conjunctione corporum : conjunctio' orgo ipsa sensibiliter expressa debet habere rationem materiae proximae; nec enim ex corporibus oontrahentium componitur saoramentum, sed ex contractu; materia autem proxima, est qua sacramentum componitur. Tide alias sententiae in Ledesma.

XX. Ad secundam probationem respondetur Concilium Tridentlnum non nutasse materiam sacramenti ut materia sacramenti est, et ut determinata est a Christo Domino. Etenim Dominus solum determinavitu] qjiod contractus a logiUall pWiWis ^Ltftus esset matsrla sacramenti. Quae vero sint legitimae personae, vel non, Christus Dominus non determinavit, sed id reliquit Ecclesiae suae et reipuilicae determinandum. Ecclesia autem providens multorum abusibus, statuit non esse personas legitimas ad contrahendum matrimonium, nisi quae coram parocho contraxerint. Hoc ergo non est nutare marteriam sacramenti, sed rem illam, quae erat materia secundum tales, *vol tales conditiones, a ratione materiae subraovsre.

XXI. $iare aliud est dicere, quod Ecclesia possit mutare materiam sacramenti, veluti in sensu formali, seu seeundum quod materia est sacramenti : aliud est, quod possit rem, quae est materia sacramenti, separare a ratione materias, seu ab eo quod requiritur ad rationem materiae. Primum quidem est falsum, et secundum verum. Nam cum materia matrimonii sit ipee contractus naturalis, et in quantum contractus nar¬turalis subsit reipublicae, potest respublica ea addere vel tollere, quae ut contractus talis rite fiat, requiruntur, et ideo recte potest statuere ut solum sub his conditionibus, et non sub aliis factum teneat. Bt sicut qui corrumpit formam panis, non tollit, aut mutat materiam eucharistiae, sed solum facit quod ista res non sit amplius materia eucharistiae; et si modo deponerentur illa verba : Ego te baptizo, a sua al¬gnificatione, non mutaretur forma baptismi, sed efficeretur ut illa vox non esset amplius apponenda in formam; sic qui mutat contractum matrimonii, non mutat materiam sacramenti, quae solum est contractus debito modo, et a legltimis personis factus* sed efficit quod illa res, quae ante erat materia, jrun non sit.

XXII. 8ed replicabis * Nam Ecclesia non mutavit contractum matrinomialem ut contractus naturalis est, sed ut sacramento conficiendo deservit. Nam ut est contractus naturalis, (68) etiam modo faotus tine parocho, habet totam rationem naturalis contractus; ergo formaliter mutavit materiam sacramenti, seu oontractum illum, quatenus est ma+teria desdrviens sacramento, et non solum quatenus est res, quae erat materi»,

ca Christiana oontractus factuB olandAs-tine, nec etiam est matrimonium in ratione contractus naturalis; nam cum respublica Christiana habeat potestatem ordinandi e&, quae corporalia sunt, et ad naturam perti¬nent, quatenus subserviunt fini euperna-turali, et apud Christia nos matrimonium non contrahatur valide nisi ordinetur ad finem supematuralem sacramenti, ideo ir-ritauts est iste contractus naturalis in republica Christiana, utpote perniciosus respectu finis superioris, et eic neo in ratione contractus naturalis manet. Qqod manifeste patet, quia qui clandfcstine contrahunt, nullam obligationem inducunt in tali contractu : ergo nullo modo est firmus, sed totaliter invalidus. Extra rempublicam autem Christianam non est ir¬ritus, quia ad Ecclesiam non pertinet de his qui foris sunt Judicare; nec una res¬publica potest statuere circa contractus, nisi respectu eorum qui sibi subduntur.

XXIV. Secundo objicies ; Nam Sacramen¬tum poenitentiao solum in verbis consis¬tit : ergo non habet determinatam rem, quae est materia. Consequenter patet, nam 8. Thomas loquitur hic de rebus ut distin¬guuntur contra verba, et ita si in poeni¬tentiae saoramento non sunt res, sed solum verba, non habet determinatas res. Ante¬cedens patet, nam ex parte, poenitentis so lum est confessio; ex parte maoerdotis solum absolutio.

XXV. Nec dici potest, quod ox parte matoriao remotao includit res, scilicet peccata, quae subjiciuntur clavibus. Con¬tra enim est, quia potost contingoro quod quis confitontur solum.peccata, quae in verbis consistant : ergo tunc nullo modo constabit ex robus. Ppssuhnt otiam actus poenitontis, qui sunt materia actus pooni-tontis, qui sunt materia proxima, esso so¬lum mutus ; orgo non habet rom determina¬tam pro materia.

XXVI. Respondetur in sacramento poeni¬tentiae, rem seu materiam proximeun consis¬tere etiam in verbis; distingui autem a S. Thoma res a verbis, non a quibuscumque verbis, sed a verbis ut obtinent rationem expressiorem sacramentalem, et consequen¬ter rationem formae. Verba autem non ob¬tinent ut expressiorem significationem sar-cramentalem, sed potius significationem determinabilem per alia verba, non incon-venit quod non computentur prq verbis (li-cet in se verba sint; sed pro rebus, qui-a non sunt verba ut sacramentalitor ac¬cipiuntur, id est, ut expressius deter¬minant materiam aliam significativam, sed potius sunt verba determinabilia ab alia expressiore significatione verborum; et ideo pro materia computantur, non pro forma eacramentali, esto in so ver¬ba sint.

XXVII. Dicitur etiam, quod materia poenitentiao non Bunt- verba solum, sed otiam' nutus, vel quidquid* sufficienter dolorem peccatorum manifestare potest explicando peccata; forma autem nor po¬test esse nutus, sod solum verba abso¬lutionis; ot sic materia distinguitur adhue a verbis, ot cocatur ros. Nec propterea est indeterminata, quia licet non habeat unitatem in specie ultima qua¬si physice, habet tamen in unitate ge-narica, cuae est sufficiens ad unitatem 8acranentalem; quia bene stat, quod id •quod in uho gehere non habet unitatem nisi genericam, prC alio (videlicet pro sacrftmentali) habeat unitatem ultimam et sufficientem. Qjiod vero materia re¬mota sint res aut verba,. narum interest, quia solum pro materia remota respicit peccata, quaecumque illa sint, et in quacumque materia, aut modo fiant : Un¬de ubi est ratio peccati, est materia remota, non quia verbo aut opere-patra¬tum, sed quia neccatum.

XXVIII. Tertio objicies : Nam in le--..e naturae non fuerunt sacramentorum ma¬teriae immediate dete minatae a Deo : ergo neque in lege veteri et lege g-ra-tiao. ' Antecedens conceditur a S.- Thoma et consequentia -arebatur, nam ideo col¬ligit S. Thoraae matoriam sacramentorum determinari a Deo, quia ipso est causa sanctitatis nostrao : eod etiam erat causa sanctitatis in logo naturae : er¬go eodem modo debebat utrobiquo materi¬as determinare; vol si non in illa lege, neque hic. 8imiliter sicut sacramenta sunt modo Eccloaiao fundaraontu, Ita et in loge naturae : eigo sicut ex hac ra¬tione dobuit Deus per so immediate sa¬cramenta modo instituere, ita et in le¬ge naturae; vol ei hoc non obstante id non fecit in loge naturae, neque modo.

3CCIX. Confirmatur, quia sacramenta legis scriptae ita se habebant ad causn-dum gratiam,osicuttsacramenta legis na-

turae : ergo ei ex eo quod Deus causat gratiam, debuit per se illa sacrpjnenta instituere, etiam in lege naturae. Oonfirmatur secundo, quia licet solum auctoritative Deus sit causa sacramenti sicut et gratiae, tamen ministerialiter etiam alii possunt ad id concurrrere : ergo non bene colligitur, ex eo quod Deus sit causa gratiae, debere per se instituere sacramenta, cum posset- id alteri committere ut sua auctoritate id faceret.

XXX. Be8pohdetur ex illa ratione S, Thomam quasi ex optima congruentia colligere, sacramenta debere' a Deo determinari, Modus autem, quo a Deo determinari debet materia sacramentorum, non'colligitur a D. Thoma ex illa ratione, sed in solutione ad'tertium explicatur ex congruentia singularum statuum : nam cum sacramenta Bint exteriores quaedam protostiones religionis, in qua sanctificamur, sicut ipsa lex prodit a Deo, sic et.exteriores sacramentorum materiae. Et iedo quando lex non erat scripta, sed secundum naturam instinctu interiori determinabantur sacramenta, et eorum ritus; secus vero quando lex ipsa a Deo immediate dabatur. Itaque non ex eo praecise quod Deus sit causa productiva gratiae probat D.; fhomas debere sacramenta immediate a Deo determinari, sod ex hac adjuncta congruentia dandi ipsam legem, et constituendi religionem; e:c hoc enim determinatur modus dandi, scilicet, immediate a Deo, vel mediate. Et fcodem modo dicimus, ouod in omni statu sacramenta sunt fhndamenta Ecclesiae; sed non in omni stati immediate a Deo Ecclesia fundatur, et sic nec sacramenta.

XXXI. Ad primam confirmationem respondetur illam rationem D.Thomae probare sinrplicito , quod Deus debeat in6tituere sacramenta, sive mediate, sive im mediate... Ex congruentia autem quadam probat magis, quod debuit Deus instituere immediate sacramenta legis veteris, quam legis naturae; tum, quia ipse per se immediate talem legem dedit; tum, n quia licet non causarent gratiam, nimis tamen accedebant et exprimebant merita, et passionem Christi,- ex qua omnis causatio gratiae est, et ex particularitarte hac congruebat ut immediate a Deo in tituerentur.

XXXII. Ad secundam confirmationem dicitur, quod bene potest Deus (70) mediante alio, cui oommiserit auctoritatem suam, instituere sacramenta; et fortasse ita fecit in lege veteri, quae ordinata est per Angelos in manu mediatoris, ut dicitur Gal. III; sacramenta autem nostra ob aui excellentiepn et maximam cum Christo Domino conjunctionem, ab ipso Verbo divino incarnato immediate facta sunt, et ex latere Ipsius in cruce fluxerunt. Caeterum etiam posset dici, quod in lege veteri immediate sunt instituta a Deo, et licet mediaverit Angelus at Moysis, non mediaverunt ut instituentes, sed ut deferentes mandata Domini et promulgantes. In lege autem naturae respublica erat ut instituens, mediante tamen interiori Dei instinctu,

ARTICULUS VI.

Utrum In significatione saoramftntn-rum requirantur verba?

I. Prima conclusio : Congruum est,quod sacramanta constent ex rebus sensibilibus et verbis, praesertim quando significatio ipsa perfecta est.

II. Secunda conclusio solutione ad secundum : In Bacramentis ex verbis fit quadammodo unum, sicut ex materia et forma, in quantum per verba perficitur significatio rerum.

III. Tertia conclusio solutione ad tertium s In sacramentis veteris legis non erat necessaria forma vetborum ad expressionem similitudinis; erat tamen usus verborum in hiB, quae ad cultum Dei-pertinebant.

IV. Primam conclusionem ostendit S. Thomas; tum in argumento-. Sed contra ax auctoritate Apostoli id in baptismo docentis, Ephes. Y : Mundans eam lavacro aquae in verbo vitae : et auctoritate Augustini tractatu LXXX in Joannem id universaliter dicentis de omni sacramento: w Accedit verbum ad elementum, et fit Sacramentum;n tum etiam in corpore articuli ex tribus, ad quae dicunt habitudinem sacramenta, et a quibus pendent, scilicet, ratione causae sanctificantis per ipsa sacramenta respectu hominem, qui santificantur et respectu significationis sacramentalis. Ibc parte quidem causae sanctificantis, cum illa sit Verbum incarnatum, fit quod ad hoc ut sacramentum ipsi perfecte conformetur, congruum est quod constet ax re sensibili et vrrbo, et ita sacramentis, quae ab ipso Verbo incarnato processe unt, hoc maxime conguit.

V. Ibc parte ve o hominum suscipientium, quia constant anima et corpore, ut eis perfecte proportionetur medicina quae in sacramentis adhibetur, oportet quod constent ex re sensibili ut materia, et verbo ut forma, ut per sensibilem rationem corpus tangant, ot per invisibilem virtutom verbi animam abluant. Ibc parte vero significationis constat inter omnos significationis constat inter omnes significationes, quibus homines ad invicem utuntur et communicantur, principaliorem locum obtinere verba, qua® expressius et melius conceptum significant. Ut ergo significatio sadtementalia esset expressior, oportuit quod- adhiberentur verba, ut per ea determinaretur significatio magis imperfecta rarum;- sicut aqua potest humiditatem significare et frigiditatem, ete» accedente autem verbo: 3feo te baotiao. determinatur ad significandam ablutionem animae.

VI. Secundam conclusionem explicat S. Thomas, quia bone stat quPd res,quae sunt in diverso genere, fiant unum in alio genere; et sic verba ct ros in Tatione signi sacramentalis fiunt unum, quia •non (j.ljsunt nisi unum signUm. Et quia in ista ratione signi datur aliquid perfectius et actuslius in significando, quod determinet aliud minus perfectum in significando, habebunt se ricut materia et forma.•

DUBIUM PRIMUM.

Circa primam conclusionem D.Thomae.

A1T RECESSE SIT SACRAM3LTTA CONSTARE REBUS ET VERBIS TAMQUAM MATERIA FORMA?

Conclusio est affirmativa.

VIII. Et in illa loquimur solum de Bacramentis novae legis, non antiquae; nam ritus sacramentorum veteris legis sine verbis conficiebatur, ut constat in circumcisione, et aliis, quorum materia nullo modo includebat verba; sed si quae adhibebantur erant ad divinum cultum spectantia, aut in gratiarum actionem, vel benedictionem aut deprecationem, non tamen in materiam, aut essentiam sacramenti. Ratio vero praecipua hujus ex institutione pendet, quia sic instituta legimus illa sacramento, ut 3ine verbis

tota earum significatio impleretur. Con¬ gruentia vero sumitur ex his, quae docet S.Thomas so-lutiono ad tertium, quia illis minus expresse significare conveniebat,et ideo minus exprimente significativo cons¬ tare debebant; verba autem sunt maxime si¬ gnificativa inter homines : ergo non erat illis congruum constare verbis.

IX. Pro intelligentia ergo conclusio¬ nis notandum est, quod duo in illa dicimus. Primum est, quod omnia sacramenta novae legis constant rebus et verbis : secundum est, quod res istae, et verba se habent tamquam materia et forma. St prima pars constat ex instituione prima pars constat ex institutione .Christi Domini qui omnia sacramenta novae legis sic instituit; et congruentiae D. Thomae, praesertim ultima, satis id convincunt; nam in noVa lege o- portuit sacramenta cTidei ejus apertiora et expressiora esse quam in quolibet alio statu, utpote cum fides ipsa etiam deter- minatius et expressius res credendas pro¬ ponat.. Si autem ecc solis rebus corstaret significatio sacramentalis, obscurior es¬ set, cum res sisjt minus doterminatae ad significandum praosortim spiritualia, quam verba; cum haec, cx eo ouod a conceptione descendunt, dotorminatius significent.

X. Igitur ut significatio quoque sacra¬ mentalis magis sit determinata et expres¬ sa, verbis debuit perfici. Constat etiam id'ex sacris litteris, ubi in plurimis sacramentis, ut baptismo, poenitentia, eu¬ charistia, et extrema unctione verba po¬ nuntur, ot r.i8 declarantur. Ac doniquo in concilio Florentino definitur, omnia sacramento, novo.o logis constare vorbis ot rebus, oxolieanturouc singularum matoriac ct formae, praeterquam matrimonii.

XI. Secunda pars sumitur et ex Concilio Florentino citato, ot ox Tridontino etiam 8cbs. XIV, caro. I, dicontc : " Sacramontum pocnitcntiao constaro ox materia ot forma;" ct cx communi thoologorum consensu, quorum una vox est,, sacramenta doborc habere ma¬ teriam ct .formam, nec Scclosiam posso mu¬ taro matorias, aut formas sacramontorum, quia sunt do oorum essentia. Et ratio S. Thomao est satis efficax, quia ubi unum est detorminans, (72) ot aliud qu%si detor- minabilo, ibi datur proportio matoriao ot formao; significatio autom rorum est mul¬ tum indifferens ct indofcminata et obscura; verborum autom detoraiH&tio^ Ati expressior: ergo haec determinat illam, et sic ha¬ bet se resnectu illius ut forma ! unde aqua, quae de se potest esse indiffe¬ rens ad significandam ablutionem vel re¬ frigerium, determinatur ner *erba baptis¬ mi, ut ablutionem spiritualem designet.

XII. Sed est difficultas, qu.o .:odo rationem formae et materiae habeat res et verba; nam vel id habent ratione su¬ ae significationis sibi propriae quae est ordinis naturalis; vel ratione a- licujus significationis a Christo Domi¬ no ele adjunctae, et sunernaturalis; hoc secundum dici non potest, nam signi¬ ficatio proveniens ex institutione Chri¬ sti Domini est unica, cadens super ros et verba ; ergo ratione illius verba non determinant ros, aut 0 contra, cum sit unica in verbis ‘et rebus. Primum vo¬ ro est omnino inrnos'sibile, cum signifi¬ catio, quam alias habent verba, imperti- nens sit ut determinet significationem rei in ordine ad significationem sacra- mentalem.

XIII. Suares disputatione II, secti¬ one prima in fino, partiales agnoscit significationes, contra Cajetanum hic, taliter quod aoua, verbi gratia, habet partialem significationem, et verba par¬ tialem; et inde componitur tota signi¬ ficatio, licet addat quod Ime partes essentiales non habent significationem sacramentalem nisi in ordine ad totum, quod comoonunt.

XIV. Xihilominus tamen dicendum est, quod significatio sacramentalis est in¬ divisibilis, cum sit forma totius sacra¬ menti, quae est significatio, seu rela¬ tio significationis, quae indivisibilis est, et convenit indivisibilitor toti sacramento, sicut forma domus toti do¬ mui. Dicitur tamen determinare materi¬ am, .seu verba determinare elementum non ratione alicujus significationis sacra¬ mentalis quasi partialis, sed ratione modi determinatioris ot expressioris in significando; secundum quod venit in u- sus hominum, quae in elemento indiffe- rentior est et laxior. Undv S. Thomas nunquam dixit, quod significatio rerum determinatur per significationem verbo¬ rum, sed quod per verba perficitur et determinat significatio rerum, quia sci¬ licet cum verba obtineant principatum in significando !respectu hominum, quia

per verba distinctius possumus conceptus nostros repraesentaro, ideo verba si^ificativa adjuncta rebus efficiunt quod significatio sacramentalis sit expressior et distinctior, quia verba significativa efficiunt resm istam melioris significationis capacem.

XV. Et hoc per significationem suam propriam efficiunt, non absolute, sed ut a Deo assumitur et verbis conjungitur, sicut paries determinat fundamentum ut domus fiat, non absolute, sed ut ab artifice ad id assumitur. Etenum licet significatio sacramentalis sit ex impositione Christi Domini secundum potestatem supernaturalem, tamen sunponit in re, ouae eligitur ad talem significationem et instituit congruentiam et similitudinem cum re significata; et quanto amplior fuerit .congruentia et similitudo, tanto amplior et expressior recipitur si^iificatio Bacramentalis; accommodavit enim senroer Deus materiam convenientem significationi. Cum enim significatio sacramentalis respectu gratiae sit solum ad placitum, modus significandi expresse vel obscure, ex materia cui supervenit talis significatio, habetur. Unde ad habendum modum istum significandi distinctius (73) simul cum aliqua abscuritato ctmystfcrio, adhibentur ros ot verba, ut his sic conjunctis superveniat significatio sacramentalis.

XVI. Unde cum in sacramentis novae legis debeat esso significatio maxime distincta, quantum ratio sacramenti patitur, ideo elegit Dominus materiam ad id valde accommodatam, videlicet pro ea 'arto qua sacramentalis significatio debet esse austeriora. et occulta, apposuit res; pro ea parte qua maxime significativa, adhibuit verba, ut ex utroque fioretapta materia significationi sacramenta!i, qualo» requirebat lex evangelica. Hon ergo determinatio ner modum materiae ot formae fit in ipsa significatione sacramentali, quae unica est, sed in ipsa materia, quae tali significationi subjicitur, ut congrua fiat, et similitudine» sufficientem habeat rospectu significationis sacramontalis ita expressae; quod melius in soctmdo argumento explicabitur.

XVII. Quare verba et res habere se ut materia et forma, non intelligitur in ipsa significatione sacramentali, sod ut resu!tet in illis unica significatfpaacraraentalis; nc<DiljittelligV^9pO"ʃfconroositionis, quae fit ex significatione et materia (haec enim potius est ex accidente et subjecto) sed intelligitur respectu compositionis ipsius materiae, quae antecedit et subjicienda est significationi sacramentali,. et sub hac ratione, ut scilicet subjiciatur : respectu enim hujus significationis verba ipsa materialiter se habent. Haec ergo materia constat essentialiter ex rebus et verbis; sicut inter partes domus una invenitur quasi perfectior, et formalior $ltera; omnes tamen simul sunt materia respectu figurae domus.

S0L7TJHTUR ARGUMSLIIA.

XVIII. Objicitur T>rimo : In sacramento poenitentiae non sunt res, sed sola verba sunt; in sacramonto matrimonii nec etiam vorba requiruntur, sod sufficiunt scripturae vel nutus; ergo non omnia sacramenta constant robus et verbis.

XIX. Confirmatur, nam do ratione sacramenti est ut habeat significationem occultam : 6rgo non debet solis verbis constare pro materia ct forma; sic enim non habet occultam sigiificationon, sod solum distinctam.

XX. Respondetur in sacramento poenitentiae etiam psse res ot verba; non quia, sint res distinctae entitative et sensibiliter a verbis, sed quia in ipsis verbis poenitentis et ministri quaedam induunt proprietates rei, et quaedam retinent vim verborum, et determinationem. Induunt autem proprietatem rei in duobus. Primo quidam, quia sunt quid indetorminatum, et dotermibabile ulterius in ratione significationis; vorba autem ministri sunt ultimo determinantia in ordine ad absolutionem peccatorum in ordine gratiae [; secundo, quia sumuntur verba poenitentis non tam ut ratio significativa, qiifun ut actio dolorosa, et extorius dolorem exprimens peccatorum, cui suoe.'veniunt verba sacerdotis ut significantia absolutionem, ot significatione sua actionem illam dolorosam determinantia. Ac denique habent so haec ut -oorficientia judicium, quorum illud quod so habet ut pcrficions, est formaiiiaqUoA ut ijerfectibilo, materiali

XXI. Similiter in matrimonio non requi¬runtur verba quantum ad materialitatem ver¬borum, id est, vocem dearticulatam, sed quantum ad formale,scilicet, perficientia significationem (74) contrartus, quae suf¬ficienter perficitur aut verbis, aut nuti¬bus, aut scripturis, dummodo id apponatur quod re verum contractum perficit; quod quia ordinarie fit verbis vocalibus, dici¬tur constare verbis.

XXII. Ad confirmationem respondetur de¬bere sacramenta constare rebus, etiamsi materialiter illa verba sint, dummmodo vi¬delicet rerum prAprietatera induant, non verboruml sic enim sufficienter occultatur significatio sacramenti, esto materialiter sint verba quantum ad vocem, et sonum eti¬am exterius axnrimentem.

MCIII. Secundo objicies : Sara forma constituens sacramentum non sunt verba, sed significatio, nec significatio verbo¬rum, cum haec sit ex placito hominum : si¬gnificatio vero constituens sacramentum fit ex placito Dei; ergo male ponitur cons¬tare ex verbis ut forma; alias in sacramen¬to esset duplex forma, scilicet verba, et sigT.ifice.tio, qua in genere signi consti¬tuantur sacramenta.

XXIV. Confirmatur, nam si verba sunt forma, id habent ratione 3uae significati¬onis; alias enim non habent un.de sint for¬ma Similiter etiam res sunt materia rati¬one suae significationis imperfecte signi¬ficabitis; ergo jam esi; duplex significatio in sacramento, ouod ex his duobus fit; praesertim, quia una significatio ex his partialibus non tollit aliam. Significa¬tio enim ver'.orum non tollit sipnificatio-nem elementi, aut e contra : ergo utaaque manet, et sic sint plures significationes, saltem partiales : ac denique, quia signi¬ficatio uiiius non communicatur aut commis¬cetur significationi alterius; erg-o monent plures, et non una. Antecedens constat, nam una est naturalis, scilicet significa-tio elementi; alia ad placitum, scilicet verbArum : ergo communicare et comiisceri non possunt in ratione signi.

XXV. Respondetur ad argumentum formam in sacramento dupliciter sumi, uno modo ut distinguitur contra subjectum, et sic dicit ipsam formam quasi artificialem, quae est accideris auperaeniens subjecto : alio modo sumitur forma noivrrt diRtinfcuitur con¬tra subjectu^'bed| dt contra partem subjecti magis materialem et im¬perfectam, licet utraque subjiciatur u-ni formae artificiali, eoe quibus totum resultet artefactum. Primo modo verba non se habent ut forma sacramentalis; haec enim significatio est ax impositi¬one Christi Domini proveniens : secundo vero modo forma sunt; non repugnat ta¬men, quod id quod se habet ut forma res¬pectu unius, materialiter se habeat res¬pectu alterius, sicut dAanhaneitas est forma aeris, et materiale lucis. Ex hoc autem non sequitur, esse duplicem formam in sacramento, quasi ejusdem actualita¬tis, et non subordinatas, sed duas, qua¬rum una respectu alterius forma non est, sed materialiter se habet.

XXVJ• Ad confirmationem respondetur ver'"e. csre formam ratione suae signifi¬cationis, non quomodocumque, ood eleva¬tae. et acceptae a Christo ut determinet significationem imperfectam materiae, ad hoc ut utraque simul recipiat signi¬ficationem sacramentalem : vel potius ratione modi significandi er «ressioris, qui est in vovhie, ut adjuntuo robus per divinam ordinationom fiat uua mate¬ria expressius signativa, ot caoax si¬gnificatiord* sacramentalis oxoreesioris ot perfectioris.

XXVII. Iu verbis enim est considera¬re significationem ipsam ad placitum humanum, qua significant (75) porfecti-ue quam res, ct haoc significatio sic co..3idorata no:: habet rationem formae rosnoctu alicujus matoriao, licet habe¬at congruentiam ut assumi possit tamquam forma, aut id quod subjiciatur signifi¬cationi sacraaontali» Est deinde consi¬deraro quod verba sic significantia as¬sumantur a Christo Domino ut conjuncta cum materia tali inroorfoetius signifi¬cativa; tunc habet osse forma illius iiiateriao in ordine ad sacramur.talem si¬gnificationem, non quomodocumque, sed ut a Deo assumpta et olevata ad hoc mi¬nisterium. Doindo vero his duobus sic onnjunctic ot sc determinantibus, non secundum se, sed in ordine ad oacraman-talem significationem, superveit signi¬ficatio hujusmodi tamquam forma ultima.

3QCVIII. Qjiod in aliis artofactis vi-dore ost, nara oariotes verbi gratia sunt forma fundamonti, non absolute, sed ut assumpti et collgcati reer artificem in ordine ad ■ sunervenit

cis forma integra domus. Quare ibi manet significatio verborum et clementi, non significatio sacramontalis, sed veluti antocodcns et praesupposita ad significationem sacramentalem. Haec autem inconveniens non ost, quod multiplicetur, sed sacramentalis significatio una ost, superveniens his duobus alias significantibus, sed nonsacramo:ltaliter. St ita materia non tollit significationom verborum, aut c contra, sod ox illis.duobus sic conjunctis officitur una sacramentalis i idivisicjilis in utroque rocopta, in uno ut in determinante, in alio ut in determinabili. !'<.c oportet ad Iioc, quod significatio vicis communicetur significationi olementi, sed quod ordinatione divina conjungatur oi, ot dotorminet illam in ordino ad aacramontalom significationem suscipiondam, quae una ost.

JCCIX. Hec tomen comnosita est significatio resultans, quia significatio non resultat ut compositum, sod ut forma artificialis c:: conjunctione artificiali resultans, ot idoo simplex esse notost : sicut inlapidc aut oquo, osse existentiae rosultat oy. compositione formae cum materia, noc tamen oxistentia ost connosita, cum cit forma ultima. Et figura domus resultat ox compositiono partium, ncc tamen ost composita qualitas; resultant enim haec ut forma ultima, non ut ros coranosita, scu compositum insum. l'cc ideo tolluntur significationos, nuas voi'ba ex placito huiocv o, aut olcm.'.ntum naturaliter habent; sed conjunguntur ha^c in ordine ad aliam significationom sacrarae:.talem.. Et quod hoc doterminet illam, ost ox ordinatione divi-a conjunge- te illam quae ex natura rei expressior jst, ut sit forma ct determinatio ejus, quao mirus expressa, on absoluto, sod in ordine ad hunc offectum, scilicet, ut eis tribuatur, ot resultet significatio sacramentalis, ct haec una relatio ost in utraque. Sic i pluribus trahontibus narim, una relatio ost trahontium, sod pluros supponuntur, non in ratione trahentis, sod in ratione aivlicantis so unus ad altorum, quibus suporvonit rolatio trahentis.

. XJCv. Tortio objicitur : I?t\m in matrimonio verba ab utroquo conjugo prolata sunt viaris foruditatis et determinationis; noc ost major ratio cur consensus viri verbi gratia, haboat rationem formo, quam consensus fominae : ergo ibi verba non se habent ner modum formae. Ad hujus enim contractus essentiam feminae et viri consensus aequales sunt licet quoad rogimen vir caput sit.

XXJCI. iiec potost dici, illum consensum esse materiam, qui prius exprimitur; tum, quia potest uterque simul exprimi, et erit verum (76) matrimonium; tum, quia non assignatur tunc forma certa et determinata, sed quicumquo cono nisus fuerit ultimus, quod ost por accidens.

HCCII. 1 ec etiam potest dici,quod illi consensus ad iivicem sunt determinabiles et dotorminantos; ct quatenus doterminabilee, forraao. Contra enim ost nam sicut implicat earadem rem secundum oamdem rationem formalem esso simul in actu ct in potentia; sic imolicat oumdem consonsum secundum rationem consensus conjugalis esso simul formam et materiam, determinabile ot dotorminatum; praosortim, quia id quod ost materia ir his signis dobet osso indifforms ot indeterminatum ad plura significanda, et determinari per formam; quAd in his contractibus non ost in*-oniro.

XXXIII. Hoepondetur verba conjugum consontientium paris formali tatis es6o, non secundum om:'.on modum eonsiderata, sod quantum ad hoc quod est se\ i' vicem deterni are; et ita si adaequatte considerentur pares suiit; non vero srv inadaequate, id est, quatenus considerantur ut determinans, aut ut determinabile ad invicem. -i'ec requiritur ad hoc qulod consensus unius prius proferatur qkam consencus alterius, cum materia noii debeat tempore praecedere formam, sed\potentialitate et indeterminatione. Sac autem est, quod consensus illius conWractus ut nrocedit ab uno, est conplebiJ-is per alterius co xsensum in constituticine contractus; secundum vero quod termir^at consensum procedentem ab alio, est completivus et forma; quod est dicere, sicundum rationem traditionis esse materiam, secundum acceptationem esse forma-ii, quia ut traditio, procedit a tradontaj ut acceptatio, terminat illum, qui ab; alio procedit. Sicut in relativis mutuis, unum ad invicem specificat aliud, quia secundum quod procedit ralatio ad terninum, est specificabilis ab illo; secundum vero quod procedit relatio ad terminum, est soecificabilis ab illo; se-

eundum vero quod ferminat aliam relationem, est specificativa illius.

XXXIV. Unde patet solutio ad replic&m, quia id non fit secundum eandem rationem, sed secundum diversae, scilicet quatenus traditio, aut quatenus acceptatio, quod in omni contractu intervenit; et sic non sunt in actu et potentia secundum eamdem rationem. In consensu enim conjugali Utraoue ratio includitur et formalitas, sicut in quolibet contractu. Uec oportet,- quod materia sit indifferens ad plara significanda, indifferentia quasi contraribtatis, quia videlicet multas et diversas in se significationes includat, sdd indifferentia contradictionis, quia scilicet ' hanc determinatam, et completam non includat. Hinc est quod, in Tridentino et Florentino Conciliis non declarantur materia et gorma matrimonii, sicut in aliis Conciliis, quia cum contractus esset materia et forma, quae variari potest in litteris scriptis aut nutibus, non fuit necesse verba et res declarare spe ialiter, sed. id re-, linquere doctorum opinionibus, quas in hac -narte Concilia non voluerunt destruere.

X3QCY« De sacramentis veteribus non oportet disputare; lioet enim verbis non consiterint, saltem omnia tamen univoCe conveniebant in ratione signi cum nostris sacramentis, sicut conveniunt in ratione signi nutus vo ba et scripturae, et alia signa apud nos. (77/

DUBIUM SECUSDUM.

AI" ISEA KATERIA ET FORMA SACRAISLiTAIIS AD IP/ICm UI.XAHTUR PHTSICS ET HEALITER, UT PAEIES COMPORTES SaOBAIDTTUM ? •

Conclusio est affirmativa.

XXXVI. Pro cujus intelligentia est notandum, duplicem hic considerari comoositi onem in quolibet sacramento, altera est ex significatione et subjecto significationem recipiente ; altera est ex verbis et rebus ex quibus fit integrum subjectum reclolena significationem. Sicut in domo et est compositio ex pariete, tecto et fundamento, et est deinde compositio ex omnibus istis entibus adnjunctie, et figura domus. Et de ista ouidem secunda compositione non loouimur in nraesenti; cum enim significatio haec sit aliquid rAtionie, utpote significatio ad placitum, et ad conrnositionem realem requirantur extrema realia, non est dubium quod ex illis non fiat' realis 'comnositio. Praoterceiam quoc in compositione ex subjecto et e&o.icen* te subjectum nonse habet proprie ut pars, cum non habeat esse a toto tedo! tente, quod est quid per accidens, sec. potius ad suum esse trahat alterium extremum, scilicet accide s', 'et sic in uno esso 'communicant. Sed de hac compositione nihil ad nrnesens.

XXXVII. De compositione autem illa, scilicet ex rebus et verbis, quia ibi sunt exbrema-rdalia, dubium est, an realiter etiam uniantur, et Aamquam partes. Et dicimus, quod sic. Etenim Unitas signi sacraneitalis non solum attendenda est penes unitatem significationis, sed etiam (et maxime) peno unitatem subjecti significationis. Terminus enim licet -elutas habeat significationes, est tamen unum signurf, si sit ana vox numero, ot unum subjectam vestitum pluribus significationibus. Quare ut signum dicatur unum sinrolitfltor ot 'absolute, oportqt 'ox narte subjecti unitatem esso, et non solum ex parte significationis.

XXXVIII, Cum autem sacramentum rit sigpum, ut sic aliquid reale absolute et simpliciter ratione subjecti, oportet quod habeat unitatem non solum quantum ad id ouod reale est, alias simoliciter non diceretur sacramentum one reale, si non esset unum ons reale : est enim eadem ratio entis, et unius entis. Oportet orgo ce: parte entitatis realis assignaro unitatem aliquam;' ot ita ille qui fecit quod hacc convenirent in unum subjoctum roalo, ot in unum i:-strumentum roalc, officit etiam quod ad invicom so dotermin&ront, nonsolum in ratione signandi oxprossius, sed etiam in ratione subjecti roalis, ot unius realis sacramenti, pro oa etiam parte qua roalc quid ost.

XXXIX. Quod autem so habeant ut oartos componentes verba ot ros patet, quia sacramentum non est ons roalc simplex, sed compositum compositione aliqua saltem imperfoeta; ossontis.litor autom ad

hanc compositionem requirit verba et res, cum essentialiter constet ex materia et forma; ergo oportet materiam et formam concurrere tamquam extrema componentia, et consequenter tamquam partes compositi.

XL. Sed quia ad rationem compositionis realis non sufficit extrema esse realia, sod oportet quod conjunctio realis sit., vidonddm est quomodo in sacramentis rea et verba reali modo conjungantur, praesertim cum non conjungantur ros et verba ratione suae realis et physicae entitatis, sod ratione suae significationis, quae conjunctionem realem (78) et physicam praebere non potest.

XII. Respondetur ita conjungi res et verba in significatione, quod etiam conjunguntur in subjecto significationis: ita quod significationi sacramentali unum praebent subjectum, quod sit unum realiter sacramentum. Et. ideo conjunctio illa realis est, in quantum ad unam significationem sacramentalem accipiendam a Christo Domino assumpta sunt, ut essent ejus subjectum. Et sicut assumuntur tam verba quam res a Deo ut Instrumentum gratiae, sic non mirum quod realiter uniantur ut sunt unum signum, sicut uniuntur ut sint unum instrumentum. Conjunctio autem qua realiter uniuntur, non est sola indistantia loci, aut temporis inter verba et res, licet haec requiratur ut conditio; non tamen physica, sed moralis; sed etiam determinatio unius ad alterum ex ordinatione divina, ut faciant unum signum et unum subjectum reale sacramentalis significationis, et assumantur ut unum instrumentum ad producendam gratiam.

XLII. Et si forte quando adhibetur forma non exlstat actu materia, seu actio ipsa, quae pro forma ponitur, ipsa tamen forma sola non induit significationem sacramentalem, aut assumitur ut instrumantum, sed ut conjuncta cum determinatione relicta ox illa ratione. Itaque ista unitas realis, et unio seu conjunctio realis sacramentorum, non est tanta sicut in rebus permanentibus invenitur; sed illa quae sufficit ut absolute dicatur sacramentum unum realiter, supposita ordinatione divina, quae tales res in illam sacramentalem significationem ordinavit. Ut autem aliquid sit unum, ut oonstat ax his quae docet S. Thomas VII metaphys. leot. XVII, quod si ordo illo nealls non Isit, sufficit quod fundamentaliter sit quid reale, ut in eo uniantur vorba et ros tamquam in reali uniente.

XLIII. Et hoc fundamentum tnlis ordinis manet, etiamsi actu non maneat materia. Manet enim habitudo ot detorminatio ejus ad formam, seu id quod cum forma sufficiens est fundare relationem illam rationis, in qua uniuntur. Cum enim sit relatio rationis ratiocinatae, fundamentum reale supponit, et in hoc uniuntur res ot verba unitate reali; et sicut unitates numeri, et clausulae orationis quae faciunt unitatem roalom, (saltem illam quae non sit unitas per accidens ot solum moralitor, sed etiam physice) unum quid sunt in ratione subjocti, seu fundamentum unam porfectom rationem significationem sacramentalem.

3QiIV. Igitur conjunctio realis materiae et formae in sacramentis est ordo fundamentalis quo ista duo ordinantur, ut sint unum subjectum reale significationis sacramentalis, et siout plures trahentes navim sunt unam in ordine trahendi, ita res et verba sunt unum in ordine fundamentali, quo uniuntur, ut sint subjectum reale significationis sacramantalls. Et quia in ista conjunctione resultat unum subjectum reale significationis sacramentalis, in quo subjecto una pars determinat aliam, id etiam est compositio realis et physica, in quo amplius habet, quam trahentos navim, in quo unus non determinat alium.

XLV. Ex quibus patet, non recte comparari formam sacramenti verbalem, seu verba ipsa, formae axtrinaecae specifioanti, sicut objectum respectu potentiae aut habitus, ex qua desumatur forma intrinseca sacramenti, id est, significatio. Non enim hoc modo se habent verba, sed ut forma determinans materiam, pirae ost ros; ot utraque suscipit significationem sacramentalem ad (79^ modum quo in rebus artificiosis una pars respectu alterius se habet ut formalior, et utraque recipit formam artificialora totius, ut patet in domo. Et ratio est, quia forma extrinseca signi solum est signatum, nec ost invonire aliud formale axtrinseoum, a quo specificotur. Sacramentum autem signum .est re, respectu cujus forma, id est, verba, non se habent ut signatum, noc respectu totius sacramenti, ut patet,

cum significatum ojus sit gratia; nec respectu materiae, cum hujus significatum non sint vorba; sed respectu ejusdom significati verba se habeant expressius quam res, et ideo ab ejus significatione perficiuntur. Igitur verba non se habent ut forma erctrinseca, sod ut signa espressiua significantia et determinantia minus perfecta, ut ex Utrisque consurgat una sacramentalis significatio, utrique tamquam uni subjecto oonveniens.

XLYL. Ulterius vero ex hoc colligitur aequivoce processisse Cabrera disputatione secunda' super hunc articulum, non distinguendo inter compositionem ex materia et forma in sacramentis, et compositionem ex re et significatione. Etenim prima compositio solum est compositio ex quibus, quia BCilioet ex materia et forma fit unum compositum, cui convenit sacramentalis significatio, 2tac ista forma (videlicet verba) comparatur ad materiam (scilicet ad elementum) ut accidens ad subjeotum, seu ut forma accidentalis; sed ee habet respectu illius ut pars expressius et formalius significans, oui postea simul cum altera compositione advenit significatio sacramentalis In secunda oonqpositione verum quidem est, quod altera pars est accidens; caeterum in compositione aocidentis, et consideratur compositio ex his (scilicet respectu hujus aggregati ex subjecto et accidente) et respectu huJus forma se habet ut pars, cum ex illa fiat tale aggregatum; et oonsideratur compositio huic scilicet in quantum accidens conjungitur, subjecto, et sio non est pars subjecti, cui unitur illa.forma; est tamen essentialis ipsi artefacto, ut Jam supra dictum est articulo primo.

XLYII. xTos autem hic non loquimur de ista compositione ex significatione et subjecto, sed de compositione quam facit materia et forma, ut resultet significatio sacramentalis illis ut subjecto oonvenlena. Et quia sacramentum essentialiter petit pro subjecto habere hoc, quod constat ex tali materia et forma, ideo dicuntur illae partes essentiales sacramento, seu constitutioni ejus. Et miror citari ab isto auctore Cajetanum, quo neget formam non facere essentialem compositionem cum rebue sensibilibus; cum expresse hoc ertleulo Cajetanus in fine commenti dicat, non dici relationem signi compositam ox materia et forma, sed/qdod rolalip talis signi non adest nisi composito ex talibus, determinabili et determinante, etc. $iare yerba et res compositum faciunt, cui supervenit significatio sacramentalis, et in quantum tale oompositum, quod Bit subJectum, efficiunt, realiter componunt, quia subjectum illud reale est, et unum etiam est, sicut sacramentum ens reale ost.

SOLYUXIUR AR3UMEKTA..

XLVIII. Objicitur primo : Uam in compositione physica materiae et formae, oportet formam inesse materiae et eam attingere, et realiter afficere, verba autem non tangunt res, neque realiter afficiunt, cum maneant in aere : ergo non physice componunt oum illis. (So)

XLIX. Confirmatur, nam mitotice quamdo forma profertur, Jam materia non est actu praesons, ut in sacramento poenitentiae, quando post confessionem factam abtsolutio datur aliquo tempore interposito, Similiter materia manet forma transacta, ut in eucharistia manet ratio sacramenti, etiam postquam forma non est; et in sacramento matrimonii, quod inter absentes fit, consensus unius non est actu quando alter consentit de praesenti : ergo in his non potest fieri compositio realis et physica, si quidem haec requirit praesentiam, et actualem existentiam extremorum.

L. Respondetur magistrum ITugno putare, quod quando materia et.forma simul adsunt, Deus efficit ut verba perducantur usque ad materiam, et tangant illam et realem aliquam determinationem, seu modum in illa ponant, ratione cujus compositio realis fiat, et sic fieri hoc compositum artificiosum multo melius quando res et verba sunt simul,

LI. Caeterum neque ista necessaria eunt, cum sufficiat moralis praesentia materiae et formae, neque in illis consistit formaliter conjunotio realis, quam in ratione subjecti habent materia et forma, Alia enim oonjunctio est per modum materiae et formae; alia per modum indistantiae; praeterquam quod ille modus conjunctionie non habet Bolidum fundamentum, Unde enim constat,quod divina virtute deferuntur verba, ut percutiant, et tangant ablutionem aut unctionem, eto. ac denique neque id generale est in omnibus sacramen

tis. In poenitentia enim post absolutam actionem poenitentia datur forma, quae non potest percutero et tangere materiam, quao praeoessit; et simile ost in prolatione consensuum.in matrimonio.

III. Qiare dicendum videtur, quod licet verum sit quod requiratur praesentia aut indisfcantia moralis materiae et formae, sive in tendore, sive in loco, ut materia et forma sacramentorum uniantur et conjungantur, tamen id in quo formaliter consistit unio realls, est in quantum fiunt unum subjectum reale-Gignifioatio- v nis sacramentalis, et fiunt unum in ordine saoramentali, non formali (Haec enim realis non est) sed in fundamentali. Nec enim illa relatio rationis est ratioiils ratiocinatae, et sic fundamentum reale supponit, sive mediate, sive immediate, id est, siye proximum, sive remotum, ratione oujus unum dicitur realitor subjectum saoramentalis significationis, oonstans ex materia et forma; utraque enim unam subjectum facit, et unam sacramentum realiter, et quod sit ens reale.

LIII Ut autem in artefaotis 'ut in domo verbi gratia' partes ejus fiant subjectum formae artificialis, id est, figurae, debent uniri inter se, non solum ratione indistantiae physicae, sed etiam ratione modi artificialis quo conjunguntur in ordine ad suscipiendam formam artificialem, licet requiratur ad hoo indis tantia realis; sic requiritur indistantia moralis in sacramentis, modo tamen reali artifioiali in unum subjectum reale conveniunt. Et hoc quidem ita fit, quando formaliter, et ratione propriae entitatis concurrunt materia et forma; quando enim jam aliqua Illarum praesens non est, dicetur solutione ad confirmationem.

LI7. Ad quam confirmationem magister Nugno citatus respondet, quod transerunto matoria (vorbi gratia, confessione poenitentis) manot ipso poonitons determinatus et modificatus per modum raalem, quem antoa non habobat, cui per formam conjungitur: et advenit novus modus realis productus a vorbissacrameUtalibus, ot ex utroquo fit unum (81) compositum, ot una physica ot roaliB conpositio.

IV. Qpod si quie instat : Qjaia ista compositio est ex modis, et non ex rebus et verbis, respondetur fieri px modis in quantum sunt virtutes rerum; et ita dicitur cum proprietate fieri compositio ex rebus, sicut compositio ex elementis reperitur in mixto, cum tamen elementa non sint nisi virtualiter in illo. Sed eane tunc videtur incidere in opinionem Gabrera, quia mixtum non componitur ex elemantis, ut ex partibus, sed componitur ex illis partibus, quibus virtute insunt elementa : ergo similiter sacramentum non componetur ex materia et forma, ut ex partibus, sed componetur ex partibus quibus virtute inest haec materia et forma,

IVI. Respondetur ergo, subjectum realo eusceptivum significationis sacramentalis, non esse solam formam, sed aotus poenitentis; non quidem in se exlstentes, sed virtualiter adhuc permanentes. Sicut enim virtualiter dicitur taanere amor finis, ct'non solum ooraliter, sed virtualiter realiter, liodt ut realiter maneat, requiratur etiam quod non tanto temporo ante facta fuerit, ut non censeatur moraliter manere intentio finis; ita dolorosa confessio manot in homine in ordine ad effectum sacramentalem, ratione oujus potest illa materia realiter uniri cum fbrma modia sua virtute, sicut uniuntur demonta in mixto. Sod ad&ondnm insupor est, in hoc differro a compositione olotoantorum, quod in mixto domonta non so.habent sic, quod unum determinet aliud, tamquam materia ct forma, in sacramonto voro sic. Et ideo habent ao ut nartos componentos, elementa voro non. Id enim quod in virtuto manot in sacramonto, non manet tamquam materia dc se antocodens, ot quod solum virtute postulot intrare compositio nom, sicut elementa, quae ox rationo sua essentiali solum virtute habent intrare mixtum; at vero materia sacramentalis non competit mediante virtute sua, quia solum virtualiter postulet intrare compositionem sacramenti, sed quia d* se postulat quidem formaliter oomponere, defectu tamen praesentiae 'mediante sua virtute id facit, quia hoo artefactum non solum reale, sed etiam morale est.- Et ita habent se sicut movens et mobile, quae debent esse simul per realem indistantiam, sed possunt etiam virtualiter Jungi.'

LVXZ. Quod si instes : Nam non manet virtute confessio dolorosa exterior, sed solum in virtute interiori, si quidem virtus illa, ,ratione cujus virtualiter manet non est quid corporale et externum; ouomo-

do enim aut In qua parte oorporls manet ' ergo non potest componere sacramentum, si quidem illud ecc seniibilibus solum componitur.

LYTII. Respondetur sacramentum non componi in illa virtute secundum entitatem suam, sed ratione ejus quod repraesentat ac refert; et cum referat confessionem dolorosam expressam ac significatam jam exterius, ratione ejus componit, non tam ipsa virtus, quam significata confessio; et ideo nihil interest cujus entitatis virtus illa sit, cum non ratione entitatis componat. Neque enim ipsa pars sacramenti est, sed id quod in ea continetur; sicut etia$ in mixtis elementa continentur virtute qualitatum, quae sunt accidentia quaedam; compositio tamen mixti* ex elementis non est compositio accidentalis, sed substantialis; neo enim ex accidentibus mixtum componi dicitur, quando ex elementis componitur, licet virtute qualitatum companatur.

LIX. Secundo objicies : Nam quando Petrus et Paulus portant (82) lapidem, aut homo et calamus scribit, non fit ex illis aliqua physica et realis compositio, similiter quando fit contractus aliquis emptionis aut venditionis, non fit ex illis verbis si^iificativiB aliquid reale, licet inde resultet contractus quidam; sed omnia ista moralem solum conjunctionem et unionem habent : ergo similiter sacramenta.

LX. Confirmatur, quia solum uniuntur materia et forma in sacramentis in ratione unius si^ii; signum autem est ens rationif; ergo non requiritur quod physice et realiter uniantur, sed morali quadam unione, quae sit quid rationis. Denique Concilium FLorentinum tria numerat, ex quibus sacramentum componitur, scilicet materia, forma, et minister : sed ex ministro non componuntur realiter, ergo neque ex materia et forma.

LXI. Respondetur in illis exemplis disparitatem esse, quia illa omnia non se harbent ad invicem ut materia et forma in ordine ad componendum unum signum, et unum subjectum reale significationis sacramentalis, et ideo non faoere compositionem physicam et realem. In contractibus enim per verba illa perficitur obligatio et viiv tus contractus,non tamen, constituitur subJactum reale alicujus alterius significationis, sicut fit in sacramentis. Similiter Petrus et Paulus solum uniuntur in ratione trahentis, et ordine quodam sunt unum, non tamen in ratione unius subjecti realis Aniuntur, sicut sacramentorum forma et materia.

LXII. Ad confirmationem respondetur, quod materia et forma non uniuntur solum in ratione illa formali signi, quae est rationis, sed etiam in ratione subjecti, quia ex utroque fit unum subjectum saeramentale, sicut et unum signum, et cum hoc debeat esse reale, alias sacramentum ens reale non diceretur absolute et simpliciter, oportet^ quod reali aliqua unione conjungantur. Ad dictum Concilii clare patet, quod minister componit ut conficiens, materia cutem et forma ut partes, et ut subjectum significationis sacramentalis, ideoque realitertr debent uniri, non sicut ministerr

LXIII. Jb; quibus etiam patet, quomodo non uniantur realiter voces significativae ad constituendam propositionem, etiamsi in ratione praedicati et subjecti uniantur, non enim uniuntur in ratione unius subjecti realis, sicut in sacrarmento; nam significatio propositionis in vocibus una non est, sed ex multis constans : intentio vero secunda in primis non Immediate convenit subjecto reali, sed ut cognitost;deinde vero non invenitur in voce significativa, ut in subjecto, sed ut in instrumento intellectus, ut tradit, Soto in Antepraedicam.

IXIV. Tertio objicies : Nam conjunctio ista et conqpositio realis non fit per informationem realem, sicut se res habet in materia et forma substantiali aut accidentali, neque per indistantiam loci aut temporis, ut dictum est, neque per compositionem aut Ordinem, cum non componantur partes illae inter se modo corporali exterho physico, sicut partes domus, et sicut oportet componi sacramenta, quae sensibilia sunt : ordo autem, seu relatio quam acquirere possunt, non est realis, sed veluti moralis aut rationis * ergo non apparet quomodo compositio ista sit physica.

LXV. Respondetur compositionem hanc fleri secundumcardinem quamdam, quo de-

terminant ee ad invicem veri» et res, ut sint unum subjectum sacramentale; qui ordo fundamentaliter est quid reale. et formaliter quid rationis. Seducitur (83) autem ista oompositio ad illam, quae per informationem fit, si quidem est ex materia et forma determinabili, et determinante, et ad illam quae fit virtualiter sicut mixtum ex elementis, quando actu ipea materia et forma non concurrint.

L2CVT. Et propterea est alia compositio eoe materia et significatione, tamquam ex subjecto et accidente, ad quam prima ordinatur, quae est ex materia et forma; sed de hac in praesenti non loquimur. Bt ideo compositio haec ex materia et forma maxime assimilatur illi, quae est ex numeris ad suscipiendam ultimam unitatem, quae uniuntur re&liter, quatenus fundamentalem ordinem habent ut numerentur ab intellectu sub una forma ternarii aut quaternarii, etc. nihilominus de aliis etiam participat compositionibus, ut vidimus. Habet eniin similitudinem materiae et formae; ordinatur ad compositionem ex accidente et subjecto; habet de virtuali compositione sicut elementa; itam de compositione et indi8tantia, secundam quod se saepe tangunt realiter, et saltem indistantiam exigunt moralem; habent etiam de ordine, in quo uniuntur secundum fundamentum illius, et ut sunt subjectum ejus.

LXVTI. Quarto objicies ex Oabrera : Nam in artificiosis tota essentia est materia, ut dicit S. Thomas : ergo cum sacramenta Bint artefacta, non potest dTtfrma sacramentorum esse de essentia, sed de perfectione eorum; et sio neque pars essentialis et intrinseca sacramenti est.

LXVTII. Confirmatur, quia nulla res artificialis conponitur ex materia est forma tamquam ex partibus essentialibus; sacramentum autem quoddam arfcefactum est : ergo. Major probatur, nam album\ verbi gratia, non componitur ex corpore et albtftine, ut ex partibus; cum enim album supponat pro substantia seu corpore, et albodo sit accidens, non potest esse pare copporis, seu albi supponentis pro corpore; alias etiam figura in artegacti* diceretur pars componens istius domus; et praesertim, quia Aristoteles in antepraedicamenti8 dicit accidens non inesse aubjecto tamquam partem.

LUX. Confirmatur secundo, nem verba in eucharistia, verbi gratia, non possunt esse forma intrinseca eucharistiae : ergo neque pars intrinseca et essentialis. Antecedens patet, nam forma eucharistiae est simul efficiens ipsius eucharistiae : ergo non potest esse forma intrinseca; nunquam enim forma intrinseoa, efficiens esse potest ejus, cujus est forma.

LXX. Confirmatur tertio : Illud est sacramentum, cui inest significatio sa~cramentalis, sed haec non semper in est composito ex materia et forma, eed aliquando soli formae, aliquando soli materiae : ergo non «emper forma et materia eunt partes componentes sacramentum. Minor probatur, nam non aemper totum compositum est inpoeitum ad significandum sacramentalito , sed altera pars, ut in sacramento poenitentiae sola absolutio sacerdotalis significat totum effectum sacramentalem; e contra vero in eucharistia, sola materia significat, et est totum sacramentum; forma autem non significat sicut eucharistiae sacramentum requirit, permanenter; sed solum efficit ipsam eucharistiam, et significationem habet in fieri, non in facto esse; et sic sola materia significat in facto esse.

UDd. Respondetur, ad aegumentum dupliciter. Primo, falsum esse quod in artefactis tota assentia sit materla; aliud enim est quod tota substantia sit materia, quia solum ratione materiae pertinent ad praedicamentum (84) substantiae, et solum supponunt pro materia ; pliud est quod tota ratio essentialis artefacti, in quantum artef&ctum sit materia, cum constet speciem et essentialem rationem artefaoti pendere a forma artificiali. %t quando dicitur, quod artefacta perficiuntur per formam, ly perficiuntur non dicit accidentalem, eed essentialem perfectionem, sicut homo perficitur per rationale, quia ibi terminatur ejus essentialis compositio.

LXm. Secundo respondetur, quod hic non loquimur de compositione sacramenti ex subjecto et significatione, quae est forma artificialis, sed ex verbis et rebus, quae sunt materia et forma, in quantum ex illis sit unum subjectum re-

ale sacramentalis significationis. Ex: institutione enim divina assumptum fuit pro subjecto compositum hoc, et ideo supposita tali institutione, essentialiter et intrinsece illud subjectumpetit talia extrema.' et partes componentes : unde non est ad propositum cpmpositio ex-forma et subjecto, ex forma artificiali et materia.

LJQCIII. Ad primam confirmationem eodem modo respondetur. Primo quidem, falsum majorem : ad cujus probationem dicimur,' quod in albo invenitur compositio ex his, respectu aggregati ex corpore et albedine, et in hac"compositione albedo est pars; et reperitur compositio huic, secundum quod albedo trahitur ad esse corporis, et illi inhaeret, St sic non est pars. Et sic etiam figura non est pars, et sic Aristoteles dicit accidens non inesse ut partem, quia considerat compositionem, seu conjunctionem ejus ut huic.

LXXIY. Secundo dicitur, quod in artefactis, verbi gratia in domo, et est compositio partium ad invicem, ut parietis cum fecto et fundamento, etc, et haec ex partibus est: et est compositio ex figura et materialibus, et haec partes non dicit, quia accidens non est pars simul cum substantia. Compositio sacramenti ex materia et forma verbali assimilAtur prima compositioni arjefacti, et de hac loquimur in praesenti : oompositio vero ex significatione et materia assimilatur secundae, et de hac non loquimur in praesenti. *

LXXXV. Ad secundam confirmationem dicimur. formam verbalem eucharistiae utramque rationem habere, et esse perfectivam significationis specierum panis, sicut verba eaquressius significant quam res, et secundum hanc considerationem comoonit cum speciebus ad modum formae intrinsecae unum subjectum significationis sacramentalis; non quia informando id faciat, sed secundum ordinem quemdam et conjunctionem, ut eoq>licatum est. Habet etiam esse inxtrumentum divinae virtutis ad efficiendum ipsum sacramentum eucharistiae, et ponendum dorpus Christi sub speciebus; nec est inconveniens, quod id quod ex institutione divina est forma componens, sit etiam instrumentum compositionis; sicut potest Deus mediante anima ut instrumento, resuscitare et unire illam corpori, et efficere ipsum corpus, et tunc esset forma intrinseca corporis, et efficiens, sed non efficiens principale, sed ut instrumentum Dei : sic et in praesenti.

' LXXVI. Potest etiam dici, quod verba non componunt sacramentum eucharistiae secundum se et entitatem suam, sed virtute qua manet in speciebus, ut. supra dictum est : et ideo aliud est quo componunt intrinsece; alidd quod sunt efficientia, scilicet secundum entitatem quam.

LXXVlI. Ad tertiam confirmationem (65) respondetur negando minorem : et ad probationem dicitur, quod in sacramento poenitentiae, confessio dolorosa exterius expressa significat sacraifientaliter gratiam dandam virtute elavium, quia sub jiclt se illis, et ita significat ipsam contritionem ut formatur charitate, et passionem Christi dolorosam ut dantem gratiam virtute clavium; nec id sola forma significat sacramentali modo. Eucharistia etiam significat ratione vwrborum, cum species ipsae non significent Christum nisi ut determinate a verbis. De se enim indifferentiam, et indeterminationem ad id habebant, et ideo verba etiam significant sacramentaliter, non permanenter ratione suae entitatis, quae transit, sed permanentor ratione determinationis, quam in speciebus relinquunt, et in fieri ratione suae entitatis, quae quia postea virtualiter manet in speciebus, ipsa verba dicuntur significare, et conqjonere ratione virtutis suae realis et determinationis, sicut elementa comoonunt mixtum.

ARTICULUS.VII.

Utrum sac tis reauirantur de-

I. Prima conclueio in corpore : deter¬ minata verba requiruntur ad conficiendum sacramentum, multo magia quam determina¬ tae res seu materia, cum forma sit princi¬ pium magis determinatum quam materia.

II. Secunda conclusio solutione ad primum et secundum : In quacumque lingua proferantur verba, dummodo eumdem sensum reddant, conficitur sacramentum; illa tamen verba seu voces assumendae sunt, quibus principalius et communius homines utuntur in illa lingua.

III. Tertia conclusio : Qjo.i ex industria profert verba corrjrpte, non videtur perficore sacramentum, cum non videatur intendere quod facit Ecclesia.

IV. Quarta conclusio : Si ex errore, vel lapsu linguae varientur verba, attendendum est ad sensum quem reddunt sic corrupta; si enim totaliter auferant sensum locutionis, pon conficitur sacramentum ; si vero non totaliter auferatur sensus, sed aaltem per accommodationem significant, adhuc conficitur.

V. Quinta conclusio : Qjiando corruptio verborum sit in principio dictionis, requlariter loquendo aufert sensum, magis quam si ex parte finis contingat; raagis tamen attendenda est quantitas corruptionis, quam ista regula.

VI. Principalis conclusio S. Thomae optime probatur ab ipso in corpore artiduli, quia verba se habent per modum formae respectu rerum, quae se habent ut materia in saoramentis; in his autem quae componuntur ex materia et forma, forma est principium detorminationis materiae, cum sit finis ae terminus ejus, determinatam, ei praebens actualitatem, et esse in eo in quo est forma : igitur magis requiritur determinata forma quam determinata materia, et ita si #es sensibiles debent esse determinatae ex institutione divina, quia materiae sunt ad sanctificationem nostram sacramentaliter ordinatae, multo^magid id quod est forma talis n&tesiaieiytet^^lrAra^esse &ebst ut expressiorem et determinatiorem si¬ gnificationem tribuat.

VII< 8ecunda conclusio explicatur, supponendi quod variatio verborum potest esse vel in materiali vocis, vel in formali sensus. Et rursus (C6) formalis sensus sumi potest vel secundum formalitatem significationis et impositionis vocis, vel secundum formalitatem sensus intenti, qui idem reddi potest, sive ' secundum hanc significationem, sive secimdum illam. Et quidem variatio verbo¬ rum in materiali sono vocis non refert, dummodo idem sensus reddatur. Sic enim dicit Augustinus •* Quod verbum operatur in sacramento; non quia dicitur, sed. quia creditur," hoc est, non secundum exteriorem sonum. Sed secundum sensum, in quo creditur : ergo manente sensu et significatione* quantumcumque mutetur materialis sonus verhorum, nihil de for*ma verborum determinata minuitur,

VIII. Rursus in aliquibus sacramentis instituta est forma verborum a Christo Domino, ita ut significatio illorum ver¬ borum si varietur, confici non possint, ut patet in sacramento baptismi, eucharistiae et in aliis sacramentis, in quibus determinata significatio verborum esse debet secundum usum et veritatem sacramenti requisita. In matrimonio au* tem requiritur determinata significa¬ tio verborum solum quantum est nocecsaria ad perficiendum contractum naturalem inter legitimas personas, quibuscumque ' verbis aut significationibus id fiat, dummodo contractus sufficienter celebretur, et ita determinatio formae non ex significationibus utcumque, sed ut per¬ fectivis contractus sumenda est; in ar¬ liis autem ut significant veritatem et usum sacramenti.

IX. Tertia conclusio S . Thomae videtur sic intelligenda, quod qui profert de industria verba corrupte, hoc est, intendendo ipsum sensum corruptum, et sciendo eeao qoprpptnm, tunc enim dlueote eatoo|^^j^c^j^^i|-3ocleBiaa, nso-

potest per aocommodationem saltem reduci ad bonum sensum; inductrla enim duo dioit, et scientiam, et intentionem, et non eolum, quia scienter corrumpit, sed quia intendit corruptum sensum, non cAnficit.

X. Quarta conclusio intelligenda* est, quod ille tollit totaliter sensum locutionis, qui nec eae proprietate sermonis, neo ex accommodatione usus potest debitum sensum et ver itatam reddere ad sacramentum requlsitam; alias vero iAnficitur, et ideo contingere potest, quod vox suae aeorsum alium sensum reddit, ut tamen pars corruptae prolationis non propriam sequatur significationem, sed accommodationem ejus, qui licet corrupte proferat, intendit tamen verum sensum. Bt quidem ordinarie gis Judicatur corrupta prolatio, quando ex parte principii dictionis fit mutatio, quam quando ex parte finis, licet quintitas potius corruptionis attendenda sit. Aliqua enim Corruptio est totaliter sensum destruens, ita quod nec corrupte et barbare saltem potest reddere sensum requisitum;- et alia corruptio est, quae reddit sensum harbarum et.corruptum, sed non totaliter illum alienat,- etiam respectu ao commodationis et usus * quod asseritur in quinta conclusione.

DUBIUM U3TCCUM.

AS KBCgJlSASTUR DETZEKIHITA VBHBA AD COITTICIffiBUM 8A.0BAICBITA '

Conclusio est afflrmavlta.

XI. Pro cujus lntelligentia est advertendum, quod cum in verbis sint duo, scilicet et materiale, quod eSt subjectum significationis; et formale, quod eat significatio reddens sensum. Cum autem determinatio (Sj) verborum requiratur ratione sensus seu significationis, qua determinant materiam ut exoresslus signifioetur sacramentale significatum, secundum quod dicit Augustinus tractatu L3CEB in Joannem : " Operari verbum in sacramentis,non quia dicitur (id est, ratione materialis eoni, sed. quia creditur) id est, ratione sensus, qui fide tenetur, fit quod stante eodem sensu et significatione, remaneat determinatio verborum requisita, ea autem sublata, tollatur determinatio.1 (^ontingit autem diversis materiabas enundem pluribus solet verbis ao distinctis vocibus significari, tam in diverso idiomatefquam in eodem. Contingit etiam diversis vocibus, aut diversimode prolatis eandem non inesse Significationem, nec reddi oumdem sensum.'

XII. 3Ct hoc dupliciter, uno modo,quia non inest eadem, attendendo ad iimoeitionem absolute, quia revera illa vo:: absolute aliam impositionem habet * alio modo, quia non solum quoad impositionem, sed etiam quoad ueurn, et accommodationem hominum divercam habet significationem', Bt e contra contingere- potest, quod ali¬qua ex impositione diversimode significantla, ex accommodatione et usu hominum idem signifioent, propter similitudinem unius vocis cum alia, quatenus potest eidi qubdammodo alia, saltem corruptlone, ' scilicet, propter hominum sic utentium accommodationem,

CII.Igitur oiflnis 411a mutatio, w&i oorrupta prolatio, quae veritatem et sensum in sacramentis intentum non reddit, saltem secundum aocommodatIonem hominum, censetur verborum Baeramentalium mutatio, et euolatio validitatis sacramenti. It ideo quando est tanta corruptio in ver¬bis, ut non retineant sensum et veritatem, utroque modo quacumque intentione proferantur verba, nihil fit. Quar.do ve¬ro corruptio non est tanta, quin saltem per accommodationem et usum possit ad reotum sensum trAhi, et tamquam lapeus linguae reputari, tunc oportet intensio¬nem ipsam ministri indagare : ai enim . intendit facere quod facit Bcclesia, con¬ficit, quia tunc de industria non corrupte profert, industria si.quidem intentioaem includit. Si vero non intendit facere-quod facit Eeoleeia, non conficitur sacfamentum, quia de industria.corrupte protulit, etsi alias potest ad debitum sensum, salem per accommodationem redu—*oi. Dum tamen non constiterit de intentione ministrantis ex exterioritus, Judicandum est et praesumendum non fuisse sacramentum confectum.

XIV. Bx quo colligitur, quod mutatio impositionis unius verbi nihil variat de sacramenti forma, nisi sensus ipse oorrumpatur, alias enim reputatur ut pars corruptae orationis, cujus Sensus in accommodatione manet integer| et sic ora-

tio dupliciter est corrupta, uno modo in sensu, quem debet facere i alio in tarolatione, seu oris sono. Quando est corrupta prima modo, non conficitur sacramentum, quia tunc nec per accommodationem, nec per impoeitionem significat l quando vero seeundo modo est corrupta, si intentio indebita non impediat, fit sacramentum, et eadem ve ba manent.

XV. Sed quid ai sciens .et videns quia proferat formam corruptam, ut : In nomine Patrias et Tilias, etc. calleas linguam Latinam, et advertens se sic proferre, intendens tamen facere quod facit Ecclesia, censebitrune tunc sola corrupta prolatio, at per aocommodationem integer sensus; an etiam veritatis sensus sublatus, respondetur quod (S&) etsi solat linguam Latinam, si non advertenter, aut si ex naturali impedimento linguae proferat corruptam illam orationem, censetur mutatio solum aocldentalis; si autem gdvertenter sciene linguam Latinam, et non ex impedimento proferat corrupte malitiose id facit, et non videtur posse habere intentionem faciendi, quod facit Soclesia, ut S. Thomas diolt ad tertium; non enim solum corrupte profert, sed lntendit sensum corruptum, sciens illum Ecclesiae non esse.

XVI. Sed instabis l Ham ipse solum intendit proferre advertenter, quod alius profert balbutienter; unde intendit substantialem sensum Ecclesiae modo tamen corrupto prolatum. Ham quod advertenter vel balbutienter id faciat, non videtur variatio esse substantialis, sed accidentalis,

XVII. Respondetur, quod speculative talis bene potest intendere sensum illum, practice vero non apparet quomodo illum intendat. Ham si advertit verba illa, quae profert, habere significationem distinctam e ve biB verae formae, quomodo. potest intendere significationem veram, quae in illis verbis non invenitur secundum se, et ut recte probatis, Zn illis autem ut balbutienter prolatis non invenitur significatio peculiaris, sed per accommodationem illa invenitur, quae.intendebatur. Quare semper reourrendum est ad intentionem proferentis, quod illa verba ex- impositione significent unum, et ex accommodatione aliud, aequivoce se habent; sic in intentione ministri determinanda sunt, quae tamen in eo casu non videtur recta, ut dicit 8. Thomas.

XVIII. Unde notandum est, quod verte, licet secundum se sint imposita per publioam impositionem, tamen poisunt aliquando non significative proferri, etsi ipsa sint significativa; sicut multoties forma aliqua saeramentali8 profertur materialiter tantum t et hoc magis verum habet in verbis, quae practice sir guifioationem peculiarem habent* Et hinc est quod illi qui balbutienter pronuntiant, licet intendendo unum profe»re, proferant aliud, illud aliud tamen non significative proferunt licet sit Brlias significativum t hoc enim ipsis per accidens est. Sicut enim lapsus linguae balbutiendo in vocem significativam devenit, ita in non significativam posset devenire. Unde non significative profertur, et sic non habet virtutem, nec practice procedit ab eo qui profert, sed virtutem retinebit id, quod intendebat proferre * si rqjnen in voce transit dispositio, ut per accommodationem ad id trahi posset,

XIX. Efi ideo sapienter Zacharias parpa in capite Retulerunt, dixit quod si ax ignorantia, st non intendendo inducere novum Pitum, prolata est forma illa: In nomine Patrias et Tilias, verum erat sacramentum. Qui tamen advertenter, non habens impedimentum linguae, nec i.;aorantiam latinitatis proferet illam formam, significative illa verba proferret, et non solum per accidens, sed ex lntantione at industria, unde non possebt participaro virtutem sacrameatalem, nec haberet locum accommodatio ad veram formam, quae tunc solum fi$ quando rnaterialiter et veluti per accidens aliter prolatum est verbum.

XX. Quia vero significative proferri possunt ea verba, et ratione impositionis, et ratione accommodationis usus; qui primo modo profert, non conficit; qui secundo modo, conficit, quamvis difficile sit judicare, quod advertenter et sciens linguam Latinam sic proferbt, et non secundum impositionem. Si autem quis balbutienter proferret ax Joco, quasi alterum imitari volens, C®9)irrisionem, non videtur serio agere, quaj.iter ad sacramentum requiritur, et ideo neo habere intentionem Egolesiae : sed de his latius sequenti articulo.

XXI. Colligitur ergo ex dictis, quod

cum verba, seu. fonaa sacramenti nutari pos8it et substantialiter et accidentaliter, omnia mutatio quae tollit sensum et veritatem sive ex impositione aive ex accommodatione cognitam, substantialem esse; quae vero aliter fit, accidentalem esse. Pieri autem potest mutatio octo modis, uno modo ex parte idiomatis; et haec mufcartio est accidentalis; in quacumque «nim lingua proferatur forma baptismi conficit, Bt idea dicendum est cum Cajetano hic, ei de forma uno" -oars idiomate proferatur, pars altero. Secunda mutatio est, si loco verborum, quibus communiter utitur Bcclesia in aliqua idiomata, aliqua synonyma ponantur; ut loco dLy baptizo, dicatur ablut; et haec mutatio accidentalis est, si habet tres conditiones. Prima, quod voces in quas fit mutatio sint synonymae, et ejusdem significationis, alias mutatio erit essentialis, et intelligitur synonyma saltem ex accommodatione et usu communi. Secunda conditio, ut significatio talium vocum, in quas fit mutatio, sit aequae distincta, sicut ea qUae oommuniter utitur Ecclesia, ratione cujus non valet baptismus quando dicitur t In nomine Irinigatie; et debet etiam esse vox ex communi placito significans. Tertia" conditio est, ut si vox in quam fit mutatio sit synonyma, sed habeat etiam alias significationes, ita ut sit aequivoca, tollenda est aequivooatlo ex aliqua particula adjuncta, aut circumstantiis quibus profertur; si autem aequivoca exterius manet, ex intentione qua profertur, et secundum quam significationem sensue ejus judicandus est.

XXII. Tertia mutatio est per transpositionem verborum, aut mutationem de activa in passivam. Et runc eodem modo Judicandum est, si tollitur sensus formae, ita ut non aequivaleat vero sensui, est substantialis mutatio, aliae accidentalis. Quarta est per interpolationem, et causam in proferendo factam. Et tunc si moraliter ioquendo non censentur verba in unam orationem convenire, est essentialis mutatio, sin minus aooidentalis; et hoo moralltas judicandum est. Quinta mutatio est per additionem alicujus verbi; et tunc judicandum an mutet sensum verborum formae, quia tunc erit essentialis, alias accidentalis; et etiam qua intentione addatur, nuitoties intuendum est quando additio potest in alieno sensu accipi, aut non; de quo sequenti articulo.

XXIII• Sexta mutatio eat per subfcractionem alicujus verbi, de qua dicendum edt Idam, quod de praecedenti, Quid enim tolleret a forma pfnie ly enim, et a forma absolutionis ly ego, mutatio esset accidentalis. Septima mutatio est tjer corruptionem verborum, quae corruptio, ut dictum est, si non potest nec proprie, nec per accommodationem reduci ad verum sensum, est essentialis mutatio, alias non. Octava mutatio est, si verba mutarentur materialiter, id est, in nutus, aut scripturam, seu alia signa; et haec usitatio substantialis est in sed sacramentis. In matrimonio vero acci&entarlis solum erit, dummpdo sint sufficientla &d contractum faciendum in genere naturali.

S0LVU1HUE ASSUMBtfTA.

XXIV. Arguitur primo t Magis determinata debet esse forma in sacramentis quam materia, ut dicit (90) B. Thomas in articulo, et ex ipsa ratione formae patet; sed loco materiae a Chrosto Domino ins4» titutae non licet aliquid mutare, seu mutare illam in aliam, etiamsi possit •-0dem modo significare t ergo neque ver<~ba.

XXV. Despondetur, quod verba in eo ln quo determinata sunt a Christo Domino ut sint forma, minus mutari possunt quam materia, scilicet quoad si^iificationem. Quia tamen verba non sunt eadem apud omnes, ideo possunt mutari quoad materi-alem sonum, ratione cujus non habent raptionem formae, dummodo idem significent; materia vero, quia est eadem apud omnes, ut oleum, panis, aqua, et materialiter mutari non potest; determinatur tamen a verbis significantibus idem, licet diversa materialitate.

XXVI* Secundo objicies : Corrupta rautatio, quae fit ex lapsu linguae, ut quanto ly Patris, mutatur in Patrias, conficit sacramentum 1 ergo etiamsi ex eodem lapsu linguae quis mutaret ly Teitrie, ln Matris, conficeret sacramentum, si quidem ex accommodatione et circumatantiia intelligunt omnes lapsum linguae esse, et voluisse dicere Patris cum in Trinitate non sit mater,

XXVII. Confirmatur, nam mutare nomina Patrio et Pilii et Spritus sancti in nomen Genitoris et Geniti et Spirati, seu Procedentis, est accidentalis mutatio t ergo similiter si metaretur in hanc i In pomine Genitoris, Imaginis et Doni, valebit, si quidem datur forma in illis vocibus, quae sunt peculiaria Personarum, et non datur solum de !Irinitate in communi.

XXVIII. Respondetur, quod ly matris, simpliciter habet aliam significationem, quae neo ex aocommodatione et usu hominum debitum sensum reddit : per accidens autem est quod audientes intelligant, quod vellet dicere, aut deberet; non enim consistit accommodatio sensus in bonitate intalligantis particularis, aed in ipsa oratione in se, videlicet, si talis sit quod possit aocommodari, vel non accommodari quantum est ex se ad significandum secundum communem usum, non secundum particularem intelligentem. Unde quod nutatio haec sit accidentalis, non sumitur ex lapsu linguae, neo ex bonitate ipsius intelligentia, sed ad orationem ipsam in se inspiciendum est. Qiando enim dloo : In nomine Matris, eto. non nomino Trinitatem, sed ita corrumpitur sensus orationis per lapsum linguae, ut alia propsus oratio alterius sensus effioiatur; quando autem dicitur Patrias, censetur Patris corrupta et balbutianter prolatio.

XXIX. Ree potest aliqua certa regula tradi,, cur ista verba sic prolata totaliter sensum corrumpant, alia vero non, nisi communis modus ooncipiendi, in quo fundatur quod oratio sic mutata alium sensum reddat, sio vero mutata noh alium, sed eumdem retineat, modo tamen minue perito. Cum enim certum sit aliquam mutationem posse fieri, quae non tollat sensum propositionis, et aliquam quae tollat in singulari, Judicandum id est ex communi mode concipienti. Bt si continget aliquando dubium manere, an tanta corruptio sit velnon, manet quoque dubium de validitate «aeramenti; et ideo semper ad ipsum -tieneom, qui redditur a propositione, attendendum est, non autem ad lapsum linguae, vel bonitatem intelligentis. Bt dicimus bonitatem intelligentis particulariter, non autem ad bonitatem intelligentium sic communiter; tunc enim Jam est communis usus, et ex illius accommodatione redditur sensus propotionis.

XXX. Ad ,cor.fimnt4o^i^ r*fcj*pdetur (91) utramque illam formam esse dubiam; licet enim aequivalere videantur in re significata, sed non in expressione, et modo distincto siginfioandi, sicut significatur per illam : In nomine Patris et Dilii { requiritur enim synonymitas vocum in modo significandi distincte. -Aio sentit Cabrera-articulo octavo, disputatione prima» Bt similiter qui diceret: Bgo te mundo, non faoeret sacramentun, quia non distincte significat modum dandi gratiam.

XXXI. Tertio arguitur : <fciidquid additur vel tollitur a propositione, aliquid Bignifioat * ergo mutat signifieartionem propositionis, ergo et sensum illius, quia hic in significatione propositionis fundatur. Sieut qui tollit particulam enim in forma panis,propositionem quae erat cuasalis, reddit de inesse; et sic mutat illam.'

XXXII. Confirmatur, quiaqui dicit in nomine Patrias, facit propositionem quae secundum se alium sensum, et aliam significationem habet; ergo de se non praebet fundamentum ut accommodetur ad proprium sensum magis quam alia mutans etiam similiter significationem.

XXXIII. Respondetur, quod non quidquid signlfioat, nutat sensum propositionis, ut propterea additum, vel eubla^tum tollat sensum illius. Btsi enim sensus propositionis er partibus resultet, tamen stat bene quod ex diversis vocibus idem sensus propositionis efficiatur* Idem enim est dicere, liber Oatonis, vel liber quem Oato possidet ; et additio istarum vocum non* mutat sensum essentialem et intentum. Sic ergo quamdiu sensus, qui per saoramentalem formam intenditur, manet, non eet mutatio substantialis, quemtumvis Id quod mutatur significativum sit. Bt quia in forma panis non intenditur, quod propositio sit cansalis, vel de inesse, sed quod-significet corpus Ohristi sub speciebus; hinc eet quod variatio particulae enim non est essentialis.

XXIiV. Ad confirmationem respondetur, quod in illa propositione est sufficiens fundamentum ut ex accommodatione, seu communi ueu, maneat idem sensus, quia lioet unus,*aut altWr terminus partiali# varientur, tamen manet propositio velati sub propria e^^opruptio illa in-

telligitur solum esae in pronuntiatione, et eae parte loquentis, non etiam ex parte rei significatae; et accedente communi usu sic intelligentium, non est neoesse exigere aliud- fundamentum ut censeatur retinere eundam sensum. Non enim ad id requiritur identitas vocum et impositionis, sed sufficit usus communis.

1XXV. Bed instabis : Si ex communi usu hominum sic accipitur illa propositio; ergo etiamsi ex industria et scientia quis eam proferat sic corrupte, sacramenti formam conficiet, quia quod ex industria et scientia proferatur, vel non, nihil facit ad communem usum, consequens autem est contra determinationem papae Zachariae in capite Retulerunt, et contra D. Thomam hic.

XXZ7Z. Respondetur, quod illa propositio, cum ex virtute impositionis aliter significet, ut inquit hic I). Thomas accommodatio usus non habet locum, quando quis ex scientia et Industria eam profert, quia tunc secundum suam Impositionem praesumitur proferre, et sic videtur non intendere facere quod facit Boclesia, et tjui ex imperitia sic profert, non secuAdum impositionem suam profert, sed secundum Ecclesiae intentionem; et cum alihB non ita corrumpat sensum pr opositionis, ut non det locum usui et accommodationi intelligentium, ex accoitohe eorum significat, quae (92) accommodatio et usus hon cadit nisi supra propositionis sensum non omnino mutatum, non supra propositionem prolatam ab eo, qui scit aiias diversam habere significationem, et sic vult proferre. Cabrera tamen disputatione Xn, articulo sequenti in fine censet, quod utens vocibus secundum accommodationem usus, etiam ex industria, conficit valide, etsi peocat.

Articulus VIII.

Utrum liceat aliquid addere verbis ln quibus consistit forma sacramentorum t

· I. Ad tres conclusiones possumus reducere doctrinam articuli.

II. Prima conclusio : In mutatione verborum formae, v si exparte ejus, qui profert verba, sit intentio inducendi novum ritum, qui non sit receptus ab Ecclesia, defeotu intentionis non conficitur sacramentum, si non intendat facere quod facit Ecclesia.

III• Secunda conclusio } Ifcc parte significationis, seu defectu significationis verborum, si per diminutionem vel additionem varietur substantialis sensus propositionis intentus a forma sacramentali, non conficitur sacramentum; si autem per talem diminutionem, aut additionem non tollatur formalis sensus, validum erit sacramentum; peccabit tamen conficiens, si ex contemptu, aut nsgligentia id faciat.

IV. Tertia conolusio solutione ad tertium : Si sit tanta interpolatio verborum, quod tollatur intentio et intellectus verborum, non conficitur sacramentum, allas vero sic ; et idem est dicendum de transpositione verborum.

V. Prima conclusio S. Thomae constat ex defectu intentionis ministri, quam necessariam esse ad conficienda sacramenta, infra docet S. Thomas quaestione LXIV, articulo VIII. Quod autem intelligat sanctus doctor per intentionem inducendi ritum ab Ecolesia non approbatum, seu receptum, dubium est, cum non quilibet ritus, etiamsi introduci intendatur, variet intentionem faciendi quod facit Ecclesia: ut si quis velit in forma panis introducere tamquam essentiale illam particulam, quod pro vobis tradetur qui tamen vere conficeret. Sed de hoc dicetur in controversia.

VI. Secunda conclusio probatione non indiget, cum constet manente debito sensu formae, operari formam ad sacramenti confectionem, si quidem ratione sui sensus operatur, eo autem sublato, nullo modo posset operari. Et^tta quidquid mutetur alias circa talem fbrmam, non tollit rerum fieri sacramentum. Quod vero peccet, qui ex contemptu aut negligentia nutationem facit, etiam circa non substantialia formae patet, quia in re gravi, videlicet in ipsis formis sacramentalibus, mutat id quod Ecclesi* constituit fieri,

VII. Tertia conclusio eadem probatione et fundamento nititur,- qua praecedens, si quidem ad id tendit.

DUBIUM PHIMUM.

AIT QJJICUMQJJE, ET QUOTIESCUMQUE INTENDIT MINISTER INDUCERE NOVUM RITUM AB ECCL2SIA NON RECEPTUM, PIAT NULLUM SAOEAHBITUM T

Conclusio eet negativa.

VIII. Pro cujus intellIgentla advertendum est. quod intendens inducere illum ritum, aut ita intendit illum quod tollit intentionem communem Ecclesiae, et quam debet (93) *P80 habere secundum quod in persona Ecclesiae ministrat, aut non tollit communem illam intentionem Ecclesiae, sed illam retinendo, vult nihilominus suum ritum introducere. Et in isto ritu introducendo potest se habere tripliciter, uno modo taliter, quod ille ritus non compatiatur verum sensum verborum, sed eum tollat : alio modo taliter, quod illum compatiatur, etiamsi minister putet aliquid amplius, vel minus esse de essentia sacramenti : tertio modo, quod reddat illum ambiguum et aequivocum.

IX. De ritibus autem, qui non tangunt formam, id est, verba sacramentalia, praesene articulus non loquitur; illi enim circumstant solum, et accidentia sunt sacrementi; quorum mutatio est certum quod non variat sacramentum', ut quod celebretur cum vestibus sacris, cum corporalibus, etc. et ideo per novum ritum intelligimus religiosam illamcaeremoniam, in qua oonsistit sacramentum, id est, qui pertinet ad formam ipsam aut materiam,

X. Igitur prJLmp certum est, quod qui

intendendo introducere novum ritum tollit intentionem generalem Eoclesiae, in cujus persona ministrat, nihil conficit, non propter mutationem verbonum formae, sed propter defectum-intentionis, quae ut D. Thomas docet infra quaestione LXIV, articulfl VTII, requiritur in ministro; ut vi¬delicet actione illa utatur secundum eam detenninationem, quae instituta est; et ideo debet determinationem illam intendere, et non aliam.

XI* Bed currit difficultas admittendo quod habeat minister intentionem verae Ecclesiae, conetur tamen introducere novum aliquem ritum qui casus admitti non potest, nisi supposita ignorantia aut dubietate, ut si quis ingorans hoc esse de essentia formae, aut dubitans quae sit vera Eaclesia, habent nihilominus intentionem faciendi quod facit vera ^cclesia, quaecumque illa sit, aut faciendi quod Christus Dominus instituit ; et tamen quia putat hoc esse de essentia formae, verbi gratia, ponere in forma panis • Quod pro vobis tradetur, illam sic profert. Si enim sciret hoc non esse de essentia formae, et tamquam essentiale vellet proferre, non haberet intentionem Jcclesiae. Sed supposita hac ignorantia aut dubietate, et tamen habendo intentionem Ecclesiae, non hujus aut illius in particulari, sed illius quae vera est; quae intentio non tollitur per hoc, quod iste putet hanc in particulari Eccle¬siam esse veram, aut hunc ritum esse necesBarium, excluderetur tamen intentio illa generalio Ecclesiae, si verbi gratia, odio Ecclesiae Bomanae, quae sola vera est, intenderet non facere quod facit Bomana Eccle8ia, etiamsi vera sit.

XII. Sed quandocumque habet intentionem faciendi quod Jacit vera Eccleeia, quacumque illa eit, non tollitur intentio generuqis, si quidem minister conficit sacramentum secundum quod repraesentat personam publicam, et personam instituentis, Instrumentum enin magis respicit principale agens, quam peculiarem virtutem : unde si salvatur in ministro intentio principali8 instituentis, aalvatur intentio requisita ad conficiendum sacramentum.

XIII. Secundo ergo dico, quod si ille ritus, quem intendit introducere minister, non compatiatur verum sensum formae, procul dubio tollit validitatem sacramenti; ut si quis intendat baptizare aib ista forma i In nomine Patris majoris, et Filii minoris, tunc quantumcumque intendat fa¬cere quod facit vera Ecclesia, nihil fa¬cit, quia corrumpit sensum verae Eccle¬siae, et consequenter (94)intentionem faciendi quod facit vera Ecclesia.

XIV» Tertio dico t 8i ille ritus, quem intendit .introducere minister, putans illum esse de eBsentia formae aut mate¬fias, non tollat verum sensum formae, sed illum permitdat, et materia sit legitima, et intentio saltem generalis non desit, non invalidatur sacramentum. Batio est, quia concurrunt omnia, quae legitime ad sacramentum requiruntur, scilicet materia, forma et intentio; ec quod ritus introductus putetur esse de essentia sacramenti nihil refert,' quia sensum verum non corrumpit, verbi gratia» *i quis' putans esse de essentia formae panis : Quod -oro vobis tradetur, aut putans esse de essentia conficere in fermentato, aut baptizare in aqua calida, sic faciat, vere conficit.

XV. Nec obstat, quod tamquam essentiale hoc, aut illud addat; hoc enim quod ipse putat essentiale esse, nihil tollit de essentialibus sacramenti in se, et ut pendet ab instituente Christo; et sic quod aliter fiat a ministrante, non invalidatur,

XVI. ^iarto dico, quod si per illum ritum, qui intenditur a ministro, redditur ambiguus sensus formae, tunc ex ejus intentione pendebit validitas vel inr.ilidatio sacramneti. Batio est, quia tunc propositio est aequivoca, et ita eJus sensus est determinabilis ad hanc, ve}, ad illam partem, et cum sit in poteetate proferent.'? in hoo, vel illo sensu illa uti; inpotestate etiam proferentis erit dare illi sensum debitum aut indebitum, et ideo ex ejus intentione pandet quod fiat vel non fiat sacraarr,-tum. Exemplum est in illis quod affert 6. Thomas hic, si quis baptiz et 6ic : In nomine Patris et Filii, etc. et Beatae Virginis; si enim intendat irivocationem Trinitatis aeque ad Beatam virgi¬nem extendero, nihul conficit; si tamen nomen Beatae Virginis solum ibi apponit ut baptizati protectricem, non invalidatur sacramentum, quia non tollitur eesentialis sensus formae.

XVII. Arguitur primo : ^lotieaoumque minister addit aliquid formae tamquam es¬sentiale, non utitur forma quam Christus Dominus instituit : ergo non conficitur sacramentum. Probatur anteoedens, nam illa minister utitur alio signo, quam a Christo Domino instituto, si quidem forma sacramenti et signum illud in indivisibi¬li consistit,. et quocumque addito aut su¬blato tamquam essentiali, variatur forma ut a Christo Domino instituta : ergo.-

XVIII. Confirmatur, quando quis reddit . ambiguum sensum formae, ut qui baptizaret: In nomine Patris, etc. et Beatae Virginis, si intendat hanc novam particulam faoere de essentia sacramenti, non conficit : er¬go neque si intendat hanc particulam e-nlm, facere de essentia formae panis, non fonfioiet, si quidem utraque particula de ae non est essentialis, et ex intentio¬ne solum ministri fit essentialis; et u-traque non oontrariatur generali intenti¬oni Ecclesiae, quia potest minister utro bique habere intentionem faciendi, quod facit vera Ecclesia : ergo eodem modo con¬ficietur utrobique.

XIX. Respondetur ad argumentum, negan¬do antecedens. Ad probationem distinguo antecedens; utitur alio signo quam a Chri¬sto Domino instituo, si referatur ad in¬tentionem generalem rectam quam habet mi¬nister, nego antecedens; si referatur ad privatam pravam, concedo; ergo non confi¬cit, nego. Ut enim conficiat, sufficit quod ratione (95Ha*entionis genralis non depravetur forma, cum enim conficiat in persona Ecclesiae, si in hac persona in¬tendat, quod facit Ecclesia, nihil tolli¬tur de veritate formae.

.

XX. Et cum id quod de se intendit in¬troducere minister non tollat verum sen¬sum formae, licet qliquantulum mutet, vi¬delicet acoldentallter, quia licet in rap¬tione signi physici seu grammaticalis significationis, aliud sit quolibet addi¬to vel substraoto, non tamen in ratione signi sacramentalis : quod et manifeste patet, quia si habeat in intentionem ad¬dendi illam particulam tamquam acoidentar-lem, nihil omnino tollit aut ponitin sa¬cramento. Et al iunde quod velit illam faoero essentialem, nqn fit secundum ge-neralem intentionem, qua intendit face¬re quod facit Ecclesia, sed secundum pri¬vatam fit; quod absolute non facit ali¬ud signum «aeramentalo, etsi physice vi¬deatur aliud, quia non ppponitur inten¬tioni Ecclesiae, neo consequenter insti¬tutioni Christi.

XXI. Ad confirmationem respondetur, quod reddens ambiguum sensum formae, non potest habere Intentionem faciendi, quod faoit Ecclesia, quousque determinet sen¬sum propositionis, quia per determina¬tum sensum determinatum sacramentum con¬fici debet; et sic non ex defectu intenr-tionis sed ex defectu aeneus formae non conficit, quando proferens ambiguam pro¬positionem determinate vult faoere, et da essentia formae, id quod non est de Assentia.* Redundat enim hoc in sensum formae; quae oum ambigua es88t, deter¬minata eat ad hanc propositionem fal¬sam. $iod non contingit in particula enim, quia illa non reddit ambiguam pro poeitionem; et.ita non oportet determi¬nari prius sensum formae, sed statim po¬test habere intentionem generalem Eccle¬siae, respectu cujus non facit de essen¬tia illam pastlculam, et consequenter nec aliam propositionem sacramentaliter facit, nec sacramentaliter illam reddit galsam ratione illius intentionis, quam¬vis respectu privatae intentionis falsa videatur quasi materialiter.

30CII. Ex quo sequitur, quod qui se¬mel ponit, formem determinatam a^hris-to cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, licet secundum privatam exis¬timationem in alio sensu velit intelli-gere illam et proferre, non tamen commit¬tit aequivocationem, neo invalidat 8aera¬mentua, quia non profert illam aequivo-oe sacramentaliter, sed solum quasi phy© sice, si quidem respeotu intentionis Ec¬clesiae et inetitutionie Christi non a-liter profert, quam instituit, et Eccle¬sia utitur. Exemplum est, si quis exis¬timans baptismum solum corporaliter ar¬bitrare, dicat oum intentione Ecclesiae; Ergo te baptizo, etc. vere conficit, quia illa aequivoCatio verbi baptizo, supposita institutione Ohristi, et in¬tentione illa generali, non est sacra¬mentalis, 8eu ambigua in ordine ad sa¬cratum conficiendum.

XXIII. Secando objicies : In capite

Retulerunt, determinat pontifex, quod si ille qui baptizavit in numine Patrias, etc. intendebat novum ritum inducere non tfonfidebatur sacramentum; et S. Thomas etiam in hoc articulo dicit, quod si minister intendit introducere novum ritum in Ecclesia, non Videtur perficere sacramentum *ejv go ex sola intentione ministri inducentis irovum ritum pendent invalidatio sacramenti.

XXIV. Confirmatur, quia qui intendit introducere novum ritum habet intentionem Ecclesiae contrariam : ergo intendit facere quod facit Ecclesia; ergo invalidatur omne tale sacramentum. Antecedens patet, (96)quia habet'intentionem introducendi aliquid Ecclesiae Contrarium in forma sacramenti : ergo habet intentionem Ecclesiae contrariam. Si dicatur, quod quasi ma~terialiter habet intentionem Ecclesiae oontrariam, formaliter tamen, vel .potius virtualiter, ratione generalitatis intentionis Eoclesiae, non habet illam et ideo conficlt.

XXV. Contra est, quia qui habet intentionem formalem alicujus, et in .particulari, excludit virtualem oppositi et An oommuni; sed iste habet formaliter et in particulari intentionem contrariam Ecclesiae i ergo excludit virtualem, et eam quae Aat in coramuni; et sio non conficit. Major patet, quia intentio formalis alicujus finis potantior est virtuali, illamque exoludit, ut dici solet in prima secundae.

XXVI. Respondetur primo, pontificem.non dicere, quod si in tedebat novum ritum introducere, non conficiebat; sed inquit, quod si ille qui baptizavit, non errorem introducens aut haereeim, sed pro sola ignorantia Romanae locutionis, hoo baetizan8 dixisset, non habet rebaptizari. Ex quo non infe tur oppositum, scilicet, quod si intendebat errorem aliquem introducere, non conficiebat; alias ille error non de»trueret veram formam.

XXVII. Secundo dicitur, quod ille sacerdos imperitus, qui sio baptizabat si. inteaderet errorem introducere, tollebat verae Trinitatis invocationem, cum ipsa non sit Patria, aut Ellia; et ita tolleret sensum formae. Unde optime dixit pontifex, quod si non introducens errorem aut haereeim, hoc feoit, valide conficit, insinuans quod si haereeim introdloere intendebat, non conficiebat, quia ille-^rror tollebat ve¬ram formam. Similitex afl(3 dlcina.s solum dicere, quod ille talis non videtur conficere sacramentum; tum, -quia difficile est quod habeat veram inten¬tionem, qui contra Ecclesiam facit; tum, quia'in foro exteriori praesumitur non habuisse rectam intentionem, quia es~sentia!i formae voluit aliquid addere; tum denique, quod addit S. Thomas, quia non videtur intendere facere quod fa¬cit Ecclesia, quod solum contingit quando excludit generalem intentionem Bcclesiae.

XXVIII. Ad confirmationem recte ibi responsum est, non habere intentionem Ecclesiae cbittrariam in communi, seu ut personam publicam, bene tamen ut privatam. Ad repiicam dicitur primo, quAd qui habet formalem intentionem alicujus excludit virtualem oppositi, si utraque sit eodem modo; si autem quis habet virtualem intentionem faciendi quod fa¬cit vera Eoclesia, et in persona ejus ministrare; velit autem secundum suam privatam existimationem introducere movum ritum, sic non contrariantur hae intentiones, quia non vult secundum privatam existimationem recedere a vera Ecclesia, et ita non oontrariatur illi intentioni, quin potius ut illi conforme vult hoc in particulari.

XXIX. 8«cundo dicitur, quod illa formalis intentio hon est contraria virtuali, supposita ignorantia aut dubietate, sed illi conformis, licet apparenter videatur esse contraria. Nam per generalem, seu virtualem intentionem vult facere quod vera Ecclesia facit; per privatam autem existimationem falsum putat, hoo esse de essentia sacramenti, et consequenter bsse necessarium ut in vera Ecclesia conficiatur : non ergo haec privata intentio contradicit illi generali, supposita hac ignorantia, sed ex conformitate ad eam habetur, licet videatur ei contrariari. Itaque intentio faciendi quod facit veir Ecalesala, non contrariatur intentioni,(97) qua particulariter errat iste circa novum ritum induoendum; cum potius existimet ad veram Eoclesiam pertinere, licet quia errat aut dubitat, non aocpllcet id quod de facto in vera Ecclesia tenetur. Et ita in his duabus intentionibus virtualie unius non opponitur for¬mali alterius, et e oontra.

XXX. Tertio o^JicJ.e^ ? ^ui ax priva-

ta intentione addit in forma baptismi in nomine Beatae Yirginis, non addit illud ex communi intentione, sed qx privata; ergo pari ratione non contrariatur sensui Christi Domini et institutioni ipsius, si quidem illi subjicitur intentio ministri generalis; ergo conficit rerum sacramen¬tum. Nec potest dici, quod redditur tunc forma falsa, quia eoe verbis substantiali¬bus formae non provenit illa falsitas : ergo substantialia verba formae manantin sua veritate : solum ergo ax verbis supe¬radditis fit mutatio, quae accidentalis est, si quidem remanet substantialis sen¬sus»

XXXX» Respondetur illud in nomine Bea¬tae Virginis., et posse contrariari insti¬tutioni Christi Domini, ac consequenter intentioni faciendi,, quod ipse instituit, quae est communis intentio;- et posse non contrariari institutioni illi, Oontraria-tur illi, si aeque sumatur invocatio Bea¬tae Yirginis, ac ad Personas Trinitatis; non contrariatur, si apponitur ibi ut cui commendetur depreoative infans. Et ideo quousque per intentionem ministri non de¬terminetur an contrariari velit institu¬tioni Christi, nutando sensum formae, vel non velit, manet ambigua forma; ideoque falsa reddi potest ex intentione ministri et invalidum sacramentum.

2CDQI. Ad replicam dicitur illam for¬mam reddi falsam ex verbis superadditis, quatenus extenditur invocatio Trinitatis et virtus ad ^eatam Virginem; ideoque ex superadditis verbis sacramentaliter red¬ditur falea, licet speculative videatur adhuc manere illa oratio in veritate sua. Argumenta quae proponit Caorera in initio disputationis, 'et Suarez disp. II, sect. V, in secundam sententiam ex dictis con¬clusione secunda et tertia soluta manent.

DUBIUM SECUNDUM.

QUOD PECCATUM SIT, ALIQUID ADDXHE AUT MI¬NUERE SEU MUTARE IN FORMIS SACRAMENTORUM.

XXXIII. Conclusio est : 3fcc genere suo esse mortale peccatum, quando mutatio red¬dit invalidum, aut dubium saoramentum : quando vero natatio est solum accidenta¬lis, p: o quantitate magna vel parva judi-candum rde

XXUV. Pro intelligemtia est notandum, quod cum peccatum sit contra legem, at¬tendendum est, quod in mutatione formae sacramentalis, et similiter materiae, duplex lex-laedi potest : altera divi¬na, quae eo ipso quo instituit sacra¬menta secundum determinatam materiam et formam, praecepit sacramenta sub illis esse conficienda, et non aliter; alias non conficerentur vera sacramenta, cu¬jus tamen praeceptum divinum habent, qui ea. ministrare debent.

XXX7. Secunda lex est positiva huma¬na circa ritus sacramentorum quibus prae¬cipit ut signa illa fidei nostrae ac sa¬lutis taliter et taliter tractentur, et disponantur; unde pertinet id ad materi¬am religionis. Utraque autem lex, cum praecipiat aliquid circa materiam reli¬gionis, ex genere suo praevaricatio ejus sacrilega est, et gravis, nisi ob mate¬riae parvitatem excusetur; et ita tam (92) substantialis mutatio quam acciden¬talis, ex venare suo mortale peccatum est, nisi vel ob levitatem materiae, vel ob deliberationie defectum excusetur.

JXXVT.Bx quo sequitur primo, quod cum mutatio materiae,vel formae a Chris¬to Domino institutae, de qua praeceptum est, possit dupliciter fieri; gut destru¬endo totaliter materiam vel formam, vel in dubiam commutando; qui mutat formam aut materiam totaliter deareuwnso, pec¬cat graviaeime, nec admittit parvitatem materiae; si autem sino deliberatione et advertentia fiat, caret etiam intentio¬ne faciendi sacramentum, et eic non est forma sacramentalis. Patet hoc manifes¬to, quia facit contra praeceptum divi¬num in re gravissima, et contra virtu¬tem religionis et cultus Doo debiti.

XXXVII. Quando autem mutat quis for¬mam aut materiam, commutando illam in dubiam, duplioiter adhuc potest prooe-dere; aut enim potest cortam ponere et indubitatam ot tunc peccat moraliter contaa idem praeceptum divinum, quia ex¬ponit 'se periculo non conficiendi saorar-mentum in re, cum tamen praecpptum sit conficiendi illud in re taliter, quod effectum suum sortiatur. Sacramenta enim sperantur ut in re * st sicut mutare il¬lud in re certo et Indubitanter eet mor¬tale, ita periculo se exponere mutandi in re, erit mortale. Deinde, quia tuno fit magna vfu-latio in sacramento cum

apponatur materia dunia, relicta certa : ergo erit mortale peccatum, cum variatio notabilis iri substantialibus sacramenti sit ex genere suo mortale peccatum.

XDCVIII. 8i autem non .potest quis certam et indubitatam formam aut materiam apponere, et alias est necessarium ministrare sacramentum potest 4ti illa quam adbibere potest, quia tun» practioe et moraliter non exponit se periculo, sed patitur periculum, ne articulus necessitatis praetermittatur, sed 8uecurratur homini eo modo quo poest; et sic non fit irreverentia aut injuria sacramento, sed patlus magnus honor, cum in necessitate illa adhibetur •o modo quo potest, nec sine illo omnino remaneat homo.

XXXIX. Nec obstat, quod illa forma sit subia, pro illo enim casu practice est certa, quia non occurrit alia, et propter necessitatem sacramenti debet oocurti ea, qua potest; et ideo non facit illam certam tunc minister, sed illa quae est dubia utitur, non prout dubia, sed ut ad succurrendum necessitati assumpta. Sicut qui occidit hominem in defensionem suam; et praegnans quae sumit medicamentum, ex quo •equitur aborsus, isti patiuntur illud marium, non faciunt, quia non ut hornidlcium sed ut conveniens ad salutem assuhiltur. Si vero non sit magna necessitas, sed commode differri potest sacrstaentum/ non debet adhiberi illa forma dubia.

Si. Secundo sequitur,.quod qui mutat ritus Ecclesiae, et facit accidentalem nutationem in forma aut materia, de qua aliae est praeceptum ecclesiasticum, graviter peccat. Et in primis, si quis non utatur verbis, quibus communiter Ecclesia utitur, si qui8 ea corrupte proferat, etiamsi substantialiter non mutet, ealtem quoad aeoommodatlonem usus, idque de industria; si quie omitteret mixtionem aquae cum vino in calice. Satio hujus conclusionis est, quia omnes istae mutationes fiunt contra praeceptum Ecclesiae in materia gravi, scilicet, in materia religionis * ergo sunt sacrilegia; et eonsequenter ex genere peccata mortalia. In hac tamen lege admitti potest parvitas materiae, ex qua veniale (99)peccatum fiet mutatio illa; ut si quia vulgari sermone proferat formam baptismi, etiamsi possit Latine, nisi absit soanddlum. Aliqui etiam censent sui omiserit porticulam enim in consecratione panis, esse levem materiam, efc s^lltet/ai addiderit : Qjiod pro vobis tradetur, dummodo non intelligat id esse essentiale formae.

XLI. Denique, Juxta sapientis arbitrium Judicandum est de parvitate aut levitate materiae, et attendendum ad usum et observationem Ecclesiae. quae magi8 arcte in uno procedit quam in alip; unde, arctius obligat non proferre in lingua vulgari eucharistiae formam, quam alterius sacramenti. Et attendendum etiam est, an sequitur scandalum vel contemptus; ratione enim istorum aggravari potest valde mutatio hujusmodi. Potest autem mutatio esse adeo levis, etiam in pronuntiatione corrupta, ut non sit peccatum grave, aut etiam sit nullum, quod in individuo judicari nunc non potest; sed sensili, quem generat prolatio corrupta, et circumstantiis aliis relinquendum est.

XLII. Tertio sequitur, eum qui intendit introducere novum ritum Ecclesiae contrarium, etiamsi alias non mutet substantialem sensum, peccare mortaliter, quia ritus Eoclesiae sunt in praecepto in materia gravi, oontra quod sic intendens praevaricatur et peccant, et in re gravi et sacra, injuriam infert Ecclesiae.

PRQPQNUNTUE AfiODMffiTIA.

XLIII. Objicies primo : Nam in re moral-i licitum est uti opinione prdbabili? ergo quantumvis quis sciat dubiam esae formam aut materiam, dummodo sequatur opinionem probabilem, non peccat, ut si quia baptizet i In nomine Genitoris et Geniti, etc. Antecedens patet, quia si sequi non liceret opinionem probabilem, non eseet opinio, sed esset inprobabilis in *e morali. Et habet hoc majus pondus, si ipse minister sit in ea opinione, quod per talia verba verum conficitur sacramentum; tunc enim potest uti opinione sua, et sequi ipsam, cum sit probabilis,

XLIV. Hespondetur licitum esse uti opinione probabili, quando «et opinio non circa frictum, sed circa Jus, id est, quando est opinio probabilis quod ait 11citum j si autem ebt opinio probabilis de fricto Ipso, sed fton de hoc an sit li-

citum, vel non, nequaquam possumus sequi Illam opAnibnem. Est ementium : Dubito an 14 quod video sit homo, vel fera, taliter quod est probabile, non esse hominem; tunc non possum sagittare Ilius i si autem dubito an sit licitus aliquis contractus, vel non sit licitus, taliter quod habeo probabiles rationes, possum illum exequi.

XIV. Sro intelligentia autem, hujus duo notanda sunt ex his quae docere solent theologi in prima secunda agendo de conscientia. Primum est, quod lioet in speculativis omne probabile sit etiam dubium et formidolosum ex natura sua, tamen in practiois aliud est probabile, aliud dubium, si de probabilitate certitudo sit. Nam in speculativis, cum ejus finis sit attingere veritatem, veritas autem reguletur penes id quod est vel non est, quicumque non attingit per rationes rem ut est, manet dubius, licet probabiliter procedat, quia quamdlu mens non tangit rem in se, fluctuat circa illam. At vero in praeticis nonregulatur mens penes id quod est in re, sed penes conformitatem ad' rationem fedtam et prudentiam : unde qui tangit rationem rectam et prudentiam, (100) non est dubius practlce, sed certus. Qii autem probabilibus rationibus procedit, ita ut eit certus de probabilitate, prudenter et non temere procedit, ^ttingitque regulam prnxis; et ideo licet sequi tafcem opinionem prbbabilem.

XXVI. Secundo nota, quod aliud est osse tutiorem opinionem-, aut probabilem, aliud tutiorem electionem in dubiis rebus; non enim tenetur quis sequi tutiorem opinionem, sed sufficit sequi probabilem; tum ob rationem dictam; tum exemplis, ut in confessione potest quis cura cognita attritione accedere, libet oppositum sit tutius; potest et qui8 non confiteri circumstantiam lici festi, licet oppositum sit tutius, etc. At vero in dubiis tenetur semper tutiorem partem eligere, ne exponat Ae periculo peccandi : quia est principium per se notum practicum, quod nullas debet se exponere periculo peccandi, licet aliquando pati Aliud possit. In sacramentis • ergo nunquam licet eligere formam dubiam, quia exponitur periculo errandi, sicut nec in dubio facti possum- sagittare. • Quando autem moraliter non est dubia, licet sit speoulative, sed probabile est.speculative et practice de materia aut forma, aut ministro, licet sequi talem opAnionem, quia ut sacramenta licito/fiant, noi requiritur certitudo in re, sed in prudentia et morali aeAtimatione.

XLVTI. Secundo objicies) Nam in confessione saepe licet uti materia proba^bili, relicta certa; efgo doctrina data est falsa. Antecedens probatur, nam primo licet cum sola attritione supernaturali cognita confiteri, relicta contritione, cum haec sit certa materia, illa probabilis. Secundo, licet tacere peccatum ant circumstantiam, quando est probabile quod potest taceri. 3artio, licet eligere ministrum, de quo est-probabile an habeat vel non habeat jurisdictionem; ut quae eligit pro confessore illum, oui non est data licentia confitendi feminas. St multi similes casus sunt, in quibus omnibus est in re periculum non faciendi sacramentum, et tamen licet sio facere.

XLVIII. Sespondetur in his casibus et similibus, non solum esse probabile sic confiol sacramentum, sed etiam esse probabile sic esse licitum accedere. In primo enim casu certum est sufficere ad validitatem sacramenti attritionem cognitam, quamvis an consequatur res sacramenti, sit sub opinione. Oaeterum probabile est, quod sit licitum ita accedere, tum propter difficultatem contritionis, tum quia est sacramentum mortuorum dans ex' opere operato primam gratiam. Verum est, quod qui non difficulter posset ad contritionem x^raeparari, peccaret relicta hac certissima dispositione minus certam eligeret, ob negligeatlam suam.

XLIX, In secundo casu certitudo etiam est practioa, quod tunc est debita materia sacramenti, si quidam facit confessionem formaliter integram, id est, ubi non ex negligentla aut malitia aliquid tacetur, sed prudenter et secundum probabiles rationes, quae ad prudenter omittendum sufficient; et quod prudens ter omittitur, non sub duo, sed certo, confessionem non diminuit, sed integram formaliter facit, esto materialiter videatur diminuta.

L» In tertio casu etiam opinio non versatur solum circa hoc, an teneat sacramentum factum a ministro sic electo; sed opinio est, an. possit eligi, id eSt, licite eligi, cum ly possit ibi intelligatur moraliter; et oonsequenter, an

etiam licite ipue electu® ministrare poesit; alias enim ei de hoc non esset probabilitas, (101) non poseet licite eic electus ministrare.

Ll. Dices : Bet probabilitas an talis possit eligi; et consequenter ad jurisdictionem habeat; er$o opinio versatur circa id quod est in re, an fiat vel non fiat sacramentum; ergo quantumcumque sit opinio, an sit licitum sic ministrare, tamen periculum manet non conficiendi in re, quamdiu est opinio, an habeat jurisdictionem in re; et ita nisi certum sit valide confici sacramentum, non potest probabiliter procedere practice et licite.

LII. Respondetur,. quod ut aliqua opinio practice non relinquat dubium, non oportet quod habeat certitudinem mathematioam, et securitatem in re de ipso facto, sed sufficit quod habeat moralem et prudentialem securitatem, ita quod moraliter non sequatur periculum; et ita habeat fundamenta, quibus moraliter et prudentialiter, licet non evidenter, existimet de certitudine facti; qui enim facit moralem et sufficientem diligentiam, ut in aliquo loco non sit shomo, sagittare potest, licet securius esset non sagittare, quia non tenetur securiorem sequi opinionem, et apponere securitatem in re, sed potest sequi eam, quae moraliter est secura. Qpando autem est facta diligentia, sed non omnino, ita ut adhuc moraliter maneat dubium, non potest.sagittare. Sic qui habet opinionem circa validitatem sacramenti, taliter quod moraliter redeatur certus, et opinari possit de certitudine facti seu validitati8, licet in re non eit certus, potest secundum illam opinionem uti sacramento, quia moraliter non se exponit periculo, licet in re et raathematies non sit certus. Bt ita se habet opinio de eligibilitate ministri.

LIII. Si vero quis habeat opinionem,, taliter quod non sit moraliter oertus de valore, non potest illa uti, quia practice est dubius. 35st tamen moraliter oertus de validitate, quia Bcclesia supplet jurisdictionem, quae est in sua potestate, quoties est probabile illam habere ministrum, propter communem errorem populi : et hoc est eertum, quod non contingit in materia et forma, quas non potest Icclesia sup-olere.

LIV. Tertio objicies : 8i quia accedens ad orandum, aut audiendum missam, non serio id velit facere, nec cum intentione et attentione, non pe.ccat mortaliter, dummodo alio tempore habeat voluntatem implendi praeceptum orandi, aut audiendi missam : ergo similiter qui accedit ad sacramentum conficiendum, potest sine intentione, et cum mutatione formae procedere, dummodo alio tempore habeat voluntatem conficiendi sacraaentum, neo ideo tamen graviter peccabit. In utroque enim casu acceditur ad aliquid quod involvit cultum Dei : ergo sicut in uno non oeccatur graviter, aec in alio.

LV. Respondetur, esse magnam disparitatem inter unum et aliud. Primo quidem, quia oratio aon est aliquid sacrum tractandum, quod si sinePdebita attentione fiat, ideo sit grave peccatum, dummodo alias ejus praeoepto satisfiat. Mk varo sacramentum est res sacra et sacratissima, in qua nostrum consistit remedium et peccatorum remissio, et fidei ac religionis professio; ideoque ex natura sua petit, ut quotiescumque tractatur, debite et vere tractetur, non ludicre.

LVT. Hx quo secundo fit, quod oratio pure habet praeceptum affirmativum, quod non obligat pro eenrper; sed dummodo aliquando, id est, debito tempore impleatur, extra hoc non est obligatio rrandi; ac proinde nec attentionem habendi ad orationem, cum haec solum sit praecepta qjtando jlD2) oratio ipsa praecepta est. At vero sacramenta et habent praeceptum affirmativum ut conficiantur, et hoc obligat pro aliquo tempore, et non pro semper; praeterea habent negativum ortum ex natura rei sacrae, et institutionis Christi, ut quotiescumque ministrantur, vere et serio et debite ministrentur, propter sacratissimum illud opus, quod tunc fit; et ideo ratione hujus negativi praecepti, scilicet, quod non falso fiant unquam, nec indebite tractentur, et cum magna mutatione, non potest unquam sacramenti forma sine graci peccato mutari.

QJJABSTIO LZI.

DE NIGE88ITATB 8AGRAKBTT·K<3K.

DISPUTATIO ZQII.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum sacramenta elnt 'necessaria ad humanam salutem ?

CONCLUSIO t SACRAMENTA SUNT DE.HICISSIIA-n SALUTIS.

I. Titulus articuli intelligcndns eat de omnibus aacramentis, acilicet, non solius legis gratiae, sed etiam legia veteris, et legis naturae; cum da omnibus hia in hac quaestione agat D. Thomas, et rationes ejus in hoc articulo, tam in argumento Sed contra, quam in corpore, de omnibus procedant aacramentis. Et diximus de omnibus, distributione facta pro generibus singulorum, seu distributione accommoda, non pro singulis generum. Inde vero oritur dubium, quomodo inquirat an aint necessaria, cum non omnia, sint media ad salutem; nec.enim de ratione sacramenti est quod sit causa gratiae et salutis, sed praecise quod sit signum praotioum illius : ergo in ratione sacramentij ut signum est, inquiri non debet an sint media, vel sint necessaria ad salutem, si quidem id non videtur esse de ratldne sacramenti.

II. Respondetur nihilominus, aliud esse quod sacramentum sit causa rei sacrae, eeu gratiae : aliud quod- sit necessarium ad salutem; illud enim non pertinet ad institutionem, qua signa ista sacra instituta sunt, quasi sit essentia eorum causas esse gratiae, quia de se non sunt omnia sacramenta instituta ut causae, sed ut signa; ideoque essentia eorum non consistit in eo quod est causare gratiam; at vero esse necessarium ad salutem, non inquiritur hic tamquam quid essentiale sacramento; supponitur enim ejus essentia Jam explicata praecefl^^^qu^tflUone, sed supposito quod essentia sacramentorum sit esse signa practica gratiae, et protestativa fidei, an taliter ordinaverit illa Deus ut decreverit Balutem non dare hominibus, nisi per protestationem et usum talium signorum, etiamsi talia signa non sint causa illius salutis ex vi essentiae suae, sed signa. Inquirit ergo D.Thomas de necessitate horum signorum ad salutem, sive causae illius sint, sive non ; sicut observatio mandatorum est necessaria ad salutem, lioet non sit causa gratiae et ialutis effectiva, secundum essentiam suam* (104)

DUBIUM UNICUM.

UTRUM CONCLUSIO D. THOMAE SIT VERA T

III. Ubi communiter advertunt omnes expositores, conclusionem posse intellgi in duplici sensu, uno modo, an sint 'necessaria sacramenta post eorum institutionem, et hoo agitur infra quaestione LXV, articulo IV i Alio modo, an fuerit necessarium quod Qeus sacramenta instituerit ad salutem hominum, et sic est in praesenti sermo de illa. Hae enim quaestiones valde differunt; alind enim est inquirere de neoeesitate usus «aeramenti, post ejus institutionem; aliud inquirere de necessitate Instituendi : sicut aliud est quaerere de necessitate quae fuit ad incarnandum aliud de ne^ssitate q^e^obis incum-

bit utendi remedio incarnationi8. Hio agit 8. Thomas de necessitate institutionis; infra autem de necessitate utendi sacramentis institutis.

IT. Xt ita conclusio asserit, necessarium fuisse q_uod instituerentur sacramenta, ubi neoessarium non sumitur absolute, id est, in ordine ad finem, quod est ad salutem. Xt haec necessitas ad consequendum talem finem non sumitur in ordine ad potentiam Dei absolutam, sed ordinariam; et ita idem valet ly necessarium, quod congruum et convenientisu, ut clare S. Thx>-mas dicit in 17, dist. I, quaeet. I, art. II, quaestiuncula prima, sicut de inoarnartione ipsa, a qua sacramenta vim habent et quam repraesentant, supra X. Thomas dixit quaest. I, art. II, non fuisse necessariam simpliciter ad reparationem nostram, sed convenlentiorem et magis congruam, Xt sic etiam 8. Thomas in rationibus, quas adduxit, semper infert; et ideo congenienter instituta sunt sacramenta, etc.

7. Sationes D. Thomao pro conclusione ista optime congruentiam et convenientiam habere ostendum Argumentum Sed cohtra eoe auctoritate Augustini procedens, videtur difficultatem pati ; dicit enim Augustinus: R In nullum nomen religionis, seu verum, seu falsum coadunari homines possunt nisi aliquo signaculorum seu sacramentorum visibilium consortio colligentur." Ir quo infert 8. Thomas : 'Srgo sacramenta necessaria sunt sicut et adunatio in religione: quaeoonsequentia manifestum continet defectum a disjunctiva ad partem affirmativae. Ponit enim Augustinus disjunctivam hanc : Signaculorum seu saoramentorum. Quod si dicatur, non disjunctive sumendam propositionem, sed tamquam duo synonyma;- et idem voluisse significare Augustinus per signacula, et sacramenta, destruitur sequens articulus, quia ln statu innocentiae vere adunarentur homines in unum nomen religionis, et tamen negat D. Thomas ibi futura sacramenta.

71. Respondetur illud verbum coadunari, duo significare posse, videlicet et communicare, seu convenire in aliqua religione, et initiari, seu suscipere ac profiteri talem religionem, et oonsequi ejus sanctitatem. Primo modo coadunatio «tenditur tam ad statum innocentiae, quam peccati, et requiritur consortium signorum externorum, sive sacramenta sint, sive non; sufficiunt enim dacrifijia. vel ^jiid simile. Xt tali modo sumpta coadunatione, non loquitur hic S. Thomas in praesenti articulo, ubi illam consequentiam infert; neque in sequenti, ubi eaersmenta negat statui innocentiae * secundo modo sumpta (105) coadunatione sumitur in praesenti articulo, ex qua recte infertur requiri sacramenta, seu signacula, quae sint vera sacramenta; quae tamen negantur in sequenti articulo, quia non eeeet coadunatio: in statu innocentiae ad suscipiendam sanctitatem et profitoncLim, si quidem sanctitatem deberet habere mens immediate Deo per traductionem naturae, et non per initiationem sacramentorum, seu signorum exteriorum.

711. Xt hinc sumitur ordo congruentiarum S.T&omae, quia enim homo non accipit jam sanctitatem per traductionem naturae-, oportet quod eam habeat per inquisitionem, seu ab axtrinseca applicatione; etideo sicut spiritualia homo accipit ex corporalibus, sic et gratiam per applicationem corporalium et sensibilium debuit accipere, ut modus naturae conveniens in spiritualibus acquirendis servaretur. Debuit etiam medicinam corporali modo accipere, quia subjiciendo se corporalibus, vulneratus fuit. Debuit et sacra exercitia habere, ut evitaret superstitiosa et noxia exercitia; ut autem ea haberet elbi connaturalia et ap* ta debuerant sensibiliter, ei proponi, et non abstrahi totaliter a corporalibus actibus, ne gravia fierent et fere impossibilia modo connaturali agendi, (feiae omnia probant convenientem et neoeesariam institutionem sacramentorum, non simpiioiter, sed seoundum connaturalem et suavem gubernationemi

SOLVUNTUR ARSUXKHTA.

VIII. Contra hanc conclusionem et eJus congruentias objici potest primo : Nam in statu innocentiae non fuerunt necessaria homini «aeramenta ad consequendam salutem, ut dicit 8. Thomas sequenti articulo : ergo simpliciter et absolute sacramenta non sunt necessaria ad consequendam salutem.

IX. Hec dici potest S. Thomam loqui in hoo articulo de sacramentis solum pro statu peccati; nam de hoc loquitur articulo tertio sequentiofn ergo in isto arti-

culo procedit generaliter de omni statu hominie; et deinde postea distinguit de statu innocentiae et peccati : ergo in ista generalitate loquendo, et abstrahendo ab omni statu, non sunt homini necessaria sacramenta, si quidem solum pro statu, seu ratione status peocatl, non autem ex ipsa natura hominis necessaria sunt.

X. Respondetur D. Hhomam in hoc articulo loqui de homine considerato secundum 8e, et secundum conditiones naturae suae, et etiam secundum statum peccati, non au* tem pro statu innocentiae. Quod enim loquitur de homine secundum se et conditiones naturae, constat ex prime et tertia ratione '• de homine autem pro statu peccatl loquitur in secunda ratione. Itaque licet de facto non fuerint in homine nisi status innocentiae, et status peocati; homo autem inpuris naturalibus non elevatus ad finem superaaturalem non habebat sacramenta, tamen necessitas sacramentorum ad salutem non solum oritur ex vi startus peccati, sed etiam ex oonditionibus naturae; quae si ad spiritualem finem de¬ducenda eet, debuit per talia media deduci.

, (

XI. Et ideo D. Thomae tangens radices hujus necessitatis, non loquitur de homine pro illo statu in quo habeWt gratiam per traductionem naturae, nec praecise de statu peccati, sed de homine considerato secundum suas conditiones naturales, elevato tamen ad finem superaaturalem, et etiam considerato in statu peccati; ex utsaque enim radice neoeesitaa sacramentorum oritur. In articulo autem tertio loquitur (106) de homine pro statu post peocatum, non absolute, sed ante Christum; unde non comprehdndit omnem statum peccati, sed determinatum. Nec loquitur de homine secundum quod ei sunt necessaria sacramenta ratione conditionum naturalium, sed praecise ex statu peocati, qui est secundum unum principium necessitatis sacramentorum. In hoc autem articulo considerat omnia principia unde haec necessitas oritur, scilicet, tam statum peecr\ti, quam conditiones naturales; remoto illi statu, in quo per traductionem naturae gratia habebatur.

XII. 8eoundo objicies : In lege naturae, aut lege veteri homo fidelis peccans mortaliter poterat consequi salutem sine sacramento per solam/gdntritiqiLerj non in- eludentem votum eacramenti t ergo eaoramenta non sunt necessaria ad conseoutionem salutis. Antecedens patet, quia in lege naturae et veteri non erat aliquod saoramentum poenitentiae, ad quod contritio diceret ordinem, sicut modo dicit ad claves, nec signari potest sacramentum ad quod dicebat ordinem con¬tritio, et si quae sacramenta erant, habebant vim ex opere, operantis, id est, ex contritione suscipientis : ergo contritio ipsa sine ordine ad aliquod sacrementum Justificabat, si quidem ipsa dabat virtute in sacramento; non vero virtutem aliquam a sacramento accipiebat, si quidem erant sacramenta nullius virtutis. Contritionem autem £uetificare in ordine ad sacramentum, est habere ab illo virtutem aliquam aut perfactionem in Justificando. Consequentia ver® probatur, nam homo per peccatum mortale eet in statu peccati; ergo 81 sine sacramento potest ab illo resurgere, sacramenta non sunt necessarie ®impliciter post statum peocati.

XIII. Respondetur, quod ut dicantur sacramenta necesaria. ad salutem, non requiritur quod pro omni modo consequendi salutem fuerint semper necessaria, sed sufficit quod omnis qui consequitur salutem, sacramento usus fuerit ad illam consequendam, quia saltem ad peocatum originale tollendum, quod simpliciter est necessarium ad salutem, opus fuit sacramento, aut voto illius. Quod autem pro qulibet genere peccati (videlicet etiam pro actuali) sint instituta sacramenta pertinet ad abundantiam gratiae, quae non pro omni statu, sed pro statu legis evangellcae per Jesum Christum data est. Itaque necessarium fuit ad salutem pro omni statu post innocantiam sacramento uti; non tamen id necessarium fuit pro omni genere peccati, ita ut pro diversis peooatis diversa essent sacramenta, sicut in lege gratiae, quia non ita abundabat gratia sicut in isto statu.

XIV. Secundo dicitur, etiam fuisse sacramentum poenitentiae in statu antiquo, licet non ita determinatum sicut modo, ut dicetur articulo tertio. Ibc quibus contra haereticos colliges, ex sacramentorum multiplicitate non subjectionem incurrisse hominem ad signa oornorea, sed levamen; cum facilior

Bibi detur via obtinendi gratiam, quam Bine sacramentis, cum ex abundantia grati¬ae ista processerint.

XV. Tertio objicies ex Oabrera super istum articulum :Nam congruentiae D. Thomae, scilicet, quod sacramenta sunt ne¬cessaria propter eruditionem, propter sub¬jectionem, et propter exercitationem hnminum, non videntur tenere in multis seca¬mentis; nam parguli per sacramenta non erudluntur, et tamen eis.sunt necessaria. Item multa eorum non possunt iterari, et sic pronter exercitationem non sunt neceeBaria. \lOj) In nuitis etiam illorum non humiliatur homo, sed potius extollitur, ut in susceptione ordinum, in sacramento confirmationis, ubi'datur plenitudo gra¬tiae, etc.

XVI. Eespondetur tamen, haec omnia non aequaliter relucere in omnibus sacramen¬tis. St quidem parvuli, sicut non susci¬piunt baptismum propria voluntate, sic ne¬que erudiuntur in proprio Intellectu, sed eorum, in quorum fide baptizantur; et hoc suffioit ut dloantur sacramenta esse ad eruditionem aut eorum qui suscipiunt, aut eorum qui considerando proficiunt. Sio enim exercitationem sacramentorum non eaqualiter debemus sumere in omnibus, in aliquibus enim intelligi potest de reitera¬tione ipsorum, in aliis vero de exeroitationq quam potest habere homo in conside¬ratione gratiae et virtutum, quae per eos dantur. Similiter humiliatio est in sa¬cramentis, non ex re sacramentorum (quia haec magnae dignitatis est(sed ex medio et instrumento, #quo datur talis res, sci¬licet, ex corporalibus actionibus, quibus homo subjici debet ut re m tam excellen¬tem assequatur. Quod si inde homo superbi¬at, suae malitiae, non saoramento attri¬buendum est.

XVII. Quarto objicies i Deus non voluit sacramenta propter nostram salutem; ergo ipsa non sunt necessaria ad salutem. Con¬sequentia patet, nam in sacramentis non potest esse major necessitas ad salutem, quam Deus per voluntatem suam in illis impertivit l ergo si non voluit Deus sarcramenta propter salutem, neque ipsa in B6 participant necessitatem ad salutem. Antecedens probatur primo, quia Deus non vult unum propter aliud, cum non sit ordo in actibus divinis : ergo neque sacramenta propter salutem. S\ autem Doiis.non vult unum propter aliud aetrve, ^ parte actu¬um i ergo neque res passive sunt volitae aliae propter alias, quia non potest passive aliquid esse volitum, nisi prop¬ter activam volitionem.

XVIII» -Secundo, quia Deus nec vult sacramenta propter salutem tamquam propter effectum, neo tamquam propter finem : ergo. Non tamquam propter ef¬fectum, alias sacramenta essent nobili¬ora quam gratia, cum gratia esset voli¬ta ut effectus eorum, sicut incarnatio est nobilior quam reden^tio, quia est volita propter redemptionem tamquam propter effectum, non tamquam propter finem. Nec tamquam propter finem, ali¬as etiam essent volita ptopter incar¬nationem, cum gratia nostra habeat pro fine inoamationem, et sio sacramenta eseent neoesearia ad gratiam, quod est absurdum.

XIX. Respondetur negando antecedens, ad cujus evidentiam notandum est, quod in volitione divina non est ordo ex parte actuum voluntatie, sed ex parte volitorum, et ideo non valet a paesiVa ad activum; est ordo in volitls passi¬ve; ergo et in volitionibus active, prOT> ter variationem appellationis, quia Deus vult simplicissimo actu, sicut et cogaosclt, tamen res amitas vult, et multas cognoscit; et sic non valet a multitudine cognitorum aut volitorum passive, ad multitudinem et ordinem vo¬litipnum aotive. In creata autem vo¬luntate id valebit, quia speoifioatur ab objectis, et ex illis sumit perfec¬tionem. Unde ordo volitorum non ex vo¬litione descendit, sed potius illam causat; et ita si invenitur in omnibus vo litis, debet inveniri et in editioni¬bus, quae ab illis descendiim et parti¬cipantur, cujus oppositum contingit in volitione divina.

XX. Quare Deus est causa volens Bar cramenta propter salutem tamquam prop¬ter finem, et effectum; (108; quia hoc nihil aliud denotat, quam Deum impri¬mere sacramentis virtutem, ut sint me¬dia, et instrumenta gratiae, quae causa¬tur per illa. Bimiliter vult gratiam esse causam finalem sacramenti, sicut vult medicinam propter salutem, quia or¬dinat medicinam ut medium ad salutem, et vult salutem esse canaam medicinae. Haec autem unica volitio Dei, dividens singiiliiS^^ut vult, et

ita est unue Spiritus, plura autem dona.

XXI. Ad secundam probationem dicitur, Deum velle sacramenta propter salutem, tamquam propter finem et effectum; non effectuk causae aequivocae'et principalis, sed causae instrumentalis et medii.. Non enim est inconveniens, quod medium ad fi¬nem sit causa finis, sicut medloina est causa sanitatis, mt meritum causa praemii.

SCII. Quinto objicies : Sacramenta, ut dixit S. ihomas quaestione praeoedenti, articulo quinto s * Habent duo, et respe¬ctum Dei ad nos, in quantum nos sanctifi¬cat per illa; et usum nostri ad Deum, in quantum nos per illa protestamur et exer¬cemus cultum Dei." Sed ex utroque capite sunt sacramenta simpliciter necessaria i ergo non solum sufat necessaria ut conve¬nientia ad salutem, sed ut necessaria sim¬pliciter. Minor probatur, nam supposito fine, (scilicet salute nostra) oportuit aliquibus mediis ea nobis applieari; nul¬lis autem aliis poterat quam sacramentis, quia eo ipso quo sanctificatio nostra non habebatur ex traductione naturae, ab ax-trinseco applicari debebat, et consequen¬ter illud extrinsecum esset signum sancti¬tatis. 3Br oarte etiam nostra simpliciter est necessaria protestatio divini cultus, ut sanctificatorem nostrum colamus, cum id sit de jure naturali i ergo erat neces¬sarium, simpliciter.

XXIII. Confirmatur, quia incarnatio fuit simpliciter necessaria ad solvendum de rigore justitiae : ergo et nobis est simpliciter nseessaria applicatio hujus pretii, sicut et ipsum pretium; sed haec applicatio non potost fieri nisi per ali¬qua sacramenta : ergo sacramenta sunt sim¬pliciter necessaria ad istum finem, et non solum ad mslius esae.

XXI7. Respondetur utroque modo sacra¬menta osse tantum convenientia, non vero necessaria simpliciter. Nam ut Deue apJ-plicaret nobis gratiam, non indigebat sa¬cramentis visibilibus, sed sufficiebant actus interiores, sicut sufficiunt quando extra sacramenta Justificamur. Fuit ter¬men convenientius ut par sacramenta, tamquam per visibilia mddia Justifica¬remur. Nec instari potest de parvulis, qui actum interiorem habere non potet-rant, nam posset Deus instituere, quod per actum interiorem offerentium justi¬ficarentur, assumendo illum ut instru¬mentum Justificationis eorum, sicut modo assumit aquam. Ibc parteetiam nos¬tra est convenientior cultus, qui fit secundum exteriores caeremonias; non tamen simpliciter necessarius, cum suf¬ficiat saepe interior; in parvulis ve¬ro nullus requiratur.

XX7. Ad confirmationem respondetur incarnationis pretium esse simpliciter necessarium supposito decreto incarna¬tionis; sicut autem posset Deus sine incarnatione homines salvare, si libe¬re vellet peccata donare, ita et sine sacramentis ab incarnatione derivatis. Imo facta incarnatione, posset adhuo Deus applioare illud pretium mediante actu aliquo interiori, verbi gratia fi¬dei, aut charitatis; neo tunc necessa¬ria essent sacramenta visibilia.

XXVI. Sexto objicies ı Sacramenta solum sunt necessaria necessitate prae¬cepti, non voro necessitate finis(l09) ergo de se non sunt necessaria ad salu¬tem, sed ax vi praecepti.

XXVII. Respondetur, ante institutio¬nem sacramentorum, nec neoessitate fi¬nis, nec necessitate praecepti esse ne¬cessaria, sed solum convenientia et con¬grua; facta autem institutione, quaedam sunt necessaria neoessitate medii, ut baptismus absolute, et eucharistia sal¬tem in voto, et poenitentia respeotiVe id, est, respectu eorum qui peccavemnt mortaliter; quaedam vero sunt necessa¬ria necessitate praecepti tantum, et non medii.

CONCLUSIO EST NEGATIVA.

I. In titulo nota duos terminos. Primus est ly ante peccatum : secundus est ly necessaria. Per ly ante peccatum, intelligitur status, qui fuit ante peccatum absolute consideratus, id est, non solum seeundum quod inventus fuit in duolxuB primis parentibus, sed secundum naturam talis status; quod contra Cajetanum in praesenti articulo notandum est. Nam D. Thomas ex reotitudine status illius probat non fuisse sacramenta in eo : ergo loquitur de statu absolute, et non ut fuit 80lum in primis parentibus. Recdtudo enim absolute ei conveniebat, et ec se, non ut de facto fuit solum. Per ly autem necessaria intellige necessitatemcongruentiae ad duplicem finem, soilicet, ad remedium peccati, seu gratiam .consequendam et salutem, et ad perfectionem animae, id est, aut eruditionem, aut augmentum gratiae, vel scientiae. Utrumque enim finem explicavit hic S.Thomas et in IV, distinet. I, quaest. I, art. II et ad utrumque ne¬cessaria esse sacramenta ut media, negavit.

II. Probat S. Thomas conclusionem, et in argumento Sed contra et in corpore articuli. In argumento Sed contra probat illam voluti inadaequate, et considerando eacramenta secundum unum finem, ad quem ordinantur, et non absolute unum enim ex officiis quod habent sacramenta, est quod sint medicinae spirituales contra vulnera pecoatl adhibita; in statu autem naturae Integrae necessariae non erant medicinae, cum non essent aegritudines peccati : ergo. Quae ratio non totaliter excludit sacramenta ab illo statu, cum non sit necessarium quod sacramenta sint medicinae, sed suffioit esse signa gratiae. Nam eo ipso quod non erant necessaria ad remedium, restat videre an essent necessaria ad perfectionem gratia^, vel ad eruditionem in spiritualibus, vel ad habendam absolute gratiam; quamvis gratia non esset tuno reparativa et medioativa peccati, sed perfectiva subjecti.

III. Quare in cojjjore articuli ex rectitudine illius status probat S. Thomas non fuisse necessaria sacramenta. Consistebat enim reotitudo illa in hoc, quod superiora perfecte dominabantur inferioribus, et non dependebant ab eis. Ipsa enim mens subjecta erat Deo, et nenti inferiores vires animae, et ipsi animae corpus : sacramenta autem sun,t quid corporale, per quod perficitur anima in superiori parte, et quantum ad supornaturalia : ergo in hoc statu, in quo superiora perfecte dominabantur inferioribus, non erat oongruum accipere perfectionem mediante re corporali, si quidem si superiora dominabantur inferioribus, influebant quoque et perficiebant illa, et sic non indigebant rebus corporalibus ad perficienda (110) superiora. Quare non solum ille status non indigebat sacramentis ut medicativis, quia non erat quod curarent, sed neque perfectivls, quia inconveniens erat modus perfician¬di per medium corporale animam in eupernaturalibus.

IV. Sed oritur hic dubium, quod inconveniens erat perfioi superiora per inferiora, ut per instrumenta. Sic enim magis perficiuntur per principale agens, ex ajus motione perficit instxumentum; praecipue cum in illo statu perficerentuT potentiae intellectivae a rebus sensibilibus, ut ab objectis, cum .homines scientiam non ex infusione, sed acquisitione ex objectis habuissent,

V. Respondetur, quod aliud est loqui de instrumentis congruentibus illi statui. Absolute enim non erat inconveniens uti instrumentis corporalibus ad perfectionem illius status, sicut et ad perfectionem Angelorum posset Deus assumere instrumenta corporalia. Non tamen erant congrua haeo instrumenta illi sta¬tui, id est, non postulabat hoc ex se, • et ex propria convenientia status ille, sicut nec status Angelorum, cum ille status rectitudinem suam ex superioribus haurire debuisset. 8. Thomas autem re¬movet hio congruentiam et convenientiam illorum instrumentorum cum statu illo; non autem absqldte jf^sse inconveniens

dioit, cum magis ei convenerit perfici immediate per ipsum agens principale, si quidem ei immediate subjiciebatur mena.

TI. At vero perfici ab objectis nullum erat inconveniens, quia objecta exteriora non perficiunt intellectum, nisi per vifrtutem ipsius intellectus, scilicet, per virtutem intellectus agentis. Unde ipso objecto dominatur intellectus, cum per virtutem suam ex illo species elioiat. Quod vero objectum ipsum reciperet virtutem ab alio, ut perficeret animam, hoc erat subjicere quodammodo animam ipsi objecto, et esset contra statum illum, et ejus ordinem, et ideo Inconveniens erat perfici animam per rem corpoream,. -qUae participasset virtutem ab alio, non tamen perfici per rem corpoream ex communicatione propriae virtutis elicientis eAm perfectionem. Sicut non est 'Infionveniens, quod Angelus virtutem suam communicet corpori; est tamen inconveniens, quod per corpus perficiatur, etiam secundum virtu-- tem participatam ab alio : unde et in'poenam eis est, quod per ignem corporeum alligentur, licet non a virtute ignis/ sed a virtute divina per tale instrumenfcun fiat illa alligatior

VII. Ex fine etiam sacramentorum amplius explicatui* haec ratio S. Thomae, nam sacramenta ordinantur ad hoc, ut per illa sanctificentur cultores Dei; cum autem in illo statu homines sancti nascerentur, essetque sarctitas donum naturae, et non personae, consequenter ad acquirendam istam sanctitatem sacramenta superfluebant. Ad augendam autem gratiam facilior erat tunc via per actus -»roprios, et magis'Counaturales illi statui, sicut et ‘statui Angelorum. Sicut enim Angeli per propriam dispositionem, et non per applicationem ex opere operato auxerunt gratiam, sio in illo statu in quo mens immediate subjiciebatur Deo, oonvenientius erat, quod per conversionem ad ipsum mereretur augmentum, Sicut enim non acquirebatur gratia per applicationem alicujus exterioris, sic neque augeri conveniens erat, quia eadem debet esse oauea acquisitionis et au^nenti. Cum ergo finis primarius -sacramenti sit sanctificatio utentium, et ‘cultorum Dei, cessante hoo fine primario,' cerfsat ratio ponendi sacramenta; cum finis eorum eit perficere cultores Dei in sanctitate, (111; et hia quae ad sanctitatem ordinantur : alii autem fines subordinari debent isti.

DUBIUM PHIMUM.

AN SACRAMENTA DE PACTO JUERINT IN STATU INNOCENTIAE $JI DURAVIT IN ADAM ET EVA ?

Conclusio est affirmativa.

VIII. Xt quia D. Thomae ratio universaliter procedit de illo, s.tatu,. et ideo sequenti dubitationi examinanda est; nunc pro ia parte; qua de facto fUit, dubitatio praesens ponitur. Et ideo non indiget ita universali ratione, sicut ea, qua D. Thomas utitur, licet Cajetanus, ut vidimus,' titulum articUir intellexerit de statii innocentiae bolum prout de facto fuit, eo quod D. Thomas interrogat de homine ante peocatum, non autem pro statu, qUi absolute esset, sed qui fuit ante peccatum. Praeter probationem ergo, qui universaliter dabitur de statu innocentiae, et dioetur dubio sequenti, probatur conclusio, quia status innocentias, prout de facto fuit, solum fuit inventus 'in duobus hominibus,' videlicet Adam et Eva, qui in magna perfectione et gratiae et scientiae creati- sunt, et solum brevi tempore erat duraturus; ita quod ille status non fuit dathB ut permanens; ergo prout de facto fuit, non requirebat signa permanentia alicujus religionis protestativa, qualis sunt sacramenta, si quidem non debebat permanere, nec daoatur ille status ut permansurus,- nec requirebantur sacramenta ad perficiendum in'gratia et scientia homines,- qui tunc erant, si quidem illi perfecti creati sunt in utroque : ergo 'respectu illorum hominum, et respectu status, prout de facto fuit, superfluebant sacramenta,

IX. Dices ; Licet ille status non esset in illis hominibus permansurus,, hoc .tamen non erat ex parte status, sed ex parte defectus illorum hominum : ergo statua quantum est ex se, et ex parte status, ut permanens dabatur; et consequenter omnibus illis instructus debet dari, quibus permansurus eseet, et consequenter xum sacramentis et sacrificiis; alias institueretur imperfectus et truncus ille status, licet verum esset quod pro illis dubbus hominibus ut sic, neces saria non essent,

X. Sec contra est, quod hic non quaerimus de illo statu secundum se sumpto (sic enim in'sequenti dubio de illo quaeretur) sed de illa statu ut ordinato ad

homines, qui de facto fuerunt, an ex hoc habuerit sacramenta, aut indiguerit illis, quia bene stat, quod ex se potuerit illa sacramenta status ille postulare, in ordine tamen ad aliquos superflua essent; et ideo praesens dubitatio solum currit de illo statu de facto, ita quod ly de facto, non cadat super ly statum, quocumque modo consideratura, sed in ordine ad eas qui de facto usuri essent illo statu, non de statu ipso de facto, respectu tamen hominum qui de facto non essent usuri; nam de statu in hac consideratione tractabimus postea. Quare cum illi, in quibus status iste de facto inventus pro eo tempore illius status, sive quantum ad gratiam, sive quantum ad scientiam, quia utrumque habebant a principio suae conditionis, non habuit de facto ille status sacramenta, sumendo ly de facto respectu oerum in quibus de facto inventus est.

XI. Considerando ergo statum illum de facto, non solum ratione (112) sui, sed etiam in ordine ad eos, qUi de facto usuri erant illo, remanet dubium an in illis peculiaris aliqua ratio 'fuerit utendi sacramentis in illo statu, quae non fuerit in aliis, nec ih ipso statu secundum se. Potest autem excogitari peculiaris ratio in Adam ex quadruplici capite». Primo, quod essent illi necessaria sacramenta ad protestandum exterius fidem, et gratias Deo agendas secundum externum cultum sine quo in religionis nomen nulli homines convenire pospunt, ut dicit Augustinus : secundo, quod essent illi necessaria sacramenta ad augendam gratiam secundum visibilia signa.

XII. . Tertio, quod essent necessaria ad aliquod peculiare mysterium signandum, sicut matrimonium inter Adam et Uvam significavit Christum et Ecclesiam, et ideo : Sacramentum magnum a Paula dicitur : vel ad signandum id, quod per vetationem arboris scientiae boni et mali Deus intendebat, aut ad alia mysteria, quae aenigmatice revelata sunt Adamo. Qjiarto, posset dici necessaria fuisse sacramenta Adam, quia gratiam suam habebat ex Christo praeviso, et meritis ejus; Christux autem per sacramenta, et ideo ut Christo uniretur gratia ejus, indigebat sacramento protestativo salvatoris Christi seu consummatoris gratiae.

XIII. Sed prima duo exempla sunt communia omni statui innocentiae, secundum se considerato, et non solum prout fuit in Adam; idaoque sSquenti dubio de eis agetur» -Praesertim vero excludendum sacramentum ab Adam, quod ex opere operato daret sive augmontum, sive acquisitionem gratiae; cum respectu Adam Christus aenper haberetur futurus; et ideo ex opere operato ipsius non poterat gratia ei acquiri, sicut neque in lege veteri dabatur. Si autem solum ax opere operantis gratiam habere debr.5 aset in illis sacramentis, superflue videbantur poni, cum aeque bene per actus virtutum id posset habere, nisi forte propter mysterium aliquod signandum instituerentur, quod ad gratiam pertineret, quod coincidit oum tertio titulo. Protestatio autem exterior fidei non est sufficiens ad institutionem sacramenti, cum primarius ejus finis sit gratiae praotica significatio, quae si deest, alii fines non sufficiunt.

XIV. Ex tertio etiam capite non fuerunt Adamo necessaria sacramenta, quia etil aliqua mysteria revelata sint Adamo, et aliqua sensibilia tunc gesserint typum et figuram rei sacrae, ut matrimonium, etc. tamen ero tunc non erant a Deo imposita ut signa practica sanctificationis; sicut etiam transitus maris Hubri, et serpens aeneus erant signa rei sacrae, non tamen sacramenta, ut supra ostensum est; tunc non fuit sacramentum, etsi significaret rem sacram; tum, quia non institutum est a Deo ut caeremonia religioa^, et permanens in aliaua religione; tum, quia non erat practioum signum sanctificationis Adam pro illo statu, in quo et gratiam accepit sine sacramento, et in ea ulterius proficere aut non potuit propter breviratom status, aut noh debuit propter inoongruitatem sacramentorum ad illum. Ac denique, quia ipse non cognovit mysterium incarnationis per matrimonium sed potius in spiritu et extasi aliquid de illo attingens in proportione et analogia matrimonii, de illo locutus est et prophetavit; non tamen hoc illi datum est in signum cognoscendae incarnationis a Deo, quod S. Thomas in quarto sententiarum, det. I. quaest. I, art, II yidotur insinuare. (113)

XV. Ex quarto denique capito non fuerunt etiam necessaria sacramenta Adamo; tum, quia supposita opinione .quod chrie-

tus non fuisset incarnatus si homo- non peccasset^. Christus fuissdt ante peccatum caput Ecclesiae secundum divinam naturam solum, ut dicit Thomas quaeetione IXIX de veritate, art. IV ad tertium? unde respectu gratiae datae homini pro statu, pro quo non erat Christus venturus, non est necasse quod influeret Christus secundum humanam naturam, et consequenter neque secandam sacramenta.

XVI. Tum etiam, quia dato quod illius gratiae pro illo statu esset auctor,non tamen est necesse quod mediantibus sacramentis;ea daretur, sicut nec Angelus; sed sicut gratiae Angelorum Christus est caput et consummator, nec tamen mediantibus sacramentis, quia naturae Angelorum non congruitj ita et esset consummator gratifte illius status, non tamen per sacramenta, ouia illi statui non congruebant, sed per infusionem in ipsa creatione; Bicut et aliquos de facto in uteris maternis sine sacramento Justitifavit. Xon ergo necesse est gratiam per Christum datam, otian in quantum redemptor, .dari seu ap-*-- plicari per saoramenta, quanto magis quando dat illam solum ut consummator et perfector.

XVII. Denique dicitur, quod gratia aDam, ut intrat ordinem electionis, et praedestinationis ejus est ex meritis Christi s Quia in ipso elegit nos, Enhes. Il et : Ipse est primogenitus omnis creaturae. Coi. I. Paeterum ipsa gratia Adam, non ut intra praedestihationem ejus, sed ut data est pro statu illo secundum oommunem providentiam, non est necesse ut descendat ex Christi meritis, quia gratia cujus est ipse consummator, ut redemptor, aut peccatum supponit, aut praedestinationem, cum consummatio gratiae sine praedestinatione non sit. At vero gratia Adam pro illo statu, et sub gratia Adam pro illo statu, et sub hac consideratione, neque peccatum supponebat, ut esset redemptiva; neque a praedestinatione deecendebat, cum non haberet efficacem transmissionem in gloriam pro illo statu, si quidem duraturus non erat, nec in illo aliquis praedestinandus.

XVIII. I7ac dici potest, habere gratiam efficacem transmissionem ex se licet ex impedimento subjecti secuta non sit gloria ; sicut non sequitur modo in gratia quae datur reprobo. Hoc,/Inmjam. dic^ nequit, quia etpi gratia ex se ad praedestinationem pertinebat, et eadem gratia postea reparata ad id pertinuit, tamen non accepit statum praedestinationis, nec seeundum illum ordinem data est pro statu innocentiae, in quo nullus prae&estinatUB aut reprobatus fuit. Moao autem m reproba gratia statum habet praedastinationis, cum in statu quo datur, et praedestinatio sit, et reprobatio; ideoque licet actualis perventio ad gloriam aliquando frustretur in gratia ex defectu subjecti, non tamen aeest il^i status consummationis ejus. Ille autem status in probatus, non est datus ad consumman- gratiam pro illo statu, si quidem nec 8tatus ille consummandus erat, sed relinquendus, et ideo pto illo non ree^iciat Christum ut consummatorem, nec ut redemptorem, et sic nec in*luejltj.am "•etiit-ner sacramerta.

SOLVUI5TU31 ARGUMENTA,

XIX. ftc dictis solvi possunt omnes objectiones, quae contra hanc conclusionem fieri possunt. Quod (114) enim dicitur, Adam cognovisse in signis sensibilibus mysterium incarnationis, ut videtur S. Thomas dicere 2-2, quaest. II, art. VII, et consequenter sacramentis sensibilibus usum esse ad cognoscendas ree spirituales, facilem habet solutionem. Primo quidem, quia D. Thomas non dicit in signis; sensibilibus cognovisse illud mysterium, sed quod cognovit illud, et habuit fidem explicltam de Christo ut consummatore gloraiae, licet non ut redemptore : et quod hoc cognoverit, inquit, ex eo patet, quia dixit i Hoc nunc os ex ossibus aeis, etc. Genes ^I: non ergo per matrimonium tamquam per signum id cognovit, sed pJ.io modo cognitum manifestavlt per illud signum; quod etin praesenti articulo insinuat solutione ad tertium ubi dicit J n Matrimonium illud ex consequenti significasse Christum, non vero ese e institutum ut eacramentum.“

XX. Secundo dicitur, quod etsi per signum illud myste ium cognovit non tamen ideo illud erat sacramentum, quia non erat signum practicum sanctificationis Adam, sed signum praecise datum ad cognoscendum, oefejic&nsequenter speculati-

vum, sicut transitus maris Rubri, ©to. Non enim omnia signa rei sacrae quomodocumque sacramenta sunt, sed illa quae sunt signa rei sacrae ut sanctifioantis nos. Ex quo etiam patet, quod a protestandam fidem et cultum Dei, ad reddendas Deo gratias, ad cognoscenda beneficia ejus, etc. poterant quidem in illo statu habere signa aliqua externa, ut sacrificia, et actus exteriores virtutum; haec tamen omnia non faciunt rationem signi practici sanctificantis nos, et ita non constituunt sacramenta.

XXI. Nec tamen propter hoc ponimus accepiBse Adam cognitionem rerum spiritualem ex signis sensibililjus; tum, quia licet non sit inconveniens aliqua signa ei attribuere, quoad speculativam cognitionem spiritualium acquirendam in his, quae ipsi non debebantur, nec ad perfectionem debitam illi statui pertinebant, ut sunt aliqua peculiaria circa incarnationem Christi, aut speciales effeotus gratiae : esset tamen inconveniens, quod in perfectione sibi debita acciperet ex sensibilibus cognitionem spiritualium, et ideo practica signa habere non debuit in ordine ad res spirituales; tum' etiam, quia istasigna non erant in Adam, aut in illo statu ad acquirendam perfectionem spiritualem et cognitiohem, sed potius ex abundantia cognitionis spiritualis redundabat in haec exteriora, ut tam interius, quam exterius coleretur Deuq : unc e non ex indigentia, sea ex abundantia signis exterioribus utebatur. Sacramentis tamen uti non posset, nisi ex indigentia, non ex abundantia, quia illa dantur ad praebendam sanctifioationem, et consequenter non ex abundantia illius oriuntur, si quidem illam praebent, et ad eam praebendam ordinantur. Deficiente autem fine isto, qui primarius est in sacramentis, deficit et ratio ponendi sacramenta, quannris alii videantur remanere fines.

XXII. Quod etiam objici potest ex parte Christi, qui erat dator gratiae in illo statu, jam supra solutum est; prae^ipueque illa solutio advertenda, quod quamvis daretur gratiam illius status a Christo esse derivandam, non tamen id oportebat fieri per sacramenta, si quidem neque in hoc statu peccati semper sacramentis alligata fuit gratia Christi. Nec obstat, quod Christus fuit consummator illius gratiae, quae erat in Adam; tum, quia non fuit consummator per sacramenta; tum, quia (115) non fuit consummator illius pro statu innocentiae, qui non fuit status consummationis et praedestinationis, sed. pro alio statu.

DUBIUM 8BC0NDUM.

AN ABSOLUTI LCX$JEHD0, ETIAMSI STATUS ILLE DURASSET, IN ILL ESSENT IUTUBA SAC3AMENTA, SALTIM PRO TILIIS ADAM ?

a D. Thoma intenta.

XXIII. Pro ejus autem intalligentia, et rationis D. Thoiaae, quae difficilia videtur, primo advertendum est, rationem S. Thomae procedere ex modo'illius statua, et natura ejus intrinseca, ideoque currere, sive supponatur Christum venturum in eo statu, sive non.

XXIV. Secundo est notandum, quod perfici intellectum a sensibilibus dupliciter potest intelligi : uno modo quantum ad acceptionem specierum ab objectis, et haec dependentia intellectus ab objectis externis in intellectu humano non Sst imperfectio : alio modo quantum od manuductionem in res superioris ordinis, quarum influxum impeditur homo perfecte suscipere ex retardatione appetitus sensitivi, et ideo oportet quod condescendo ad infirmitatem ejus, perfectionem illam quae'ex influxu superiori sibi debebatur, accipiat per media sensibilia. Nam ea quae sunt superuaturalia, et ex infuso lumine noscuntur, non habent per se ex sensibilibus accipi, sed ex superioribus descendere; non quia species Infusas ad id requirant, sed quia instructio et traditio hujusmodi cognitionis potius petit per se fieri sx infusione Spiritus sancti, quam ©x hominum disciplina et acceptione. Nam otiam sacramenta modo non serviunt ad accipiendas species rerum superuaturalium, sed ad m&nuducendum nos in illa. Haec ergo manuductio ex superiorum influentia, non ex signorum acceptione debuit fieri.

33CV. Unde ai instructio et doctrina in euperaaturalibus fiat per manuductionem et disciplinam, sicut in naturalibus, id supponit non esse rectum ordinem, nec servari roctitudinem in subjectione mentis ad Deum, si quidem in his, quibus Deo

subjici mens, debet, id est, in Instruc¬tione supernaturalium, oportet id fieri ad modum instructionis, et disciplinae humanae, scilicet, per traditionem signo¬rum et sacramentorem. Sicut enim acqui¬sitio scientiarum per disciplinam, imper¬fectius lumen supponit, quam acquisitio earumdem per inventionem; sic aoquisitio supernaturalium per influentiam Dei rec¬titudinem supponit, quam non habet aequi-Bitio illorum per instructionem signorum; supematuralia enim per inventionem nos¬tram acquiri non posBunt, cum non sint sufficientes ad id vires naturales.

XXVI Oportet ergo, quod acquirantur ex influxu superiori r ot iste est modus connaturalis acquirendi ea. Sicut autem attestatur perfectum lumen naturale, quando per inventionem acquiruntur scien¬tiae, magis quam si per disciplinam acqui¬rantur, ita et perfectum modum influendi supernaturaliter, ot acquirendi supema-turaliter, et acquirendi supernaturalia, quando ex influxu ipso, et non gx instru¬ctione sensibili accipitur, quia hoc est subjici et dependere a rebus sensibili¬bus in his, in quibus per se non pendet ab eis, id est, in acquisitione superaa-turalium,' quae per se habet ex influxu su¬pernaturali haberi, ot ex illo instructi¬onem eorum dari.

XXVII. Et sicut Apostolis et prophe¬tis Deus influebat cognitionem (l16) re¬rum supernaturalium per se immediate, et tamen species infusas non semper praebe¬bat, quia ut determinat S. Thomas 2-2, quaest. CLXXIII, art. .11$ non semper pro¬phetis dabantur species divinitus impres¬sae, sed suffioit esse divinitus ordina¬tas; sic et in statu innocentiae, justifi¬cationem et cognitionem supematuralium ex immediato Dei influxu et unctione opor tebat accipi, licet species praesuppone¬ret per Imaginationem acceptas et per sensum. Et ita instructionem in supema¬turalibus oportebat a Deo fieri, cui im¬mediate subordinabatur mens, lioet fieret per specio8 rerum sensibilium.

XXVIII. Tertio notandum est, quod rec titudo illius status, quae consistebat in ordinatione superiorum et inferiorum potentiarum, praecipue relucere dobebat in eo, quod superior ita subjoctum sibi haberot inferius, ut per seipsum suffici¬enter movo^ot illud ita

quod sijie mediis instrumentis ao remediis, ad nutum superioris dirigeretur, movere-turque inferius; alias enim status inno-centiao perfectus non esset si perfecte in illo non inveniretur ordinatio et subjectio. Non inveniretur autem ista perfecte, si id quod suporius est, se solo non convenienter et sufficienter moveret inferius in his, .in quibus per se ei dgbet subjici, et ab eo perfici. Unde si influxum et motum, quo sibi su¬perius debet subjicere id, quod irferi¬us est, exemere et apponere debet medi¬antibus axtrinBecis mediis aut remediis, attestatur non esse plenam, neo perfec¬tam subjectionem. Sicut autem corpus tunc in illo statu subjiciebatur animae, et potentiae inferiores potentiis Bupe-rioribus, sic et mens subjiciebatur Deo, non solum in ratione entis et naturae (sic enim semper ei subjicitur in omni motu, et in omni actione)sed etiam in ratione supernaturali et morali, et in rectitudine virtutis.-

XXIX. In hoc ergo genere, sicut po¬tentia superior per donum justitiae ori¬ginalis continebat inferiorem, ne insur¬geret contra se; sic et Deus in motu su-pernaturali et morali sibi ad nutum et immediate mentem subjiciebat. Non ergo necessaria poterant esse instrumenta ex-trinseca et sensibilia, ut per eorum susceptionem, protestationem, aut effec¬tionem perficeretur homo in his, in qui¬bus ad supernaturalium perfectionem a Deo movente et perficiente dirigebatur, et in perfectione sibi debita, ex vi subjectionis mentis ad Deum in spiritua¬libus; sicut post peccatum in his, qui¬bus homo debet subdi Deo, perficitur per sacramenta.

XXX. Ex his elicitur et explicatur ratio S. Thomae, quae sic formari potest: Status innooentiae talis erat, ut in eo superiora inferioribus dominarentur, et nullo modo dependerent in hac dominatio¬ne exercenda ab inferioribus, ot in hoc ordine constituendo, et perficiendo : igitur osset coptra huno statum et ejus ordinem, si perfioeretur anima vel quan¬tum ad gratiam, vel quantum ad scientiam debitam huic ordini et directioni ejus, ab alio quam a superiore, cui subjicie¬batur, et per aliquid corporale perfice¬retur in his, quae ad hujusmodi subjeo-tionem pertinent, sive quantum ad gra-

tiam, sive quantum ad scientiam. Sacra¬ menta autem sunt quid corporale, ordinata vel ad remedium peccati, vel ad perfecti¬ onem animae, si quidem ad sanctificatio¬ nem cultorum Dei ordinantur, et ad ea quao ad sanctificationem requiruntur quan¬ tum ad scientiam.

XXXI. Igitur si status ille rectifica- batur ex ordinatione superiorum et inferi¬ orum, et ex perfecta dominatione (117) superiorum in inferiora, nulla erat neces¬ sitas quod haec perfectio Acciperetur per corporalia media; imo contra talem ordi¬ nem id esset. 8acramenta autem solum or¬ dinantur ad talem perfectionem, quae in subjectione mentis ad Deumreperitur, quia in hoc consistit sanctificatio nostra, et per hoc habetur gratia Dei, et hanc etiam comitatur scientia, quam sacramenta sub sensibilibus signis de nostra justifica¬ tione praebent ; frustra ergo tunc sacra¬ menta essent ad perficiendum animam, ubi ipsa ex subjectione ad Deum perfectionem hanc habebat.

X2QQI. Intelllgit autem S. Thomas per scientiam hic, eam quae ex influxu et ins¬ tructione Dei habetur, sive iit habitualis sicut modo datur per saoramenta infunden¬ tia fidem; sive quantum ad actualem, qua¬ lis illi statui congruebat etiam in pue¬ ris, ex,vi justitiae originalis, sicut prima parte, quaest. 01, art. I, pruden¬ tiam in pueris fuisse, ut dirigerentur in operibus justitiae agnoecit S. Thornas.

SOLVUiTITOE .ARKMTIA.

XXXIII. Sed contra hoc objicies primo: Homini, etiam in illo statu, congruum et proprium est spiritualia accipere per sen¬ sibilia : ergo et congruum est quod per sacramenta sensibilia ferretur ad- spiritu¬ alia. Patet consequentia, quia si spiri¬ tualia per sensibilia debebant accipi, et¬ iam per signa sensibilia conveniens erat in ea tendere, et consequenter per sacra¬ menta. Antecedens vero probatur, quia hominis natura est ut par sensus aoquirat anima omnem cognitionem modo oonnaturali : ergo et cognitionem spiritualium per sen¬ sus acquirere debet, et consequenter per sensibilia.

XXXIV. Confirmatur : De facto in illo statu cognitio acquirenda eiat per sensi¬ bilia, et jjonversioram ^ phap basmata, nec enim pueri nascerentur cum scientia, nec eis infunderetur, sed per acquisitionem haberent, ut docet S. Thomas I p. quaes¬ tione 01, articulo primo : ergo etiam co¬ gnitio rerum eupernaturalium per sensi¬ bilia accipienda erat. Consequentia pa¬ tet primo, quia cognitio supernaturalium in homine proportionari debet cognitioni naturali, quantum ad modum acquirendi et habendi eam : secundo, quia non debebant fieri singulis hominibus revelationes interiores, sed per traditionem aliorum hominum res fidei addiscerent : ergo por signa sensibilia debebant haec accipore : ergo eadem ratione per sacramenta posset eis tradi'hujusmodi oOgnitlo;

XXXV. Item futurae essent tunc voces externae, scripturae,imagines, signa ad memoriam juvandam, eto. ergo in multis perfici debebat mens per sensibilia, at¬ que adeo per signa rertun sacrarum debe¬ bat etiam perfici.

XXXVI i Respondetur distinguendo ante¬ cedens; proprium est accipere spiritualia per sensibilia, quantum ad id in quo su¬ bordinabantur inferiora superioribus, et accipiebant et movebantur ab eis, nego antecedens; quantum ad id in quo non fie¬ bat ista subordinatio, nec per se domina¬ bantur superiora inferioribus, transeat. Vel absolute negandum est antecedens ar¬ gumenti, nam licet hominis natura sit ut per sensibilia transeat ad spiritualia, et ex sensibilibus aoquirat cognitionem, ut ex objecti8, non tamen ut ex mediis acquirendi, quia hoc solum contingit quando alias .mens non habet perfectionem- suam ex subjectione ad Deum. Ad proba¬ tionem dicitur, quod hominis natura est ut '(118) acquirat per sensus cognitionem suam, quantum id in quod non per se pen¬ det subordinatio inferiorum et superio¬ rum, non autem quantum ad id in quod per se pandet. ' Item, pro illo statu naturale est hoihini acquirere oognitionem a sensi- bue, quantum ad id' in quod se extendit lumen naturale, concedo• quantum ad id quod exigit lumen supematurale, nego.

XXXVII. Explicatur hoc i in statu innocentiae mens subjiciebatur Deo, et vires inferiores menti, eto. omne ergo quod per se requirebatur ad talem subjec¬ tionem, et actualem et habitualem, non a sensibilibus accipiebatur, sed ex vi ta¬ lis «ubordinationis "rectitudinis, sive

quantam ad naturalia, sive quoad supernaturalia ; unde ut dicit S. Thomae loco citato prima parte, licet pueri in statu innocentiae acquirerent notitiam per sensus, tamen nunquam haberent ignorantiam, id est, privationem scientiae debitae illi statui et aetati, sed habuissent sufficientem scientiam ad dirigendum eos in operibus Justitiae, quannris species objeotorum non essent infUsae a Deo, sed per sensus acquisitae; sic tamen ut eae statim ordinarentur, quantum sufficiebat ad habendam scientiam de his, in quibus dirigi debebant : et similiter est in supernaturalibus. •

SOCYIII. Unde quantum ad hoc, quod est instrui in scientia necessaria ad directionem suam, ita ut careant ignorantia, non dependebat anima a sensu, sed a rectitudine status, et suborlinatione inferionun ad superiora, licet supponeret species haustas ab objectis naturali virtute; hoc enim non est pendere a sensibilibue formaliter loquendo, et ut a perficientibus, ut poBt dicetur. Itaque licet aceiperent cognitionem a sensibilibus ut ab objectis, non tamen ut a manuducente aut instruente, sed id fiebat ex dominatione superiorum in inferiora,, quantum ad id quod talis dominatio et subordinatio praecise requirebat; nec enim aliud etiam praestant sacramenta, nisi quod ad sanetificationem et Justificationem habendam necessarius* est scire; alia enim per discursum oolliguntur et- speculationem.

XPLlX. Ad confirmationen respondetur veram esse doctrinam D. Thomae, eamque salvari, tum in acceptione speoierum ab • objectis, tum in instructione et manuductione, seu disciplina, in his, in quibuB non per se pendet subordinatio inferiorum a superioribus; in his autem in quibus erat debita cognitio et perfectio pro diractione inferiorum a superioribus, cum nulla tunc esset ignorantia, non pendebat a sensibilibus ut ab instruentibus et manuduoentibus oognitio illa.

32*. Ad primam probationem consequentiae respondetur proportionari cognitionem supematuralium cognitioni naturali, quantum ad aliquid, non quantum ad omnia, soillcet, quoad dependentiam ab objectis, indigentiam conversionis ad phantasmata, etc. non tamen quantum ad hoc quod instruens et manuducens ip utroque sit res sen8ibilis^j^^J>^us(i}-)Jt aifaar^t perfice re mentem ex subjectione omnimoda quam haberet ad Deum, quantum ad ea quae talis subjectio et perfectio requirit,

XLI. Ad secundam probationem dicitur, quod sicut S. Thomas citatus dicit, quod pueri non haberent ignorantiam, sed sufficientem scientiam ut dirigerentur in operibus Justitiae, sic et haberent ex influxu divino, et omnimoda subjectione mentis ad Deum eam cognitionem fidei, quae ad supematuraliter dirigendum eos necessaria erat, alia tamen mysteria fidei, aut peculiarem (119) intelligentiam eorum, non esset inconveniens per traditionem et signa sensibilia.habere; sicut Adam signis aliquibus usus est ad res sacras et mysteria revelata exprimenda : unde et essent voces et scripturae, etc. quae ad communicationem externam necessaria sunt; non tamen sacramenta, quae ad cujusque interiorem perfectionem et sanctificationem ordinantur. In his enim quae concernebant subjectionem hominis ad Deum non debebat homo perfici, nec instrui per sanbilia, sed a Deo.

XLII. Secundo objicies ; Nam ratio D. Thomae aut nimia probat, aut non valet, Etenim perfici superiorem mentem a sensibilibus non erat inconveniens illi statui, oum ab objectis haurire deberent homines notitiam et cognitionem : ergo si non erat inconveniens perfici a sensibilibus, in his quae naturaliter homo cognoscit, quomodo erit inconveniens in his, quae supematuraliter cognosoit, cum haec imperfectius attingantur,

XLIII. Confirmatur, quia . rationes ob quas homines, sacramentis utuntur, etiam currunt in statu innocentiae, ut quod oporteat homines signis externis et caeremoniis coadunari in unum nomen religionis, et quod homini connaturale est per seneibilia tendere ad spiritualia, et quia homo constat corpore et anima, et simplicIter est corporeus et sensibilis ; ergo uti debet sacramentis sensibilibus : quae rationes aeque currunt in statu innocentiae, ut de se patet,

XIIV. Confirmatur secundo, n«n multae sunt utilitates in sacramentis, propter quas erat congruum ut in illo statu instituerentur, ut ad protestationem externam religionis et fidei, ad reddendas Deo gratias, ad repraesentationem externam mysteriorum fidei, ad augendam gratiam per

eorum susceptionem, sicut et per exercitia externa virtutum : ergo non est cur non dicatur fuisse congruum ut tunc instituerentur.

XLV. Respondetur ad principale argumentum, optimam esse rationem S. Thomae, nam licet perficeretur in illo statu mens ai) objectis externis, accipiendo ab eis species, tamen hoc fiebat media luce et virtute intellectus agentis, non ex eo quod ab objectis ipsis manduceretur intellectus; at vero si instrueretur in supernaturalibus, et manuduceretur per sensibilia, non hoc fieret ex virtute ipsius intellectus agentis, nec ex perfecta subjectione ad Deum,- sed ex dependentia et subjectione ad inferiora. Hoc enim quod est ab objectis haurire scientiam,imperfectio non est, aut subjectio.ad sensibilia, sed perfectio humani intellectus et luminis. Nam perfectio intellectus agentis est, quod et illuminet materiam sibi prbpositam in phantasmatibus, et inde imprimat species in intellectu possibili, iliumque illustret; sicut lux exterior, quae colores illustrat, et potentiae visivae species iuprimit. Intellectus autem non perficitur ab objectis secundum se, sed ut' virtuti et lumini intellectus agentis subeunt. It ita non iaperficitur ex hoc quod a sensibilibus quasi materialiter et objective pendeat.

XLVT. At vero ei essent tunc sacramenta, ut per illa instrueretur homo, et perficeretur in supernaturalibus, acciperet per sensibilia instructionem et perfectionem, quam ax subjectione mentis ad Deum, et dominatu Dei in mentem habere debebat. Unde sicut esset contra naturam hominis, quod per objecta ipsa reciperet lumen et virtutem intellectus agentis, sic est contra illum statum quod perfectionem,. quam ex subjectione mentis ad Deum habebat (120) (hoc est, sanctificationem suam) ex signis externis eliceret, et simul scientiam, quae ad hanc Justificationem exercendam requiritur.

XLVII. Non ergo est inconveniens, quod ab objectis perficiatur mens, quasi objective (effective enim a virtute intellectus agentis perficitur) inconveniens tamen est, quod perfectionem quam.effeotive habebat ex dominatione Dei in mentem, et instructionem quam per hanc subjectionem accipere debebat, er externis signis et sensibilibus instrumentis acciperet, quia hoc attestatur non perfecte subjici mentem Deo; ex objecto tamen perfici objective, sed non effective, non atteBtatur imperfectionem virtutis, sed naturae.

XLVIII. Ad primam confirmationem respondetur illas rationes non currere in eo statu, in quo sanctificationem suam homo ex subjectione mentis ad Deum accipiebat, et non ab externis signis; et ideo connaturale ipsi non erat ad spiritualia tendere per sensibilia, quantum ad sanctificationem suam, sed ex subjectione mentis ad Deum. Et cum sacramenta essentialiter ordinentur ad sanctificationem nostram, deficiente hac ordinatione et fine, cessat ratio ponendi sacramenta. Et ita coadunari possent homines in unam religionem-per signa externa, non quae ordinarentur ad sanctificandum homines, sed quae ex sanctifioatione eorum descenderent. Non enim quodlibet signum rei sacrae sacramentum est, nisi sit sanctificans nos. Similiter licet homo tunc constaret corpore et anima, non tamen eodem statu quo nunc,sed anima perfecte subdita Deo, et ex hac subjectione participante supernaturalem perfectionem, non ex sensibilibus.

XLIX. Ad secundam confirmationem dicitur, omnes illas utilitates non esse sufficientes ad sacramenta instituenda, si desit primarius et principalis finis sacramentorum, quod est sanctificari nos per illa; sicut non veniret Christus in came passibile, si deficeret finis redimendi a peccatis, lioet aliae congruentiae essent. Ad augendam autem gratiam tunc non servirent sacramenta; tun, quia idem modus quem postulabat, status ille ad acquirendam gratiam, etiam ad augendam cum per easdem causas augeatur, et acquiratur rei; et ita si homo ex subjectione mentis ad Deum sanctificabatur eodem modo et in gratia crescebat; tum etiam, quia vel sacramenta augerent gratiam ex opere operato, seu ordine ad illud, vel ex opere operantis praecise.

I». Non primum, quia vel in illo statu non veniret Christus, vel si veniret, non mediante redemptione sua (quod est opus operatum, seu ex meribis ajus) homines acciperent gratiam, sed ab ipso ut consummatore, sicut modo Angeli; ideoque

non Indigerent protestatione operis ope¬ rati ad augendam gratiam; alias cum non . minus augmentum gratiae penderet ab isto opere operato, aut meritis Christi, quam acquisitio gratiae, oporteret etiam ad acquirendam gratiam opus illud operatum protestari, et sic non nascerentur natura¬ liter sancti.

LI» Hon secundum, quia tunc non magis servirent illa signa ad merendum, quam quaelibet opera externa virtutum, et sic essent superflua, nec ut sacramenta es¬ sent necessaria. Vetera autem sacramenta, etsi solum per opus operantis conferebant gratiam, tamen erant imperfecta, ot umbrae futurorum. In statu autem innocentiae im¬ perfecta et vacua sacramenta non congrue¬ bant, sed perfecta.

LII. Tertio objicies ; In illo statu (121) possent homines peccaro, sicut de facto peccavit Adam : ergo pro illis re¬ parandis decebat sacramenta esse; et sic si in illo statu non erant impossibilia vulnera, neque essent incongruae medici¬ nae.

LII.I. Respondetur primo, S. Thomam non loqui de statu innocentiae respectu illorum qui peccabant et excidebant ab eo, sed respectu ipsius sta,tus innocentiae; qui enim cadebant per peccatum a statu il¬ lo, non iterum recuperare poterant statum innocentiae, licet recuperarent gratiam. Et ideo consulto S. Thomas non quaeeivit in articulo, an in statu innocentiae. es¬ sent necessaria sacramenta, sed utrum an¬ te peccatum homo indiguisset sacramentis. Fon ergo loquitur de hominibus post pecca¬ tum, sive durante statu innocentiae, sive non; sed loquitur de statu ante peccatum, id est, de statu innocentiae formalissime accepto.

LIV. Secundo, respondetur, quod illi qui in illo Btatu exciderent a gratia, in¬ certum est quomodo revocarentur ad illam. Fortassis enim non daretur illis locus poenitentiae, sicut nec Angelis. Primo autem homini datus est locus poenitentiae, quia datus est re&enptor; quod si ad poo- nitontiam aditus pateret, non debemus di- cero quod sufficeret attritio cum sacra¬ mento; esset enim nimia indulgentia; si autem requireretur contritio, ipsa sine sacramento sufficeret, atque adeo sacra¬ mentum poenitentiae noverat- neboasarium.

LV. Sed-data hypothesi, quod Filius Dei in eo statu venisset, et sacramenta instituerot pro illis qui peccarent, an alii Justi uterentur hujusmodi sacramen¬ tis, respondetur non usuros illis quia pro eorum statu non essent instituta; uterentur tamen sis, quae peccatum non praesupponunt, ut eucharistia, ordino, confirmatione, etc. quia etsi non essent necessaria pro illo statu, .si tamen de facto a Deo instituerentur, illis uti possent pro augenda gratia.

LVI. Quarto objiebs ; Essentia sa¬ cramenti salvatur in eo, quod sit signum practicum gratiae, etiamsi eam non effi¬ ciat, nec sit remedium peccati •: ergo non repugnabant sacramenta cum illo statu. Patet consequentia quia non repugnabat hominem uti tunc signis practicis, ut contractibus, sicut de facto usus est ma¬ trimonio ut contractu : ergo neque sig¬ nis practicis gratiae, etiamsi non effi¬ cerent gratiam.

L7II. Respondetur, quod sacramenta eo ipso quod sunt signa practica gratiae, taliter ordinantur, ut per eorum protes¬ tationem et susceptionem gratia et sanc¬ tificatio acquiratur; alias si eorum sus¬ ceptio et protestatio ad id non servirent frustra et superflue ponerentur : sicut si per investituram et traditionem annu- li npn institueretur episcopus, frustra diceretur signum practicum illius, quam- .vis ad hoc necessarium non esset effec¬ tive episcopatum imprimere. Licet ergo tunc homines uterentur signis practicis et contractibus, non tamen deberent uti signo externo ad res spirituales, si quidem ex subjectione ad Deum illas habe¬ bant, licet possent uti signis externis ad res politicas. Fegatur ergo conse¬ quentia argumenti, et disparitae intor signa practica, quae essent contractus, et quae essent sacramenta, ox dictis col¬ ligitur.

LYIII. Qpinto objicies : In statu innocentiae essent futura sacrificia, ergo ot sacramenta. Consequentia patet, quia si non est inconveniens, quod signis ex¬ ternis colatur Deus, neque est inconve¬ niens quod signis externis cultores ejus sanctificentur. Antecedens autem proba¬ tur, quia de (L22) lege naturae in quo¬ cumque statu sumptae, est quod Deus cola¬ tur non solum uit auctor animae, sed etiam

->F?-

ut auctor corporis, ot quod homo subjici¬atur illi, non solum apiritualitor ot in¬terius, sed otiam corporaliter ot extori-U8 : orgo mediantibus aliquibus signis exterioribus; sacrificium autem actio ot signum est exterius protestativum divinae excellentiae : ergo.

LIX. Confirmatur : Propterea homo in illo uteretur sacrificiis, quia constat corpore et anima, et in utroque Daum debet colere : orgo eadem ratione deberet uti sacramentis, quia, cum constet corpore et anima, oportet quod sanctificationem suam non solum spirituali ter,- sed corporaliter applicatam haberet, id est, mediante sig¬no corporali. ,

IX. Respondetur concesso antecedente negando consequentiam. It ratio differen¬tiae est, quia cultus Dei 'externus est a-llquid debitum Deo, eX subjectione quam habet homo Deo non solum spiritualiter, sed etiam corporaliter; sanctificationem autem ipsius hominis fieri per signa oor-poralia, non est debitum naturae humanae, quando talem statum habet, ut perfectissi¬me Deo subjiciatur, quia ex vi subjectio¬nis hujus sanctitatem hanc habere debet. Itaque non est inoonveniens, in statu in¬nocentiae signa externa esae, quibus homi¬nes in rebus sacris communicarent (hoc · enim potius perfectionem dioit, cum haec signa ex Banctificatione Interna dim&na-rint) eed inconveniens est subjici hominem in eo statu his signis, ita ut ab eis suam sanctificationem et perfectionem emendica-verit.- Uti autem signis non subjiciendo se illis, sed potiiys illis perfectionem dando, inconveniens non est.

LXI. Ex quo solvitur confirmatio, quia enim homo constat corpore et anima, in u-troque debet Deo oultum reddere-, secundum protestationem interiorem et exteriorem : quia tamen conetat corpore et anima perfec¬te Deo subjecta, non debet sanctificatio¬nem suam ex gignis externis, sed ex ipso Deo accipere. Jt quidem cum sanctificatio sit quid eolum spirituale, non est per se loquendo necessarium eam applicari corpo¬raliter, cultus autem Dei et spiritualiter et corporaliter debet exhiberi, 'quia in utroquo subjicitur homo Deo. Caetemm in patria neque sacrificia erunt quia ubi est veritas c^ara, omnie signorum umbra fligit; et ita non oportet in signis exterioribus ibi Deum colere, qu^Sn^^rs^iin^s vident; sed illis solum signis, quibus eet clare Deum colere et laudare, coletur Deue ut vocali laude,.non sacrificiorum umbris.

LXII. Sexto objicies : Id proficien¬dum in cognitione Dei non erat inconve¬niens in illo statu uti hominem*creatura et effectibus Dei, ut in ejus cognitio¬nem per discursum veniret : ergo neque similiter erat inconveniens signis a Deo institutis uti, ut clarius et distinctius de Deo cognosceret. Sicut enim ex corpo¬reis creaturisas 8urgebat ad Deum,ita et eX sensibilibus signis.

LXIII. Confirmatur primo, quia ngrste-ria fidei non' tradebantur in eo statu sub omnimoda claritate, sed sub aenigma¬te et metaphoris, sicut Adam sub matrimo¬nio intellexit Christi ad Ecclesiam con¬junctionem; ergo sub signis sensibili¬bus velari debebant haec mysteria; nec e-nim aliter poterant velata tradi, quam sub rebus corporeis, cum homo corporeus sit.

LXIV. Confirmatur secundo, nam non est inconveniens Angelum aliquid accipere ab homine, juxta illud EpheB. III : Ut innotescat Principatibus st Potestatibus •per Ecclesiam in coelestibus, etc. ergo neque inconveniens erat (123) quod in statu innocentiae homo acciperet ab homi¬ne ea quae ad perfectionem suam pertinent: hoo autem per signa sensibilia fieri de¬bebat : ergo non erat inconveniens uti signis sensibilibus, et consequenter sa¬cramentis.

LXV. Respondetur negando consequen¬tia*, nam etiam Angeli ante suam beatitu-dinem Deum solum- ex effectibus intellige-bant, et sic intelligunt modo Deum extra Verbum, non tamen decuit prspterea uti signis a Deo institutis. Satio autem disparitatis in homine pro eo statu ea. est, quia ex effectu colligere causam, et ad ejus, coghitionam assurgere est pro¬pria hominis perfectio. et connaturaLe-illi, et consequenter si solum a Deo ins¬tituerentur signa, ut ex eis Dei cogniti¬onem acciperet, non esset magis inconve¬niens, quam ex creaturis, quae naturalia Dei'signa sunt, eam accipere. Caeterum uti signis practlciS et. sacramentalibus, non solum ofrdinatur ad accipiendam Dei oognitionem, sed etiam ad sanctificatio¬nem ipsam perbibiand&m, et eam soientiam,

quae talem sanctificationem comitatur. Hoc autem tunc indecens erat, cum eam sanctificationem ex omnimoda subjectione ad Deum participare deberet. Itaque non est inconveniens tunc fuisse signa speculativa respectu rerum spiritualium, sicut et aliqua de facto fuerunt; est tamen inconveniens.fuisse practica, quia in his supponeretur non perfecte esse subjectam mentem Deo.

LOT. Ad primam oonfiraationem respondetur ex dictis, mysteria.fidei velata tradi, et ideonon fuisse inoonveniens aliquibuB signis speculativis, et ad cognitionem praeoise ordinatis uti; non tamen debuisse uti signis practicis ad sanctificationem acquirendam : in illis enim nulla erat imperfectio, sicut in istis.

LX7II. Ad secundam confirmationem respondetur Angelos non accepisse ab hominibus scientiam rerum supernaturalium, sed a Deo; licet quoad aliquem modum (Scilicet quoad complementum et executionom earum in re) innotuerit ipsis posita praedicatione Apostolorum, quia et in his quae naturaliter cognoscunt Angeli, defendent a productione rerum, ut eas in actu cog¬noscant,

LOTII. Secundo dioittfr, quod sicut Angeli non potuerunt dependere ab homine, aut ab aliquo signo sensibili ut a signo practico sanctificationis suae, ita nec decuit in statu innocentiae a signis prae ticis hominem induci ad perfectionem superaaturalem; cum hoc esset subjici eis in iis in quibus soli Deo mens subjiciebatur; licet non esset inconveniens uti signo aliquo speculativo ad cognitionem accipiendam ordinato.

LXIX. Argumenta alia apud Cabreram da igne inferni qui fuit ante peccatum; herbis medicinalibus, quae fUerunt ante mor¬bos, facilis est solutio, quod haec omnia sunt reS naturales, quae proinde debebant cum ipso universo ut partes naturales ejus creari.

ABIICUIUS III.

Utrum -oost -peccatum ante Christum
debuerint esse sacramenta?

I. In eolutionibue au.ten arguinentorum ex doctrina S. Thomae alias tres elici possunt conclusiones.

II. Prima in solutione ad primum : ' Christus Dominus respectu sacramentorum veterum solum fuit causa finalis* (124)

III. Secunda in solutione ad secundum: Licet fides eadem.semper fuerit tamen o_uia quoad expressione® per incrementa temporum crevit, sacramenta veteris legis comparabantur ad sacramenta lepis naturae ut determinatum ad indeterminatum.

IV. tertia in solutione ad tertium : Sacramentum Melchisedech fuit similiun sacramento eucharistiae in materia; agnus autem paschalis, et sacramenta legis Moysi fuerunt similiora in re significata.

V. Principalem conclusionem praeter Auctoritatem Agustini XVI contra Faustum relatam in argumento Sed contra, probat 8. COhomas unica ratione in corpore articuli, sacramenta in tantum sunt necessaria, in quantum sunt signa sensibilia earum rerum, quibus sanctificamur, sed podt peccatum, nullus sanctificari potest nisi per Christum : ergo etiam ante Christi adventum oportuf. ; esse oenr.ibilia signa, quibus fide;; sua-; homines de salvatoris adventu protestarentur; talia autem sigia sacramenta sunt : ergo post peccatum sicut homo oguit salvatore, ita et sacramentis ipsum protestantibus et significantibus.

VI. Circa hanc ratio:em advertendum est, quod licet expressius significatum sacramentorum, ut supra diximus, sit gratiae, quae, fornaliter santificat, tamen D. Thomas non a:: necessitate gratiae, sed ax necessitate salvatoris probat'necessitatem sacramr torum nost peccatu;, quia, videlicet necessitas gratiae, etiam in statu in quo non erant sacramenta (ut in statu innocentiae) omnino currebat. Quod autem gratia ista mediantibus sacramentis conferretur, ita ut sacramenta necessaria fuerint ad gratiae assertionem, ex eo quod gratia erB.t re«lenrpt^ralQpc Redemptorem eeim habere debebamus^ ortumQJult.

VII. Btenim supposito, quos salus nostra et sanctificatio solum per redemptorem et salvatorem obtineri poterat, necessarium fuit ut applicaretur hominibus gratia et sanctificatio per aliqua signa pxotestative salvatoris et (fidei ejus, et ipsis signis mediantibus salvatori illi tamquam capiti et salutis auctori conjungeretur; idque debebat per si^ia sensibilia fieri, ob rationes supra allatas,. quia homo corporeus, etiam amissa subjectione illa mentis ad Doum, per signa corporea convenientes reducebatur ad auctorem suum, qui etiam in humanitate sensibilis apparebat.

VIII. Optime ergo necessitatem sacramentorum, non ex ipsa gratia immediate probat S. Thomas, sed ex salvatore et auctore gratiae, cujus fidem mediantibus signis oportebat protestari, ut uniretur ei homo et applicaretur illi remedium convenienter ad ipsum hominem suscipientem, et ad ipsum salvatorem, ouia. et ille sensibilis est, et per peccatum subjectum sensibilibus; et hic in carne sensibilis a narr.it, ut salvaret hominem.

IX. Secunda conclusio ;->robatjir a S. Thoma, quia ~>aseio Christi non nraecessit tempore sacramenta vetera, et sic non potuit ad ea comparari ut causa efficiens; praecessit autem in intentione, et ideo se habuit ut causa finalis; de ratione autem causae efficientis est quod, realiter antecedat suum effectum, et secundum exigentiam suam; cum autem Christus non extiterit, nisi post sacramenta vetera, non se habuit ut causa efficiens illorum. Aiiae conclusiones ex littera patent.(125)

DUBIUM PRIftJM.

AN IN LUGE NATURAE FUERINT VERA ET PRCPRIA SACRAMENTA, QUIBUS HOMINES UTI TENERENTUR?

Conclusio eat affirmativa.

X. Pro ejus intelligentia supponendum est tamquam certum, in illo statu et remedium fuisse in peccatum originale, et vera sacrificia : utrumque enim ex Scriptura. evidenter constat, aut colligitur, et ex communi patrum et Ecclesiae consensu. Constat enim ex Scriptura in illa lege naturae piures_ fuisse Justos et Deo placentes, et insum Adam eductum esse e delicto suo, sap. X, justi autem esse non possent nisi purgati a peccato originali : ergo de fide est peccatum originale fuisse remissum multis in illo statu, et consequenter de fide est fuisse remec.ium contra peccatum originale, quidruid illud fuerit. De sacraficiis etiam il?.ius legis in Genesi, et in libro JOb multa leguntur.

XI. Secundo, supponendum est, remedium peccati originalis in illa lege non solum pro adultis, sed etiom pro parvulis fuisse. Id clare tradidit S. Augustinus libro V contra Jualianum, capite IX, ubi inquit: " Non esse credenduun famulus Dei, quibus inerat fides mediatoris, ante circumcisionem nullo sacramento opitulatos fsse parvulis suis, quamvis de illo Scriptura non faciat mentionem."

XII. Colligitur id etiam ex generali Dei providentia et voluntate, qua neminem vult perire, sed omnes homines salvos fieri; qua? voluntas cum constet non intelligi de efficaci voluntate salvandi, intelligenda est de voluntate Rante sufficientia remedia ut omnes homines salventur. on essent autem sufficientia remedia, nec «ufficienter in hac parte provisum,.si pro parvulis, quorum tanta multitudo moritur, et per suos actus non possunt salutem quaerere, non esset a Deo aliquod remedium datum, quo salvari possent ei eis applicaretur.

XIII. Colligitur id etiam ex eo, quod post legem scriptam feminae apud Judaeos justificabantur ab originali, etiam cum parvulae essent; neo.ue enim vero simile est in populo fideli masculos ab originali justificari et non feminas; cum autem eis non applicaretur nisi remedium legis naturae', nec enim de alio constat, cum non fherit in lege aliquod institutum, manifeste sequitur quod pro parvulis erat remedium originalis in statu legis naturae.

XI7. Punctus ergo controversiae ad tria capita reducitur. Primum, ai. ea quae fiebant in remedium hu£ua i^eccnti habuerint rationem sacramenti; a i solum fuerit interior fides, vel aliquis alius ac§us: secundum est, a quo determinabantur, hujusmodi signa, quando in particulari debebant applicari: tertium, an obligatio esset in hominibus illis utendi. Quoad nrimum expressa sententia est S. Augustini quinto contra Julianum citAto, ot S. Thomae hic ad secundum et tertium, et quaestione praecedenti, articulo quinto, et communiter omnium doctorum, ante circumcisionem in remedium peccati, saltem originalis, fuis^o vera sacramenta.

XV. Hujus ratio ex duobus pendet. Primo quidem, quia in remedium originalis non sufficiebat tunc fide», aut actus interior, praesertim respectu parvulorum : secundo, quod actio cenfeibilis et exterior significabat vere sanctificationem illam per Christum et in ordine ad Christum tunc de praesenti dandam; sicque habebat rationem sacramenti, id est, signi sensibilis, quo justificabantur homines. Primum patet; tum ex (126) his quae docuit S. Thomae articulo primo hujus quaestionis, quibus probavit fuisse conveniens et necessarium uti sacramentis ad salutem; tum etiam, quia quantum ad parvulos, oportebat remedium eis applicari, ut ipsi consequerentur salutem; non ert autem conveniens apnlicatio inter homines et modo humano, si fiat per purum actum intornum, et non externa aliqua applicatione. Ea enim quae facimus erga alterum, et in quo ei communicamus externa apnlicatione fieri debent. Quantum autem ad adultos, oportebat ipsos cognoscere justificationem, quam recipiebant et mediatorem salvatorem, a quo illam habebant; unde oportebat eis signa adhiberi extrinsecus, per quae ista cognoscerapfrwl

XVI. Accedit ad hoc, quod in illis hominibus erat vera Ecclesia visibilis, utpote ex hominibus, qui corporei sunt, constatis : oportebat ergo eos, qui huic Ecclesiae aggregabantur, aliquo corporali signo aggregari. Constat autem non potuisse intrare, et aggregari in Ecclesiam ante remissionem originalis culpae; ncc onim Christi membrum esse quis potest, nisi a vetere homine Adam incorporetur in Christo, quod est peccato originali carere: ergo debuit osse aliquid sensibile, quo ista sanctificatio fieret, ot remissio peccati, alias non constaret Ecclcsia de aggregatione fidelium ad ipsam, si spirituali tantum et interiori actu homines' aggregarentur. Docuit etiam, ut sicut salvator hominum homo sensibilis erat, et non solum Deus, ita etiam homines salvatoris fidem protostarentur, ot salutom per insum consequerentur mediantibus sonsibilibus signis, qui bus eis applicaretur hoc remedium.

XVII. Secundum vero, scillcot, quod ista signa extoriora significarent practice gratiam et sanctificationem patet, quia illis cognoscebant homines quinam pertinerent ad Ecclesiam, et quinam emundabantur a poccato, aut non amundabantur • ergo illa signa exteriora significabant gratiam, seu justificationem nostram, ut dandam per Christum, si quidem fiebat in illis protestatio salvatoris, et consequenter significabant gloriam, qu?e tali gratiao corrospondet : ergo erant signa ordinata ad sanctific-.tionom nostram per Christum, ot ut ner susceptionem illorum oam consequeremur, quod pertinet axi signa practica, quia videlicat habebant pro fine non cognoscere solui, sed ipsum sanctificari per illa.

XVIII. Quoad secundum dicimus, in statu legis naturae caeremonias sacramentales, seu materias sacramentorum non fuisse immediate institutas et determinatas a Deo, saltem pro omnibus hominibus communiter; sed sicut non erat tunc lex data a Deo immediate., sed per inspirationem internam hominibus aliquibus factam, aut reipublicae, sic etiam et sacramentorum caeremoniae a Deo institutae erant mediante reipublicae auctoritate. Haec constat ex D. Thoma cuaostiono praecedenti, articulo quinto, et ex his quae ibi diximus.

XIX. ITon negamus stamen, aliqua ">aculiaria fuisse a Deo peculiaribus hominibus instituta. Sicut enim apud Job determinavit sacrificia pro amicis ejus, quibus expiarentur, sic credibile est determinasse etiam sacrificia aliorum, ut Abel, Henoch, Hoe, et oblationem Melchisedech, quae fuit sacramentum, utpote eucharistiae praefigurativum ex parte materiae; sic enim hic ad tertium appellatur a Thoma. Et licet omnia sacramenta Deus instituerit et determinaverit, quia ipse solus est .auctor gratiae, et consequenter signi (127) pTactici Justitifcanti8, tamen modus quo Deus instituit et determinat haec sacramenta, et matepias eorum, non est semper idem, sed prout postulat et status et lex, cujus sunt sacramenta.

XX. Haec autem differentia fuit inter lcgGm cvandlicam, veterem et naturae, quod in lege ovangelica : Locutus est nobis Deus in Ellio, Hebr. I, et per illum fuit'legislator et promulgator legis : in lege veteri locutus ost in prophetis, ita quod ipse quidem solus erat logislator, et ferebat legem, ac consequenter condebat sacramenta, promulgabatur tamen per pro-ohetas, quia ut dicitur Galatas III : Lex fuit ordinata per Angelos in manu mediatoris : in l9ge autem, naturae Deus ipse immediate nec promulgavit legem, nec instituit (alift.8 fuisset tunc lex scripta) sed respublica erat immediatum instituens, ex peculiari tamen Dei intinctu, licet verum sit, quod ob peculiarem favorem aliquibus amicis suis sacramenta aliqua tradidit Deus. Et praeter hano rationem, quod institutio sacramentorum debet accommodari institutioni legis, ratio etiam hujus est, quia de nullo sacramento determinato a Deo legimus pro illo statu, aut ex traditione constat; et alia illi statui congruebat nop determinari, in quo nulla erat lex scripta, et immediate a Deo tradita.

XXI. Quantum ad tertium, suppone:.dum obligationem, seu necessitatem utendi istis sacramentis, aut esse necessitatem finis seu medii, aut necessitatem praecepti. Illud dicitur necessarium necessitate praecepti quod est quiaom in praecepto, sed tamen sine illo salvari quis potest, vel propter ignorantiam, vel propter impotentiam, vel si alias non inc^d^^ ^ materiam praecep-

tam. Necessarium autem nedessitate medii est illud» Bine quo nullus salvari potest, nec excusatdx oo ignorantiam vel impotentiam s sicut quantumqumque quis ignoret baptismum, si tamen illum non suscipiat, salvari non potest. Igitur in statu naturae dicimus probabilius esse, quod in remedium originalis peccati erat necessarium necessitate medii et praecepti uti aliquo signo externo.

XXII. Hujus oppositum tenere videtur Eugo de 8. Victore libro primo de sacramentis, quaeBt. IX, capite V, ubi dicit : " In ea lege fuisse aliquod sacramentum pro parvulis, sed devotionis, non necessitatis. * Sed quod esset praeceptum utendi talibus sacramentis, patet ; tum, quia si illa sacramenta non essent necessaria, salgem necessitate praecepti, sed illis uterentur homines pro libito, non esset ratio et fundamentum sufficiens ponendi talia sacramenta; tum etiam, quia cum a republica determinabatur caremonia illa, qua homines uterentur sacramentaliter, cum esset-res gravissima, et in ordine ad justificationem, tenebantur homines parere reipublicae sic praecipienti illas caeremonias et sacramenta; alias magna sequeretur confusio in Ecclesia, si determinata materia et signo externo justificationis homines nollent illo uti.

XXIII, Qnod autem tenerentur necessitate medii, ita ut si nonuterentur illo, aut si attentarent alio uti privata auctoritate non consequenentur justificationem probatur, quia in illo statu non sufficiebat pro justificatione parvulorum sola fides, aut actus interior, ut ostensum est; alias, non posset applicari illis remedium i ergo si non sufficiebat interior actus, necessarium erat adhbiere exterius signum ; ergo necessitate medii ad id tenebantur. Nam fci interior actus non erat medium sufficiens, oportebat ergo adhibere (128) medium sufficiens, quod esset externum quid.

XXIV. Rursus non sufficiebat ad hoc signum externum privata auctoritate inventum aut adhibitum, sed publica; nam justificatio parvulorum fiebat in fide Ecclesiae, et non in fide privatae personae; cum enim per illud signum Incorporari deberet Eccleeiae, oportebat communicare in fide communi et pubjica Ecclesiae, et non eolum in privata : erigo' signum bupd uti debebant homines pro justificatione parvulorum debebat esse publice ab Ecclesia, seu republica illa institutum, et non privata auctoritate factum.

XXV. Denique, quia nulla est ratio cur in lege gratiae et scripta fuerint necessaria necessitate medii sacramenta externa, et in statu legis naturae sine externo signo sacraraentali, et publico possent parvuli justificari, si quidem non minus necessaria erant signa sensibilia -in lege naturae, quam in aliis sta tibus. Quod autem pro adultis etiam sus ceptio talium signorum necessaria esset necessitate medii probatur, nam licet hi possent habere interiores actus fidei et charitatis, tamen ad salutem etiam necessaria est protestatio et confessio fidei, quae fit in Ecclesia, juxta illud Rom. X t Corde creditur ad .justitiam. ore autem confessio fit ad salutem» ergo fuit semper necessaria ad salutem fidei protestatio et confessio.

XXVI. Rursus haec -orotestatio d?bet fieri secundum publicam et communem Ecolesiae fidem : ergo et secundum publica et communia signa, ct consequenter ut adultuq incorporaretur Ecclesiae, necessaria erat exterior protestatio secundum modum illius Ecclesiae; erat autem necessarium necessitate medii, non solum r*arvulos, sed etiam adultos visibili Ecclesiae aggregari : ergo erat necessarium necessitate medii uti signis, quibus illi visibiliter aggregarentur, sicut modo et in lege scripta.

XXVII. Denique, quia in omni statu remedium originalis peccati, quod erat necessarium parvulis alne propria dispositione, erat necessarium adultis cum propria dispositione; solum enim in hoc erat differentia ox parte dispositionum, ex parte autem,signi sensibilis, quod per talem dispositionem suscipiondum est, omnibus neceosexium est. Nec enim est ratio cur parvuli so signo deborent uti in fide communi Ecclesiae et non adulti in disnositiona nronria.

PROPONUNTUR ARGUMENTA.

XXVIII. Sed objicies primo : Nam ante Christi adventum nullus justificari poterat ex ooeregoperato, et sine pro-

pria dispositione, sed ex opere operantis: ergo non poterat aliquod sacramentum esse in ea lege pro parvulis, si quidem ex opere operato justificari non poterant: si autem non erat pro parvulis, neque pro adultis, cum illi ex propria dispositione possent justificari. Antecedens autem patet, ouia justificare ex opere operato proprium est sacramentorum novae legis, quia est justificare ex meritis Christi operatis, et positis in rerum natura,quod illi statui nequit convenire.

XXIX. Respondetur hoc argumentum etiam probare, in lege scripta circumcisionem nonprofUisse parvulis in remedium originalis, peccati mediante fide Ecclesiae, cujus oppositum negat S. Thomas, et universaliter omnes doctores infra, quaestione LXX, articulo IV; ex D.Augustino lib. II de nuptiis et concupiscentiis, capite XI..

XXX. Dicimus ergO, neque circumcisionem, neque sacramentum (l^o)legis naturae ex opero operato gratiam dedisse. Ubi notandum est, quod £ut communiter e:cplicant Thomistae citata quaestione LXX), dari ex opere operato gratiam per sacramenta, dupliciter potest intelligi, uno modo, passive; alio Inodo aetive. Ex opere operato passive est dari gratiam suscipientibus tale aacramentum passive, solo Deo active eam praebente ad praesentiam sacramenti, non tamen ipso sacramento active co: currente, neque ex o^ere operantis, seu <.x dispositione ipsius. 3t hoc modo ilia sacramenta parvulis conferebant gratimi, supposita tamen fide publica --iccl ;siao, in apia parvulus offeratur Deo; et ita ipsa sacramenta secundum se era::t vacua elementa, licet in fide Christi susc:/liantibus Deus active praeberet illam ^ratiam.

XXXI. Ex opere autem operato active praebere gratiam est concurrere ipsa sacramenta active ad justificationem; et sic suqionunt passionem Christi jam factam, et ex ejus virtute gratiam confervuit, sicut modo baptismus, et hoc modo ex opere operato non conferebatur gratia, sed primo modo. Ilee tamen dicimus necessarium tunc fuirse, ut qui offerebat parvulum, fidem in se haberet, et per ejus actum justificaret narvulum; sod intondendo facere quod vera Ecclesia tenebat, et in cujus fide illa fiebant, hoc erat fieri in publica et communi fide Ecclesiae.

XXXII.. Secundo objicies : De ratione sacramenti est, non solum.significare gratiam, sed etiam salvatorem et auctorem gratiae, qui est Christus Je8U6, quod etiam supra determinavimus; sed in lege naturae nulla signa erant Christi significativa : ergo neuue sacramenta. Minor probatur, quia neque significabant Christum ut praecentem, alias essent falsa tunc; neque ut futurum, alias non possent prodesse narvulis post mortem Christi ante sufficientem evangelii promulgationem; et sic cum jam circumeisio pro masculis esset evacuata, et remedium logis naturae etiam -oro femini6 et masculis cessaret, relinquerentur homines sine remedio in illo intermedio tempore inter mortem Christi et evandeiii -oromulgationem.

XXXIII. Huic argumento Cabrera respondet, quod etsi circumcisio et legalia' repraesentaverint Bolum Christum ut futurum, ideoque fuerint signa promissoria ejus, tamen ea quae pertinebant ad legem naturae, et erant sacramenta (prrsscrtim in remedium parvulorum) non repraesentasse Christum ut futurum aut praesentem, sed abstrahendo ab utroque; sicut fides per se non respicit Christum ut futurum aut praesentem, sed eadem fides est, quae utrumque resnlcit, licet per accidens, scilicet ratione status, seu temporis in quo invenitur, respiciat illum aut futurum, aut praeteritum; sic et sacramenta illa per sc neutrum respiciebant, sed solum fidem mediatoris; per accidens autem, pro illo tempore quo adhuc Christus non vene at, significabant illum futurum; legalia tamen per se respiciebant illum ut futurum, et ideo legalia in morte Christi cessarunt, non vero sacramenta elgis naturae. Ex quo infert, 0uod sacramenta legis iiaturae, respectu quidem gratiae, quae in susceptione eorum dabatur, erant signa practica; respectu tamen gratiae de futuro daidae per Christum, erant solum signa sneculativa; legalia autem sacramenta etiam respectu gratiae de futuro practica erant, quia erant promissoria.

XXXIV. ITihilominus. licet per illa sacramenta specialis repromissio de Christo facta non sit; nam promissionis verbum ab Abraham factum (130) est roe-

cialiter, qua. do dictum est ei : Benedicentur in te omnes gentes. Gen. XII, Oal. III, tamen quod significaverint Christum ut futurum et venturum, non abstrahendo a futuro vel praesenti, ex eo videtur convinci, ouod sacramenta secundum diversitatem statuum fidei variantur, et secundum modum quo fit confessio fidei pro tali statu; diversis cuim statibus diversa conveniunt sacramenta, eadem autem fides.

X3XV. Cum autem oro ?o statu fides, inclinaret in Christum venturum, licet non ex ratio:--e statue, oportuit sacramenta illius status per se significare Christum venturum, quia quod est ner accidens fidei, scilicet status ille, est per se sacramentis, quae sunt signa pro tali aut tali statu. St sicut sacramenta sunt per se talis status, sic sunt per seejus, ad quod status inclinat. Quare cum status ille solum potuerit respicere Christum tenturum, ot non abstrahendo a futuritiona, sic et sacramenta illa, quae per se erant talis status, et pro tali statu data, solam poterant respicere Christum ut venturum, et sic illum significare.

XXXVI. 5)t hujus ratio videtur, quia fides in explicatione credendorum potest crescere, sicut st pon incrementa. ternorum crevit; sacramenta autem non crescunt, sed mutantur pro diversis statibus : ergo per se respiciunt statum illum, in ouo pro sacramentis dantur, ot ita sicut status ille non abstrahit a Christo .tu.ro at praesente, sed determinate venturum rar-icit, sic et sacramenta talis status, prout illius statue. Verum quidem est, sacramenta legis scriptas sp. cialiori titulo Chrdstum futurum praesignasse, propter promissionem, quas illis significabatur, aci patres factam; tamen ratione status etiam postulabant futurum Christum re-oreesoncare.

XXXVII. Ad argumentum ergo dicitur, quod illa sacramenta legis neturae nunquam significabant, nec poterant esse protestationes Christi praesentis, sod venturi; et ideo evacuata sunt etiam in morte Christi sicut ot ipsa lex naturae; non enim sacramenta plus durare, possunt, quam lex cujus sunt sacramenta : sicut ergo lox naturae, quantum ad rationem caeremoniarum ct sacrificiorum modo accepit in Christo, oie et sacraman.ta .ejus; .et ideo sicut do Judaeis dicimus, quod post moniTOn Chrlafli^uon poterant parvulis ^ei^-cwiciiaiis: succurrere, etiamsi ignorarent baptismum, ita nec remedium legis naturao. hec propterea tamen fuerunt parvuli sine remedio licet non fuerit eis applicatum; sicut et per multa Kaecula latuit aliquas regiones, quae tamen propterea uti non poterant remedio legis naturae pro rsarvulis justificandis.

XXXVIII. Tertio objicitur.: ITam status logis naturao non habuit particularia praecopta Dei circa supernatrr.\>lia, quae positive a Deo darentur, al:as non differret a logo scriota : ergo : eque habuit sacramenta. Patet consequentia quia hacc debent positive osse instituta, a Deo,, sive, immodiate, sive mediate.

XXXIX. Confirmatur, quia non debamus aliquid definire de sacramentis, nisi quod vel in sacris litteris expressum, vel traditione acceptum est; sed nulla revelatione aut traditipne constat de illis sacramentis : ergo non licot de illis aliquic. affirmaro.

XL. Confirmatur secundo, nam gubernari per instinctum interiorem, perfectius est quam ;->er signa sensibilia, ut declarat S. Thomae III part. quaest. XXXVI, articulo V, exponens quomodo de nativitate Christi pastoribus per externas apotritiones revelatum est, justis autem (131) (ut Simr.oni et Au ae) per internum instinctum Spiritus sancti; ergo cum status i?le fuerit micrfectior quam legis scriptae, me. is conveniebat ei edoceri rcr signa externa, a D90, quam per interrum :.ctinctum : ergo si sacramenta aliqur. habuiscet, a Dpo dari deberent, et non t\ re ivl.ica; aut nulla habuisse credendum est.

IQjI. Beepondetur statum illum dici legis naturae, quia non gubernabantur homines per caeremonias, et legis determinatas in particulari a Deo, sicut in lege scripta aut evargelica, et ideo comparatione istarum dicitur lex :iatufae; non tamen ideo excludit pr.-.ecepta aliqua positivi, in coimmuni, quorum caremoniae in particulari a republica determinarentur, vel a principibus familiarum, etc. Constat enim hominibus tunc locutum esse Deum, et sacrificia eorum probasse, et sacerdotes habuisse; Melchisedech enim erat sacerdos Dei altissimi: ergo verisimile est eliqua praecepta in communi ffyty AMA Iliminibus, ne

sine remedio relinquerentur.

XLII. Ad primam confirmationem dicitur, quod (ut dicit Augustinus V contra Jualianum, capite VI) Scriptura divina sacra¬menta illa aliqua necessaria esse statuit; unde de illis colligitur traditione quadam, et ipsa ratione et congruentia fundata in sacra Scriptura et sacrificii illorum temporum et in sanctis patribus.

XLIII. Ad secundam confirmationem dicitur, quod gubernari interiori instinctu, dupliciter intelligi potest uno modo ad intelligendum et percipiendum mysteria gratiae : alio modo ad instituendum signa externa, quibus id intelligatur. Primo modo perfectius est moveri per instin¬ctum interiorem, quam per signa; cum ibi detur lumen a Deo ad percipiendum,, et sic factum est in Simeone et Anna, non tero in statu legis naturae communiter': se¬cundo modo non dicit perfectionem, quia institutio signorum perfectius est quod fiat a Deo immediate quam a renubj.ica vel ab homine; et hoc modo in lege naturae movebantur homines' instinctu interiori, non ad cognoscendum et intelligendum, sed instituendum caeremonias, et signa unde cognitionem sacramei:talem haberent.

XLIV. Quarto objicies • SaCramentum ex natura sua. est signum practicum gratiae, sed non datur aliquod signum in ille, le¬ge quod in remedium peccati, et ad grati¬am causandum ordinaretur ‘ ergo. K5.nor probatur, nam Deus non instituit, roc de¬terminavit te.lo signum in illa ltgc, ut S. Thomas fatetur hic solutione -.d secun¬dum, et supra quaestione LX, articulo V, nullus autem praeter Deum potest determi¬naro talia signa, instituendo illa, si quidem solus Deus est auctor gratiae, ot ita solus potest illam alicui signo al¬ligare.

XLV. Si dicatur determinari illa signa ab hominibus, contra est pri^o, quia vel determinabantur ab hominibus ut institu¬entibus illa, vel ut ministerialiter tan¬tum se habentibus ot promulgantibus. Hoc secundo modo etiam in lege gratiae, et lege veteri sacramenta determinabantur ab hominibus, non auctoritative, sed mi¬nisterialiter. Lox enim ordinata fuit per Angelos in manumodiatorie, Qal. III. Primo autem modo non potuerunt homines auctoritative determinare, et instituero sacfamenta, cum non habeant auctoritatem supra gratiam; ergo neque supra significationem practicam gratiae et causationem ejus,

XLVI. Et deinde* quia sic illa sacramenta non instituerentur a (132) Dgo de¬terminate : ergo neque instituerentur ut sacramenta, si quidem de ratione 3acramenti est, quod sit signum determinatum, et sic si ut procedebant a Deo non instituebantur ut determinata signa, neque ut sacramenta; ©t ita Deus non esret ins titutor illorum sacramentorum, quod est absurdum.. Secundo, contra illam rcsponsionem est, quia sequeretur magna conclusio in usu sacramentorum, si unusquisque determinare sibi posset sacra¬menti materiam et caeremoniam, nec enim per illa in unum modum religionis et for¬mam convenirent homines.

XLVII. Tertio, quia esset facilius remedium pro parvulis et adultis contra originale peccatum, quam in lege scrip¬ta et lege gratiae, si quidem in. his le¬gibus est praescripta determinata mate¬ria, in illa vero possent homines uti qua vellent, et qua caeremonia sibi vi¬deretur; hoc autem est conveniesn, cum leges istae, praesertim evangrlica, aint majoris gratiae quam lex naturae, et itr magis facile remedium ei convenire debet.

XLVIII. Hespondetur negando minorem principalis argumenti. Ad probationem dicitur, neminem -oraeter Deum auctorits.ti^e posse instituere sacramenta formaliter, possetamen etiam auctoritati¬ve ex inspiratione et instinctu Dei ins¬tituere sacramenta quasi materialiter, scilicet, ex parte materiae et caeremo¬niae, quando videlicet ita eunt imperfec¬ta sacramenta et confusa, ut in particu¬lari non determinentur a Deo, sed solum quasi in communi,’ et quantum ad rationem formalem sacramenti, hoc est, quantum ad hoc, quod per signum sensibile homo de¬beat justificationem suam acquirere, non tamen quantum ad hoc, quod in particula¬ri praescribantur ei a Deo caeremoniae, quibus uti debet. Sicut si pontifex da¬ret saeculari principi potestatem, ut imagines, quas ipse signaret, haberent talem aut talem indulgentiam, non sae¬cularis, sed papa indulgentiam daret.

XLEw. Ad primam replicam dicitur, sacramenta 6ic materialiter accepta, et quantum ad caeremoniae quibus perfici debebant, a republica determinari,- ut ab instituente et legem ferente, ex peculiari tameu Dei instinctu, quia hoc non erat dare ei auctoritatem supra gratiam, sed 8U~>ra materiam cui danda erat significa tio gratiae, idque ex instinctu Dei, quia sic conveniebat illi statui et legi, quod sicut Deus non per se ferebat legem illam aut praecepta ejus, sic neque sacramenta talis logis per se institueret.

L. Ad id quod dicitur, esse de ratione sacramenti quod sit determinatum signum, et sic si a^eo non procedit ut signum determinatum, neque instituitur ut sacramentum respondetur de ratione sacramenti esse quod sit signum determinatum, et ex parte rei significantis, non tamen oportere quod immediate determinetur, et instituatur a Deo secundum omnem modum, sed sufficit quod mediante instinctu, et inspiratione ejus a republica determinetur, et sic nrocedunt et instituuntur a Deo ut determinata signa, non immediate, sed mediate. Ad hoc enim instinctum illum Deus dat hominibus, ut determinata signa fiant; et auctoritas instituendi caeremonias sacramentorum ex instinctu divino non arguit majorem perfectionem illius status, sed minorem, quia non tam peculiarem curam Dei supponit circa particulares ritus sacramentorum, Bed veluti in confuso et in communi, relinquendo arbitrio reipublicae particularium (1-33) caeremoniarum determinationem.

LI. Unde hoo non pertinet ad potestatem excellentiae super sacramenta, sicut habuit Christus, qui eorum materias et formas instituit, et virtutem justificandi praebuit; sed pertinet, ad imperfectionem et umbram illius status, ubi signa non erant ita determinata et expressa, sed solum pro majori, et in communi a Deo praecipiebantur, ut in quocumque signo determinaret respublica subveniretur parvulis, et ita .formaliter quantum ad rationem sacramenti ut sic determinabantur a Deo,, non materialiter. Si ergo respublica haberet potestatem instituendi expressa signa gratiae, ita ut illis manifestationem et expressionem determinatam praeberet, haberet potestatem excellentiae; sed non detepn^inare expressionem et manifestationem ii^ si^ii solum id quod Deus instituit, ut signo externo justificentur parvuli, determinare ad talem materiam in particulari, non pertinet ad potestatem ecellentiae', sed ad imperfectionem sacramentorum, quibus non dabatur a Deo expressa significatio, et ita nec eligebatur materia. Tali ergo modo habere potestatem super felectionem materiae, non super significatienis expressionem, non est perfectio aut potestas excellentiae.

LII. Ad eefiundam replicam respondetur ilii confusioni posse provideri a rqpublica praecipiendo ut tali aut tali signo homines uterentur, praesertim cum naturaliter homines tunc essent melioris inclinationis.

LIII. Ad tertiam replicam respondetur remedium originalis peccati determinatum modo fuisse in re facillima, et unicuique obvia(scilicet arua) et cum aliae sit ordinatum ad majorem gratiam et expressiorem significationem, debuit quoque magis in particulari determinari a Deo, ut ejus materia tali congrueret significationi et expressioni ejus. Et hinc sequitur, quod in statu legis naturae homo erat certus de gratia, naturae homo erat certus de gratia, et remis sione originalis per sacramenta, quia licet ab ipso homine eligeretur materia, tamen a Deo erat pactum, et promissio data de conferenda gratia per talia signa in fide Ecclesiae facta.

LIY. Quinto objicies : Nam in illa lege nullum erat praeceptum utendi sacra-erntie : ergo illi necessaria non erant. Antecedens patet ; tum, quia D. Gregorius ait : w Solam fidem in illis parvulis fecisse, quod modo baptismus, et in lege veteri circumcisio -:n ergo non erat necesse uti signo externo ubi fides sufficiebat.

LV. Confirmatur, quia cum in.illa Jege non fuerint peculiaria praecepta data a Deo, solum illa ponenda sunt, quae ex natura gratiae et fidei sequuntur. Ex natura autem fidei et gratiae non sequitur ncessitas utendi aliquo sensibili signo : ergo non est ponendum praeceptum, praesertim cum de nullo legatur in Scriptura aut traditione, imo commune proloquium theologorum sit, parvulos in fide parentum j suti-n cetos tunc.

L7I. Confirmatur secundo ex D. Thoma ir. 17, dist. I, quaest. I, art. 71, quaest. II, et infra quaest. LXX, art. 17 ad secundum, ubi inquit : B Quod ante Institutam circumcisionem sola fides Christi venturi justificabat tam parvulos, quam adultos;" sed antea nonrequirebatur aliquod signum protestativum huj-us fidei, licet probabile sit, quod parentes fide¬les nro parvulis satis preces aliquas Deo funderent aut benedictionem : ergo cum distinguat S.Thomas preces a signo protestativo fidei, et hoc sit sacramentum, nec illud requiri dicit, plane non erat necessitas utendi signo sensibili, quod esset sacramentum. (13*0

L7II. Respondetur D. Gregorium per so¬lam fidem intelligere non solam fidem quantum ad actum interiorem, sed etiam quantum ad actum exteriorem. Utrumque enim actum fides habet', et de utroque tractat S. Thomas 212, quaest. II et III. In actu autem exteriori includitur protestatio fiddi facta aliquo sensibili signo, et hoc pro parvulis erat sacramentum salutis,

LVIII. Ad secundam confirmationem respor.detur fuisse in illo statu paaecepta-aliqua circa res supernaturaler, non solum interius, sed etiam extarius communicandas, licet haec praecepta exterre scripta et determinata non fuerint. Haec autem ex natura fidei, et gratiae sequebantur, non absolute, sed prout in hornire corporeo et sensibili post peccatum. Sic enim natura fidei dictat, quod exterius oportet communicars fideles in protestatione fidei; nec enim aliter convhre possunt in unum nomen religionis.

LIX. Ad secundam confirmationem respondetur D. Thomam esse intelligdndum, quod sola fides sufficiebat pro parvulis, includendo non solum in actum interiorem, sed etiam exteriorem; quia tamen non erat aliquod signum a Deo determinatum ad faciendam talem protestationem, id circo dicitur non fuisse necessarium tale signum, ouantum est ex determinatione Dei. Quod vero attinet ex determinatione hominum, subdit D. Thomas, probabile esse quod aliquas preces funderent parentes, aut benedictionem offerrent, et hoc erat ppotestativum fidei interioris, non determinatum a Deo, sed ab hominibus, ex instinctu tamen Dei. Quando vero dicitur, solam fid^^^^ntuQ^ifUiJ^e parvulos, id dicitur, quia non habebant justificari ex dispositione propria, sed mediante actu parentis aut offerentis; non tamen actu interiori solum, sed exteriori, Caetera argumenta, si quae sunt, apud Cabreram aut ^ugno facilem habent solutionem.

DUBIUM SECUNDUM,

UTRUM IN LEGI NATURAE 3T V3EDERI IUERINT ALIQUA SACRAMSImIA PRO REMISSIONE ACTUALIUM PECCATORUM PRAECISE ?

Conclusio est affirmativa.

LX. Hujus oppositum tenet Suares hic disputatione 17, sectione 17, qui censet in statu legis naturae solum fuisse sacramentum pro originali peccato delendo. Nihilominus tamen conclusio haec est D. Thomae, qui infra quaest. LXXXI7, art. 711 ad primum ait :"Esse de jure naturae, quod qui mortaliter peccavit, poeniteat de commissis, et signo aliquo externo animi do.lorem ostendat, sicut Ninivitae fecerunt; et quod etiam doloris remedium quaerat per aliquem modum;" et in solutione ad secundum, ait : "Quod in lege veteri poenitentia habuit aliquam determinationem, non solum quoad dolorem de commissis, sed etiam quantum remedium doloris quaerendum, ut aliquo modo ministris Dei confiteretur peccata sua, saltem in generali." Igitur si etiam de jure naturali erat remedium doloris quaerere, et signa doloris os¬tendere, oportebat in lege naturae hujusmodi remedium esse, licet non fuerit ita determinatum sicut in lege veteri et riova. ;

133.. Bxpresse eamdom docet sententiam in 17, dist. I, quaestione I, art. IX, quaestiuncula III ad secundum ubi in¬quit : "Ad secundum dicendum, quod ante legem scriptam erant quaedam sacramenta necessitatis, sicut illud fidei Sacra¬mentum, (135) quod ordinabatur ad deletionem originalis peccati; et similiter poenitentia, quae ordinabatur ad deletionem actualis; et similiter matrimonium, quod ordinabatur ad multiplicationem generis humani." Haec D. Thomas, ubi quod dicit de matrimonio, non est intelligen-

dum fuisse tunc sacramentum proprie (id est, signum practicum gratiae) sed quasi analogice, quia signum rei sacrae, non tamen practicum t poenitentia vero si erat signum rei sacrae tunc, oportebat practicum fuisse, quia accipiebatur ut remedium peccati, et sanativum mediante contritione suscipientis ordinata per illud signttm in fidem mediatoris.

LUI. Praeterea conclusio haec ex duobus constare videtur Primo quidem ex institutione, quae est ratio a priori, quia in sacra Scriptura aliquod- vestigium invenitur horum sacramentorum pro adultis, ut apud Job capite ultimo inveniuntur sacrificia pro remissione peccatorum amicorum Job; et in Melchisedech invenitur panlB et vini oblatio, quae erat sacramantum praefigurativum eucharistiae : ergo verosimile est fuisse etiam pro aliis hominlbus adultis sacramenta quaedam ad poenitentiae remedium, protestando fidem mediatoris, licet non repugnet illa simul fuisse sacrificia.

LXIII. Secundo autem deducitur conclusio posita ratione congruentiae, quia sicut ad remedium peccati originalis in adultis requirebatur allcujus sacramenti susceptio, quo protestarentur fidem Christi venturi, in quo Justificabantur, et non sufficiebat solus actus.interior; sic ad remedlum peccatorum actualium requirebatur protestatio mediatoris, per quem remedium illorum solummodo consequi poterant : ergo non sufficiebat actus et dispositio intorior, sed requirebatur ordo ad sacramentum protestativum mediatoris, ut reparatoris peccati actualis. Et quia ad Justitiam consequendam non sufficeret contritio et poenitentia, nisi esset redemptor satisfaciens plene, ideo somper necesse fuit contritionem et poenitentiam subordinari redemptori.

LXIV. Ninus autem congruum est subordinari illi solum actu interno, nulla adhibita protestatione Bensibili, cum non applicentur ista redemptoris merita et fides nisi sensibilibus mediis, sicut et in lege gratiae fecit. ITec videtur conveniens, quod peccantibus mortaliter post deletum priginale peccatum, solus interior actus pro remissione peccati sit necessarius, cum lege veteri et nova, ubi major abundavit gratia, et expressior fuit de Christo cognitio, obligentur homines peccata sua aliquo externo declarare, et in illo protestari mediatoris fidem, quo consequantur remissionem eorum; et tamen ab hoc onere fuissent liberi homines in statu legis naturae; esset enim hoc laxare fraena peccatoribus, maxime enim cohibentur a peccando per hoc, quod tenentur aliquo modo declarare peccata sua ut eis remittantur.

UC7. Et hoc non est contra statum • illum, in quo solum erant illa praecepta, quae ex nattira fidei et gratiae dedncuntur. Ex natura quippe gratiae, ut habendae per redenptorem, est ut quoties acquirenda est gratia, acquiratur in protestatione re&etaptoris, cum non sit aliud nomen sub bbelo, in quo salvari nos oporteat : ergo signum externum poenitentiae significativum gratiae redemptoris, necasearium fuit pro illo statu. Verosimiliter etiam necessarium fuit aliquod sacramentum ad conservandum se in gratia, sicut modo eucharistia, quae figurata (136) fuit in sacramento Melchisedech, quamvis de hoc non ita constet.

S01VUHTUB AEflUMJUTA..

LXVI. Sed objicies primo ; Si essent sacramenta praeter remedium parvulorum, vel illa significarent gratiam praesentem, vel futuram; non futuram, quia ad hoc requirebatur peculiaris Dei promissio et institutio, aliter non possent pactum Dei continere respectu fhturae gratiae a se promissae; hoc autem pro illo otatu conveniens non fuit, in quo specialis Dei promissio non fuit tradita : neque praesentem gratiam significare poterant, quia praeter meritum operantis nulla tunc dabatur gratia; oppositum eaim proprium est legis evangelicae; ad hoc autem signandum sufficiens erat externum opus virtutis, non autem peculiar® signum sacramentale.

LX7II. Confirmatur, quia sacramenta, praeter sacramentum parvulorum, hon erant purae necessitatis, sed propter significationem praecipue instituta; ergo oportebat ritus et caeremonias eorum a Deo immediate determinari, aliae non sufficienter significatio conveniret; hoc autem etatui illi non oonveniebat, ut dictum est.

LX7IIZ. Respondetur sacramenta illius status et significasse gratiam futuram aliquando, et praesentem, quae non per virtutem ipsorum,sed per virtutem adjunctae dispositionis dabatur. De gratia futura vestigium habemus in sacramento Meichisedech; et sicut.hoc non repugnavit in eo statu fuisse, sic neque alia similiter prognosticantia Christum et gratiam. Nec inconveniebat tunc fieri promissionem a Deo, et pactum futuri mediatoris et gratiae; sicut etiam fecit Deus pactum oum Noe, et slgnUln foederis posuit : hoo autem etiam sifce determinatione materiae immediate a Deo facta poteratcompleri, sicut sacramentum parvulorum significat mediatorem futurm, nec tamen determinatio materiae a Deo immediate in eo -fiebat-; gratiam autem praesentem significabant, licet non virtute eorum dandam,-, sicut sacramenta veteris legis significabant gratiam praesentem, sed dandam virtuta contritionis; quia vero contritionem oportebat 8ecundumfidem mediatoris valorem habere, extextoo signo adjungebatur,- in quo talis fides protestabatur, et mentio peccati fiebat.

LXIX. Ad confirmationem dicitur, talia 8acramenta fuisse propter necessitatem.et significationem, quia necessarium erat purgari a-peccatis actualibus in fide mediatoris, et protestatione ejus, et simul significari oportebat redemptorem,• ut eum homines colerent, et in ejus fide se Justificari protestarentur; nec tamen ideo determinari oportebat materiam a Deo immediate, quia illa significatio obscura erat, et nimis imperfecta, sicque non tantam determinationem, nec a Deo immediate factam postulabat..

UQC. Secundo objicies ; Nulla erat in illo statu necessitas horum sacramentorum: ergo non debebant poni, si quidem cum ille statusdicatur legis naturae solum.ea quae praecise pertinent, et deducuntur ex natura gratiae et fidei, illi tribuenda sunt. Antecedens probatur, quia heceesitae sacramentorum, vel est in remedium peccati, vel ad acquisitionem alicujus 8anctificationi8, sive propriae, sive legalis, vel ad protestationem fidei Ghristi, quae necessaria videtur pro .omni statu, praesertim post peccatum. Sed nulla ex his necessitatibus sufficiens est ad sacramenta tunc constituenda : (137) orgo. Minor patet, nam ad/^bmqdi^Jeqcati originalis erat quidem necessarium sacramentum; ad remedium vero actualis sufficiebat contritio et dispositio actualis; quae licet Juvari posset per sacramenta, tamen tanta perfectio non convenit sacramentis illius legis.

LXXI. Ad sanctificationem vero, si propria sit, eadem ratio est ac de remedio peccati; si legalis, non videntur ad eam requiri sacramenta, nec in sacerdotibus, quia tunc Jure haereditario cacerdotium ad primogenitos pertinebat; nec in aliis, quia sufficienter Ecclesiae aggregabantur per sacramentum, quod erat in remedium parvulorum. Alia autem sanctificatio non est illis necessaria, nisi quae per actus virtutum sit. Ad professionem vero fidei sufficiebant vetba exteriora, vel sacrificia; et licet ea quae fit specialiter por sacramenta utilis sit ad conservationem fidei Chrieti, tamen pro statu illo imperfecto et obscuro sufficiebat, -per initiationem fidei, quando illo sacramento in remedium originalis quis initiabatur, alia vero multiplicari non conveniebat.

LXXI1. Respondetur ex his omnibus suo modo sumi necessitatem istorum sacramentorum in remedium quidem peccati, quia licet interior contritio sufficeret ex parte ipsiue hominis, debebat tamen ordinari ad fidem mediatoris, quod congruentius fiebat per sensibilem ejus protestationom, licet non Juvaretur ab illo ad hoc ut fieret ex attrito contritus. Et ita contritio et fides requiritur ad Juetificatlonem hominis, non tamquam adaequata ratio, sed in suo genere (scilicet, quantum est ex parte hominis convertentis se ad Deum) requiritur tamen praeter hoc applicatio meritorum Chrieti satisfecientis Deo, ut nos Justificemur, quatenus ipee est principium omaie Justificationis, et ad hoc requiritur ut contritio hominis subdatur alicui sacramento, vel habenti virtutem applicandi haec merita, ut in nova lege, vel protestandi fidem Christi, in cujus merito Justificatio fit, ut in lege antiqua.

LXXIXI.. Similiter ad justificationem acquirendam requirebatur sacramentum, non mediante virtute sacramenti, sed mediante dispositione et fide Christi, cujus illud sacramentum debebat esse signum : ad professionem etiam fidet sacramentaliter fa-

ciendam non solum in remedio originalis, sed etiam in remedio actualis peccati; u- triusaue enim redemptorem Christum esse, et solum per Christum tollit, oportebat protestari.

LXXlY. Tertio objicitur : Tam talia sacramenta nec erant necessaria necessi¬ tate praecepti, cum de tali praecepto non constet; et si nedessitatem aliquam habere deberent, non esset solum praecep¬ ti, sed medii, sicut modo habet poeniten¬ tia respectu eorum, qui mortaliter peccant post baptismum : nec necessitate medii, puia aliis mediis poterant peccata actu¬ alia remitti, scilicet contritione inter¬ na, quae ex peculiari Dei instituto tunc non erat alligata clavibus', aut alteri externo signo, de quo non constat. Bx na¬ tura autem gratiae contritio interior si¬ ne alligatione ad signum externum sancti¬ ficat.

L33lV. Confirmatur i Ton enim potest si¬ gnari tempus, quo obligaret illius sacra¬ menti susceptio; ergo ejus necessitas po¬ nenda non est. Antecedens patet, quia vel obligaret ex peculiari institutione, et de hac non constat; vel- ex natura cei, et hoc nunquam obligat, cum sine tali si¬ gno justificatio interior haberi possit; item quia est peculiare sacramentum.novae logis poenitentia ot confessio peccato¬ rum; ergo (13S)non est ponendum tuie sa¬ cramentum pro aliis ttatibus.

I0QCYI •. Respondetur illud sacramentum pro peccatis actualibus fuisse necessari¬ um necessitate medii, ut ex doctrina S. Thomae supra allata colligitur; et con¬ sequenter necessitate praeceptfc, quia om¬ ne medium necessarium in -oraecento est. Hoc autem non est ex natura gratiae prae¬ cise consideratae, nec ex aliqua peculia¬ ri institutione a Deo immediate f<- c sed ex gratia ut redemptivs. Ex hoc >nia sequebatur eam convenienter tra sfundi non posse, nisi per aliquam protestatio¬ nem externam illius, ex qua dispositio il¬ la contritionis sacramentaliter ad media¬ torem dirigebatur; qui sicut corporeus apparere debebat , in corporeis signis . protostari, ot ejus fidem applicari doce¬ bat.

LXXVII. Ad confirmationem dicitur obli¬ gasse susceptionem sacramenti illius, si¬ cut et alia affirmativa pre^jpta, scili¬ cet semper, sed non pro semper; peculi¬ ariter vero obligare poterat tempore ne¬ cessitatis urgentis, et mortis, et si quo alio tempore a republica seu Eccle¬ sia determinaretur. Quod autem dicitur sj&ciale sacramentum esse logis novae, dicitur speciale sacramentum novae legis esse poenitentiam eo modo quo fit (sci¬ licet, secundum vocalem confessionem factam virtute clavium) at vero sacra¬ mentum poenitentiae alio modo (scilicet, in aliquibus sacrificiis, aut aliqr° a- lio signo, quo saltem in generali se peccatorem quis protestarotur, ot ita indigere, et sperare redemptorom pro il¬ lo peccato) hoc commune est etiam aliis statibus a lege nova.

LXXVII1; Ex dictis colliges in sacra¬ mentis ordipatis ad dolectionem peccato¬ rum actualium in adultis fuisse neces¬ sariam contritionem et fidem, nec sacra¬ menta illa fecisse ex attrito contri¬ tum; hoc enim solum est proprium sacra¬ mentorum novae legis, ubi abundantior gratia ex virtute passionis Christi sa¬ cramentis communicata effunditur, Sacra¬ menta autem vetera ex se non habebant virtutem activam justificandi, sed tota retundenda erat in dispositionem susci¬ pientis : ergo requirebatur ad hoc con¬ tritio, et non sola attritio. At vero in sacramento ordinato ad delectionem peccati originalis non requirebaAur fi¬ des aut contritio, sive ex parte offe¬ rentis parvulum, sive ex parte adulti suscipientis, nisi forsan mortill pec¬ cato alias esset adstrictus.

LXXIX. Etenim originale peccatum, si¬ cut propria voluntate non contrahitur, ita nec propria voluntate detestandum est, sed secundum fidem Ecclesiae et Christi, in qua incorporamur. Unde di¬ cit S. Thomas infra, quaestione LX3XVI, art. II ad primum, quod quia peccatum originale consistit in deordinatione ha¬ bituali, non actuali, non remittitur per actualem immutationem sed per habitua¬ lem infusionem gratiae. Actualis vero, quid por actualem deordinationem commit¬ titur, requirit in adulto (etiam in baptismo) actualem immutationem. Sic di¬ cendum de sacramento illo &egis, non or¬ dinato ad dolationem originalis.

DUBIUM TERTIUM*

UTBUM PASSIO CHRISTI SUERIT CAUSA EPFICIETS SACRAMELTTOHUM ET GRATIAE AUTJOJUOHJM PATRUM ?

Id. Quae satis insinuatur a D. Thoma in praesenti articulo ad primum. Cum enim posuisset argumentum s(135)® Quod passio Christi comparatur ad«sacramenta ut causa efficiens utpote cum per sacramenta applicetur ejus passio; ergo sacramenta non potuerunt esse ante Christum," respondet sanctus doctor: " Qjiod passio Christi est causa finalis veterum sacramentorum, quae ad ipsam significandam sunt instituta : causa autem finalis non praecedit tendore, sed solum intentione." Igitur negat 8. Thomas passionem Christi esse causam efficientem illorum sacramentorum, alias nonsolveret argumentum.

LXXXC. Potest autem haec conclusio intelligi in duplici sensu. Primus est, an passio Christi ante realem sui exhibitionem effective concurrerit ad Justificationem per sacramenta v.etera dandam, sive sacramenta illa virtutem activam ad id acceperint a passione Christi, sive non; hoc enim tractabitur infra quaestione sequenti. Alius sensus est, quod passio Christi in re exhibita sit causa efficiens gratiae antiquorum patrum, et assumat pro instrumentis talis gratiae fiden, ot vetera sacramenta patrum; quae virtute saltem in ipsis manebat.

ICOQCII. Secundo notandum e6t, quod ut docet S. Thomas III parte, quaestione XLVIII Christi passio operata est salutem humanam, et per modum satisfactionis, et per modum sacrificii, et per modum redemptionis, et per modum efficientiae, tamquam Dei virtus, et instrumentum ei unitum. Ea autem quae causant moraliter, cum non moveant nisi mndiante cognitione et acceptatione et aestimatione, cognitio autem extendat Be ad futura et praeterita, non est difficile intolligore, quod id quod est causa moralis, Influat etiam antequam sit mediante scilicet oognitiono. De causalitate vero efficiente dubium est, quomodo passio Christi illam habuerit in omnes hominos; ct an oonxDrShondbar? gratiam antiquorum patrum.

IJDOCIII. Dicimus ergo, quod antequam esset exhibita in re passio illa, physicum influxum et efficientiam virtutis non habuit in illam gratiam et sacramenta; post exhibitam vero passionem physicum influxim habuit in gratiam antiquorum patrpm, et in consummationem ejus, sed non in sacramenta. Prima pars patet quia causa efficiens, sive inatrunentallis, sive principalis, pop potest operari antequam sit. Principalis quidam, quia operatur effective in quantum est in actu et per formam propriam, quatenus est in rerum natura; ei quidem operari sequitur esse, et activitas ex actualitate procedit. Qnamdiu ergo non habet esse aliqua causa, non potest operari. In8trumentalis etiam patet, quia operatur ut mota a causa principali; quod autem movetur est actu, quia motus est in subjecto suscipiente illum; accidens autem non recipitur nisi in ente in actu;

TiXXXIV. Confirmatur, quia quamdiu res aliqua non habet esse in rerum natura, 80lum potest habere esse in intellectu 5 ergo non poterit causare secundum esse in rerum natura, sed secundum esse in intellectu, hoc autem est causare moraliter, et non physice.

LXXXV. Secunda pars probatur, quia passio Christi, post exhibitionem suam est universale principium gratiae, in natura humana, et influit omnem gratiam, quae in natura humana reperitur 1 ergo debet habere influxum in gratiam antiquorum patrum, eumque efficientem et physicum. Esset enim diminutum carput. si in quaedam membra physice influeret gratiam (viiolicet in ea, quae post ejus passionem fuerunt) non vero in ea quao ante ipsum. Item, qui^ consummavit offeotive gratiam patrum, offectivo causando in eis gloriam : orgo etiam cffoctive influit in gratiam eorum, sicut in consummationem talis gratiae.

LSSm. Confirmatur, quia conservatio offectus in esse optime intolligitur por influxum effectivum in ipsum. Cum ergo Christus Dominus conservet gratiam patrum, tamquam universale quoddam principium gratiaasaih natura humana, opor-

tet quod effective illam influat. St non est inconveniens^ intelligere, quod gratiam, quam Deus effecit se solo sine instrumentis, conservet postea mdeio instrumento humanitatis Chri3ti Domini : sicut ei quis teneat manu immediate tabulam, potest illam postea tenere mqdiante forcipe; et *-adem lux, quae producta est ab una lucerna, potest conservari ab alia, si in instanti quo una extinguitur, alia aocendatur.

LXXXVTI. Tertia pars patet* quia sacramenta antiqua cessarunt in passionfi Christi; illa vero quae ante passionem mlnistabantur, non erant elevata ut instrumen* ta Christi; alias pertinerent Jam ad sacrarmenta legis novae, quae operantur in virtute Christi; et multo minus virtus aliqua sacramentorum Belicta in animabus patrum, elevata est a Deo ut instrumentum gratiae, et gloriae eorum, cum ad id nullum fit fundamentum.

SOLVUNTUR AROUMTCTA.

LXXXVIII. Sed objicies primo : Resurrectio Christi Domini est causa efficiens resurrectionis nostrae, quae erit in die Judicii, quia licet habeat distantiam temporis et loci respectu resurrectionis nostrae, virtute tamen divina attingit contractu virtuall omnia loca et tempora, ut ait S. Thomas tertia parte, quaest. LVI, art. I ad tert-ium; ergo similiter passio Christi virtute divina attingit omnia tempora et loca virtute divina { ergo et tempora praeterita et fUtura; et sic antequam esset in re praesens, poterat efficienter operari virtute divina.

L3Q0nX. Confirmatur, quia non minus est in re quod est futurum, quam quod est praeteritum : sed praeteritum potest efficienter agere virtute divina ' ergo et futurum. Minor patet, nam ressurrectio Christi agit in tempora distantia, et in loca distantia virtute divina : ergo praeteritum agit virtute divina. 8ed dices, quod illud praeteritum agit ratione virtutis, quam relinquit in humanitate Christi. Sed contra, nam virtus illa relicta est praesens, et sic non attingit omna tempofra : ergo illa quae attingit tempora et loca etiam distantia, non est virtus modo relicta, sed illa quaerente foc,ta est.

XC. Respondeo, expresse in illo loco dici resurrectionem Christi causam Officientem, in quantum humanitas Christi, quae resurrexit est quodammodo instrumentum divinitatis ipsius. Qiare resurrectio non secundum quod jem non est actu,'sed secundum suum effectum (scilicet, secundum humanitatem rensuscitatam) operatuf effective. Qpod autem attingat omnia loca et tempora, non est quia non existens attingat futurum, aut quia futurum attingat quod est praesens, sed quia illa virtus pro omni tempore applicatur a Deo, et pro omni loco, secundum scilicet quod tempori- coexistit aut loco (licet nonprout compensuratur illi loco, sed illi cooxistit) quia scilicet humanitas resuscitata pro omni illo tempore durat; et sic ressurrectio passiva manons in humanitate causat pro omni tompore.

XCI. Ex quo solvitur confirmatio, praeteritum enim Agit efficienter, non in quantum praeteritum, sed in quantum praesens est per suam virtutem (141) aut effectum, qui ex eo quod permanet pro omni tempore, divina virtute ad omnia tempora, in quibus permanet, apolicari noteSt.

XCII. Secundo objicies 5 Passio Christi efficientiam ha,bet modo in gratiam antiquorum patrum; ergo et a principio habuit, quando illa gratia primum producta est; hoc autem fuit ante ejus realem exhibitionem * ergo. Prima consequentia probatur, nam non potuit incipere habere influxum in gratiam'jam--productam s ergo si,tabet modo influxum efficientem a principio talis productionis illum habuit. Antecedens patet, quia gratia jam proauota non potest do novo pendere ab aliqua causa efficiente, a qua ante non pendebat, quia hoc esset exire et procedere a causa a qua ante non procedebat t hoc autem repugnat, quia quod ast jam in rorum natura, non potest ite um procedere ab alia causa : ergo neque pondere ab illa in esso, et consequenter neque influxum habere ab illa efficienter.

XCIII. Respondeo ne^uado primam consequentiam, et ad probationem negatur antecedens. Ad cujus probationem respondetur, quod gratia semel producta non potest de novo alj alia causa efficienti prinxstoajj^ quae distine-

to influxa concurrat; bene tamen ab alia causa instruinentali, quae non distincto influxu concurrit a principali, sed eodem sibi communicato.

XCIV. In quo deficit exemplum de lucerna supra allatum; lucerna enim quae de novo producitur, non simul cum alia influit in lucem, alias penddret idem effeqtus numero a duabus causis totalibus ejusdem ordinis et generis. In praesenti autem, causa quae §nte influebat gratiam (scilicet Deus) etiam post passionem Christi influit; sed passio Christi incipit de novo influere ut instrumep.tupj divinitatis, unde non distincto influxu facit a se pondere et procedere gratiam patrum, sed otdom causae principalis sibi communicato. Praeterquam quod non est certum, axtincta lucerna aliam numero productam in eodem instanti conservare lucem, quae a praecedenti producebatur, cum ista ab alla numero causa procedat, a qua pendet in fieri et conservari s ergo sicut non manet idem fieri lucis, sic nec idem.conservari»

xmr. Sed quidquid sit de hoc, in praesenti dicimusv quod eadem gratia antiquorum patrum quae antea non pendebat, nec procedebat ab humanitate Christi ut instrumento, nodo procedit et pendet, non tamen secundum novum influxum aut novum procedontiam, sed secundum novum influxum Doi, mediante tamen illo instrumento communicatum. Unde non est novum fieri /Tatiae, noc novum conservari, sed idem alio modo communicatum, sicut eumdom motum aquae quem homo operabatur manu ooln, potest operari manu armata, vel vostita, aut instrumento manui applicato ;. sic quod Verbum Dei secundum naturam divinam communiter cum Patre, et Spiritu sancto influebat vestitum humanitate, influit applicando influxum media humanitate ut instrumento.

XCVI. Tertio objicies : Objectum non existens, sod adhuc futurum efficienter causat intellectionem, seu speciem intclligibilem concurrendo cum intellectu agente; similiter efficienter influit in voluntatem, et non solum moraliter, seu modia cognitione, sed physice : ergo non repugnat rem futuram efficienter ad aliquid concurrero, et consoquontor assumi ut instrumentum divinitatis.

XCVTI. Confirmatur, nam secundum D, Shomam tertia parte, quaestione XLVIII, articulo ultimo, Christus (142) per modum efficientiae causat omnem humanam salutem : ergo et hominum omnium salutem : ergo etiam gratiam antiquorum patrum, aliae non cauearet, egfective omnem salutem humanam.

XCVTII. Respondeo objcetum futurum entitativo, esse intelligibiliter et intentionaliter praesens; unde mediaLte tali cognitione praesenti operatur effective ; physica autem efficiontia intelligibilis et intentionalis, non requirit objectum entitative praosens, ei quidem objectum sit, non operatur in voluntatem per suam entitatem, sed per suam cogniscibilitatem, et speciem relictam in potentia tamquam semen ejus intentionale, ubi objectum ejus praesens est intentionaliter : ergo sive objectum entitative sit, sive non, parum refert ad efficientiam in voluntatem aut in aliam potentiam. Neque efficientia ista moralis est, sed etiam physica, quia cognitio ipsa, ot si in* tentionalitet continens objectum, physica tamen perfectio et virtus et actus intellectus edt; unie physice novere potest, et agere in potentias mobiles a se. Id tamen quod est physicum respectu unius, est morale respectu alterius; physice enim se habet ad potentias movendaB intra se, moraliter autem respectu exterioris effectus; et sic objectum cognitum non effective se habet respectu rei ext.erioris, et si effifientiam habere possit in voluntate; sicut ptiam id quod in genere causae finalis realiter causat ut finis apprehensus, in genere efficientis non realiter causat, aed moraliter, quia non influendo realiter et physice, sed oognoscitive et intsntion§litor ad rem extra comparatur.

XOIX. Objectum autem ipsum extra manens, aut propositum, non effective movet, sed objeotive, aut is a quo proponitur moraliter ; effective auteranon objectum, sed agens eliciens ab objecto species mavet ; et proponens monet moraliter, id est, media cognitione alterius, et non per efficientiam physicam in ipsum. Ipfca tamen ©gnitio movet pfeyslce voluntatem; moralis enim motio ad physicam et realmn reducenda est, et in illa fuhdari $pbet, alias nullum

renies offeotaa anquan hnbernt. cun tanoc hebeat, videlicet, anoren aat odio*, at alia sinilla.

C. Ad confirnatlonatt roepondetur S.Thot*b lntnlllgl do affle l antU ln onr.em huansa salutes, non tomen antequam oseet «MMU illa passio. sed po»l exhlbltlonon suan; ante vero solua erat causa fina¬lis, at in praesenti articulo docet; aut coralio, at in aliis articulis qunoatlonla XLYIII. It hoc satis Insinuat 6. Thonao ibi solutione ad tertlun, ubi docet : • Quod passio Christi, secundun quod coo¬peratur ad divini tat en ejuo, nglt per no¬dus offlclantieai* ergo quandlu non ost corjiaruta ad divloltateo sjus, quia non est assuapta, non agit per xedun officlentlao.

01. ^iartc objicies i Christi poselo praevisa ftiit instronemtua ot sodlun divi¬nitatis ad saluten antlquoran s ergo st efficientiae instruoentolen habere proult. Itan atlas fuit rodanptlva antiquorum pa¬trum otlam ante sui exhlbitlonon ! ergo et effectiva, si quldeo redinere efficere oet.

CII. Confirmatur ex Illo 2ob. III s

CIV. Sespondeo passiones Christi praevlsan solun fuioso ntdlun morale, et lnetrunentun morale dlvinltotls.non vero efficiens physicius, quia nondu* erat exhibita : quod auton fuerit red captiva. non faoit lpMB officientor se habuieeo, quia non erat rede.itlva ln re exhibito, sed quasi sub fldnjuselons; et eic dabatur gratia patribus an¬tiquis sub spe pretii (al flado) unde xomlltor solun rodanptlva orat, ot oonourrobat tunc.

CT. Ad prinam conflrnationen dicitur, loco* Pauli intelligec&uo de propitiati¬one facta respectu praocodentlun delic¬torum, vol noraliter et nodiante fido ante oxhibltioneo tollua norltonin. vel physico ot officiontor post exhibltan, quia tunc ut lnstrunentun divinitatis causabat gratiae reoltteatoo praeceden¬tia delicta, ot ut rcalo protium ornem obligationes solvebat. Illud nutes Apocalyp. XIII, non est necetse lntelllSl do roall offlclontla, sed do morali; vol (ut D. Thcxns lctolllglt ad Sebracos IX, liet. 7, et eap. XII. lect. 17) lnteiiigitur : Qgdmi nundl. quia in figuris occisus est, sou racflguratur. occidi; non roall ter, neo secundun raslcc efficlsitlas.

codantlun delictorum. eto. ergo reopectu ;«c catorum antesedentlun propositus eet Cu-lstue prcprUiator ln snn-aine suoiorgo et virtute sua, ot ln efficientia sua. It cinilo quid potest (lUj)eolllgi ex illo *-pocal. XIII. ubi dicitur : occisus ab origine «arti efficientiam habuit.

CIIS. Confirmatur socundo rdhristus ante exhlbltlonan passionis fuit causa aorltoria gratiae ontiquorua patrun r ergo et effactiva. Antecodens patet, quia ex iteritis Christi gratia illa data est patribus, ollas non habuisset Influxam aliquos ln illam gratian tunc, quando data oet. Oonooquontln voro probatur, non causa neritoria non potest esse post praaniua, sed debet illud antocedoro ot offoctiTo attlnnero; ldoo onlj Thonistao dicant non potulsae Christun "onlr.an aorerl lncarnatlonon Jan sibi dotan per eubecqucntia sarita, quia nerttun non potact oeno post «meatum; ergo sinillter sl Christi passio fuit aorltoria gratiae ontiquorua patruo, dobult habcro offlolontlon ln lllnp, et antecedor* ir.strumentallter efl^clj^ter^^an.

C7I. Ad socundaa oonflrnatloncn rospondoo, cannam neritorlan ln re n;hlbAtax, et secundun causali tat «a offlclont*m in re non antecedere praenitui; seeundua causali tatsa toner, nero lea posse ar.tocodoro. socundun quod ox naritis pro visle aliquid oonfertur; praesertln quando nerita sunt flais illius, quod propter aer ita datur; sicut ln prneeental contingit, quia passio Christi ot incarnatio oet finis gratiae ontiquorua patrua; causa outvn® finalis ln lnteotione antecedit effectun euan, et antequan ln re sit exhlblta. It ldoo dicitur a D. Thoma hio : 1 $iod passio Christi fuit causa finalis veterua nerltorun."

0711. Itaquo norltun roepoctu ojue quod quin neretur, potest se habere du¬pllclter. uno nodo ut dlopoeitio norontis ad illud nroariua, ot ut vio otsesocutle ad illud; alio nodo se fabet ut finis, et praemitto ee habet ut offectus toll narltl; sicut gratia nostra rospectu Christi et norltonin ejus. Quando prl t=o «odo te habet nerlti», non potoet

suiaequi praemium, sed prius delet esse meritum quam praemium; sicut non potest prius esse beatitudo In nolis quam meri¬tum Illius; neo prius Incarnatio, quam meritum incarnationis, cum potius incar¬natio sit principium merendi, et omnis meriti : si vero daretur prius tale prae-m&um, quam meritum,non haleret rationem praeniii antequam meritum exhiberetur, sed gratis intelligeretur dari pro 1111 tempore, (144) quo non solum meritum po¬nitur.

CVTII. Quando autem secundo modo se i- -

habet meritum, lene potest dari prius id, quod meretur intuitu talium merito¬rum iJraerisorum, quia cum siit finis, a-gunt ex praevisione, et sufficit quod sini priora in Intentione, et ita- suffi¬cienter influunt meritorie moraliter quando sunt praevisa, quia, non influunt meritorie disposltive, et ut via ad prae¬mium, sed meritorie finaliter, ;seu ut fi¬nis ejus, quod per meritum datur; noa tamen efficienter tunc concurrunt physi¬ce, cum non sint physice in actu. -

ABIICULUS 17.

Utrum nost Christum deluerint esse alitma sacramenta? ' •. ?

Conclusio est affirmativa.

I. C^iam in corpore articuli sic expli¬cat S. Thomas, ut non soluM probet post Ohristum esse sacramenta, sed quod distin¬cta sint a sacramentis antiquis. Quod e-nim post Ohristum sacramenta deleant esse pgtet, quia sicut antiqui patres salvati fUerunt in fide Ohristi venturi', sic et nos modo salvamur per fidem Christi jam nati et passi; sacramenta autem sunt si¬gna protestantia fidem, in qua justifica¬mur : ergo oportet modo esse talla signa; et consequenter sacramenta. Secundum eti¬am scilicet, quod distincta sint sacramen¬ta, probat S. Thomas, nam sacramenta sunt signa; sed alia sunt signa rei futurae, alia rei praeteritae, aliter enim res an-nuntiatur facienda, aliter facta; unde et ipsa verba passurus et passus, non simili¬ter sonant. St similiter alia sunt signa prognostica, quae respiciunt futurum, a-lia romomorativa, quae respicidnt praete¬ritum : ergo oportet alia esse sacramenta in nova lege, quae respiciunt Christum jam praecedentem* alia in lege veteri, quae rospiciolant •Christum venturum.

II. In his duabus nota duo, quae supra jam insinuavimus. Primum est, quomodo 8. Thomas somper probeVnocossitestem sacramen¬torum ex ordino ad ox or¬dine ad gratiam, cum tamen gratia sit praecipuum eorum significatum*- St ratio hujus est, quia necessitas gratiae ma¬gis se afctendit', quam necessitas 'sacrar-menti, utpote oum gratia pro omni statu justificationis (etiam in qua non essent sacramenta) necessaria sit ad justifi¬cationem, utpote eum sit forma intrin¬seca sanctitatis. At vero sacramenta? cum sint mndia ad acquirendam gratiam, oportet necessitatem talium mediorum non ex ipsa gratia praecise, sed ex mo¬do quo datur talis gratia ostendere. Datur autem gratia per-Christum, et non aliter s Urgo optime probat S. Thomas necossltatam sacramenti ex neoessitate protestationi* fidoi Ohristi, non ex ipsa nocessitate 'gratiae, quae tamquam forma justificationis necessaria ost. Bt quia Christus sensibiliter apparuit, congruontor fit applicatio par sensibi¬lia modia et signa. ;

III* Sooundum quod debet adverti est, quod in sacramentis ost per se reepi.ee-ro Christum ut venturum, vel ut Jam praesentem seu natum, lioet hoc non sit per se in ipsa fide, et ratione.forma¬li ejus, quia scilioet oum sacramenta dentur ut signa, et non‘ut ratio cre¬dendi, por es rosp3.cd.unt venturum, aut praotoritun; ifilon fitttom solam primam

veritatem revelantem. Unde et signa rec¬te dividuntur in prognostica et demonstra¬tiva et rememorativa, non fides. Quare nun¬quam potuit idem sacramentum servire pro signando, et protestando Christo ut ventu¬ro et ut (145)praesenti, et ita abstrahe¬re a praesenti et futuro, sicut dicebat Cabrera; sed sicut sunt diversi status, i-ta et diversa signa, et signum quod est prognosticum, non potest esse romemorati-vum respectu ejusdem, et sub eadem ratio¬ne, nec potest abstrahere ab utroque, cum de ratione signi determinati sit, ut ali¬ud sit pro futuro, aliud pro praeterito, sicut hic dicit 8. Thom$s ex Augustino.

IV. In responfcione ad secundum et tor-tium, ostendit S. Thomas excellentiam nos¬trorum sacramentorum supra sacramenta an¬tiqua, quae in duobus consistit, Primo, in significatione expressiori gratiae et Christi, et hoc explicat solutione ad pri¬num s seoundo, in causditate et continen* tia gratiae, quae non conveniebat illis sacramentis, quae erant ogena ot vacuaele-nenta, et hoc explicat solutione ad secun¬dum. Quod in nostris sacramentis sit ex¬pressior significatio patet, quia illa antiqua solum fuerunt s Umbrae futurorum honorum, ad Hebr. X, nostra autem sacra¬menta sunt : Scomolaria verprum. et insa imago rerum. Ut hoc congruenter, nam fi¬des est magis explicata in hac nova logo quam in veteri : ergo ot sc.cremonta con-voniontia tali statui fidoi dobont osso magis explicata, ot axorossius significan¬tia.

V. St praeterea (quia ut dicit hic 8. Thomas ex Dionysio, V capite coelestis hi-erarchiae) status legis novae modius est intor statum gloriao, ot intor statum lo¬gis voteris, ot ita id quod figurabantur iriLege votori do Christo, ot ojus gratia ac sacramentis, implotur ot repraesenta¬tur in nova. Quod vero in nova adhuc har-botur per speculum et aenigma, in glori-a habotur per speciem. Undo in statu gloriao nulla debent osse sacramenta, sicut nihil orit volatum et aonignati-cun; in statu vero legis novae sacramen¬ta esso oportot, sod non umbratica ot figurativa, sed repraosontativa voro-lram. Undo per se loquendo nostra sacra¬menta sunt rei praosentis, ot sacramen¬ta vetoris logis sunt per so roi fhtu-rao : praosons autom magis exproese ei-gnificabilo est, quam futurum, quamvis por accidons possit dari imago perfecta rei futurae.

VI. Bx quo etiam sequitur, quod ma¬teria sensibilis sacramentorum nostro¬rum perfectius est significativa, quam materia sacramentorum veterum, non con¬siderata materia secundum se, et ratio¬ne significationis quasi naturalis, sed considerata ut subest motioni et insti¬tutioni divinaei sic enim panis et vi¬num expressius ^hristum significant,-quam agnus paschalis. % parte continen¬tiae et cauBalitatis gratiae manifestum est excedere sacramenta nostra, ut Con¬cilia dicunt, et clamat Scriptura, quia illa erant : Vacua elementa, ista vero sunt plena virtutis et efficaciae ex pas¬sione Christi derivata. Unde continent gratiam, non sicut subjectum continet accidens, sed sicut medidina continet salum, et calamus litteras. CAusant au¬tem gratiam ox virtute et motione huma¬nitatis sacratissimae Christi, et effi¬cacia passionis ejus. Bt propterea licet in veteri loge esset sacramentum, per quod sino oporo operantis in parvulis dabatur gratia, tamen adhuc non contine¬bat, nec Causabat illa gratiam, quia non ex virtute sibi communicata id faciebat, sicut nostra, sed Deus ad praesentiam il¬lius, undo non ita perfectum orat.

. DISPUTATIO XXIV.

DE PRINCIPALI EFFECTU SACRAMENTOHJM,
qfUI .EST ORATIA.

ARTICULUS I.

Uferum sacramenta sint

I. Prima conclusio : Nocesso ost dicere, quod sacramenta novae legis per aliquem modum gratiam causent, si quidem per ea incorporamur Christo ; sunt ergo cnusa hujus incorporationis, et consequenter gratiae in Christo. Undo dicit Apostolus Oal. III : Quotquot baptiz&tl estis. Ohrls-

II. Secunda conclusio ; Non. sufficit ut sacramenta dicantur causa gratiae, quod illis adhibitis Deus gratiam operetur, cum hoc non transcendat rationem signi, et sic non transcenderent sacramenta novae legis antiqua sacramenta-'

III. Tertia conclusio : Sacramenta sunt causae gratiae instrumentales, non.principales.

IV. Licet de ratione sacramenti non sit causare, ut supra quaestione LX, articulo primo, late explicatum est, constat, tamen non esse extra rationem sacramenti esse causam rei sacrae, cum unum ex analogatis hujus nominis sacramentum, sit esse causam rei sacrae. Quia tamen in praesenti tractatu sacramenta, de quibus loquimur, habent pro genere rationem signi, et consequenter pro specifica differentia habent aliqUid ad rationem signi pertinens, ot in eo inclusufa, sicut differentia.includitur in genere; ideo S. Thomas supponons sacramenta novae legis esse .essentialiter signa, et talia signa(scilicet,: significantia expresse gratiam praesentem e.t Christum, etc.) inquirit in praesenti, an ex eminentia talium sacramnotorum, quae participent virtutem Christi a bf tisfactionem meritorum ejus, habeant ultra rationem signi.(quod essentialiter constituit sacramentumj rationem causae; ita quod non solum illam significent, sed etiam causent.

V. Et quia significatio, si sit practica, includit aliquid causalitatis, saltem tamquam conditio; sicut pactum de danda, pecunia, aut ordinatio regis causa est eam dandi,, tamquam conditio ad id requisita; ideo S. Thomas loqui se fatetur non solum de eo, -quod est oausa ut conditio, (147) sed quod est causa influens, et.proprie c^usa. Et in hoo sensu affirmant sacramenta esse causas gratiae (videlicet proprie) et habentia ii)fluxum in effectum non tamen ut causa principalis (hoc eat. quae operetur per formam sibi propriam/ sed ut instrumantariis, ..quae operetur per motum causae principalis. Circa hunc articulum plures sunt difficultates» quas specialiter ooortet examinare.

DUBIUM PRIMUM.

Circa primam conclusionem.

AN SACRAMENTA CAUSExT CRATIAM, IT AN HOC SIT DE FIDE ?.

Conclusio est affirmativa.

VI. Pro hujus intelligentia est advertendum, ad Justificationem nostram tria concurrere. faciunt.

Priinn et prlnclpalieslmn ost Cous in-_ fundens et offlciene grati na. i eocundua eat sodiator seu rodorotor. In cujus fi¬ do, ct por cajuo dorlvntlonon gratia leta vor.lt ad no. : <&la dq ftlfl» no« panos acceplnue. Joao I : tortlun e.t diepoeltlo no.tra ut gratlaa loton roclpl- anue. ot applicator noM. gratia por Jo-

711. It hae troe causae, olo in ccnru- nl loquendo, haerotici otlan adr.Htuat: sed ln Ullo axpllcondlo longe orrant. Vaa ox porto diepo.ltlonle r-ontroo oclan fidae requirunt: illnn vldollcat quno oat ean fldaclo corto do divina proaisslone, por qua* tanqunn por nanus dicunt acquiri nobis Juotitlon. t: parte voro Chrloti ponunt Ipsas taliter eatlefocieeo, ot «x ture appllcasso noble sorita, ut aullle eacrasantis lndlgoasue. queo rlrtato lp- elua noble applicant ojue norlta: eod eo- la fido, qua crcdinie ln ous, qui Justlfi- cat isplus. gratlan noble acquiri por Christus, oaquo fide tegi ore.ia poceata noetm. $iare sacrancnta solu* dicunt dc- eorvlro tasqoan objecto, oou elgna quoo- dan excitantia noble fldoa ln Chrletnn. llcot at oonjuncta cur fido dicant «a oe- bo couoaa lnstraaentalse, ut olo colaro videantur haeroeln tuas,at elnpiicas deci¬ piant. Denlqu* e* parte Coi alunt nullus habituale dono* noble lntrlnoecun ab eo dari, quo Justi e ime; eod lpea Cei Jus¬ titia. ot cxtrlnaoco favore noe Juetoe oeeo.

VIII. Cotan hanc pesten cur. veritate Iccleelae pucianto* Conclllus Tridmtlnun lntc «ndeenavlt eoaelono T1 ot 71X. 'aa ecsBlona VI, can. IX : 'SI qulB, Inquit, dixorlt Mia fido lsplun JuBtlflcari, Ita ut lntolllgat nihil aliud requiri, quod ad Juotiflcatlonle gratias coneequondan cooperotur. et nulla ox porto necoeeo os- se SUB euoe voluntatis notu praeparari ut- quo dleponl, anathcca ait.' Xcca quonodo exploditur hacreels de eo quod requiritur ex parte noetrae dlepoeitlonle. Colndo car.ono XI s "Si qulo dixorlt honlr.ee Jue- tlflcori vel eolo lsputatione Justitiae Chrletl.vel eola poccatonin renleelone. excluoa gratia ot chorltato. quao ln oor- dibue oorus por Spiritus sanotua difPiftda- tur, atque Ulle lnhaorout : aut otlan gratias qua Juotlfloairur caso tantus favo¬ res Del, anothona elt Bccc «xclueoi haeroeln de oo quod porto

ad noetran Juotlflcatlor.cn. ecilicet. de dono noble infuso, quod dobot osso ali¬ quid hebituallter inhaerens noble.

IX. Colndo vero eoselono VII, canone V dicit : "81 quis dixorlt eocrai.or.ta propter eoIon fldcn nutrlondon Instituta fuleso, anatheno sit t" Xt oanor-c «II doflnltur i "Continerl, ot dari grati an por sacrancota (1>*8) : ldque ex opere operato • Icco ubi oonfodltur hnrroeis circa aacrononta. dun negat oolur. torri- rc at oxeItantia fldan. eod ut ouusantla lpsen gratia* ax opero operato, et non solan fido».

X. Cio Imo orgo do fido oeoo quod eoemnento oausont gratinn. non tanquan conditio, aut cxcltatlvu» fldol; tu*, quia hoc nodo otlan concio, aut lsaglnoe. aut oacrnxcntn antiqua, ot libri devoti gratia* CAusarent: tus. quia eacraaonta eunt nedla. qulbue Christus noe renovat, ot applicat nobis sarita sua. non rcro eolun fldca excitant; ploroque cnin co- ruo fldeo supponunt, ut ecilicet hl qui accedunt ad eacranonta erodentao occe¬ dant, ot cun notu fldol : orgo har.rooio leta stulta eet. Onde couearo dobont gratias eacraoonta ut vlrtuo Christi, ot ut effloaclan habentia sx Illo; suppo nunt tanen dispositione* ex parte nostra, et sotlonea ex parte Del per Chrletnn In¬ fundentis ln noble cfaorltaten. ot dona quae inhaereant ln asina, et lntrlr.eooe lpea* renovent in genere causae forxi.ll e et habitualis. Ct haec quldon pro catho¬ licis sufficiant.

XI. Contra haaretlcoe eutea Illud po¬ test texi argusentan : Quia Scriptura designat aliquae actiones, quibus pecu¬ liariter gratiae eteolutle acqulsltlocos tribuit, ot lnfalllbllan offectus haban- dun por Illa ut do taptlsxo : Salvos aos fsclt B>r lavacro» ?it. IirT^Ir.-

eucharletla

: Uso i Quo

Joan- XX, et siallla ndts : ergo cua hoc pocullorlbue actionibus trltaatur, et per oas dloatur acquiri leta salue et gratia et ratieoio. cortun oeoo dobet quod non oxoitatlo fldol, quao nuitis a- lils nodis flori potoet, sed quod lstao actlor.es speciale aliquid habent ad ro- aisolonan pecoatorua; ot sic non eolun

significant aut excitant, sed etiam vim habent ad remissionem.

XII. Circa hanc autem voritatam con¬ firmandam plures adducere auctoritates ex Scriptura et patribus supervacaneum ride¬ tur. De his videri possunt Bellarminus libro II de sacramentis in genere; Suarez hic; Cabrera, Uugno, etc.

XIII. 2x his colligitur sacramenta conferre gratiam ex opere operato, non o- pere operantis solum, quod et definit Tri- dentinum sess. VII, can. VIII, quam locu¬ tionem haeretici irrident; tum, quia voca¬ bula ipsa minus sint elegantia, et gram¬ maticis communia; tum, quia dicunt sacra¬ menta solum servire ut signa excitantia fidem, mediante .qua fide provenit nobis justificatio.* St ideo solum ecc opere ope- rantis (id est, fide quae a nobis opera¬ tur) gratiam seu justificationem dari.

duo modi conferendi gratiam aio expli¬ cari possunt, quod cum gratia, conferatur a Beo homini mediante aliqua causa, seu. motivo opere, ratione cujus confertur (nec enim aliter datur a Beo) opus istud seu causa ratione cujus datur, vel est opus factum ab ipso cui datur, et sic dicitur opus operantis, et dari dicitur gratia ex opere operantis, id est, ex opere quo dis¬ ponit se ad gratiam suscipiendam, quia po¬ sita dispositione ad aliquam formam, ta¬ lis forma confertur subjecto : vel opus 8eu causa ratione cujus gratia datur a Beo non est aliquid factum ab ipso susci¬ piente gratiam, seu dispositio illius, sed est opus factum et operatum ab alio exter¬ ne, et quod innititur, seu habet vim ex opere Jam facto et operato ab alio (scili¬ cet ex meritis Christi) non autem habet vim ex dispositione subjecti, aut (149) mediante ipsa Christi applioantur merita, ssd mediante aliquo opere externo, ut dis¬ tinguitur contra propriam dispositionem, et habet vim ex meritis Christi. St gra¬ tia quae confertur ratione talis operis sic sxteme facti, st ex maritis Christi dicitur opus operatum; et hoo ita est cau¬ sa gratiae,.ut in parvulis non requirat actum aliquem ex parte suscipientis; in adultis vero requirat actum, quo non pona¬ tur obex gratiae; et licet non accedat ad ultimam dispositionem, adhuc tamen per virtutem talis operis operati dabitur gra¬ tia; ei vero sit dispositio sufficiens ad gratiam, ultra talem dispositionem, adhuc datur aliqua non cqrrecoonderis dispositlo- ni, sed operi illi operato et externe ap¬ plicato. Hoc e^go modo sacramenta dicun¬ tur causare gratiam, quia praetor dispo¬ sitionem, cui correspondet gratia, ipsi ' ut operi externo correspondet; et ita ex ipso opere operato dari dicitur.

80LVUHTOB ABOUMEm.

XIV. 8ed objicies primo ; Hara ex ver¬ bis Scripturae non colligitur sacramenta osse causas, et habere virtutem ad justi¬ ficandum, nisi vel excitando fidem, vel mediante ipsa fide; ergo sacramenta non sunt causa gratiae condistincta a fide et excitatione ejus. Antecedens proba¬ tur•primo, quia sufficienter explicari possunt verba Scripturae de Justificatio¬ ne sacramentorum, ad eum modum, quo anti¬ qua sacramenta justificabant, id est, quod ad praesentiam illorum.Beus justifi¬ cabat in fide suscipientis : secundo, quia sicut -dicitur de sacramentis quod juBtificant, etiam de verbo Bel et evan- gelio id dicitur 1q Scriptura; nam ipsum evangelium dicitur Bom. I : Virtus Bel in salutem omni credenti; et tamen non aliter ,est virtus Dei in salutem, nisi quia excitat et proponit credenda de Beo: ergo similiter sufficienter dioentur sa¬ cramenta virtutes Bei ad salutem, quia •' excitant ad idem; si enim hoc sufficit ut dicatur, evangelium virtuB Bei, cur non etiam ut dicatur sacramentum ?

XV. Confirmatur, nam I Petr. III di¬ citur : Quod et vos nunc similis fornae salvos facit baptisma, non camis deposi¬ tio sordium, sed conscientiae bonae in¬ terrogatio, in Beum -per resurrectionem Jesu Christi :/ ergo ipsa ablutio carnis non operatur in baptismate salutem, sed fides conscientiae'bonae; id enim signi-' ficarl videtur interrogatio conscientiae In Beum.

XVI. Confirmatur secundo ex Augusti¬ no tractatu LXXX in Joannem, ubi expli¬ cans illa verba : Jam vos mundi estis. oronter sermonem ouem locutus sum vobis. sic dicit : "Quare non ait, nandi estis propter baptismum, quo loti estis, sed ait propter verbum, quod locutus sum vo¬ bis; nisi quia et in aqua verbum mundat, id* est, detrahe verbum, et quid est aqua nisi aqua T" St infra ; "Unde ista tanta virtus aquae, ut corpus tangat et cor ab¬ luat, nisi faciente verbo, non quia dici-

tur, sed quia eraditur T» Igitur non ip¬ sa ablutio, neo ipsa aqua operatur salu¬ tor et gratiae, sed fides seu ipaux erode¬ re. Unde et Augustinus af£ert i» coafir- notioaeo euan dictue Apostoli : fidepurl- flcans corda corna. Act. XT, et otiar Ol- tatui lccun I Det. XXX: * Son camis depo¬ sitio 'sordlun, sed conscientiae bonae in¬ terrogatio; hoc est verbuxDsi,* Inquit Augustinus quo elne dubio consecratur bap¬ tismis ut mrriare possit.

XVII. aeopondstur ad principale argu- cer.tur, negaado antecedens.(150) Ad pri- naa protatlonea antecodentie dicitur, quod in Bcriptura ipeie atls nostris at- tribuitur salus ut causis, quia dicitur per ea, aut ele dari gratian, eicut dici¬ tur Pphoe.Yi ttaviar.s ain lavacro aouac: II ad Dlooth. Ii Ut resuacltss cratinr ou !. De sacra- nentis autesi antiqule necatur ea Justifl- caeso, aut per Ipsa acquiri salutor; sod fuisse vacua electer.ta. et eola signa i di- cltur anis quod : XiMl nd oerfectua addu- xlt lex. Kobr. Vll i orgo si do istis di- cltur abaolute quod eis Justificatur, de illle voro negatur, cur tanen ad praesen- tian illorua in fide Christi daretur gro- tia, aliquid anollus trliult noetrle Seri- ptura, quam antiquis: ot sic facit lota caneas.

XVIII. Ad «ecundan probotionea dicitur, non eodea mdo attribui verbi Dol externo gratian, sicut sacracoutlo. Unde raspon- detur «var^eliun dici virtutan Del, non lnteUlgendo per evangslluu lpsun verbu* excita.'.» nos ai fidea, et proponens illa* noblsi sod ipsan legen gratiae, ot «piri- ton noventon intus cor. San s1 ovangoli- uo donatur solun prout continet docunout» fidel, ot praecepto ordinantia affeetun bunanun, ele «van£sllUB non Justificat, ut dicit S. Dhoaae 1-2, quaest. C7I, art. II undo ot Aucuetlr.ua de spiritu ot littera, cap. XIV et XVII, axponoes Illud Apostoli II Oorlnth. III JAMga 9VCW. IEVi- a» aa&ag-vWSic** : P«r littera» Intel- llgit quaollbet scripturas extra hon»non oxistentoo, otlon :u>raliu» praccoptorua, qualia continentur in arangollo. B* quo ia- fert S. Ihooaa, quod etia* littera evange- lii occideret nlei esset intus gratia ao- nans. Igitur sicilitor s1 sacroacmto solun eeser.t signa excitantia et proponentia fi- de», et carerent clrtute sanante, essent tanquax littera accidate Dt.orgo hoc o-

vltexus. dioendua est, quod evat -eliun ratlons virtutis interioris, ot oacr»- nsnta ratione Tlrtutis Christi, eur.t vir¬ tus onr.l oradonti, non autca ratione ex¬ citationi» ad fides.

XIX. 8»sundo dicitur, quod quando dl- eit Apoetclu» : Praixoiini osse rlrvy tec Del, per ly evargeliu* intolUgit logeo evnngdlcao quae non excludit, eed Includit sacraxenta, et ratione eacra- entoruo, quibas Justificat, oat otlon virtus Del onnl erodenti.

XX. Ad prlBsn oonfirratlor.cn rospon- detur sensu» Apoetoll nonlfosto* videri. quod videlicet baptismis, non socundua quod habot offactun lavandi sordee cor¬ poris, eod socurriun quod per vlrtutcn resurrectionis Christi operatur, solvat noe. ot sic ost interrogatio oonsclentl- ao honaa in Doan, quia cua baptleius sit Janua ad Yltao, baptiratio ipsa oet ouaedao interrogatio oousclontlao bonao ad Deus, intendentis ingredi ad Deu* per Januas boptleal, et sic Dean lnter- rocantle. Itaque Juxta hunc sor.sun op- tine lntelligitor Apostolus, quod qui aesunlt baptiesun non ut sordlun oorpo- rallun ablutio eat, eed ut lnterro-atlo conscientiae inquirentis Deu* ut tibi aperiat, et per illu* tonquan por Januas lngrodlotur od Dean, sic taptism» »al- “ot nos; id tener per resurrectlonen Christi, unde non negat Apostolus vlrtu- tea baptisni ad dar.Aan patias.

XG. Isi secundo alludit Apostolus ad norso Xccleelae, quo toptlsandun lr.ter- rocat, nun vollt renuntiare diabolo, et rospondst se velle. Unde baptisma, non ut deponit sordes camis, sed ut oet u- sus interrogationis ad renuntlandua dia- bolo, sic salvat no»,

XXII. Ad secundan confirnatlonen res- pondetur S. Augustlnus 00 in loco clare adBittero in baptlsno virtut** sanctl- flcandi, lloot «xpllcet (151) eaa non haborl in baptlsno ex vi lpeiua aquae, sod ex verbo Del; non quod excitetur a baptlsno, eed quod acccriat uA eleneotun et fiat eacranontun. Unde in lpeo do¬ nento, uoedente verbo, agnoscit istas sacraaentalen vlrtutcn. piando aute» eubdlt i * Son qui dicitur, sal quia cre¬ dltur,* ipso se Au^ietlnae exponit, <rab- dea» : " Saa et ln ipso verbo aliud eat

onus transiens. aliud virtus nanens.* Iit ergo sansa, quod ipsa* rcrbun, non oocundun «in rstlonon quo dicitur at pro far¬tor (hoc est, aocur.dun eonux) sed sacundun eo* ratione* qua non dicitur noc «nntltur. sed tactun creditur(hoe est, secunda* vir¬tute* divina* et aysteriu» fidei) operatur, non tasen excitando flear, aut noli orto actu credendi, sed secaadu» rlrtaton quan habet a Coo. Sic etla* intelligIt Aogustl-r.un 3. Thonae suura. quaeetione l<X. arti¬culo ГXX.

XXIII. Socundo, objiciunt haorotlcl plu¬ra Scrlpturao tootlnonla, ln qulbua fidol attribuitur Justificatio, ut illud ' £afi-tti tt im rlT». So«. : : iten ! Zll« purificans corda or.ig. Act. X> i lten !

sina oneribus lc.:ls 'objicit otlan Seanl-

S ln verbo vitae: sl ergo nu-.dat ba<— › ln verbo vitae, verbua auter vitae ox fide est, ot operatur excitando fldon; igitur baptlsnuB nundar-s ln Isto vorbo, nundat oxcltando fldon.

XIIV. Bospor.dotur onnln lota tostladr.1-a trlAlicito¥ explicari a Concilio Trlden-tlno sessione VI, oopite VI: * 7ide» dici Justificari, quia ost radix ot furdanca-tua, Justificationi*. Und« Justificat De¬us ner fidem, non tancuan ner »t(«je« cau-•03, sod tanjuna por fandonanto* Justiti¬ae. Alias eola otlan roqulrlt 8erlptura effunloneo SplriVjs edrtctl \r uos-et rltatsa. sliio qua nihil euaue,;. ot -ouara, eide 'qcltxio nor*bua eet Iu 'Daietlpta, /a-

XXV. SoC-iado, explicantur- ista tod*Jn6-\ ni», quod loquuntur d*-fida perfecta, ot fornata oharitats; sic acix fides purifi¬cat, sic facit Justus vlvsve; nec enl» Ju¬stus vivit per fide* non vlns st sine char itate s 8ine aUa(ut Aro sto lue ait)

XXVI. Tertio,' explicantur Ista tcetlDO-nla de fide, ld est. do lego muigolice, quae dicitur fides Christi •? 1° loge nutes etangalica, non sola* sst praecepta* de acta credwdl, sed et diligendi, et bene operardl, et eacre»*nta suscipiendi, vtnde quod dicitur ?er fldea, non excludit alia, quae allle locis Scriptura ronuirlt'ad

"K! ";fc *'

Juetiflcationan. Ad locun Xennlttl res¬pondetur par ly ln vorbo vitaa, intel-ligl de verto dante ulrtuten aquae,s«u lavacro; quod accedit ad elener.tun, et fit socraxxmtux. Hoc outen nor. ost vor-bu» cbnclonatorlu* et «xeltatlva fidei, sod consocratorlu*, et vlrtuten habens ad xurdandnj anima. Undo vorban con cionatorlun operatur excitando flden, verbu* autea coneecratoriuB etlaa cau¬sando gratlan; alias nihil epaeiulo A-postolus dicaret de lavacro ad medan-du», qua* de aliqua conclsne. aut lan¬cino, aut eacranentls antiquis,

XXVII. Tertio objicitur * Sncresen-ta non poscunt cauonre ox oporo operato: ergo non sunt causa gratiae. Antece¬dens probatur: tua, quia sacranenta ex¬igunt dlepooltioncu suscipiontla, ot socuniun ojus xar.ouras gratiae confe¬runt; sl «iter ex opere operato confer¬rent erat ia*, non requirerent disposi¬tione», ratione cujus m* conferrent; tu* otia*, quia si sic oonfcrront (15?) gratlan, possent infantibus sacrancr-ta dari, otlan praotor baptlccu*, ot augo-ront in ole grotlan, quod fleri r.on vl-

X$TIII. Condlrmtur. nan nl ex opere operato conferant gratia* aacraier.ta, vel ratione fornalie oonferunt. vel ra¬tione natorlalis; non ratior» fornalla, quia hoc sst relatio rationis, ld est, significatio, quae non est aliquid rea-le; nec ratione na terlallo; tu*, quia, aqua sine verbo at dicit Augustinus noc ost nlol equa, nec causat aliquid spi¬rituale; tun, quia Illud aaterlale ost ontltaa quoqdac naturalis, cal non con-vonlt per.ee causare gratia*, quae est *up«r ontien Ua«*«ntltateo. et accidit 1111 elevari ad ordino* sapornaturalse: ergo non est por se ln tacroner.tis cau¬sar* gratias.

XXIX. Beapondetur, quod Cousalitas * ox opere operato non excludit opus ope¬rantis ut dlspooltlon«n ad gratlan, sed excludit ojne operantis ut ratione» principale*. et qoael effectiva* haben¬di gratia*; eeu c«cludit, opun operan¬tis ut principlun a quo habeat via oa-on, cu* illa» habeat ax noritls Chris¬ti. Kon otlan Ipse Deus, quando causat offoctlve principaliter gratlan. non excludit dispositionem suscipi®tls.

neque; agentia: naturalia dispositionem ma--,-, tepiae* s conferunt ergo ex opere operato, qu}.a tenent ee. ex parte virtutis Christi conferentis gratiam silbjeCto didposito. JSt -etia» qirla jccniferuht ultra propriam .dis-positonem,?. conformiter tamen et. .propor- 'tionaiiter ad- illam,' non sine illa; si autem daretur ififanti^eucharistia*. au¬geret ip eo gratiam; quod' et allqpando far¬ctum est in-.Sccleeier iLlia vero paq^amenta-eis dare non expedit; -qiSia requisita ad illa in infantibus non concurrunt. •

XXX. .Ad confirmationem respondetur, quod quando quaeritur, an ratione formalis causent sacramenta Vel rationo materialis, ei ly ratione dicat formalem rationem et causam, nec unum nec alterum est ratio causandi, sed motio divina cis impresa t ei autem ly ratione dicat rem assuptam et motam ad causandum, dico esse totum sacra¬mentum (id est, materiale ut subeat forma¬li) et.sic non sola aqua sine verbo cau-sat,' nec entitas naturalis per se causat gratiam, sedper elevationem et motionem; et sic ista est per se ; "aeramenta novae, legis causant, quia ly sacramenta novae legis, non supponunt pro sola entitate materiali sacramenti, sed pro illo materi¬ali ut moto et elevato a Spiritu gratiae; sicut haec non est per se :Aqua calefacit, bene tamen haec est per se ! Aqua calida calefacit; et haec non est per se : Oaro sanctificat; haec tamen est per se t Oaro Verbi sanctificat.

. Quarto objicitur J In sacramentis fides exigitur : ergo magis ipsa justifi¬cat quam sacramenta, sl quidem similior est et propinquior gratiae quam sacramen¬ta: imo cum fido sine sacramento salvatur homo* cuto sacramento autem sine fide nun¬quam i etgo magis operatur fides quam sa¬cramentum..

XXXlI* Confirmatur, nam solus Deus no¬vit corda hominum, solus Deus est qui di¬mittit peccata, neque rebus et signis ex¬ternis gratiam quam obligavit : ergo sa¬cramenta non justificant, sed Deus ad praesentiam.illorum.

XXXIII. Confirmatur secundo, nam non est do fide gratiam esse qualitatem inhae¬rentem in anima t ergo neque est de fide causari per sacramenta. Antecedens patet, quia gratiam esse habitum et qualitatem, solum tamquam probabilissima quinio admit-j.titur i-iPUlBmehtikk unic^i. p.erpomna $ri-oita$e r oTigoVT (1^3)

:• XXXIV. Bespondetur negando oomsenuen-tiam argumettti;'JJ.(i6t enim fidas, sit si-miltor -gratiae 'in. eptitqte et^iritua-litate,: non ^amerr/ih. motione et; causali-tatel inetrumbntali' a fleo suscepta, ' quia llpetoDeufe 'posset "assumere, fidem ut ins-trumeatum-^fetjfic^ndj,, sicut sacramenta, placuit tamen illi'p0r humilitatem oar-nis salvare noe, et ita subjiol nos sen¬sibilibus propter ip^um; siout otj car-nem sensibilem propter nt*veump££t, non autem angelicam naturam i et. anima si¬milior est Angelo in entitate', non ta¬men unitUr ei, sed codpOri, o^i cppgru-entior est in ratione formeA, qoam Ange¬lo. \ ; ; ' • 5 \i

XXXV. Quod vero dicitur, sacramentum sine fide non causare, Ve.ns tamen fidem sfae sacramento justificare respondeo,-, fidem sirie' 'rfitohriteiftb ibi te Vel Jinvc.tp non justificare, sicut neque fidem sine operibus; -sacramentum etiam sine fide, 'tamquam sine dispositione subjecti non Justificat; non tamen-hinc sequitur fi¬dem operari Justificationem, sed sacra¬menta disponente fide*

XXXVI. Ad .primam confirmationem didi-tur, Deum solum Justificare et dimitte*-re peccata, ut causa principalis; hinc tamen non excludi humanitatem Christi ut instrumentum conjunctum, et sacramen¬ta- ut separatum; neque ideo Deus se Al¬ligavit signis externis/ qttia sine illis si velit justificare potest; ordinavit tamen ut per illa oausacet suam gratiam, ut potentiam suam amplius manifestaret in rebus humilibus. Unde per sacramen¬ta homines non abstrahuntur a Deo, Ut dicit Calvinus sed magis ei -subdantur, quia rebus et legibus ab eo ordinatis subjicimur.

•XXXVII. Ad secundam confirmationem respondeo, probare etiam argumentum, quod Deus non causet gratiam, si quidem illa non est qualitas : igitur sicut est de fide gratiam Dei aliquid esse, quiquld illud git, et est de fide diffundi et causari a Deo in nobis tamquam semen Dei, sio eodem modo est de fide causari a Deo per sacramenta, quidquid illud sit, quod causat. 8ecundo tamen dicitur poet -Conciliari 4|» fide esse

quod Justificamur per aliquid inhaerens in anima, ut ex sessione 71, canone £1, supra retulimus.

DUBIUM SECUNDUM.

UTRUM OMNIA SACRAMENTA HABEANT PER SE, SALTIM SECUNDUM RATIONEM RENERICAM, CAUSARE FRiMAM GRATIAM, PACXREQUE EE ATTRITO CONTRITUM ?

XXX7III. Cujus intelligentia pendet e* duobus. Primum eSt, quomodo intelligamus primam gratiam, quando dicimus per se conferri ab omnibus sacramentis ; secundum est, quomodo intelligatur sacramentum per As causare. Est enim certum apud omnes, . sacramenta alia esse vovorum, alia mortuorum, et sacramenta mortuorum dicuntur, quae secundum peoullarem suam rationem sunt ordinata ad causandam remissionem pecoati, et primam gratiam : sacramenta autem vivorum, quae sunt ordinata ad augendam, vel perficiendam gratiam, et ideo praesupponun subjectum jam habere gratiam, et coneequenter si sacramenta mortuorum applicentur homini existenti in gratia, augebunt, -aut perficient in eo gratiam; nec enim frustrabuntur effectu suo : si vero gratiam non inveniunt in subjecto, sed tamen invenitmt dispositionem non resistentem noc ponentem obicem, pro certo habetur conferri illi tunc primam (15*0 grr.tiem ox opore operato sacramenti, sou ex vi propria; alias nunquam ista sacramenta possent conferre effectum, ad quom primo et per so ordinantur- ox vi at ex opero operarto ipsius sacramenti : ut orgo illam ionferrant, oportet aliquando non praesupponere in subjecto contritionom ot gratiam, sed facere ex attrito contritum.

XXXIX. Praeter hoc fere certum est etiam, et apud omnes receptum, quod sacramenta vivorum, et quas per ss et decundum suam specialem institutionem ad augendam 8eu perficiendam gratiam ordinantur, aliquando saltem per accidens conferant gratiam primam, quia videlicet cum de se ordinentur ad gratiam perficiendam, seu sub modo perfecto causandam, potest contingere quod in subjecto de facto non sit gratia, quamvis putet bona fidei gratiam ines86. et cum ponat^oSi^opi, gallas putet se habere dispositionem requisitam pro tali sacramento, recipiet primam gratiam in re ab illo sacramento vivorum. Hoc, inquam, fere apud omnes certum est, quia bspressis verbis traditum a D. Thomae Infra, quaest. LIXII, art. 711 ad secundum, et quaest. IXXTX, art. III, in fine corporis, in quibus locis clare docet ı * Confirmationem et eucharistiam adulto axistenti in peccato, cujus conscientiam non habet, vel etiam si non perfecte contritus accedat, dummodo non fictus accedat, conferre remissionem peccatorum.

XL. Status ergo controversiae hio est, an supposito quod quaedam sacramenta sunt secandum speciales rationes instituta ad primam gratiam,, alia ad secundam, et non repugnat haec, quae sunt ad secundam gratiam, aliquando conferre primam, an videlicet illam conferant omnia per accidens; an vero saltem secundum generioam rationem omnibus sacramentis conveniat per se conferre primam gratiam. Et dicimus explicationem hujus quaestionis, et conclusionis ejus ex illis duobus pendere. I.gitur quoad primum.

XLI.Notandum est, quod prima et secunda gratia non distinguuntur tamquam duae gratiae, sed tamquam duae rationes, seu formalitatea aut effectus gfatiae. Ut enim S. Thomaa ait articulo sequenti: n Sacramenta habent distingui eocundum speciales effectus gratiae," et quaest. LXUI, art. 711 ad primum dicit ' Primum cffoctum gratiae osse remissionem peccatorum; haboro autem "alioa effectus, quia sufficit ad hoc quod promovoat hominem per omnes gradus usque ad vitam aotomom :n ot ita isti effoctus, sou fotmalitates, quamvis secundum se ot seorsum videantur aliquam distinctionem, sou oppo8itionom habere, ratione cujus sacramenta, quao illos specialiter respiciunt, distinguuntur inter so tamen in ipsa substontia gratiao uniuntur tamquam in una entitato, cujus ipsi sunt effectus aut formalitates.

XLII. Hinc ost, quod prima gratia poteAt conAiderari, dupliciter, uno modo ut explicata in primo effectu gratiae. 8ou fornalitate illa primae, secundum quod opponitur, aut distinguitur a secundo effectu, .il^formaljLjfeate explican-

te secundam gratiam 5 alio -modo potest con¬ siderari prima gratia ut.in ipsa substan¬ tia gratiae continetur, et in produotione gratiae quoad substantiam oontinetur pro¬ ductio ipsius quoad modum primi effecgus, licet ipse primus effectus, et formalitas primae gratiae, ut primae, non sit ratio produoendi grati%$.

XLIII. Sicut forma panis in eucharisti-a habet per se producere corpus ®hristi, ut est in Ohrieto, et consequenter animam et. sanguinem, licet (155) vi verborum, et tamquam rationem formali producendi non habeat producere sanguinem, et e contra est in forma calicis. Et ita forma-panis, licet non directe et explicite habeat pro¬ ducere sanguinem habet tamen producere il¬ lum prout continetur in corpore, quod per se producit ut est in Christo, et ideo per se habet producere sanguinem, id est, habet ad id virtutem, licet non ex vi ver¬ borum. Sic stat bene, quod sacramentum habens per se producere substantiam grati¬ ae, habeat per se producere primam grati¬ am, ut continetur in substantia gratiae de novo produoibill, licet directe, st se¬ cundum propriam rationem attingendi grati¬ am, non primam, sed secundam gratiam ex¬ plicite habeat producere.

XLI7. Et similiter in naturalibus homo generat hominem totum, et secundum omnes rationes in eo inventas, et similiter coe¬ lum, et similiter Deus, licet unicuique co¬ genti sua formalis et distincta ratio a-gendi conrespondeat : et Ita dicitur quod Petrus generat Petrum, et non hominem; ho¬ mo generat hominem et non animal; animal generat animal et non corpus : sic stat quod Idem sacramentum secundum rationem communem respiciat substantiam gratiae pro¬ ducendam, et consequenter omnia quae comi¬ tantur talem substantiam; secundum peculi¬ arem .tamen rationem respiciat pro ratione formali producendi secundum effectum, seu formalitatem gratiae, non primum.

XLV. Quoad secundum notandum est, quod per se producere aliquem effectum duplici¬ ter eumi potest, uno modo taliter, quod ly per ee dicat rationem formalem, seu mo-tivam attingendi effectum : alio modo, ita ut ly per se dicat terminum, seu objectum in quod potest virtus activa. Omne enim quod intra sphaeram alicujus virtutis con-tinetur, dicitur perae ab illa fieri, quamvis sub alia ^ cioj^e, i^.a i£i attlng^-gatur. Satione primi-, homo non producit animal, eed hominem, et coelum non pro¬ ducit hominem, sed corpus, quia illae sunt rationes formales agendi talium a-gentium : ratione secundi, homo producit tdtum quod eBt. in homine, et coelum to¬ tum quod est in homine, et intensio pro¬ ducit qualitatem,- et modius qualitatis; illam, rfctlone communi alterationis; hanc, peculiari ratione intensionis, quamvis ratio agendi ipsi non sit qua«-lita.s, sed perfectio qualitatis.

XLVI. Oontra 1 Etiam per accidons dicimus effectum aliquam produci, aut quia ille effectus non praebet rationem formalem, licet ab illla causa attinga¬ tur x sicut homo per accidens caueat animal, intensio per accidens caueat qualitatem; aut quia effectus ille non est intra sphaeram alicujus virtutis, sed ex adjuncto aliquo per accidens se¬ quitur; sicut monstrum non per se sequi¬ tur ex semine, aut eX coelo, nec calidum infrigidat nisi per accidens (id est, per antiperieta8im) et album per acci¬ dens aedificat.

XLVII. Vel ut melius dicatur, per ac¬ cidens causare gratiam potest dici, vel per accidens respectu efficientiae, quia videlicet ipsa virtus agendi per se non sufficit attingere, et influere in effe¬ ctum, sed dbet ei alia adjungi; vel per ^accidens dicitur, non respectu efficien¬ tiae, sed respectu dispositionis per se requisitae, aut respectu concursus can¬ narum. Nam quando ignis cadit, verbi gratia, et comburit materiam; licet ille concursus materiae et ignis sit per ac¬ cidens, tamen combustio ab igne non evt per accidens effective, quia per se ha¬ bet ignis comburere. Sic licet per ac¬ cidens sit respectu sacramenti (eucharis¬ tiae (156) consequitur primae gratiae productio.

LY« Sicut generatio habet'producere quandltatem, ut consequitur ad Substan¬ tiam, et augmentatio habet eamdem produ¬ cere secundum quod, est aliquid additum, et non debitum substantiae ; et sicut alteratio speciei habet producere qua-litatem de novo per motum in subjecto, inteneio autem habet producere perfecti-onem qualitatis; quia tamen ex generica ratione alterationis habet etiam produ-cere substanti anljV^ Litatis, si illam

verbi gratia) talem dispositionem, id est, scium attritionem otun bora fide ponere, tamen non erat ei per aocidens gratiam ->aie, sed ut instrumentum divi¬nitatis id faciet.

XLVI7I. Dicimus ergo, quod saora-menta legis novae, ex hao ratlono ge¬norioa qua sunt legis novae, habent per se producere primam grntiom, non sumendo lr per so3 pro ratjone forma¬li (id enim peculiari ratione quorum¬dam caoramentorum convenit, sci.licet baptisme et poenitentiae) noo sumende primam grat am prout explicatur in ef¬fectu primo gratiae, sed ut continetur in substantia gratiae, eed ut contine¬tur in substantia gratiae de rovo pro-duoibili. Et ratio hujus est, quia sa¬cramenta nostra ex vi rationis saera-mentaiia habent oausare substantiam gratiae; taliter quod habent vim illam producendi de novo, et quoad totam en-titatem suam. Etenim sacramenta pas¬sionis Christi, virtutem ipsius parti¬cipant; virtus autem Christi ad totam substantiam gratiae est, ita et 5n sacramentis; alias enim si virtutem non hac enent eb ipso causandi gratiam, et3an quoad substantiam, nunquam pos¬sent (etiam p*r aocidons) illam produ¬cere, quia su:. ..Jactum. bona fide *oosdit Er ht.o eniai quod subjectum sic? sit d;spcxl-nm, noli aooresoit virtus 5psi caus'c aponti; ergo si non est intra sphaeram acti vitatIs sacramenti pro¬ducti?. gratiae quantum ad substantiam, non prbeiunt illam producere, quantum-cumque M-.bjeettun disponatur.

XLIX. Igitur dicendum est, quod pro-duoere gratiam ipsam non solum quoad modum, eed etiam quoad substantiam, oontinetur intra latitudinem et sphae¬ram virtutis saoramontorum; sio enim absolute Ccnoilia et Scriptura docent, sacramenta novae legis oausare gratiam, qua6 propositio absoluta non deberet concedi, 3i non possent ipsam substan¬tiam gratiae producere. Et sio S. Tho-rnas quaaat. LX1IX, aro. 1 ad secundum sit, quod: "Bx virtute cua eucharistia non solum habitum gratiae hab-u dare, sed etiam actum excitare.n Igitur sj. omnia sncrumonba, Ipsa ratione ?a-oramont1q (Hije^iam quoad substantiam, et in ipsa gratia quoad substantiam oontinetur primus effectus gratiae, qui est remissio peccatorum, neo potest produoi de novo ipsa gratia, nisi subjecto praebeat istum primum effectum, manifestum est, quod per se habeant primam gratiam producere ita quod quando Illam producunt, non per aoci-dens producunt (sicut in antiperistasi) sed virtute sua illam attingendo effeo-tive, et non ut causa per accidens.

L. Quare quando communiter diount theologi, sacramenta vivorum posse per accidens oausare primam gratiam, ly par aocidvins potost ^eneri vel ex parte oausao agentis, ita quod ipsa sit oausa por acoidons, sicut quando calidum por antiporistasim oausot frigus, vel semen causat monstrumj vel potest teneri ex parte causae dispositivae et materialis, ita quod ista dispositio est -por aool-dens respectu talis agentis; ea tamen posita por se causat offectum, sicut verba consecrationis per se producerent oorpus Christi, si in re non esset, et actio intensiva per se producit quali¬tatem, si illam productum non invenit, quamvis per accibons hoo contingat res¬pectu talium suojeotorum: sacramenta er¬go non oonferunt primam gratiam primo modo tamquam os usae per aooidens, beno tamen seoundo modo; hoc t-omen non tol¬lit, quin per se illam producant, sicut ct per sa illam producant, sicut et per se producunt gratiam quantum ad suam substantiam. (157)

SOLVUUTUR ARGUMENTA.

LI. Seu objicies primo: Aliqua saora-menta novae legis (ut baptismus et poe¬nitentia) sunt per se instituta ad remit¬tenda poocata, ot causandam primam gra¬tiam; alia voro non sunt por se institu¬ta ad remittenda poocata, sed ad augen¬dam gratiam; ergo ista quinque saora-monta per ao non habent causare primam gratiam, et remissionem peccati. Patet oonsoquentia, quia por so solum competit sacramentis id quod ex institutione oon-venit; -Tg.o sunt per se instituta ad o.ugondam gratiam, et non ad remissionem peccati, non oauvant por se primam gra¬tiam. Antecedens nutem ab omnibus tradi-

tur- sttoramento-

rum oonstat, quia baptismus est ad tol¬ lendum originale, et aotuale adultorum non baptizatorum; poenitentia autem ad ad tollendum mortale baptizatorum; re¬ liqua neo ad mortale, neo ad veniale tollendum sunt instituta; unde et quae¬ dam dicuntur sacramenta mortuorum, quia dantur mortuis in peooato ut habeant vitam, quaedam vivorum quae dantur ha¬ bentibus gratiam*

LII. Neo valet dioere, quod sacra¬ menta vivorum conferunt primam gratiam seoundum rationem generloam, lioet non seoundum speolfioam* Contra hoo enim est, quia ratio differentialis nunquam repugnat rationi generioae, quam oon- trahits ergo si euoharistia, verbi gra¬ tia, habet ex ratione generioa oonfer- re primam gratiam, non potest illi re¬ pugnare rationem specifica; repugnat autem ox ratione speoifica et differen- tiali ocufarre gratiam secundam, sou gratiam cibantem; ergo non potest ex ratione generica conferre primam gra¬ tiam.

LIII. Confirmatur; Quod oonvonit ra¬ tione generica alicui, convenit ei simpliciter et essentialiter, et conse¬ quenter oppositum non potest ei conve¬ nire per se, etiam ratione differentia- li, sed ad summum per aooldens: ergo si euoharistiae, verbi gratia, convenit ratione generioa oausare primam gratiam, non poterit convenire oppositum, sci¬ licet, causare secundam, et non primam, ex ratione aliqua differentlali, et sio ex propria et speoiali ratione non ha¬ beret saoramentum eucharistiae oausare secundam gratiam, et non primam: itam- que deberet dici de illa, quod absolute et simpliciter oonvenit ei causare pri¬ mam gratiam, si quidem convenit ratione generis.

LIV. Respondetur distinguendo conse¬ quens principalis argumenti; quinque sa¬ cramenta per se non habent oausare pri¬ mam gratiam sub formpli ratione primae gratiae, seu primi effectus gratiae, conoedo; sub formali ratione substantiae gratiae, in qua vlrtualiter includitur primus effectus gratiae, seu prima gra¬ tia, nego. Ad probationem oonsequen- tiae dicitur, quod sacramentis solum competit, quod ex institutione sua oom- potit; ex institutione autem sua et oonvenit causare substantiam gratiae, in quantum sunt saoramenta evangelioa, et oonvenit talem offectum gratiae oau¬ sare, sou sub tali formulitate et effec¬ tu gratiam attingere, in quantum talla aut talia sunt sacramenta. Et hoo est convenire illis ex ratione generioa oau¬ sare primam gratiam, non ex ratione spe- oifioa, quia videlicet ex ratione gene¬ rioa habent attingere non primam gratiam sub explicata et formali ratione primae, sod sub ratione substantiae gratiae, quam...

Dana le fasciculo 19 du OursuB Theologicus de Jean de at. Thcaaa, deux pagea ont M mnlhourouaenent omiaea. Veuillec dono Intercaler ee texte a la fin de la page 123, inEdaiotcxcr.t onrdo lo nvciero (156) do l'4dition Vives. O'eet & ln fin du poragraphe ZLVII.

r

in subjecto non inveniat, producit illam do novo Bub alia tamen formali ratione, · quam alteratio, quae est species * sic sacramenta vivorum habent quidem ex peculiari et differ.entiali ratione producere perfectionem et augmentum gratiae, tamen ex genetica ratione sacramenti evangelici habent substantiam gratiae producere, et ideo 8i illam non inveniunt in re productam, de novo faciunt, sub alia tamen ratione quam sacramenta mortuorum, quaeillam de novo habent producere ex propria et differentiali ratione.

LTI. Quare ex ratione generica habent sacramenta producere per se primam gratiam, seu gratiam quoad primum effectum; non si ly per se sumatur pro ratione formali ' producendi, Bed si ly per se sumatur ut distinguitur cohtra causam per accidens, quia videlicet sub ratione formali attingendi substantiam ipsam gratiae, habent virtutem in se producendi ipsam primam gratiam, si subjecto desit,.etnon habeat repugnantem dispositionem,

LVZZ. Et ita inter sacramenta vivorum et mortuorum in ordine ad producendam primam gratiam haec est differentia, quod sacramenta mortuorum respiciunt ingratia a se producenda sationem primae tamquam ex parte objecti specificativi, quia instituuntur ad remissionem peccati et remotionem oulpao, quod non possunt, nisi pro formali et spocificatlva ratione respiciamt rationem primae. At vero sacramenta vivorum, ex ratione sua differentiali nullo modo respiciunt primam gratiam, ex ratione voro genorica non rospiciunt primam gratiam, ita quod ly. prima teneatur, ex parte rationis formalis specificantis, cum sub ratione gpnerioa, non specifica rospioiant gratiam, sed respiciant primam gratiam secundum quod esse primam provenit illi ex conditione subjecti, quia videlicet per se habent producere siibstantiam gratiae, et ita ei desit subjecto, illa gratia remanet prima. Une in hoc sensu dicitur per accidens illam causare, quia per accidens est illi, et ex parte sibjecti talem esse dispositionem, ut gratia cujus substantiam habent producere sit prima illi subjecto.

MIII. Sbc quo solvitur replica argumenti, ratio enim differentialis non «t quomodocumque producere secundam gratiam in eucharistia, sedprodupere illam tamquam ex ratione formali specificante. Hatio autem generica non est producere primam gratiam, tamquam ex ratione formarli specificante, sed producere substantiam gratiae, et consequenter si talis sit conditio subjecti producor.-| primam* hae autem rationes non sunt contrariae aut repugnantes.

LIX. Ad confirmationem similiter respondetur distinguendo consequens ; si ex ratione generica habet producere primam gratiam, non potest ei convenire - oppositum (scilicet causare secundam) distinguo; si causare primam et secundam sumantur secundum oppositas rationes efe formalitates, concedo; si non sumantur secundum oppositas (159) rationes, nego. Ut autem sint oppositae rationes, oportet quod utraque sumatur secundum quod est ratio specificativa formalis; habere autem producere secundam gratiam ex ratione- formali specifica, et primam gratiam non ex ratione formali specifica, sed ex ratione producendi substantiam gratiae, quae respectu subjecti non habentis illam redditur prima, non est ei oppositum. Neo propteira dicitur, quod absolute et simpliciter debet causare primam gratiam eucharistia, quia non hoc habet ex ratione formali producendi, et ex propria et speoifica ratione, a qua unumquodque denominatur simpliciter et absolvite; sed habet hoc ut contentum in ratione formali producendi substantiam gratiae, quae respectu subjecti non habentis gratiam prima eat; sicut in exemplo supra posito de intentione, et transubstsntione apparet.

LX. Secundo arguitur : Sa0ramenta sub nulla ratione habent vim causandi gratiam nisi ex divina institutione : sed Christus Dominus nullam institutionem sacramentorum fecit secundum rationem genericam omnibus communem, sed secundum specificam, ut .baptismi, confirmationis, etc. ergo causare gratiam non convenit sacramentis secundum rationem generioam, sed secundum speciem suam, et solum dicitur omnibus commtme esse causare gratiam, quia singula sunt instituta ad aliquam, gratiam, causandam; st ideo abstrahi potest causatio gratiae in communi, abstrahendo a prima vel secunda gratia : haec autem abstractio est speculativas, et non practica, quia

practioa institutio respicit determinatos fines, et in particulari, non rationes generieas, nisi quatenus in specificis continentur : ergo ex Institutione practica sacramentorum non potest inferri quod seeundum ratioham generioam habeant practicam virtutep causandi primam gratiam, licet speculative abstrahi possit ratio quaedam generica, in qua conveniunt omnes specifioae rationes causandi sacramentorum.

LXI* Confirmatur, quia ut determinat Tridontinum sessione VII, can.-.VX, sacrar* menta novae legis continent gratiam, quam significant, sed aliqua sacramenta non significant, practice primam gratiam, ut eucharistia, confirmatio, etc. ergo neque causant illam, etiam secundum rationem generioam non habent illam practice significare.

LXII. Respondetur distinguendo minorem; Christus Dominus nullam institutionem saoramentorum fecit secandum genericam rationem seorsum et separatim a specifica ratione, concedo; inclusam in specifica ratione, nego. Instituit enim ut sacramenta essent causae gratiae quoad substantiam gratiae,- et secundumsuae speciales rationes talis gratiae, seu tali . modo attingendo gratiam, ex qua institutione habent causare substantiam gratiae in subjecto non habonte illam si non habeat dispositionem repugnantem; et tunc erit prima gratia in illo subjecto, licet ex parte rationis formalis non habeant sub ratione primae gratiae attingere gratiam; sed.potius quia substantiam gratiae attingunt, habent ex consequenti primam gratiam in subjecto facere, non tamen ut causae per accidens illius. Quare sicut practice habent virtutem producendi substantiam gratiae, ita practice, et non s olum speculative habent producere primam gratiam, si subjecto desit.

LXIII.. Exemplum est in verbis consecratoriis eucharistiae, quae practicam, (16o) et non solum speculativam virtutem habont producendi corpus Ohristi, etiam quoad substantiam, si illud alias non essdt in rerum natura, quamvis de facto nunquam id facient, quia corpus Ohristi semper est in rerum natura; et tamen noepar accidens, sed per se, eo ipso quo acceperunt virtutem substantialis actionis, habent substantialis actionis, habent substantiam corporis "hristi Dominicattingere t sic sacrarmenta, eo ipso quo eup(b) ir atfi \uta ad causandam substantiam gratiae, caupare illam possunt in subjecto non habente, ai alias non sit repugnans dispositio, et hoc erit producere primam gratiam.

LXIV. Ad confirmationem respondeo sacramenta vivorum significare practice primam gratiam, eo modo quo possunt illam conferre, scilicet, secundum quod conferre possunt substantiam gratiae, et in substantia gratiae continetur prima gratia, si forte in. subjecto rron sit; et ita eo modo quo significant practice substantiam gratiae, etiam significant quidquid cum substantia gratiae virtualiter produci potest; alias etiam probaret aargumentum, quod nec peraccidens pobeenfc pfodueere primam gratiam, ei quidem nec per accidens illam significant * nec enim ex accidentali dispositione subjecti significatio aceressit, aut mutatur. Igitur ex se significationem habere debent (saltem implicitam^ primae gratiae et in communi, seu ut continetur in substantia gratiae, ut si aliter sit subjectum dispositum possint producere.

LXV. Tertio arguitur * Sacramentum eucharistiae non potest -effectum communem conferre (scilicet gratiam) nisi prius ordine rationis conferat proprium effectum, soilicet rationem gratiae cibandis * sed non potest effeotum gratiae cibantis conferre nisi subjecto Jam habenti gratiam * ergo neque potest comnunem effeotum gratiae tribuere nisi subjecto jam habenti gratiaA; ac adeo primam gratiam dare nequit. Hajor probartur, quia nulla causa potest genericum et communem effeotum producere, nisi quatenus particularem producit et sibi proprium, quia solum sub sua specifica ratione potest attingere quidquid attingit ! cum ergo specifica ratio eucharis*-tiae sit gratia cibans, solum sub ratione gratiae cibantis potest attingere gratiam, consequenter nunquam primam gratiam, sed semper secundam attinget.

LXVT. Confirmatur, nam si eucharistia per se posset conferre gratiam sequeretur attritionem esse sufficientem dispositionem ad eucharistiam, per se loquendo i consequens est omnino falsum: ergo; Falsitae consequentis patet, quia cum sola attritione cognita indigne accedit quis (fld. eucharistiam : ergo attritio no^^t-j^j-^ey^f^spiene dispositio

ad eucharistiam, alias per per se sufficeret etiam cognita. Sequela vero probatur : Batio dispositionis per se requisitae ad sacramentum desumenda est in ordlne, quem per bo habet sacramentum illud ad gratiam conferendam : ergo ei euobarietia par se ratione generica habet conferre primam gratiam, per se ratione genorica sufficit dispositio ad sacramentum conferens primam gratiam; haec autem est attritio : ergo illa per se sufficit, nam' ubicumque prima gratia per sacramentum. confertur, sufficiens dispositio est attritio r ergo ubi per se confertur prima gratia, per se est sufficiens dispositio attritio.

XXVII. Confirmatur secundo, nam illud ost per accidens in moralibus et oracticis, quod est tale supposita (161) ignorantia (sicut bellum justum solum per accidens dari potest ex utraque parte, quia solum dari potest supposita ignorantia) sed sacramenta vivorum solum possunt dare gyatiam primam eupposita ignorantia (scilicet, quia existimat quis se esse contritum, et non est) ergo solum per accidens illam causat.

LXVTII. Respondetur ad principale argumentum, quod si illud aliquid probat, probat etiam quod nec per Accidens eucharistia potest conferre primam gratiam, nam nec per accidens potest producere aliquid extra specificam, et adaequatam ratlonem suam. Si autem specifica ratio formalis eet gratia cibans, nunquam poterit nisi gratiam oibantem conferre, etiam per accidens. Distinguitur ergo antecedans; non potest euchArlstla communem gratiam conferre nisi prius ratione conferat proprium effecturi gratiae cibantis, si ad id sufficiens sit dispositio exparte subjectl, correepondens propriae rationi causandi et oommuni, concedo; ei non sit sufficien» dispositio ad utramque, nego; tunc enim poterit agere secundum dispositionem, quam invenit in subjscto; sicut sontingit in intentione in orcine ad producendam qualitatem de nofo, cum sit proprius effectu8 alteraticmi8, quae est species., Itaque primo et per ee eucharistia habet requirere et postulare ex parte subjecti dispositionem secundum suam ultimam at differentia!em rationem; si autem talis dispositio non ait in subjecto, producet saltem id quod potest ex generica eua ratione, scilicet substantiam gratiae, quae tunc in tali subjecto est prima gratia,

LUX. Ad probationem majoris dicitur, quod nulla causa potest genericum et communem effectum producere, nisi prius natura particularem et proprium conferat, si attendamus ex parte agentis, et ax ratione efficientiae : si autem attendamus ex parte dispositionis subjecti, et effectus consecuti nego, quia licet nunquam agens possit sub alia formalitate producore, quam sub propria et specifica, potest tamen ex parte subjecti, seu materiae non esse propria et specifica dispositio; et ideo conferre genericam rationem.

LXX. Unde quando dicitur, quod causa solum sua specifica ratione attingit quidquid attingit, hoc intelligitur ex parte rationis agendi, non ex parte effectus producti., quia non semper effectus producti, quia non semper effectus productus debet esse specificus et proprius; hoc enim non solum pendet ex ratione agentis, sed ex dispositione subjectl; quae si desit, potest tunc attingit geneiricus et communis effectus, per virtutem tamen causae, et non per accidens solum,

LXH • Sed contra solutionem hujus argumentum potest esse, nam quandocumque concursus duarum causarum est per accidens, etiam effectus secutus est per accidens caushtus, ut determinat S. Thomas Ip. quaest. CXV, art- VI; ergo si d^spositio ad causandam primam gratiam in secramentis vivorum non eet per se requisita ad talia sacramenta, sed per accidens adjuncta, effectus secutus erit per aocidens,

LXXII. Respondetur distinguendo majorem; 'effectus secutus est per accidens in ordine ad applicationem causarum, concedo; ln ordine ad virtutem activam, quae est in agente, supposita applicatione, nego. Quod enim est per accidens reepectu applicationis, respectu virtutis effec tlvae non Bamper est per accidens, quia vere per Se influit in effectum. St ita illo effectus non causatur per accidens effective (id eet, respectu efficientiae per accidens) (162) sed causatur per accidens respeotu dispositionis et concur-

sua causae materialis consideratae In ordine ad causam acentem secundum suam specificam rationem; non tamen consideratus in ordine ad causam agentem secundum suam generioam rationem; respectu enim hujus sufficiens est dispositio, sicut quando per intensionem eausatur substantia quali tatis.

LMII. Ad primam confirmationem dioitur, quod dispositio per se requlBita ad eucharistiam non debet sumi ex ratione generica, sod ex difforentiali, quia ratio. gonorica sacramonti ut sic non requirit determinatam dispositionem, sed solum in gonero, et ita non debet imaginari; quod pro generica postulet eucharistia unam dispositionem et pro specifica aliam; nec enim hae rationes ponunt in numero, sod unum quid officiunt; ot ideo unicam otiam dispositionem requirit eucharistia, quae eae totali*ratione et epeclfica, non ex sola generica accipienda est; ideo .qui accedit cum sola attritione cognita indispositus accedit, quia non se conformat specificae rationi sacramenti.

UOQ.V. Itaque dispositio per se semper sumenda est ex specifica et differentiali ratione; dispositio autem ad primam gratiam dandam non est per se requisita, sed quasi permissa, quia licet sacramentum eucharistiae ex ratione generica habeat par se quantum est ex parte agentis dare substantiam gratiae, et primam gratiam, tamen hoc habet supposita dispositione, quam non per ee requirit, sed quam permittit, et per accidens est-ipsi, quod ponatur; per se autem solum habet dispositionem unam, scilicet, quam ex specifica ratione requirit.

L30C7i Unde quando dicit argumentum, ratio dispoeitionia per se requisitae sumitur eae ordine quae per ee habet sacramentum ad gratiam dandam, distinguo; sumitur ex ordine quem per.se habet sacramentum Absolute et simpliciter, et secundum rationem specificam, concedo; quam per se habet sacramentum non absolute, sed ex aliqua suppositione,et solum ax ratione generica, nego.. Habet enim .sacramentum ex ratione generica causare posse primam gratiam, supposita tamen tali dispositione, et non absolute; et ideo eoe parte quidem agentis habet illam rationem per se causandi, supposito tamen aliquo - ex parte eubjecti,/Aeilicet^diapositione tali, quod non sit in subjecto in re, sed tamen esse «aci stimetur bona fide. Dispositio ergo per ee absolute requisita non sumitur ex eo quod sacramentum habet per ee causare quocumque modo; sed ox eo quod habet per se causare absolute, et secundum specificam rationem.

LXXVI. Secundo dicitur,et explicatur amplius, quod quando aliquid per ae causatur quasi virtualiter et implicite, et non ex propria formali ratione, licet attingatur non ut a causa per accidens, sod per -virtutem propriam agentis, tunc non habet propriam- et per se requisitam dispositionem, sed quasi pomissam, et per accidens- Quando autem aliquid attingitur ex propria ratione formali ct specifica, tunc positive ot per se requirit dispositionem talem; et ideo qui per se non adhibet illam accedit contrarius rationi formali et specificae sacramenti, unde injuriosus-et irreligioeue ei est per se autem non adhibet illam qui scienter cum attritione accedit, quia ex scientia non ponit debitam et commenauratam dispositionem. Neque hoc eet requirere duplicem dispositionem in sacramentis vivorum, cui correspondeat duplex gratia, sed ponere unam permissam, et alteram positive requisitam : (163) supper utramque autem habet virtutem sacramentum effectivam, sicut in multis exemplis explicatum est:

LXXV1I. Ad. secundam confirmationem respondetur, quod illud dicitur per accidens oontingere, qudd attingit supposita ignorantia, distinguo; quando sic contingit ex parte rationis- formalis agendi, concedo; quando sic contingit ex paCrte dispositionis requisitae, sed non ex parte rationis agendi, nego; tunc enim non redditur causa efficiens per accidens, licet sit non effioiene nisi supposito aliquo, quod est per aocidens, et ita non habet illud per se efficere (hoc est, eae ratione formali) bene tamen per ee, hoc eet, per propriam virtutem attingere, et non per accidens. St praesertim quando dispositio solum est removens prohibens, tunc enim ex eo quod causatur, supposita tali dispositione, non accipitur ratio causae per accidenB, sed quando dispositio immediate ordinatur ad talem effectum, et supposita ignorantia contingit.

LXXVIII. Qiarto arguitor : Hatio generica semper Aivenitur conjuncta cum specifica : ergo 8i ex ratione generica convenit sacramento eucharistiae causare primam gratiam, semper invenitur conjunctum cum ratione differantiali illam causare, quod est inqaossibile, quia quando confertur eucharistia, non causatur prima gratia secundum rationem genericam, et secunda secundum rationem specificam. Xtenim id quod confertur per rationem genericam, debet dicere ordinem ad id quod confertur per rationem specifioam, si quidem ratio generica semper est cum ordine et contrahibilitate ad specificam; gratia ergo quae per genericam rationem confertur in eucharistia, per se debet dicere ordinem ad eam, quae confertur per differentialem rationem; sed prima gratia non dicit or^dinera ad rationem gratiae cibantis, cum potiu.8 sint oppositae, et non nisi per accidens ei possit oonvenire : ergo non habet eucharistia per se ex ratione generica causare primam gratiam, sed illam, solum quae ordinatur ad gratiam cibantem.

LECIX. Confirmatur, nam ratio generica sacramenti novae legis, non est conferre primam gratiam absolute, abstrahendo a prima vel secunda : ergo non est de ratione sacramenti 'quoad rationem genericam causare primam gratiam. Antecedens patet, quia illa est ratio generica sacramenti, quae determinatur per omnes specificas differentias sacramentorum: haec autem non est .prima gratia, sed gratia ut abs-trahit a prima et secunda, si quidem prima gratia ut est Jam determinate et specifice est gratia : ergo neque ratio generica sacramenti est dare pirimam gratiam per se loquendo\

LXXX. Respondetur distinguendo'consequens; ei ax ratione generica convenit causare primam gratiam, semper id inveni-, etur conjunctum cum ratione differehtiali; ei ex ratione generica convenit per >se primo, et ex propria-ratione formali ac positiva, conoedo; si id convenit per se eecundario et quasi extensive, nego. Bx ratione enim generica oonvenit causare gratiam et substantiam 'gratiae, quantum est ex ee, et ex ratione differentiali convenit illam causare secundum qugmentum. Unde ex positiva et per se. requisita dispositione solum habet oausare secundam - gratiam; si autem ista desit, et non ait in subjecto dispositio contraria, causafcit id quod ax generica ratione causare habet (scilicet, substantiam gratiae in subjecto non habente) et haec erit prima gratia tali subjecto. (164) '

LXXXI. Qpare id quod ex formali ratione sua secundum genericam rationem conferre sacramentum, habet etiam semper conJunctum cum ratione specifica difxerentiali, scilicet causare gratiam ut sic, et substantiam ejus, si non sit in subjecto, nec contraria dispositio. Id autem quod habet non ex ratione formali objectiva absolute, sed supposita conditione subjecti, non est necesse quod seaper.sit conjunctum cum ratione specifica; sicut in intensione patet, quae habet producere substantiam qualitatis, non absolute, sed supposito quod non inveniat in subjecto illam, nec contrariam sibi dispositionem. St ideo concedimus quod gratia quam confert sacramentum, debet quantum est ex ce. et ex ratione formali dicere ordinem ad gratiam, quae confertur per differen tialem rationem; ax suppositione tamen quod in subjecto non sit gratia, neque dispositio contraria substantiae gratiae, et susceptioni sacramenti, potest dare gratiam, quae sit prime, illi subjecto, et non socundum rationem differentialem producta sed secundum genericam, quae includitur in differentiali non operante ex inq?edimento subjecti,

LXXX.II. Itaque ex parte rationis agendi ratio producendi generice gratiam debet dicere ordinem ad rationem differentialem productivam talis gratiae, sx parte tamen effectus producti non oportet quod ratlones istae sint ita eubordinatae, sed prout dispositio subjecti exegerit : et ita ille effectus non est per se attendendo ad dispositionem subjecti, est tamen per se respectu causae operantis, supposita tali dispositione; .et tunc ratio agendi generice ordinatur per ee ad rationem agendi differentialem, quae est secundum gratiam cibantem : ex parte tamen ejus, quod supponitur, non ordinatur, eed in effectu imum producitur sine altero ob dispositionem subjecti; per se tamen ab illa causa, hoc est, per propriam virtutem attingentem illud, non per Accidens.

UJJJ.ll. Ad confirmationem responde-

tar rationem ganerieam sacramenti non « -
•e oonferre primam aut secundam gratiam determinate, et ex ratione formali objeo-tiva, eed solum gratiam et substantiam gratiae; in hoc tamen ipeo continetur,.quod ei non inveniat in subjecto contrariam dispositionem gratiae et susceptioni sacramenti, per quod debet dari, producat ip-; sam substantiam gratiae de novo,-quae erit respectu illius subjecti prima gratia; generica autem ratio est illa, quae determinatur per specificas rationes sacramentorum, quantUm est ex parte rationis formalis agendi, et rationum formalium objectivarum; non autem ex parte effectus producti* Hic enim potest esse productus non secundum omnem rationem (etiam differentialem) oausae, sed solum seoundum.genericam, si dispositio subjecti amplius non permittat.

LXXXIV. Sed instabis : Impossibile est quod homo generet tantum animal er parte effectus a Se producti; ergo impossibile est quod causante allaua causa, effectus productus solum illi correspondeat quantum ad rationem genericam, respondetur quod nunquam poteet effectus aliquis produci secundum rationem genericam et communem solum, sine differentlall et specifica; potest tamen secundum rationem generi* ' cam agendi producere aliquem effectum; qui materialiter pertineat ad aliam epeciem, quam tale agens secundum suam propriam rationem possit producere; sicut in intensione patet quae potest producere qualitatem quoad substantiam; et ita si (165) nop eit alia qualitas in subjecto, producet illam de novo; quod tamen pertinet ad spe- ' clem alteriatlonie, licet sub alia ratione formali; et ita illa qualitas nec producitur de novosub ratione formali lntensionle, nec sub ratione formali alteratlonie, quae eet species; sed sub generica alteratlonls, quae tamen materialiter eolncldlt cum ea quae producitur a specie alteratlonls; hoc tamen non efficit tamquam causa per accidens, ex parte virtutis et rationis agendi, quia per propriam virtutem, et non per alinam id attingit;supponendo tamen dispositionem per accidens ex parte subjecti.

LXXXV. Qxinto arguitur*ex inconvenientibus, quae sequuntur. Primo enim sequitur, quod omnia sacramenta sint per se instituta ad remittendum peccatum mortale, 8aitem secundum rationem gendrlcom; conaequene autem est falsum, et sequela patet, quia ex generica ratione eunt instituta ad dandam primam gratiam; prima autem gratia est remissio peccati mortalis; et ita sacramenta, quae eunt per se Instituta ad dandam primam gratiam, .eunt per se instituta ad remittendum peccatum mortale•

inm, Seoundo sequitur, quodlibet sacramentum posse assumi ad 'effectum remissionis peccati, praesertim ei desit sacramentum poenitentiae, quia quodlibet ex genere suo habet illa remittere; et consequenter posset tunc cum sola attritione oognita assumi.

LXXXVtl. Tertio sequitur, quodlibet sacramentorum vivorum habere duos effectus gratiae; alterum ratione generica, secundum quam dat primam gratiam : alterum ratione speciflqa, secundum quam dat secundam; utraque ehim gratia: substantiam gratiae dicit; et cum rationi generlcae sorrespondeat prima gratia, si homo jam 8lt contritus, non privabitur fructu- correepondente rationi genericae, et ita illam primam gratiam accipi et ejue augmentum, quia sacramenta per 86 instituta ad primam gratiam, si illam inveniant in subjecto, augent illam : et rursus recipiet gratiam ratione correepondente specificae differentiae, quae est gratia secunda.

iasimi. St similiter si quis cum sola attritione accedat ad eucharletiam, recipiet primam gratiam ex ratione generica, et tunc jam subjectum erit dispositum ad augmentum gratiae, quod recipiet secundum rationem specificam eucharistiae; sicut motus intensionis, quando •producit qualitatem quoad substantiam, etiam intendit st perficit illam.

- ZiZXZXZ. Respondetur ad primum inconveniens negando sequelam, nam si sit sacramentum per se institutum ad remittendum mortale, non sufficit quod quacumque parseitate illius remissionem attingat, sed quod ex vi rationks formalis id attingat, et ex propria ratione; quod autem attingat illam per ee, hoc est, propria virtute attingendo talem effectum, non tamen ex propria rationo formali, eod sub ratione formali producendi substantiam gratiae, -hoc non faoit esse per se omnia sacramenta instituta ad re-

missionem peccati, eed per se sunt instituta ad substantiam gratiae producendam, sive prima sit, sive secunda; in aliquibub enim secundum propriam rationem for-, malos est secunda gratia, et ex suppositione aliqua etiam prima.

XC. Ad secundum inconveniens, etiam negatur-sequela. Ad hoc enim qued assuma-. tur sacramentum aliquod in ordine ad effectum, oportet quod nec sit contraria diepoeitio ipsi gratiae dandae, neque ipsi eusceptioni (166) sacramenti. Contrariatur autem, suceptioni sacramenti, quinon assumit illud cum dispoeiione ad effectum, ad quem per se, et ex ratione formali et specifica est institutum; alias enim contemnitur sacramentum; et ita cum tali dispositione non est aptus quis ad effectum sucipientdum, qui susceptioni sacramenti non est idoneus; et ideo non sufficit atttitio cognita, quia contrariatur susceptioni sacramenti

‘XCI. Ad tertium inconveniens negatur etiam sequela, cula sacramentum non habet duplicem essentiam aut causalitatem, aliam secundum genus, et aliam secundum speciem, sed unicam secundum speciem suam; licet si dispositio ex parte subjecti nen sit, ut secundum ultimam- differentiam agat, possit agere et producere saltem quod ex genere potest, et dispositio ipsa sufficiens est; sicut sol producit plerumque ionfomdter ad -dispositionem suscipientium, licet ex vi actionis aliud intenderet. Et cum Sacramentum operetur juxta dispositionem subjecti, ei unica dispositio datur, unicus etiam effectus consequatur ı unde si quis accedit cum contritione ad sacramentum, recipiet juxta modum ipsius, et si quis acoedat cum attritione, recipiet Juxta modum ejus, et non amplius; -non enim duae causalitates eunt ex parte generis et ex parte speciei, sed quod dicimus est, quod si aliquando oontingat dispositionem non esse Idoneam ad specificam rationem, ex generica habebit aliquid producere. Unde si quis cum attritione accedat, recipiet primam gratiam attritioni correspondenti; ea vero suseepta, non recipiat aliam, .quia ea quam suscepit, non est dispositio ad susceptionem talis Bacramentl, sed effectus ejus; et ideo non suscipiet ultra aliud augmentum, nidi ultra disponatur ad susceptionem.e-

XCII. Quod vero additur de modo intensionis, dicimus quod ille quando producit substantiam qualitatis, et^am et perfevyionem producit, ei in subjecto non it contraria dispositio, quia tuno agit *eeundum totam virtutem : ei autem sit, verti gratia, resistentia S in subjecto, et applicatur agens ut B, et dimidium, producetur solum dimitium qualitatis oppositae, non autem B* Et similiter si in suscipiente sacramentum non sit contraria dispositio, recipiet augmentum; si autem solum sit dispositio ad recipiendam primam gratiam, non vero sit diepoeitio, cui commeusuretur augmentum, non producetur, quia non potest a sacramento augeri gratia, ei subjectum nondum habebat illam, sed tunc primo ex susceptione sacramneti incipit habere.

XCIII, Sexto arguitur. : In naturalibus potentia quae ordinatur ad augendam quantitatem, non potest primam quantitatem, non potest primam quantitatem causare : ergo neque in supematuralibus sacramentum quod, ordinatur ad causandam secundam gratiam, poterit primam producere; praesertim cum haec sufficiat ad salvanda loca Concilii, imo et scripturae, in quibus justificari dicitur etiam is qui auget gratiam. Et similiter S. Thomas infra quaestione LXXII, articulo VII, loquens de confirmatione, et postmodum de eucharistia, dicit quod solum caneant per se augmentum gratiae.

XCIV. Confirmatur t Differentia est extra rationem generis; ergo impossibile est quod idem praedicatura per se conveniat ratione generica, et ratione specifica t sed baptismo et. poenitentiae convenit per Se ratione specifica causare primam gratiam t ergo non potest convenire per se ratione generica. (167)

XOV. Despondetur esse longe diversam rationem in quantitate et in gratia, nam quantitas est naturalis passio corporis l unde quantum ad primam eui productionem debet oum-substantia ipsa corporea produci. At vero augmentum quantitatis non est ejus passio, unde potest produci diverba actione; haec autem non potest ipsam attingere ut passionem propriam, et ideo non potest ipsam primo producere. Qratia autem, et aliae qualitates quae non sunt passiones, ab eadem

actione a qua intendi et perfioi possunt, etiam primo et quoad substantiam produci possunt. It licet testimonia Scripturae et Concilii possint explicari de au^nento gratiae, tamen quia universaliter tribuere videntur sacramentis productionem gratiae quoad substantiam, et dd novo producendam, ideo consequenter'docere videntur, convenire illis producere primam gratiam, si in subjecto non inveniant, nec etiam contrariam dispositionem gratiae, aut susceptioni et applicationi sacramenti.

X0V1• Ad confirmationem respondetur quod idem praedicatum non potest convenire sub eadem ratione formali ex ratione generica, et specifica; bene tamen Btat, quod praedicatum, quod sub tali ratione forma-11 oonvenit rationi specificae, idem materlaliter sub alia,formali ratione possit aliquando attingi a genere; eicut ratio alteratlonis specificas attingit qualitatem de novo, ut per motum acquiritur denon esse ad esse; eamdemque attingere potest ratio ganerica alteriationis ir intenelone. Sie etiam baptismo- et poenitentiae convenit per se ex ratione formali specifica caueare primam gratiam, et remissionem pecaati; nihil tamen repugnat quod ratio generica sacramenti, quae habet -producero substantiam gratiae,illam,attingat in aliis sacramentis, non tamen aib eadem ratione formali, qua baptismus et poenitsntia, scilicet, nec ut regenerantem/ nec ut sanantem, nec ut tollentem peccatum praec1b$, sed ut producens substantiam gratiae in subjecto non contrarie disposito.

DUBIUM TESTIUM.

qrUAE DISPOSITIO SIT NECESSARIA AD ACCEDENDUM AD SACBAMSTTUMT

Conclusio est affirmativa.

XCVII. In sacramentis mortuorum pro adulti8 sufficit atritio de'peccatis, actualis, vel virtuali8; in sacramentis vivorum non exigitur aliqua actualis vel virtualie dispositio, sed sufficit habitualis, id est, gratia; si vero ista desit, requiritur per se contritio : et loquimur de effectu sacramenti, qui eet gratia.

XOYIII. Pro intelligentia hujus conclusionis supponendum 3st^jj3u.\ ? jos certa in hac parte. Primum et fundamentale est, quod sacramenta non poncntlbue obicem infallibiliter gratiam conferunt. Sic Tridentinum sess. 711, can* VI; ratio vero est e* institutione et promissione Christi infallibili sacramentis facta, quae frustrari non potest. Et cum promissio ista sit ad dandam gratiam, ut patet in sacraAentoxum institutione, quae habetur in multis locis Scriptuaae, immutabilis semper perseverat talis promissio, et causalitas ex illa secuta.

XCIX. St deinde, quia sadramenta Aunt instituta ut signa practica gratiae,non solum practica in significanso, sedt etiam ut virtutem habentia ex passione Ghristl : ergo necesse est ut ex se sint eemper infallibiles causae, et signa gratiae; alias si ex se hanc infalllbilitatem non haberent, in iliis conficiendis (l6S) et administrandis nulla eeset certitudo^

0. Ex hoo vero fundamento ,sequitur secundum, quod etiam certum est, scilicet,. respectu infantium non habere locum conclusionem positam, sed sine aliqua dispositione ipsorum oonferri illis effectqm sacramentorum, quorum eunt carpaces.- Betio. est, quia ipsi nunquam possunt obicem ponere, cum non habeant actum voluntatis proprium; peccatum vero originale non debet proprio actu retractari, sicut nec proprio actu contrahitur,' et ideo ad illud expellendum non requiritur dispositio aliqua ex parte suscipientium.

01. Similiter nec procedit quaestio de adulto habente- eolum peccatum originale '(sic hoc est possibile, apud S. Thomam enim pro impossibili reputatur) nam supposita contraria opinione, sicut peccatum originale non contrahitur per proprium actum, ita nec debet per proprium actum expelli t et ideo tunc non requiretur 'dispositio contra peccatum, sed eolum voluntas suscipiendi baptismum, et actus fidei, quo accedens ad Deum oredat quia est, etc?. unde et dicitur Marci ultimo t Qui credidorlt at

positive requiruntur in ordine ad terminum ad quem tenditur t respectu vero termini a quo receditur, requiritur contritio, vel attritio respectu peccatorum propriorum.

CII. St quando dicimus, non ponentibus obivem conferri effectum sacramenti; per ly obicem, possumus intelligere duo, unum est respectu ipsius susceptionis sacramenti; alte um respectu effectus sacramentis; Respectu, effectus sacramentalis obex est peccatum non detestatum, nec actualiter, neo virtualiter; non detestatum, inquam, ex motivo supematurali; detestari enim ex motivo naturali, non est dispositio respectu formae supematuralis, cum sit ordinis inferioris. Respectu susceptionis sacramenti obex est scienter accidere sine ea dispositione, quam per se sequirit sacramentum, hoc. :eni» est deordinate se habere, et contrarie ad ipsum sacramentum, si quidem suscipitur totum hoc sacramentum, et non eo modo qho'petit specifica ratio saoramenti. Quod si scienter quis non accedat, practice ot moraliter non accedit contrarius, nec susceptioni ejus deordinartus, ei bona fide id faciat, et ita non , habet obicem susceptioni; respectu autem effectus sacfamenti obicem tunc non habebit, si quidem sacramentum, si non secundam gratiam possit physice causare, causabit primam.

CIII. Difficultatis ergo punctus est de adultis habentibus peccatum mortale, respectu susceptionis sacramenti mortuorum, aut non habentibus respectu susceptionis sacramenti vivorum. Ut sid cicimus, qupd ad primi generis sacramenta requiritur actualis, vel virtualis dispositio, et daieetatio peccati, sltem quae sit attritio : ad secundi autem generis .sacraAenta non requiritur actualis vel virtualis dispositio, sed sufficit habitualis. Et prima pars probatur A Quod enim requiratur aliquis dolor vel detestatio peccati patet, quia homo per peccatum fuit aversus a D©o per actualem conversionem ad creaturam : ergo oportet quod recedat ab ista conversione, et ita detestatur peccatum, alias enim justus esse non potest, nec vere dicitur converti et immutari ejus voluntap, nisi id ad quod prius conversus est, repellat; quod est peccatum.

CIV. Quod autem attritio sufficiat pa^- . tet, quia sacramenta leta per se, et ex vi operis operati habent ordinari ad remissionem peccati, et acquisitionem (169) primae gratiae 1 ergo per sq et ex opere operatio habent illam subjecfco dare ergo per se nOn requitant dispositionem, quae sit contrltlo.i2 Ps.ta\^<y^p9(jtd4^ia, quia contritio semper est conjuncta cum gratia et charitate * ergo si per se requirunt dispositionem conjunctam cum gra-tia, per se requirunt gratiam in subjecto, ot consequenter non possunt ex opero operato oonforro primam gratiam, sed sampor socundam, si quidem somperper se supponunt gratiam in subjocto.' Undo et Tridontinum soss. XIV, c. IV, definit s * Quod quamvis attritio sino sacramonto poenitentiae perse ad justificationem porducere peccatorum noquoat, tamon sum ad gratiam Dei in sacramento poenitentia© impetrandam disponit." Igitur secundum montem Concilii attritio sufficiens' est dispositio ad impetrandam grartiam Dei in sacfamento, atque adeo ut homo justificetur.

CV.-Quod vero virtualis sufficiat, et non requiratur actualis patot, quia saepe contingit hominem in ipso actu sacr&n menti naturaliter ot inculpabiliter di- ' verti, et tamen cum accedebat ad sacramentum, dispositum fuisse; tunc autem non est privandus fructu sacramenti, cum ipse ex tali inculpabili inadvertentia non posuerit obicem; et sicut virtualis attentio et intentio sufficit ad ministranda et suscipienda sacramenta, cur non et virtualis dispositio, quae moraliter censetur permanere ? Alias enim scrupuli multi animabus injiciuntur,si actu non habeant dispositionem, cum suscipitur sacramentum; nec enim requiritur- physica exlstentia, sed moralis et virtualis; •

CVI. Secunda vero pars probatur, quoniam sacramenta vivorum conferunt secundam gratiam ex opere operato, ubi non est obex; sed in illo qui habet habitum gratiae non est obex ad hoc ut conferatur secunda gratia, seu agumentum gratiae, si quidem sechndae gratiae non contrariatur nisi peccatum mortale; ergo eo ipso quod habet quis habitum gratiae, non repugnat ex opere operato sibi dari secundam gratiam. Xbc quo sequitur, quod cum peccatum vpniale dicat habitualom conversionem in Deum, quia videlicet negative respicit finem ultimum, quia non destruit illum, nec contrariatur illi, ideo etiam stanto peccato veniali non datur obex ad augmentum gratiae : et ita suscipiet illam qui sic accedit; quod et S. Thomas dicit infra,' quaest. TJOCIX, art. VIIT, loquoar do eucharistia; et

«oden eat ratio de allia sacramentis rlvo-rus.

SQLTUmOH AHaJMEiTA.

CTXI. Sod objiclee prino : Hora adultu» nogotlva ae habons, ld oat, naquo volons, neque nolens auecipere aoermncntus, non ponit obleen, quia non realetlt sacramenti susceptioni, st tamen non roclplt cratiam: ergo falso dicitur quod non nonontlbus o-biceo gratia detur.

C7III. Boopondetur Illam qui noe rolona nec noler.a aueoiplt sacram eo tus, obleos ponero aacrasento, et auecoptlonl eju», quin non soio banano et voluntario Illud suscipit, al quldcc noc rlrtuallter noo aetualiter Qabet voluntate® suscipiendi,1 ac simpliciter dicitur nolesa, quia rcapoc-tu corae, quno hora disponere dobat do eo, simpliciter conaatur nolene, quando nec ac¬tu nec virtute Illud vult. (170)

Si cohibitio sit 'jitika dispositio ad osa-TIAX. PHTSIGl. TXL 140BALIS.

CIX. Secundo objicies ad orobordun nul¬las requiri dlepoaltlonen ax parte adulti eueclplontle 1 Bam bono per aacranontun Justificatur gratia, ot ax opero oporata i ergo nor. requiritur ad hoc dispositio nos¬tra. Patet conaoquentla, uam quod datur ratione dlepoeitlonle, non datur noro gra¬tia, ei quldtm allqoclo Jus, aou ooxnor.su-rotionan hafcot cum grutln. Ite® aequitur, quod oaoet aliquis causa suae Justificatio¬nis, quod est onnlno falsus. Dt aoquola no¬tet; tu», quis per dlapocltlonom oovot ao libaro ad lllnc, ot alc eat oauaa Illius; Id «mln ad qaod libere quia ae xovot, cau¬sa t, nec ut lnetrunontun eolun eo habot; tua, quia dispositio oat vere et proprie causa formo, quno introducitur, saltam in gerere causae naterlalla; ot ele hooo eo dleponona, voro ot proprio aaeat couan eune Justificationis, ut potet etiam «xenplo ho-nl.nl» generantia: dicitur enln hora voro at proprie cauea filii, qaam-le forrsan (id oat, prinos rationalem) non producat, ded solum dlapoaltionaa ultinan attingat s er¬go almllitor dlcotur cauea Justificationis, lleot fornus Justificationis non attingat, sod dispositionem QIC

CX. Conflmatur, quia forna non po¬to ot oones^rori sine diepoeitiocc, quae ad ejus lntroductlorisn requiritur, ut patet ln raturalibu»; ea! sine disposi¬tione et notu liberi arbitrii potcot gra¬tia conservari ln honlno : ergo non ro-Crltur tolle dispositio ad ojuo lntro-tlonea.

CH. Hospondetur Justificatione» nos-tran gratia fleri a Deo, ot el flat cun dispositione. noetro. Prino qnldac, quia gratle Justificari, excludit nerltun et rationan debiti, non autac conparatlo-noci ot dispositionem ax parta nostra. Per Illaa autoc dispositionem non xnro-tur qule euan Justificatione», quia non habet principius norlti. Quod auten da¬tur ratione dispositionis, tamquam nerl-ti. Inducit Jus, quia supponit prlnoipi-um talla nsrltl; qjod sutas datur ratio¬ne dleplaltlonls, non iamquac ratione meriti, aed ratione dlopoeltlonls, nul¬lus Inducit Jua, alcut qui destinaret daro olocnos/non lilia qui habitant ln tali dom mt conventu, habitatio domo non Induceret Jua, etsi dlaposltlo eaeet ad habendam gratio oleonosynan.

CHI. Secando i Dicitur gratia quia Juotlficarl, etlos supposita dispositio¬ne, quia dlaposltlo Ipso, e t praeparatio etiam a Doo eat, licet nos illius coope¬ratores e Irae. 7ndo ot eeptuogintla J Praegeratur, voluntip a DQ.air.o, Prov.WII, Juxta st ltsnui s ftui tirar* et r«core

gyl ojoratur. ln rabi» valle ot perficere, ?hll. II; orgo at dispositio Ipsa ot praeparatio a Deo eat; et alc gratis oto¬ni a Justificatio datur.

CXIII. Tortio, quis ut dlctt S. Bio¬ne» quaeot. XXVIII de veritate, art. I ad ootavun i * Boslaolo peccatorum dici¬tur Justificatio ax -.orta ternlnl. vel finis i dicitur atlas slaorallc ax porto prlnolpl, ln quantum est opus divinae misericordiae : quamvis et ln missione psecatoras aliqua Juotltlo sorvotur, se¬cundus quod omno» viae Domini sur.t nlse-rlcordla et veritas; praecipue quidem ex parte Dal, in quantus remittendo poccata facit, quod Dran decat, aliquo atlas ra¬do, sed non sufficienter apparet Juetlti-a ax parte ojus, cui poocatua rcolttltr, ln quantus Ineo aliquo dlaposltlo ad gra¬tias invenitur, sed Insufficiens.* Kaoc

D, Thomas.

CX2V. 2bc quibus verbis clare colligitur, dispositionem illam non inducere justitiam in ordine ad Deum, 'habere tamen quamdam' similitudinem et adumbrationem justitiae, quatenus aliquo modo per dispositionem accedit ad justitiam etsi insufficienter, et ideo simpliciter fit gratis justificatio, secundum quid sutam et insufficienter et adumbrate ox justitia, quod non est inconveniens; ut videlicet sic invoniatur in omnibus viis Domini misericorida et veritas.

cxy. Ad secundum inconveniens negatur sequela;- homo enim non dicitur se justificare, aut causare suam justificationem, cum Justificare importet efficientiam; homo autem nullam efficientiam habet in suam justitiam* Unde licet per liberum arbitrium se moveat ad Justitiam, et efficienter ipsam dispositionem producat, et non ut inanime instrumentum se habeat, tamen neque pervenit ad introductionem ipsius formae, quae est gratia; neque dispositiones istae ullam habent efficientiam in unionen formae cum subjecto, aut illam debitam efficiunt. Unde homo per motum liberi arbitrii solum est cooperator ad praeparationem sUae justificationis, non autem est causa illius efficienter. Quod autem sit causa dispositiva .secundum dispositiones non inducentes debitum, non est inconveniens; hoc enim non eat causare suam justificationem, sed suam dispositionem ad justificationem.

CXVI. 3fcc quo patet ad secundam probationem, quod causa diapositiva est causa quidem formae, sed veluti materialis; et si dispositio sit insuffidiens, erit valde remota; quod nen est inconveniens concedere homini respectu gratiae, cum non sit inconveniens concedere in homini dispositionem ad gratiam, non facientem sibi debitam gratiam, sed solum praeparantem, ut ex misericordia Dei detur; erum praesertim haec ipsa materialia diaposiiio a Deo sit, ideoque gratuita.

CX7II. Ad exemplumvero de anima rationali dicitur, quod homo generans introducit, dispositiones quae attingunt unionem animae, ad corpus physice, et faciunt naturaliter debitam intentionem animae ad corpus; dispositiones autem ad gra&iam, neque attingunt unio animam, neque illam debitam faciunt; et ideo introducens illas non dicitur introducere gratiam, sicut qui generat hominem. Unde et dispositiones istae moraliter tantum,non physice causant gratiam dispositive. Secundo dicitur, quod cum ipsa dispositio ad gratiam sit ex auxilio Dei gratuito, ideo totum attribuitur Deo; non autem ipsi homini, qui secundum superiorem virtutem gratis elbi communicatam se disponit;quod non contingit iir. genratione hominis.

GXVIII. Spd instabis : $ii habet contritionem habet dispositionem ultimam ad gratiam, et omnino illi commensuratam et aequalem 1 ergo non est insufficiens dispositio, nec indebitam reddit gratiam, sed omnino debitam, cum sit dispositio ei proportionata.

CXIX. Despondetur contritionem ut consideratur formata gratia, sed ipsam antecedens quadam prioritate naturae, non esse respectu gratiae dispositionem ultimam, quasi connaturalem, sed ex misericordia et favore Dei- De omni enim dispositione, qua homo se disponit ad gratiam, dicit S. Thomas in verbis relatis * Qpod est insufficiens, et non fundans justitiam simpliciter in ordine ad Bum.* Signum ergo est contritionem non esse ultimam dispositionem connaturalem, sed ex favore et misericordia Dei, illa supposita, infundi gratiam : ipsaque ut formata gratia, et fundata in Oharitate, connatoralis dispositio est, et connexa cum Justificatione(172)

CXX. Unde Cohcilium Tridontinum sess. XIV, cap. IT, dicit * * Contritionem praeparare ad remissionem peccatorum, si cum fiducia divinae misericordiae, et voto praestandi reliqua conjuncto sit.* Bt loqui videtur Concilium de contritione ut antecedit formationem gratiae; nam postea in eodem capite incipit agere de contritione oharitate formata, in illis verbis i * Docet praeterea, etsi contritionem hanc aliquando oharitate perfectam esse contigerit, etc.n

GXXI. Batio vero hujus est, quia omnis dispositio, et contritio antequam sit oharitate formata, est in subjecto peccatore, et compatitur cum peccato, etis Jam illud incipiat detestari :

omir auten dleposltio cuao corpatlt-ur cun peccato, pro on porto et ratione qua eoa Illo conpatitur, non poteet habere eonr.ax¬ io nen per ee cun crntltudino eubjootl ln ordine ad Deoa, quia quaxdlu hooo eet ln peccato, eet Ceo ebonlnablle i ergo con¬ tritio pro eo porto quo gratlai antocodlt, et caa pocoato conrotltur, adhuc eet ln subjecto Ceo abominabili : ergo non habet connexione® per ee et nnturollter ut talo ubjeclun ait gratus, et acceptun Ceo, ead ex oleorlcordla Coi debet fleri.

C30C1S. Et praetereo, quia Illa contri¬ tio ut nlc non oet perfecto ontlefoctlo pro offenea Cei cun haec elt Infinita-: ergo ex ee non habet eufflclenten conr.ex-lor.ee ut cratiam, ot ronleolonen offeneao obtineat : oed debet foror Cei, «t Juatlti- • norltorun Chrletl Interponi ut tali con¬ tritioni gratia adjungatur, el quiden ex ee sufficiens non eet offer.eea adaequare: adeoque neo ronleelouen poccoti praoetaro.

GECII. Ad confirmationem argumenti principali» reepondetur, quod illa raxloa procedit de diepoeitione recultita ln pe¬ nore physico et naturae, r.on ln genere no-rall, qualln est quae requiritur nx porto llbori arbitrii ad gratiam : secundo, quod non omlo dispositio requisita ad Introduo-tlonen fornae, requiritur otlan ad conaor-Tatlonon, plura anin ad introductlcnon da novo roqalroatur; eleut sine Igne non fit elbus, qui taner. eine Illo «oneerratur: et tino Igne non oalofit aqua, quao sino Illo conoerrat coloreo; ac denique mltas vldeaie requiri dlepoeitlonee et accldon-tla quando roe fit, alne quibus postoa con-eerrarl nor. repugnat.

CXIXV. Tortio objicloe : San ln oacro Scriptura, tota Justificatio honlnle at¬ tribuitur Ceo, et boao cooperatur ad ipeua

tlan Djun oporatar lr. nobl) elne robie T ergo ex parte nostra dleooeltlo non reoul-rltur.

OXT. Conflrnatur, quia posita effica¬ ci notione Cei disponenti* honlnen, non poteet lpee non noverl ac dleponl i orgo non libero eo novet, el qui dea cauou libe¬ ra eat, quae positis oxmlbue requleltle od ogondun, potoat agere et non agere : orgo quacunque efficaci notione poelta , poterit non noverl ac dleponl; hoc antoa euppoelta efficaci Cei- zotloud oet inpoo-elblle : ergo Ulle dlppoeltlo ex Cei notlono offleael non congruit libero dleposltlonl honlnle ad eacraxunta.

CUTI. Seepondetur, quod tota Justi¬ ficatio Ceo attribuitur ut officienti, honlni vero ut nobili eo otiom i.O/entl, ex lpea elevatione ot efflcioutla Cei: Undo divereie rationibus attribuitur honlni ot Ceo; Coo, ut auctori et olo-var.tl ad suas portldpotloacn houlnon: honlni auten ut cooperar.tl et suscipi¬ ant! at osnar.tlantl. Sic oala suscipit (173) f*030 6 c**0. al otlan eo roveat, ot agat ln flnea; et ln lpeun, a quo novetur et oonvortltur. It ideo dici-

quantun ad hoc quod quidquid habot ho-no, recipit a Ceo no vente et porflclac-to, sicut quidquid habet lutun in ordl-r.e ad effornaturan vasis, sueolplt a figulo; non taaen qus-itux od hoc quod bono nihil onnlno egat notionem letes) roolpler.s, quippe qui dlsoo.tiro possit, ut dicit Oonclllon ; lutun antea nihij oxnlno agit suscipiens efforaationer. il¬ lae, o.ulppc cui dieeontire noa poteet, ot ldco non rusclplt at a,;ut eleut hc-do : Sgge aut>5l gnoeat-ur lp nobis ,jfl-t;fiajias_a9ikl- vel quar.tun ad lnfu-dlonaa gratiae ei eenatur pro habitua¬ li gratiae vol quactun ad Imicolonan prini aaxU.ll at sanctas cogitationi*, quod nullo aolo eat a noblsj non taoan eine noble. Unde etiam licet non Jus¬ tificet nos a nebis, non tnner. sino no¬ bis, quia movorl noo oportet ad Poua.

Crmi. Ad confiroationen reepondo-tur, quod stanto efficaci notione, non itat non noverl honlnas libera, hoc *»t, ln sensu oonpoaito; stat tomen non no¬ verl necessario, ot hoc oet ln eeceu dlvleo, quia videlicet Illa aotio effi¬ cax e»t ratio et actualis ut noveatur hooo. non quonodoou acuo, sod libere 1 undo non solum dat novori ot agere 111* notio, eod etlan nedun agerdl : unde eeneas dlvleue non debet dlvldore sate-rlan a potentia, nnn notio Illa otlan causa eet ratioque libertati* : unde Il¬ la itante, libertae aetualur. ac Jura¬ tur, non nlr.ultur. Ser.ous autan cosno-eltue, eet cun lpea notione, aon ln or¬ dine od aodun agendi, qui oetllber, eed ln ordine ad aotua oproeltun. at subs¬ tantias actue, quia non stat flori op¬ positu* actu» stante illa notione, el-

cut nec stante actu opposito ; non tfcamen propterea fit ille'actus non libere, sed omnino libere.

CXX7III* Et ideo non stat illa posita motione non fieri actum oppositum quantum ad infallibilitatem, non tamen quantum ad necessitatem, et modum agendi. Unde licet homo possit facere oppositum ad quod movetur, quia tali modo movetur ut in appositum possit ex vi modi agendi, non tamen potest frustrare Sei motionem, quia cum omnimoda infallibitate quoad substantiam datur, sine ulla tamen necessitate quoad modum agendi t et ideo cum potentia ad opposita.

CXXIX. Quarto arguitur contra id quod dicitur, sufficere virtualem attritionem, seu dispositionem : Dam ut docet S. Ihomas 1-2, quaest. COCIII, art. XII, et ECVIII de veritate, art. XXX r" A dultus non justificatur sine motu, et actu liberi arbitrii, pro ipso instanti justificationis;" ergo non suffioit virtualis contritio, si quidem tunc non movetur liberum arbitrium, nec habet actum.

CXXX. Confirmatur, quia si sufficeret virtualis dispositio, posset homo cum peccato veniali aotuali accedens ad sacramentum justificari; consequens est impossibile : ergo. Sequela patet, quia peccatum veniale non tollit virtualem dispositionem, sicut nec virtualem intentionem accedendi ad sacramentum, JW-sitae consequentis patet; tum, quia iste sic accedens peccat actu, et indigne et sine reverentia accedit actu * ergo non justificatur actu; sinui enim peccare, et diligi supematuralitara Deo, videtur repugnans; tum, quia effeotus sacramenti mensuratur per actus suscipientis; tunc autem nullum habet actum per quem gratia danda mensuretur t ergo.

CXXXT. Confirmatur secundo *(174) Quando agens et patiens mtuo se possunt tangere mediantibus actibus: ergo sin illis seu contactu illorum actio non sequitur. Despondetur doctrinam D.. Thomae Intelligi de motu actuali vel virtuali; utroque enim modo conversa manet voluntas in Deum. Unde pro instanti justificationis sufficit talem conversionem existere, quam non solum ratione motionis actualis, sed etiam virtualis remanere constat. Verum tamen extra sacramentum, quando quisi justificatur ration§icantritl\niO vA&uwost in ipso instanti justificationis, actum oontritionis inesse; nam si justificaretur quando est virtualis contritio, talis virtualis contritio supponit actum contritionis praecessisse; si autem praecessit actus contritionis, eo ipso quo talis aptus ponitur, eodefe instanti ponitur et Justificatio : non ergo d*ttur casus, quo ex virtuali dispositione, aut contritione justificetur quis extra sacramenta; et fortassis sic loquitur D. Uliomas in locis allegatis, piando autem quie accedit ad sacramentum si habuit dispositionem, sive illa attritio sit, sive contritio, et in instanti susceptionis sacramenti actualiter sit distrACtus, dummodo sine peccato mortali, sufficienter remanere intelligitur illa dispositio, ut suscipiatur sacramentum, sicut et intentio.

'023X11. Unde et D. Thomaa determinat infra quaest. LXVXXX, art. XII : B Amentes et furiosos baptizari posse etiamsi actu contradicant, dummodo quando era&t sanae mentis constet eoe voluisse baptizari; w et quaest. L3QCXIX, art.VIII determinat : n Veniale peccatum non impedire effectum eucharistiae, qui est augmentum gratiae, licet impediat-fervorem, quia habet habitualem voluntatem manducandi splritualiter sacramentum :* ergo non requiritur secundum D. Thomam semper actualis dispositio.

craixx. Ad confirmatione^ conceditur sequela, cum peccatum veniale non sit obex, neo pro effectu sacramenti, qui est gratia; nec pro Busceptione' sacramenti quae solum requirit subjeoe tum cum ea dispositione, quae gratiae non contrarietur et quae non sit indigna susceptio mortaliter, licet sit indigna venialiter. Ad probationem minoris dicitur, quod iste sic accedens peooat quidem venialiter, non tameu peccat contra susceptionem debitam sacramenti, et ita non aooedit indigne indignitate mortali, sed veniali, et consequenter neque cum obice, ut non cuscipiat fructum gratiae, quia vehiale peccatum non contradicit gratiae quantum ad substantiam, sed quantum ad fervorem; et sicut non repugnat simul peccare venialiter, et diligi a Deo Bupernaturaliter habitualitor, quia habitus ipse gratiae manet in peccanto venialiter, sic neque repugnat in sacramenti susceptione peo© care venieft et accipere gratiam .

habitualiter, quia sicut peccatum veniale habituali gratiae non contrariatur, ita nec obex respectu illius,

CJUOUV. Quod autem dicitur, mensurari gratiam sacramenti per actus suscipientis, respondetur ita esse, quamdo tales actus sunt; si autem non sint, mensuratur vel cua habituali dispositione, si dandum sit augmentum gratiae; vel cum virtuali, si danda sit prjma gratia, aut etiam si per illam se disposuit ad augmentum, nec opus est ut cum actuali mensuretur; vel si nulla sit dispdsitio contritionite non mensurabitur cum illa gratia impendenda, sed ex opere operato infundetur minima quae potest, quia solum ner illam dispositionem obex tollitur, (17^)non vero mensura aliqua ad gratiam dandam apponitur.

CXXXV. Ad secundarii confirmationem respondetur, inter agens et patiens (praesertim spirituale)sufficere Virtualem contactum; et consequenter Virtualem etiam dis--positionem ad talem contactum sufficere, cujus virtus manet in susceptione sacramenti, et per illam sAfficienter fit contactus..

CXXXvl. Sed adhuc instabis : Si quis velit suecipere sacramentum solum propter vanam gloriam, aut aliud peccatum veniale, ista susceptio est peccaminosa, et non habet aliam voluntatem sacramenta suscipiendi i ergo non habet voluntatem suscipiendi sacramentum debite et religiose ! ergo neque sacramenti effectum suscipiet,, nam effectus sacramenti datur conformiter, et mediante susceptione ejus ; ergo ai susceptio eqt peccaminosa et irreligiosa, non poterat mediante illa effectus sacramenti dari.

CXXXVII. Eespondetur voluntatem illam, et si peccaminosa sit, epse tamen liberam et voluntariam sacramenti susceptionem; nec sic contrariam sanctitate sacramenti,-aut illi obicem ponere. Bt ita habet duas rationes. Una est., voluntariam esse susceptionem sacramenti; altera sst, esse praeter finenn ultimum, et contrariari fervori charitatis. Batione primi est sufficiens susceptio ut sacramentum det gratiam, quia non eat indigna ratione sacramenti indignitate mortali, nec obicem ponendo; et ideo sacramentum habet effectum suum infundendo saltem minimam gratiam ex opere oporato. Batione secund^ est peccatum veniale, et indignitas alini^aj averentia, venialis tamen : sed ratione illius non datur affectus sacramenti.

OXQYIIX. Beo dispositio noetta aliter est medium dandi gratiam, nisi quatenus non sit obex in subjecto ad gratiam habendam ex opere operato, ideoque stante isto non obice cum voluntaria susceptione sacramenti, effectus sequetur.

C%mx. Si quaeratur, a quo virtute et principio eliciatur attritio, respondetur non esse actum virtutis, nec procedere a virtute, sed a motione et auxilio Spiritus sancti. Nec enim attritio est dispositio perfecti ad optimum, sed inperfeota dispositio; contritio autem eet perfecta dispositio, et elicitur a virtute infusa poenitentiae. Yide magistrum Hugno II tomo super quaestionem supplementi, ait. I et II, eto.

CXL. Quinto objicies ! Habituale peccatum mortale sst sufficiens obex ad sacramenti effectum : ergo et sola attritio eet insufficiens dispositio. Antecednes patet, quia habituale peccatum pugnat cum effectu sacramenti, .qui est gratia ; ergo est obex, alias si sufficiens obex non esset, posset homo ad sacramentum vivorum cum sola attritione cognita accedere, et suscipere effectum gratiae. Consequentia vero probatur, quia attritio -non destruit habituale peccatum : ergo stante attritione stat mortale peccatum i ergo stat et obex.

CXLI. Eespondetur distinguendo antecedens; habituale* peccatum nulla modo detestatum est sufficiens obex ad sacramentum, concedo'r habituale peccatum detestatum(etei non omnimoda perfectione) est obe, nego; et ideo negatur etiam consequentia; attritio enim dicit jam detestatum peccatum, etii non perfecte; et ideo est sufficiens dispositio pro sacramentis mortuorum, quae silht instituta ad dandam primam gratiam, et remissionem peccati; non tamen ad sacramenta vivorum, quae ex ratione specifica solum oausant aggmentum; licet si sine contrarietate ad susceptionem (176) sacramenti vivorum accedatur, dabitur etiam prima gratia : tunc, autan aine contrafletate acceditur quando qui» non intelllgens se cum dispostione non requisita, seu -sufficiente accedere, illud suscipit. Igitur cum detestatio peccati sit

motus a peccato ut a termono a quo, jata qui atteritur recedit a peccato, et si non ita perfecte ut ad terminum ad quem acce¬ dat, sicut facit contritio; et ideo suffi¬ cienter non manet tunc habituale peccatum ut obex ad primam gratiam, si quidem jam receditur ab illo, et si nondum in termi¬ no ponatur homo, quousque gratiam habeat; ut tamen nonhabeat obicem, sufficit jam redecere a peccato.

DUBIUM QUARTUM.

UTRUM IDEM SAOSAMENTUM SECUNDUM SPECIEM HABEAT SJMPER AEQUALEM EFFECTUM.

Conclusio est.

CQQJI. Quod in aequaliter dispositis habet semper aequalem effectum; in dispo¬ sitis vero inaequaliter diversum habet effectum.

CXLIII. Pro intelligentia hujus conclu¬ sionis notandum est, quod loquimur in prae¬ senti de eodem sacramento secundum speciem, quia respectu diversorum specie sacramen¬ torum probabilius est sacramentum excel¬ lentius confer.re majorem et ecccell&itiorem gratiam. Loquendo autem de sacramento e- jusdem speciei, potest dupliciter intelli- gi quod conferat majorem, aut diversam gratiam, ano modo, quia sit diversa aut i- naequalis gratia sacramenti, non ex se, et ut procedit a sacramento; sed ut conjuncta cum ea,quae praecesserat in subjecto, ut, verbi gratia, si unus accedit cum gratia aut contritione ut duo, et alius cum con¬ tritione ut quatuor; iste cum adjuncto• sacramento reportabit gratiam ut quinque, alius vero gratiam ut tria, quae quidem inaequalis gratia est non tamen ut a sa¬ cramento procedit (quia sic solum est uhua gradus) sed ut dispositioni adjungitur.

OXLIV. Alio modo potest intelligi, quod inaequalis gratia detur diversimode dispo¬ sito,, quia videlicet, ab ipso sacramentoi- naequalis etiam gratia procedit respectu inaequaliter dispositi, ut in casu posito illi qui accedit cum contritione ut quatu¬ or, dat ex opere operqto gratiam ut quatu¬ or, ut sic cum dispositione, qua. accedit, duplo majorem reportet a sacramento; vide¬ licet et ratione dispositionis, et ratione operis operati. Uh^^^quts^51191 gratia ut mille accederet ad sacramentum, ha¬ beret gratiam ut duo milia, et si ite¬ rum accederet, reportaret ut quatuor milia, etc.

CQQjV. Er quo fit, quod cum habitua¬ lis dispositio sit sufficiens pro sac¬ ramentis vivorum (ut dictum est) pos¬ set aliquis habens gratiam habitualem per frequentationem sine aliquo actu au¬ gere mirabiliter gratiam, ita ut in in¬ fra unum aut duos menses computari non posset talis gratia, cum crescat illo computo, oui vocatur de la cernlna : sicque consultius esset hominibus (eti¬ am sine aliquibus virtutum, actibus) so¬ li sacramentorum frequentiae insistere, nec de aliis virtutibus ita curare, cum ibi tantum gratiae augmentum habeant, quod in virtutum operibus nequaquam ha¬ bebunt. Imo etiamsi pluries peccent, dummodo pluries resurgant, et sacramen¬ ta frequentent, immensum cumulum grati¬ ae consequentar, etc. (177)

DESIDERANTUR ALIQUOT LINEAS, QUAS SUP¬ PLERE RELIGIO IVIT, AUCTORIQUE SUPPO¬ NERE.

CXLVT. Explicatur autem sic conclusio: Quoniam omnis effectus qui procedit ab aliquo agente, vel determinatur ab ipso agente, vel a dispositione materiae, in quam agitur. Et ab agente quidem, quia omne agens agit per formam suam, cui aseimilari debet effectus, et oportet ab eo determinari effectum quoad speci¬ em, et quia instrumentum non agit per formam, sed per motionem, ideo non de¬ bet assimilAri instrumento, sed princi- pAli moventi. Quoad modum autem majo¬ ris vel minoris perfectionis intra eam- dem speciem, cum illud agens quod movet instrumentum (seu sacramentum) sit infi¬ nitae virtutis, et ex se possit in ma¬ jorem ac majorem effectum prodire, quan¬ tum est ex parte ejus r.onest accipienda mensura effectus.

CELTII. Solum ergo oportet determinar* re hunc effectum ex promissione Dei al¬ ligata sacramento,'vel ex dispositione ejus, qui ad tale sacramentum accedit. Promiisto autem Dei faota sacramento, seclusa dispositione suscipientis est una et determinata; nec enim indetermi¬ natum effectum illi potest promittere:

aut enim esset infinitus, aut nullus : quorum utrumque falsum, cum et constet dari effectum seclusa dispositione suscipientis (ut in parvulis) et constet etiam illum esse determinatum, et non infinitum. Igitur ex promissione Dei facta sacramentis habent aliquam gratiam dare seclusa dispositione; et haec debet esse oerta et determinata : etcum promissio illa ex parte Dei facta illi sacramento sit una et aequalis, aequalem quoque semper effectum habebit, seclusa dispositione; nec est fundamentum ut dicamus pro arbitrio Dei dari majorem gratiam uni quam alteri per idem sacramentum, et cum aequali dispositione accedentibus.

CXLVIII. Sx quo fit, quod alia etiam sacramenta, quando sine dispositione sibi debita et per se requisita, aut cum aequali dispositione recipiuntur, aequalem quoque effectum praebent ex opere operato, et promiBsione Dei : nam cum sacramenta habeant dare gratiam non ponentibus obicem, ut Concilia definiunt, necessarium est ut etiamsi actualis dispositio hominis non sit, sed sola habitualis, aut etiam non sit dispositio sufficiens ex se, sed tamen non ponatur obex, quod sacramenta illa effectum aliquem causent in subjecto, eumque determinatum, et hunc dicimus esse minimum, quem sacrantenta dare possunt ex opere operato, sicut est minima gratia quam dat baptismus parvulis, crescit enim ex dispositione suscipientis. Igitur quando sacramentum sumitur sine cooperante dispositione subjecti, aequalem semper effdctum habet ex opere operato, sive alias habitualitar sit homo Jam in gratia, sive non.

CXLIX. Qpod autem quando homo per cooperationem suam se'disponit, majorem etiam gratiam consequatur ex opere operato sacramenti correspondente illi dispositioni probatur, quia Tridentinum citatum definit : "Unicuique dari gratiam a Deo juxta dispositionem et cooperationem suam :" ergo gratia quae datur in sacramentis ex opere operato, debet etiam distribui a Deo juxta mensuram dispositionis,, et cooperationis uniu8cujusque, ut patet in sacramentis mortuorum, quando quis ad ea cum sola attritione accedit : tunc enim si inaequaliter attriti aequaliter Justificarentur (178) ex opere operato (non enim ibi datur gratia aliqua ex opere 'operantis) non daretur gratia a Deoi in Prima Justificatione juxta cujusque dispositionem et cooperationem.

Cl. Satio vero praeter Christi institutionem (quae est a priori) ea est, quia omne agens de se indifferens ad majorem vel minorem effectum, Juxta dispositionem passi perfectius, aut imperfectius operatur; ergo sacramentum respectu sui effectus, quem causat ex opere operato, et ut Christi instrumentum, perfectius operabitur in subjecto perfectius dispositio, et ita Juxta illius dispositionem augebitur gratia ex opere operato. Pertinet id etiam ad majorem sacramentorum reverentiam et cultum, ut cum majori devotione suciplantur, quo plenionem habeant effectum.

CLI. Ex dictis collige primo, in sacramentis dari minimum quod sic gratiae ex opere operato causatae, non tamen maximum quod sio, nam sacramenta non ponentibus obicem, et non cooperantibus dant determinatam quamdam gratiam, quae minima est quam causare possunt, utpote nulla- suscipientis dispositione determinata. . Verum tamen eat,, quod non in omnibus sacramentis est aequalis haec gratia, sed excellentius sacramentum excellentiorem; confert gratiam, minimam tamen pro suo genere, si a dispositione non determinetur; quia tamen dispositio magis ac magis crescere potest in infinitum, etiam et sacramenti effectus magis ac magis crescere potest in infinitum.

. CLII. Sequitur secundo, quod illa dispositio quae praecise est removens prohibens, et nullo modo cooperans, non facit crescere gratiam, quae ex opere operato datur a sacramento. Patet hoc, quia dispositio illa solum habettollere obicem, ut sacramentum habeat suum effectum : ergo non est mensura determinans perfectionem gratiae dandae,' nec faciens subjectum magis aptum et capax ac dispositum positive, sed solum negative (ut sic dicam) non ergo ratione illius dac sacramentum majorem gratiam. Et eic in infantibus baptismus habet semper aequalem effectum.

011II.. Similiter illi qui eolum habitualiter eunt dispositi, et non formaliter, aut virtualiter cooperantes, non recipiunt majorem gratiam, quia habitua-

lis dispositio solum est remotiva obicis in sacramentis vivorum, non autem positive capaciorem reddens suscipientem.

CLIV. Batio vero a priori est, quia habitus gratiae est entitas augenda : non est ergo mensura augmenti faciendi, sed id quod augendum est. St hujus signum est, quod si sacramentum eucharistiae datur infanti, solum dabit illi augmentum minimum quod potest dare eucharistia : ergo ob habitualem solum dispositionem non datur gratia ex opere operato, nisi mlnlbia; alias sine ullo actu suo posset homo mirabiliter in gratia crescere. Quare fit consequens, non esse admittendum illum computum de la cemina, quia non quantum quis est habitualiter dispositus, tantum in duplo augebitur gratia, sed quantum se actualiter, vel virtualiter disposuerit.

CLY. Sequitur tertio, eum qui cum sola attritione accedit bona fide ad sacramentum, non accipere augmentum gratiae secundum mensuram attritionis; bene tamen illum, qui accedit cum attritione ad sacramentum mortuorum. ?rimum patet, quia talis attritio est dispositio per accidens respectu illius sacramenti, et tantum removens prohibens, non autem per se debita 1111, et consequenter nec per se mensurans illius effectum. Respectu autem sacramenti (179) mortuorum est per se debita dispositio, et non per accidens; unde potest mensurare ejus effectum, ut Juxta dispositionem suam et cooperationem accipiat gratiam Dei.

CLYI. ITotandum tamen est, quod absolute loquendo et per se magis disponitur quis ad augmentum gratiae per contritionem, etsi minua intensam, quam per attritionem, etiamsi intensior sit; nam oontritio est dispositio magis connaturalis gratiae et perfectior; unde magis servit ad gratiae augmentum. Qiae autem sit melior dispositio pro sacramenti effectu, cum possint variae dispositiones esse; videlicet actualia aut virtualia dilectio et contritio, aut habitualis gratia, vel major devotio, vel major multiplioatio actuum hujusmodi; videtur inter omnes <iis posltiones actualis praeeminere; et inter actuales illa, quae fervorem charitatis, et devotionem erga sacramentum magis intensum habet; quamvis in hoc etiam multiplicatio et p^^t^iacio0pt,^ij^BLXime ponderetur. Sufficiens vero dispositio saltem illa est, quae obicem tollit sacramento suscipiendo, et ejus effectui.

SOLVUNTOR. ARGUMENTI.

CLVII. Sed objiciea : Respectu gratiae quae datur ax opere operato formaliter loquendo nOstra dispositio non se habet ut dans aliquam virtutem aut perfectionem, sed ut removens prohibens ; ergo ex majori dispositione nostra non crescit gratia ex opere operato fonr^liter loquendo, sub ratione operis operati. Consequentia patet, quia dispositio removens prohibens tantum se habet negative respectu formae Introducendae : ergo non potest mensurare ejue perfectionem. -Antecedens autem probatur, quia gratia quae datur ex opere operato, non datur virtute dispositionis, nec dispositio se habet ad illam ut principium a quo virtutem et perfectionem habeat, sed solum A Christi meritis et passione, alias non esset ex opere operato : ergo non crescit gratia secundum illam formalitatem, quae est ex opere operato, ex vi dispositionis.

CLVIII. Respondetur negando, quod nostra dispositio se habeat ut pure removens prohibens respectu gratiae, quae dartur ex opere operato, quia licet non se habeat ut principium virtutis et efficaciae illius gratiae, prout datur ex opere operato, habet se tamen ut aptitudo et capacitas subjecti ad majorem effectum suscipiendum ab ipso agente, quod de se indifferens est ad majorem et perfectiorem gratiam dandam sine termino, et ut applicans ipsum sacramentum ad operandum; et'sic melius applicatum melius operabitur. Unde sicut de luce solis quaedam corpora plus recipiunt quam alia, ex dispositione materiae recipientis lucem, licet materia recipiens non dot virtutem et efficaciam luci ut producatur, aut intendatur; sic ex dispositione subjecti redditur quis capacior ad suscipiendam gratiam, quae ex opere operato per sacramenta derivatur.

ELIX. Sed instabis : Nam illi dispositloni, qua subjectum disponitur, correspondet gratia ex opere operantis, tanta quanta est dispositio : ergo respectu gratiae ex opere operato non praestat 11la dispositio,majorem capacitatem, ut si,

vervd. gratia, disponitur quis dispositione ut quatuor, quod recipiat gratiam ut octo, ei quidem capaoitatem non habet ad gratiam ut octo, sed solum ad gratiam ut quatuor.

CLX. Respondetur, dispositionem illam aliter se habere ad gratiam, (180) quae datur ex opere operantis, aliter ad gratiam, quae infunditur ex opere operato. Nam respectu propriae gratiae habet se vel ut meritoria, si homo Jam sit in gratia, vel ut informata ipsa gratia, si tunc primo acquiratur. Respectu autem gratiae ex opere operato habot se ut pure dispositio conjuncta agenti habenti virtutem ad dandam gratiam prout fuerit dispositum sufcjectum. "nde tale agene non attendit in llla dispositione (ut quatuor, verbi gfatia) rationem meriti, aut informationem gratiae, quam secum importat, sed praeoieam rationem dispositionis, ut Ipsum agens agat in tale subjectum. Sicut enim ut. simpliciter et quoad substantiam producat gratiam, solum requirit non obicem in subjecto; sic ut tantam producat, solum requirit non o-bicem ad tantam; seu dispositlonem ad tantam, quantumvis dispositio llla alias sit meritoria, et Informata gratia ratione operis operantis. 8ufficit enim quod subjectum relinquat dispositum, ©t conjunctum cum agente tali producat gratiam ut quatuor.

CLXI. Itaque licet dispositio ex parte subjecti sit solum ut quatuor, virtus tarmen et efficacia-eet ut octo, quia illa dispositio de se habet virtutum ut quatuor ad gratiam ex opere operantis, et agene ex oper.e operato conjunctum tali dispositioni habet distinctam efficaciam et virtutem ut quatuor. Non est autem inconveniens, quod addita nova virtute et efficacia, etsi dispositio in ratione dispositionie sit eadem, majorem habeat effectum, ei in ratione virtutis crescit, quia conjungitur novae virtuti- et agenti. Nec enim dispositio ad gratiam eet pure passiva, sicut mu.ltitudo materiae ad recipiendum calorem aut lucem, sed ut eet dispositio movens subjectum ad gratiam, et meritorie illam attingens, et subjectum sit Jam gratum; unde addita nova virtute ab extrlnseco productiva gratiae, illa dispostid subjecta illi novae efficaciae majorem effectum gratiae tribuet, quia licet actualiter solum disponat ut quatuor, tamen habltualite? habet efficaciam,^105^ feriRatione virtutis et efficaciae propriae, quae est ut quatuor; tum rationeafficaciae eoctrinsecus adjunctae, et gratiam ipsam hat>intualom produoentis, quae est etiam ut quatuor.

0LXI1. Tei dicendum, quod dispositio active, seu ex propria virtute ot officaeia, habet suum effectum, passive autem habet a sacramento accipere ex opere operato novam efficaciam, et consequorter novum effecum. Intelligitur autem dispositio habere propriam efficaciam, noft ad producendam gratiam, sed ad active destruendum peccatum, et mediante ta~11 activitate et efficacia disponendo subjectum ad gratiam. In sacramento autem gratiam. In sacramento autem diepositio solum se habet ut applicans eacramentum respectu subjecti, non-solum ut gratiam operetur, sed etiam ut destruat peccatum, ei non sit destructum; si autem sit destructum, ut melius operetur gratiam. St hoc eet quod dicit S. Thomas III p. quaest. LXXXVI, art. VI, et IV, diet. XIV, art. I, quaestiuncula prima i " Qjiod poenitentia efficienter et non solum fofmalitsr peccatum dimittlt.fl Praeter hoc atftem etiam datur dispositio in ordine ad gratiam, qui eat conatus hominis se disponentis, qui non se habet ad gratiam active physice, sed veluti moraliter, et juxta illius quantitatem charitaa et gratia datur, ut 8. Thomas ait 2-2, quaest. XXIV, art. III. At vero respectu sacramenti istae dispositiones non se habent nisi ut ©pplicantes sacrametum sic vel eic; ut taliter applicatum (1S1) sacramentum gratlam majorem vel minorem ex opere operato infundat,

. CLXIII. Secundo arguitur : Sacramentum mbrtuo'rUm (verbi gratia poenitentiae, aut baptismi) quando confertur Jornini attrito non potest majorem' gratiam dare ratione majoris attritionis : ergo non sentper infunditur gratia juxta dispositionem et cooperationem dubjecti. Patet consequentia, quia respectu illius gratiae tacramentajls ex opere operato (id ©st, remissionis culpae) propria ©t per se dispositio est attritio i ergo si ex magnifitudine talis dispositionis non crescit gratia,' Jam gratia ex opere operato forraaliter et praecise loquendo non da tur secundum propriam et par se diepoelfe|nem2 Anjfepce&ens vero

probatur : Attritio non est dispositio proportionata cum gratia secundum se, si quidem non est ultima dispositio, et compatitur cum peocato : ergo respectu gratiae solum potest se habere ut removens prohibens: ergo quantumcumque crescat talis dispositio, non erit sufficiens mensurare gratiam dandam, sed solum removere obicem, et intra latitudinem remotionis obicis erit perfectior.

CLH7. Confirmatur : Dispositio habitualis gratiae jam infusae est multo magis proportionate agenti infundenti ez opere operato, quam actualis attritio : ergo si illa non sufficit ut major gr atia infundatur, secundum magnitudinem talis habitualis dispositionis, neque attritio sufficit.

C1XV. Respondetur negando antecedens. Ad probationem dicitur, quod attritio non est proportionata secundum se cum gratia, quasi ex vi ipsius operis operantis; est- autem proportionata ut tota informetur a virtute sacramenti, et accipiat virtutbm contritionis, quantum ad hoc qUod est dare gratiam. Unde cum tota informetur a virtute sacramenti, tota operatur gratiam* et sic gratia ex opere operato conformatur ipsi attritioni, quae per sacramentum est, ac si* esset contritio. Probabile tamen est, quod quando attritio non per se respicitur a sacramento, sed solum est dispositio per accidens, ut respectu sacramenti vivorum, tunc solum servit ut removens prohibens, et non finrornatur tota a sacramento, quia non est ejus dispositio per se requisita, et informabili8 ab eo, sed datur tunc gratia a sacramento; ac si non es^et dispositio aliqua positiva respectu ejus, sed. solum remotiva. Ideo enim est dispositio per accidens, quia non positive et per sa illi adjungitur, et ita nec se habet ut.applicativum sacramenti, sed solum ut non repugnantiam ponens.;

CLIVI. Ad confirmationem respondetur, quod gratia habitualis, licet reddat subjectum habile et sine obice ad suscipiendam gratiam, tamen non eBt applicativa ipsius sacramenti, quia non cooporatur susceptioni ejus et effectui; unde noc secundum illam mensuratur perfectio effectus sacramentalis. Est ergo magis proportionata gratia habitualis in ratione removentis obicem, non tamen in ratione applicantis, et cooperantis melIus'_ia.ora',llpl, j et ita non facit ut meliof prdau&atur bffectus.

CLIVII, "Tertio. objicitur : Nrm homo justus potest 8aitem de congruo mereri alteri .gratiam; ergo minister sacramenti Juatus potest' impetrare gratiam suscipienti justus potest impetrare gratiam suscipienti sacramentum ultra gratiam ex opere Operato sacramenti, et ita baptismus in infantibus habere potest inaequa-,lem effectum,

CLITIII4 Confirmatur, quia virtus divina non est alligata sacramento 5 ergo licet juxta promissionem (182) suam per .sacramentum det gratiam, potest tamen illi addere ex sua llberalitate aliam majorem.

CLUI. Respondetur effectum sacramenti ex opere operato non augeri ex bonitate ministri, quia non fundatur in ejus sanctitate, sed Christi; unde effectus ex^opere operato est semper aequalis; stante aequali dispositione ex parte subjecti; de quo S. Thomas infra, quaestione LHV, art. I ad secundum. Potest tamen minister impetrare gratiam suscipienti, impetrando illi dispositionem et motum novum ad gratiam; non tamen impetrare potest, ut sine dispositione suscipientis gratia illi augeatur ex opere operato, quia sacramenta juxta taxatam a Deo rationem operantur, quae sine miraculo immutari non potest» ut sine majori dispositione major gratia detur.

curi. Ad confirmationem respondetur, Probare quod Ddus possit, si velit, inaequalem gratiam dare ex opere operato stante qequali dispositione, id tamen erit miraculum, et extra naturalem ordinem sacramentorum. Sbc quo patet, quod neque ratione praedestinationis ad majorem gloriam, datur major gratia, nisi detur etiam major dispositio. Et ita neque infantes praedestinanantur ad inaeqoaltm gloriam, neque sicut Angeli inaequaliter susceperunt gratiap, quia inaequalem habnet naturalem perfectionem, et inaequalem etiam dispositionem, equae secundum naturalia data fuit a Deo; ita et homines inaequaliter debent grgtiam recipere, cum in eis aequalis inveniri possit dispositio; .neque ad roparandaa illa6 sedes solum homines sunt praedestinati, cum videatur major xmmorus esse damnatus ex Angelis, quam ex hominibus, et consequenter plurom damnatos ea Angolis quam pruoflestipatofcS Mr' hominibus«

DUBIUM QUINTUM*-

IIT QUO TEMPBB TXL INSTANTI SACBAMSNTA CAUSET GB1TIAM T

CUSI. Ut difficultatis punctus appareat, notandum est de tribus temporibus controverti posse. Primo* quando nondum suscipitur realiter sacramentum, sed voto habetur, an tunc possit realiter causare gratiam * secundo, quando actu sucinitur, in quo instanti.causet physice gratiam, an in eztrlnseoo terminativo sacramenti, vel intro seco; nn vero in tempore : tertio quando 'susceptum fuit actu, et ratione obicie non dedit effectum, an recedente o-• bice causet effectum suum.'- De primo hic non est praesens dlffioultas, cum manifestum sit sacramentum ante sui susceptionem realem non causare ex opere operato gratiam, sicut neque imprimere characterem; uterque enim effectus realem susceptionem et causationem sacramenti requirit. Dicitur tamen dari effectu sacramenti quando suscipitur in voto, non quia perillud votum, seu desiderium causetur ex opere operato affectus sacramenti, sed quia illud desiderium refert .dispositionem, seu contritionem hominis ad sacramentum, et ratione contritionis recipit effectum, non ratione alicujus operis operati, quod tunc detur.

CLXXII. Et praesertim hoc apparet, tonando quod sacramenta sunt caiusa physica gratiae, quia ex opere operato operari non possunt nisi mediante motione, quao ante' roalom susceptionem sacramenti oporari nequit : ergo cum Opus operatum sit alligatam motioni ipsi, et virtuti sacramontali, sitque genus causae efficientis, non potost ante realem exhibitionem sacramenti, ot motionem losatt realem dari talo opus operatum.(183) Unde ot si aliquis cum sola attritione desideret sacramentum baptismi, aut poenitentiae non Justificatur; ot tamen si haberet illud sacramentum, 0pus operatum justificaret per talem attritionem. Effectus ergo qui causatur a sacramentis in voto susceptis, est offectus operis operantis, qui habet similitudinem cum effectu sacramenti realiter suscepti; non est tamen roalis effectus ejus, et ex opere operato. De tertio vero in sequenti dubio agetur, scilicet, de operatione sacramenti recedente fictione.

CLXXIII. Est ergo in praesenti controversia de susceptione reali sacramentorum, quando, vel in quo instanti aut tempore causent, gratiam. Et praecipue est difficultas de sacramentis quae in successione consistunt. Nam eucharlstia permanentor existit, licet "eadem difficultas de illa sit, quando incipit corpus Christi per probationem verborum, lxl quo instanti verba operentur, nam in ultimo instanti verba jam non sunt; in toto autem tempOre praecedenti sacramentum nondum est consummatum; et consequenter neque assumi potest ut instrumentum.

CLXXIY. Conclusio ergo eet, quod sacramanta -operantur gratiam non in, tempore aliquo determinato vel indeterminato, neque in instanti intrinseco, sed dn extrinseco, quo est verum dicere : Nunc sacramentum est perfectum»"-

CLXXV. Pro intelligontia hujus conclusionis notandum est, quod cum gratia, quae est effectus sacramenti in instanti producatur, sicut lux; sacramentum autem sit ens successivum, quod non habet esse perfectum et consummatum in aliquo instanti sibi intrinseco, ut difficultas ista superaretur, in varias sententias auctores divisi sunt. Quidam enim operationem sacramenti in gratiam salvaro volentes, pro ea duratione qua intrinsece durat sacramentum, dixerunt in tempore producere gratiam; quia vero tempus sumi potest, aut determinatum, sicut est inter quaelibet duo instantia designata et determinata; aut indeterminatum, ut est illud quod accipitur immediate infra aliquod instans, dixerunt aliqui sacramenta operari gratiam non in instanti terminativo extrinseco sacramenti, sed in eo tempore quod immediate antecedit istud instans.

CLXX7I. Alii vero dixerunt, sacramentum operari in ultimo' tempore dedignato sacramenti, quando scilicet -profertur ultima particula verborum; ut videlicet inceptio, seu ultimum non esse ultimae particulae, sit primum esse gratiae; vel etiam (ut alii explicant) quod tota illa prolatio Altimae particulae sit productio gratiae, quia producitur secundum successionem illius particulae.

COUDCni. Ex his autem qui existimant

conferri gratiam a sacramento in instanti, conveniunt omnes produci gratiam in instanti consummativo sacramenti; sed quidam dieunt produci in instanti extrinseoo con-8ummativo sacramenti; alii vero in instemtl intrinseco.

OLXJLVIII. St omninum istorum auctorum, praeter ultimae sententiae assertores, fundamentum fere unicum est, videlicet,quia cum sacramentum in instanti extrinseco jam non sit, et quando non est assumi non potest ut instrumentum ad agendum, oportet quod quamdiu est assumatur; solum autem est in tempore, vel in instanti intriuseco. '

CLXXIX. Nihilominus pro intelllgentla noatrae conolusionis tria supponenda sunt. Primam, quod nec gratia pgssit Incipere in tendore, nec in illo sacramentum operari : secundum, quod non consummatur instanti intrinseco, sed extrinseoo : (184) tertium, quod motus, et alia successiva . possunt operari in instanti, quo desinunt, ratione Inceptionis sui termini. Primum probatur, nam omnis inceptio (ut dicunt philosophi in primo et octavo physicorum) vel' est per primum esse,- vel per ultimum non esse;, utraque autem fit in instanti, una in instanti intrinseco inceptioni, alia in extrinseoo; et ita omnis inceptio indivisibilis est,.sive intrinsece,extrin-8ece; id enim significatur per nuno, quod in omni inceptione importatur : non ergq potest incipere gratia ih tenpore intrinsece, sive determinatum tempus sit, sive indeterminatum. .

CDGQC. Nam si tempus determinatum sit, et signatum inter duo instantia, in toto illo (cum sit divisibile) possunt dari plura nunc ; ergo vel in quolibet eorum incipit, vel solum in aliquo; si in quolibet, est impossibile, quia cum unum sequatur post aliud, sicut et ipsao partes temporis, cum quibus fluunt, postquam in uno incepit, in gubsequenti jam non incipit, Bgd conservatur : si autem in aliquo tantum incipit : ergo non In toto illo tempore determinato potest incipere, loquendo de inceptione rigorose et physice, siout nunc loquimur de inceptione gratiae.

CUQDCC. Si autem tempus indeterminatum sit, vel est illud, quod est immediate ante unum instans, ita ut immediatb. ante instans oonsummativu^ secram^nJ|i>incipiat gratia; vel est immediate post instans, ita ut dato aliquo instanti sit verum dicere : Immediate post hoc est gratia, Primo modo repugnat gratiam incipere, quia illud immediate ante, nec est primum esse, cum non sit insterne, alias essent duo instantia immediata; nec est ultimum non esse gratiae, quia ultimum non esse dicit instans in quo aliquid non sit et immediate post sit; illud autem tempus, in quo indeterminate dicitur incipere, est immediate ante instans consummativum, non autem immediate post aliud instans, quia si sic daremus duo instantia, unum consummativum, et aliud ante illud, inter ista duo deberet esse tenpus divisibile; et ex isto tempore divisibili, id quod est immediatum consummativo non est immediatum alteri instanti ante; alias esset indivisibile id, quod mediat inter utrumque instans, si est utrique immediatum : ergo si incipit gratia immediate ante instans consummativum, non potast incipere immediate post aliud instans ante se; et ita neque incipit hoc modo per ultimum non esse.

CLXXXII. Secundo etiam modo, videlicet incipere immediate post aliquod instans, ita ut non incipiat gratia intrinsece in aliquo tendore ante instans consummativum, sed extrinsece per ultimum non esse, eo modo quo incipit ultima particula prolationis verborum, icpossibile est, quia gratia, quae est forma spiritualis et indivisibilis, oportet quod incipiat per primum esse, sicut incipiunt omnia, quae per instantaneam mutationem producuntur. Nam ea quae in instanti fiunt, in eodem instanti incipiunt : ergo ln eodem Instanti est verum dicore : Non est : ergo falsum est dicere : Nunc non est, et immediate post erit. Nam in illo nunc, vel datur actio instantanea produqtiva gratiae, vel non :-si non datur, tunc actio instantanea ergo vel dabitur pro alio instanti, et de illo .inquiremus quod tunc etiam incipiet gratia, sicut et actio; vel dabitur pro tempore, et non pro instanti,, et aic non erit actio instantanea, sed successiva, quod repugnat rei spirituali; (IS5) si autem in illo nunc datur actdo, instantanea : ergo et effectus ejus, quia ln instantaneis idem est fieri et factum esse : ergo tunc incipit gratia, et non immediate post.

ST HIO. PAULO D2SID2BATAS LINEAE, DILAPSA IBBBPABABILI CASU CHARTAS PASTICULA.

OIJQQLIII. Nec valet responsio Suarez, quod sacramentum non est pure ens suocesslvum, sicut tempus et motus, sed debet signari aliquod Instans, in quo sit verum dicere : Sacramentum est, sicut signum est; non autem existere dicuntur sicut successiva, quae tund existunt quando a- ,iquid earum factum est, et aliud restat faciendum; sacramentum autem in aliquo instanti absolute est.

CLXXXSV. Sed contra hoc est, quia aacrementum est signum successivum, sicut oratio; et omnem «realitatem quam habet, in motu consistentem habet, et in actionibus 'successivis; forma enim in verbis consistit, et materia proxima in usu, seu actione successiva, Non habet autem aliaml realitatem quam suae mterlae et formae ; ergo nec aliam realem inceptionem aut definitionem habet, quam motus ieti et actiones successivae, si quidem aliam realitatem non habet. . Ef deinde, quia absolute et simpliciter, vel est ens successivum, vel permanens t si simpliciter sucoessivum, debet incipere et deelnere sicut successivum; permanens autem simpliciter esse non potest, cum id solum sacramento eucharlstiae conveniat.

.. QLXXXv. Secundo probatur contra Suarea, quia in illo instanti in que est verum dicere, quod sacramentum est, vel est tota essentia sacramenti simul, vel aliquid ejus : non tota essentia sacramenti, quia sio esset sacramentum qUld instantaneum et permanens, cum tamen materia ejus, et forma sint quid successivum : si autem in illo instanti existlt pars aliqua sacramenti, vel ulterius restat alicpld faolendum de sacramento, vel nihil .: si nihil ulterius restat : ergo immediate post illud instans non.erit sacramentum, et ita desinet per ultimum esse,- et .item non incipiet sacramentum esse in illo instanti, sed desine^; cum enim non, sit quid instantaneum, non poterit in instanti incipere et desinere ; ergo ante illud instans jam erat sacramentum, at ita in alio instanti fuit verum dicere : Sacramentum est, quia jam inceperat; et cum in illo sacramentum nondum esset.perfectum, quia aliquid restabat faciendum, solum verificabatur esse sacramentum, sicut res successiva, quod negat Suarez

CLXXXVI. In instanti autem in quo perficitur, ita quod non restat aliud faciendum, non est verum dicere quod primo incipit; alias esset quid instantaneum sacramentum : si autem in illo instanti, in quo dicitur esse sacramentum, restat aliquid ulterius faoiendum; ergo non est tunc perfectum, sed solum sicut res successivae, quae dicuntur esse quando aliquid est factum, et aliud restat faciendum.

CLXXXVJ^I. Nec valet dicere, quod ante illud instans est imperfecte, in illo voro instanti est perfecte. Hoc, inquam, non valet; tum» quia vol ante illUd inatans absolute et -simpliciter est.in rerum'natura : e*go non solum habet esse In illo instanti, sed ante etiam habet esse, sed nondum consummatum, sicut omnia alia successiva; si autem non habet osse absolute ante illud instans, currunt omnia argumenta, quia sacramentum solum erit quid instantaneum : (lS6) igiturcum sacramentum sit quid successivum, non debet aliter habere esse quam res aliae successivae, nec aliter incipere et deeinere, nisi evertamus naturas rerum,

"

OLXXXViJI. Tertium quod proposuimus notandum eae eo patet* quia omnia quae fiunt per motum necasse est quod ipsis inoipientibus motus desinat; sicut enim uon est, inconyeniehs quod quando aliquid primo -facturo est, desinat fieri, ita et sufficit i£iod fieri talis rei fuerit Immediate ante, et factum esse sit primo in hoc inetanti; et Ita cum motus sit fieri et fluxus rei, •'tearminus autem motus eit factum esse, oportet quod in instabti quo primo eet termiraj.8, nOn sit motus, oed sufficit quod, immediate ante fuerit,

CLXXXIX, Quod et amplius explicatur, quia motus, ut dicitur tertio physicorum 000 est praeter ree, ad quas est motus, aec entitative differt a termino motus, ®ed secundum formalitates diversas, sicut fieri, et factum.esse. Igitur termino incipienta, entitative manet motus, licet non formaliter; et ita tunc operari potest, nen Secundum rationem motus et fluzus, sed. abeundum rationem entitatis jam factae. Ut enim operetur secundum quod rootus, non oportet quod sit secundum ra-

tionem motus, sed sufficit quod immediate ante fuerit motus, et Jam non sit in hoc instanti motus, sed terminus motus, quia terminus ipse est nunc a fluxu, qui immediate ante srat, et modo Jam non est fluxus, sed est etiam terminus; et ita eadem entitas, quae ante fluebat, et tendebat ad esse, modo Jam non tendit, sed habet esse in facto esse.

CXC. Sic ergo non est inconveniens, quod per motum qui immediate ante fUit, terminus modo producatur in facto esse;imo id omnino necessarium est, alias non servatur natura productionis per motum, quae talis ost, ut dum ipse terminus incipit, cesset motus, quia nihil aliud sunt terminus et motus, quam res in fieri, et in facto esse. It hoc quidem ita verum est respectu termini, qui ab ipso aoti naturaliter producitur, et cujus ipse motus ' est fieri.

GZC1. Caeterum difficile est, quomodo respectu termini, cujus ipse motus non est fieri, id est, respectu gratiae, quae a motu, ut ab intrumento elerrato producitur ; diffiSultas Inquam, est quando ele-r vatur talis mbtus, et talis getio sacramentalis, ut producat gratiam st quidem in termino extrlnseco mbtus et sacramenti Jam sacramentum non est, si quidem est verum dicere : Hunc non est sacramentum, ot immediate ante fuit J ergo in illo instanti motus ipse non potest assumi ut instrumentum,"i neque actio illa immediate ante, dum influebat in motu* erat actio virtuosa

0XCXI. Ad hoc Oajetanue infra quaestione LfciviIX, art. 17, ad finom commentarii, insinuare videtur, quod'quando sacramentum ipsum est in fleri et -in motu, assumitur quoquo a Deo ut instrumentum, et accipit virtutem sacramentalem, inchoative tamen et in fieri; in ipeo autem instanti termlnative, sicut est perfeota significatio, ita et virtus illa; et ideo tunc operatur. Caeterum non videtur difficultatem effugere iste modus loquondl; cum enim in instanti terminatlvo Jam motus non sit, neque actio sacramentalis, quia in illo verum est dicere : Hunc non est motus et actio, et immediate ante fhit; quomodo tuno perfecta virtus communicatur illi actioni a Deo, ita ut tunc sacramentum perfecte operetur, et si tuno est capax perfectae virtutis, est it inchoativae, ita non ^it nectespenore, ququd: ante suscepit sacramentum viirtutem inchoativam, si perfectam, si perfectam (I87)8uscipit in instanti terminatlvo et extrlnseco.

OXCXXI. Qua propter dicendum est ex D. Thoma, tum quaestione illa LCCTIII, art. V: * $iod virtut illa communicatur sacramento, quando sst in suo termino St complemento, non quando est simpliciter in successione, sed quando est secundum quid," scilicet intermino." Unde virtus illa non est suocessiva, licet sit in successivo," inquit S. Thomas; non secundum quod est successivum, sed in ejus termino; nec communicatur toti secundum se, sed parti ultimae, et non parti simpliciter ; datur enim illi termino in ordine ad praecedentia, et ideo illo termino datur non secundum id quod sst, sed in quantum terminus est.

GXCtlf. Bk quibus manifeste apparet, negare S. Thomam quod sacramento, dum in Sucqesslone est, datur.virtus illa, sed dum in termino est; in illo autem termino non est simpliciter, et sub formalltate successivi, sed secundumgiid, et' ut in termino, et sub ratione termini, et in ordine ad praecedentia assumitur a Deo ut instrumentum; quod potest decla^rari sic : Quia motus et actio successiva non est praeter res, ad quas est motus, quia licet formalitor differat a termino, non tamen entltative, ut diximus; cum ergo actio illa, et motus sacratmentalis pervenit ad terminum, manet in termino; non secundum formalitatom motus et actionis, sed secundum entltatem mo*tus et actionis, sub formalltate tamen termini; et ideo illa entitas secundum quod terminus nutus praecedentis, assumitur a Deo, et accipit virtutem illam sacramentalem.

CXCV. Dices : Jirtus infunditur non ipsi actioni elicitae, sed virtuti elicienti illam, ut actio egrediatur ab inetrumento virtuosa; sed in instanti illo extrlnseco non egreditur actio ab agente: sed Jam egressa est : ergo tuhc non elevatur. Easpondetur consnunicari illam virtutem ipsi instrumento elicienti actionem, non elicienti ipsam inchoative et in successione, sed elicienti terminatlve, et in ultimo instanti, nam tunc etiam verba st ablutio verbi gratia, eliciunt et operanto^, quia tunc egreditur ef-

fectus in facto ossa, sed. operantur sati¬ one virtuti» praecedentis quae consignatur illi termino; et sic illud agens quod in illo termino agit, quasi virtualiter ele¬ vatur, ut agat etiam in facto esse non so¬ lum ablutionem, sed etiam gratiam in ani¬ ma. Producitur enim in illo dmstanti ablu¬ tio in facto esse, et egreditur ab agente mediante motu praecedenti, virtualiter mar- nente in subjeoto quod abluitur. 2t sic dicit D. Thomas in quarto ad Annibaldum, distinet. VIII, art. V ad primum, quod : " Verbum in quantum faciens, id est, secun¬ dum sui complementum simul est cum facto es3e;* In illo ergo instanti, adhuc est motus orationis ut faciens,quasi in termi- i.v, non faciens quasi in motu.

CXCVI. His suppositis probatur conclu- bIo supra posita, quoniam sacramentum non operatur antequam sit consummatum; quando- cumque enim restat aliquid faciendum de sa¬ cramento, nondum est completa significatio, et consequenter neque operatio sacramenta- Hs dari potest. Sed sacramentum non con- sjimatur ante instans extrinsecum, quia (Usinit per primum non esse, sicut omnia netus : ergo neque ante illud instans ope¬ ratur.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

CXCVII. Objicies primo ; Nihil potest efficere nisi habeat virtutem (188; agen¬ di, naturalem vel obediont?alem; sed quod non est nullam talem habet virtutem, quia omnis virtus super entitate fundatur : er¬ go in illo instanti terminativo extrinsoco non potest sacramentum habero virtutem, si¬ cut nec entitatem, quia tunc est verum di¬ cere : ITunc non est sacramentum, et conse¬ quenter nunc non habet entitatem.

CXCVIII. Confirmatur, quia impossibile est rem existentem physice pendere a re quae physice et realiter non e::ietit, de¬ pendentia enim realio est innitentia unius rei super eixitentia alterius, sed omne quod fit realiter, pendot physice ab eo, a quo effective fit : ergo gratia in illo instanti in quo fit, dependero debet a sa¬ cramento existente. In instanti autem ex- trinseco terminativo non oxietlt sacramen¬ tum : ergo ab oo physice non dopendot.

RXCIX.[Respondebar,x (j&gtfmonta a D;' Thoma proponi, ot solvi inCqdarto sententi¬ arum citato. Et ex ejus doctrira dici¬ mus, quod id quod nullo modo est. nec simpliciter, nec secundum quid, non ha¬ bet virtutem ad agendum, quod temen ali¬ quo modo est, saltem secundum q>.id et in virtute aliorum, seu nt terminus praecedentis motus, operari potet!*„ et sic se habet terminus motus, seu actio¬ nis aacramentalis, in quo licet non sit jam sacramentum sub ratione metus et ac¬ tionis successive, est temen sv.V. ratio¬ ne termini, quod entitative a noi>u non distinguitur, et ideo ut terminas assu¬ mitur pro instrumento.

CC. Et hoc est quod dicunt Thomistas sufficere quod Sacramentum immediate an- to fuerit, ut in hoc instanti dicat/r operari, et quod in isto instanti vi est in ratione entia formaliter, ta¬ men in ratione causae, et in ratiana en¬ tis virtualiter, quia videlicet ad pro¬ ducendum aliquid per motum et fie:.'' .'re¬ cessivum, non requiritur quod ipnn : e ri sit etiam in instanti,in quo *• • minus factus, sedquod perveniat \ ad illud, et quasi continue illi . - 't

OCI. Ut autan assumatur tamquam ins¬ trumentum, non requiritur quod ipee mo¬ tus duret in ratione motus, et sub for- malitate successivi, sed quod sit in ter mino, et sub ratione termini, cum ordine ad praecedentes partes motus accipiatur a Deo ut instrumentum, et sic dicitur totum sacramentum, et partes ejus assu¬ mi ut instrumentum, quatenus ipse termi¬ nus assumitur, ut habet virtutem praece¬ dentis Buccesionis motus, non tamen as¬ sumitur sacramentum secundum qued forma- liter eot in successione, ut clare dicit S. Thomas.

COII. Ad confirmationem respondetur, quod res non potest physice pendere ab eo quod non est, neque sinroliciter, ne¬ que secundum quid; ab eo tamen quod est saltem secundum quid, et secundam conti¬ gui tatem successivam bene potos i; pende¬ re : sicut quod est in facto osoO pendet ab eo quod est fieri physice, non quia simul existunt, • sed quia physice succes¬ sive se tangunt, licet non physice parma nenter; sic potest aliquid physice pen¬ dere ab, eo, quod non est physice perma- nenter et simul, bene tamen physice suc¬ cessive, et secqndnm contactum successi-

COXXI. Unde (ut acute notat Oajetanus quaestione UCCYIII aupra citata) existentia successivi non requirit quocumque ejus existente inferti, quia videlicet ejus existente inferti^quia videlicet ejus existentia in transire, et in inferri consistit, non in permanere. It sicut assignar-"" •to quocumque mutato esse in medio motus, illud physice pendet a parte motus in^ediate ante transeunto, quae In Ulo instanti et mutato esse Jam non est;- ita et in ultimo (1«9) extrinseco mutato esse* non est inconveniens qUod pendeat 'ah immediata parte-motus, quas Jam non est in 1lloulti- <mo extrinseco, sed immediate t^aasUlt. In sacramentis vero 'JSon repugnat quod sacratiientaun non 'Secundum qUod est in successiOne, ' sed secundum quod est in termino, sub formalitate termini' atfsumatuar ut instrumentum supernatuttele; •'quia ibi eaietit seeundum quid, et*ut-In termino, licet non Bimplioiter, et-sub formalitate successionis.-

CCI7. Becundo arguitur t Bes futura nui— lo modo potesPagere effective : ergo ne-* que res praeterito, quia tam nihil est rdU praeterita, quamTfutura, si quidem illa •.*•• desiit* esse,, sicut ista modum-est 1 ergo neque potest agere effective, .eo ipso", quo-, verum est dioere, quod non est.

C(77..Confirmatur, quia si-res quas nunc desinit,.;*et non est, potest ageroy* qtd-a immediate *onte fuit : ergo et causa quae fuit heri, potest modo supematutaliter olevari ut effective agat, quod est omninft lm|X>ssibile-.

CC7I^Confirmatur secundo, nam inter effeetum. e.t. causam, realem eportet esse reiatiopem realem i.-.ergo- oportet, utrumque extremum esse .in. actu, et.non. sufficit immodiate. ante fuisso, et. Jam non esse.-

1C7IX. Besppndetur, quod id quod'futurum est; ita est nihil, respectu rei praesentis, quod.neque in ratione causae, neque in ratione.entis, neque formaliter, neque virtualiter illam tangit; et Ita non potest influxum et causalitatenrhabere in illam, futurum enim neque est in ratione entis, sicut praateritum; neque in ratione" causae, quia causa est. a qua procedit effectus, a futuro autem nihil procedit, aUt processit; sed ipsum debet procedere, et si non. est In virtute,». se procedente, sed In virtute ^ qua j^e^ej^o'.ei t ree auA tecrpraeterita, etsi J*m noa si* sispli...citer.in genere entis, est tamen in.yatione causae et virtutis successive, confingentis rem praesentem, et.ita habentis prioritatem respectu illius, ut poe«it illam producere tamquam fieri ejus, quod contingit rem factam.s eo ipso au— tem quo est in faoto esse, desinit fieri aub-.ratione Ipsius fieri; quod totu* non currit?in re futura, quae nec est fieri, nec aliquo modo prior reepdctu praesentis, ut possit cauaolitatem in l$xap habere.

CCVIII»--Similiter res futura nondum existit secundum-quid et in termino, si- .cut-res quae. immediate praecessit,, et ideo non potest assumi a Beo ut instrumentum,t; siCut potest assumi id. quod prae* terit secundum rationem successionis, et manet-secundum rationem .termini.

CCIX. Ad primam confirmationem.respandetur, quod res quae heri praeteriit, non habet cont^inguitatem cum re quae modo procuditur? et ideo neque contrac'tum durationis habet, et propterea neque operari potest effective, in illam; res autem quae immediate .conjungitur cum ista, habet contractum' durationis suocessivae* et ita potest agere in illam*

OCX. Secundo dicitur, quod res quae praeteriit heri, si virtutem aut effectvat suum reliquit, potest hodie .assumi a Beo ut instrumentum,^ qon in se, sed in. aua virtute et effectu, sicut dicit 8. .IPhomas quaestione, quinquagesimahuJus tertiae partis, de morte Ohristi; et quaestione LVJ de resurrectione, quod operantur nostram salutem, et ©perabuntur nostram resurrectionem, quia videlicet operantur per humanitatem mortuam aliquando et resuscitatam modo : sic ergo et sacramentum dicitur operari phyeioe, non quia omnes ejus pahtfeir sint simul, aut secundum successionem suam assumantur a Beo,(190) sed secundum quod sunt in termino talis sucesslonis virtualiter et secundum ratiotfem termini-, quod -«st esse secundum quid, ut diolt S. Ihomas.

OCXX. Ad secundam confirmationem difclr tur, quod inter causam et effectum non oportet eemper intercedere reiationem reoiem formaliter, sed sufficit quod fUndamentaliter, sicut ^ ^nter filium at

patre» mortuum; inter grave et generans mortuum; inter grave et generans ejue, quando movetur deorsum; inter Deum et creaturam, etc.

OCHI. Tertio arguitur : Si sacramentatum operatur in instanti extrinsaoe terminativo, sequitur quod possit sacramentum habere suunr effectum in anima separata, in... instanti separationis, consequens est absurdum * ergo. Sequela probatur, quoniam contingere potest quod taliter ministretur sacramentum homini mo.rienti, ut idem sit instans extrinsecum sacramenti et separationis animae) tunc ergo causabit sacramentum gratiam (si quidem susceptu» fh.it ab homine) et non oausabit nisi in anima separata : ergo. J lsitas consequentis amnifesta est, quiaptunc homo, qui in tota, yita sua est in peccato mortali, posset in instanti quo Jam non vivit, gratiam ac-, cipere, et salvari; quod omnino est impossibile.

CCZZZI. Confirmatur : Peccatum potest incipere in tempore saltem indeterminato: ergo et gratia. Jkntecedens probatur : Si quis habeat praeceptum diligendi Deum ante mortem,.fractio istisus praecepti non est in instanti mortis, quia tunc Jaan non potest amittere gratiam, quam usque ad illud instans habuit } neque ante aliquod instans mortis, quia inter quaelibet duo instantia eBt tempus medium f ergo adhuc potest inflere praeceptum diligendi Deum in illo parvo tempore › ergo nondum fregit illud praeceptum affirmativum, neo peccavit : si ergo pecat, in tempore illo indeterminato peocat, et non in instanti aliquo.

CCXI7. Respondetur negando sequelam. Ad probationem respondetur, 'quod admisso:., illo casu, anima illa separata non recipiet gratiam per sacramentum, quia illud instans extrinsecum, at terminus ejus, et complementum significationis sine quo operari non potest. Unde cum illud complementum sacramentale non attingat hominem vivum et viatoreip, non habet in illo effectum. Neque refert quod totum motum et actionem sacramentalem susceperit, quianon suscipit illum complete, et cum suo termino, sed incomplete et inaedaequate sacramentaliter, licet integre quasi naturaliter at physice in ratione successivi.

CGXV. Mi confi udetur negando antecedens. Mi probationem dlcitur, quod fractio illius praecppti *ontingit ante instans mortis, eo ipso quo homo ssntit se appropinquare morti, et non curat elicere ao$um contritionis; taliter quod moraliter impossibilitatur ad diligendum Deum; sicut alia praecepta affirmativa in eo instanti quo primum homo moraliter impossibilitatur ad lBplaodum illud, frangitur, et non ante, unde heo in tempore indeterminato.

CGT0T» St eodem modo loquendum eet de martyrio, quod causat gratiam in homine, non in inetantl separationis, sed in eo Instanti, quo inevi|£ibilem, dispositionem ad mortem homo habet m vi maTtyvii; tunc enim martyrium habet completam rationem actus fortitudinis ex parte martyris, et ita inducit omne quod naturaliter requiritur ad mortem; nec eet necesse ipsam actualem mortem expectare, nec quod immediate ante tale instans mortis detur; si enim tunc dari (191) potest, c(ur non in instanti aliquo ante, in quo 'est Jam inevitabilis et necessaria dispositio ad mortem secundum viam naturalem, ut sic salvetur quod viatori detur gratia per martyrium, et in instanti, secundum modum incipiendi gratiae»

CCX7II. Quarto arguitur : Tam consummata forma quam materia sacrqmenti (verbi gratia baptismi) potest incipere per ultimum nbn esse,- ergo et gratia potest per ultimam non esse effici ab ipso sacramento. Patet consequentia, quia eo ipso. quod existit sacramentum consummatum , existit ejus operatio, atque adeo gratia, et ita Incipiente sacramento consummato, incipit et gratia. Antecedens autem probatur, nam forma sacramenti, quoad ultimam particulam incipit per ultimum non esse, sicut incipit omnis motus, ut quando in forma baptismi, quae finitur Spiritus sancti, ly cti, quae est ultima particula, incipit per ultimum non esse; ea autem incipiente. Jam consummatur sacramentum, seu incipit consummatio ejus et significationis totalis propositionis, atque ideo et opera* tio sacramenti.

CCXY1II. Similiter et materia potest consummari per ultimum non esse, ut si ablutio sit talis, quae propter sui parvitatem non sufficiat ad essentiam sacramenti; quae autem immediate nost major

est, sufficiat, et ita terminetur quoad mi¬nimum extrinsece, et consequenter sit ve¬rum dicere : Nunc non est sufficiens mate¬ria sacramenti, immediate post erit suffi¬ciens, et consequenter immedlatepost inci¬piet sacramentum.

COXIX. Confirmatur : Secesse est assi¬gnare aliquod instans in quo sit verum di¬cere : Nunc est sacramentum, quia inconve-niesn est, quod res aliqua reallter fiat, et in nullo instanti sit verum dicere de illa i Nhnc est; sed hoc non potest de il¬lo dici in instanti termlnativo oxtrinse¬co, quia tunc est verum dicere : Nunc non est s; ergo in aliquo intrinseco,, et ita in illo operabitur, sacramentum.

CCXX. Confirmatur secundo, quia fcn omni motu successivo quando pervenitur ad ter¬minum, aliqua datur instantanea mutatio, qua consummatur terminus illius motus; et talis mutatio instantanea est intrinseca ipsi motui, non quatenus ens successivum est, sad quatenus est primum esse termini consummati et perfecti, et ideo dicitur ultimum mutatum esse motus; ergo in illo instanti intrinseco sacramentum causabit gratiam, si quidem illud instans pertinet ad consummationem intrinsecam sacramenti, ut est in tjuo termino, intecedens autem probatur, quia per mutationem acquiritur in aliquo instanti aliquis terminus indivi¬sibilis, qui toto tempore ante non acqui¬rebatur, nec erat acquisitus; ut in inten¬sione acquiritur terminus caloris ut duo vel tria : ergo necesse est dare talem ins¬tanteneam mutationem, quae licet sit pri¬mum non esse motus, quantum ad rationem successivi, est tamen intrinseca quantum ad rationem termini, et contactus ipsius actionis; et ita in hac gratia causabitur.

CCXXI. Bespondetur ad principale argu¬mentum negando antecedens. Ad probationem dicitur, formam sacramenti qurntum ad cer¬tum ac determinatum sensum significationis, non perfici Illo modo, nec intelligi quod sit determinatus, et certus per illud ulti¬mam non esse inceptionis; sed tunc incipit spnsus propositionis consummari, non autem consummatus est, et ita nec sacramentum o-peratur, quia donec consumma^ta est signifi¬catio, non operatur. Similiter non datur ablutio minima extrinsece (sacramentaliter loquendo) quia sacramentum non habet pro materia quantumcumque ablutionem, sed 4e% terminatam et cortea,qaa3^gifficiat, moraliter'loquendo, abluere; et sic non debet extrinsece et indeterminati talis ablutio incipere, sed determinate et in¬trinsece; alias sacramentaliter non in¬cipit.

CCOKII. Ad confirmationem primam res¬pondetur verum esse dicere de sacramen¬to, quod est toto tempore prolationis ad modum rei successivae, in qua idem est esse quod fieri, seu transire; et ita dum fcransit sacramentum, dicitur es¬se; non tamqn dicitur esse perfecte et simpliciter, sed successive, et dependen ter a particulis succedentibus, quae si non ponantur, neque sacramentum erit. Sicut oratio est dum succesive profer¬tur, cum dependentia tamen a distincto subsequente, ita ut si illa non ponatur, nec oratio erit simpliciter et perfecte, sed solum secundum suam inchoationem; in qua quidem inchoatione habet esse simpliciter successive et inchoative, non simpliciter perfecte. In instanti autem termlnativo extrinseco est verum dicere, quod oratio et sacramentum est perfectum, et consequenter quod operatur ante vera non est verum dicere, quod sa¬cramentum est ea eximtentia quae requi¬ritur ad operandum, sdd ea exlstantia qua inchoatur successive.

COmil. Ad secundam confirmationem respondetur, quod in omni motudatur ulti mum mutatum esse, non continuum cum mo¬tu, sed illi extrinsecum, et solum con¬tiguum, quia desinit in illo motus, et non est; et ita non pertinet ad continui tatsm motus. Jllud tamen mutatum esse, seu terminus sic acquisitus, non differt a motu entitative, quia motus non est praeter res ad quas est motus, differt tamen reallter formaliter; et in ratio¬ne entis successivi motus totaliter pe¬rit, et est illi extrinsecum illud muta¬tum esse, sicut factum esae est extra fieri, licet entitas motus et termini sit eadem materialiter.

DURIUM SEXTOM.

UTRUM SACRAMENTA VALIDE SUSCEPTA, SED JN-EHUCTOOSEJ ET CUM OBICE AD CRATIAM, RECEDENTE OBICE ET FICTIONE HABEANT SUUM EFFECTUM 1

oncioBio

CCXXIV. Pro cujus intelligentia est notandum, quod obex in /sacramentis potest esse vel respectu sacramenti, vel respectu effectus sacramentaliB, qui est gratiat respectu sacramenti datur obex, quando ita ficte suscipitur sacramentum, ut sit nullum et invalidum. Et tunc manifestum est, quod nunquam habet effectum, quia nunquam factum est sacramentum. Resneotu effectus sacramentalis datur obex, quando sacramentum valide susceotum non habet effectum suum, propter affectum suscipientis ad peccatum mortale nondum exclusum aa datestatum. Et tunc quaerimus, an quando postea recedit obex, sacramentum ante susceptum habeat effectum suum } ita quod subJecto detur gratia, non solum ratione illiue dispositionis, qua tollit obicem, sed etiam ratione illius sacramenti quod anta suscepit.

CGXXV. Et quidem de baptismo fere certum est apud omnes, quod pecedente fictions causet suum effectum. Est enim haec expressa sententia D. Augustini libro primo de baptismo, cap. XXII, et libor 111,(193) capite primo, quae fundatur in eo, quod baptismus est initerabilis; et peocatum originale remitti non potest per aliud sacramentum, quam per baptismum, unde oportet praecedentem haptiemum operari gratiam recedente fictione. Qp.od et amplius manifestatur, quia si quis ficte susciperet baptismum, et postea cum vera attritione confiteretur, et eusciperet poenitentiam, iste talis sine dubio justificaretur, et tamen originale peocatum, quod adhuc retinet, per poenitentiae sacramentum non poJest tolli : ergo tolletur per baptismum tunc operantem.

CCXXVX. De aliis vero sacramentis dubium est, an recedente impedimento habeant suos effectus. Et sententia L. Thoaae affirmat, quam expresse docuit IV, distXVII, quaest. III, art. IV, quaestiuncula prima, dicens s * tyiod qui in confessione accedit fictus, recedente fictione (ta.inaequetur fimo-tum absolutionis, sicut et in aliis sacramentis;" licet verum sit quod in IV, dist. IV, quaest. III, art. III, quaestiuncula tertia ad tertium negaverit de edcharistia, quod recedente fictione causet gratiam, quia non imprimit characterem sicut baptismus. Videtur tamen hoc in distinctione illa XVII retractasse dum id omnibus sacramentis sine distinctione tribuit.

CQDCVII. Et ratio esse potest, quia generaliter loquendo, sacramenta semel valide suscepta cum obice subjecti, habent se ut causae impeditae ab effectu suo; omnia enim sacramenta habent eum&em modum operandi, licet diversam nedessitatem habeant; et ita eodem modo omnia ppenabuntur ex ratione sacramenti, et cogimur ad ponendum quod omni^ sacrarmenta operentur physice rededente ficti——®^e, quia conhaturale est causis physici* operari suum effectum, etiamsi inq?edita6 sint, remoto impedimento : ei ergo omni—a sacramenta sunt causae physicae, omni—a operabuntur physice remota fictione.

CCXXVIII. Item est connaturale causae physicae habere aliquem contactum, saltem Virtualem, et ex illo relinquere sdbjectum modificatum et determinatum a tali causa : 's&cramentalis autem sueceptio habet contactum virtualem sacramentalem cum Intellectu, ut dicit D. Thomas in IV, dist. IV, quaest. II: unde relinquit ibi modificatam determinationem intellectus, vel charActerem, aut fidem : ergo debent sacramenta remoto inq>edimento habere suum effectum, quia applicatio meritorum Christi sacramentaliter facta, licet frustretur ex ihdispo8itione subjecti, tamen non est sublata per aliquam contrariam causam, sed manet quousque subjectum removeat indispositionem; omnis autem causa impedita solum, et non exclusa per contrarriam causam, habet effectum suum recedc:.te impedimento.

0C3DCIX. Nec dici potest, non manere jam causam, scilicet sacramentum, nam sicut manet baptismus, et manet poenitentia in virtute, ratione scilicet illius determinationis, qua homo voluntarie voluit talo sacramentum suscipere; ita et alia remanebunt ratione talis susceptionis voluntariae. Et sicut actus voluntatis semel elicitus virtualitor manet,

et sufficienter influit in actu» qui pos¬tea eliciuntur, licet Jam non existat il¬le actus; aic et susceptio voluntaria sa¬cramenti manet, non quomodocumque, sed mo¬dificata a sacramento suscepta { et ita pofetea recedente fictione, sacramentum mediante tali modificatione operatur. Pro babiliter ergo, et pie id credi potest de omnibus sacramenti8, etiam de eucharistia, Quod magie ex congruentia quadam (I9U) du¬citur, ut videlicet quodallis sacramentis convenit, etiam eucharistiae, et omnibus aliis conveniat; ideo sufficit ad argu¬menta respondere.

SQL7UNOTB AEflUKBiflEA.

CGXXX. Objicitur ergo primo : In sacra¬mento baptismi si baptismus habet suum ef¬fectum recedente fictione ; ergo prius de¬bet tolli fictio, quam baptismus operari; sed hoc est impossibile : ergo etiam quod bpptismus recedente fictione operetur. Ma¬jor certa est, quoniam causa impedita nun¬quam potest operari, donec auferatur impe¬dimentum; ergo prius debet impedimentum auferri, quam causa impedita operari, ac adeo ut baptismus per fictionem impeditus operetur, prius debet tolli fictio. Minor probatur, nam ille obex debet tolli per remissionem peccati factam a poenitentia, et a gratia sanante; cum enim obex sit peccatum, remissio illius est remissio pec cati, impossibile est autem remitti pecca¬tum per gratiam sacramentem antequam habe¬at regenerantem; ergo neque potest tolli obex nisi prius sit quis regeneratus, at¬que adeo nisi prius habeat gratiam baptis¬mi, quae est regeneratlva.

CC2QQCI. Neque valet dicere, quod est prius illa remotio obtcls per poenitenti¬am, non simpliciter, sed in quodam genere causae, scilicet materialis; et ita nocue prius est sinqpliciter remotio obicis, quam gratia baptismi. Contra hoc enim est,quftd obex ille, seu peccatum, cum removeatur per remissionem, oportet etiam quod remo¬veatur per gratiam, quia impossibile »st intelligero remissionem peccati, nisi cum infusione gratiae, cum remissio ab infusi¬one proveniat; ergo pro illo genere aut priori quo intelligitur remissum peccatum obicis, etiam gratl^lnft-.saxjLboliigitur; ac adeo prius est gratia sanans et remo¬vens obicem, quam gratia regenerans, quae non nisi remoto obico poni potest.

OGXXXII. Hespondotur, quod sicut grar-tia sanans et regenerans et tollens obi¬cem entitative et specifice est eadem, licet diversas formalitates habeat; ita non repugnat in eodem instanti, secundum omnes istas formalitates infundi; ita tamen quod secundum unam formalitatem praesupponatur ad seipsam secundum ali¬am. Bi ergo quis per sacramentum poeni¬tentiae tollat fictionem baptismi, et accipiat gratiam sacramentalem sanantem, utrumque sacramentum concurrit in eodem instanti ad productionem illius, unum¬quodque tamen secundum eam formalitatem, qua potest et debet alterum praecedere. Unde quantum ad hunc effectum, qui e«t tollere obicem, seu remittere peccatum sub formalitate obstantis sacramento bap¬tismi, sic prius poanitentia operatur; sed pro tunc non intelligitur complete et plene gratia in subjecto, sed solum secundum quid, et secundum unum effec¬tum ac formalitatem.

OC3DCX1II. Nec concedendum est, quod pro illo priori quo removetur obex a poe¬nitentia detur gratia ut sanans, sed ut removens prohibens, et ut causa per ac¬cidens rospectu gratiae baptismi, ut di¬cit D. Thornas quaestione LXIX, articulo X ad secundum. Oratia autem ut sanans directe producitur a poenitentia, sed post effectum baptismi. Ut tollens au¬tem obicem, tollit peccatum baptisati sub duplici formalitate; et ut impedi¬mentum regenerationis, et sic non sub ratione sanantis; et ut (195) hominis Christiani vulnus de se laedens regene¬rationem inchoatam, et per gratiam non perfectam, et sic tollitur per gratiam danantem.

CCX3CHV. Secundum vero, quod illa gra¬tia remittit peccata ante poenitentiam, et regenerat novam creaturam, sic intel¬ligitur a baptismo prodire; secundum ve¬ro, quod eanat hominem post baptismum infirmum, et sanando auget baptismnlem gratiam, sic procedit a poenitentia. Qia-re licet eo ipso quod tollitur obex, tol¬latur omne peccatum, et infundatur gra* tia, non tamen tollitur sub omni formar-litate, sed sub ea qua talis cftusa pos¬tulat; et ideo non tollit formaliter lo-

quendo peccatum originale, quia, hoc formaliter tollitur per gratiam ut regenerantem, et consequenter secundum formalitatem qua correspondet baptismo.

OdSCV. Et si instes : i"am pro illo priori, quo removetur obex, peccatum originale est incompatibile cum gratia, ut removente obstaculum, et remittente illud : ergo pro illo priori tollitur peccatum originale, et sic non relinquitur postea tollendum per baptismum. Eespondetur distinguendo antecedens; pro illo priori est incompatibile peccatum originale, realiter et matofrialiter, concedo; secundum priorita*-tem naturae et formaliter, nego. Nam licet in re tunc non conqjatiatur peccatum, tamen ‘intellectus- inveniens ibi divorsasformalitates abstrahit, et inadaequate considerat gratiam secundum illam formalitatem, qua adhuc plene et complete non excludit peccatum originale, et ei est incompatibilis, sed secundum illam formalitatem, qua excludit obicem impeditivum talis exclusionis peccati originalis; sicut eadem forma quae dat gradum vegotativum et sensitivum et rationalem, secundum quod dat gradum vegetativum, non intelligitur exclusus gradus irrationalitatis, et tamen sum illa forma est incompatibilis ille gradus, in re quidem, non tamen sub illa formali*-tate, quae dat gradum vegetativum; et differentiae ut 3ic non repugnat praedicari . de pluribus specie differentibus, quod tamen repugnat differentiae ut tali. Bt similiter dispositio ultimus supponit formam in subjecto in genere causae formalis, ad quam sequitur illud accidens, licet in genere causae materialis sit e converso; et ih omni genere causarum id invenitur. Sic gratia ut tollens obicem, seu removens terminum a quo sequitur ad gratiam formaliter; et in genere materialis dispositionis praecedit gratiam ut re generantem et sanantom.

CC2QCVT. lv'ec*in«on*enit gratiam respici a diversis virtutibus et formalitatibus, secundum diversas prioritates, quae non sunt aliud quam diversae dependentiae.^ic ergo bene stat, quod eadem forma, cum qua alia est incompatibilis, sub quadam formalitate et praecisione considerata non intelligatur ut repugnans; et sic se habet peccatum originalo respectu illius gratiae et effectuum ejus.

IN QUA MENSURA DBTUR GRATIA QUANDO RECEDIT riCTIO?

CGXXXvlI. Secundo objicies : Recedente fictione, vel redit totus effectus correspondens sacramento ficte sucepto ex opere operato, vel non redit totus, sed solum pars aliqua; si non redit totus, ergo solum redibit ille, qui correspondet praesenti dispositioni, qua quis removet obicem, nam aliunde non habet determinari'effectus ille; hoc autem non est dari effectum ex opere operato, sad ex opere operantis,(19o)4i quidem sblunr datur ut correspondens huic dispositioni, et secundum mensuram ejus, non autem ut correspondet sacramento prius suscepto : si autem rodit totus effectus.

CCXOTIII. Contra est primo, quia alias, qui reciperet millies ot plus sacramenta informia, si postea per unum actum devotionis recipiat sacramentum formatum, erit aequalis conditionis cum eo, qui suscepit sacramenta omnia formata; et melioris conditionis erit, si quando sacramentum formatum suscipit cum aliquando intensiori devotione suscipiat quam alius, qui semper formatum suscepit Consequens autem est absurdum. Sequela vero patet, quia iste suscipit modo effectus omnium praecedentium sacramentorum informium; ergo aequalem habet gratiam cum eo, qui suscepit formata.

CQ300CIX, Secundo, facit contra hoc, quia ideo baptismus operatur recedente fictione, quia est modium necessarium ad tollendum originale peccatum, quod non nifli per baptismum tolli potest, et similiter actualia ante baptismum commissa; sed ad hoc non est necessarium quod detur per baptismum distincta gratia ab ea, quae datur per contritionem et poenitentiam, sed solum quae datur in ratione regenerantis; ergo non est necesse quod redeat totus effectus, et distincta gratia ab ista, quae dispositioni praesenti correspondet.' Minor patet, quia per hoc sufficienter salvatur oporatio et necessitas baptismi recedente fictione.

CCXL. Confirmatur, nam si homo r©spiciat gratiam in baptismo, et postea illam per pecoatum amittat, illa numero

gratia amissa non eet ei amplius debita, nec tota debet restitui, si postea resurgat, sed secundum dispositionem praesen* tem; ergo similiter si ficte suscepit baptismum, non est ei debita illa gratia impedita, et ita non oportet ut tota restituatur.

GQQjI. Confirmatur secundo, nam si ponpmiB hominem, qui ficte sucepit baptismum, et postea conteritur contritione ut duo; alius autem ante baptismum eadem contritione conteritur, illa primus habebit aequalem gratiam cum isto, quod est omnino absurdum : nam alias prodesset ei indigan et sacrilega susceptio baptismi, ut majorem gratiam haberet.

CCXLII. Denique confirmatur, ouia qui semel suscepit gratiam per unum sacramontum postea ad reviviscentiam talis gratiae non concurrit per »e sacramentum susceptum; erg-o neque quando est impeditum sacramentum concurrit postea ad dandam gratiam. Patet consequentia, nam si attendamus ad virtutem sacramenti, eadem modo manet in suscipiente cum obice et sine obice; ergo ex hac parte non repugnaret concurrero. Si vero attendamus ad subjectum, eodem modo disponitur ad tollendum '• obicem gratiae impeditae, et ad resurgenAum in perdita; ergo vdl in neutro ooncurrit sacramentum, vel in utroque.

0032iIII. Respondetur ad principale argumontum concedendo, quod radit totus effectus, qui sacramento correspondero debebat ex opere operato, quia cum ficto susceptum fuit, sine dispositione aliqua mensurante sacramenti effoctum, et applicante, ipsum sacramentum fuit susceptum, undo solum poterit dare illum effectum, qui praeciso ex opere operato dari debet, qui est minimus, quia sacramento dari poteSt.

0CXLI7. Ad improbationem hujus reepondetur, quod in modo quo sacramentum ficfcS susceptum dat (197) gratiam reoedemte fictionc, divisi sunt auctores : quidam enim dicunt, praesentem dispositionem respectu sacramenti antecedentis ficte suscepti, solum se habero ut removens prohibens; et consequenter sacramentum recedente tali fictione solum operari gratiam minimam quam potest : alii vero dicunt, quod sacramentum fictum rocedonto fictione oporatur secundum quantitati praescitis dispositionis, ita quod illa dispositio efficitur propria sacramenti non impediti, et Juxta illam dat effectum suum; licet quantum est ex se, et attendendo ad modum <|u6 fdit realiter susceptum, non deberet nisi minimam gratiam dare,

CCCiV. Et ir. hac quidem sententia dicendum est, quod ille qui suscipit sacraimanta formata, est simpliciter melioris conditionis, quia praeparat se majori gratiae, et ut melius operetur; per accidens autem, scilicet, quia iste nonse melius disposuit, et alius habuit aequalem dispositionem praesentem cum illa, qua alter senroer se disposuit, idoo aequalom cum illo gratiam accipiet, sicut contingero potest in opinione illorum, qui dicunt charitatam augeri solum secundum intensiores actus, et non socundum remissos, et si multiplicatos,

OCXLVI. In alia voro sententia, quae verior videtur, dicendum est quod sacrarmento semel sine dispositione suscepto, non datur Jus nisi /id. minimam gratiam ex vi illius susceptionis informis. Dispositio vero postea tollens obicem, non comparatur ad illud sacramontum tn ejus mensura, sed tantum ut obicem tllens, quia cum non conjungatur ipsi sncramonto, non applicat illud ad agendum, sed Jam applicatum supponit; unde cum sit .. applicatum, sine dispositione, et haec superveniens dispositio Jam non applicet ipsum, habet se solum ut removens progibens respectu agentis Jam applicati, at. dispositio negativa, non ut positiva, quae positive applicatur; pra^sertim quia illa dispositio tollens fiotionem, non est dispositio ad sacramen-itum et ejus susceptionem, sed ad offeotum sacramenti; unde non tribuit etiam dispositive majorem efficaciam, seu modum applicationis ipsi sacramento. Et sic melioris conditionis est, qui semper formata sacramenta suscipit, quia in hoc applicantur semper melius sacramenta, et ideo melius operantur, non Bic quando applicantur sine dispositione.

CCXLVII, Sed adhuc objicies J Illa virtus sacramenti, quando operatur recedente fictione, invenit subjectum Aispositum dispositiono positiva, et non solum romotivai3 orgo cum sit officax

causa gratiae, producet in illo secundum mensuram dispositionis ejus, et non solum mlnumum quod potest. .

CCXLYIII. Respondetur, quod invenit subjectum dispositum dispositione positi¬va ot positive applicante ipsam virtutem sacramenti, nego; positiva respectu alte¬rius c&asae, et remotiva respectu sacra¬menti Jam applicati, et virtutis ab ea ap¬plicati relictae, concedo. Quare cum vir¬tus illa sit sacramenti Jam applicati, et Bemel annlicatum habeat virtutem determinatam, consequenter quando supervenit pos¬tea dispositio, solum est remotiva impedi¬menti, non dativa, et applicativa ad grar¬tiam.

OCXLIX. Ad secundam probationem negatur minor; nam peccatum originale tolli non potest sine infusione gratiae, et ideo sacramentum per se respiciens remissionem originalis, per se respicit infusionem gratiae; cum eutem.sit per se causa sufficiens operativa gratiae, ax eo quod conjungatur alteri sacramento etiam causanti gratiam, vel contritioni, (I9S) non debet fraudari suo offectu; crescere enim potius debet ex adjunctione ad talem caueam; sicut etiam quando sacramontumi suscipitur cum contritione, non sufficit quod eadem gratia, quae contritioni correspondet ex opere operantis, correspondoat 0-tion sacramento ex opere operato; sed oportet quod sit nova gratia, cum sacramentum de so sit causa operativa gratiae, quae deficore non debet ex eo quod conjungatur optimae dispositioni.. Sic cum duo sacramenta applicantur, unum ante susceptum, aliud modo, non debet aliquod illorum privari suo effectu, sed utrumque gratiam debet causaro, atque adeo diversus gradud debot corrospondero uni ot altori.

CCL. Ad primam confirmationem respondetur, quod, in opinione oorum, qui dicunt roviviscerc morita quoad omnem suum offootum, nulla est difficuita* in argumento; tunc enim, sicut tbta ipanot in acceptatione Doi, sic tota oBt debita, si ipsa obicom ot peccatum abstulorit. In alia voro opinione, quae dicit totam gratiam semei amissam manoro in accoptationo Doi, roalitor voro non dari nisi secundum praosentom dispositionem, dicondum est quod tota gratia ost debita, ot quod roaliter non detur, ost por accidens, quia subjoctum non pleno so s^odivit flmrdino ad totum offeetbmquidem parem se disposuit.

CCLI. In quacumque vero opinione dicimus esse diversam rationem de gratia nunquam data, sed impedita per fictionem, et gratia Jam data et amissa, quoniam semel data et amissa solum manet in ac¬ceptatione Dei, non vero in apnlicatione Dei, non vero in applicatione alicuJus causae certae et determinatae. 3bc quo fit, quod illa quae manent in accep¬tatione Dei, roaliter applicantur Juxta realem dispositionem et capacitatem sub¬jecti ad illa, quia non est alia causa a qua determinantur quoad realem appli¬cationem meritorum.

CCLII. Quae autem manent in applicartione alicujus causae, non solum secundum dispositionem Dei, sed secundum ap—plicationem talis causae debent dari; st ideo totus effectus causae si<r applicatae datur, non vero totus effectus grartlae amissae. Et quia talis causa ap--dicata Jam est, et dispositio qua fiotio tollitur, non se habet ut ajrdicans illam, sed applicatae supervenit ut tollat est ejus impedimentum, manifestum est,.quod determinatio effectus dandi per illud sacramentum, ex dispositione qua applicatum est, non ex removente obstaculum est danda; quia vero nulla fuLt applicans dispositio, dabit minina mum effectum quem potest,

CCLIII. Quod si intes : $ii tollit 0-bicem, tollit formam contrariam gratiae: sed quanto aliqua dispositio magis tollit•de forma contraria, tanto magis inducit de alia; ergo quanto major fuerit dispositio tollens obicem, tanto major dabitur gratia a sacramento,

CCLIV. RBSPondetur, quod obe?: ille, et est obex respectu causae talis effoe¬tus et applicationis, ac operationis eJus. Secundum quod est obex effectus sacramenti, sic quanto tollitur magis, tanto magis opposita dtorma datur : secundum vero quod est obex operationi sacrarmenti, non quantum tollitur, t&ntum datur gratiae a sacramento, quia causa non mensurat suum effectum cum modo, quo 0-bex tollitur, sed cum modo quo applicas¬tur; et cum tollatur obex causae Jam applicatae, dat effectum sacramentum eo modo quo applicatum fuit, nonquo obex tollitur.

CCLV. Vel potius dicendum, o.uod dispo¬ sitio removens fictionem, si sit (199)at- tritio cum sacramento poenitentiae, mensu¬ rat gratiam a poenitentia dandam, et non potest mensurare aliud sacramentum, cum sit tantum una dispositio? si -vero sit con¬ tritio extra sacramentum, probabile est mensurare effectum sacramenti informis.

CCLVT. Ad secundam confirmationem res¬ pondetur, illum qui ficte suscepit baptie- num, et postea habuit contritionem ut duo, aequalem aut meliorem effectum habere cum eo, qui non suscepit baptismum, quia licet in susceptione illa baptismi peccaverit, et quantum est ex parte sua sacralegium commiserit, tamen applicavit sibi causam, quae ex parte Dei est efficax ad dandam gratiam, et propterea habet majorem fruc¬ tum romotto peccato,' quod commisit, quia tunc et habet ex parte sua dispositionem, sicut alius, et ex parte Dei causam infal¬ libilem gratiae.

OCLVII. Ad ultimam confirmationem nega- ' tur consequentia. Ad rpobationem dicitur, quod quando sacramentum habuit semel suum effectum, non potest iterum operari, quia virtus ejus in offectu cessavit; amissio autem gratiae semel susceptae non. est obex virtuti sacramenti, sed est destructio 0- Jus a subjecto; unde virtus ejus non manet amplius impedita. St ita quando homo re¬ surgit ad gratiam semel habitam, non tol¬ lit aliquem obicem ipsi sacramonto positum si quidem sacramentum Jam operatum est; sed tollitur aliquid quod destruxit effec¬ tum ejus; unde ipsum sacramentum, sicut non ordinatur ad duos, sed ad unum dumtax¬ at effectum, ut instrumentum divinae vir¬ tutis, ita neque amplius potest alium ef¬ fectum habere, si ille, quem dedit, destru¬ atur : at vero quando ficte suscipitur sa¬ cramentum, impeditur virtus ejus, ne effec¬ tum habeat, non effectus ipse destruitur; unie cum necdum habeat eum effectum, ad quem a Deo determinatur, ideo remoto obice potest illum habere J destructo autem ef¬ fectu a Deo determinato, non est necesse alium habere, quia non hoc modo ordinantur a Deo sacramenta, nisi tantum ad unum ef¬ fectum.

AD SACRA iCEMA CAUSEET PHYSICE, VEL MORA¬ LITER RECXDELTTE PICTIONE ?

50.7111. Jartlo crementa

semel suscepta recedente fictione non operantur physice gratiam; ergo neque ex opere operato sacramentaliter. Patet consequentia, quia quando non operantur physice sacfamenta, neque ex opere ope¬ rato causant. Antecedens patet, quia sacramentum recedente ficttone jam non axistit i ergo neque physice operatur.

CCLIX. Nec valet dicere, quod opera¬ tur media sua virtute, nam licet in sa¬ cramentis imprimentibus characterem, per illud videantur gratiam operari, quod tamen non est certum, in aliis ta¬ men sacramentis nullam relinquunt vir¬ tutem, per quam operantur, nam sacra¬ menta praeter gratiam aut characterem, ' nihil aliud in subjecto imprimunt * il¬ lud enim vol ost aliquid, spirituale, ot hoc non apparet quidnam sit, Bi qui¬ dem non est aliquid In potentia recep¬ tum, cum non sit habitus, aut disposi¬ tio molior, quia eodem modo se habent potentiae sicut antea; neque aliquis actus ut patet, neque qualitas perti¬ nens ad essentiam animae, hoc enim praeter gratiam non apparet quid sit; vel aliquid corporale, et hoc non habet apparentiam; noque appar et in qua par¬ to corporis sit, praeterquam quod sino causa multiplicantur illae entitates, ut qui quotidie suscipit sacramenta (200) quotidio habeat novos ornatus ot qualitatos; ac denique quia non con¬ stat quod hoc, quod relinquitur a Deo assumatur ut instrumentum physicam gratiae.

CCLX. Confirmatur, nam actio illa, qua quis accessit ad baptismum, est peccamino8a; ot quod virtualiter manet in illa, ost virtualo peccatum ; ergo nequit causare gratiam neque a Deo as¬ sumitur ut instrumentum gratiae, quam¬ vis recedat fictio. Patet consequenti* nam recedere fictionem, est Virtualem ilam actionem retractari, et deleri a subjecto; ergo non potent causare gra¬ tiam, neque a Deo assumi, ut instrumen¬ tum gratiae; praeterquam quod sacramen¬ ta ex virtute Christi, et Institutione ejus, et applicatione passionis ipsius operantur; paBsio autem Christi non ap¬ plicatur actioni, seu virtuti ex sacri- loga susceptione sacramenti, sed ipsi reali sacramento; ergo postea non cau¬ sant recedente fictione.

CCLH. Confirmator secundo, quia opus mortuum nunquam vivificatur; talis autem sacrilega susceptio est opus mortuum : ergo nunquam vivificatur.

CGIXII. Confirmatur tertio, nam sacramentum eucharistiae, poenitentiae, et similia sunt iterabilia · ergo quila est necessitae, quod semel collatum sacramentum postea effectum praestet, cum alius suscipi possit loco illius, quod det effectum illum; quod non currit in baptismo, et in aliis, quae non possunt iterari.

OCIXtll. Bespondeo, quod et si Suarez disputatione XXvlII, sectione IV ad finegi, neget sacramenta, quae recedente fictione conferunt effectum conferre illum ut instrumenta physice(quod esse probabile reputat Xugno, quaestione LXII, articulo primo, difficultate.)

CCUQY. Oppositum tamen verius videtur, si quidem tunc caneatur gratia ex opere operato per sacramenta evangelioa, et per applicationem passionis Christi; omnis autem causalitas moralis non elevat sacramenta evangelica supra rationem signi, et modum operantis veterum sacramentorum s ergo diversum modum operandi habent; si autem Deus non utitur virtute sacramentorum, seu sacramentis Virtualibus, sed se solo illam causat, vel concurrit tunc physice Christi passio, vel non, non potest dici quod non concurrit, oum sit instrumentum omnis gratiae; ei autem instrumentaliter concurrit passio Christi Jam praeterita, et solum Virtualiter nunc manens, cur non et sacramenta virtualiter manentia, quae sunt instrumenta se parata meritorum Christi, st recedonte fictione applicant illa merita ? Vide D. fhomam quaest. LXIX, art. X, comparantem hunc modum dandi effectum in baptismo praeterito, ei qui datur in motu gravis, eoe vi generationis praeteritae ipsius; forma enim rei genitae perficit effectum generantis : sic actio sacramantalis relinquens characterem, aut hominom subjectum sacramento, et illi determinatum medianto hoc effectu, causat gratiam obice remoto. Hevatur autem ille effeotus relictus non simpliciter, sed ratione actionis satframentalis, cujus est effectus: et sic illa actio virtualiter manet, non solum physica entitative, sed ut sacramentalis, et elevativa in suo effectu seu determinatione, et remoto obice operatur.

CCLXV. Diximus ergo, quod illa virtus relicta a sacramentis, est determinatio passiva subjecti, qua voluntarie ee Bubjicit sacramento, et ab ipso modificatur, talieque susceptio physice manet, et ratione illius physico sacramentum potest causare obice ablato. Sed est differentia (201) quod in sacramentis imprimentibus characterem, ex subjectione ad talia sacramenta deuptator homo pd aliquam specialem actionem vel passionem, et ideo media aliqua qualitate ad id determinatur; in aliis autem sacramentis non ddputatur specialiter ad aliquam actionem aut passionem ; et ideo per illam susceptionem solum modificatur sacramentallter talis suscoptio. St sicut non est inconveniens, quod homo multiplicando actus suos maneat multipliciter virtualiter modificatus, et deterrminatus : sic neo est inconveniens, quod multiplicando susceptiones sacramentales maneat virtualiter sacramantaliter determinatus multipliciter.

0CIX7I. Illa autom virtus videtur marnere in voluntate, qua se determinavit ad illam susceptionem; sicut enim virtualiter manet affectus illi sacramento, quod semel suscepit, ita et vicissim sacramentum modificat talem virtualem affectum, ut sit affectus sacramentalis habens apiplicatum sacramentum, vel potius in intellectu, quo per fidem voluit uti symbolo protestativo Christianae religionis. Vide D. Thomam in IV, dist. IV, quaest. III, art. II, quaestiuncula secunda, ubi ait s * Quod contactus sacramenti fit per intellectum, quem contactum facit fides !* et auctor sermonis de passione, apud Cyprianum : Licet indigni sint, qui recipiant, reverentia tamen sacramentorum propinquiorem ad Deum parat accessum:* hoc autem non est magis inconveniens, quod assumatur a Deo ut instrumentum quoddam, quam quod assumatur passio Christi virtualiter nane manens in humanitate ejus et voluntate, quia se obtulit Patri, et sanctificavit nos.

CCLXVII. Uihilominus tamen alii dicunt, assumi a Deo pro instrumento actum, quo homo se disponit, ut recedat fictio, qui concurrit virtute praecedentis sacramenti; alii dicunt, et si non existat sacramentum, sufficere tamen quod sxti-

terit aliquando, ut assumitur a Deo, quia sicut divina virtus non est determinata ad distinctionem loci, ita nec ad distin¬ ctionem temporis; et ita conditio haec existentiae in causa efficienti suppleri potest a Deo, seu praesentia hujus durationis, sicut et contactus localis.

CCLXYTII. Utriqus tamen non bene lo¬ quuntur. Primi quidem, quia actus ille est dispositio tollens obicem sacramenti, non vere sacramentum formaliter aut virtu aliter, cum non sit aliquid ah eo relic¬ tum, sed aliquid ei superveniens et obicem tollens : ergo non assumitur ut ins¬ trumentum, sed virtus aliqua a sacramento relicta, seu aliquid vice ejus perseve¬ rans assumi debet. Secundi vero, quia quod nihil est formaliter nec virtualiter, et nec in se est, neque in sua virtute, nequit recipere motionem causae principa¬ lis : ergo nec agere ut instrumentum; sic¬ ut enim agere sequitur ad esse, in his quae agunt per formam, ita in his quae agunt per motionem : utrobique enim opor¬ tet eBse causam in actu, quae operetur.

CGL3CIX. Sed objicies : Virtus sacra¬ menti informis non manet : ergo non relin¬ quitur aliquid quod dici potest sacramen¬ tum virtualiter. Patet antecedens, nam virtus sacramenti est motio supematuralis, qua sacramentaliter movetur a Deo; sacramentum autem informe non recipit hanc motionem : ergo non habuit aliquam virtu¬ tem, quam reliquerit in subjecto; non enim Deus efficaci motione elevavit sacramentum informe.

CCLXX. Respondetur negando antecedens. Ad probationem distinguo antecedens; vir¬ tus sacramenti est motio sunematuralis, virtus intentionaliter (202; constituens sacramentum in ratione covqpletiva et effi¬ caci instrumenti, concedo antecedens; vir¬ tus quae ex susceptione sacramenti relin¬ quitur in suscipiente, quae est virtus elevabilis, et sic sacramentalis, non ele¬ vata, seu determinatio ejus sacramentalis, nego; et prima non manet, neque conmonicata fuit nisi inchoative sacramento infor¬ mi; secunda vero relicta fuit ab eo, et in ejus virtute sacramentum potest opera¬ ri . Prima autem virtus non permanenter datur, sed transeunter, et intentionaliter, nec relinquitur ex susceptione sacramenti, sed ei a Deo agente imprimitur.

CGLXXI. Et si iterum dicas ; Ram Deus supplere potest distinctionem loci in causis : ergo et distinctionem tenporis, respondetur negando consequentiam nam distinctio 'loci est conditio extrinseca agenti, pertinens ad ejus applica¬ tionem ad agendum : distinctio vero tem¬ poris est conditio intrinseca pertinens ad actualitatem formae.

CCL30QI. Ad primam confirmationem respondetur, illam susceptionem, et af¬ fectum ad sacramentum habere duplicem rationem; uno modo secundum quod est actio regulabiliB a-religione, et ab ipsa elicita; alio modo ut est volunta¬ ria susceptio sacramenti, abstrahendo a modo debitas, vel indebitae suscepti¬ onis, sicut dicit D. 'Thomas de charac¬ tere, quod non datur ad bene vel male utendum sacramentis determinate, sed ad utendum absolute : sic ergo illa actio, quatenus est indebita susceptio, tolli¬ tur ut 8acramentum operetur, per hoo quod debita dispositio ponitur; quatenusautem est susceptio sacramentalis, per contactum suum in intellectu median¬ te actu fidei sic operatur in virtute oJus secedente indebita dispositione; et haec modificatio contactus scoper ca¬ dit super aliquam determinationem passi¬ vam relictam in anima, seu in intellec¬ tu, qua homo se determinavit vel impli¬ cite vel explicite ad suscipienda sacra¬ menta, vel hoc sacramentum. Quod si Is¬ ta determinatio corrumpitur, quatenus se habet ut dispositio vel habitus, non tamen corrumpitur prout est determinatio characteris. Character enim indelebiliter est determinatus ad sacramenta vali¬ de suscipienda, unde modificat actus quibus homo ad sacramenta se determinat, et ex talibus actibus relinquitur etiam actu, vel virtualiter determinatus cha¬ racter, non per habitum sibi superaddi¬ tum, sed per modificationem, quia charac¬ ter non habet producere actus sod modi¬ ficare; et ista modificatio est etiam perpetua, quia non e6t a quo corrumpa¬ tur; si autem aliquis nullum habuit actum modificat sacramentalis susceptio ipsos habitus, vel characterem, et cadit super determinationem habitualem, et non Vir¬ tualem.

CCLXXill. Qpod autem dicitur, passi¬ onem Christi non applicari nisi sacra¬ mento, concedimus hoc verum esso, sed

sicut applicatur sacramento suscepto, non autem sacramento ut sic, ita et susceptio¬ni ejus, in qua virtualiter sacramentum manet;totum enim id pertinet ad sacramen¬tum, et sic agendo per illam virtutem et determinationem agit per sacramentum.

CCLXXIT. Ad secundam confirmationem respondetur, quod illa actio, ut procedit irreligiose a suscipiente, nunquam vivi¬ficatur; ut autem modificatur a sacramen¬to, ut a quodam.instrumento Christi ex opere operato ejus, sic recedente in dis¬positione operatur, et sic dat vitam sub¬jecto.

CCL3QCV. Ad tertiam confirmationem di-citur, quod ratio quare sacramenta (203) operantur recedente fictione, non funda¬tur solum in nece8Bitatetalis sacramenti, sed in natura sacramentorum, quae sunt causae physicae gratiae, et applicatae si¬mul subjecto, si impediantur a Suo effec¬tu, oportet accedente fictione illum habe¬re, et hoc universaliter currit de omni¬bus sacramentis.

CGLXXTI. St praeterea, quia si in a-liquo sacramento sufficienter remanet in subjecto, cui semel applicatum est, ut recedente fictione possit operari, quidni et in aliis, quae sunt similiter causae gratiae, remanebit itidem in subjecto suf¬ficienter, ut recedente inqjedimento ope¬rentur ? Necessitas enim illorum aliquid extrinsocum est, et veluti ratio finalis in aliquibus sacramentis; ratio autem pro¬pria et quasi intrinseca est, quod virtu¬aliter in subjecto manent, dum impediun¬tur, quae ratio in omnibus currit, etsi tanta necessitas desit.

CCLXXVil. Praeterquam quod in omnibus necessitas intervenit, nam eucharistia, quao magis iterabilis est, cum sit neces¬saria decedentibus, quia si aliquis ficte illam suscepit, et postea copiam non ha¬beat eam sumendi, sed tamen conteratur, aut confiteatur, oportebit fructu eucha¬ristiae non carere, et simile quid in con-fossione informi. Reliqua autem sacramon-ta, aut sinplicitor, aut pro aliquo statu non sunt iterabilia, et ita oportet non fraudari effoctu suo.

PUBIUM SEPTIMUM.

UTRUM SIT POSSIBILI QJJQD BBS CORPORALIS, SICUT SACBAMJWTUM, SIT PHTSICUM INSTRU¬MENTUM PRODUCTIORIS GRATIAS ?

Conclusio est affirmativa.

CCLXinil. Pro cujus inteillgentia notandum est in conclusione duas Involvi quaestiones, quas seorsum oportet tracta¬ri. Prima, de productione instrumenti, quantum ad substantiam, an scilicet pos¬sit instrumentum aliquod attingere subs¬tantiam ipsam gratiae, vel solum unionem ejus ad subjectum, aut dispositionem a-liq.uam ex parte subjecti ad gratiam : secunda est de productione instrumenti, quantum ad modum, an scilicet recipiendo praeviam motionem a causa principali, at etiam in se aliquam habendo operationem propriam, vel alio, modo.

INSTRUMENTUM CORPORALE -ATTINGIT GRATIAM IS SE, ET NON SOLUM UNIONEM.

OCLXXIX st quantum ad primum dici¬mus, quod bene potest per instrumentum aliquod attingi gratia, et spiritualis qualitas in se, et non solum unionem ejus aut dispositionem attingendo, ut volunt aliqui fundati in D. ThomA in IT, dist. I, quaeet. I, art. IT, quaestiuncula pri¬ma ubi clare dicit : "Qjaod instrumentum gratiae, etiam, instrumentaliter non per¬tingit ad ipbam justificationem, seu ad ultimum'effectum, quod eat gratia, sed solum ad aliquam dispositionem, quae est necessaria ad ipsam gratiae susceptio¬nem et idem aperte asserit in distinc¬tione TIII, quaeet. I, art. III ad quin¬tum, ubi ait : "Qjaod virtus agentis prin¬cipalis respicit principaliter terminum ad quem; sed virtus causae instruiaenta¬lis non attingit ad terminum ad quem, sed habet operationem suam in his, quae sunt clroa terminum a quo, sicut quali¬tates activae elementales non attingunt ad animae rationalis introductionem :M et idem ait in quarto ad Annibaldum, distinet. I, quaeet. I, art. IT dicens ; "Quod instrumenta (204) non causant gra¬tiam influendo, sed disponendo."

CCLXXX. Neque dici potest, quod in his loci8 loquitur S. Thomas de operatione sacramenti secundum propriam formam, non autem de operatione sihi communicata a principali agente : hoc, inquam, dici nequit; tum, quia in quarto sententiarum, distinctione citata expresse distinguit istaduo, et de operatione instrumentali, ut instrumentalis es^, dicit terminari ad dispositionem, non ad gratiam; tum, quia secundum propriam operationem influendo operantur instrumenta, et non disponendo, si quidem operantur per propriam forafem; unde si negat S. Thomas, quod operantur influendo, loquitur de instrumentis secundum operationem sihi communicatam a principali agente : nam secundum sihi propriam certum est influere.

CCLX3QU. At vero alii, quia putant .gratiam creari, et non educi de potentia subjecti, censent sacramenta non esse instrumenta attingentia ipsam gratiam in ratione qualitatis et entitatie: attingere tamen unionem ejus ad subjectum, et hoc quod est hominem osse gratum; sicut homo per generationem non attingit entitatem animae rationalis, et ejus esse, sed communicationem ejus cum corpore; sic existimant attingi per sacramenta unionem gratiae ad animam, non autem produci per sacramenta ipsam entitatem, et esse gratiae.

CCLXmi. Omittimus enim modum explicandi hanc sententiam, quod scilicet sine productione aut unione alicujus qualitatis quia scilicet esse Deo gratum sine qualitate intelligi potest per hoc quod anima sit Deo dilecta et amica. Hic enim modus Justificandi sine qualitate infusa et inhaerente, reprobatus est in Concilio Tridentino, sessione VI, canone XI, praeterquam quod nequit intelligi physicum instrumentum, et physica causalitas circa gratitudlnem extrinsecam animae, seu circa gratitudinem, quae non consistat in intrinseca immutatione, sed in axtrinseca acceptatione Dei, cum ad hanc extrinsecam acceptationem nulla possit causalitas physica pertingere; tum, ut tenet so ex parte hominis, quia si nihil intrinsecum in eo ponit, extrinsecum quid est, et non attingit actione physica, sicut neque quaelibet alia extrinseca denominatio.

OCTJUUtill. Igitur uterqua modus explicandi causalitatem physicam circa gratiam probandus non est, sed asserendum, quod per instrumentalem actionem producitur in entitate, et esse gratiae; et pro ftuadamento hujus duo attendenda sunt. Primum, quod gratia non creatur, proprie loquendo de creatione; secundum, quod potest actio instrumentalis alicujus creaturae, etiam corporalis, attingere entitatem gratiae. Primum manifestum est, quia creatio est proprie subjecti subsistentis in esse; ouod autem in eo non habet esse, sed in subjecto, proprie non creatur, sed ex subjecto educitur, ut expresse ostendit S. Thomas I p. quaest. XLV, art. IV, nam fieri ordinatur ad osse : ergo illius proprie erit fieri, cujus est esse, et ejus erit proprie totaliter fieri, seu ex non praeexistente, cujus est proprie totaliter esse, et non dependentor ab aliquo praeexistente; cum ergo creari sit quoddam fieri, et non solum quomodocumque fleri, sod fieri ex non praeexistente, consequenter illi proprie convenit, quod habet esse indopendonter a subjecto, seu praeexistente; hoc autem convenit rei subsistenti solum in se; non vero inhaerenti, (205) et pendenti in esse ab alio, quia quod pendot in esse ab alio, pendet a praexistente, et sic non fit ex nihilo.

CCLXXXIV. Ut ergo aliquid fiat creatione aut actione, quae non pendet a praeexistente, impossibile est quod terminetur ad accidens, ut inhaerens; gratia autem qualitas est inhaerens in anima, et substantia, quia ut definitur in Concilio Tridentino sessione VII, can. XI : "Justificari debent homines gratia et charitate, quae per Spiritum sanctum diffundatur, et inhaereat in cordibus eorum ergo non pe^ gratiam subsistat, et non pendeat a praeexistente subjecto, si quidem quod inhaeret, a praeexistent0 pendot : ergo non creatur gratia creatione propria. Sbc quo sequitur, quod nec accipit a Deo esse id so, et postea unitur subjeoto per aliam actionem, sicut in anima rationali contingit, quia hoc esset creari gratiam in se subsistentem, et postea communicari subjecto; ac adeo non osset accidens inhaerens, sed substantialis forma in se subsistens.

CCLXXXV. Quod si in so non habet osso ad modum animae rationalis, sod solum

osbo dcpondone.a subjocto, sicut roliqua accidentia, manifestum eat, quod talis en¬titaa, seu qualitas non recipit per unam actionem esse a Deo, et per aliam unitur subjecto sicut alia accidentia seu formae a subjecto pendentes, quibus non communi¬catur per aliam actionem esse, et per a-liam unio ad subjectum, si quidem non ha¬bent aliud esse quam dependens : ergo, ut intelligatur actionem terminari ad talom qualitatem, ponendo illam in esse, debet terminari ad illam in esse dependentor a subjecto, cum non habeat aliter osse; non enim habet illud subsistens, sed dependens: ergo quando attingitur ab actione debet attingi secundum osso dependens : ergo non oportot dari unam actionem quae terminetur ab esse qualitatis, et aliam qua fiat de¬pendens a subjecto; ac proinde actio attin¬gens qualitatem illam secundum unionem ad subjectum attingit productionem illius en-titatie in esse.

CCLXXXVI. Nec obstat, quod ista duo distinguuntur,(scilicet entitas formae ac¬cidentalis, et unio ejus) unie et potest unum sine altero conservari; ut quando si¬ne subjecto Deus conservat accidens : ergo distinctis actionibus produci possunt, et sic aliud erit entitas formae, et aliud unio ejus. Hoc, inquam, non obstat. Nam esto quod distinguerentur entitas formae et ejus unio, sicut dependentia a re de¬pendente, quae dependentia relatio est, tamen in ordine ad actionem eduotivam non distinguuntur, quia actio eductiva non re¬spicit entitatem nude, sed ut dependentem a subjecto, a quo extrahi debet per illam aotionem, unde nulla est actio quae termi¬netur praeciae ad ontitatem, sed cum omnis actio rem ponat in esse, non poterit abs¬trahere a modo ponendi illam in osse pon-dento, vel independente a subjecto; ot ita sicut non est alia actio quae terminotur ad rem in esso, alia quao torminotur ad rem in independentia ab alio; sic non est alia actio quao ponat rem in osse, alia quae ponat esso unitum, sou dependens a subjooto; sod si actio oductiva ost, dobot rom cum esso dependento a subjecto produ-coro.

CCLHDCVTI. Nec obstat etiam huic actio¬ni productivae modo non creativo, sed educ-tivo supematuralitas illius formae, aut essentialis dependentia omnis formae a Deo; ratione enim primi videtur non posse educi e subjecto animae; ratione vero secundi oportet prius emanare a Deo in esse, quam ab agente particulari; (206) et ita prius habere esse actionem Dei quam uni¬ri subjecto.

CCLXXXV1II. Quod enim attinet ad su-pernaturalitatam formarum, constat ac¬tus superoaturales, ut visio beatifica, actus charitatis, etc. produci actione eductiva ab anima, ot intellectu ot vo¬luntate, non autem creari : orgo Bimili-tor nequo gratia croatur ratione super-naturalis. Quoad dependentiam voro es¬sentialem omni8 creaturae a Doo, cons¬tat hanc non poni seorsum a dependentia, quam habent tales creaturae a particula¬ri agento, quia ut ait D. Thomas I p.q. CV, art. T ad secundum : "Una et eadem actio procodit a primo et secundo agen¬to."

CCLXXXIX. Unde non ost necasse in omni productione creativa intervenire creationem proprie dictam, eo quod in¬tervenit dependentia essentialis a Doo; facit enim Deus a se dependere omnem creationem, etsi non influat in illam per creationem, sed concurrendo simul cum creatura, quae est agens secundum. Unde ex hac dependentia non potest in¬ferri actio Dei in creaturam distinctam ab actione creaturae; alias enim hoc mo¬do faceret Deus dependere a se creatio¬nem, quando postea creatura concurrit, vel simul cum illa Deus concurrit, vel non; si simul, ergo superflue ponitur an te per solum,suum concursum attigisse creationem, si quidem postea simul tan¬git cum creatura : si autem non concur¬rit postea Deus s ergo aliqua actio erit a croatura sino concursu divino simul tangente offectum, quod est impossibile. Quare non oportet, quod in productione formarum, quae fit a causis socundis cum essentiali dopondontia~ot subordinatione a Doo ipsae formao a Doo procedant per actionom distinctam ab oa, qua procedunt a croatura: ot ita Dous attingat earum entitatem creatura vero agens unionem.

QUOMODO RES CGHPCEALIS 11TSTHUMEUIALITER ATTI1TGA.T' GRATIAM IN SE; QUO SCILICET IN¬FLUXU, PROPRIO, 7EL DE ?

CCXC. Secundum vero (scilicet, quod actio'instrumentalis creata potest attin-

gere entitatem gratiae physico et reali influxa) Suarez tom. III, q. LXII, art. I, diep. I, sectione I, ea ratione probat a · priori, quia non repugnat quod Deus faciat unam creaturam pendere ab alia, a qua per se non pendet, nec eoe natura sua, eo quod producatur aliqua creatura aliter quam ex natura sua postulat; neque repugnat ut aliqua naturalis potentia aliquid produeat ultra suas naturales vires, ut intellectu»: visionem beatificam, etc. ergo neque repugnabit ut creatura aliqua attingat instrumentaliter entitatem gratiae.

OCXCI. Oaeterum si istae rationes physice considerentur, non videntur ostendere hanc phyBicam efficientiam et attingentiam, quia quando Deus facit quod pandeat una creatura ab alia, vel facit quod pendeat a creatura ratione influxus in ipsam, et faciendo quod una creatura influit in aliam, et tunc assumit quod probandum est, et hoc investigamus; vel facit quod pendeat ab alia ut sic, non tamen mediante influxu unius in aliam, et hoc ad instrumentum non sufficit, quia si physicum instrumentum, et reale est, influxum physicum in effecjum habet : item quia ner hoc non videtur tolli quod non possit aliquod instrumentum concurrere ad creandum, si ratio instrumenti solum consistit in eof< quod faciat Deus unam creaturam pendere ab alia, nulla apparet implicatio quod (267) faciat Angelum pendere ab alia creatura, et ita creet Angelum per creaturam ut instrumentum.

CCXCII. Quare ratio a priori hujus influxus physici in effectum ab instrumento, sumenda est ex eo quod perpetuo vocet.JD. Thomas explicans hujusmodi influxum, quia videlicet virtus principalis agentis communicatur instrumento per modum motionis; et ita sicut pendet effectus ille in entitate sua s virtute divina, ita et ab instrumento virtutem eamdem divinam sibi communicatam habent; ex quo fit, quod entitas quae attingitur a virtute divina etiam per tafcem communicationem attingatur a virtute instrumenti : ut enim influxus alicujus causae attingat entitatem alicujus effectus, oportet attendere ad principium et virtutem a qua procedit ille effectus. Si enim est virtus et principium, quod pro objecto habeat ipsam entitatem effectus, et super illam activitatem habeat, utique a tali virtute et -orincipio attingi potest «mUta, offoetus.

CGXCIZX. Cum autem instrumentum non agat per formam sibi propriam, sed per virtutem communicatam a Deo per modum motionis, potest instrumentum actione sua instrumentali attingere talem qntitatett, quia procedit a virtute, quae ex se potest supra entitatem illam,non communicata instrumento per modu# formae, sed per modum motionis. Optime ergo reddit 8. Thomae rationem a priori, quare instrumenta attingunt qualitatem ipsam gratiae, quia videlicet communicatur ipsi instrumenti virtus eadem divina, quae attingit entitatem gratiae, et hoc per modum motionis non per modum formae sic enim est in instrumento virtus supra entitatem gratiae utique, et influxus instrumentalis potest in ipsam entitatem gratiae.

COXI7. Quod si quaeras, cur eadem virtus divina, quae potest communicari instrumento ad producendum entitatem gratiae non potest communicari ad creationem Angeli, respondetur id esse ex repugnantia, quae est in modo producendi per creationem; non enim solum per creationem producitur ens in suo esse et essentia, sed etiam producitur ex nullo praeBUpposito, et sine ulla mutatione; et ita omnis actio immutativa est incompetcns et inepta ad creandum t omnis autom actio quae egreditur ab instrumento, debot esse actio immutativa alicujus, cum sit actio creata, et modificata et detorminata. Exit enim ab instrumento secundum quod aliquid virtute propria operatur; nam cum virtus divina communicatur instrumento per modum motionis, ot non pet^ modum formae, quae illi inq?rimatur, dut per quam agat, oportet quod motio illa, quae instrumento communicatur, non solum sit passiva, sed etiam activa in actu secundo.

OCXCV. Si autem ipsum instrumentum non sit in actu secundo per suam actionem, non est capax ut sit in actu secundo per aotionem alienam, et motionem ei communicatam; et ita non potest Deud tribuere aliud causae, ut agat ultra se et propriam virtutem, nisi supponendo quod agat secundum propriam virtutem, et ex motione Dei ultra illam extendatur; e,t hinc est quod actio quae procedit a Deo mediante instrumento, non solum habet transire per instrumentum, sed etiam exire ab instrumento, media tamen

motione divina. Unde quando exit ab instrumento, oportet quod exeat ita modificarta, Ut sit actio immutativa, sicut et ipsum instrumentum secundum propriam virtutem agit aotione immutativa : de (208)ratione afttem actionis oreativae est ut non. sit mutatio, sed circa nihil operetur ens; ergo repugant ex modo producendi^ quem harbet talis aetio, communicari alicui creaturae etiam instrumentallter.

CCXCVI. Quod enim non sit mutatio 'actio oreatlva, ostendit D. Thomas I p. q. &X, ort. II et III : unde quando P. Thomas dicit s ll Quod instrumentum debet dispositive operari ad effectum principalis agentis, per ly dlspositive non intelligit aliquid transiens ad ipsum effectum, aut subjectum ejus, sed aliquid quo disponitur intra se instrumentum, seu sit capax motionis principalis agentis ad effectum, quia non potest illam motionem accipere, nisi aliquid agendo : et hoc patet ex ipso D. Thoma 2-2, quaest. CLXXVIII, art. I ad primum, ubi inquit ! * $iod Deus in faciendis miraculis utitur instrumentallter vel interiori actu hominis, vel locutione vel etiam exteriori actu," Similiter D. Thomas hic III, p. q. LVI, articulo primo ad secundum dicit i " Quod sufficit virtualis contactus ad rationem hujus efficientiae, qua resurrectio Christi causat nostram resurrectionem ex virtute divina, quae attingit omnia loca et tempora sB constat autem quod exterior actus hominis nihil dispositive emittit circa effectum exteriorem producendum, sed intra manens et operans elevatur a Deo aliquid extra, et ultra se producendum. Igitur ly dlspositive in instrumento, solum accipitur a D. Thoma pro eo dispositione, qua fit capax recipiendi divinam motionem, quod ihstrumentum agat aliquid secundum propriam virtutem, et agendo elevatur ut ultra se agatj nulla autem actione fit creatura capax recipiend i motionem ad creandum, quia creativa non est immutativa : solum ergo notest creatura mediante sua «ustione instrumentallter deservire ad producendum id quo immtativa actione producibilo ost, cum non possit exire actio a creatura, nisi ut mutata.

CCXCVII. Ibc his patot dari instrumon**tum physicum ad productionem gratiao, quoad suam entitatem. Nam producoro aliquam dispositionem ad gratiam, praeterquam quod nihil tale requiritur, cum gratia sit prinum denam inter orohih «iperattoralia, aoque difficilis .redditur illa sententia, quia illa dispbBitio spiritualis esse debet, et non corporalis * si ergo datUr instrumentum producens illam spiritualem dispositionem, cur non spiritualem gratiam; si enim -elevatur a Deo, ut producat spiritualem entitatem, cur non est gratiam ? Qiod ergo attinet ad ollam sententiam, quae dicebat produci per instrumentum gratiam, non in entitate sua, sed ut unitam subjecto, et secundum unionem ejus ad subjectum, ex dictis manet exclusum, cum impossibile sit produci quoad unionem ^per unam actionem, et per aliam quoad entitatem; "sed si producitur entitas, producitur ut uhita et inhaerens, et ideo cui communicatur actio producendi unionem, communicatur actio productiva entitatis.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

CCXCVIII. S. Thomas docet instrumentum attingere, gratiae in se; sed objicies primo, loca illa D. Thomae supra relata, in quibus aperte dicit non operari Instrumentum ipsam gratiam, secundum entitatem suam, sed aliquid praevium ad illam, quam sententiam non apparet D. Thomam alibi retractasse i et eJus ratio est, quia agens principale et instrumentala comparantur (209)inter se ut agens ministeriale et dispositivum* et prindipale; sed agens ministeriale nunquam introducit ultimum effectum, sed id reservatur agonti principali : ergo cum gratia sit ultimus effectus justificatidnis, agens ministeriale lilium non attinget ipsam gratiam, sed aliquid ei praevium.

CCXCIX. St confirmatur, quia quando ree inferioris ordinis elevatur ad causandum rem superioris ordinis, non elevatur ad causandum id quod supremum et excellentissimum ost in ordine suporiorl; tum, quia de extremo non transitor ad extremum, nisi per modium; ^uia atens corporale non attingit animam rationalem, sed solum dispositionem ad introductionem illius: ergo- nec sacramentum corporeum elevatur ad causandam ipsam gratiam, sed aliquid sibi'praevium.

CCC. Resuondotor sententiam illam 8.

Thoriae ab ipso retractatam esse in summa theologiae, quod ex tribus locis ejus videtur manifestum. Primo, quia in prima Becundae, quaest. OXXX, art. I, inquirens: * Utrum solus Deus sit causa gratiae," respondet resolvens; "Quod nulla creatura potest causare gratiam," ubi clare docet de loquitur de ipsa sanctitate, et non de aliquo praevio ad gratiam. Non enim de hoc praevio diceret, quod est quaedam participatio divinae naturae; et ideo a solo Deo causata. Loquens ergo ibi de gra¬tia quoad suam entitatem, in primo et seeundo argumento objicit de J " Ohristi Domini humanitate, et de sacramentis,quod sunt causa gratiae; ergo non solus Deus est causa gratiae," et respondet S. Thomas : " Quod humanitas Ohristi non causat gratiam propria virtute, sed virtute divinitatis; et sacramenta similiter 5" ergo censot 8. Thomas humanitatem Ohristi ip¬sam entitatem gratiae causare : argumentum enim de ipsa entitate gratiae, de qua dicit solum Deum esse causam, procedebat; ergo si gratiam illam dicit produci, non virtute propria, sed divinitatis, fatetur non aliquid praevium, sed ipsam gratiam produci a sacramentis instrumentaliter.

CCCI. Secundus locus est in tertia parte, quaest. XIII, art. II, ubi dicit J " Quod anima Ohristi, secundum quod erat instrumentum divinitatis, habuit virtutem ad omnes immutationes miraculosas faciendaa, excepta creatione et annihilatione:" ergo cum positio gratiae in anima sit diversa immutatio a positione illius dispositioni8, quia comparantur ut effectus medius et ultimus, ad omnes illae habet anima Christi virtutem instrumentalem; et consequenter etiam sacramenta poterunt habere instrumentalem virtutem ad gratiam in se producendam.

OCCII. Tertius locus est, quia in hac quaestione sexagesim a prima distinguit S. Thomas effectum principalem sacramentorum, qui est gratia ab effectu secundario, qui est character, de quo quaestione sequenti; et de hoc principali effectu dicit : " Qpod sacramenta sunt causae instrumentalos," et explicans articulo secun¬do, quid sit gratia sacramentalis, dicit: * Eam non distingui a gratia gratum facience:" ergo censet ipsam, et non solum aliquid dlspositivum ad gratiam, ut est charactor, attingi a sacramentali actione.

CCCIII. A d rationem respondetur» ergens instrumentale et principale non ra¬tione diversorum effectuum, quos produeunt, sed ratione diversi modi attingendi sumdem effectum distingui, sicut pa~tet in securi; nam idem quod attingit artifex, attingit securis : sed ille per formam propriam, haec per applicationem motionis ejus, et quasi deferendo ejus actionem ad effectum : quod est ninisteriale respectu principalis agentis.

COCIV. Ad confirmationem respondetur, illum ordinem servari in naturalibus. in quibus proceditur de imperfecto ad perfectum; in ordine tamen ad Deum, non esse talem ordinem necessarium, quia potest quacumque creatura uti ad quemlibet effectum voluerit, per potentiam obedientialem creaturae.

GBATIA NON CBEATUE, BSD EDUCITUR,

OCCV. Secundo objicies : Gratia non est forma eduoibilis de potentia animae, sed sola actione Dei fit, sicut anima rationalis : ergo sicut est alia actio efficiens animam rationalem in se, alia uniens ipsam materiae; ita erit alia actio efficiens gratiam, alia uniens ipsam animae, et ad hanc sacramenta concurrunt, non ad primam. Antecedens probatur, nam gratia non est ejusdem ordinis cum potentla receptiva illius (suscipitur enim ma¬terlallter in essentia animae, quae est ordinis naturalis) ergo non educitur ex potentia in qua recipitur, quia est extra ordinem talis potentiae subjectivae: orgo alia est actio uniens illam formam tali subjecto, alia producens illam, ut extra ordinem talis subjecti.

COCTI. Confirmatur, nam in forma quae producitur, aliud est entitas formae, aliud unio ejus ad subjectum; et haec duo separari possunt, sicut separantur in re, quando Deus ponit accidens extra subjectum; ergo possunt terminare divorsas actiones, ot sic per alium actionem producitur ontitas gratiae, per aliam vero unitur subjocto.

CCCYII. Confirmatur secundo, nam in forma quae unitur subjedto est dependentia illius formae a Deo, et a subjecto, cui unitur : dependentia autem a Deo est essentialis st .^nywfabilis in tali for-

ma; dependentia autem a subjecto variari, et tolli potest : ergo Illa forma quandocumque fit, et accipit dependentiam invarlabilem et essentialem a Deo, et accipit aliquam variabilem respectu subjecti; illa autem invariabilis a.Deo est ad modum creationis, et respicit entitatem formae, non unionem ejus ad subjectum; et sio est distincta actio ab ea, qua unitur forma subjecto; quod praesertim habet verum in opinione Thomistarum dicentium, quod, non indiget Deus nova actione ad hoc ut conservet accidens eztra Subjectum, sed illa ipsa quae in subjecto conservat accidens, sine subjocto illud conservat; et ideo non indiget ponere novum modum in accidento . separato.

CCCYZII. Eespondetur distinguendo antecedens; gratia non est educibilis 4e potentia animae, distinguo; de potentih naturali, concedo; de potentia Obedientiali, nego; et ita non est educibilis connaturaliter, bene tamen est educibilis absolute ot obedientialiter. Plus enim requiritur ut eductio sit connaturalis, quam ut sit educibilis absolute; ad illam enim requiritur naturalis proportio, et habitudo inter materiam et formam, potentiam et actum.

CCCIX. Ad probationem dicitur, gra*tiam recipi in anima, quae quidem entitative estcrdini8 naturalis; secundum quod tamen obedientialiter est ordinis supernaturalis passive. Omnes enim formae supematuraliter passive recipiuntur in anima, aliae quidem constituendo suum subjectum in ratione agentis supematuralis; aliae vero non constituunt in ratione agentis sed in ratione essendi, ut gratia, aut actus agendi respectu agentis, ut visio beatifica, etc. Omnes tamen passive sunt in anima, ut elevantes eam ad alium ordinem, et consequenter sunt in (211) illa secundum quod obedientialiter se habet ad illum ordinem, non secundum quod se habet connaturallter ad illas. Sicut ergo inhaerent in ipsa anima secundum quod elevabilis est supra suum ordinem, ita et educuntur et dependent ab ipsa anima, secundum quod obedientialiter se habet ad ordinem supra se, et non secundum naturalem habitudinem ad illam formam.

OCQX. Itaque aliud est accipi in entitate naturali animae, aliud reoipl in illa secundum habi^tudlr.foL v<^j ^inclinationem naturalem ad formam; et cum non bubcipiantur in ea secundum naturalem qJub inclinationejn, sed obedientialem, consequenter. neque educuntur ctr illa secundum, naturalem inclinationem, sou obodientialom, et rationo hujus potentia susco^tiva ost ejusdem ordinis cum forma obodientialiter, ot por non repugnantiam in ordino ad Deum, non naturaliter, ot socundum positivam inclinationem, et habitudinom positivam ad formam. Ad causalitatem autem matorialem non roquiritur positiva inclinatio adformam, sod sufficit non repugnantia; ubi enim subjectum est non repugnans, formam non reputat intrare oum non intret per vim subjecti, sed per vim agentis : in agente autean roquiritur nonsolum non repugnantia, sod efficientia, et emissio ex se, unde positivgm virtutem et ordinem non solum noh repugnantiam habere potest : anima autem rationalis, non inhaeret in materia, et sic non educitur ab ejus potentia, quia non pendet ab ipsa in esBe.

CCCS2. Ad primam confirmationem dicitur, quod entitas formae et unio ejus in re sunt quid solum formaliter modaliter diversum, in ordine tamen ad actionem eductivam non ponunt in numero : et ideo licet diversas actiones terminare possint, veluti in sensu diviso, tamen non diversas actiones eductivas, cum eo ipso quod est eductiva, necessario includat facere formam ut unitam. Sicut licet aliud sit natura, aliud subsistentia, tamen respectu creationis nequit fieri nisi res subsistens. St licet aliud sit ratio objectiva, aliud praesentialis, respectu tamen intuitionis non potest praescindere unum ab alio.

CCCXII. Ad secundam confirmationem dicitur, quod dependentia quam ros habent a Deo, licet sit magis essentialis quam alia, non tamen seorsum se habet ab ea, qua educitur a subjecto, sed subordinat 8ibi actionem inferioris agentis, quae eductlve se habet ad formam, et sic non ponit in numero cum actione eductlve; neque ideo ponenda est alia actio, qua Deus faciat a se dependere effectum, alia qua ab agente creato dependeat, sed illa actio divina facit utxumque, et quod pendeat entitas a se, et quod non Beorsum a se pendeat, sed simul a creatura cum oductione a subjectione, cui unitur; ita tamen quod tota hac productione

effectus cum dependentia a subjecto et ab agente creato, major sit dependentia a Deo, quam ab agente creato, et a subjecto.

CCGXIII.. Et ideo si Deus potest remoto agente creato et subjecto sustentare formam se solo, quando tamen sustentat simul cum subjecto, non est necesse. quod sit actio seorsum terminata ad entitatem formae, et alia terminata ad unionem; sed actio Doi, et in entitate, et in. unione, et in ejus fdrtnalltate ac modo concurrit, et similiter creaturae actio ad entltatem et unionem concurrit; sed quia haec in genere inferiori, illa in superiore et supremo, magi8 pendet a superiori, quam ab inferiori, potestque per potentiam superioris amoveri dependentia inferio(212) ris, manente dependentia a solo superiori; et ideo major ista dependentia non variat actionem, sed modum et graduationem actionis. Non ergo sequitur, quia magis dependet a Deo quam a subjecto, et ab agento creata, quod sit diversa actio Doi . et agentis creati; ita quod illa sit seorsum ab ista, sed in omni ista imbibitur actio Del, et ab illa dependere facit effectum.

GBATIA NON EST- EXTBA SPHAERAM INSTHUMENTI, ET QJJID SIT ILLUD QPEEABI DISPOSITITE.

CCCXIV. Tertio objicies : Nulla causa, etiam instrumentalis, potest operari ultra suum objectum et sphaeram, sed res corporalis non habet intra suum objectum proportlonatum, neque extensivum rem spiritualem, et praesertim supernaturalem, qualis est gratia : ergo non potest etiam instrumentalitor illam attingere. Major certa est, quia operari sequitur ad esse : ergo sicut nihil potest extrahi a suo esse specifico, ita neque operari ultra suum objectum adaequatum, proportlonatum vidolicet, et extensivum. Minor etiam patet, quia gratia neque est objectum proportionatum, neque extensivum rei corporalis, cum excedat omnem ordinem naturalem.

CCCXV. Confirmatur prino, quia ideo non potest Deus efficere quod oculus (etiam instrumentaliter) attingat sonum, quia est extra ejus adaequatum objectum : ergo similiter non poterit elevari res corporea ut attingat instrumentaliter rem supernaturalem, quia est extra ejus objectum adaequatum.

CCCXV1. Confirmatur secundo,, quia nullum instrumentum potest elevari ad aliquem effectum, nisi habeat propriam operationem dispositivam ad talem effectum, corporale autem instrumentum nullam operationem propriam habet dispositivam ad gratiam. Major est D. Thomae I parte, quaest. XLV, art. V, et ratio ejus est, quia alias non requirerentur determinata instrumenta ad determinatas actiones et effectus, nisi aliquid ad talem effectum operaretur instrumentum; et loquitur ibi S. Thomas de potentia absoluta Dei, et supposita ejus motione; dicit enim : "Non posse dari instrumentum ad creandurt, neque posse aliquam creaturam, Bi\ro principaliter, sive instrumentaliter creare quod d.e potentia ordinaria nullum ost dubium.

CCCX7II. Si respondeas, quod per ly dispositive operari, non intelligit- S. Thomas dispositionem aliquam naturalem, et proprie operativam ad effectum, sed obedientialem dispositionem, id est, quod habeat veram entltatem capacem divinae motionis in tale instrumentum, et ita quando instrumentum assumitur ab agente naturali, requirit naturalem dispositionem, quando ab infinita, sufficit obedientialis determinatio, et ita requiruntur determinata instrumenta vel obedientialiter, vel naturaliter.

CCCXVIII. Contra hoc enim est, si non requiritur quod instrumentum agat .-secundum propriam et physicam operationem, sed solum quod recipiat actionem et motionem Dei; ergo nihil repugnabit quod elevetur, et recipiat motionem creatura ad creandum, quod negat S. Thomas. Sequela patet, nam illa motio quae communicatur potentiae obedientiall instrumenti, est Infinitae virtutis, utpote Del; et sic potest in effectum superiorem ipsi instrumento. Item, ex parte modi producendi non supponit in instrumento, quod aliquid agat circa effectum producendum, aut materiam ejus : (213) ergo circa nullum praesuppositum subjectum operando potest motionem illam recipero, et per illam operari; illa enim motio ut est a Doo non exigit quod operetur circa aliquod praesuppositum subjectum; ut autem erit ab instrumento j non praesupponit operationem aliquam ejus circa subjectum operans, cum nulla in instrumento sit actio propria; orgo potest operari

circa nullum praesuppositum, et conseqttenC ter creare.

CCGXIX. Respondetur ad principale argu¬ mentum, distinguendo antecedens; nulla cau sa potest operari ultra suum objectum, se¬ cundum naturalem suam virtutem, et prout illi innititur, concedo;.secundum virtutem alterius agentis, et prout llliinnititur, negft. lfam secundum hanc tantum poterit, quantum agens illud ei communicaverit, ni¬ si modus operandi impedierit. St cum a-gens infinitum, quod est Deus, non oommu-nicet instrumonto virtutem secundum ejus potentiam naturalem, sed secundum obedien-tialem, potest sine ullo termino operari ultra propriam naturam. Unde in instru¬ mentis potest distingui triplex objectum: aliud est proportionatum sibi naturaliter, et in hoc possunt por modum agentis prin¬ cipalis; aliud oxtonsivum naturale, et in hoc possunt per modum instrumenti agantis naturalis, sicut serra potest in cathedram; aliud extensivum obedientiale, et in hoc possunt secundum virtutem agentis infiniti, quod est Deus; et ad hoc nulla requiritur naturalis proportio, sed solum obedientia¬ lis; et ita ultra objectum, sive extensi¬ vum, sive proportionatum nunquam agunt, quia hoc mensuratur Juxta virtutem ab alio agente susceptam, ultra id quod ex propri¬ is possunt.

CCGXX. Ad primam confirmationem respon¬ detur, quod aliud est quod Deus elevet cor¬ pus ut attingat spiritum instrumentaliter, aliud ut attingat illud tali modo, id est, vital iter, aut ut causa principalis :vi¬ sus enim non potest attingere vitaliter so¬ num, etiam de potentia absoluta, quia de-‘ beret hoc facero a principio vitao confluAc-to, et non ex inetrumcntali motione nlicu-Ju8. Similitor neque corpus potost ut cau¬ sa principalis attingore rom spiritualom, quando solum agit por organum corporoum. Caotorom ministerialitor ot instrumenta-litor, ot visus et eorpuo,’ot quaolibot creatura p test agoro ultra suum objectum adaoquatum virtutis propriae, sed non ul¬ tra objectum adaequatum instrumentariae o-perationis; tunc enim operatur non secun¬ dum suam virtutem, sed secundum virtutem principalis agentis; unde secundum illam mendurandum est adaequatum objectum, non secundum ista?; et ideo non agit extra a-daequatum objectum vel propriae vel alie¬ nae virtutis; ropugnat tamen quod tali mo¬ do, (id est, Ut causa^principnlis aut vita¬ lis) ultra propria(^OptvjO[O

CCCXXI. Ad 8ecundam confirmationem respondetur, quod circa dispositionem, quam D. Thomas ponit in instrumentov ut agat secundum propriam formam dispositi¬ ve ad effectum principalis agentis, va¬ rie torquentur Thomistae.. Qjaldam enim intelligunt requiri propriam actionem instrumenti, essentialiter distinctam ab actione communicata a principali a-gdnte, ut Perrara II contra gentes, ca¬ pite XXI, circa 8extam rationem S. Tho-mae : alii vero (ut Gejetonus I p. qua-ost. SLV. actic. V, quem sequitur Ba-gnez ibi; dicunt requiri a S. Thoma ac¬ tionem instrumenti propriam, non tamen distinctam realiter et distinctum ter¬ minum roalfcm habentem ad actione prin¬ cipalis (214) agentis; requiri tamen quod ipsum instrumentum operetur actio¬ ne prOpria, quae sit aliquid praevium ordine naturae actioni prlhoipalis : a-lii vero (ut lTugno super istum articu¬ lum, difficultate septima) existimant nullam actionem realem et naturalem prae-8opponi in instrumento, sed quod dispo¬ sitio illa, quam debet habere instrumen¬ tum respectu effectu principalis agentis, debet esse obedientialis; dispositio-autem obedientialis non est operatio propria, sed non repugnantia ad suecfe-piondam divinam motionem; et sic opera¬ tionem istam interpretatur large, pro omni eo quod se habet ad ixstar opera¬ tionis.

OCCXXII. Verius tamon videtur, ad instrumentalom opo rationam por so non requiri quod instrumentum proprie agak actione distincta ab agente principali, •t distinctum terminum habente; requiri tamen quod operetur, seu egrediatur a potentia instrumenti actio : quae actio egreditur virtute motionis principalis agentis, secundum dispositionem tamen et modum agredienti instrumenti. Hoc enim expresse determinat S. Thomas in quae*-tione III de potentia, art. IV, dicens: * Actio alicujus, etsi sit ejus ut insS trumenti, oportet quod ab ejus potentia egrediatur.* 3Bt valde notandum quod i-bi probat D. Thomas, non posse dari ins¬ trumentum creandi, quia creatio infini¬ tam virtutem requirit in potentia, a qua egreditur. Uota illud a qua egreditur; ex parte onim modi egressionis hoc ro-quirlt; et hoc est dispositive oporari ad offectum principalis agentis; non quia aliquem torminum produoat, qui eit dispoei^1^ ad effossi (noque onim -scjo-

per requiritur» neque est facile assigna¬ re in productione gratiae, in.igen tor¬ quente daemones, etc.) sed quia potenti¬ am suam, et modum emittendi action-eUS ex illa» quae est aliquid sibi propriuA» ac¬ commodat et subjicit divinae motioni» ut a se egrediatur actio virtuosior, virtute superioris agentis.

cccanil. Et ideo S. Thomas optime di«*' xit in quaestione Alio XL7, I p. ' Qidd causa instrumentalis non participat actio¬ nem causae superioris, nisi in quantum per aliquid sibi proprium dispositive operatur ad effectum principalis agentis." Non e- nim dixit in quantum dispositionem aliquam operatur ad effectum principalis agentis (hoc enim multos torsit, putantes quod i- dem esset apud S. Thomam, dispositive ope¬ rari, et dispositionem operari) non quidem est ita, sed dispositive operari secundum sibi pripria, est dispositionem praebere, seu dispositivum modum proprium, quo exe¬ at aotio productiva effectus. Esierenim debet ab ipso instrumonto, et non solum per illud transire. Si autem ab eo exit, secundum modum proprium agentiipsius ins¬ trumenti exit. Non potest autem secundum modum proprium operandi instrumenti oxiro, nisi ipsum instrumentum secundum propria operetur, non secundum pripriam activitar- tem, sed secundum modum proprium operandi, quid modus operandi in ista actione relA- cet, non in potentia nondum operante.

CCCXXI7. St ideo usus est S. Thomas il¬ lo veybo dispositive operari, ut utrumqite complecteretur, et operari dispositionem^ et operari dispositive; non quia disposi* tionem aliquam operatur, sed quod secun¬ dum modum suae dispositioniB, ad quem mo¬ vetur, operatur. Ad hoc ergo ut exeat actio ab instrumento et exeat secundum mo¬ dum proprium operandi ipsius instrumenti requiritur quod ipsum instrumentum secun¬ dum propria operatur, (215) ut illi opera¬ tioni adjungatur virtuosior activitas su¬ perioris agontis; et idoo non oportet du¬ plicem offectum ab agente principali ope¬ rari, sod cumdom, secunudm disporandi' ip¬ sius instrumenti : si autem nihil omnino agoret instrumentum, non exiret actio ab 00 socundum modum ejus, sed transiret per illud, et sio frustra adhiberetur ad agen¬ dum, sod solum ad patiendum : constat au* tom instrumentum agmro, ot ab 00 oxiro ac¬ tionem ad effectum prjncipalis agontis.

OCCXXV. Unde ad argumentum responde¬ tur, quod per ly dispositive operari instrumentum» non intelligit S. Thomas aliquam dispositionem tamquam effectum operatum ab ipso instrumento secundum propriam virtutem sed intelligit modum priprium operandi instrumneti, quod dis¬ ponit, et afficit motionem superioris agentis, ut exeat actio ab instrumento secundum dispositionem, quam habet in modo operqndi. Distinguo ergo; instru¬ mentum per aliquid 'sibi proprium dispo¬ sitive operatur; dispositive in ordine ad effectum et ex parte rei operatae,- nego; dispositive in ordine ad moveflr- tan, 'fct eoe parte modificationis opera¬ tioni®, conceso.

CCGXXVI. Ac replicam respondetor, ne¬ gando sequelam; ad creandum enim requi¬ ritur quod non solum ex parte offectus producatur ens in quantum ens, sed quod ex modo operandi non praecedat actio se¬ cundum potentialitatem, et dependenti¬ am a materia. Nam eo ipso quod prae¬ cedit actio cum dependentia a materia, praecedit ut mutatio, et non ut sinplex emanatio. Creatio autem mutatio non est, ut saepe dicit D. Thomas; et ita actio ista, in eo quod est exire a cre¬ atura, ddficit a modo, quo debet .praece¬ dere actio creativa. Nam eo Apso quod (215) creatura emittit ex se actionem procedit illa a potentia, quae non est actus purus, sed limitatus; et consoq quenter actio illa praesupponerc dobot subjectum, et in subjecto exitens ope¬ rari. Quod autem operatur in subjecto oxietons, non agit ex nihilo, seu ex nullo praesupposito subjecto, sod in eo agit, in quo existit, et secundum immutationem alicujus, circa quo A ope¬ ratur ; et ideo dicit S. Thomas III de potentia, art. IV:"Quod actio, qua est accidens, non potost sino recipient0 ma¬ teria oporari.n

CCCXXVII. Et praeterea, quia actio egrodions a principio quod dicit poten¬ tiam, et non purum actum, ex parte modi egressionis et processionis suae egredi¬ tur cum potontialitato, sicut postulat actio creata; actio autem cum potentio- litato egrodions, ex modo talis opera¬ tionis non potest ogrodi circa nihil, St nullum praosupponero subjoctum; tum, quia ut recepta in materia operatur, quia aotioquaa est accidens extra sub-

Jectum non est; quae autem operatur recepta in materia, ut recepta in illa, non po»-test operari effectum ex nullo praesupposito, et omnes entis rationes attingere.

CCCXXV1II. Tum, quia actio attingens ens in quantum ens, oportet quod omnes rartioned entis in effectu inclusas attingat, et sic supra omnes habeat activitatem et actualitatem; si autem actio limitata est, et cum potentialitate procedit ex modo egredienli, non potest activitatem habere supra omnes rationes entis, sed juxta suam limitationem debet talem effectum et actus ejus attingere, si quidem ex modo procedendi actio creativa talis actio est, ut nullam rationem entis creabilis praesupponat, sed super omnes activitatem habeat? et ita actio, quae sufficit creando producere formicam, (216) sufficit producere quodcumque ens creabile, si quidem super omnem rationem entis habet activitatem.

OCCmX. Tum denique, quia actio cum potentialitate procedens, non est se tota activa, quia qua parte dicit potentialita--tem, activitatem hon habet; ervo non potext effectus se toto ab illa fieri, sed secundum aliquid non fit ab.illa, et sic non creatur, quia in creatione effectus se toto, et secundum omnem rationem entis fit. Qpando autem actio se tota non est productiva, neque se toto effectus productus illi correspondet, quae est ratio D.Thomae III de potentia, art. 17. Sic ergo dicendum, quod licet in instrumento ex parte modi agendi non supponatur aliquid, quod fiat ante effectum principalis agentis sup^ponitur tamen modus operandi instrumenti, qui omnino repugnat modo operandi actionis creativae.

NON DATUR ACTIO MSBIA INTER CREATIONEM ET , EDUCTIONEM GRATIAE; ET QUOMODO GRATIA CONTINEATUR IN POTENTIA PASSIVA ANIMAE.

CCCXXX, Quarto objicies ; Gratia non educitur neque de potentia naturali animae, ' neque de obedientiali; ergo non producitur actione eductiva et cum immutatione alicujus subjecti, sed creativa. Consequentia patet, quia omnis actio vel eductiva est, vel ereativa. Antecedens autem quoad primam partam (scilicet, quod non educatur de potentia naturali) apud omnes constat, cum gratia non sit forma naturalll*.

v- CCC|XXII. Quoad secundam parteu (scilitet, quod non educatur de potentia obedientiali) probatur, quia si educeretur Id? potentia obedientiali animae, esset naturalis proportio inter .animam et gratiam ex natura rei, quod est omnino falsum : alias appetitu naturali ferretur anima in ipsam gratiam, utpote in formam, cum qua naturalem habet proportlonem.

CCCaOQLLI. Sequela probatur, nam potentia obedientialis animae, est ipsa entitas animae, et ipsa natura ejus cum respectu ad agens supematurale; si ergo educitur gratia sx potentia obedinetiali animae, educitur ex ipsa entitate et natura animae per agens supematurale; ergo potentialiter praehabetur in entitate animae; et sic est proportio inter naturam et entitatem animae cum Jpsa gratia; nam inter subjectum, ex quo forma educitur, et ipsam formam proportio est; et sic inter entitatem animae et gratiam erit proportio, ut educatur ex illa,

CCC22QQII. Confirmatur : Ad eductionem formae, ex subjecto non sufficit quod producatar forma ut pendens in fieri et conservari a subjecto; hoc enim potius est recipi in subjecto, quam educi; alias si quantitas separata in eucharistia iterum uniretur dependens a Bubjecto, in quo antea fuit, diceretur educi ex illo; ergo ultra hoc requiritur ad e4Uotionem, quod forma educenda 6it in potan¬tialitate.subjecfci, a quo educitur, et contineatur intra potentlalitatem ejus, ut afetus talis potentiae, ut sic, quando producitur extra talem potentialitatem ducatur, quod est educi; gratia au¬tem non continetur intra potentlalitatem alicujua subjecti;.., cum sit alterius ordinis ab omni subjecto, et ab omni potentialitate, ergo non potest educi.

cccxmv. Respondetur Cabreram II tom. III p. quaest. gXXIX, art. II, disp. g. III, in ea opinione esse, ut censeat actionem productivam gratiae,, neque esse icreativam (quia (217)non est productio rei subsistentis) neque eductivam, quia non supponit subjectum, in quo continoatur, ut ex oo educatur, neque datur in productione illius concursus causae matorialis ad eam'producendam; sed produci actione quadam media infueiva, qua scilicet producitur a Deo aliquid, uniihdo

illud subjecto, in quo non praehabetur, sicut si produceret hominem cum qualitate ooelesti, aut coelum, cum qualitateelementali. Potest Juvari .illo exemplo, quando Deus accidens per se extra subjectum positum uniret. Iterum subjecto. Sic enim se habet Deus quod.quasi producit gratiam quo-» ad entitatem, et unit illam subjeeto, in, quo non praehabetur,:: et ita infunditr,.noneducit illam.

OOCJOO.Y. Caeterum actio haec infusa, distincta ab eductiva et creativa,. admittenda'non est; nam infusio illa in-aubjec-' tum, vel 'est productio ipsius gratiae, quae infunditur cum'dependentia a subjecto in esse, vel est soltun unio rei in se habentis esse, aut alias productae; hoc secundum dici non potest, cum gratia neque sit forma subsistens, neque producatur non unita, et non inhaerens animae; ubi enim fit talis productio gratiae ? Si primum dicatur, ergo illa infusio est eductio; nam si illa forma producitur cum dependentia in esse a .subjecto; ergo cum concursu causae subjeotivae, b4u materialis ad ipsam, quia ubi forma producitur pendens a subjecto, causatur matorialiter a 'subjecto; quia ratione dependentiae sequitur ad ipsum; omne autem quod producitur cum depandentia a causa materiali, producitur eductive, seu educitur ex ejus potentia, quia sicut quod solum pendet ab efficiente educitur ex ejus potentia, quia sicut quod solum pendet ab efficiente educitur in actu ab ipso, ita quod pendet ab efficiente et materiali, educitur extra potantialitatam utriusque.

COCmi, "eque ad hoc requiritur major datltatio in materia, quam offectus lateat in causa efficiente; noquo enim intelligitur ibi esse actu aliquo (etiam inchoativo et interfecto) sed «olum potantia, quia vidolicet in aubjecto ost aliqua potentia, a qua pondere potest ma&erialitor quoad • Buuro osso; sicut latet in efficionto, quia pendero potost a potontia illius active quoad suum esso. •

CCCAJUCVII. Praeterea, actus aupernaturalos fiunt por actionem eductivam, ut quando eliciuntur ab intelloctu actus visionis beatificae, et a voluntate actus oharitatis; ergo non repugnat formam superuaturalora educi a subjecto.

GCGXSCyIZI. St hino,respondetur ad argumentum negando antecedens pro secunda parte. Id probationem negatur sequela ; ad cunus probationem respondetur, quod ^potentia obedientialis animae non' est aliqua entitas positiva superaddita animae, aut alii creaturae, aut inclinatio aliqua (saltem inchoata; ad formam supernaturalem, ut aliqui dixerunt; sed est ipsa entitas creaturae, ut non re-' pugnans agenti Infinito, ad omne quod voluerit de creatura efficere; et ita gratia quando educitur de potenti?, obedientiali animae, educitur ox ipsa entitate anirae, nonsecundum ordinem et inclinationem naturalme, sed secundum obedientialam. Sicut enim gratia ab ontltato animae pendet in esse, quia illi unitur ; ita et ab entitato animao' dducitur materialiter, non secundum inclinationem et erdinem naturalem, quia sio non pendet ab illa; sicut etiam formam artificiosa non est naturalis materiae, seu ligno; et tamen quia lignum natum est obedire artifici, educit ex illo formam artificiosam, quatenus illamref-t ficit depondenter a concursu materiali ljgni.

0CC20QCIX. Sic agens infinitum, (218) ex eo quod ei obedit creatura, educit ab illa formam, ad quam non habet natutalem habitudinem et .proportionem, quia facit talem .formam cum dependentia materaili a creatura, st ita continetur in entitate ceeaturae, non absolute, nec secundum ordinem propriae naturae, sed secundum obedientialem rationem, quam respicit; agens alterius ordinis, ut ma teriam ejus, cum qua concurrat. Oontinentia enim alicujus formae in materia, non est accipienda secundum inclusionem formae aetualls in illa, ded secundum pqtentialltatem ad illam., .Unde non pra^ tfciad.it ia coittinendo formae a^> ordine ad agens a <iuo possunt educi tales formo .active, sicut ab ipsp subjecto materailiter; et hoc modo praehabetur forma illa in mato ia (scilicet obedientialiter et por respectum ad agens infinitum) non absolute, et hoc modo est proportio inter formam et subjectum; nempe obedientialis, et non absoluta, et naturalis,

OGCXt». Ad confirmationem respoMetur, negando antecedens,' nam si pendet forma in fieri et conservari ab aliqua causa, quando ponitur in actu educitur ab illa, quia in)rp^tentialitate ejus conti-

nebatur, et secundum genus oausalitatis suae in actum ais ea reducitur-, per boc quod.pendet ab illa lix. fleri et conservafi. Unde non *eet' simile de unione accidentis separati" ad subjectum; non enim tunc pendet a.subjecto ex vi illius unionis in fieri,. sed in conservari; quare-*, non requiritur ultra hanc dependentiam latitatio formarum in materia; neqae enim actu ibi latent, sed potentia, eo quod posBint. ab ea poni in actu secundum materlalem concursum; sicut latent in causa efficienti, et: inde exeunt, quia possunt ab ea efficienter poni extra secundum efficientem concursum.

OOCXLI. Er quo patet, male inferre Cabreramt quod formae intentionales, ut lux dt species-, non educuntur de subjecto (verbi gratia, ex diaphano) quia in ejus potectia non continentur, sed.a eole, verbi grartia, affunditur lux in diaphanum, quod simili modo posset dicere de formis artificialibus, quod ab artifice infundantur subjecto; et similiter non inveniretur in-^ conveniens, quod cadium'. Quid enim amplius aliae formae habent? Aut quid minis Sendent a subjecto, ut ab eo educi non ic&ntur?

COCXLII. Sed instat Oabrera III tom. quaest. LXII, art. I, disput. III,'I.XXV: Nam potentia quam habet' anima ad gratiam non se habet ut potentia, ex qua fiat gratia,.sed ut potentia, in qua suscipiatur gratia; ergo non potest ex anima educi gratia. Consequentia patet, quia Ideo ariima rationalis non educitur ex materia, ad ejus productionem in fieri et in esse, qua recipiat tale esse, ded It in qua recipiatur; ergo similiter si gratia solum pendet ab anima; ut a potentia in qua, non ex qua fiat, non educitur ex illa, ^nteoedens autem probatur, quia esse gratiae et fieri gratiae transcendit omnem rationem et eniitatem in creatura inventam; ergo ex nulla entitate aut ratione creaturae fieri potest, licet in illa recipi possit. Unde cum in nulla entitate et ratione animae contineatur gratia, consequenter non se habet ut potentia, ex qua educatur, sed in qua recipiatur.

OCCQiZII. Quod si respondeatur, animam secundum potentiam obedientialem continere virtualiter gratiam, et ex>llla educi, contra arguitur I Quia potentia obedlentlall8 secundum suam intrinsecam entitatem, est Ipsa U (m: mae essentia; et lta ei a potantia:bbedieatiali (219) edfLcit Deus gratiam; -ex nh-turali animae assantia educeretur,'et.in. e^contineretur,.quod repugnat }\i»lc enim-ndn esSet gratia aliquid: transcendens ordinem nimae, si.intra ejus naturalem entit&tem potentialiter continetur, quantiuncumque obedientialiter dicatur ip lia continari, quia ly obedientialiter, super entitatem addit novum respectum ad agens supematurale.

OCOXLIV. Respondetur negando aptecedens. Ad probationem, concesso antBcedente, distinguitur consequens; ex nulla entitate creaturae raaliter et formaliter accepta, potest fieri gratia, concado; obediantialiter, nego; nam ut afiqoa creatura dicat non solum potentiam inqua, ad aliquam formam, sed etiam potentiam ex qua, sufficit quod concurrat,ad productionem illius formae, ut causa a qua dependeat in fieri et,in eese; sl enim in suo esse pendet a tali, eubjecto, non. solum est in illo, sed etiam ex illo, :si quidem ex illo in genere causae materialis esse habet. Cum ergo secundum potentiam^ obedientiglem natura animae det osse gratiae; ut subjecturi, ex illa entitate secundum potentiam obodientialem educitur gratiam, ut alausa materiali; sicut enim educitur a causa efficiente quia ab illa habet esse, sic et ex causa materiali, quia ab illa pendet in esse; et hoc modo dicitur contineri obedientialiter in anima, quia potest pendere ab illa in esse seounduri causalitatem materialom; in quo differt ab anima ratlona11, quia licet fiat in materia, nontamen pendet ln esse a materia, etiam seCundum genus causae materialis; sed in *e habet esse per. creationem, et illud oomimnicat maceriae ac supposito; at vero gratia, sicut quodlibet accidens, pendet a subdjecto in esdo» et eic educitur ex illa*

OCCXLV. Ad replioam respondetur, quod potentia obedinetialis entitative non distinguitur a natura et essentia crea* turae, distinguitur tamen secundum ordinem et habitudinem, quia entitas animae non.oontinet in se gratiam secundum quamcumque rationem et inclinationem*-. sed secundum quod respicit agens infinitum; et sub hac ra tione non' est inconveniens, quod contineat in se quamcumque formam, etiam transcendentem ordinem naturae, quia omnis potenti^ passiva continet formas et , secundum ordinem quatt habet

ad potentiam activam. Non enim anteceden¬ter ad agens continet in se formam, sed tantum, et tales continet, quantum potest agens extrahere ah Illa, et in illa effi¬cere. Unde potentia passiva respectu agen¬tis infiniti, continet plures formas, quam respectu agentis creati; sicut res natura¬lis non continet easdem formas respectu agentis naturalis, et respectu artificia¬lis; et sic ea quae continentur in natura animae secundum potentiam ohedientialem, transcendunt ipsam naturam animae secundum se, et omnia qu$e continentur in illa se¬cundum potentiam naturalem.

OCCXLYI. Secundo dicitur, quod gratia potest dupliciter considerari; uno modo in ratione accidentis et qualitatis, se¬cundum quod est aliquid creatum; alio mo¬do secundum formalem rationem gratiae, in quo transcendit omne ens creatum, et etiam seipsam in quantum est accidens creatum, et solum respicit Deum, ut ,est actus purus, et in eo quo excedit omnem creaturam, Si ergo consideretur gratia primo modo, edu-cihilis est de potentia animae, quia pro ea parte, qua est quid creatum, non impli¬cat ex creatura educi, quia pro hac parte illi proportionatur in ratione creaturae; (220) secundo autem modo excedit ipsam a~nimam excessu analogice, sicut Deus exce¬dit creaturam; et secundum eam rationem, sicut nondependet ah anima, sed a Deo, ita neque educitur ah anima, sed exit a Deo. Quia tamen entitas gratiae quid creatum est, et accidens inhaerens entitatlve, est edu-cihilis; esto in ratione formali gratiae transcendat omnem capacitatem animae; et licet eadem sit gratia quantum ad entitan¬tem, et quantum ad rationem gratiae, est tamen diversa consideratio secundum quod respicit subjectum, aut secundum quod res¬picit Deum; sicut alia est consideratio re¬lationis secundum in, et secundum ad.

AN VIRTUS INCTHUMENIALIS C0HP0EAI.IS SIT? VBL SPIRITUALIS?

CCCXLVII. Qa.into objices ı Res corporea solum potest recipere accidens et virtutem corpoream; ergo quantumcumque agens princi¬pale ei velit communicare virtitem, solum poterit communicaro virtutem corpoream t hoc autem non potest attingere rem spiritu¬alem, quia aotio identificatur cum termino; virtus autem por modum- motionijs,. actio est superioris agontiBi Vr^3ut Vtt-ingat rem spiritualem, dehet esse actio et motio spiritualis.

CCCXLVIII. Confirmatur, quia omne a-gens corpdreum requirit contactum circa passum, ut Operetur in illud; sacramentur Dei non attingit passum; ergo non potest agere etiam instrumentaliter circa illud, Minor patet, tum in igne inforni tor¬quente daemone8, qui sunt in aere; tum in actu interiori, aut locutione, quan¬do in rem distantem operatur, ut in sa¬cramento matrimonii, aut etiam poeniten¬tiae? ergo tale instrumentum tunc non est elevabile.

CCCXLIX. Respondetur, quod de haa virtute impressa instrumento latius di¬cetur dubio sequenti; interim tamen res¬pondetur solutione D. Thomae in hac qua¬estione, art. IV ad primum, quod in re corporea non potest esse virtus spiritu¬alis per modum virtutis permanentis et completae, bene tamen instrumentaliter et per modum transeuntis; ubi per ly permanentis et transeuntis, non intelli-gitur parum vel multum durans in subjec¬to; nam neque etiam per instans potest intellectus inhaerere lapidi, aut quan¬titas Angelo; sed intelligitur per ly transeuntis et permanentis, virtus seu motio habens esse perfecte aut imperfec¬te, per modum tendentiae aut per modum termini, per modum intentionalis aut rea-lis immutationis.

CCCL. Ratio enim, quare repugnat spi¬ritualem entitatem inhaerere corpori est, quia per inhaerentiam accidens partici¬pat esse a subjecto, quod qualitas spi-ri#uplis habere non potest a subjecto c&poree; alias axisteret res spiritua¬lis per esse corporale; motio autem spi¬ritualis, qua instrumentum movetur a prin¬cipali agente, sicut non habet rationem spiritualitatis perfecte* et ut forma, ita neque habet esse spirituale perfeci to; sed se habet ut via ad esse ppiritu-ale, et ad entitatem spiritualem ; et i-ta noh repugnat quod recipiatur in cor¬pore, et- habeat esse Incomplete corpore¬um, quatenus per illam corpus maet ele-vatum. Unde dicit D.Thomae quaest. XXVII, de veritate, art. IV ad quintum :w Vir¬tus illa coramunicatainatrumentis corpo¬reis, neque potest dici corporea, neque incorporoa proprie loquendo, quia corpo¬reum et incorporeum sint differentiae en¬tis coa^il^^^i^jjpj^prfe, (221) dicitur

virtus ad incorporeum; sicut motus magis dicitur ad ens, quam esns,* - :r

CCCLI. Ex quibus colligitur, quod licet corpus non possit dare «e*# virtuti, quae proprie est incorporea;' virtuti tamen quae non est proprie corporea; neque incorporea, sed est virtus ad incorporeum, et reductive solum est incorpores, bene potest dare esse, non tamquam enti aut formae, sed tamquam motui, et cuidam post praedicamento ordinato ad ron spiritualem.

CCCLII. Neque ob hoc similiter motus physicus potest esse in re spirituali, quia motus physicus entitative non distinguitur a suo termino; unde non potest esse nisi in subjecto sui termini, quia motus caloris verbi gratia, est calor in fieri; et ita talis motus non potest poni in Angelo.

CCCLII1. Item, quia motus physicus non potest subordinare sibi virtutem Anteii, ut sit Angelus ejus instrumentum, quia inferius nequit subdere sibi superius, neque invenit in eo capacitatem, quae tantum potest esse modo quantltativo et extenso.

CCCLIV. At vero motio instrumentalis, est communicatio quaedam virtutis principalis agentis, per modum motus, ipsi instrumento, ut actio ejus habeat pro termino aliquem effectum supra se, et ut habeat effectum extra ipsum instrumentum; unde talis motio communicari potest rei corporeae, utpote quae non sit plene res spiritualis, -cum non pertineat ad praedicamentum spiritualis entitatis, quin communicetur ipse effectus ejus, qui est extra instrumentum, nec virtus principalis agenOtis, quae est in Deo. Unde non videtur quod illa motio sit entitative corporea et virtualiter spiritualis; tum, quia difficultaB eadem est, quid sit illud virtualiter esse spiritualem, nam si est aliquid corporeum, nequit attingere spiritualem effectum; si autem est aliquid sipirituale, quomodo est in illa entitate corporea?

CCCLV. Tum, quia si entitas illa est corporea, non solum per modum transeuntis, 8ed etiam per modum permanentis esset in instrumento corporeo,neque indigeret D. Thomas distinguere, et explicare quomodo in subjecto corporeo sit. Si enim entitartive corporeum est, ut quid D.Thomas dicit ouod virtus illa spiritualis potest essa per modum transeuntis in corpore, non per modum permanentis, ad quid etiam dicit, quaest. LUI, art. IV ad secundum, quod illa virtus instrumentalis non est in genere, sicut motus, si entitative formaliter est quid corporeum? Si tamen dicatur entitative esse corporea, -dicendum est, quod intentionaliter est spiritualis; sicut species impressa intentionaliter est substantia, et entitative accidens.

CCCLVZ. Ad confirmationem respondeo dupliciter. Primo, quod ad ager.dum sufficit oontqctus virtualis, et non requiritur,quantitativus et formalis, sicut sol tangit aurum intra terram; sic per motionem illam potest instrumentum attingere spiritum, quia virtus principalis est il?i indistans, lioet instrumentum non sit indistans : secundo dicitur, quod contactus agentis ad patiens est conditio quaedam extrinseca, quam Deum potest supplere; et ideo sine illa potest agere agens corporeum, sicut sine applicatione ignis potest comburere.

DUBIUM OCTA7UM . .

UTHUM IN INSTHDMEisTO REQUIRATUH ALIQpA PRAEVIA MOTIO, QPA ELEVETUR A DEO AD EFFECTUM PRINCIPALE,' ET QUID SIT ILLA MOTIO?

Conclusio eat affirmativa.

CCCLVII. Scilicet praeviam illam motionem requiri, eamque esse actualem elevationem, et concursum quo Deus cum instrumento ad effectum principalem concurrit, ita ut rpraeter illam motionem non sit necessarius alius concursus sio elevato instrumento et moto superveniens.

CCCLVIII. Pro intelligentia hujus conclusionis, et controversiae praesentis notandum est, quod in uno principio certo omnes auctores conveniunt; in alia vero longe dissentiunt. Id in quo conrveniunt omnes est, quod in omni causa effective operante, ante causalitatem et efficientiam ejus requititur virtus activa, seu activitas, qua constituatur in actu primo in ordine ad effectum pro-

ducendum} et hujus ratio manifesta est, quia in omni causa efficiente et concurrente per causalitatem suam ad effectum, oportet et quod sit positivus ordo et habitudo ad effectum, et quod causalitas ipsa, seu actio exeat naturaliter, et emittatur a tali causa; ad utrumque autem acquiritur activitas, seu actus primus in causa efficiente, quia poiAtivus ordo et inclinatio causae ad effectum, non potest fundari nisi in aliquo, in quo cdntineatur talis effectus, et a quo pendere poesit. Hoe autem continens effectum, et a quo pendet effectus, virtus activitatis effectus est. Similiter actio, ut exeat ab aliqua causa, requirit in illa actualitatem sufficientem emittere ex se talem actionem quae comoaratur ad prinoipium ut actus eecunduB; ergo oportet illam habere principium, quod sit actus primus et hoc est activitas, seu virtus constituens causam efficientem in ratione prinoiplantis actionem, et emittentis actum socundum, et emittentis actum secundum» In hoc omnes conveniunt.

PHOPOiTOKIUR QUATUOR MODI DICDtiDI.

CCCLIX. Dissentiunt vero valde in assignando, quid sit in instrumento, id, quod conBtituatur in activitate hac, seu in aotu primo ad effectum, quem instrumantaliter producit. Licet enim requiratur ex parte instrumenti aliqua actio, qua dispositive operetur ad effectum principalis agentis, ut S. Thomas dicit, tamen hoc solum requiritur ut conditio, seu disposi* tio ad operandum instrumentaliter, non ut actus primus instrumenti, quia per actum primum oportet, quod reaplciat ordine positivo effectum, ut sit ejusdem elevationis, seu ordinis cum illo, quod non habet per actionem suam propriam. Ad explloandum ergo hunc actum primum in lustramentis.

CCGLX. Quidam posuerunt qualitatem quamdam in lustramentis, per quam accipiant virtutem instrumentariam ad operandum; sicut videmus per characterem, qui est qualitas ih anima inhaerens «eoipere sacerdotem virtutem instrumentariam, seu potontiam ad effectum eupernaturalem consecrationis.

COCLXI. Alii verqOmift qailAtatem com* manicari instrumento, videbant esae communicari formam; et si per talem qualitartem habebat activitatem auam, id erat habere activitatem permanenter; et aliunde per solum motum Dei non videbatur communicari instrumento actum (233)prinaun» sed secundum, dixerunt constitui in actu primo instrumentum per virtutem obedientialem activam, quia est inchative, et incomplete virtus'activa,

CCCLXJI. Alii vero, et ut qualitatem fugerent, et in natura creata activitatem hanc obedientialem ab ipsa naturali entitate indistinctam tollerent, xierunt causam instrumentalem non constitui in actu primo per aliquid Intrinsecum, sed par extrinsecam subordinationem ad Deum, per quam ad omne ejus imperium subjici¬tur.

CCCLXIII. Denique alii dixerunt, quod cum instrumentum non constituatur in actu primo permanenter et gormalitor, sed transeunter et ministerialiter, ideo al¬unt constitui in actu primo instrumentum per motionem Dei, qua movet ipsum in»-tramentum, et per modum motus illud si¬bi conjungit, et communicat suam virtu¬tem; ideoque motio divina, seu prinpipalis agentis, constituit instrumentum in actu primo, id est, ipsa virtus principalis agentis (per modum motus et inten¬tionaliter communicata) conjuncta et continuata cum instrumento,

CCCLXIV. Aatequam id quod verius videtur in hac parte explicemus, est notandum, quod Attribui per aliquam formam aliquem actum primam, potestintelligi tripliciter; uno modo totaliter, id est, tamquam per formam dantem totam virtutem' ad agendum; sicut aqua per calorem sibi extrinsecus communicatum constituitur in ratione calefactivi} et ipsa aqua solum materialiter se habet, et ut sue¬tentans formam sic activam : alio modo attribuitur per aliquam formam actus primus inchoative, siout per characterem sa~cordos constituitur inchoative instrunentum consecrationis, et sicu per potentiam intellectivam sine specie homo est inchoative in actu primo ad lntelligendum hoc aut illud objectum t tertio modo attribuitur per aliquam formam actus primae dbmpletive, quia videlicet tribuit actum complentem vim activam, quae per aliam entitatOm est inchoative, sicut

per speciem impressam constituitur intellectus in actu primo complfctlve, non quia species sit ipsa vis activa intelllgendi, sed quia complet virtutem activam intelligendi, ut exeat in actum intellectionis.

PRIMA CONCLUSIO VIRTUS INSTHUMWTALI8 NON Z8T QUALITAS PBHMANEKS.

CCCLXV. Igitur, quod instrumentum non constituatur per aliquam qualitatem, tamquam per totam virtutem agendi in actu primo, ad producendam gratiam, apud omnes constat. Non enim instrumento communicatur virtus ad principalem effectum, sicut communicatur calor aquae ad calefaciendum. nnm non potest dari qualitas creata productiva gratiae, sicut calor est productivus calefactionis et calidi, quia cum gratia sit immediate participatio divinae naturae, in eo in quo excedit omnem creaturam, non potest dari aliquid creatum quod producat ipsam, siout calor producit calidum; neque instrumentum hoc modo potest oonstitul in actu primo ad agendum, quia virtus productiva gratiae spiritualis non potest inhaerere Instrumento corporeo, sicut calor aquae : est enim ibi in esse completo calor, et inhaeret per modum formae informantis, quod nequit facere virtus spiritualis in re corporea; neo potest etiam operari per formam sibi communicatam ab axtrlnsaco, cum sit contra rationem instrumenti operari per (224) formam sibi permananter inhaerentem.

CCULXVI. Deinde etiam certum est, quod non potest per qualitatem aliquam attribui Instrumento virtus agendi in actu primo completive, nam virtus quae completur per qualitatem in actu primo est virtus quae constituitur in actu primo ut forma, ex qua deinde procedit actio, ut a principio formali. Omne autem agens quod agit per formam, est agens principale, non lnstrumentale. Ideo enim ponuntur in potentiis hominis qualitates supernaturales, et habitus infusi, ut tamquam agens principale operetur actus supernaturales; si ergo per qualitatem tamquam per formam inhaerentem constituitur aliquid in ratione productivi gratiae, actio quae exit ab ista qualitate, ut a forma ot principio agonto, exit ab ea ut a principali agento.

CCCLXVII. St confirmatur, quia omne agens quod agit per formam, intendit producere effectum «ibi ip illa forma, quia effectum semper assimilatur agenti in forma, et principio producendi effectum; igitur si per qualitatem tamquam per formam constituitur in actu primo aliquod agens ad productionem gratiae, intendit assimilare sibi effectum in illa forma, et sic effectus correspondebit huic agenti, ut habenti principium et formam productivam sui, quod est esse principale agens illius : si autem per illam qualitatem non constituitur tamquam per formam ad agendum; ergo non constituitur in actu primo quando qualitas illa forma est dicens ordinem ad actum secundum; alias non constitueret in actu primo, si non diceret ordinem ad actum secundum; vel ergo dicit ordinem ad actum secundum in quantum forma est et qualitas InformanB et inhaerens, et sic per illam tamquam formam constituetur in actu primo; vel dicit ordinem ad actum secundum, non in quantum est qualitas informans et inhaerens, sed ut estconcursus et motio transiens; et sic frustra dicitur per qualitatem constitui in actu primo : motio enim et concursus distinguitur a qualitate informante et inhaerente; et sic parva erit quaestio, an illa motio et concursus entitative sit qualitas, vel non sit qualitas, dummodo lntelligatur non constitui per rationem formae in actu primo.

CCCUV1II. Si vero dicamus, per qualitatem non constitui in actu primo completive Instrumentum, sed Inchoative, si intelligatur de virtute inchoativa habente activitatem ad influendum in effectum, clarum est quod repugnat instrumento, ut probabitur in sequenti sententia; ei autem sit inchoativa quasi capacitatem quamdam tribuens, id non erit inconveniens in instrumentis pormanentibus, et in animatis ponere, sicut ponitur character in sacerdote; in sacramentis autem poni non debebit, quia vol consistunt in suocosslvo motu, vel operantur ratio-no usus ot actionis successivae, sicut eucharistia per manducationem.

SECUNDA CONCLUSIO NON CONSISTIT IN POTH?-TLA OBZDIMTIALI ACTITA.

OOCLUX. Secundo dicendum est, esse impossibile quod instrumentum constituatur in actu primo per potentiam obedientialem activam, sicut ponit Suares, qui praecipue fundatur in eo, quod putat ad

rationem Instrumenti sufficere, quod non habeat virtutem cortpletam ad aliquid efficiendum, sed indigeat ah alia causa oompleri; vel quod non propria virtute, sed aliunde accepta agat. (225)

CC0L30C. Quia impossibile est quod potentia obedientialis in creatura, intelligatur esse aliqua positiva inclinatio, et habitudo ad effectum superaaturalem, sed solum non repugnantia ut Deus utatur creatura sua ad omne, quod non implicat contradictionem; sed impossibile est instxumentum constitui in actu primo ad productionem gratiae per non repugnantiam, sed per positivam inclinationem; ergo impossibile est per talem obedientialam potentiam constitui instrumentum in actu primo.

CCCLXXI. Major probatior, quia potentia obedientialis non est aliquid superadditum entitati creaturae, sed ipsa entitas creaturae, secundum ^uod nata est subjici et obedire creatori; hoc enim non habet creatura per superadditam entitatem, sed eo ipso quod creatura est; et sicut ut sit creatura non indiget alia entitate superaddita, ita neque ut sit obediens creatori, et non repugnans ad omnia quae creator velit in illa, non indiget superaddita entitate; ipsa autom entitas creaturae, sine alio superaddito, non dicit * positivam inclinationem in supematuralia, et positivum ordinem ad ipsa, quia cum supematuralia excedant totum ordinem naturalem, et se habeant ut univocae participationes Dei, omnis entitas creata ordinis naturalis remanet extra totum ordinem supematuralium, et consequenter positive non potest ordinari ad illum.

CCCLXXII. Igitur per obedientialem potentiam (quae non distinguitur ab entitate cujuscumque creaturae) non potest positivus ordo, et inclinatio dari in supernaturalia; ubi autem incipit aliquid positive ordinari ad supematuralia, incipit positive intrare talem ordinem : ergo quidquid manet extra, ot infra talem ordinem, non positive ordinatur ad supernaturalia. Itet autem aliquid in potentia obedientiali ad creatorem, per hoc ipsum quod est creatura : ergo per potentiam obedientialem non ordinatur positive ad supernaturalia, sed solum manet non repugnans ad elevationem supernaturalem; et ita neque inchoativa o^nagj^ad supernaturalia, siquidem neque inchoative potest intrare positive in talem ordinem.

CCCLSOII. Minor autem argumenti probatur, quia ab instrumento constituo in actu primo ad effectum superaaturalem, positive egreditur effectio, seu productio illius; ergo debet per actum primum positive ordinari ad talem effectum; non ergo sufficit potentia obedientialis, quae intra ordinem positivum ad supernaturalia non est.

CCCLXXIV. Quod si potentia obedientialis sufficeret constituere aliquid in ratione instrumenti in actu prino; cum in omnibus creaturis detur talis potentia obedientialis, hoc ipso quod creaturae sunt, omnes essent instrumenta in actu primo ad producendam gratiam, aut effectum suporaaturalatp, nec particularem ordinationem in hoc haberent sacramenta, ut dicerentur osse in actu primo; sed omnes entitates creatae essent, forwaliter instrumenta, solumque requireretur ex parte Dei applicatio et concursus cum tali re ad effectum; applicatio autem non dat virtutem, nec constituit in actu primo id, quod applicatur, sed id supponit: ergo ante applicationem dicerentur ree creatae instrumenta formaliter in actu primo respectu effectuum supematuralium.

CCCL2QCV. Praeterea, quia instrumentum respectu effectus, ad quem instrumentalltor concurrit, debet se habere ut ad aliquid excedens suam propriam virtutem, et solum ex participatione principalis (226) causae concurrens; ergo respectu hujus effectus sic excedentis solum potest constitui in actu primo per participationem causae principalis; omne autem quod antecedit in instrumento participationem agentis principalis, solum potest se habere* dispositive ad talem effectum, non vero ut activitas ejus; ergo repugnat quod instrumentum per virtutem activam sibi congenitam inchoative constituatur in actu primo respectu effectuum, quos solum instrumentaliter attingit, et ut excedentes respicit.

CCCLXXVI. Et hoc praesertim habet verum in instrumentis divinae virtutis, quia in instrumentis quae assumuntur ab agentibus naturalibus, aliquid est in instrumento, quo indiget agens naturale ad suum effectum, et ideo non potest aequa-

liter agere uno instrumento eicut alia; sicut non potest quis scribere securi, sed calamo; et ideo agens naturale non praevenit in instrumento suo omnem ordinem ad effectum : at vero Deus aeque "bene potest gratiam producere ablutione et ambulatione, aut quavis alia re : unde non supponit in instrumento aliquem ordinem ad effectum, sed omnem ordinem ipse praevenit, et ab ipso derivatur : ergo non debet esse inchoativa virtus activa in instrumentis Dei.

TERTIA CONCLUSIO : VIRTUS INSTBUKENTALIS NOi: EST EXTSINS3SCA ASSISTENTIA.

CCCLXXVII Tertio dicendum est, non constitui instrumentum in actu primo per extrineecam subordinationem ad Deum, sine aliqua creata virtute, et immutatione in se suscepta, ut dicit magister Vincentiue. Probatur, quia in primis id est expresse contra D. Thomam, qui fatetur in instrumento esse virtutem creatam ad effectum Biipematuralem; non ergo debet explicari per solam soctrinsecam subordinationem ad Deum; virtus enim creata non est in Deo, sed in instrumento; id enim expresse ponit in tertia parte, quaest. LXXIV, art. IV, ubi inquit : "Qjiod verbis consecrationis inest quaedam virtus creata ad conversionem sacramenti faciendam; et oppositum, inquit, quod scilicet supradictum est (ia est, quaest. IXII, art. IV) et dictis sanctorum repugnat, et derogat dignitati sacramentorum novae legis :H igitur contra D. Thomam est tollere hanc virtutem creatam ab instrumentis; et consequenter dicere, quod per solam axtrinsecam subordinationem ad virtutem inoreatam, inatrumentum constituitur in actu primo ad operandum.

CCCLXXVIII. Praeterea, quia ut shepe diximus, instrumentum non potest constitui in actu primo ad effectum aupernaturalem, nisi per positivum ordinem, et inollnationem in effectum; per solam autem non repugnantiam seu ordinem negativum, nequit constitui in actu primo : cujus ratio est, quia actio positive exit ab instrumento, et sic requirit in ipso positivum ordinem ad effectum, nam si non est in causa, a qua exit actio, activitas sufficiens ut talis actio emittatur, nequibit exire a cauBa : si ergo positive emittitur talis actio, positivam activitatem exigit, ut emittatur : sed per e^trl^ec^ |qubordinationem ad Deum non potest instrumontum acquirere positivuifl ordinem, et activitatem ad emittendam ex se actionem et effectum aupernaturalem t ergo. Probatur minor, nam per axtrinsecam eubordinationem nihil ponitur in instrumento positivum, qubd ante non erat; sed omne quod ante axtrinsecam subordinationem erat, non poterat habere positivum (227) ordinem ad effectum aupernaturalem, neque ab eo positive exire actio suparnaturalis; ergo neque post axtrinsecam subordinationem. Si enim nil in instrumento intrinsecum, et positivum ponitur, quomodo ab ejus intrinseca et positiva entitate potest positive exiro illa actio supematuralis.

CCCLXXIX. Et confirmatur, quia ibi debet esse activitas positive constituent actum primum, a quo positive exit actus secundus; sed actus secundus non exit extrinsece ab instrumento, sed per propriam ejus operationem, aliae frustra assumeretur instrumentum ad agendum, si ab illo non exit actio; ergo neque extrinsece solum debet constitui in actu primo, sed intrinsece.

COCLXXX. Praeterea, quia instrumentum respicit agens principale reali relatione, in quantum ejus instrumentum reale est, et ab eo realem dependentiam habet in agendo, quam non habet dum instrumentum non est; ergo haoc realis dependentia et relatio, requirit fundamentum reale et positivum, ex quo consurgat: sed non consurgit ex ipsa virtute Dei, neque fundamentum hoc est in Deo; tum, quia relatio est temporalis; tum, quia Deus non est instrumentum, neque dependet : ergo habet sacramentum temporale, etde novo in creatura; ergo aliquam realem immutationem supponit in creatura, in qua exurgat ista relatio; et sic aliquid in ipso instrumento de novo recipitur, ut sit Instrumentum Dei.

CCCLXXH. Denique, quia et si in instrumentis, quae naturaliter sunt colligata cum causa principali, non requiratur nova immutatio causae principalis in Instrumento, ut operentur; sicut in calore animalis ut producat carnem, non requiritur nova virtus ab illo provenien: nempe ab animali; tamen in instrumentis quae de novo colligantur, etiam naturaliter, oportet novam dari immutationem,

quA dicatur hoc lr-otruunatus subord iratus tali caesae et Uhltus illi; hMa aut», nova lciatotlc non debot eo tenero e* par¬ te Del : ergo ax parte laetn;nenti.

000313X11. Ifciod Otlos patet, qui* Ip¬ sa virtus Del. ut ter.at sa ax parta Cei. non eet actae prinus lnstrsnsntl lnnodla te: elb eois nll operaretur lratnuMmtua: neque astlcoen eultteret: neque relatio lnotrua«ntl'ad Ceu* poeset eWactus pri¬ nis icatrusontl) sl qulden relatio non eet activa; neque ab ea exire potest operatio,' •1 actus securius effectus supernaturalla: ergo praeter relationes lnatrwtentl, et praeter vlrtutec Del lr.croatOs. r.ecesea- rluc ott ponere aliquid ln isstrusento, quo habeat rlrtutec et Activitate* ad ope randus. !

›• CCCUXXIII. It licet probabile elt, quod ai conplendan activltoten ot actu* prinus allffujuo cauaae, eufflclat «olo ae- eletentla extrlnseea allcujus conflentia, alne unione Inhaerentine: elout probabile oct quod divina eeoontla ln ratione spe¬ ciei potest conplere actlvltataa intellee- tue glorificari per sole* aaalstWitlan ex¬ trinsecus «Ul ai intolloctun; taoeh' quod datur tota -activi tas et eo tuo prinis ad aieadua allml '«ausae per sola* extrlned' ena -ascie tentis*, ounlno repugnat. Hau oportet, quod agens, aou ocuoa a cua oxlt actio, ln se'habeat esse agene, et fn ee haboat octlVftaten, ot ld quo agat;" et quo «olttat aotlonoa, alioquin latol-llgl ' nequit, quod ab «Jus entltate exefitictlo. nlal ln sua «ntltate habeat qu6 agnf, et -' actlvltateo qua enlttat actione» : licet - orgo oonpleuentus talle aCtlvitaMd poeelt lrtolllgl, ijiod sit oxtrlnooteus et aoais tene, tanar. quod tota ratio agondt sit ax ' trina eoa,, et (228) taoen ab ea exeat actio luposelblle ost onnlno.

<JIASU QfflfCWJSIO : VIKD3S Ig3KPlflfcmi3 CmMSTir nr MOTIOSX. - ;

COflXJXXXT. ^rnrto dlcondus ost, lns- trusont-in constitui ln acte prlso por xo-- tionec reoeptaa a Deo.'quae notio elt vir- tue creata per nodus: ootlonis. seu istan- tinnis, ot par nodus, transeuntis oorainlca- ta instrunento. i. l

cooixnv. Haoo vldotar ossa Thonao, qui perpetuo **serlt vl xunlcatan l nstSUBOU^, O a

por nodua transountlo, ot lntantlonallter. 'ut ln W quaestione IXII. art. X ot XV. et ln IT. dlet. X. quaestione I. art. IT, ot quaestione XX7IX do voritato. art. IT. et alibi saepe, ubi sanctio doctor saspor ponit hanc diffbrentlan lr.ter canear, laa- trunentalenl et causas principales, q&od : 'Causa principalis agit por virtute» suae forme: causa vero lnatrunontallo aco fi¬ git per virtutea suae formo, asd soltui par. notus, quo xdvotur a principali «gan¬ ta Cndo effoctua non aeslailatur lBStru- nento.sod principali agenti : » ef.oddlt adhuc D. Thoaaa s "9uod qulo Instrunen tds uon operatur nlel ln.quaotOp xctun n prlnoipall agente, q4od pep *« opera¬ tur. Idoo virtut pricj<p&lln'ngonlle ha¬ bet esse pariane na, it^ftoupletca ln natu ra : virtus autoK, lrtiitrtaitotalle habet esso transiens'da'uno ln aliud, sicut no- tus eet actus lap*rf&c*u8 ab'agente ln patiens,» Moilo aatdt'lata noc est »tlo ex parte affoctus, qfidol flsrl lpclus. sad ex parte causae.,qula;dcbot ordinare ipsaa ln effectu*, qcla utt'aic!t C. Tho dbb III parte, quqaatlono 2X11, art. IT ad prinus l "Per ta^nVls^plrltunlca ordlfaatur sacrawntaa ad effectun spiri¬ tuales." sed dlcltUr notus. quia Ost ens qaoddas lneoxpletas. ot victus non nasi- ailativa effatus-ad 80, 'f« ad cauaan principales, cujus vices garlt,' undo re¬ ductive e«t qualitas, et a C. Chpna redu- •eitur ad gratias, nuas 'produCit.ln IV di st. X. quncetions I. art. IT. 'quaestio- -ho li. '7ide s. a»B*s Ii: de petentia, art vn ad'septimo, ot X?vII 4o>erlto- 'to. art. XV, ubi expilent hpBc notlo»es per hoc quod sit i TnstlWVio. sanctifi¬ cat lo. appllCatloquc oacranor.tcrja, *. ot •ln praasmitl articulo qUaftc *$iod «lt 'ordinatio- ed effecta» splrltualot " quod oanjungo ous hio. quuo docot I p. quaes¬ tione CIIX ,

CCCLXXI7I. Ex quo conficitur argunan- tus i Sas vlrtua prlnelpolls agentis os« ld. quo constituitur ln acta prlso ad of- foetas producendus : ergo et virtus lns- trun®tl eet actus prima, quo oonstitul tur lnstrusmtta. Huraoo : Sid virtus ln Instruunto non est virtus fornae. sod vlrtaa notionis, qua novetur a principali egente: ergo aqtus primo in lnotruxxmto non ost aliqua foran. ut extrlnaecua quid, eod aliquid por nodus notlonle. ,

CCOLXXXTIJ. R rutlo fcajus. est, quia

ihstrumentum necessario debet habere pro effectu aliquid excedens propriam virtutem, et propriam formam agendi; sl enim non o-peretur aliquid ultra propriam virtutem, non operatur instrumentaliter, et ministe-rialiter tantum, sed principaliter, ot q quantum attingere ex propriis potest; er¬go in eo in quo instrumentaliter operatur, oportet quod virtute aliena operatur; sed non virtute aliena sibi permanenter data et communicata; ergo per modum motionis et transeuntis. Minor patet, quia si com-manicaretur sibi per modum permanentis ta-lis virtus, vel ipsa communicata indige¬ret nova elevatione instrumentali, ut (229) instrumentaliter Operaretur, vel non indi¬geret nova elevatione instrumentali, sed solo concursu ad actum secundum, si indi¬get nova elevatione instrumentali; ergo illa virtus permanens non datur ut consti¬tuatur in actu primo instrumentali, si quidem posita illa virtute permanente ad¬huc non intelligitur elevatum instrumen¬tum ad operandum instrumentaliter, et con¬sequenter nequo. motum instrumentaliter a principali fgente; et sic non est in actu primo instrumentali, sed solum habet dis¬positionem ut elevetur.

CC&JUXYIII. Sicut sacerdos habens cha¬raetorem ner modum pormanontls, non ost por illum in actu primo ad consecrandum, sed per elevationem, qua ad talem aotionem elevatur, licet per characterom fiat ca¬pax ut elevetur; igitur quousque instru¬mentum constituatur elevatum por modup cau¬sae principalis, uon constituitur in actu primo instrumentali, si quidem instrumen¬tum quamdiu caret elevatione ad offectum principalis agentis, non habet positivum ordinem et proportionem cum effectu : ergo peque est in actu primo, si quidem quamdiu caret eldvatione, est adhuc in inferiori ordine ad effectum, et per elevationem tra¬hitur ad id, quod est extra se, seu ultra se; ergo quousque elevetur non est in po¬sitivo ordine, et actualitate sufficienti ad effectum, et consequenter neque est in actu primo respectu effectus, 8i ergo per qualitatem illam permanentem nondum est olevatum instrumentum, sed ad hoc indiget elevatione, non ost in actu primo, et in actualitate qua exire possit actio instru¬mentaliter, quousque elevetur.-

CCGLXmX. Si vero posita illa virtute permanento non indiget elevatione, sed so¬lo concursu ad acti^C\^^ndiy:^operatur per illam virtutem tamquam per formam quae in actum reducitur, et per illam asoisilare iibi'do>ot -offoctUb, -ctsic agit ut eadsa principalis;-.oportot ergO quod communicetur haec virtus por modum motionis,-

CCCXC.;%i.etorea, quia cum certum sit actum-primum et secundum debere pro-portlonarl positive, cum secundus exeat positive a primo, et constet aetum se¬cundum et effectum esse elevatum supra totum id, quod formaliter habet instru¬mentum, necesealriusm etiam est, quod actus primus elevatum reddat instrumen¬tum in ordine ad illum effectum; eleva¬tio autem ista instrumenti nequit per¬manentor esse in instrumento, et per mo¬dum formae, sed per modum motionis; tum in instrumentis corporeis, in quibus •levatio ad supernaturale et spirituale non potost esse per modum formae, et in¬haerere illis ut forma in subjecto; tum ex ratiohe communicationis instrumonta-lls, qUia id quod est principium agendi ut forma, semper est id in quo debet as-similari effectus ipsi agenti; alias frustra per formam diceretur agere, aut producere effectum, si talis effectus non assimilatur tali principio formali, sive perfecte et secundum adaequationem, ut in causis univocis; sive inadaequate et interfecte, ut in aequivocis. Effec¬tus autem nunquam assimilttur instru¬mento, sed causae principali; ergo non supponit in instrumento principium for¬male agendi, et consequenter neque for¬mam elevantem ipsum .instrumentum, ut per illam tamquam per principium agendi operetur ; ergo solum por motionem cons¬titui potest in actu primo, seu per ali¬quod quod non se habeat permanentor ut fortna, sed transeunter ut motio.

OCGXCI. Ac denique, quia instrumen¬tum in agendo instrumentaliter dependet a causa principali, et solum secundum ejus motionem agit ut aliquod ministeri-aliter deserviens; ergo non debet virtu¬tem operandi habere in se, eo modo quo causa principalis; Igitur si causa prin¬cipalis habet virtutem per modum formae non debet oommunicari instrumento, ut instrumentaliter agat etiam per modum formae; sed solum per modum motionis et transountis.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

,e proluant eam virtutem ln aac: non esse motionem.

CONTRA QUARTAM CONCLUSI0N3M, POSI¬TAM PRO QUARTO MODO.

An motio sit ner modum axilii. ai tis vel efficacis, praevii vel s: tane-

CCCXCII. Primo.arguitur * Instrumentum nequit constitui ln actu primo ad agendum per concursum actualem, et in actu secun¬do ae habentem; ergo per aliquid antece¬dens concursum actualem; ergo non per mo¬tum et motionem. Antecedens probatur, nam instrumentumprius debet esse in actu primo, quam agat in actu secundo; ergo non potest constitui in actu primo per concur¬sum in actu secundo. Concoquentia vero pro¬batur, quia si constituitur in actu primo antecedenter ad actum secundum, et non po¬test constitui per actum secundum, neces¬sario oportet quod constituatur per ali¬quid antecedens actum secundum, et concur¬sum actualem. Rursus : Sed motio illa Dei non est aliud quam ejus concursus actualis; ergo per motionem non potest constitui in actu primo instrumentum, sed per aliquid antecedens motionem. Antecedens probatur, nam motio Dei movens instrumentum, non pst per modum auxilii sufficientis, seu dantis potentiam, sed per modum efficacis motio¬nis; ergo est per modum concursus actualis, et*in actu secundo.

CCCXCIII. Et confirmatur, quia si illa motio nph est per modum concursus actualis; ergo, posita i^l* motione in instrumento, indigebit instrumentum novo et distincto concursu superveniente motioni, ut reduca¬tur ad actum secundum; et sic per motionem constituitur instrumentum, ut in potentia reducibili ad actum secundum, sieque ope¬rabitur per illam sicut per formam.

CCCXCIV. Confirmatur secundo, quia si motio divina esset tota virtus agendi in instrumentis; ergo instrumenta haec, prae¬sertim inanimata, non agerent omnino, quia auxilium hoc non est in ipsis instrumentis, ac adeo neque per illud dicitur agere i quod patet, quia auxilium hoc, bou concur¬sus aotialis, est aotjro quae fldehtifioa-tur cum effectu, seu termino talis acti¬onis; effectus autem, seu terminus ex¬tra instrumentum est, ergo non identi-ficatur cum instrumento, sed cum effec¬tu ax$r&, et sic per illud non ait ins¬trumentum.

CCCXCV. Et confirmatur tertio, quia praeter virtutem increatam Dei, et mo¬tionem ipsam in actu secundo, non datur alia motio constituens in actu primo instrumentum, si quidem per actualem operationem causae principalis subordi-nantis sibi instrumentum, illud opera¬tureffectum suum : ergo praeter opera¬tionem Dei in actu secundo, et virtu¬tem increatam, non est alius actus pri¬mus; sed per motionem ipsam, seu opera¬tionem non constituitur instrumentum in actu primo, quia operatio haec non est virtus ad agendum, sed actio ipsa flu¬ens a (231) Beo; neque eet in instru¬mento, sed identificatur cum termino, seu effectu cujus est operatio et acti-o; ergo per illam non constituitur ins¬trumentum in actu primo ex virtute ad agendum; nec per increatam virtutom Dei, quia,haec non est intrinsece in instru¬mento,l sed exptra; ergo non est per quod constituatur intrinsode in aotu primo instrumentum.

CCCXCVX» Respondetur ad princijSale argumentum, motionem constituentem ins¬trumentum ln actu primo, et communican¬tem illi virtutem causae principalis ad agendum, non distingui sartitative ab actu secundo causae principalia, concurrentis actualiter ad effectum, sed illam et actionem habere duplicem forma¬litatem, nam respectu instrumenti est elevativa et communicativa virtutis per* modum adtionis et motus; respectu vero effectus est productiva concurrendo cum instrumento, ut secundum ejus modum exeat productio effectus ab instrumento.

CCCXCVII. Itaque ille motus seu con¬cursus, non est solum productivus effec¬tus, sed virtuosus, sou virtutem prae¬bens infefiori, aacunum eamdem ratio¬nem, motus, ut efficiat eumdem effectum. Et ratio hujus eet, quia instrumentum non habet aliquam formam, qua influat in effectum, 'et cui correspondeat pecu¬liaria gradus ln effectu, sicut habet causa principalis; in effectu vero ins¬trumenti totum correspondet motioni et

activitati causae principalis moventis, quantum ad omnem gradum qui in effectu re¬lucet; igitur non indiget alio auxilio seu concursu elevante, alio vero producen¬te effectum; sed qui elevat, debet produ¬cere effectum. Patet consequentia, nam illa elevatio non congunicatur instrumen¬to per modum formae, cui effectus corres-pondeat in suo genere, sed per modum ac¬tionis et motus; non ergo debet indigere alio motu et concursu, ut reducatur in ac¬tum secundum talis elevatio, seu instru¬mentum sic elevatum; alias elevatio illa non per modum actionis, seu motus conveni¬ret instrumento.

0CCX07III. St praeterea, quia talis e-levatio nec datur instrumento, ut infun¬dat ei formam per quam agat; nec ut actu-et et reducat de potentia ad actum formam, quam praehabeat (hoc enim proprium est cau¬sae principalis) et alias datur per modum motus et actionis; ergo non debet entita-tive distingui ab actione in actu secundo, ideo enim distinguitur tale auxilium, seu motio in causa principali ab operatione in actu secundo ; quia cum causa princi¬palis active habeat ex propria forma con¬currere ad effectum, motio illi- superve¬niens a causa superiori, non datur illi ut per modum motionis se habeat ad effec¬tum, sed ut in ratione formae compleatur, et reducatur ad actum ultimo requiBitum ad operandim. Unde cum totum hoc se tene¬at anteoedenter ad operationem ex parte formae, et intra latitudinem actualitatis formae ei communicetur oportetquod sicut forma distinguitur entitative- ab operati¬one, ita et ultima perfectio, seu actuali-tas in ratione formae distinguatur ab ope¬ratione; quod quia in instrumento non cur¬rit, cum nullo modo se habeat active ad effectum secundum rationem formae^ nec o-portet actuari in ratione formae per ali¬quid entitative distinctum ab operatione, sed per ipsam operationem et elevatur ins¬trumentum, et producitur effectus.

CCCXCIX. Et praeterea, quia concursus ille secundum quod terminatur ad instru¬mentum, non habet 4bifultimum quod inten¬dit producere, alias poneret formam ali¬quam in instrumento, quod postea indigertt (232) novo influxu, et reduceretur do po¬tentia ad actum; sed solum ponit ibi ali¬quid per modum motionis et transeuntis ul¬tra; ergo terminus illius concursus flu¬xus et permanens, ei-squi sit .ultimus, ex-tra instrumentum debet esse, et sic ille concursus datus instrumento, et elevati-vus ejus, respicit pro termino aliquid extra instrumentum, et sic est concursus in eff^ctuk, ac adeo est simultaneus, et non 80Ium praevius, qui sit in causam, et non in effeotum; et sic ille concur¬sus facit prodire actionem ab instrumen¬to, non ut a motione, identificaturque cum instrumento per modum transeuntis, et cum effectu per modum termini et ul¬timi.

CE. Nihilominus re melius inspecta, exi8timo concursum elevativum instrumen¬ti, seu motionem non est concursum simul-taneum, neque identificari cum illo, sed cum praevio, quia concursus simulta-nous est praeciso ad effectum, et fundar-tur in dependentia effectus & causa pri¬ma; praevius autem fundatur in dependen¬tia causae inferioris a superiori; cum ergo elevatio detur non effectui,, sed instrumento, pertinet ad praevium concur¬sum, et explicatur si c : Instrumentum duplici modo est causa infeiror ad Eeum, at respectu suae principalis actionis, cujus est causa secunda, et respectu ac¬tionis elevatae; et sicut actuatur per concursum praevium in ordine ad actionem propriam, sio actuaiur ipsa virtus ele¬vatione ultra propriam activitatem, ut exeat actio elevata. Per illam ergo ac-tualionem seu motionem, qua Deus causam istam secundam actuat praevio concursu ad efficiendum propriam actionem, addit confortationem majoris activitatis oer modum motionis, seu concursus praevii, et sic elevat instrumentum; concursu vero simultaneo concurrit §d effectum principalem, et etiam ad effectum pro¬prium Instrumenti; non tamen est necas¬se, quod praeter illam motionem physicam concursus aliqua virtus seu qualitas (etiam transiens) producatur in instnv-mento, ut advertit Oajetanus hic articu¬lo quarto, sed ipse concursus praevius receptus in causa est motio importans activitatem.

CDI. Vide Cajetanum III p. quaest. LXII, arti IV et Navarrete IIItom. con-trov. XV, 8. VII. Nec est inconveniens quod illa productio habet duas formali tates (scilicet elatrantis et producen¬tis) quia causa principalis, quando con¬currit cum instrumento, non simplici productione tepdltfi ad effectum,' sed pro¬ductione j€ubJjrdin;i.tiva instrumenti, et

subdrdinando productiva effectu; et ideo quando dicitur quod motio illa est per modum concursus actualis, distinguo; per modum concursus actualis simplicis, nego; per modum concursus actualis subordinantls si^i instrumentum, et sic tendentis ad effectum, concedo; unde non datur ut sufficiens aucillum, sed ut efficax frotio; non tamen simpliciter tendens ad effectum, sed subordlnans sit»i instrumentum. St sic salvatur quod illa motio sit praevia ad actionem, non entitative, sed formaliter, quia in quantum elevat instrumentum, habet se instrumentum passive respectu illius, et ut sic adhuc non intelligitur active, et consequenter neque in actione. Oportet ergo quod motio illa, ut elevatio, praecedat actionem et influxum in effectum.

CDII. Sed quomodo inquires : Influxus ille, qui procedit a causa principali per modum actionis et concursus, fit actio propria instrumenti, ita ut exeat ab instrumento, cum omnis actio (etiam instrumenti) debeat exire ab agente, respondetur, quod si illa actio simpliciter (233) tenderet ad effectum a caus a principali, difficile esset explicare, quomodo fiat instrumenti, et ei communicetur. Oaeterum illa-actio, quae ut procedit a Deo est simplicissima, cum sit actio increata; tamen ut se tenet ex parte creaturae, et habet rationem motu8 respectu instrumenti, et rationem productionis respectu effectus, et sic movet instrumentum, ut ab illo exeat actio virtuosa supra virtutem propriam, ut tendat ad effectum simul cum actione Dei; sicut etiam quando Deua adjuvat causam principalem inferiorem, actione sua movet causam redditque actuatam; et iterum simultanee cum ejus actione concurrit ad effectum, postquam prius concurrit ad causam : sic in instrumento, ad quod duplex concursus facit in principali, facit unicus in instrumento, cum duplici formalitato, quia movetur a Deo actione virtuosa, et supra naturam instrumenti; et ita pro quanto illa actio ex parte creaturae etiam est motus; dat istam elevationem instrumento, ut actio oxaat ab ea supra virtutem suam; sed haec actio identificatur cum simultanoo concursu Dei ad effectum, qui entitativo non distinguitur a motione elevante.

CDIII» St si adhuc Instes : Nam motio illa, seu actio et concursus Dei, ut motus, est in instrumento; «iitem simultaneus est in effectu, cum quo identificatur, effectus autem instrumenti extra instrumentum est; ergo entitative distingui debent motus ille, ut elevans, et concursus simultaneus cum tali instrumento elevato, respondetur, quod concursus ille sioultaneus, qui cum productione simttf. tendit ad effectum, non tendit simplici,ter ad effectum, sed elevando simul instrumentum; et ideo non est inconveniens identificarl cum duplici effectu, quia vlrtualiter duplex actio est, cum sit actio elerv*tiva; praesertim, quia isti effectus non sunt disparati, sed ordinate se habentes, et non idantificantur cum utroque eodem modo; sed cum uno per modum motionis,-, et cum alia per modum effectus; et iste exit ab illo, et continuatur productio effectus cum motione instrumenti; et sic non est inconveniens, quod ab eodem entitativo concursu virtualiter aultiplici prodeant hi duo effectus ita ordinate se habentes. Dicendum itaque, quod si motio ut est in instrumento et effectu, esset duplex terminus completus et adaequatus, tunc non posset identificarl cum utroque eadem acti?;caeterum illa actio habet pro termino incompleto et initiativo elevationem passivam instrumenti, et pro completo et adaequato effectum extra; et ideo una actio sufficit ad utrumque.

CDIV. Habet ergo ille concursus duplicem effectum entitative, scilicet elevationem passivam instrumenti, quae est communicatio virtutis principalis agentis per modum motionis; et effectum ipsum ordine quodam consequentem ad motionem. Non tamen concursus est duplex, sicut nec effectus, sed unus ot idem, quia a causa principali non prius procedit concursus ad instrumentum, et inde ad effectum, sicut ad causa* principales; quae quis in ratione causae actuari debent,prius est concursus ad ipsas, deinde ad operationem et effectum; at vero in causas instrumentales, quia non actuari in forma sua, sed elevari ier bent ultra formam suam, ipsa concu: '•us qui a Deo exit ut productio effectus, habet elevare instrumentum, et cum sic elevato concurrere ad effectum; et ita habet ille concursus effectum in instrumento (scilicet elevationem passivam) et effectum scctra instrumentum, nontamea concursus unus sistit in elevatione

ut in termino, et alius inde exit ad effec¬ tum*

CDV. Concedimus ergo, quod elevatio est in instrumento, et concursus simultaneus tendit ad effectum; non tamen iste est du¬ plex concursus, sed duplex effectus ejus¬ dem concursus qui non simpliciter tendit ad effectum, sed subordinando sibi instru¬ mentum, et trahendo ut sit principium si¬ mul illius productionis et ita actio ele¬ vans et producens ex parte Dei sadem est, licet habeat .duplicem effectum; in instru¬ mento, elevationis passivae; in effectu productionis extra causae. Et ita eleva¬ tio passiva et concursus Bimultaneqs, ut identjLficatu* cum effectu, entitative dis¬ tinguitur, cum sint in diversis subjectis; concursus tamen simultaneus active, et o- levatio ipsa active, non distinguuntur, sed attingendo instrumentum, et reddendo illud virtuosum per modum motionis, attin¬ git etiam effectum; sicut artifex applican¬ do serram, artificiose facit cathedram; et musicus tangende chordas, artificiose ef¬ ficit musicam, quia illa actio habet ten¬ dere ad effectum, non simpliciter, sed mo¬ vendo instrumentum,| et subordinando illud; et ita duplicem effectum habet consequen¬ ter, in instrumento passivam elevationem, quae non est effectus completus sed inten- tionalis, et per modummotionis; et extra instrumcntumsimultanee concurrendo cum productione oxounte ab instrumento ad ef¬ fectum. Neque ost inconvonieus, quod attin¬ gendo instrumnotum, idontificetur cum pro¬ ductione, quae ab illo oxit, si.cuidom ab oo originatur, ut sic transeat ad offocum; non temon sic dobet flori in auxilio, quod datur causis principalibus, quia agens su¬ perius non intendit eas applicaro per modum instrumenti,movondo ut agant, sod intendit formam oarum actuare ct perficero, et doin- do ad operationem concurrere. Undo opor¬ tet, quod alia ontitato forma actuotur; alia operatio ipsa simultanoe exoat.

CDVI. Et ox his patot ad confirmationes, Ad primam dicitur, quod illa motio ost con¬ cursus actualis, non tamen sinqpliciter ton- dons ad offectum, sed cummotu ot elevatio¬ ne, ac subordinatione instrumonti; ot ideo non oportot aliud oKxilium entitative dis¬ tinctum adhibero, ut reducatur instrumentum de potentia ad actum. Nec ista motio habot solum osse simplox productio, sed olovati- ca, ot productiva eiful; elevata rospoctu inetrumontirtZprodc^tJ.^ sU£up03um actione instrumenti concurrendp.

GDVII. Ad secundam confirmationem ne¬ gatur antecedens. Ad probationem dici¬ mus, quod hic concursus actualis non so¬ lum idsntificatur cum effectu, sed eti¬ am cum instrumento, quatenus est eleva¬ tivus ejus, quia licet sit unus entita- tive, virtualiter est multiplex; et ita habet duplicem terminum, unum per modum motionis in instrumento, alium per tao dum effectus extra instrumentum. Neque est inconveniens, quod una actio virtua¬ liter multiplex cum pluribus effectibus identificetur, ut patot in sole produ¬ cente tot effeotus in his inferioribus, et eodem igne producente plures cale¬ factiones. Sic non est inconveniens, qod idem concursus et productivus sit et e- levativus, habeatque per modum motionis dare virtutem creatam instrumento, et concurrere simultanee cum productione effectus. In quantum elevativus, iden- tificatur in quantumproductivus, cum ac¬ tione exeunte ab instrumento, et cum ef¬ fectu.

GDVIII. Quod ei illa actio ab instru¬ mento non exiret, difficilius appareret, quomodo eadem actio quae (235)fil®vat, i- dantificaretur tamquam concursus simul- taneus cum effectu; exundeo autem ab instrumento cum illo idantificatury. et cum effoctu ut exounte ab illo, in quo etiam eloyationem posuerat, sicut oadem actione producitur ossontia, ot propria passio, ot tamen passiones dimanant ab easentia.

CDIX. Ad tertiam confirmationem roe- pondotur, verum osse, quod praeter vir¬ tutem Dei, ot motionem ipsam in actu so- cundo, nondatur alia motio media consti¬ tuens in actu primo instrumentum, cum instrumentum non sit forma actuanda, ut procodat in actum, ot quae tali motione actuativa indigeat; ot sic cum per modum motionis constituatur in actu primo, il¬ la motio quae ost productio, non simplex, sod elevativa, utrumque habet facere, scilicet elevare instrumentum, et in actu primo constituere per elevationem, et producere effectum simul cum instru¬ mento elovato. Et quando dicitur, quod motio ista non est virtus ad agendum, sed actio Dei identificata cum effoctu, non cum instrumento, distinguitur; non eat vir^s- gran·modum formae, concedo;

per modum motioni* et elevationis actualis, nego. Item est actio identificata cum effectu, distinguo; identificata cum effectu nude et simpliciter nego; mediante sii-"bordinatione et elevatione instrumenti, concedo, quia sicut ille effeetus non habet procedere a Teo simpliciter et immediate sed mediante instrumento, ita non habet identiflcari cum effectu immediate et simpliciter, sed mediante elevatione instrumenti. St ita in quantum elevativa, illa actio habet identiflcari cum instrumento, non sinqpliclter, sed per modum motionis et tendentis ulterius ad effectum. St non est inconveniens, quod eadem actio identificatur cum duobus distinctis subjeotis ratione diversorum effectuum, quando unus ordinatur ad alium, et non simpliciter identificatur cum utroque, sed cum uno per modum motionis et transeuntis, et cum alio simpliciter et permamenter per modum effectus. St ita lioet elevatio sit ln instrumento, et effectus extra instro» mentum, actio tamen elevans instrumentum, et emittens effectum ae productionem effectus ex illo, eadem est, et in uno idenficatur per modum motionis et transeuntis, et in alio per modum effectae.

V

QJJID POLIAT MOTIO IiTSTHJMHLTLALIS UST HTSTBUKELTTO.

CDX. Secundo objicitur ; Illa motio qua elevatur instrumentum immutat realiter et intrinsece instrumentum t ergo aliquid habet producere in instrumento, quod ante non erat; ergo motio illa, seu eleVatio activa aliquem terminum habet in instrumento tamquam effectum, in quo constituatur in actu primo instrumentum : ergo ndn constituitur in actu primo per motionem, sed per terminum motionis, et postea indigebit alio concursu, ut a tali termina prooedeat actio producens effectum; et qic motio formalitar loquendo non erit virtus Instrumentl, sed comiaturaliter, quia virtus instBUr mentl est quid productum per talem motionem.

CDXI. Confirmatur, quia instrumendum debet constitui in actu primo per virtutem activam, ex qua videlicet procedat aotio productiva effectus; sicut in sacerdoto ponitur character ad consecrandum, eed per motionem non habet virtutem activam l ergo motio distinguitur ^Virtute h^strumenti.

Minor patet, quia motio est de genere passivorum, sicut motus est in mobili; per illam (236) enim passive movetur, et elevatur instrumentum : ergo,

CDlII. Confirmatur secundo, nam cauSis quae elevantur ad actus superuaturales, praeter motionem Sei datur virtus seu qualitas suscepta in ipsis causAs, per quam constituantur in actu primo : ergo similiter in* ihstrumentle. Patet consequentia, quia.secundum se minorem proprotionem habent cum actionibus super naturalibus; eTgo ad faciendam i6tam proportionem virtus activam dari debet in instrumentis, sicut in aliis causis,

CDQCIII. Beepondetur aliquos existlmasse quod virtus instrumenti non esset ipsa motio, qua moventur a principali *-gente, sed quod esset terminus aliquis per talem motionem habitus, aut produotus in ipso instrumento; eseetque talis terminus, seu virtus principium effe€tus lnstrumentalls, et id quo constituereatur instrumentum in actu primo instrumentali; et hanc refert opinionem et impugnat Cajetanus in hac quaestione, ast. IX, et Navarrete tom. II, controversia XV, §. .VI.

GDXIV. In qua opinione duo consequenter dicenda videntur. Primum, quod illa motio , ut tenet se ex parte instrumenti non est effectio aut productio in genere causae effectivae respiciens illum terminum, sed solum formalis tendentia ad illam per modum motionis, non actionis, licet uttenet se ex parte Dei, sit aotio• Eoe patet, quia motus ut se tonet ex parte mobilis, non eet productio, sed ratio formalis tendentiae ad tenrdnum, non ratio effectiva. X8t enim motus actue entis in potentia, seu ipse terminos, ut ab imperfecto exiens ad perfectum; licet potus consideratus ex parte agentis dicatur actio. St sic calor productus ln aqua par motum,- non est effectus motus, sed producit ur ab actione modio motuprimo, mediante tendentia de imperfecto ad perfectum. Si ergo elevatl-0 illa ax parte passi est motio tendens ad terminum, non se habet ut productio effectiva, sed ut tententia formalis; actio enim jnediante tali tendentia producit ln instrumento illum terminum, quatenus ille terminus permotum in subjecto producituli; et sic motus non iden-

dificatur cum te mino, ut actio aat passio, sed ut quid imperfectum tendens ad perfeotionem, seu ut res in fieri cum re in facto esse.

Cm. Secundum quod debet dici est, quod ista motio secundum rationem motionis, si habet terminum distinctum a se in instrumento, completur in illo ut in termino suo; omnis enim motus, cum sit in fieri, et iaperfecta tendentia ad perfectum terminum, in ipso termino sistit et completur; et ita illa motio completur in tali termino. Hespectu enim effectus postea exiturl ab instrumento ista motio non se habebit ut motus, si quidem ille effectus non producitur per motum, neque est terminus illius, ut motio esr; unde ut exeat actio ab instrumento per illam virtutem, seu terminum a motione acquisitum, indigebit novo concursu (simultaneo saltem) quia cum motio illa habuerit terminum suum in instrumento, quae non est actus purus in agendo, sed potentialitatem dicens, oportet quod reducatur in actum ab aliquo concursu divino; et sic praeter productionem talis termini, in qua sistit illa motio ut in termino, incipiat novus concursus termino illi superveniens, et cum eo concurrens : sicut in causa principali, quia oportet causam ipsam terminari ultima actualitate ad agendum, indiget concursu praevio talem terminum ponente, et deinde alio simultaneo coiqproducente effectum.

CiiXVI. Haec tamen sententia rejicienda (237)est, nam licet motio physica, seu omnis motus habeat terminum in ipsomobili, cujus ast motio, aed extra tale mobile. Motio enim intentionalis non respicit termlnum, sicut tendentia, et sicut terminus ln fieri et in esse imperfecto, terminum in facto esae et in esso perfecto, sed aicut virtus causae principalis in esse dlminuto et transeunto, respicit effectum» T7nde sicut species imperfecta magis respicit objectum, cuji).8 est semen intentionale, quam conceptum seu cognitionem, cujus principtum est simul oum intellectu i sio moto intentionalis communicata instrumento, margis respicit virtutem causae principalis, cujus gerit vices, et per quam habet effi¬cere unum in et per quam habet effioere unum in ratione principii actionis cum virtute causae princiaplis, qua» respiciat aliquem terminum per modum tendontiae et imperfecti. V ·

CD1VII • Unde sicut virtus causae principalis non respicit pro termino aliquid in instrumento ponendum, sed effoctum extra instrumnetum producendum, in quo distinguitur a concursu causae superiorls cum causa inferiori principali, in qua causa superior non solum respicit effectum producendum, sed causam inferiorem actuandam, et ita distincto concursu utrumque perficit; principalis vero causa non respicit instrumentum perficiendum, sed respicit primo, effectum pro ducendum, cum subordinatione tamen instrumenti, et ita uno concursu habet id facere; sic motio intentionalis, quae est vicaria seu vicos gerens illius vix*-tutis principalis, non habet pro termino aliquid in instrumento, sed aliquid extra instrumentum; et ideo S. Thomas virtutem instrumentalem, ot virtutem causae principalis non distinguit, nisi tamquam formam propriam, seu virtutem propriae formae, et virtutem per modum motionis seu motus, ut in hac quaostione et articulo, et etiam articulo quarto, et ubicumque tractat do instrumentis; et ideo dicit, non assimilari effectum virtuti instrumenti,; sed virtuti causae principalis; sicut etiam conceptus non assimllatur speciei impressae, sed objecto, cujus est lntontionalis virtus ipsa epotioa.

CDXVTII. Constat autom motum, qui est actus imperfecti, neque esse virtutem per modum motus, sed rem ipsam prodneandam in fieri; neque de eo dubitari poe¬set, an aseimiletur illi effectus, cum sit ipsemet effectus in fieri; S.Thomas autem ponit virtutem instrumenti ut prinoiplum cui non assimllatur effectus. Dicitur autem per modum motus dari illam virtutem, quia non permanenter, sed tran8eunter datur; non tamen quia tranaeunter datur tamquam actus imperfecti, aut actus entis in potentia tendens ad terminum; 'sed ut vidtus ipsa principalis in esse diminuto et transeunte, quia solum servit ut uniatur principali agenti, et fiat unum cum illo in ratione principii efficientis,

CDXIX. Quare ad argumentum dicitur, quod illa motio immutat realiter instrumentum, non causaliter, seu producendo aliquem terminu»; sed formaliter, fcgwyvnnn virtus principalis agentis intentionali-

ter, et per modum motus participata; et ita;illa motio non.est causaliter virtus inetrumentalis, sed formaliter; non for¬maliter permanenteri sed formaliter in-tentionaliter. Unde neque terminum habfet a se productum, neque alio concursu indi¬get reducente da.potentia ad actum ipsum terminum, sed ab eodem concursu principa¬lis causae, intendente producere effectum prpcedit, (238) et communicatio intentio--nalis propriae virtutis, non ut terminue, sed ut id quod producatur terminue, quia non simpliciter procedit ia virtute prin¬cipalis cagentis, prout ip principali agen¬te, ept, sed. prout intentionaliter in Ins¬truments f:f?ui ideo communicat virtutem in¬tentionaliter, et effectumproducit eodem concursu, ut supra dictum est.

'.zirr: . :

. .mGDXXv Ad primam confirmationem respon¬detur, constitui-per virtutem activam in a6tu primo,- nomquae sit virtus activa per modum formae, sed per modum intentio^nalis motionis; ;et haec constituitur per motionem, non passive se habentem et res¬picientem terminiim, cujus ipsa sit motus • et-tendentia, sed hhabentem in se virtu* •' Irent principalis agentis 'tamquam vices e-Jus gerens, 'ettdntentlonaliter habens ut instrumentaliter effectum producat ; cha^racterrautem in Sacerdote non est virtus activa, qua h&bitualitar constituatur ins¬trumentum in actu primo ad productionem effectus supernaturalis,' sed media eleva¬tione subjecti habentis characterem cons¬tituitur in actu primo. .Uharacter autem dicitur virtus activa.reductive,, et ad modum potentiae datur permanentor, quia facit .ministrum capacem ttd'- recipiendum, vel agendum aliquid tamquam 'instrumentum animatum, et quaei debitum sibi '.facit con¬cursum elevativum; non tamen dpse-.charao ter, tamquam forma dans activam virtutem, reducitur in actum per concursum datum sibi, -sicut alii causae principali, sed per concursumiolevantem ad agendum effec¬tum supernatureiem.

CJjXXi . Ad secundam confirmationem res¬pondetur, quod illaecaueae, quae elevan¬tur ut sint oausae principales supematu-ralium actionum non fiunt agentes per mo¬tum, sed per formam. Unde in eis operari non dicit causam praecisam operationis, sed concursum, ut acute dicit CaJetanusI p. quaest. XljX, art. VIII, et ita indi¬gent recepta qualitate per modum formae, et prinoijji^r Ji|.st|[umf^a non iadi-gent qualitate per modum formae, sed indigent motione lnetntionallter conti¬nente virtuttem principalis agentis; qua posita, non oportet apponere ulteri¬orem terndnumproduotum per hanc, optionem intra instrumentum, cum illum nonhabeat motio lntentionalls in suo nobili.

CDXXI. Sed adhuc instabis : Tam ille terminus dictae motionis virtualitdr e-rlt spiritualis, et intentionaliter con¬tinebit ipsam vitutem principalis agen¬tis, sicut motio : ergo non est causa cur non ponatur*- Antecedens patet, quia-terminue est idem entitatlve cum motio¬ne : ergo sicut motio intentionaliter continet virtutem principalis agentis, ita efetterminus. Xt quod significetur per modum termini; nihil obstat, nam terminus perfectior est quam motio's er¬go si motio est .virtualiter spiritualis, multo mag£d'et terminus; et confirmatur, quia per motionem ponitur instrumentum in actu secundo : ergo ab eadem'motio¬ne nequit active constitui*in actu pri¬mo, nam non potest esse idem principium passivum,"et activum i*espectvi ejusdem.

CDXXLII. Respondetur distinguendo an¬tecedens. Ille terminui erit virtualiter et intentionaliter spiritualis, ea for-malitate quae requiritur ad instrumenta,. nego antecedens; alia formalitate, tran¬seat. Ad rationem enim instrumenti non requiritur, 'quod oommunicetur virtus prin cipali8 agentis per modus* termini aut • formae, quia ^terminus aut forma princi¬palius. respicitunt effebtum, ut princi¬pium efficiendi, quam (239) causam prin¬cipalem, a qua derivatur,- et cujus com¬municationem facit; unde et atucilium prae veniens, quod Deus Communicat causae principali, quia coinmunifcatur illi ut principio efficienti per modum foirmae, consequenter communicatur illi ut ter¬minus, et non ut motio, quia licet subor-dinet illam causam superiori agenti, con¬stituendo tamen illam et perficiendo in ratione causae principalis, subordinatae tamen, unde praecipue magisque habet or¬dinare illam ad effectum, quam subirdi-nare superiori; instrumentum autem e converso, magis habet subordinari supe¬riori, quam ordinari ad effectum, vel perfici in se, quia ut instrumentum est, non habet aliud quam tfiod a prihcipali derivatur. Unde multo melius id fit per motionem, 'quam per terminum, ut distin-

gultur notione, (fila lkcet terBinua per¬fectior «ntltatlve Intel)lgatur, quas no¬tio, non tasen «a fornalltate quae requi¬ritor ad ratione® Inetrunentl, sad ac quae requiritur ad ratlonen Causae principali#.

CEXCV. Praeterquan quod notio intentl-onolls nor. e#t via et teodeotla ad ternl-luin Intra lpeus nablio, eed extra, cua non #lt l^erfectus quid dlcono ordluen ad per¬fectus, #ed *lt conmnlcatlo vlrtutla nu¬perior*# lnteitlonallter et traneountor. Unde elcut npeclee, quae lntontlonalltor contlnot objootus, principalius reaplolt objectux, cujae gorit vicos, quas potenti¬as vel concoptun; sio illa notio praoclpue respicit vlrtut®, cujua oat lntantlonalie vices gerens, quax lnatAuietox vel termi¬nes; undo aptior oet ad aerflciondus lne-trusentus quax tarulmm.

CEXXV. M conflrnatloa® dicitur, quod Illa notio ut lntontlonalltor desoendlt a cauea principali, et reeiplPir In inetra¬nanto, passivo eo habet; ut aut ex l^iojtat virtutes, quae non elatat ln Instruunto, eed tcudat ad effoctua, activo ao habot; et ldoo roepoctu diroreoru* habet formll-taten activi et paeelrl, quod non oet ln-convonlene; elcut ln potontlie ot actibus lxnar.cntlbue ot epaelcbae «comius poni potoet; ot Itu lnatmeoatux el ooneidero-tur eeoreun a cauea prinelapi1, onortot quod nodlanto aliquo paesivo perficietur ot trahatur ad oaueax prlnclpalan; ut ou-toa consideratur lsetruxoatua tranotun ot factus uium cux cauea principali, oportet quod eo habeat active ad offectus; sic o-cla vl donis, quod ea quas obodler.tlalltor elevantur,prius natura dsbont pati, qua» act'vltatun ajendl habaant; at ln hoc dis¬tinguitur dletlnoU ratio potentiae obedl-entialis, quod licet onr.ie potenti,. obedl-ontlalio, quod licet oails potentia obeli-entlalle roepoctu oul orootorle paeelrc eo¬ius eo habeat, ot nogatlvo (eclllcot ut non rnpuyiantla) taaen aliquae per hanc non ropm&iaiitlaa, et paeelvaa ratlonen or¬dinantur ad recipiendae aotlvltatoR. B»1 praecisu od patiendus ; elcut Intollcetus noetor roclpl.mdo passive epccloe ordinator ut offoetlve ot active producat conceptus.

CDJOTI. Portio arguitur cx ftiaroi 2on. 1, III p. dlep. mi, eoet. T i Illo notae eu aotlo, aut oet aliquid inproesuu huxa-nitatl Chrietl aut sacruscr.tls, vol non; el non oet allquld^Jhjg^ h^^t.l» vol sa-crasentux non agunt per lllunrotax, eed eolun cauea principalis, sl quid en non «et aotlo, nsqus aliquid Ullus i al aut® oet aliquid inpreemx hojkxrltatl Chrietl, vel oncot oltoratlo, et tunc oporteret producere qualltat®, quod oet falsus s vel rotae localis, et tunc deberet producere ubi, cun tor.cn elr.o (2h0) uutatlone loci poeelt Chrletue af¬ficere nlraeulu; vel eee*t allue quili¬bet retae, ct hic eet lsnorfoctlue quid ax natura sin, quos qunallbat quelitoai ergo nor. poteet oooetltaere sufficienter ln actu criso inetrusor.tun al agro dux por natura)ea offectas, ot oonooquor.tor nec nor llluo elevatur lnatruser.tun ad effectu# eunematurallter.

Ciaxm. Confiniatur i InetJusantum asperatus nequit «overl alne aliquo 1»-preeeo, aut qualitate lxpreeea el, dle-tlnOta ab lpea aotlono; aed saoraser.ta eunt lnatruacnta separata : org» praeter notiones indigeat aliquo distincto, aut qualitate distincta elbi lasprcsaa.

cbrmil. Beepoedetur astas Ilius, sed aotlonsa intontloaalon esso aliquid lxprossua ln lnstrunecto, non per nodus qualitatis, eod por sodus notionis, quae proprie non oet oorporren quid, aut epi¬ri tualo. Ut dicit 8.Thorius quaoot. 0711 do vorltato, ort. 17 ad quintus, eod quid lnporfcetus, at reduotux ad Incor¬poreus, cujue oet lntontlonallo partici¬patio por rodus rotas, non por rodus for-sao; elcut non oet proprie one, uti et rotae non oet proprie ens, sed via ad ens, et poetprnoiloaiientua. Et diclisie, quod illa aotlo nec est alterdtio, neque rotuo localis, ssd divina notio seu coa>-sunlcatio divina* virtutis per rodus no¬tionis, quau Aristotelee nonagnovlt ; sed habet se ad rodus latontionalle par¬ticipationis per nodus transeuntis et rotae; elcut ln fltlbue citharae recipi¬tur no tus artificiosae, et ln aocurl no tue non eoius ad eeoaedus, et expellen¬dus corpua, eed etlan ad Affectus artis intacendun.

OXXIX. It ad lsprobatlonen reependo-tur, quod elcut dicit D. 7bosae articulo citato, solutione ad soxtun, lnconplotax non pol eet esso oauea of foetus cospletl ot supcrr-atumlle, Canjuas caue** princi¬pali e et virtuti propria, ecd tanquas causa lnetruBontalls, ot quid roductus

ad virtutem principalem, et at ea derivatum, et dependens et at ea derivatam, et dependens per modum motus; sicut citharoedus artifex, licet* applicando per motum localem instrumentum, producat effectum artificiosum, tamen non solum motum localem ei communicat, quia effectus artificiosus, qui da novo producitur, non fit per motum localem, neque potest ejus effectus esBe formaliter loquendo, sed it per artificiosam actionem; et haec cum non exeat ah artifice immediate, dehet exire mediante instrumento; et sic non solum motus localis ei communicatur, sed artificiosa productio.

CDXXX. Ad confirmationem respondetur, instrumenta separata dupliciter sumi, aut quia non sunt continua nec oontigua, et tunc indigent aliquo impulsu, aut qualitate praeter motionem; vel non eunt oomtinua, sed sunt contigua, et tunc sufficit motio intentionalis sine ijqjulsa; sicut patet in Becuri, quAe artificiose movetur: sacramenta autem oontigua sunt Deo, quia Deus ubique est praesens. Secundo dicitur, illum impulsum esse necessarium in actionibus physicis, et quae per contactum fiunt, non in supematuralihus, quae a contactu non pandent : et ideo per solam motionem intentionalem fieri possunt. Sicut aliud est impulsus quo corpus (verbi grartla sagitta, aut securis) movetur ; aliud dicitur actio, qua artificiose movetur; haec secunda est intentionalis ratio instrumenti; prima eft physicus motus ad effectum principalem movendi, seu secandi et caetera, nam sine impulsu securis non 8e*icat, neque coelum movetur sine impulsu.

SOLVUNTOR AB£HJMKL'2A.

CDXXXI. Primo arguitur : Necessario est supponendum aliquid in instrumentis,» ut constituantur in actu primo ad agendum instrumentaliter, sed ad hoc non sufficit motio, aut extrinseca subordinatio : ergo debet esse qualitas. Patet consequentia, quia si est aliquid superadditum ipsi instrumento, non est id ipsturi quod ante instrumentum habebat; ergo vel aliquid intrinsecum, vel eoctrinsecum; extrinsecum autem non sufficit, ut jam ^fbbatvm^ds^; intrinaecum autem vel debet esse motio, vel qualitas. Minor probatur, nam motio illa vel est motus tendens ad perfeotum in ipso instrumento, et sic debet habere terminum in ipso instrumento, qui non est aliud quam qualitas, vel est motio intentionalis repraesentans virtutem causae prineipalis per modum motus, et sic oportet quod talis intentionalis participatio fundetur, et sit in aliqua entitate, sicut intentionalis repraesentatio objecti est in entitate speciei impressae, quae qualitas quaedam est. Similiter ergo et ista intentionalis motio in aliqua entitate est, quae sit qualitas, alias non apparet quomodo produci possit in instrumento, si entitatem non habet.

CDXXXLI. Confirmatur : De facto sacerdos est instrumentum consecrationis, et constituitur in actu primo per qualitatem sibi ineherentem, id est, per characterem, qui reducitur ad genus potentiae tamquam potentia instrumentalis ut 8. Thomas docet quaestione LXIII, art. II et de charaotere loquitur sicut de virtute sacramentali, quae est in sacramentis : ergo non repugnat instrumentum constitui potens in actu per qualitatem permanentem.

GDXXXIII. Respondetur negando minorem et ad probationem dicitur, quod illa motio eat intentionalis, ut explicatum est; ad hoc» autem non requiritur quod sit arliqua entltas seu qualitas, quia ut dicit 8. Thomas articulo quarto infra, non est in aliquo genere, sed sicut motus nqn est in genere, sic nec illa motio. Et ut diqit quaestione XXVII de veritate, articulo IV ad quintum, illa virtus n,on est oorporea, aut incorporea .(proprie loquendo) sed virtus ad incorporeum; sicut motus non est ens proprie, sed Via ad ons.

CD3QQCIV. Et ad id quod dicitur, quod -talis intentionalis participatio debet fundari in aliqua entitate seu qualitate, sicut fundatur intentionalis repraesentatio epeoiei, respondetur, quod quando intentionalie participatio datur per modum permanentis aut disponentis, etiam fundari,debet in entitate aliqua lnhaerenter permanente, quae dpbet esse qualitas; quando autem intentionalis participatio datur per modum transeuntis,

et per modum motus, non fundatur in ali¬ qua entitate praedicamentali, sed in ali¬ quo de genere motus; non tamen motus na¬ turalis, sed superiori8 ordinis, qui per modum fluxus divinum virtutem communicet. Sicut enim datur ad actionem per modum transeuntis habendam, et non ut constitu¬ atur res in ratione princpii et formae, ideo non fundatur in aliqua entitate, quas sit forma, sed in aliquo quod sit motus, dari debet. Ita videtur sentice S. !Thomas, qui tenet virtutem instrumentalem non esse in praedicamento, sed reductive ad ipsum pertinere, sicut motus ad actum, cujus est motus. (242)

CD3QCV. Potest secundo responderi in aliorum opinione, qui censent illam virtu¬ tem esse entitative corpoream, et virtualiter spiritualem, quod illa motio fuhdatur super aliqua entitate, quae additur instrumento, non tamquam forma producti¬ va, sed tamquam quid deferens intentionem virtutis principalis, et ideo non operari instrumentum per qualitatem superadditam, quae se habeat ut forma et ratio Operan¬ di; bene tamen per qualitatem, quae solum materialiter se habeat ut fundamentum intentionalis virtutis; et ita formalis rartio agendi non est qualitas, bene tamen materialis. Oaeterum sicut auxilium, quo Desis concurrit cum causis principalibus, non est qualitas aliqua,'sed actualitas qualitatum et potentiarum omnium activa¬ rum, sic non est inconveniens dicere, quod illa motio intentionalis nota est qualitas, sed actualis quaedam participatio divinae virtutis per modum transeuntis,, .excedens in actualitate omnem qualitatem, quae per modum formae se habeat, et ideo non debet esse qualitas praedicamentalis. de non indiget concursu praevio, sicut causae principales creatae, sed solum sumultaneo; et ita si est actualitas exce¬ dens modum potentiae et formae creatae, non debet esse entitas praedioamentalis* sed ad modum motus se habens, quantum ad rationem transeuntis, in actualitate ta¬ men excedens entitatom praedicementalem, sicut excedit actualitas. auxilii; et ideo non debet intentionalis participatio fun¬ dari in entitate, quae sit qualitas, in quo differt a charactere, qUi est qualitas praedicamentali s, cum non sit ultimum ln actualitate agendi, sicut illa motio, sod determinati principii aptitudo et potentia It haec sit tertia responsio.

omni. Ad confirmationem responde¬ tur, quod in opinione aliquo,rum, ut Suarez etc. qui censent contra D. Thomam charactrem non poni in secunda specie qualitatis, Bed inprima, nec reduci ad rationem potentiae etiam instrumentalie, non habet vim argumentum. In sententia autem S.Thomae dicendum est, quod charac¬ ter non ponitur tamquam virtus activa et constituens in actu primo instrumentali, oum praeter characterem indigeat minister elevatione et motione, sicut alia instrumenta; sed per characterem or¬ dinatur ad aliquos actus supernaturales comnunioandas ministerialiter, et facit sibi debitam illam motionem intentionalem instrumenti» Dicitur tamen reduci ad potentiam, quia in aliquo imitatur rati¬ onem' potentiae, quatenus non respicit communicationem illorum actum bene vel male, sed simpliciter.

CDXJOCvII. In potentia enim maturali duo sunt, alterum quod dicat activitatem et vim ad producendum effectum : alte¬ rum quod dicat illam non ad producendum tali vel tali.modo, sed ad simpliciter producendum effectum : inatrumentalia autem potentia, quae antecedit elevati¬ onem, non coincidit cum potentia in pri¬ mo (scilicet in activitate) sed in secun¬ do; et loco activitatis dicit aptitudinem ut elevetur veluti connaturaliter, et debitum sibi facientem concursum elevativum. Qp.od autem aliqua virtus imita¬ tur aliam quantum ad aliquam rationem, - sed non quantum ad omnea, secundumquod est talis virtus, ideo reductive perti¬ net ad talem virtutem; sicut apparet in partibus potentialibus alicujus virtutis, quae non habent essentiam talis virtutis nisi secundum quid et reductive; sicut quia temperantiae proprium est moderari delectationes tactus (in quo consistit ejus essentia) ideo (243) omnis virtus moderativa, aut refraenativa, licet non sit in materia tactus, est pars potentialis temperantiae, sicut taodestia, humilitas, continentia, at aliae, de quibus S. Tlipmas 2-2, a quaestione CLV.

CDXSCVIII. Similiter in praedicabili¬ bus dlcufct logici, quod individuum va¬ gum reductive pertinet gd praedicabile speciei, non 'quia importet quidditativum praedicatum de pluribus solo numero dif¬ ferentibus, sed quia importat complexum

praedicatum, quod eolum de individuis prae¬ dicatur, quia individuationem importat, ut quidam homo; et ideo quia imitatur speciem in hoc, quod est dd solis individuis prae¬ dicari, ideo reductive pertinet ad praedi¬ cabile speciei.

CDXXXIX. Sic ergo character, et quaeli¬ bet aptitudo, seu virtus instrumenti ante¬ cedens elevationem, imitatur potentiam, non in eo quod est habere vim et activita¬ tem ad producendum (sic enim essetpotenti-a directe) sed in eo quod est ordinationem ponere ad simpliciter agendum vel patien¬ dum, non ad bene vel male, facereque sibi debitum concursum, non reductivum de poten¬ tia ad actum (sicut potentiae activitatem habentes)sed elevativtua. ad effectum; et ita effectus productus non correspondet activitati characte is, sed elevationi su¬ pervenienti illi. It talem virtutem instru-mentalem ante elevationem non repugnat po¬ niin ministro permanentor, quia per ipsam non acquirit instrumentum activitatem, seu actum primum ad agendum, sed dispositio¬ nem et aptitudinem ad recipiendam elevati¬ onem et activitatem, ex quo facit sibi de¬ bitum, et quaii connaturalem concursum e-levatlvum, quia non est debitus non haben¬ ti characterem; et ideo character est quar-litaB 8upomaturalis, et dans ordinem ad actus supematurales, non per modum acti¬ vitatis, sed per modum aptitudinis' et ca¬ pacitatis connaturalis; sicut calamus ex eo quod acuitur et disponitur ad litteras formandas, aptitudinem acquirit quasi pro¬ ximam et inchoatam in genere entis ad for¬ mandas litteras, et haec aptitudo non est Jam in genere naturae, sed in genere ar¬ tis; sic in genere supematurali ponitur per characterem aptitudo, qua fiat sibi com^aturalis elevatio instrumenti, non ta¬ men illi aptitudini, tamquam activitati correspondet effectus, sed soli elevatio¬ ni.

CDXL. It ulterius mota, quod character est qualitas ministerialis, qua aliquis ut minister voluntarius sacerdotii Christi ei in operando configuratur; et iddo non praebet activitatem quasi physicam ad ef¬ fectus supematurales, sed voluntarie uti¬ tur hoc charactere ad hoc, ut actus pro-teBtativi fidei sint vere sacramentales, et valide atque in ordine ad ea quae sunt cultus Dei, ministerialiter ordinentur se-cundum ordinem ad sacerdotium Christi; et ex hac validitate taftt elbi^dlbitum con-cursum elevativum sacramenti aut minis¬ tri ad operandum supernaturalia.

CDXLI. Item character constituit instrumentum per modum deputationls ad ministerium, non per modum elevationis et actualitatis proximae ad agendum. Pertinet enim character ad constituen¬ dum ministrum, non ad constituendum in¬ strumentum in actu.

CDXLII. Dieidius ergo ad argumentum, quod per characterem sacerdos non cons¬ tituitur in actu primo quantum ad acti¬ vitatem, sed quantum ad aptitudinem ut connaturaliter elevetur; et ideo perti¬ nere dicitur reductive ad rationem po¬ tentiae activae, non ratione activita¬ tis, sed ratione aptitudinis, et ordi¬ nis (244) ad simpliciter agendum vel patiendum.

CDXLIII. Secundo objicies • Ic sacra¬ mentis (ut fatetur D.Thomas' debet da¬ ri virtus creata superaddita illis et spiritualis, ut docet in hac quaostIo¬ ne, articulo quarto s ergo oportet ip¬ sis superaddi qualitatem, quae sit ta¬ lis virtus spiritualis, **atet consequen¬ tia, nam sacramenta ex sua natura non sunt instrumenta ad gratiam producendam, sicut calor naturaliter est Instrumen¬ tum ignis * ergo opovtet quod id habe¬ ant per aliquam entitatem superadlttam, distinctam realite ab ipsa natura sa¬ cramenti; et haec qualitas esse debet, praesertim quia sacramenta elevantur ad producendam aliquam formam realiter distinctam, quam secundum se producere non poterant : ergo etiam indigent vir¬ tute distincta sibi superaddita, qua non indiget instrumentum artis, quia non elevatur ad producendam formam rea¬ liter distinctam ab ea, quarasine arte producere poterant, sicut est figura, aut quid simile.

CDEiIV. Oonfiramtur, quia instrumen¬ ta naturalia non operantur permodum a principali agente, receptum, sed per quar-litatem ut derivatam abqgente principa¬ li s ergo etiam instrumenta supernatu-ralia. Antecedens probatur, ouia semen et calor animalis non operantur per a-liquem motum eis impressum ab animali, et phantasma est instrumentum quo intel-lectus agens producit species, et tamen non recipit motum, esd iosa qualitas ca-

loris, aut phantasmatis est instrumenta-
3is virtus ad agendum : ergo.

CDXLV. Confirmatur secundo, nam causae principales ordinis naturalis, quando elevantur ad actiones ordinis superaaturalis, aliquam motionem, saltem per modum dispositionis, recipiunt; ut in ordine ad contritionem homo recipit auxilium per modum dispositionis : 'ergo similiter instrumenta ad actus seu effectus supernaturales, oportet quod haheant qualitatem, seu virtutem ordinis supematuralis, alias non fiant proportionata ad talem effectum.

CniTiVI • Denique S. Thoinas in articulo quarto, inter motionem et virtutem distinguit, dicens ad tertium : "Qpod in instrumento acquiritur virtus ex hoc quod movetur a principali agente;- ergo praeter motionem datur virtus, quae non sit motio; et haec erit qualitas. Xt quaestione XXVTI de veritate, art IV ad quartum, ait : M$iod virtus instrumentalis est in sacramentis, sicut species coloris in aere;" sed species coloris est in aere sicut qualitas : ergo et virtus instrumentalis in instrumento..

CDXLVII. Eespondotur ad prlnoipalo argumentum, negando consequentiam. Ad probationem rospondotur, quod ea quao eunt naturaliter instrumenta alioujus offectus, ox ipsa naturali conjunctiono ad causam principalem habent virtutem suam participare, et ita non indigent novo aliquo superaddito, quo eleventur ad effectum principalem, quia naturalis Colligatio ad talem causam proportionatum et idoneum reddit instrumentum ad talem effectum : at vero instrumentum quod eic natura sua non est conjunctum cum causa (sdilicet principali) oportet quod per a^i^uam novam immutationem elevetur, et proportionetur ad effectum principalem; non tamen opOrtet quod haec immutatio et proportio fiat per qualitatem, cum non elevetur instrumentum ut per formam agat (hoc enim est causae prinpipalls) sed ut per motum agat; supponendo scilicet virtutem agendi in principali agento, in se autem solum oommunicationom intentionalom; (245) ot ideo sufficit motio, non vero qualitas roquiritur.

CDXLVIII. Noc obstat, quod producant formam realiter distlnctsriv_cb.am non producunt instrumenta artis; ex hoc enim non 8oquitur quod cbboant habore virtutem realiter distinctam, tamquam qualitatem st formam completam, sed tamquam motionem et quid incompletum in ratione virtutis, cum solum intentionaliter ei communicetur virtus causae principalis. Qiare forma realls producenda et realiter distincta, supponit realem virtutem, et-formam productivam realiter, sed hoc in agente principali; in instrumento vero non requiritur quod etiam supponat virtutem por modum formae, et in entitate conpieta, sed per modum motionis et incomplete..

CDXLIX. Ad confirmationem primam respondetur, quod, instrumenta naturalia, qua6 naturaliter sunt conjuncta causae principali, non indigent nova elevatione ad operandum, eo quod ex naturali conjunctione habilitatem recipiunt ad operandum, sed solum indigent actuali operatione, quamvis phantasma, quia deservit in intellectu agente ad aliquid spirituale producendum, elevatione ipdigeat et motione, qua producat tales species spirituales. At vero supemoturalia instrumenta, cum ex natura sua non habeant habilitatem aliquam, aut activitatem ad offectum supematuralem, et a-
,iae producant effoetum excedentem ordinem naturae, ut fiant habilia et proportionata in actu primo, indigent nova immutatione; non tamen quao pit qualitas nova por modum fbrmae, sed nova motio intontionalitor participans virtutem agontis supematuralis.

GDL. Qpin potius sicut instrumenta naturalia non recipiunt novam qualitatem supra id quod ex natura sua habent, ut inatrumentallter actuentUr, et in actu primo constituantur, sic neque instrumenta supernaturalia; sed indigebunt nova motione, ut in actu primo sint sicut causa principalis, intentionaliter communicando in ejus virtute.

CDLI. Ad secundani confirmationem respondetur, quod Oanaae principales non indigent- sola applicatione et motione, sed indigeat forma, qua operentur ad modum causae principalis; et ideo oportet quod non solum moveatur homo a Doo ad offectum supematuralem, sed etiam qualitatem per modum fbrmae, sive habitualiter, sive diopouitiv© recipiat, ut per

principium 811)1 proprium operetur tamquam oau8a principalis. At vero causae instrumentales non operantur per formam, sed per motionem et applicationem causae principalis, et eommunicando in ejus virtute, non entitative et formaliter, sed lntentionaliter et ministerialiter; et ita sufficit eis motio et applicatio, ut proportionata fiant instrumentaliter ad effectum producendum.

CDLII. Ut notandum, quod ista applicatio seu motio includit oonoursum simul-* taneum et praevium, quia et attingit effectum, et elevat instrumentum; concursus autem in effectum simultaneus est, et concursus in causam praevius; sed quia causa principalis non hal>et pro directo fine et termino elevare instrumentum, sed producere effectum, ideo concursus ille debet esse tendens ad effectum, et consequenter simultaneus; non tamen praecise ac simpliciter tendens in effectum, sed subordinando sibi instrumentum, et consequenter elevando illud. Unde terminus proprius talis concursus debet esse effectus extra instrumentum; elevatio vero passiva instrumenti non est effectus et (246) terminus actionis proprie ot directe, sed intentionalie ot transiens.

CDLIII. At vero causa superior respectu inferioris, etiam principalis, non solum habet pro directo effectu producere id, quod causa inferior efficit, sed etiam actuare et perficere causam sibi subjectam et inferiorem, ejusque virtutem ultimo actuare; unde indiget distincto concursu a simultaneo, ut perficiatur talis causa in quantum causa; Unde causa superior respicit inferiorem, ut virtus actualior virtutem minus actualem, et in actum reducendam; et ideo oportet ooncursu suo intendere t&lem actualitatam : at vero causa principalis non respicit ins-r frumentalem sicut habentem virtutem inferiorem actuandam a se, sed sicut nullam v virtutem habentem, et quae trahi debet ad communicationem virtutis principalis modo intentionali et transeunto; unde nbn oportet concursu distincto perfiOereet elevare instrumentum, et alio tendere ad effectum; sed simpliciter tendere ad effectum, subordinando sibi modo intentionali instrumentum, et non per mbdum virtutis, ot formae.

GDLIV. Ad id quo^uonuf^px D. Thoma respondetur, quod virtus quae acquiritujr instrumento, hoc ipso quod movetur non est virtus per modum qualitatis et formae, sed per modum transeuntis et motionis, ut dixerat in corpore articuli. Ad illud de specie coloris in aore, dicitur exemplum tenere in duobus : primum, quod sicut species in aere pandent a praesentia lucis ot colorati, ita virtus inatrumentalis a principali : secundum, quod sicut species coloris non facit coloratum aerem, sic nec communicatio virtutis in instrumento facit ipsum causam principalem.

SOLVUNTOR ARGUMENTA..

Pro secundo modo dicendi, quae probant •potentiam obedlentialem activam, contra secundam concltiaionem.

CDLV. Primo arguitur ; Non est impossibilis in rebus creatis potentia obedientialis activa : sed illa non est ordinis naturalis, et ad effectus naturales, sed supernaturales; ergo ut instrumentum active constituatur in ordine ad effectum ;supernaturalem, talis potentia obedientialis concurret, et sufficiet.. Minor certa est, qda ad effectus naturales dantur potentiae ordinis naturalis, quae non sunt obedientiales, sed naturales : ergo obedientialis potentia debet .esse ad aliquid, quod excedat naturalem ordinem. &Jor ostenditur primo, quia datur potentia obedientialis passiva, ut omnes fatentur, ut faciat Deus de creatura, et in cfreatura, quod voluerit ; ergo et dabitur activa, ut faciat per creaturam,. quod voluerit. Omni enim potentiae passivae aliqua activa in eodem ordine respondet. .

CDLVI. Secundo, quia poteAtiae vitales habent potentiam obedlentialem ad actus supernaturales, si quidem naturalis ad eos non sufficit, et haec potentia obedientialis non est papsiva; ergo activa. Minor patet, quia potentiae vitales respectu actuum vitalium non se habent passive, quia in actibus vitae debent se movere : ergo potentia, quam habent ad actus supematurales vitaliter eliciendos, non est passiva. Et idem argumentum fit de potentia obedientiali, qua duo corpora possunt esse in eodem loco, vel unum oorpus in duobus locis, et eadem anima informare duas materias, et id-

en accidenta plu subjecta. (2U7) Tertio, quis quaelibet ree croata est partlolpatlo Buntl ot prlal catia, ot ej boo habet ol obodlro; sed aianin ana hnfcot vlrtaton actlvan ad opera supernator alia i ergo portlclpatlvo potoat oaao talla virtus ln creaturla, quao participantur a Eoo.

0DL71I. Confl natur. quia lnetroswntua noc eubordlnatur causae poriaclpall, ejuaquo ootlonl ot olevatlofci, nlel nrout ag¬ens| et non prout patima i orgo anto e-lemtlonnn oupponltur octlvltoa ln lr.atru-nento ad agendus effeotun. at non aoluc paaelvn non fepu©iantla. Aatecedeaa proba¬tur, nas lnstrunontua o* aubordlnatlono qunn habet ad causas prlnolpalon, non oo habet ut osr.lno nihil agone; alias offeo-tus soli causae principali nttrlbuerotur, at ab aa oxlrot, non ab lnatsusonto * or-go el ex tali #ub>rdlnatlon« se habet ins-trusentun ut agane, non subordlnatur Illi ut puro patlano, aod ut activa produc tl-vun, ot a« eleTatlone causae principalis ultra proprias virtutes oro duc eno. Itoa, quia subordlnatur cauoae principali ad' o-cerandus, et non ad eeeondun. acu recipi¬endus : orgo aubordlnutur 1111 ut oporotl-vun, ot non ut puro recoptlvun; ot coneo-ouantor ut agona subordlnatur el, et non ut patiena; ot alc oupponltur In oo vlr-tua activa nd affectus anto dovetlonea.

CISiVIl I. Hoopondetur ad prlr.clpolo ar-genantae, nognndo nojoron; ot lspllontlo ea ost, quia onnle potejtla activa debet dicere lntrlnaecua ot positivus ordlnco ad suus actus, acu offoctus; activa anlu potentia debet osso ld, a quo positivo potoat cxlro offedtus i ergo dobet roepl-cero offectus ut poaltlvo potona auoor Ilius; al autea non tet 14, « quo positi¬ve pot»st cslr.' effectue, nondao orgo ha¬bet activitates ad talea effectus, aod eoius non rbmgnnr. ll an, et ole non ost po¬tentia activa. Habere auten poel tlvun or¬dinas ad offectus super uaturale», nulla natur*Jle artitas potest, cus ait ordlnlc oaclno Inferioris, et qui nihil oanlno dictat de ordino supematurall; Ideo repu¬gnat quod naturali# er.tItas habeat poten-tlan-obedlentlalcn activas roopootu oaper-naluralls effectus.

CDLIX. Ad prlnaa probatlonea dicitur, oUOd potentia passiva auffislentor solva¬tur ln non repugnantia, qua ;v antis aubdl potost, ut ln 111a^t-vqt 1^|^pcro'.ur; ed activas au tau non sufficit non re¬pugnantia, sed requiritur ordo positi¬vus ad actun, oula actus roooploit poten¬tias actlvan, ut principius a quo exit positive, ut ab afficiente; potentias auta: paoelva* respicit ut recipientem. Ad hoc autaci ut oxoat positive actus ab aliquo, requiritur ln Illo positivus ordo ad t&len astus; ut AUtex recipiatur ln aliquo, aifflclt quod ln illo non sit reelet«ntla. nut repugnantia ot ln-eospoBBlMlltas, et ln agente olt vle od lctroducendua talea actun in subjec¬to. 'JAde nat oria non roooploit fox»a lr.troducondan. nisi n-dinnte ager-ts. ot prluc rospldt a,-.one, quan actun, quan¬tus Ad Introductlonen fornae; et ideo el supponitur ln ngento virtus infini¬ta, subjjctus scu mteria secundus quod subditur tali virtuti, respicit etlaa netus sibi superiores, ut recipiat; potofctla aatoa nctlvn, ea lpoo aod oo-tiva oet, eecucdun se respicit ectus e ae proccdenton, o-u potonten procede¬re ln no renere, quo potantia activa est; et hoc repugnat entttatl naturali roopootu aotuun eunercaturolius.

CEU. Ad secundas probationem res¬pondetur, distinguendo nlnorea; poten¬tia obodlcsitlalia potent larus vitalius non eat passiva (2H8)fornalltor. nego; radicaliter ooncedo; ot Ita redicoiItor ost activa, non fomalltor; radicalis enin activitas non ost poaltitua ordo ad actu* ot offeCtun, nequo radi* undo dlaanat poaltivus ordA ot foraalls ae-tlrltae; s*i dicitur radieallo aotlvi-tao, quia ld quod oaterlallter praosup-ponltur ad elevatlonsa debet osac acti¬vus, ot ln ratione activi el»vaMl«; undo debet habere caiocltaton por ali¬quas activitate*, quas capacltatos a-llao roo non habent, quae elolliter ac¬tivae non sunt, llon cr.la lapis aut o-culuo clevablla ent ut videat aut aaot Eous, siait eat olovablle Intellectae ot voluntas; -aao dlvaraa capacitas non consistit in aliqua actlvltato foreall, dioartl ordlnon et virtutan ad offoctus aupor.iuturalai positive, cua tota vir¬tus ot aotlvltaa proveniat a principio auponaturall; aod conalstit in oo quod 8lt talis entltas ot poter.tla. quao pos-elt Induero pro virtute ot ratione for-nall oporundl, virtut<® eupornaturalon,: non potoat auten virtus eupcmaturulle fleri vlrtua et ratio operandi niel 11-

11 quae est potentia operativa, et taliter operativa, ut sicut habet virtutem naturalem respectu sui objecti naturalis ita supernatumle* possit induere reapectu ejus, quod supra naturam sui objecti, est.

CDLXI* Haec ergo dicitur esse'activa potentia radfcalis, quae videlicet taliter est operativa, quod radicem habeat ut induat virtutem illam operandi supra naturam suam. Omni8 enim potentia ordinem habet ad objectum mediante virtute sua; et ratione virtutis habet formalem et positivum ordinem ad objoctum et offectum; et ita virtus ut dicitur in primo de coelo ost ultinum potontiao, quia acilioet est ejus activitas formalis, et ratione ejus potentia habet formali activitate tendere ad objecta. Hoc orgo quod est ultimum potentiae ad agendum naturaliter respectu naturalium operationum, non sorvit, noquo dicitur potentia ratione illius esse in potentia activa obedientiali respectu actuum supematuralium; sed quia ultimo potentiae, quod est virtus, est velutl radix ipsius Virtutis, et comparatur potentia ad virtutem, ut radiGalis activitas ad formalem; ideo respectu virtutis sibi supernaturaliter superveniens est in potentia passiva formaliter, et radicaliter in getiva , id est, Bupponit rationem potentiae, quae est veluti radix actualitatis formalis, seu virtuti8; est tamen potentia passiva, ut suscipiat activitatem formalem,* seu virtutem ultra naturam suam : in praesenti autem non de actititate radicali, sed de formali inquirimus; de illa videlicet in qua constituitur in actu primo.

GDUCII. Bt ita hoc sensu intelligi potest illud Augustini : 0 Posse habere fidem, naturae eet hominum; excolere autem, gratiae est fidelium," quia videlicet ipsa potentia naturalie, quae-est radicalis activitas respectu virtutis suae, quae est ultimum potentiae, talis, inquam, potentia est in potentia passiva respectu virtutis alterius ordinis, et ideo secundum se nullo modo habet activam potentiam formaliter inclinantem ad actum supernaturalem, quia virtus'; ejus, quae est ©qtiva potentia formalis, est solum ad naturales effectus, habet tamen potentiam ipsam,quae acceptura est virtutem, et rationem formalem agendi ultra se, et ad hanc virtutem seu formalem rationem habendam, est in potentia passiva, et ideo omnis potentia obedientiall^ ^|^jiva ee^a^yJ^activa (loquendo de activo formaliter) quia tamen requiritur (Juod id auod activitatem hanc formalem, qiae est (249) virtus et ultimum potehtiale in alio ordine, accepturum est, sit potentia radicatam ordinem dicens ad virtutem; ideo Abi non est potentia, neque virtus supernaturalis potest supervenire, et ideo non omnia sunt in potentia obedientiali ad eliciendos actue supernaturales, sed solum illa, quae potentiam habent virtutis talis susceptivom ct capacem. Ad rationem autem instrumenti non requiritur potentia, quia non debet' suscipere formam et virtutem agendi,, ded ex motione debet agere; unde sufficit potentia obediexitialis, pure pass£v», et nullo modo activa, nec radicaliter.

QDLXIII. Ibc quo fit, quod potentiae vitales debeant se movere vitaliter, et a principio intrinseco, non tamen per virtutem intrinsecam, 'et formalem activitatem intrinsecam, sed pef superbaturalem vilrtutem, quae ipsam vitalem potentiam in ratione vitae supematuralisatt et elevat, ipsumque principium intrinsecum et vitalitatem priorem trahit dando illi virtutem alterius ordinis; ut sicut per propriam virtutem principium illud vitale operabatur' vitaliter Juxta suam naturam, sic per virtutem superioris ordinis sibi communicatam operetur vitaliter supra suam naturam, per principium tamen intrinsecum supra naturam elevatum; ita quod imaginandum est, quod ipsum principium vitae supematuralizatur in ordine^ad illas actiones; non tamen ex una parte manet principium vitale et ex alia principium supematurale, sed quod ipsum principium naturale in ipsa radice intrinseca vitalitatis supematuralizator, et elevatur, sicut per virtutem suam ad agendum supra se, et ad taihem supernaturalizationem et elevationem ipsa vitalis potentia est in potentia paBsiva, quamvis ipsa radix activitatis sit.

CDLXIV. M^nus vere difficultatis harbet, quod dicitur de corpore, ut sit in duotus locis, aut duo corpora in uno loco ete* haec enim non fiunt per produotlonem alicujus aCtus, qui proceadt ab ipsis corporibus aut fordis, sed per apllcationem bxtrineocam'Agentis infiniti, qui tales res applio&t, et conjungit inrtor se; unde non debent tales res face-'"

re per activitatem aliquam, sicut neque ' per aliquam actionem.

'• ODUCV. Ad tertiam probationem respondetur, quod licet sint omnes craaturae par*-ticipationes summi entis, non tamen participant illud univoce, sed analogice, et secundum ordinem inferiorem! unde non do tent participaro de virtute ejus activa, quae eoccodit omnam creationem, sed.solum hatoro non repugnantiam ut fiat do creatura, quod ipso voluorit.

GDLXVT.-Ad confirmationem respondotur, quod instrumonta subordinantur causae principali ut agentia, non taman -oer activltatem antecedentem ad .talem subordlnationem, sed per activitatem communicatam pefc talem subordinationem, ot a tali causa principa-11; ot ideo non subordinantur, qaia Jam eunt agentia, sod ut sint agentia, sloqUo principalius respiciant agens, cui Subor— dinantur, quam actum. St ad probationem antecedentis respondotur, quod inetrumentum non se habet ut patiens, quod Jam ost constitutum in actu primo; antequam vero in actu -primo constituatur, pure passive eo habot, quia neque activitatem formalom, neque radicalam habero dobot, quia non est in actu primo nisi por participationem causae euporioris principalis : ot idoo non supponitur agens, ot por causam principalom extenditur talis ratio agondi, ut existin»vit Suarez, sed in ordino ad offoca tum principalom ita so habet, ac si nullo modo (25O) ossot agons, quia nullum positivum ordinom socundum: sc ad illum dicit. Quapropter solum ddbct dubordinari instrumontum, ut agons ex participatione causae principaliB, non autom ut ex so habons quod sjt agens. Quantumcumque enim Bupponatur activitas in instrumento, tamen ad effectum principalem non est in actu, nisi per eamdem virtutem, per quam agens principale, communicando in ea intentiona&iter. Stsic antequam in ea communicet, solum paa— dive se habet, quia solum respicit agens principale a quo participat virtutem, non autem actum; tunc autem inoipit esse in aotu primo, quia incipit respicere offectum, seu actum producendum.

CDLXVII. Ad id quod dicitur, quod subordinatur causae principali ad operandum, et non ad ossendum, vol recipiendum, concodo subordinationem illam esso ad. operandum, non tamen quia aptecedentor sit Jam operativum, et habeat vtfltthsm aqflivam ad operandum supra sc, sod quia capax ost ad suscipiendum id quo oporotur; ot suscipiendo hoc a causa principali, operatur, 'Itoquo ox fino ad quem ordinatur illa subordinatio, distinguitur, eo quod se habet ad redolendum, vel operandum ; utrobique enim causa sutordinata suScipit a superiori subordinante; sed aliquando id quod suscipit, est solum forma inhaerens et informans; aliquando est ratio operans sive ut forma, sive ut motio, et tunc ad operandum subordinatur, non tamen active se habendo anto talem su~ bordinationan, sed passive,

• ».'

CDLXVIII. 5ecundo arguitur s Potentia obedientialis passiva non est solum non repugnantia, sed realis potentia passiva ad actum, vel formam supernatu«* ralem i ergo non repugnat dari etiam potontiam activam obedientialem. Consoquen— tia patet, quia tota ratio quare-negatur potentia obedientialis activa, est quia obedinetialis potentia nihil reole ac positivum dicit in ordine ad formam et actum supernaturalem t ergo si hoc -non obstat, nihil obstat. Antecedens proba— tur, nam potentia passiva intrinseca includit positivam entitatem cum positiva et reali. capacitate alicujus actus, ut patet in anima rationali respectu grartiae; sicut enim illam positive ot realitor recipit, sic praeintelligitur in illa realis capacitas, et potentia ejus* Item, quia anima ratione potentiae obe— dientialis habet oausalitatem physicam Iu genore causae materialis respectu gratiae; quia ratione hujus reallter educitur gratia de potentia obedientia— li animae, pendetque reali dependentia ub ea in fieri et oonservarl, etl fit realis conpositio ox gratia et az anima, ut ox subjecto ot accidente, ox potentia ot actu t ergo illa potentia obedientialis non est solum non repugnantia, sod etiam positiva, ac realib potentia,

CDLXIX. Confirmatur, quia potentia 0-bedientiali8 njhil aliud est quam ipsa entitas creaturae, secundam quod ex eo quod creatura est, subest perfectissimo dominio creatoris, ut,utatur ea secundum omnem modum non implicantem contradictlonem, quo ipse voluerit; sed non implicat contradictionem Beum uti creatura non solum passive, sed etiam active s 6rgo non solum passiva potentia obedientialis, sed etiam activa ponenda est. Mi-

nor probatur, nam sL inrplicaret contradic¬tionem, vel esset ex parte Dei, vel ex par¬te creaturae : *ed, id est, possibile, et non implicatorium; nequepotest ex parte Dei deficere et implicare, neque ex parte creaturae, quia non apparet in quo consis¬tat haec repugnantia ox parte creaturae, ut non possit Deus uti ea, etiam quoad hunc (255)usum, cum sit omnibus modis sub¬jecta Deo.

CXQ2QC. St confirmatur secundo, quia per hanc potontiam obedientialem, quam instru¬mentum subordinatur Deo, non utitur Deus instrumento, ut recipiat in se aliquid,sod ut agat, seu emittat ex se effoetum; qui cum sit superioris ordinis, non potest ab ipso axlre : ergo subordinatur Deo, non ut causa materialis et subjoctum recepti¬vum, sed ut agens lmporfoctum et inchoa¬tum, quod dobet perfici por superius agens» ergo datur virtus activa obedientialis, si quidam non subordinatur. Deo nisi ut causa activa alteri causae activae * ot sicut in instrumentis artium instrumentum non subordinatur artifici ut causa materialis, sed ut causa effofitiva, inetrumentalis ta¬men et inferior, sic Instrumentum Dei (bu-pematuralis agentis)non subordinatur Deo ut causa materialis, sed ut effecti¬va, instrumnetalis tamen t ergo secundum virtutem activam obedientialiter subordi¬natur Deo, et non secundum virtutem passi¬vam.

' CDL3GCI. Confirmatur tertio, quia non minus pertinet ad omnipotentiam Dei, quod creaturae illi obediant in agendo, quam in recipiendo '• sed non possunt ei obedire in recipiendo, nisi supponatur potentia passiva antecedenter ad lunarium et motio¬nem Dei ; ergo nequo poterunt ei obedire in agendo, nisi supponatur potentia acti¬va antecedenter ad motionem Dei. iTec enim per illum motum recipiunt potentiam ab a-bediendum in agendo : ergo antecedenter ad motionem Dei distinguendae sunt potenti¬ae obediontialos ad agondum,, ot ad recipi¬endum; et Bic alia est poipntia obedienti¬alis ad agere alia ad pati;,- at'illa dice¬tur potentia obedientialis activa, haec passiva; ot in hac potontiam activa consti¬tuit Suaroz actum primum instrumenti, sup¬ponendo subordinationom ejus ad causam principalem quoad applicationem ad agendum, non solum secundum propriam activitatem, sod et ultra illam ; extendendo videlicet activitatem, cjiiata^ in^u^t^o <M^t.

CDLXXII. Eespondetur ad principale argumentum dupliciter. Primo, ad conse¬quentiam : secundo, ad antecedens. Ad consequentiam respondetur, negando il¬lam, etiam dato anteoedente. It ad pro¬bationem dicitur, quod repugnantia ad potentiam .obedlentialem activam non est, quia in se sit aliquod reale et positi¬vum;- seiji. quia respectu effectus excedan-, tie naturalem virtutem, non potest posi¬tivum et realem ordinem habere, nisi ha¬beat realem ac positivam virtutem respeo-tu talis actus, a qua ipse possit exire. Per potentiam autem obedlentialem respi¬ciunt creaturae, non effectum aut formam, sed agens infinitum primo ot immediate, quia respiciunt id culi obedire, debent, non id quod efficere, aut recipere de¬bent. St dico quod reepiciunt id, cui 0-bedire debent, non sentiendo, aut cognos¬cendo ejus imperium, sod subjiciendo se ojus motioni.

CDL30CIII. Quod autem prius rospiciat potentia obodiontialis id, cui obodire debet, quam effootum vel formata, ad quam ordinatur, eo manifestum ost, quia potentia obedientialis non se debet de¬terminare ad hunc vel illum offectum ex aliqua determinatione suao, entitatis aut formao, sed ex determinatione crea¬toris cui obedit creatura, ox eo quod creatura est : orgo prius habet potontia obedientialis respicere creatorem, quam offectum a se producendum, vel formam suscipiendam ; prqesertim quia potentia non dicitur obedientialis reepeotu effeo-tus vel formae, sed respectu ejus cui subditur, et cui obedit, et ex obedien¬tia ad (252)illum habet ad effectum vel formam procederp. Igitur in hoc differt potentia obedientialis ab aliis, quod potentia obedientialis non respicit im¬mediate qliquem actum, eed mediante obe-dientla ad superius agens, respicit id, ad quod ipsum age:B vult deducere creatu¬ram; in potentia enim obadlentiali inclu¬ditur et respectus ad id, cui est obedi-ens et subjecta, et respectus ad id, quod exequitur ex tali obedientia.

CDLXXIV* 3fix his autem -orespectibus, prior est et formalior qui est ad id, oui est obediens, quam qui ad id,' quod exequitur; cum iste quod, exequitur, ex obedientia et subjectione ad primum exe-quatur, et non o converso* In aliis au-ftem potentiis itth'hbe&lentialibue prius

est ordo ad effectum, cujus-est potentia, et si ordo iste sit agentis inferioris, in eo quod inferior respicit auxilium su-' perioris, supponit enim potentiam Jam res¬picientem effectum. Si ergo potentia obe-dientialis respicit prius Ad, caii obedit, quam id, quod exequitur, manifestum est quod prior est passiva, quam activa : res¬pectu enim ejus, cui obedit, activa esse non potest, sed passiva. Dicimus ergo et quod quantumvis potentia obedientialis sit realis et positiva, tamen respectu ejus, cui obedit, quod est praecipium in poten¬tia obodientiali, non est activa, sed pas¬siva, et ideo repugnat, quod in qurntum obedientialisr positivum ordinem dicat ad effoctum, sed debet ordinem dicere ad ag¬ens, cui obedit, et mediante communicati¬one superioris agentis, respiciet offectum exequendum, et sic non potost dari poton-tia activa obodientiolis, sed passiva : tunc autem fiet activa obedientialis poten¬tia, quando aommunicatur ei virtus a supe-fiori agente.

CDUQCV. Secundo respondetur ad antece¬dens, quod potentia obedientialis non est sola non repugnantia, sed realis et posi¬tiva potentia, distinguo; est realis ac vera potentia, materialiter et entitative concedo; formediter et secundum ordinem formalem, nego. Potentia enim obedienti¬alis dicit quidem entitatem; in quantum vero creata est, obedions est creatori, non tamen dicit formalem proportionem cum actu, vel forma supernaturali, sed so¬lam non repugnantiam, ut creator faciat de efeatura quod voluerit^, Unde licet a-nima recipiat realiter gratiam, et habeat realem capacitatem ejus entitative et ma¬terialiter, non tamen formaliter. Ut enim recipiatur aliqua forma roaliter in ali¬quo, sufficit quod sit'realis entitas non repugnans susceptioni ejus, non tamen re¬quiritur quod inclinet in illam formam, i-mo etsi repugnet secundum aliquem peculia¬rem formam, aut rationem, si tamen in ra¬tione subjocti et substantiae non repu¬gnat, suscipi potest, ut patot in oo quod violenter rocipitur in aliquo subjecto.

CDLXXVI. Ut ad id quod dicitur, quod gratia jendet physice in genere causae mo-jrerialis ab anima, ita vorum est, sicut argumentum probat; non tamon inde condur¬ditur, quod haec potentia passiva fprmali-tor sit quid positivum, sed solum entito-“iTe et matorialitcgj^ia aliquid ton¬deat. physice ab aliquo subjecto in ge¬nere causae materialis, sufficit quod entitas a qua pendet, sit realis et physica, quamvis inclinatio, aut proprr-tio ad talem .formam physica non sit. Suju8 ratio est, quia cauaa materialis non causat emittendo ox se effoctum, sed recipiendo ot sustentando, et per unionem ot conjunctionem formae ad se. Ut autem forma aliqua conjungatur suo receptivo, sufficit quod tale recepti¬vum sit entitas realis; sic enim ei u-niri (253)potest realiter, 'et in unio¬ne hac roaliter pendere ab eo; et ideo licet non sit proportio et convenientia inter formam et materiam positive ot foiv malitor, eet tamon negativo et obedionr-tialiter, quia videlicet non est repu¬gnantia in subject', et ost entitas rea-lis, a qua roaliter pondere potest in u-nione sua; et sic est sufficiens requi¬situm, ut physice ot in genere causae materiali8 ab anima pendeat, et ut ex potentia ejus obedientiali realiter edu¬catur, si quidem ut pendens in genere materiali ab anima quoad suum esse, pro¬ducitur, et ut compositionem realem faci¬at ex actu et potentia, tamquam ex forma et subjecto, quia realis unio inter ip¬sa intercedit, si quidem realem et phyii-cam entitatem*dicu£t.

CDLOTII. Ex quo fit, quod.potentia obedientialis, neque est facultas aliqua seu reale aliquid superadditum creatu¬rae, nec .gradus aliquis ipsius naturae, saltem ratione diitinctus, aut aliquid congenitum creaturae, quod aliquo modo ab illa distinguatur; sed ipsa ratio cre¬aturae, ut supremo modo subjecta creato¬ri. Qxldquid enim creatum est, eo ipso quod creatum est, perfectissimo modo suV Jicitur creatori; essS autem areatum non est aliquid distinctum a creatura, vel ei superadditum, neque gradus ejus, sed quid transcepdentaliter inhibitum in cre¬atura; et similiter obedientialis poten¬tia est transcendentalis ista subjectio in pmni entitate. creata, eo quod Creata est, imbitita.-

CDLBCYTII. Ad primam confirmationem respondetur,- distinguendo minorem; non inqplicat Deum uti creatura active acti¬vitate communicata a Deo, concedo; ante-cedenter ad usum Dei circa creaturam, nego, quia ante usum Dei non antecedit in creatura activitas, et ordinatio ad

effectum supernaturalem, sed ordinatio ad Deum agentem infinitum, quae ordinatio passiva est s implicat ergo quod ante u-eum Dei circa creaturam praesupponatur activitas in ipsa, et ordinatio activa ad effectum ; sed praesupponitur ordo ad Deum, qui est positivus, ut utatur creatura sive ad agendum, sive ad recipiendum. Haec autem implidatio ex parte creaturae consistit in eo, quod potentia obedientialis non consistit in aliqua virtute, aut proportione cum effectusupematurali (sic enim Jam non esset Aolum potentia obodientialiS, sed formalis) sed consistit praecipue in otdino ad agens, cui obedit, et subjicitur; et mediante determinatione talis agentis'respicit effectum, aut potentiam, ad quam ab ipso ordinatur. Ante talem vero ordinationem seu determinationem agentis,- non respicit potentia-obedientialis formam, aut actum supernaturalem, sed agons; repugnat vero osse potentiam obediontialom, et quod antocedenter ad u-eum agentis, cui obedit, respicita aotivo offectum.

cnuncix. Ad secundam confirmationem respondetur, quod Deus non utitur instrumento, ut recipiat praeciso* et sistendo in receptione, Aed ut recipiat ad agendum; non tamen subordinatur, ut jam in se agens inchoative et imperfecte, quia instrumentum et causa principatus non comparantur, ut causa iritperfefte, et perfeote agens; sed instrumentum oomparatur ad agons principale, ut causa nihil ex se habens activitatis, communicans tamen in activitate agentis per intcntionalom ejus participationem. Sio ergo quando dicitur, quod instrumentum non subordinatur Deo, ut causa materialis et receptiva, distinguo; ut materialis, et receptiva in ordine ad communicationem in activitate cum causa principali, nego, ad hoc enim in potentia passiva est; ot ante (25^)roceptionem talis communicationis, nullo modo in activitato ost ad offectum; ot ita non subordinatur ut agons imporfectum respectu recipiat, non formam informantom, sed activitatem agendi; et ideo utitur Deus instrumento*- non ut recipiat praociso et puro, noquo ut agons, sod ut rocipions ad agondum, seu ut recipiens id, quo agat, quia ex se id non habet, sed ex conmunlcationo cum causa principali; et sic non dobet in sc antocedento ad elevationem habere potontiam activam, ot inchoatam in ordine ad effectum eu^^Q;ur^(Jra> s imo si qua» potentiam activam habet, respectu tamen effectus eupernaturalis nullo modo est in actu primo et activitate, nisi quando elevetur, et non ante.

CDLXXXX. Ad Id quod dicitur de instrumentis artium, quae-subordinantur artifici ut causae effectivae, et non ut formales, aut materiales, respondetur, quod subordinantur ut causae effectivae, praehabendo ex se activitatem ad effectum artis, nego·; suscipiendo illam in elevatione artificis, concedo; et sic talis subordinatio in genero causae effectivae non ost in genere causae effectivae non est in genere cauaae effectivae puro ot simpliciter, sed effectivae ex consortio et conjunctione, ac derivatione a causa principali, quod est esse' effectivam secundum quid, et dependentor ab alio, et supponendo prius in se potontiam passivam et materialem ad virtutem effectivam suscipiendam; non autem praesupponendo efficientiam, quae perficiatur per elevationem, sed quae in integrum et totaliter per eam efficiatur. Ume de sicut creaturae subordinantur Deo, ut antia realia existentia, et non ut nihil; non quia ante istam subordinationem habeant exlstentiam, Sed quia per istam subordinationem eam habent, et ut fiant, subordinantur Deo; sic instrumenta subordinandtur ut agentia, non quia ante istam subordinationem agentia jam sint sed ut per subordinationem agentia fiant.

CDLXXXI. Ad tertiam confirmationem respondetur negando consequentiam. Zt ratio diversi i»tis est quia antecedenter ad elevationem supponitur ponentia cum reBpoctu et subjectione ad elevantem, ut oi obediat; non tamen cum ordine et:* v respectu positivo ad actum, seu effectum; undo cum respectu elevantis, cui obedire debet, non se habeat active, habere se debot passivo, et sic respectu ejus salvatur sufficienter potentia passiva per non repugantiam, non autem salvatur respectu ejus potentia activa, sed solum respectu actus, seu effoetus. Cum autem potentia obediontialis primum ot immediatum ordinem dicat ad Deum, cui obedit, ot respectu cujus potentia obodientialis ost, ot medianto eo rospiciat formam aut effectum passive, vel active, hinc ost quod potontia obedientialis ht sic, in suo primario-et immediato respoctu passiva potentia sitQri^iccjt intra genus positiv

vae hnjus potentiae quaedam ordinentur ad agendum aliquem effectum, quaedam ad re¬cipiendum aliquam formam. St sic Deussup-ponit solum in creaturis non repugnantiam, seu potentiam passivam obedientialem, res¬pectu sui, deinde positive illas inclinat, et movet, quaedam ad agendum, quasdam ad patiandum.

CDLXXXII. Quare ad argumentum dicitur quod creaturae possunt obedire Deo et in agendo, et in recipiendo; et quod ad reci¬piendum supponitur potentia passiva respe¬ctu Dei, cui obediunt; non taman supponi¬tur potentia activa respectu ipsiasmet Dei, in ordine ad quem potentia obedienti-alis sumitur, et ideo respectu Dei omnis creatura (255)subditur sine potentia acti¬va obedientiali; respectu autem ejus ad quod Ordinatura Doo, quaedam passive ordi¬nantur, quaedam active; et in hoc est dif¬ferentia in his potentiis obedientibus, non quod antecedenter ad motionem et usum Dei aliquae dicant respectum et ordinem formalem ad actum efficiendum, aliae a& formam recipiendam, quia antecedenter ad motionem Dei nulla creatura dicit ordinem ad actum et formam, sed solum ad Deum, cui debet obedire; et sic per ofdinem ad for¬mam vel actum non est distinguenda alia potentia obedientialis activa, alia passi¬va; sed radicaliter et remote quaedam di¬cunt ordinem ad Deum cum non repugnantia ut eleventur ad agendum, quaedam cum repu¬gnantia ut eleventur ad agendum; cum non repugnantia tamen ut eleventur ad patien¬dum.

CDLBQCIII. Et in hoc fatoor esse ali-qup.m distinctionem, antecedenter e.d motio¬nem et usum Dei; non tamen ex ordine pas¬sivo aut aitivo ad formam vel effectum, sed ex ordine obedientiali ad Deum sumitur potentia obedientialis cum repugnantia vel non repugnantia ad unum aut aliud; quae tamen non repugnantia ad agendam vel vati-entum non constituit rem in actu primo ad agendum; et ideo de hoc in praesenti non inquirimus.

CDLXXXIV. Tertio arguitur : Actus poten-tiae vitalis aut liberae, qui sunt super-naturales quoad substantiam, necessario supponunt potentiam obedientialem activam in eliciendo illos : ergo non repugnat da-ri talem potentiam activam obedi entialem, nec est cur negetur in instrumentis. Con sequentia probatur,, nanraetusl vitales magis dependent a principio intrinseco eteon-naturali, quam actus instrumenti ab ins¬trumentis i ergo si hoc non obstante pendent a potentia obedientiali activa, etiam in instrumentis non repugnabit quod pendeant ab illis mediante potenti-a obedientiali activa.

CDL13CCV. Et praeterea, quia potentia vitalis respectu actuum supernaturalium instrumentaliter se habet, sive operetur cum auxilio extrinseco, sive cum habitu, nam potentia vitalis nequit virtute nua propria influere in substantiam actus supernaturalis, ac per h« nec physice illam attingere, cum sit extra totam la-titudiiiefli talis virtutis : et quod at-tirigatur vitaliter aut libero, non fa¬cit virtutem potentiae esse proportiona-tam cum substantia illius actus; et i-ta impossibile est, quod attingatur es¬sentia et substantia talium actuum ins¬trumentaliter, et vitalitas ipsorum prin¬cipaliter, cum vitalitas pertineat in¬trinsece et imbibatur in ontitate actus, nec possit attingi essentia physice, ni¬si vitaliter attingatur.

GDLSQLXYI. Ueque etiam potest vitalis potentia attingere substantiam actus su-peraaturalis virtute obedientiali; tum, quia haec apud nos non est activa; tum, quia si potentia obedientialis est suf¬ficiens virtus ut sit causa principalis, cur non in aliis creaturis non vitalibus erit sufficiens ut sit causa principalis, cum etiam eleventur ad efficiendum ali¬quid intra idem genus, verbi gratia, in¬tra genus qualitatis, sicut per propriam vistutem poterant.

CDL3DCCV1I. ?7ec denique vitalis poten¬tia attingit ut causa principalis actum supernaturalom per virtutem sibi super¬naturaliter additam; tum, quia actus il¬le non elicitur solum a qualitate supor¬natura!i superaddita potentiae vitali, sed etiam ab ipsa potentia, cum impossi¬bile sit pendore actum vitalem a (256) sola qualitate extrinsecus adveniente : ergo respectu eliciontiae quam potentia habet, instrumontaliter se habebit; tum, quia ut causa dicatur principalis, opor-tet etiam quod agat virtute propria pro-portionata ad offectum, vel eminentiori quam effectus i ergo etiam oportet quod agat virtute sibi connaturali; si enim virtute connaturali non agunt, solum a-

eunt virtute alterius elbi comwolcaU, quas sit lnotniDOntalls 1 ergo oauaa quae non agit vlrtuto oonnaturall, non a£$t vlrtuto principali, sed lnshuxentali.

CBgXmi. Antscodsr.o autox orguxootl prlnclpadls probator, quia octus«p«roattt-rales non possunt effective raxare a sola qu*ll/t«te superaddita, uraesorUa quando -..eliciuntur actus «pernaturalss sine habl-.tu, ut In ollclento attrltlonan, vel ultl-Bnn dispositiones;, secundun quod ontocodlt gratia» i ergo oportet quod effootlve na-cont a potentia, alias vltalos non essent 1111 notue dut liberi •« ergo seponunt oo-tlvan potentlui, ot non Solon pasolvnn, ln lpra putentia ellclonte; haoc nuto» activitas naturalis non est, oun tota en¬ti toe actuu* «prfrnnturallua oxcodnt la¬titudine» activitatis naturalis, noque ab oa effective possit amaro 1 orgo dobot osso' activitas obsdlcsitlolls*

CDLXXXIX. Respondetur ndgnnlo dutece-dens arguoentl prlsclpsllsj «et d^bdq otl-a» negando oons*qMntlan.‘‘dd. vr^b»Monox antooadohtl% dloltur, qiodaetu* superna¬tor aloe sanant a sola <ps«l Itate «psraatu-rall, ut‘ a-ratloae agendi. et vlrtuto po¬tentiae, non ut a radico ot potoitla; et Ita ootue eunoraaturalte efwtlve ast.a potentia, non bt tqRdlstlngultur a qudll-tato supernatorali sod ut Induit Illa» tasonon vlrtuto» Agendi, olavantee Ipse*•-radice» st vitalitate* potentiae. Ilbquo non oooparantur qualitas et potentia Vita¬lis, sicut activitas et activitas ad eli¬cienda» aotua- supomaturalca, sod olcut potentia ot activitas potentias olevone Ipsa» ad ordlnsn «perioron rgeadi; non cula extendat activitate* potentiae, sol' quia nova»* distincta» activitato» ordi¬nis superiori e sV praebeat: et ideo habl-- tus «oerraturalee non so habent solun ut adjuvantes potentia», sed ut praobeatoo potontlao ratio;.an agendi, ot ratlonen po¬tentias supsrnatur&lit; ttr. quod Ipsa po-tentla et rodlx oiertdi supornatorallsatur, ut sicut nodlants-activi tato sua naturali ngobat nntarulltor, ita xedlonte actlvlta-to supematurall egot sapbrnaturallteri et Ite actus dnnat a potentia ct n quali¬tate auparantumli, sod non ut n distine¬tis nctlvltatitoe, sod ut a potentia ot ac|i vitato potontlao ln. ordino suporlorl. St ele noc ab notivitnto naturali, aut o-bodlcntlnli potontlao sanat Illo actos, «od ab activitate suporuatoroli 1111 poton-tlno lnfttsa, ut por s^n.i^j^qrriitor agnt, sicut per aua» virtute» naturali¬ter. •i

CMC. Xec obstat, quod sino habitu aliquando oparoturi tunc enia non sino auxilio divino ‘recepto ln potentia, non ad nodua Labitus, sed ad aedu» .dlsiofl-tloals Operantur potentiae, et ultina dispositio soeurttm quod est coinuoioda st cooplota, procedit ab habitu chari-tatls, a quo forrotur, s« perficitur: ut autos lxporfocta adhuc considerator, et ratione dispositionis, quasi la fle¬ri, nrocodlt ab auxilio.

CMC1. Ii consequentia» aut an argu-aonti dloltur, quod actus vltalos nen-dar.t a principio Intrinseco, sol non oportet quod virtus et ratio producendi sit stlox ab lntrlssooo, sed sufficit quod ab sxtrlnaoco sit addita illi po-tectlao, ut ox potentia st vlrtuto fl¬at unua prinolplu» vitale (2^7)ordlnls •uponaturolls; nor. autan quod a potan¬tia aliqua activa, non supematurall, formlitor prooodat et dlxnnot Illo aotus I in lnstrunonlls oatee, licet nor. psn&dat a principio intrlr.sooo sf-foclus, «ut a vlrtuto intrlnooco SUp or¬natur ali santo. perdet toner, ab activi¬tate, qua conatitoatur ln actu prino proportlonate, ot apto eu» effeCtu pro¬ducendo, at IdoQ non por activitaten o-bedlential*! sibi liulltan. sed por ac¬ti Qr.cn cansae superioris dobot actlvlr-tatsa lnstrunentalsc habsro.

CM012. Id alion probatloneninoepon-dctor.quod. Illa convincitur 8u*Ja* X ton. III j*rt.‘Dlsput. IXI, soct. 71, ir. solutclono q.i«rtl argjno-.ti, ad as¬ter endon quod potentiae vltalos, quantun ad Id, quod conferunt in efficiendis actibus supomaturolitoo quoad. substan¬tia». so gomr.t ut lnetruaonta divinas gratias, ot non ut principia principa¬lis; neque repugnare, quod smt vita¬liter et lnatruneotalltor, ndc quod li¬bere et lnstruton tali ter, quia vitall-tar procidere aetun, est solun procede¬re a proxiro et radleoll principio vi¬tae, elvo Illud prlnolplua oonnatura-litor ot principaliter Influat ln actu», sire non conraturaliter, sed inatrouon-t'diter. libero ecilx proccdoro aetun Inquit, oo Ipso quod pdtontlo potest noc ollcore actu», sed suspendere: ot hoc salvatur stlaoal lnstruncutua oll-Clat, dunodo non ut Inouloo, r.oque ut

nocossitatum eliciat, sed taliter quod possit non elicere, quia vidoliCOi sic o-lavatur ad eliciendum actum supernatura** lem, ut non privotur virtute propria ad suspondeadum indlucum, vel eliciendum ao-tum contrarium, qui naturalis orit; sic Suaroz.

CDXCIII. Caeterum nullo modo admittenda ost hujusmodi sententia, cum sit .omni-. no contra rationem potentiao vitalis, ut in eo, quod vitaliter operatur, operetur It instrumentum 't unde ox hoc praecipuo compulsi sunt Thomistae admittere habitus supematurales infusos, et tamquam formas inhaerentes potentiis, ut haberent potentiae principia, quibus tamquam causae principales operentur : dato vero quod solum instrumentaliter operentur, ruit fundamentum ponendi hos habitus, cum sufficiat ad id communicatio Dei actualis pbr auxilium suum, quoties operari debent potentiae; sicut sacramenta, quae ipstrumentaliter operaStur, solum per communicationem actualis auxilii et motionis- instruementaliter operantur neque indigent habitu aut qualitate sibi superaddita l ergo similiter potentiae vitales, si operarentur instrumentaliter, etsi vitaliter, non indigerent qualitate sibi superaddita, sed solum actuali Auxilio.

CICCIY. Et praetara, quia omnis causa quae agit per formam, cui assimilatur effectus per se, et non per accidens, non agit instrumentaliter, sed principaliter, si quidem agit per formam proportionatam effettui, ita ut sit ejusdem, vel eminentioris ordinis cum effectu; sic enim connattiralis est ‘effectui et actioni, non autem requiritur quod connaturalis sit o-tlam subjecto; alias omno subjectum, quod per squalitates sibi non proprias, sed extraneas operatur, instrumentaliter operabitur; sicque solum esset cauSa principalis alicujue effectus, quando qualitatos aotlvae sunt propriae subjecti passiones, quodi.est absurdum. Qualitates autem supem-naturales impressae potentiis, sirht formae, .quibus actus supematuralee asslmi-lantur,. et *connaturales illis actibus, ac proprotionatae, sicque per illas potentiae non instrumontaliter operabuntur, eed principaliter.

CDXCV. Ac denique, quia potentio (258) vitalis, quando vitaliter operatur movet se, et a prineipio^4atrinseoo, et per virtutsm, quae non solum sit motio , sod forma inhaerens l in hoc enim vitales potentias a non vitalibus differunt, quod in illis movet se agens, et non solum movetur. Quod autem movet se, in eo acta quo se movet, non operatur ut. instrumentum, si quidem instrumentum ut pendens et motum a principali causa operatur, unde supponit aliam causam principalem, a qua moveatur, alias non instrumentaliter se habet, sed principaliter, si non ut pendens et motum a principdli agente operatur i ergo implicat quod priicipaliter operatur (id est, ut movenfe se) et instrumentaliter, -id est, ut ab alia principali motum, et non a se.

CDXCYI. Ad argumentum-ergo respondetur, quod potentia vitalis attingit ao*tum supernaturalexa.per qualitatem super* naturalem sibi adjunctam, non quomodocumque, sed.adjunctam ut tbtalis activi* tas, et non ut activitas supponens ali* am activitatem in potentia, et extendens,nJuliam,-^qt Ita non pendet ille actui a -solfe qualitate superaddita potentiae, sed etiam ab' ipsa potentia f non tamen per distinctam activitatem-a qualitate superaddita; sed ipsa qualitas superaddita esttotalis activitas potentiae, et ita dependet a qualitate ut ab activlta te et virtute potentiae^, a potentia au-‘tam, ut a radice actuata et perfecta per virtutem, et activitatem illam superaa-turalem. Neque requiritur ut potentia operetur tamquam principalis causa, quod operetur pe r vittutam sibi* connatura-lem, sed per virtutem conn&turalem effectui et sationi, non subjecto elicienti, sed tamen inhaerenti illi ut forma et ratio agendi, et virtus operandi; sio enim agit virtute sibi communicata, non ut instrumento, sed ut pausae principi-pali, et ut agenti, tamquam causa prinoi-p^lis.

AN VIETOS INSTEOKMALIS ENTITATIVE COBPOBEA SIT* VEL SPIBITOALIS.

CDXCVII, Quarto arguitur i Motio, qaa movetur instrumentum corpbreum, debet esse entitative quid corporeum, cum in corpore subjectetur : ergo nequit esse virtus cqnstituens in actu primo instrumentum ad operandum effectum supematur ralem. Consequentia patet, quia quidquid

corporeum est, ost improportionatum respoc- tu effectussupernaturalis, et extra lati¬ tudinem ejus, nec positive dicens ordinem ad illum; ergo non potest in actu primo constituere ad effectum supcmaturalem. Antecedens vero probatur*: nam illa motio est subjective in re corporea, ergo debet osso entitative quid corporeum. Quiquid onim recipitur in aliquo, ad modum reci¬ pientis se habet; et cum existentia quam habot illa motio in ro corporea, sit cor- poroa, ipsa nequit esse entitativo super- naturalis; ergo antecodenter ad motionem oportet ponero activitatem, qua instrumen¬ tum sit in actu primo.

CDXCVTII. Confirmatur primo, quia illa motio est idem cum actione et motu ipsius instrumanti; non enim alia ratione motum suum peragit instrumentum, et alia effec¬ tum causae principalis; sed haec actio et motus instrumenti est corporeus : ergo et motio Dei qua movet instrumentum.

GDXCIX. Confirmatur secundo : Usus il}.e 8eu motio qua Deus utitur instrumento, vel sumitur active, ut se tenet ex parte creaturae et instrumenti; ut tenet se ex parte Dei non est ratio agendi ipsi creatu¬ rae, neque est actus ejus primus, cum sit actio (25$)increata · si ut tenet se ex parte creaturae, non est de genere activi, sed passivi ! ergo non constituit in actu primo ipsum instrumentum, sed in via et fieri ad actum primum : ergo non per moti¬ onem potest constitui in actu primo instru¬ mentum.

DX. Confirmatur, tertio, nam motio illa est actualis applicatio instrumenti ad a- gendum, ergo per illam non constituitur in actu primo, quia applicatio actum primum supponit, seu rationem et principium agen¬ di; sed ante intelligitur constitui.

DI. Ac donique D. Thomas in quaestione sexta de potentia, articulo IV, determinat ex D. Gregorio, creaturas cooporari quando¬ que Deo in actionibus miraculosis potesta¬ tive, quia, ut inquit Gregorius : " Si ho¬ minibus data est potestas filios Dei fieri, non ost mirum si ex potestate mira facere possint : ergO non solum passiva potentia obedientialiB ponenda est, sod etiam acti¬ va, si quidem creatura non solum ad fieri, sed otiam ad facere ordinatur.

DII. fiespondotur^ad ^in o arSumen- tum, quod multi tenent hanc motionem, et usum passivum communicatum instru¬ mentis, esse entitative corporeum, et intentionaliter seu virtualer spiritua¬ lem^ Bicut species, quae est entitative qualitas, intentionaliter est oubstanti- a; et virtus coeli formaliter non est vi¬ talis, virtualiter tamen est vitalis, ut procedit ab intelligentia. In qua sen¬ tentia dicendum est ad consequentiam ar¬ gumenti, quod entitas corporea entitati¬ ve est extra latitudinem rei spiritualis et Bupernaturalis, intentionaliter ta¬ men adaequat illam, sicut accidenc subs¬ tantiam; non enim repugnat intentionalam communicationem rei superioris inveniri in re inferiori.

DIII. Et fundari potest hoc in eo, quod dicit in hac quaestione, articulo IV, quod in sacramento est virtus quae proportionatur instrumento! et ita vide¬ tur quod entitative sit corpoorea. Cae- terum S. Thomas tractans hoc argumentum in XXVII de veritate, art. IV ad quintum dicit • " Ad quintum dicendum, quod vir¬ tus illa neque potest dici corporea, neque incorporea proprie loquendo, cor¬ poreum enim et incorporeum sunt difffe- rentiae entis completi; sed proprie di¬ citur virtus ad incorporeum; sicut motus magis dicitur ad ens, quam ens." Haec D. Thomas, ex cujus verbis elicitur, quod sicut motus in eo, quod motus non dicitur, entitative corporeus, sed sim¬ pliciter est postpraedicamentum, sic il¬ la motio, secundum quod motio, nondebet dici entitative corporea, sed intentio¬ naliter spiritualis, et virtus seu ordi¬ natio ad rem spiritualem, et communica¬ tio quaedam instrumenti, seu tractio ut communicet cum virtute causae princi¬ palis; quae traotio seu communicatio da¬ tur per modum actualis influxus, et per modum transeuntis; et ita sicut actualis influxus, quo ultimo causa actuatur ad agendum a Deo, nQn est actualitas quae entitative sit praedicamentalis, sed ad modum existentiae est trascendentalis, et in actualitate superat omnem entita- tem praedicamentalem; sic illa motio e6t quaedam actualitas transiens per modum motus, quae non est praedicamentalis, cum non detur per modum potestatis, aut formae (inquo superat characterem, qui per modum spiritualis potestatis datur) sed per modum actualis motus et influ¬ xus; et ideo noli debet entitative esse

qualitas, sicut character, aut quodvis aliud praedicamentum.

DIY. Cum ergo illo motio sit ipse concursus actuali8 Dei ad effectum, cum quo entitative et simpliciter identificatur; cum instrumento vero (260) solum per modum transeuntis, et in fieri; inde est quod illa motio entitative potius dicatur spiritualis, quia est concursus ad rem spiritualem, et secundum quod recipitur in instrumento non extrahitur a ratione concursus, sed solum ponit communicationem ipsius cum causa principali per modum motus, et concursus transeuntis; ideoque tamquam quid incompletum recipitur in instrumento, et ut aliquid transiens ad ulteriorem torminum; et consequenter sicut motus identificatur cum termino, magis quam cum subjecto, sic motus ille identificatur magis oum tormino, quam cum instrumento.

DV. $iod si instes : Nam instrumentum illud realiter immutatur ab illa motione seu ab eo quod passive recipit; ergo illud reale et entitativum quod recipit vel est aliquid entitativum corporeum, vel incorporeum; nec potest esse motus et tendentia ad terminum, si quidem terminus est extra instrumentum, et motio illa est in instrumento : ergo secundum id quod recipitur in instrumento, corporeum quid est, respondetur primo, quod realiter immutatur per modum transeuntis, concedo; per modum permanentis, nego;' unde non oportet quod relinquat in 00 aliquid corporeum. Item quando immutatur ab aliquo, quod 8impliciter, et per se identificatur, et subjectatur in illo, debet esse corporeum; quando autem identificatur simpliciter cum effectu spirituali, et solum socundum quid, et transeuntor cum corpore, elevando illud per modum transeuntis, non requiritur quod sit corporeum, sed solum quod dicat ordinem ad corporeum : sicut anima individuatur ox ordine ad corpus. Vide Nugno in hac quaostiono post articulum sextum.

CVT. Eespondetur secundo, quod in instrumento sic elevato, et oit consideraro activitatem seu actionem; effectus relictus est passiva elevatio, seu esse tractum et subordinatum ad causam principalem; non quidem tractum ad esse, sed ad agere; et hoc est relatio quaedam, sicut esse unitum in humanitate fundatum in unitate : sic illud esse tractum, et quasi unitum virtute Dei, est relatio fundata in tractione. It si placet dicere, quod sit modus relictus (sicut quidam dicunt de immutatione consecuta in humanitate ox unitione) non contradico. Talis autem modus, quantum ad relationem, non est quid corporeum proprie loquendo. Si vero modus sil; paeter relationem, erit entitative corporeus ih corporeis instrumentis, sicut est in came Christi esse unitam divinitati. At vero activitas instrumenti in effectum nequit esse corporea, etiam ontitative ; "Et haec (dicit D. Thomas) non est corporea, aut incorporea, proprie loquendo, Bed est virtus ad incorporeum; " seu incorporeus ipso effoctue, incomplete oonteqtus in ipso instrumento per communicationem cum virtute cauBae principalis, et per modum flqxfcs ipsum instrumentum ordinans ad effectum. It haec activitas non distinguitur a concursu tendente in effectum, nisi quod identificatur talis concursus, seu activitas cum instrumento per modum transeuntis, et incompleti et intantionaliter, cum effectu vero simpliciter,.et in genere entis.

DVII. Qjiapropter realiter immutatur instrumentum et a passiva communicatione, seu subordinatione ad causam principalem, et a concursu, seu motione per modum inconpletum, et motus in se recepti intentionallter, habentis activitatem causae principalis; quae proprie non est corporea, aut incorporea, (261) sed via et motus ad incorporeum, seu intentionalis tendentia ad illud. It quando dicitur, quod habet esse corporeum, utpote subjectatum in re corporea, dico, quod non habet existentiam et esse completum, sicut neque est forma completa; et hoc esse incompletum, seu exlstentia, non repugnat quod proveniat a re corporea, quia id quod axistit per illam non est proprie res incorporea, sed tendentia ad incorporeum; nec proprie existit, sed tendit ad exlstere, et per modum transeuntis habet esso; et ita non repugnat quod per esse imperfectum proveniens a re corporea existat, non tamquam formaaut virtus eomplota, sed tamquam postpraodicamontum.

DYTII. It ex hoc etiam solvitur, quod principaliter intendit replica, quia licet sacramentum corporeum immutetur a motione, imnutatur secundum aliquid altius

et alterius ordinis a corpore, et consequenter non per aliquid corporeum, sed per aliquid spirituale transiens. Unde et illa motio non habet esse, aut rationem individualem ex ipso subjecto, cum quo identificatur, quia illa motio non identificatur cum subjecto, sicut motus cum mobili; motus enim est fluxus formae; et quia forma illa subjectari debet in passo, ideo motus, seu fluxux formae subJectatur etiam in passo, seu in mobili; motio autem illa intentionalis est commu¬nicatio virtutis divinae ad effectum, non in ipso instrumento, sed extra habendum: unde habet suam peculiarem inexistentiam perfectam, sicut alia accidentia, dependentem tamen ab esse rei corporeae, quod propter sui imperfectionem in genere entis inconveniens non est; sicut neque ut ex ordine ad rem corpoream.individuetur, sicut anima rationalis ex ordine ad corpus individuatur; sic illa motio, cum in genere entis sit imperfectissimum, et existentia ejus imperfectissima, dependet ab existentia corporis, et individuatur ex ordine ad illud; et ideo non recipitur in subjecto ad modum recipientis, quia non proprie, conplete et perfecte recipitur in subjecto, sed transit, et elevat subJectum ultra se; unde non oportet quod recipiatur ad modum ejus.

DIX. Si enim esset qualitas, aut entitas quaedam ad aliquod genus pertinens, curreret quod argumentum dicit, quia vero in genere non est, nihil concludit, quia si est via ad spirituale esse perfectum, ipsa in genere entis est quid imperfectissiraum; et ita non repugnat quod in existendo pendeat a re corporea. Constat enim, quod de potentia absoluta potest gratia, 8eu spiritualis qualitas poni in lapide inhaerenter; et hoc quod in porfectis qualitatibus fit de potentia absoluta, in imperfectis fit do ordinaria, quia motus spiritualis debet recipi in oorporlbus, quao spiritibus obcdiunt in motu, sicut phantasma movetur ab intellectu agente.

BX. Ad primam confirmationem respondetur, quod illa motio formaliter loquendo non est idem cum actione instrumenti, sed solum materialiter ot roaliter, quatonus identificatur cum concursu ad effectum, ot hic cum actione instrumenti; sicut motus est formalitor postpraedicamontum, et matorialiter identificatur cum tormino aut subjecto; sdc'fqrraLLjter rationo motionis et activitatis non est idem quod motus, seu actio instrumenti, sed aliquid praeveniens eam, et activitas a qua procedit talis actio virtuose; entitative autem non distinguitur a concursu praevio cum ipsa causa identificato; et ideo licet actio illa sit corporea, tamen prout virtuosa, est spiritualis; et ita activitas, a (262)qua procedit, ut virtuosa, spiritualis est reductive et improprie,

DXI. Ad secundam confirmationem respondetur, quod illa motio seu usus passivus, ut se tenet ex parte creaturae est passivus in ordine ad causam principalem, a qua derivatur et descendit, non tamen in ordine ad effectum, ad quem dirigitur: unde non est pure passivus, sed elevativus instrumenti ut agat ultra : sicut etiam motio physica praedeterminans causam recipitur in ipsa causa, non tamen ut forma solum inhaerens, sed ut ratio ultima, et complementum agendi; et ita licet recipiatur in causa, tamen non solum habet recipi, sed etiam tendere ad effebtum, et esse ratio agendi. Ueque repugnat quod idem respectu diversorum habeat rationem activi et passivi : et sic instrumentum secundum se seorsum patitur ab illa motione, dum trahitur ad communicationem cum causa principali* ut autem tractum et factum unum cum ipsa, active respicit effectum, sicut ipsa,

DXII; Ad confirmationem respondetur, quod illa motio est actualis applicatio, distinguo; pura applicatio nego; applicatio virtueSarr dans activitatem et virtutem per modum intentionis, et trahendo instrumentum ut communicet cum virtute causae principalis, concedo; et talis applicatio non supponit, sed dat actum primum; sicut in musico tangente chordas artificiose patet,

DXIII. Ad D. Thomam respondetur, ipsum clare dicere in eodem articulo, quod sic agunt sancti ut instrumentum divinae virtutis, non quasi aliqua virtute habitun¬liter in eis manente, vel gratuitae vel naturali; sed virtus ad cooperandum Deo in miraculis in sanctis intelligi potest ad modum formarum imperfectarum, quae intentiones vocantur communiter; non ergo ex potentia obodientiali pussiva infert S. Thomas activam per modum habitus, sed per modum motionis et intentionis.

SOLVUnTUR ARGUMENTA PRO TERTIO MODO DICENDI, QUAE PROBANT ASSISTENTIAM EXTRIIiSECAM, C017TRA TERTIAM CONCLUSIONEM.

DXIY. Primo arguitur : Instrumentum non agit per virtutem propriam, sed per virtutem ipsius causae principalis sibi conjunctam et applicatam; ergo noh requiritur aliqua virtus recepta in instrumento, sed sola extrinseca subordinatio, et conjunctio cum virtute principali sufficit. Antecedens est certum, quia instrumentum ut instrumentum agit extra prfcpriam virtutem ex vi causae principalis et non virtute propria. Consequentia vero probatur, quia quaecumque virtus ponatur in instrumento, non est virtus causae principalis, sed ab illa distincta : ergo non agit per illam instrumentum effectum causae principalis: ergo per illam virtutem oportet quod sit conjunctum et subordinatum virtuti causae principalis : ergo per talem subordinationem constituitur in actu primo, id est, in activitate, qua possit producere effectum causae principalis.

DXV. Confirmatur e Productio gratiae, quae per instrumentum fit, et per causam principalem, est una et eadem, et simplex actio, quae relata ad Deum est principalis, relata ad creaturam est instrumentalis : ergo non exigit duas virtutes et duo principia, a quibus procedat, sed unicum tantum; hoc autem est virtus principalis agentis; ergo praeger illam non requiritur alia intrinsecus recepta in instrumento, sed sufficit oxtrinseoa subordinatio ejus ad virtutem principalis agentis.(263)

DXYI. 73t confirmatur secundo, quia si per virtutom aliquam in se receptam instrumentum constituitur in actu primo : ergo productio exiens ab instrumento distinguitur a virtute instrumenti, a qua exit, si quidem illa productio cadens ab instrumento identificatur cum gratia, quae est offectus productus; motio autom seu virtus instrumenti manet in instrumento; ergo alia orit productio gratiae, .Otalia nroductio talis virtutis ih instrumonto, nec per concursum influentem ot producentem gratiam producet Deus virtutom in instrumonto, 8od per distinctam; ot sic duplox actio Doi interveniot, quando Deus producit gratiam simul cum instrumonto.

DXVTI. Res-oondetur» negandq consequontiam, nam quod agat instrumentum per virtutem causae principalis, non tollit realem influxum instrumenti; et quod realiter pfocedat actio ab instrumento ad effectum : ad hoc autem requiritur, quod ih ipso instrumento sit activitas, a qua prodeat illa actio; et cum non sit activitas ipsius causae principalis, eo modo quo est in causa principali, debet esse virtus ipsa causae principalis per modum motionis, et por modum transeuntis communicata instrumento. Igitur instrumentum non agit per virtutem propriam, sed per virtutem causae principalis instrumontalitersibi communicatam, et per modum transeuntis, concedo; sibi non communicatam, sed extrinsecus solum se habentem, nego. Et ita negatur consequentia, ad cujus probationem dicitur, quod quaecumque virtus ponatur in instrumento, non est virtus causae principalis, distinguo; complete et perfecte, concedo; incomplete ot intontionaliter, nego; et per hanc virtutem intentionaliter receptam in instrumento agt ultra propriam virtutem, et agit per virtutem causae principalis sibi communicatam secundum intrinsecam subordinationem, et non solum extrinsocam.

DXVIII. Ad primam confirmationem, concesso quod una actio sit productio gratiae negatur quod non requirat duas virtutes, quando instrumcntaliter producitur, quia una et simplex actio bene potest a duobus principiis subordinatls pendere, sicut patet in actione causae primae et secundae, quae ab utrqque procedit, eo quod sunt causae diversi ordinis, quibus offectus et productio ejus necessario subordinatur . sicut enim eadem entitas olures habet gra4od essentiales, ita non repugnat a pluribus caUBis diversi ordinis pendere et procederW; et praesertim quando virtus inferioris agentis, s&u JLnstrumenti non est virtus distincta a virtute causae principalis, sed eadem in alio esse; nempe intentionaliter, et per modum tran seunti8 recepta.

DUX. Ad socundam confirmationem respondetur, quod illa productio gratiae procedens ab instrumento, non distinguitur ab ejus virtute instrumentali, ut actus secundus ab actu primo simpliciter et complete, sed ut ab actu primo transeunti-^netj inetentionaliter pro-

ductionem respiciente. Unde non indiget duplici concursu, alio dante virtutem, alio eliciente actionem, sicut in causis principalibus; sed eodem concursu, quod Deus tendit ad effectum producendum in actu secundo, dat instrumento actum primum, et simul actum secundum ad talem effectum, quia actus primus, quo constituitur instrumentum, est conjunctus cum actu secundo, et inseparabilis ab illo, solumque formaliter distinguuntur. Cujus ratio est, quia instrumentum non est in actu primo per aliquam formam seu virtutem quae sit in potentia ad agendum, et ita (264)indigeat Dei concursu reducente illam virtutem de potentia ad actum; sic enim ageret per formam et virtutem propriam effectum supernaturalem.

DH. Quare actus primus instrumenti non potest esset terminusprimo et directe productus per aliquam actioneqi, cum non sit aliqua forma habitualis, seu virtus ipsi instrumento per aliquam actionem impressa sed est subordinatio instrumenti ad causam actualiter producentem, et operantem effectum; non quidem simpliciter, sed cum subordinatione activa instrumenti, ut egrediatur ab eo actio in effectum. Cum ergo in instrumento actus primus non sit aliqua forma cui effectus assimiletur in aliquo gradu, sed tota assimilatio corre*-pondeat activitati causae principalis, non oportet (imo nev potest) per actionem distinctam dare ista inqpressio instrumento, et per aliam tendere ad effectum, cum ad motum non sit motio, neque actio; sed per eamdem actionem, qua agens principale est in actu secundo ad producendum effectum, habet simul subordinare sibi instrumentum, et ordinare illud ut effectus exeat ab eo supra naturam suam; et ita illa productio quae exit ab instrumento, distinguitur a motione impressa instrumento; ut actus secundus a primo exeunte per modum transeuntis et fluxus, non per modum virtutis et formae in instrumento; et consequenter non per aliquam specialem actionem producto. Ad motum enim non datur actio; sed per eamdem actionem quae perfecte tendit ad terminum extra intentionaliter actuatur instrumentum.

DXXI. Unde illa productio Dei, et actio ad extra, habet pro effectu, non quod est in instrumento (quia hoc non proprie est effectus, sed motio) sed id, quod extra instrumentum producitur; quia tamen producitur illud simul cum instrumento et ut exeat ab instrumento, non supponit in illo virtutem aliquam, aut formam, a qua exeat; ideo simul illa actio motionem imprimit elevando instrumentum, et ad effectum concurrit cum instrumento, quod ost praecipue intentum a causa principali. Nec repugnat quod eadem actio habeat duplicem effectum praesertim quando unus ordinatur ad alium, et unus est effectps simpliciter, et alius secundum quid; quod non est simpliciter effectus, sed motus ad effectum. Et licet actio egrediens ab instrumento distinguatur ab ista motione, tamen actio causae principalis concurrens ad effectum cum instrumento, et habet motionem imprimere instrumento, quae motio non est simpliciter terminus axtionis; et habet per talem motum ad ulteriorem effectum tendere, qui est simpliciter effectus talis concursus, licet non dt immediate solum a causa principali, sed mediante instrumento, et concurrendo cum illo.

DXXII. Secundo arguitur * Ex conjunctione ad causam superiorem, sine aliqua motione addita instrumento de novo, causa inferior instrumentalis operatur effectum supra propriam virtutem; ergo non est opus alia virtute superaddita instrumento, neque per modum motionis* Antecedens multis exemplis constat; calor enim in animali, ex conjunctione ad animam, sine nova virtute superaddita producit carnem : phantasma ex conjunctione ad intellectum agentem producit speciem spiritualem, sine nova virtute superaddita; et similiter color ex conjunctione ad lucem, et motus coeli ex conjunctione ad intelligentiam moventem, producit viventia, ac denique intellectue et voluntas, (265)sine aliqua qualitate superaddita, ex sola subordinatione ad divinum auxilium producunt primos actus supematurales.

DECIII. Confirmatur, nam semen sine aliqua motione superaddita sibi, quae sit intentionalis virtus causae principalis, producit effectum instrumentaliterS ergo non est necewsaria intentionalis motio recepta in instrumento, sed sufficit subordinatio. ad agens principale.

DAXlV. Confirmatur, secundo, nam im-

perium Dei practicum applicatum creaturae sufficienter constituit illam in actu primo ad instrumentalem actionem s ergo sine aliqua immutatione naturali ex parte instrumenti,per subordinationem ad causam principalem, et applicationem imperii practici constituetur in actu primo. Antecedens probatur, nam practicum Dei imperium non solum est formaliter immanens, sed virtuAliter transiens ; ergo ipsum divinum imperium est de se accommodabile creaturis, et virtus divina per imeprium sic applicata sufficienter constituet causam instrumentalem in actu primo, cum non per propriam virtutem in actu primo constituatur.

DXXV. Respondetur distinguendo antecedens, ex conjunctione ad causam superiorem^ sine aliqua motione de novo constituitur causa instrumentalis in actu primo; si conjunctio ipsa sit connaturaiis, vel ad objectum extrinsecum connaturale, concedo; si conjunctio ipsa sit obedientialis, et ad objectum excedens terminos naturae, nego. Quando enim duae causae connaturaliter conjunguntur ipsa naturalis colligatio, sine alia motione superddita,.est sufficiens constituere in actu primo causam instrumentalem inferiorem. Quando autem colligatio non est naturalis inter unam causam et aliam; sed solum obedientialis non repugnantia, oportet, quod quando de novo causa ordinatur ad superiorem effectum, per aliquam sui immutationem ordinetur, et ita virtutem de novo suscipit a causa principiapli, sou activitatem ad agendum, quam non per modum formae, sed ner modum motus habere debet.

D3QCVT. Et hinc patet ad exempla adducta in probationem antecedentis, quamvis in 1114 de phantasmate probabiliUB sit quod ad quamlibet speciem producendam intellectus agens sua actione et illustratione movet phantasma, ut producat speciem, quae excedit latitudinem corporei phantasmatis, quia spiritualis est. Similiter motus coeli, cum procedat ab intelligentia, procedit ut virtuosus; et sic non solum eBt corporeus, sed etiam vitalis, non ex pura et extrinseca subordinatione, sed ex ipsa processione ab intelligentia. Quod vero adducitur de intellectu et voluntate, quando ante receptionem habituum operantur aftus superaaturales dicimus, quod tunc praemoventur, et praeaccipiunt auxilium divinum, quod aliquid reale os^c ot ab i^15Occ:.6lf^t virtutem, non per modum habitus, sed per modum dispositionis transeuntis, ut vitaliter operentur actus supernaturales; unde non ex sola extrinseca subordinatione, sed ex reali virtute, et immutatio ne superaddita operantur.

DXXVII. Ad primam confirmationem respondetur, quod semen est instrumentum naturale viventis, et virtus naturalis ejus ab eo decisa; unde ex conjunctione naturali ad vivens virtutem habet ut dicesum ab eo operetur sino nova motione, sodper virtutem quam ex ipso vivente habet, ut natudalis ejus virtus. At vero instrumentum obedientiale trahitur de novo ad operandum ex influxu causae principalis; unde oportet, quod de novo immutetur (266)aliqua activitate, et ordinatione ad effectum, non per modum formae, sicut causa principalis, sed per modum motionis.

DXXV1II. Ad secundam confirmationem respondetur, quod practicum Dei imperium constituit creaturam sufficienter in actu primo, immutando passive ipsam, concedo; sine mutatione ejus, et aliqua virtute creata recepta in ipsa, nego, quia eo ipso quod imperium illud movet creaturam ad agendum, oportet quod ei activitatem praeboat ut .?b ea exeat actio, quod non potest fieri nisi ex vi.illius passivi immutetur creatura, et suscipiat activitatem ad hoc ut actio egrediatur : quod iptime per illud imperium fieri potest, quia virtualiter est transiens.

DXXIX. Tertio arguitur . Humanitas Christi est conjuncta Verbo divino, et intrinsece terminata ejus personalitate ergo ex conjunctione hac virtutem habebit ad operandum supernaturaliter, si quidem causa inferior ex conjunctione cum causa superiori, quando conjunctio illa est permanens, virtutem participiat, ultra propriam naturam.

D33X. Confirmatur : Corpus Christi mortuum erat sanctificativum, ot productivum gratiae, ct tamen nullum habebat motum aut motionem 5 orgo sino aliqua motiono potest instrumontum operari, ct ita illud faciet ex sola subordinationc ad causam principalora : et similo orgumontum est do Christo Domino sacramontalitqr oxistonte in eucharis-

tia.

D3QQQ. Confirmatur, secundo : ITam si virtus productiva gratiae motui attribuitur, ergo caro Christi non est quae sanctificat, sed motus ejus humanitatis si quidem non caro sed motus influit in effectum, et habet virtutem susceptam principalis agentis; ergo solum talis motui influit; et praesertim secundum opinionem quae dicit actionem quae est motus, esse in passo tunc enim quando, verbi gratia, Christus Dominus linivit oculos caeci, non in Christi humanitate, sed in oculis caeci fuit ille motus, et consequenter illa virtus instrumentalis. Ac denique, quia ex artificiosis instrumentis non potest deduci consequens argumentum ad instrumenta superaaturalia, cum artifex movendo instrumenta nil efficiat supra naturam ipsorum instrumentorum, solum enim applicatuf instrumentum ad diversa loca ut expellat unum corpus, aut aliud inducat : ergo ex hujusmodi motione non trahitur sufficiens argumentum ad ponendum motionem in instrumentis supematuralibus, praesertim quia ille motus plerumque non est corporalis, sed volitio, aut intellectio animae Christi, quae proinde ipsius carnem sanctisesimam corporaliter, non afficiunt, ot ita per illa non moventur ad causandam in nobis gratiam.

DXXXII. Respondetur, quod humanitas Christi ex conjunctione ad Verbum, ot terminatione intrinseca illius, non acquirit aliquam virtutem, aut activitatem sup.or-naturalem, sed solum radicale principium oporativum, quod est suppositum. Unde sicut praeter suppositum requirit facultates in anima (intellectum videlicet et voluntatem) ut operetur tamquam agens principale, sic praeter suppositum roquirit motionem et activitatem instrumentalem, ut instrumontalitor operetur. Jbc terminatione autem praecise humanitas illa solum acquirit esse terminum, et personatam; et tractam ad esse divinum; non vero actuatam esse ad agendum. Unde Verbum non unitur humanitati ut agen6, sed ut terminus; unde ut sit agens supematuraliter, oportet quod ei addantur virtuted, seu formae agendi supematuraliter; (267) et ut dicatur instrumentum, oportet ei ad motionem, et participationem virtutis principalis agentis, cum instrumentum 0-peretur ei motione et participatione virtutis principalis agentis; pnincipale autem agens respectu humanitatis Christi non est Vgrbmm solum, sed tota Trinitas; ergo ex sola terminatione Verbi non intelligitur constitutum instrumentum, sed ex subordinatione ad totam Trinitatem, et consequenter ex motione de novo participata.

D3CXXIII. Quare licet talis terminatio sit radicale principium dignificans omnes actiones Christi Domini, no3-, tamen est formalis activitas omnium actionum, cum 80lum uniatur ut terminus, non ut activitas, seu ratio agendi; et ita ex conjunctione ad talem terminationem non acquirit humanitas majorem activitatem, sicut acquirit causa inferior ex unione ad superiorem, quia unitur ei non solum ut terminanti, sed ut agenti, et communicanti formalem activitatem (quod in praesenti non fit) oum formalia activitas non a sola PersOna Verbi, sed a tota Trinitate descendat.

DXXXIV. Ad primam confirmationem respondetur al‘iud esse motum seu actionem quae in instrumento praeexigitur, tamquar conditio antecedenter ad motionem causae principalis; aliud esse motum seu motionem, quae requiritur in instrumen-*to ut actus primus et ratio agendi, in quo videtur hallucinatus magister Vincentius. Motus enim, qui est actio proprie instrumenti, et ad quam ipsum se habet ut causa principalis, non est actus primus instrumenti, sed si requiritur, requiritur ut conditio; et secundum plures, de potentia absoluta non est necessarius aliquis talis motus, seu actus, sed res omnino quiescens a motu naturali, potest accipi a Deo ut instrumentum, solum ratione obedientialis motus, seu non repugnantiae.

DXXXV. Caeterum si vellemus dicere, quod iste actio omnino praeexigitur hd hoc, ut exeat actio productiva effectus principalis ab instrumento, quae non exhibit, nisi talo instrumentum agat, dicendum est, quod corpus exsangue Christi ^omini poterr.t agere, saltem aliqua actione large loquendo, vidolicet per contactum ad alias res, ut ad crucem, vel ad sepulcrum, et per mutuam reactionem et repasoionem quam habent corpora etiam inanimata; non enim necesse est quod sit motus localis sonsibilis, sed dufficit quilibet motus, verbi gratia,

infrigidatio, aut humefactio, afct descenbub, aut quilibet alius contactus, quo qualitate» unius corporis alteri communicantur; has quidem actiones possumus reperire in cadavereexsangui. Oaeterum motio illa, quae constituit instrumentum in actu primo, est motio spiritualis, et participatio virtutis increatae, quae communicatur ipsi corpori, ut moveatur motu virtuoso et sanctificato, sicut communicatur chordis ut moveantur harmonice.

DAAX.V1. Ad secundam confirmationem respondetur, virtutem illam, quae a causa principali communicatur instrumento, non communicari ipsi notui instrumenti, sed instrumento, ut motum producat. Constat enim, quod quando motus exit ab instrumento, subordinatur causae principali, et exit virtuosus, ut supra propriam naturam operetur, non autem quando jam exiit motus a causa instrumentali, tunc elevatur ipse actussecundus. Dicimus ergo, quod ipsum instrum entum suscpitin se virtutem creatam constituentem ipsum in actu primo per modum transeuntis, atque adeo antecedentem (263) ipsum motum, unde non motui, sed instrumento constituto virtuose attribuitur productio effectus principalis.

DXXXVII. Qpod autem adducitur de instrumentis artificiosis, dicimus quod applicatio artificis duo facit, et movere instrumentum, ac motu locali ordinare; et movere artificiose, ut videlicet artificiosum effectumproducat. Quantum ad motum praecise, solum artifex est applicans, securis vero ner suam aciem expellit corpora, aut movet localiter; quantum ad formam artificiosam non se habet artifex ut applicans, sed ut communicans instrumento virtutem ad effectum artis, qui de novo tunc producitur, et non per solam virtutem naturalem, sed per motionem artificiosam, ut in pulsatione chordarum patet, q quando simplici motu pulsantur, aut quando artificioso et harmonico.

DU3IUM NONUM ET ULTIMUM.

AI? ITA SIT DE FACTO, QUOD SACRAMENTA NOTAE LEGIS SINT CAUSAE PHTSICAS GRATIAE ; AN MORALES ?

Conclusio est affirmativa.

DXDSTIII. PRo cujus intelligentia advertendum est, quod hoc differt inter caupalHatem physicam et moralem, quod moralis non resnicit effectum ouoad esse suum, et eductionem extra causas, sed respicit voluntatem a cujus dispositione vel efficacia pendet effectus. Unde causa moralis solum habet movere voluntatem per propositionem objecti, non autem habet in ipsum effectum influere per operationem et efficaciam, seu actionem productivam ipsius esse. Unde causa moralis supponit physicam operartivam effectus; ipsa vero effectum non operatur, sed axpectat ab alio, ut dicit D. Thomas. Et loquimur, de morali causalitate, secundumqiod condistinguitur a physica, et seorsum ab ea reperltur. Quando enim agens physicum alicujus effectus est agens liberum, quia videlicet per intellectum et voluntatem operatur, tunc non repugant esse sim*l morale, quia libere agit, dum agit physice; sed non loquimur in praesenti de hac moralitate causae, sed de causalitate morali.

DXXXIX. Bene stat enim, quod causa moralitatem habeat, quia causa libera est, et tamen physice operetur, quia effectum in esse producit; si tamen causalitac moralis sit, nunquam attingit rem in esse, nec influit realiter in ipsam per productionem, sed solum extrinsece se habet, ut movens mornliter voluntatem ad hoc ut operetur, vel applicet aliquid ad effectum. Et hoc est quod quaermus in praesenti, an taliter sacramenta sint causa gratiae, quod non solum causalitatem moralem habeant, sed etiam physicam. Et quia similis ratio est de humanitate Christi et de sacramentis, ideo consequenter afferemus In probationem ea, quae de humanitate Chtisti dicuntur et quae de sacramentis.

DXL. Igitur quod attinet ad S. Thomam, clare tenet quod humanitas vCbisti et sacramenta physice influant gratiam. Et primo quidem id patet ex tertia parte, quaest. XIII, art. II ubi loquens de anima Christi, in quantum est instrumentum unitum Ygrbo, dicit n Qpod habet virtutem ad omnes immutationes miraculosa8 faciendas, quae conducunt ad finem incarnationis; non autem ad annihilationem vel creationem;"

si autem non loqueretur de instrumento physico, sed morali, vel de conditione ex¬ trinsecus requisita, clarum est (269)quod non posset negare virtutem moralem ad cre¬ ationem vol annihilationem. Nihil enim repugnat quod Christus impetrare posset annihilationem diaholi, vel creationem u- nius Angeli aut animae.

DXLI. Secundo, quia in quaestione LXXXIV.ejusdem tertiae partis distinguit aperte modum physicum, quo passio Christi operata est salutem nostram, a modo mora¬ li. In primo enim artltfulo determinat, quod per modum meriti operata sit salutem; in secundo, quod per modum satisfactionis; in tertio, quod per modum sacrificii; in quarto, quod per modum redemptionis; qui omnes quatuor modi sunt causalitatis mora¬ lis : ergo quando postea in articulo sex¬ to determinat, quod etiam per modum effi¬ cientiae operata sit salutem tamquam Ver¬ bi instrumentum, manifestum est loqui de efficientia physica. Nam si de efficien¬ tia morali loqueretur, eo ipso quod loque¬ batur de operatione per modum meriti et satisfactionis et redemptiGnis, loquebatur de efficientia morali : ergo si praeter omnes istos modos addit modum efficienti¬ ae inBtrumentalis, plane loquitur de ef¬ ficientia, quae non est morali3, si quidem de ipsa in quatuor aliis articulis 14cu- tus f\ierat.

DXLII. Et ideo S. Thoraas in articulo sexto ponens argumentum : ll Qpod non po¬ test idem operari per modum meriti et per- modum efficientiae, quia ille qui meretur expectat effectum ab alio : ergo si passio Christi operata est salutem per modum me¬ riti, no^ potest operari per modum effici¬ entiae, ' respondet : n Quod passio Chris¬ ti respectu diversorum habet meritum et efficientiam; respectu enim divinitatis habet efficientiam; respectu vero volunta¬ tis humanae, habet rationem meriti. Quae responsio nulla esset, si non loqueretur de efficientia physica, sed morali; tum, quia efficientia moralis expectat effec¬ tum ab alio,cum ipsa non det esse effectui S. Thomas autem loquimur de efficientia, que non expectat effectum ab alio, sed ip¬ sa facit effectum; tum, quia efficientia moralis respectu voluntatis humanao Chris¬ ti est, et non solum respectu divinitatis, cum divinitas physice efficiat, et non so¬ la causalitate morali.

DXLIII. Similiter in quaestione qua¬ dragesima nona, articulo sexto determi¬ nat : " Quod mors Christi in fieri ope¬ rabatur salutem, sicut passio; mors au¬ tem in facto esse non potuit operari sa¬ lutem per modum meriti, sed solum per modum efficientiae, qu&ndo jam erat a- nima a corpore separata, ac adeo non merebatur;" et idem docet de resurrec¬ tione Christi quaest. LVI, art. I ad tertium, super epistolam ad Romanos, cap. IY, auper illa verba : Resurrexit propter .justificationem nostram, ubi 0stendit S. Thomas, resurrectionem Chri¬ sti non operari per modum meriti, quia Christus resurgens jam non erat in sta¬ tu merendi, et ideo solum operari jber modum efficientiae; si au&em per effici¬ entiam intelligeret moralem efficienti¬ am, non distingueret illam contra meri¬ tum; meritum enim moralis efficientia est.

DXLIY. hoc potest dici, quod effi¬ cientia illa, licet non sit meritum, est tamen impetratio, quae non repugnat Christo, etiam post resurrectionem. Con¬ tra hoc enim est primo, quia tunc non ipsa resurrectio, neque ipsa ascensio in coelum haberet causalitatem in nos¬ tram salutem, sed actus voluntatis aut intellectus, quo Christus post resurrec¬ tionem et ascensionem oravit. D. Thomas autem de ipsa resurrectione et ascensi¬ one, et de ipsa morte in facto esse, prout est separatio (270) animae a cor¬ pore dicit quod per modum efficientiae operata sunt · ergo non loquitur de o- ratione aut impetratione, sed de causa- litate physica, qualis resurrectioni ip¬ si competere potest.

DXLV.. Secundo, quia D. Thomas dicit: w Quod mors, resurrectio et ascensio Christi operata sunt salutem nostram, ut instrumenta divinitatis, et ex virtute divinitatis sibi conjuncta;" eratio au¬ tem et impetratio Christi Domini non sunt ejus humanitatis, ut instrumentum divitatis, quasi divinitas sit princi¬ pales agens in orando et impetrando; sed voluntas et intellectus sunt ibi pri: cipAles causae, cum oratio et impetr&ti- 0 sint actus vitales, et in causalitate morali Christus noh se habet inBtrumen- taliter, sed principaliter : ergo loquen¬ do de instrumevitali -virtute, loquitur

S. Thomas secandum causalitatem physicam, non gioralem.

DXL7T. Tertio, quia ad causalitatem quam sacramenta et humanitas Christi ha¬ bent in gratiam S. Thomas ponit virtutem specialem per modum transeuntis, receptam in illis ex virtute divinitatis; virtus autem haec specialis est, realis et physi¬ ca; alias si non esset realis et physica, non diceret D. Thomas : " Quod est reduc¬ tivo in genere, sicut motus; quod non re- pugant esse in re corporea per modum tran¬ seuntis! n omnia onim ista ad entitatem moralem, quae in determinatione voluntatis consistit, necessaria non sunt. Si ergo illa virtus ost realis et physica, causa- litas ad quam 8.Thomas ponit talem virtu¬ tem, non est causalitas moralis; haeo e- nim sine tali virtute physica fieri potest; non enim consistit in reali influxu. Il¬ lam autem virtutem specialem manifeste po¬ nit sanctus doctor in sacramentis, quaest. LXII, art. IV, et in passione Christi, quaest. XLVTII, art. VI, et in morte ejus, quaest. XLIX, art. VI, et in resurrectione, quaest. LVI, art. III.

DXL7II. Stabilito ergo; quod sit haec sententia S. Thomas, probatio ejus sumitur et ex auctoritate sanctorum, et ex congru¬ entiis : longum autem esset recensere di¬ versa sanctorum patrum dicta circa hanc efficientiam, iiotentur verba S. Loonis papae sermone quinto d^ nativitato, ubi dicit ! n Virtus Altissimi, quae fecit ut Maria pareret Salvatorem, facit ut-rogeno- rct unda crodontem." Manifestum est autom quod virtus illa Altissimi non causalita- te morali, sod physica facit, ut waria pa¬ reret Salvatorom; eadem ergo facit baptis¬ mum regenerare.

DXLTIII. 1'otontur et verba Gregorii Ty- sseni in libro de baptismo^ ubi respondens dubitationi, qua aliquis interrogaro pos¬ set, qua ratione aqua regeneret, respondet! "Id fieri, sicut in nativitate hominis secundum carnem." St adhuc instans : " Di¬ ces, inquit, fortassis, oomen causa offoc- trix hominis ost; audi igitur contra a no¬ bis, quod aqua, quae {.bondicitur, purgat et illuminat hominem." Ubi manifesto ITysso¬ nus de physica efficientia loquitur; non enim aliter somen effectrix causa ost : or- go ot baptismus physica efficientia illu¬ minativus est.

DXLIX. Optittel fffcl G^igk Alcxandri- nus lib. II in Joannom, cap. XLII, in¬ quit * 8 Qpod sicut viribus ignis intona sius aqua calefacta urit, non aliter quam ignis; sic Spiritus sancti opera¬ tione, aqua qua baptizati corpus asper¬ gitur, refermatur ad divinam virtutem et potentiam." Unde et merito talem virtutem aquae miratur Augustinus trac¬ tatu LX3X in Joannem, ubi dicit ! " ^uae est tanta virtus aquae, ut corpus tan¬ gat, et cor abluat?" Si autem sacramen¬ ta solum tnaquam (271)*igua, aut mora¬ lia instrumenta se haberent, ut quid patres tam sollicite virtutem in eis quaerunt, et similitudine agentium phy¬ sicorum explicant ? Videantur multae aliae explicant? Videantur multae ali¬ ae auctoritates sanctorum apud Suarez disput. IX, sect. II, et Cabrera super istum articulum disp. III, S. X. St quidem S. Thomas totam rationem effici- entiao sacramentorum ex sanctorum auc¬ toritatibus deducit; qui dicunt dacra- menta novae legis non solum significa¬ re, sed et causare gratiam. Modus autem moralis operationis in rebus inanimatis non transcendit rationem signi, ut in¬ ductive facile constabit; et facit sa¬ tis Concilium Tridentinum sess. VI, cap. VII, ubi enumerans causas physicas et morales Justificationis nostrae, post causam finalem, efficientem et merito¬ riam ponit pro instrumentali baptismum; si autem baptismus esset moralis causa, vel ad meritoriam reducendus erat, vel ad rationem signi; proprie Rutem ins- trumontalis non est,.nisi quod physico instrumentalis «st.

DL. Ratio autem pro hac parte solum sunt con/ruentiao, quia tota causa a priori hujus pendot csx voluntate Dei. Praecipuae autem congruentiae sunt. Pri¬ no, ex modo causandi sacramentorum no¬ vae legis, qui elevatior et sublimior esse debet, supra modum causandi sacra¬ mentorum veterum, itemque efficacior; constat autem moralem causalitatem non defuisse sacramentis antiquis, cum ad praesentiam illorum Deus gratiam daret, praesertim in circumcisione. Et licet modo sacramenta eam conferant ex meri¬ tis Christi Jam exhibitis, tamen si hoc non extrahit sacramenta nostra a modo causandi causalitate morali, non exce¬ dunt in modo operandi nostra sacramenta illa antiqua.

DLI.: I^IiMSiR Ssuiaalitas moralis

8i qua in sacramentis intervenit, non excedit rationem signi; sed sacramenta novae legis non solum significant sed efficiunt quae significant : ergo ut habeant plus quam significare, oportet etiam quod habeant aliquid ultra causalitatem moralem, si quidem per illam non extrahuntur a ra¬tione signi. Minor constat operte ex Concilio Florentino et Tridentino sessione VII, can. VI, ubi definitur sacramenta novae legis non esse tantum signa externa justitiae acceptae, aut notas quasdam christianae professionis, sed continere et conferre gratiam;" ergo necesse est aliquam causalitatem ponere in sacramentis, quae non sit sola significatio.

DLII. Mjor autem probatur, quia sacramentis non potest competere causalitas moralis ratione alicujus actus moralis, quem ips?. exerceat et eliciant, sicut meritum, aut satisfactio, atu redemptio 6unt actus moralis causalitatis i ergo solum potest competere causalitas moralis secundum quod sunt aliquid relictum ab aotibus moralibus, ut contineant eorum valorem et efficaciam in eff&ctum. ITon nossunt au¬tem hoc continere, nisi significando et repraesentendo talem efficaciam et valo¬rem, sicut chorographum repraesentat de¬cretum legis, et denarius plumbeus est si¬gnum voluntatis regiae dandi tale aut ta¬le beneficium : ergo omnis causalitas mo¬ralis communicata sacramentis solum potest esse per modum signi significantis effica¬ciam actuum meritoriorum et moralium Chri¬sti. Et hujus ratio est, quia non est causalitas moralis in istis inanimatis, nisi in quantum movent voluntatem aliquam, ut ipsis positis conferat effectum; quae motio fieri ab eis non potest nisi ut a signo.

DLIII. Tertia congruentia est, quia (272)hic modus operandi physice instrumentaliter gratiam est possibilis, ut osten¬sum est : ergo valde decet humanitatem Christi et ejus sacramenta; praesertim cum non repugnet auctoritas aliqua, imo si in proprietate et rigore intelligenda sunt loca Scripturae, de virtute et causalitate physica loquuntur, sicut illud : Virtus de illo exibat, et sanabat omnes. Lucae VI : ot : 3ko sensi virtutem de mo exisse. Lucae VTII, quae ad moralem virtutem refer¬re improprium est. Et de came Christi com¬muniter Concilia et sancti dicunt esse vivificatricem; quod m^a^ cnyttiilitatt non convenit, cum haec non ad carnem, sed ad animam pertineat. Sic autem appellatur in Concilio Ephesino canone XI, et in epistola sunodali ad Nestorium. Eodem autem modo loquuntur Concilia et Scriptura do sacramentis,

DLIV. C&uod vero sacramenta sint etiam -causae morales nostrae sanctificationis, ex dictis colligi potest, quia s sunt signa practica continentia pactum Dei de danda gratia per appositionem illorum : ergo sicut causalitas physica non excludit significationem, sic nec causalitatem moralem. Item, quia ex pacto suo et promissione infallibili facta sacramentis, movetur Deus ad dan&am gratiam per illa . ergo sunt causae -morales, si quidem non possunt movere Deum nisi moraliter, videlicet tamquam pactum et promissio facta a Deo; et ita sicut Deus manet .obligatus ex promissione, moraliter loquendo, ita et sacramenta, quibus facta e3t haec promissip dicuntur causa moralis, ut Deus det grartiam per.illam,

S0LVU1TUH AEGUMBSTA.

DLV. Objicies primo locum D. Thomae in III, dist. XVI, qu^est. I, art. III, ubi inquit D. Thomas * n Quod ad actio¬nes miraculoBas nulla creatura, nec etiam anima Christi, habet potentiam, ni¬si per modum intercessionis aut oratio¬nis :* ergo solum agnoscit modum mora¬lem in instrumento; quem locum objicit Vazquez III part. disp. LVII, cap. V. Respondet Cajetanus D. Thomam retractas¬se sententiam in arfeiculo secundo quae¬stionis XIII, vel per ly modum orationis aut intercessionis comprehendere modum instrumentalem. Ridet Vazquez hanc so¬lutionem, quia 66t idem, ac si per rubru intelligeretur viride, Sed non adver¬tit verba D. Thomae ibi in Sadem distin¬ctione, ubi subjungit . * Et hoc fuit signum deitatis in Christo, quod impe¬rando signa' perficiebat, et non orando, sicut alii sancti :B ubi elate S. Tho¬mas alium modum admittit, quam per mo¬dum orationis, quae est instrumentum morale. Imperium autom Dei cum sit phy¬sice operans, per illud potest humani¬tas Christi physice instrumentaliter onerari. Et ^'ta subdit ibi solutione

ad quartum : " Quod miracula sanitatis faciebat Christus non virtute humanitatis, sed divinitatis.

DIVI. Objicitur secundo ratione . Sacramenta non :possunt alitex* OoncfUrrere ad nostram Justificationem, quam passio Christi Domini, ex qua habent virtutem : sed passio Christi non concurrit physice ad nostram Justificationem : ergo neque sacramenta. Minor probatur, quia -passio Christi Jam praeteriit, et non est actio physice, sicut nec mors ejus : ergo non potest physice operari, si quidem quod n non est, neque physicam habet operationem.

DLVII. Nec potest dici, quod concurrat physice humanitas Christi, quae passa est; nam humanitas modo in coelo existens nuilum motum, aut actionem imprimit sacramentis : (273) «rgo e* illa humanitate sacramenta non habent physicum influxum, et conBequenter illum absolute non habent, si quidem non magis possunt physice influmre quam humanitas Christi.

DLVIII. Confirmatur : Non minus habet mundare et dare gratiam baptismus ficte susceptus recedente obice, quam si ficte non suscipiatur ; sed salvatur vere et proprie causalitas gratiae in baptismo recedente fictione, alne physica causalitate : ergo et quando suscipitur sine obice, Minor probatur, nam quando recedit fictio Jam baptiBmus non est, nec aliquid illius remansit, quod causet physice virtute baptismi. Character enim de se non est instrumentum ad producendam gratiam, ut patet quando simul character et gratia dantur; tunc enim gratia non datur mediante charactere : ergo neque quando non datur simul gratia. Non est autem assignare allquid aliud, quod remaneat ex baptismo physice, ut physicum habeat influxum. Et simile argumentum potest fieri de gratia sacramentali, quae est proprius effectus sacramenti; talis autem sacramentalls gratia, cum addat auxilium divinum super habitualem gratiam, ut dicit S. Thomas sequenti articulo non datur statim cum effectu sacramenti, sod postea suo tanpore; et plorumque effectus sacramentalls est solum aliquid morale, ut in baptismo remissio totius poenao : ergo gratia sacra-' mentalis non efficitur physice a sacramentis.

DLIX. Easpondetur nogando minorem, ut negatur a D. Thoma quaost. XLVIII, art. VI, ot quaost. XLIX, art. VI, ot de resurroctiono Christi agens quaost. LVI, art. I ad tertium. Ad probationem dicitur, quod passio ot mors et rosurroctio Christi licet Jam transierint in actu, et in ratione motus aut Actionis manent tamen virtute in offectu suo, videlicet in humanitate, quae affecta fuit passione, morte et resurrectione. Et quia haec humanltas sic affecta, modo et in aeternum manet, ideo modo et in aeternum consummare potest sanctificatos virtute sua effectiva. Sic enim dicit S. Thomas quaestione illa LVI, art. I ad tertium : "Quod resurrectio Christi est causa efficiens et exemplaris nostrae resurrectionis, Efficiens quidem, in quantum humanitas Christi secundum quam resurrexit, est quodammodo instrumentum divinitatis ipsius, et operatur in virtute ejus; et ideo sicut alia quae Christus in sua hnmanitate fecit, vel passus est, ex virtute divina sunt nobis salutaria, ita et resurrectio ejus." Ex quibus verbis apparet, non esse mentem 8. Thomae, quod actio ipsa, quae Jam praeteriit, assumatur ut instrumentum divinitatis, sed humanitas, quae secundum actionem illam resuscitata manet, et passa est aut mortua; et ideo resurrectio dicitur concurrero pfcysice, quia humanitas resuscitata concurrit.

DLX. Ad id vero quod dicitur, quod humanitas modo in coelo eocistens nullum motum, aut'actionem Imprimit sacramentis, respondetur id non esse Inpossibile, quia bene potest divina virtute res distans operari in id, quod distat, quia ut. S. Thomas ibidem dicit, virtus illa praesentialiter attingit omnia loca et terapora. Et quidem cum Suarez concedat disp. IX, sect. II ad quintum, quod humanitas Christi immediate influit in effectum sacramenti, et causat gratiam in anima simul cum sacramento, non video cur non possit concedi, quod etiam imprimit in ipsum sacramentum; cum tam distans sit a Christo sacramentum, sicut anima, in qua ejus effectus causatur; et ita admittendo (2j4) quod sacramenta agunt, et constituuntur in actu primo per motionem, non video cur et a Christi humanitate non ijuprimatur.

DLXI. Ad 'Sbhfirmationera respondetur,

quod ut supra jam dictum est, quidam cen¬ sent sacramentum ficte susceptum receden¬ te fictione non operari physice, sed moraliter. Nec hoc officit sententiae de causalitate physica, quia intelligitur eam conrenire sacramento existenti, cum existentia sit una de conditionibus requisi¬ tis ad physicam operationem- Et ita cum sacramentum non relinquat aliquem effec¬ tum, ipso non existente, non oportet ad¬ mittere physicam operationem. Quod ex¬ plicatur amplius, quia sacramentum est so¬ lum causa instrumentalis respectu gratiae; unde ipsa non axistente, non oportet quod aliquem effectum reliquerit in subjecto, cum solum ordinet ad instrumentaliter ef¬ ficiendum principalem effectum gratiae; quem si non efficit, non est alius, quem efficiat, et relinquat in subjecto; et sic non oportet amplius assignare causam instrumentalem physicam talis effectus.

DLXII. Nihilominus tamen opposita sen¬ tentia est etiam satis probabilis, vide¬ licet relinqui a sacramento determinatio¬ nem in voluntate, quae se sacramento sub¬ jecit; et recedente fictione, ex vi talis determinationis sacramentalis,' (id est, a sacramento relictae et modificatae)resultat effectus gratiae in sacramentis quae characterem non imprimunt. Nam ubi cha¬ ractere imprimitur, recedente fictione per characterem ut effectum sacramentalem minus principalem, datur effectus princi palis, qui est gratia.

DUCIII. Nec refert, quod quando non ficte suscipitur, non datur mediante cha¬ ractere gratia; nam tunc sacramentum ip¬ sum influit formaliter, et sic non oportet ponere virtualem influentiam, seu mediante virtute a .se relicta; sicut nec tunc me¬ diante determinatione voluntatis, in sa¬ cramentis non imprimentibus characterem, causat gratiam, sed per seipsum. Quando tamen non adest sacramentum, sufficienter salvatur haec causalitas physioa mediante virtute aliqua a sacramento relicta; et hac probabiliter ponitur character in im¬ primentibus characterem; in non imprimen¬ tibus autem determinatio sacramentalis, qua voluntas se subjecit sacramento. Sic¬ ut enim non est inconveniens remanere vir¬ tualem determinationem physicam voluntatis qua amavit finem, ut ex ea se determinet ad media; sic nec est inconveniens remane¬ re eamdem determinationem voluntatis ad sacramentum susceptu^^ iigj-jl! subje¬ cit; et hanc determinationem a sacramen¬ to suscepto modificatam manere, ut rece¬ dente fictione gratiam operetur, cum ni¬ hil absurdi in hujusmodi virtute relicta appareat.

DLXIV. Ad id quod dicitur do gratia sacramentali respondetur, quod ut dice¬ mus articulo sequenti, gratia sacramenta¬ lis addit supra gratiam habitualem ali¬ quid intrinsecum, et perfectionem ali¬ quam specialem ipsi Inhaerentem, ad quam requirit speciale auxilium Dei; quod non obscure indicavit S. Thomas infra quaest. LXXII, art. VII ad tertium, ubi loquens de gratia, quam dat sacramentum confirma¬ tionis, ait : "Addere supra gratiam habi¬ tualem aliquid effectivum particularis effectus;" hoc autem intrinsecum esse de¬ bet ipsi gratiae. Et in hac sententia argumentum difficultatem hon habet'; per sacramentum -enim datur gratia simul cum hac perfectione intrinseca, licet (275) effectus ejus, et auxilium ad talem effec¬ tum alio tempore sequatur. In sententia tamen aliorum, qui dicunt gratiam sacra¬ mentalem non addere intrinsecam perfec¬ tionem supra gratiam habitualem, sed so¬ lum actuale auxilium ad particulares ef¬ fectus, dicendum est, per sacramentum non dari quidem istud actuale auxilium sed dari jus et ordinem ad illud suo tem¬ pore dandum; et ita datur gratia habitua¬ lis physice per sacramenta, cui habitua¬ li gratiae, ut per sacramentum coilatae, facta est promissio de dando auxilio ad speciales effectus pro suo tempore.

DLXV. Arguitur tertio : Non potest sacramentum esse physicum instrumentum ad creandum : ergo neque ad causandum gratiam. Antecedens est doctrina S. Thomae, generaliter negantis instrumentum creationis I p. quaest. XLY, art. V. Consequentia vero probatur : Primo qui¬ dem, quia gratia non potest fieri nisi per creationem, cum non contineatur in potentia alicujus creaturae, e qua educi possit.

DLXVI. Secundo, quia gratia est for¬ malis participatio divinae naturae, ita quod Deus respectu gratiae est agens uni¬ vocum, sicut ignis ut calidus respectu caloris recepti in aqua : ergo non potest educi e subjecto, quod solum aequivoce et virtualiter habet participare Deum; in tali enim potentia contineri non po-

te8t formalis Dei participatio. Nec euf-ficit quod in illa producatur, et fiat dependenter ab illa, si quidem non educitur de potentia alicujus forma aliqua ratione dependentiae ab illa, aut existentiae in illa, sed ratione continentiae in illa, e qua continentia extrahitur.

DLXVTI • Tertio probatur illa consequen— tia, quia ideo negat S. Thomas dari instrumentum ad creationem, quia neceise est ouod instrumentum aliquid dispositive operetur ad effectum principalis agentis; ni hil autem dispositive se habet ad effectum creationis, cum sit productio totius entis ex nihilo,' et sic non datur instrumentum creationis; sed etiam nihil dispositive operatur sacramentum ad gratiam, cum gratia sit formalis et univoca participatio Dei, respectu cujus nihil est dispositio, si non sit illius ordinis; orgo non est instrumentum physicum rospectu illius.

DIXVTII. Oonfrimatur : Sacramenta non aliter operentur physice gratiam quam mors Christi, aut ejus corpus jacens in sopulcro; sod haec non concurrebant physico concursu; orgo neque sacramenta. Minor probaturj: quia mors est nihil, et sic instrumontaliter operari, non potost.Oprpus otiam mortuum nullam actionom habebat,nec dispositivam operationem, quae semper praeexigitur in instrumentis : ergo non poterat esse instrumentum physicum.

DLXIX, Confirmatur secundo : Deus non conservat gratiam mediante sacramento, si quidem eo transacto a solo Deo coiiservatur; ergo nec mediante illo jam producitur, si quidem actio conservativa et productiva eadem est; ergo si conservativa est sollus D0i, et non per instrumentum; etiam et productiva, quae idem est cum illa, non erit ab instrumento, sed a sole Deo; actiones enim distinguuntur per principia a quibus exeunt.

DLXX. Respondetur ad principale argumentum, negando consequentiam. Ad primam probationom respondetur, gratiam non creari, cum producatur ut inhaerens, ot non ut per se primo esse habens. Constat enim ex Concilio Tridontino eese. VI, can. XI Spiritum sanotum diffundi in nobis per gratiam et charitatom, qur.o inhaereat in anima; (27&)quod autem ut inhaerens producitur, non croatur proprio loquendo do croationc, si quidem sit^depG-idelfcer a subjactof et cum immutatione subjecti. Sicut autem non repugnat quod inhaereat in creatura, ita nec quod contineatur in potentia ejus, non «eeundum naturalem ordinem et habitudinem, eed secundum obedientialem. Hon enim contineri in potentia alicujus est aliud, quam dependere a potentia ejus, et esee actum dependentem a tali potentia. Continetur.-nim aliquid in potentia, tamquam causatum in causa; et eicut non est esse causatum aliquid a causa materiali, et a potentia, nisi in quantum pondet ab ea; sic nec continotue in ea, nisi in quantum pendere potest ab ea. 8icut ergo pendet gratia ab anima secundum ordinem ot habitudinem obodlontialem, sic et continetur in ea obedicntialiter; sicut formae artificosae continentur in matoria naturali, ad quas tamen inclinatio naturalia non est, quia continentur in oa obodiontialitcr, ot secundum dependontialiter, ot socundunr dopendontiam potentialem medianto ordino ad agens, a quo rpduci poesunt in actum.

DLXXI.- Ad secundam replicam respondetur (et potest esse secunda solutio praecedentis) quod gratia est formalis participatio divini esse immediata, in esse tamen diminuto et in modo essendi diminuto (scilicet in esse accidentali.) Unde secundum quod est formalis et univoca Dei participatio, non respicit subjectum, sed Deum, cujus est participatio; et sic non educitur a subjecto, sed originatur et derivatur a Deo; secundum vero quod habet modum essendi diminutum st accidentalem, sio respicit subjectam. in quo inhaereat, et consequenter e quo educcatur. Sicut formalis repraesentatio objecti, secundum quod formalis similitudo, non respicit subjectum, sod objectum; eocundum tamon quod illa similitudo ost quaedam quelitas, sic respicit subjoctum, quod ost intollectus. Undo gratia rcspoctu animao dicit duplicom anaiogiam, aitoram coeundum quod ost formarlis participatio Dei; sic enim fundat &d animam analogiam ordinis divini ot cupomaturalis ad ordinom naturalem ot croabum : aitoram accidentis ad cubstantiam, quia illa formalis participatio divinae naturae, quao est ordinis supornaturalis, ontitative oot qualitas ct accidons, sicquc analogatur cum anima analogia accidontis; undo ot ad praodicomontum accldditifl °bpoctat, scilicot

ad qualitatem.

DLXX1I. Igitur secundum primam analogiam gratia nec dicit inhaerentiam, nec educibilitatem, quia non respicit subjectum in quo est, sed objectum a quo est, seu principium cujus est repraesentatio et semen : sicut verbum secundum quod est formalis similitudo, non respicit intellectum in quo subjectatur, sed objectum quo formaliter repraosentat. Eadem tamen gratia, seu formalis participatio Dei, entitative considerata, habet se ut accidens, et dicit analogiem ad animam praedicameni qualitatis; sieque pendet ab anima, et inhaeret in ea, ot educitur ex ea; non tamen secundum inclinationem naturalem, sed obodiontialom. Et idoo haec proportio unalogica ot obcdiontalis sufficit ut rocipiatur ct inhaoroat in oa talis gratia; non autem requiritur proportio univoca ot naturalis : sicut quodlibot aliud aecidons ot qualitas, licot cnalogotur cum substantia, inhaoret illi; i#o non inhaoreret nisi analogarotur.

DIXXIII. Ad tertiam replicem respondetur, quod aliqui (ut magister tfugno) Intelligunt D. Thomam, quod quando dicit • B Quod instrumentum debet operari dispositive (277) ad effectum principalis agentis, n intelligitur dispositive obedientialiter, non autem dispositive naturaliter, seu realiter. Et ite. non requiritur quod aliquam dispositionem operetur proprie loquendo, sed solum quod obedientialiter se habeat ad hoc, quod moveatur a Deo. Et haec obe&ientalis susceptio motionis divinae, quae in qualibet eatitate reperitur, est sufficiens ut instrumentum agat ad effectum principalem, quia sicut quando agens 68t efficacius et activius, tanto potest debiliori et minus apto instrumento effoctum operari : ita quando summe activum est, solum requirit In instrumento aptitudinem ontitativam, id ost, quod Bit ens, ut possit instrumentaliter agere.

DL2GEC7. Caeterum in hoc mihi videtur peti principium, nam D. Thomas intendit probare, quod nulla creatura potest elevari ad hoc ut sit instrumentum creationis; ac axLeo quod non potost obedientialiter se haboro respectu hujus effectus. Idem onim ost elevari ut instrumentum, et obodiontialitor dispositive so haboro, ot rociporo motionem divinajn. Si ergo D. Thomas probat quodiefion ppte st,^ lalfife^ctiam obodientialiter, esse instrumentum creationis, quia oportet quod dispositive obedientialiter se habeat ad talem effectum, id est, suscipiat motionem ipsam a Deo, quae susceptio est obedientaiio dispositio et operatio, probaret idem per idem, De hoc enim est difficultas, quare non potest creatura obedientialiter se habere ad creandum, et suscipere illam motionem infinitam, si quidem nofc oet inconveniens, quod infinita motio sit instrumentaliter in creatura, ut patet in conversione transsubstantiali, et produc*' tione gratiae,

DL30CV. Respondet ITugno.quod eo ipso quod reciperetur motio divjna ad crerndum, Jam motio esset creata, atquo adeo non esset actio respiciens ens creabile in quantum creabile, si qudem jam supponeret aliquod sus creatum, scilicet ipeam motionem et ipsam creationem, quae est instrumentum, et sic non terroinaretur ad ens in quentum ens, si quidem cupponeret aliquid ens creatum.

DLXXVT. Caeterum haec solutio non satisfacit, quia quando dicitur, quod creatio terminatur ad ens in quantum ons, intelligitur ad omnem gradum entis pertinentem ad terminum qui creatur, non autem extra talem terminum; hoc enim importinens ost. ITan si Deus modo creat Angelum, vsl quando creat animam unius pueri, sufficit quod illa actio attingat omne eno pertinens ad Angelum qui creatur, ot ad animam quae creatur; non autom quod habeat pro termino ad quem omne ons, oivo portinens ad Antclum qui croatur, sivo non pertinens; alias ut Dous modo crearet Ahgolum, doberet croarc et attingere omenm croaturam. 8i orgo non requiritur quod attingat omnom croaturam et omne ens, sod solum illud quod est de ratione tormini producti por croationem : ergo quod praesupponatur aliqua creatura, quae suscipiat motionem ad creandum, non facit quod praesupponatur aliquid de tormino ad quem; ot ita cur illa talis croafcura non poterit sutciporo illam motionem, sicut modo quando Deus creat unam animam, cur non poterit asoumerc Angelum, qui jam creatus ost, ot per illum croationem attingere, ut iit instrumentum creationis animae ?

DLXX7II. Quare cliccndum ost, quod quan<io S. Thomas docet, l^trumcntuiii dioposl-

tive debere operari per aliquid sibi pro¬prium ad effectum principalis agentis, non debet necessario intelligi de dispo¬sitione producta, (27S)sed sufficit quod intelligatur de dispositione producente, seu modo producendi creaturae. Operari enim dispositive potest intelligi, vel quia producit et operatur aliquid, quod sit dispositio ad effectum principalem, sicut qualitas est dispositio ad formam substantialem; vel potest intelligi, quod dispositive operatur ad effectum princi¬palis agentis, quia praebet dispositio¬nem 8bu modum operandi proprium, cui 4e-bet se accommodare modus operandi princi¬palis agentis.

DLXXVIII. Unde oportet notare, quod D. !Ehoma8 quaestione XLY, articulo V, non dixit instrumantalem causam debere opera¬ri effectum aliquem, qui sit dispositio ad effectum principalis agentis, licet in exemplis quae adducit, quia sunt ad sen¬sum manifesta, id inveniatur, ut manudu-cat ad instrumenta divina, sed dixit quod instrumentum per aliquid sibi proprium dispositive operatur ad effectum princi¬palis agentis. Illud autem verbum dispo¬sitive operatur, recte intelligitur de dispositione operante, non opera .ta. Be-pugant autem dispositionem aliquam ope¬rantem dari ciraa creationem, eo quod dis¬positio operans, est mutatio, quia habet actionem inhaerentem, et consequenter ip8e terminus non est ag nihilo. Et in hoc sensu verificatur respectu omnium ins¬trumentorum, etiam in ordine ad potenti¬am Dei absolutam, quia agens principales, qurndo mediante instrumento oporatur, o-portet quod actio illa, et si virtutem et activitatem habeat a principali agente, modum tamen habeat ab instrumento, quia necesse est quod afctio illa ab instrumen¬to exeat, et ita exeat secundum modum ins¬trumenti, et propriam ipsius dispositio¬nem in agendo; et hoc est operari disposi¬tive secundum aliquid sibi proprium, id est, 8eeundum proprium modum agendi, a quo veluti a dispositione modificatur ac¬tivitas et actio causae principalis, sou ut a dispositiva r§tione operandi.

DLXXIX. Bjc quo fit quod cum modus pro¬prius operandi cujuscumque creaturae sit ex aliquo praesuppositio, quia impossibi¬le est actionem creaturae esse nisi immu-tativam; cum enim actio creaturae sit ac-cidens eport^e(^.n eli^^ quod per illam immutetur. Sicut ergo repugnat actionem creaturae non esse accidens, et non esse mutationem, ita repugnat quod exeat a creatura actio creativa, quae non sit accidens, neque mutatio, cum sit ex nullo praesupposito, et in nullo re¬cepta. Ut autem creatura sit instrumen¬tum creationis, oportet actionem exire ab ipsa, et consequenter secundum modum proprium operandi creaturae sc habere, id est, et quod sit accidens, et quod sit mutatio. Jepugnat orgo quod sit ins¬trumentum craandi ; quae omnia non cur¬runt in productione gratia#, cum et ip¬sa sit accidens, et per mutationem sub¬jecti fiat. Quare quando substantia (quae solum potest esse creationis ter¬minus) per actionem creativam produci¬tur, cum alio illa non supponat subjgc tum in quo recipiatur, oportet quod nOn sit accidens, sed substantia; et a quocumque agente repugnajrerit procedere actionem, quae sit substantia, repugna-bit etiam procedere actionem quae ait creatio.

DLXXX. Ad primam confirmationem res¬pondetur, quod mors Christi, secundum quod est nihil, non assumitur ut ins¬trumentum divinitatis; sed ut in corpo¬re illo unito divinitati dicit mutatio¬nem illam physicam, in qua fundatur pri¬vatio mortis. Mors enim cum privatio sit, in aliquo fundatur. Unde diait S. Thomas III parte, quaestione XLIX, art. VI, quod mors in facto esse, secun¬dum (279) quod dicit separationem animae a corpore, operabitur per modum effici¬entiae ; in quantum scilicet nec per mor¬tem divinitas fuit separata a Christi carne; et ideo quidquid contigit circa carnem Christi, etiam anima separata fuit nobis salufiferum. Quare non fcpaa privatio motis, sed caro Christi mortua fuit instrumentum divinitatis.

DLXXXI. Quod autem additur, corpus mortuum non habuisse aliquam actionem, jam supra diximus potuisse habere ali¬quam, scilicet contactum aliquem, vel infrigidationem, aut humectatipnem, aut motus; ac denique tale fuit illud corpus, quod eae illo prodire poterat aliqua ac¬tio imrautativa, quae sufficit ut divina virtute moveretur ad opus supernaturale; et ita movebatur motu spirituali inten-ti objecti, seu usu passivo Dei agentis principalis. Et habes solutionem et

pro hia qui requirunt instrumentum non omnino quiescens, sed movens, et pro his, qui dicunt sufficere entitatem motam a Deo, licet in se sit quiescens; qUod latius prima parte de creatione habetur.

DLXXXlI. Ad secundam confirmationem res-.pondetur, non esse necessarias easdem causas t>ro productione rerum, et pro conservatione; oraesertim quando causae sunt instrumentales. Nam animal producitur mediante semine, non tamen conservatur ab illo; et species in memoria existentes fiunt per sensus externos, 'et ab objectis externis, non tamen conservantur ab illis; et Deus se solo conservat accidentia, quae per causas naturales dependentor a subjecto oroducta fuerunt. Sic ergo licet mediante instrumento exierit actio productiva gratiae, tamen cessante influxu instrui mentali, quia transit instrumentum, manet divina virtus et actio, quae in instrumento fuit, conservans sine instrumentis quod produxit.

DL2C0QII. Arguitur quarto * Causa moralis excellentior est quam physica ' ergo multo excellentius tribuitur Christo et sacramentis, quam physica. Antecedens probatur, nam excellentius operatur res, aut praetor imperans, quam executor talis imperii : ergo excellentius operatur causa moralis, quam physica.

DIXCXT7.. Confirmatur : Ubi non est con-.tactus physicus, sed distantia, agentia copporea ot physica non operantur physical ergo humanitas Christi in coelo existens, et sacramenta non attingentia animam vel hominem (ut quando inter distantes fit matrimonium aut poenitentia) non poterunt instrumentaliter concurrere.

DLXXXY. Confirmatur secundo, quia respectu gratiae antiquorum patrum passio Ohristi non habuit influxum physicum, si quidem nondum erat exhibita, et solum operabatur ut pretium separatum redemptionis humanae; qur.o causalitas solum moralis erat s ergo etiam respectu nostrae gratiae non se habet humanitas et passio Christi ut roaliter influens.' Patet consequentia, nam inconveniens est, quod unum corput in quaedam mem 'ralnfluat physice, in alia solum moraliter | ergo si constat, quod in aliqua solum moraliter influat, non ast cor ponamus hunc physicujm influtum in grat tam .

DLXXXVI. Respondetur distinguendo antecedens. Ogusa moralis excellentior est quam physica; in actionibus quae utilitatem et inferioritatem important, concedo; in his quae dignitatem dicunt, nego antecedens, nam etiam in politicis digniores actiones non solum moraliter, sed et physice fiunt ab his, qui digni** ores sunt. Caurare autem gratiam est maximae dignitatis, et ideo singularem excellentiam dicit causatio physica illius, praesertim in (280) rebus lna-** nimatis, in quibus causatio moralis semper.inferior est ad causationem physicam.-

DLXXXVII. Secundo dicitur, quod pauea moralis et simul physica excellentior est, quam physica tantum; humanitas autem Christi est moralis, et physica causa gratiae, et similiter sacramenta; et in causis instrumentalibus excellentior semper est physica, quam moralis cum sit excellentior modus causandi.instrumentaliter.

DDQQCVIII. Tertio dicitur, quod oau-8a physiaa quando operatur per virtutem superiorem aliquem effectum, et ad quem requiritur virtus elevatissima, multo excellentior est quam moralis, quae sine tali virtute operatur; quando autem ad aliquid agendum, vel operandum sufficit virtus inferior et vilis, excellentior ost causa moralis, quam physica, ut exemplis facilo quisque videro potost.

DLXXXIX. Ad primam confirmationem respondetur, quod contactus non roquiritur ut tatio jxgendi, sod ut conditio oxtrinsccr. ot applicativa, quae proindo suppleri a Deo potost.

DXC. Socundo roppondetur, quod in instrumentis sufficit contactus virtualie, non voro nocessarius ost quantitativus. Undo S. Thomas 2-2, quaost. OLXXVill, 'ort. I ad primum concodit quod Deus potest uti interiori actu ad causandum miraculum instrumentaliter. Dt de igni; inferni concoditur communitor a theologis, quod torqueat daamones in isto aere existentos. Quia ergo Dous instrumonto confert virtutom superioris ordinis, potost illa virtute tangoro rem distantem a se corporaliter; non tomen distantem ab illa virtute,

quia illa non agit corporali modo, nec per diffusionem sui per spatium, sed se¬cundum ordinationem Dei, respectu cujus nihil est distans. Qoare bene potest.esse quod contactus corporalis instrumenti sit circa unum, subjectum, et virtualis seu spirituali8 circa aliud; ut in exemplis adductis patet.

DXCI. Ad secundam confirmationem res¬pondetur, quod gratia antiquorum patrum, quoad sui inceptionem et productionem non poterat pendere physice a Christi humani* tate, quae non existebat physice; quando vero physice talis humanitas exiitit, om¬nis gratia hominum ab illa, ut a fonte ' De cuius pfeenltudlne omnes acclniunt. de¬rivata est. Unde et gratia antiquorum pa¬trum tunc physice incipit dependere a Chri¬sti humanitate, et quoad sui conservatio¬nem : nostra vero etiam quoad productio- . nem ; et sic nubla est deformitas in capi¬te, quia in omnes physice influit. Nec est inconveniens, quod id quod antea non conservabatur medio physico Instrumento, modo conservetur illo medio; sicut idem quod ego manu nuda teneo, aut moveo, pos¬sum tenere manu vestita per chirothecam.

DXCII. Quinto arguitur : Non potest eardem capsa esse simul physica et moralis. Antecedens probatur. Primo quidem, quia ' effectus non potest pendere a duplici cau¬sa totali; causa autem moralis totalis est, et simllitq causa physica, ergo. Secundo probatur, quia vel est causa moralis et physica instrumentaliter, vel est moralis principalite , et physica instrumentaliter. Moralis principalis esse non potest, cum non agat per liberum arbitrium, nec impe¬rando, nec sicut anima Christi, quae eat principalis moralis; Nec etiam instrumen¬taliter, nam intelligi nor. potest quomodo concurrat aliqua causa moraliter instru¬mentaliter; etenim si in quantum moraliter movent sunt instrumenta, supponunt princi-paleagens (281)a quo moveantur l,nfltrumen-talicr; sacramenta autem solum respiciunt Deum ut agens principale ; Deus autem non est agens morale : respectu enim gratiae est solum principium et officiens; respec¬tu autem sui non est causa moralis movens, aut inducens so ut causet gratiam i ergo sacramenta ut subordinutur Doo, non pos¬sunt esso moralia Instrumenta.

DXCIII. Confirmatur primo, nam sacra¬menta non suAt causnu^o mqdb^ quo sunt signa gratiae ; sic enim non excederent vetera sacramenta; sed causalitas mora¬lis non excedit rationem signi in sacrar-mentls : ergo non habent sacramenta es¬se causae morales, sicut non habent es¬se causae secundum quod sunt signa.

DXCIV. Confirmatur secundo, quia se¬queretur quod et sacramenta veteris le¬gis non differrent a nostris in ratione causae moralis, et quod nostra possint dici causae sine quibus non gratiae, quae datur per illa : consequens est falsum : ergo. Sequela quoad primam par¬tem probatur, quia sacramenta antiqua erant signa practica et promissori* gra¬tiae, et quasi sub fidejussione redesip-tionis et pretii a Christo exhibendi, gratiam dabant I ergo morali causalito¬te. Hi enim modi dandi aliquid cauea-litate morales sunt.

DXCV. Qioad secundam partem probatur, quia in causa sine qua non, vere salva¬tur causalitas moralis, ut in eo qui applicat ignem ad comburendam domum; ergo ei sacramenta sunt signa moralia gratiae, sunt causae sine quibus non il¬lius.

DXCV! • Respondetur negando antece dens. Ad primam probationem dicitur, quod idem effectus bene potest pondere a duplici causa totali diversi generis, aut ordinis, sicut idem effectus quem imperat dominus exequitur servus; prae¬sulum quod meritorie causat homo, dat physice ^euB. Unde unaquaeque causa eet totalis, non absolute, s ed in suo genere; et hoc modo non repugnat eun¬dam effectum a pluribus causis pende¬re. Vide S. Thomam III p, quaest.XLVIII, ast.VX ad tertium respondentem huic ar¬gumento .

DXCVTI. Ad secundam probationem dici¬tur, quod sacramentum concurrit morali-ter instrumentaliter, non principaliter. Zsse autem morale instrumentum suffici¬enter intelliglftur per hoc quod aliquid concurrat tamquam signum praeticum con¬tinens promissionem aut pactum de dando aliquo. Sic enim tale signum moraliter concurrit, quatenus defert significati¬ve decretum aut imperium, seu pactum a-licujue; et ideo dicitur esee instrumena tum voluntatis, seu agentis liberi ac moralis. Cncmsient-a ergo sunt instru-

menta moralia, et respectu Christi Domini illorum institutoris, et causae moralis effectus eorum secundum humanitatem; et respectu Dei, cujus non solum sunt instru¬ menta physica influxus in gratiae, sed e- tiam signa practica, et pactum ejus conti¬ nentiae. Unde movent ipsum moraliter ex pacto et promissione ejus, ut illis adbi¬ titis det gratia^.

DXCVIII. Unde sacramenta non solum res¬ piciunt Deum ut agens principale physicum, sed etiam ut agens morale, intuens videli¬ cet ac pasciscens, et quasi contractum fa¬ ciens cum hominibus per signa sacramenta¬ lia de danda gratia. Et similiter ipsa sar- cramenta instrumenta sunt moralia Dei, qua¬ tenus movent Deum ut physice det gratiam, dum instituetur in eis pactum et promis¬ sionem suam infallibilem. Sic ergo quate¬ nus subduntur Deo instituenti et pascis- centi, et quatenus movent (282) Deum mo- . raliter, dicuntur instrumenta moralia.

DXCIX, Ad primam confirmationem respon¬ detur, quod sacramenta nostra, et sunt causae morales in quantum signa, et alie modo quam signa; et in unoquoque differunt a sacramentis veteribus in hoc, quia phy¬ sice causant, quod non faciebant illa; ir¬ ratione vero signi, quia sunt signa rei flaa factae, et demonstrativa et rememorati- va, cum tamen sacramenta vetera potius es¬ sent prognostica, et nullo modo rememora¬ tiva. Unde et D. Thomas in praewenti arti¬ culo non negat causalitatem moralem signi¬ ficationis; sed dicit eam non excedere ra¬ tionem signi ut denarius plumbeus, etc.

DC. Ad secundam confirmationem pro pri¬ ma. parte sequelae, negatur quod sacramenta legis veteris non differrent a nostris, non solum ratione causalitatis physicae, sed etiam ratione causalitatis moralis. In nostris enim sacramentis est de facto ap¬ plicata virtus, et valor meritorum Christi, et continent pretium jam exhibitum, et mo- railom illius aestimatjonem habent ex appli¬ catione facta talis valoris; ac proinde suAt morales causae respectu Christi ut hA- mlnis, et passionis ejus. At vero sacra¬ menta antiqua solum erant signa practica Dei proteatativa fidei Christi, et promis¬ sionis patribus factae; non tamen habebant applicatum valorem meritorum Christi, nec aestimationem pretii. Unde concursus mo¬ ralis illorum sacramentorum erat veluti per aocide^S| et taj^quTc^coi^^o sine qua non, quia scilicet decreverat Deus, ut qui rite illa susciperet, consequeretur gratiam in fide, quam per illam protea- tabat; non tamen ipsa sacramenta mora¬ lem virtutem sibi conjunctam contine¬ bant, et valorem quem offerrent Deo ad dandam gratiam, quae est causalitas mo¬ ralis per se. Unde erant causae morales tamquam signa deferentia promissionem Del in eorug protestatione, non tamquam offerentis pretium et merita, ob quae daretur gratia; et idoo causalitan mora¬ lis illarum erat veluti remota, et tam- quaja conditionis sine qua non, adhuc in genere morali; causalitas autem moralis nostrorum sacramentorum est per se, et virtuosa, ac valorem continens moralem, videlicet meritorum Christi, xlon tamen dicendum est, quod habebant illa sacra¬ menta sub fidejussione promissionem me¬ ritorum Christi, quia Christus Dominus, cum nondum venisset, nondum promissio¬ nem suorum (etiam sub fidejussione) eis alligaverat.

DCI• Ad secundam partem sequelae di¬ citur, quod causa, quae eet physica in uno genere, potest eeee sine qua non i£ alio, et sic sacramenta secundum quod eigna, habent se ut conditio'sine qua non respectu sui ut causae physicae.

DCII. Sexto objici possunt dicta pa¬ trum, praesertim auctoris sermonis de baptismo Christi apud fyprianum, ubi ait » n Bemissio peccatorum, sive per baptismum, sive per alia sacramenta do¬ netur, propria Spiritus sancti est, et ipsi soli hujus efficientiae privilegi¬ um manet.* Hieronymus etiam in quar¬ to capite Isaiaet * 3&c hoc, inquit,,dis¬ cimus quod homo solum aquam tribuat, De- ue autem Spiritum sanctum.* Et simili¬ ter Augustinus in XV de Trinitate capi¬ te XVI, de discipulis Christi ait i * Orabant ut veniret Spiritus sanctus in eo8, quibus m^nue imponebant; non ipsi eum dabant.*

DCIII. Respondetur patres* in qulbue haec et similes locutionee inveniuntur, solum velle docere, quod Deus eit prin¬ cipalis auctor (233) gratiae, et quod homines vel elementa ex se non habent vim dandi illam; non tamen negant, quod ex communicatione virtutis Dei, et su- bordinatione ad eam, etiam homines et sacramenta nOnroossiut inetrumentaliter

causare gratiam, non propria virtute, eed Dei.

DCIV. Caetera argumenta, quae possunt hic fieri de virtute illa et motione,quid dit; et quomodo subjectetur in re corporea; quomodo sine contactu agat sacramentum; quomodo res corporales ad rem spiritualem possint elevari, et similia quae in ITugno et Oabrera ponuntur, a notie supra dubio septimo et octavo posita et soluta sunt,

APTICULUS II.

I. iTotandi sunt in titulo articuli il¬li duo termini, gratia sacramentalis, et ly gratia virtutum et donorum. Per grati¬am eacramentalem lntelligit S. Thomas gra¬tuitum "beneficium, quod specialiter per sacramenta confertur secundum specialem eorum institutionem, et ad speciales eo¬rum effectus. Constat enim sacramenta dis¬tincta pro distinctis effectibus institu¬ta esse (saltem formaliter loquendo) ali¬as si pro eodem comnino instituerentur, frustra essent diversa sacramenta in rati¬one sacramenti, sicut baptismus confert gradiam ut regeneratlvafi, confirmatio ut firmativam et roborativam, eucharistia ut cibantem, etc. Hoc ergo quod est gra¬tia sub formalitate- regeneratirae ciban¬tis, etc. est gratia saorauentalis. Per gratiam autem donorum et virtutum intelli-git 8. Thomas gratiam gratum facientem, quae est similitudo divini esse, ex qua fluunt virtutes supernaturales, et dona Spiritus sancti. Unde 8, Thomas in corpo¬re hanc explicans comoarationem, ait | " Quod gratia perficit essentiam animae, in quantum participat similitudinem divi¬ni esse. Ut sicut ab essentia animae flu¬unt potentiae, sic a gratia virtutes et do¬na." Loquitur ergo de gratia habituali sanctificante, et super hanc dicit addere gratiam eacramentalem. Igitur sensus qua¬estionis est, an gratia ut ad sacromenta¬les effectus specialiter ordinata, addat aliquid super gratiam ipsum sanctificantem, et virtutes ac dona ab ea dimanantia, ut explicat hic Oajetanus, et omnes Thomistae, et colligitur ex textu,

II. Oonclusio est affirmativa; quam ut ostendat S, Thomas, assumit distinotionem, quae est inter gratiam, et virtutes ac do¬na ab illa dimanantes, ut ex ea probet, quod etiam gratia sacramentalis ab utris¬que distingui, eisque aliquid addere debe¬ret. Qratia ergo habitualis secundum se. perficit essentiam animae, et in ea ponit participationem esse divini; virtutes au-tem ac dona sunt perfectiones fluentes ab ipsa gratia, ut per eas perficiantur po-tentlae animae sudera^hml?.tei|^6icut par gratiam essentia animae perficitur. Et ideo sicut ab essentia rei fluunt poten¬tiae in ordine ad actus, ita a gratia fluunt virtutes ac dona in ordine ad ac¬tas supsmaturales potentiarum. Subsumit autem 8. Thomas : n Sacramenta ordinan¬tur ad quosdam speciales effectus in vi¬ta Christiana, praeter actus potentiarum animae, ut baptismus ad regenerandum ho¬minem iri Christo, eucharistia ad ciban¬dum, etc. ergo sicut virtutes addunt su¬pra gratiam, quia ordinantur ad actus potentiarum supematuraliter elevandos, ita sacramentalis gratia, quia (234)or-dlnatur ad speciales effectus praeter actus potentiarum, debet addere divinUm auxilium ut perficiantur tales effectus; et sic patet quod sacramentalis gratia addit super gratiam virtutum et donorum.

III. In solutiohe ad primum adverte distinctionem illam S.Thomae, quod gra¬tia virtutum et donorum sufficiens est ad generelam ordinationem actuum animae; ad speciales tamen offectus, qui sunt in vita Christiana, requiritur gratia ultra virtutos et dona, quae est sacrar-mentalis; quae distinctio consistit in hoc, quod ordinatio actuum animae poteit sumi vel absolute in ordine supematura-11, sive per Christum, sive non; sive ut specialiter ad Christum perginens et od ejus gubernationem, sive non; et hoc modo se hohent dona et virtutes et gra¬tia, quae ad ordinem supernaturalem ab-solute necessaria sunt in quacumque con¬sideratione; et haec votatur generalis ordinatio. Potest etiam sumi ordinatio actuum animae secundum quod specialiter in Christiana vita, et in lege ac gubei*-natione Christi, et conjunctione ad ip¬sum homines perficiuntur ; et sic indi¬gent 8acramantali gratia, quae eet par¬ticipatio Dominicae passionis ut S Tho¬mas dicit JQCVlI de veritate, abt. V ad duodecimum.

IV. In solutione ad secundum nota dictum S. Thomae, quod vitia 4t peccata, quentum ad -oraeaens et futurum suffici-

enter excluduntur per virtutee et dona, quatenus per illa impeditur homo ad pec¬candum; quantum autem ad praeterita pec¬cata, quae transeunt actu et manant rea¬tu, indiget homo remodio quod specialitor datur per sacramenta; uhi non vult dicore S. Thomas, quod peccata praeterita seu commissa non dostruuntur per virtutes ac dona, quae illis contraria sunt; alias enim non diceret, quod quantum ad prae¬sens excluduntur per virtutes, id est, non manent de praesenti, quando virtutes infunduntur, et sic excluduntur; sed quia speciales effectus, seu defectus relin¬quuntur ex peccatis, qui specialiter re¬tardant hominem, aut ohstant ad perfecti¬onem vitae Christianae, aut ad finem ejus, qui est hoatitudo; ideo oportet quod spe¬cialitor illi curentur per eacramonta Christianae logis; ot hi dofoctus sunt id praesertim, quod non sufficiontoi? exclu¬ditur por virtutos et dona, cum illa -tan¬tum haheant excludere habitus vitiosos sibi contrarios, et pecoati deformitatem, et similiter in posterum praeservare;, spe¬ciales vero defectus obstantes perfectio¬ni et vitae Christianae, non nisi ratione sacramentorum habent tollere.

V. In solutione ad tertium perspice bene quod dicit S. Thomas, scilicet : "Gratiam sacromentalam se habere ad gra¬tiam communiter dictam, sicut species ad genus :M ubi per gratiam communiter dic¬tam, non intelligit communem in praedican¬do, aed in causando : vel sicut commune protsstativum respectu partium potestati¬varum, ut anima respeotu suarum'potentia¬rum. Sicut enim gratia non est communis in praedicando respectu virtutum et dono¬rum, sic nec respectu gratiarum sacraaen-talium. Vel potius dicitur gratia commu¬nis, quia est communis effectus•omnium sa¬cramentorum, et por omnia datur, ut'$icit S. Thomas in IV, dist. Vll, quaest. II, art. II, quaostiunc. III, vel denique, quia gratiasocundum effoctum justificandi est communis omni statui, scilicet inno¬centiae, legis naturae, scriptae et gra¬tiae- Similitor quando dicit S, Thomas, quod se habet gratia sacramenta!is ad gra¬tiam communiter, sicut ratio speciei ad genus, oonqsaratio n.on (285) stat quantum ad id, quod argumentum postulabat. Argu¬mentum enim intendebat probare, quod si gratia sacramentalis aliquid adderet ad habitualem, aequivoce esset gratia, quia in formis quaelibet additio aut diminu¬tio solvit speciem. Respondet autem S. Thomas, quOd non omnis additio solvit speciem, seu rationem formae, cui addi¬tur, quia additio ad aliquid quod se ha¬bet ut commune-, servat naturam rei com¬munis, non variat, et super illam addit; sicut species addit ad genus, et non va¬riat naturam generis, ut homo reepactu animalis. Unde animal non dicitur aequi¬voce de animali ut sic, et de animali quod est homo. In hoc itaque se habet gratia sacramentalis ad gratiam habitua¬lem, .sicut species ad genus, et ut minus commune ad- magis oomnnne, non quia es¬sentialis ejus, species sit, sed quia ad-ditio ejus ad gratiam habitualem non sol¬vit speciem et naturam gratiae, sed sup-ponlt.

\< '.f 'dubium uniqum.

AN GfiATIA SACRAMS3NTALIS Aim? ALIOUU) HJB-ALE INTRINSEQlfa.Er -PERMANETS IN ANIMA, UT.IN GRATIA--RA3ITUALI; Aii VERO SOLUM A-LjqjJID ACTUALEMODUM TRANSEUNTIS, QUALE EST AUXILIUM DIVINUM ACTUALE.

Conclusio eat affirmativa.

VI. Addere aliquid per modum perma-nentis, non tamquam res a re distinctum a gratia et a virtutibus, sed formaliter solum.

VII. J>ro intelligentia hujus est ad¬vertendum, quod in hac parte duo sunt certa apud theologos; unum vero dubita¬tionem habet C.brtum ost .primo singula sacramenta habere pro effectu distinctae gratias eacramentales, tum, quia habent distinctoe fines ad quos ordinantur; tum, quia, habent distinctam significationem, et consequenter distinctam causalltatem; tum denique, quia habent distincta» ne cossitateo : quae omnia innuunt diversos effectus. Nam si esset omnino idem ef-foctus omnium, non oporteret distingui taliter sacramenta, sed solum essot dis¬tinctio oorum in caeromonla externa, quae ost valde materialis diversitas. Secundo eortum est, divorsitatom effectuum non consistore in sola diversitate-primae aut secundae gratiae, intentionis aut remis¬sionis ejus, quia ad hujusmodi distinc¬tionem non essent necessaria distincta sacramenta, sed idem sufficeret saepius

repetitum, vel saltem duo, quorum primo posBot acquiri gratia ot deinde augeri, aut amissa recuperari. Quod sl remissam infunderet, per repetitionem ejus augeri posset. Igitur ad has solum differentias in effectibus non erat necessarium diVersa sacramenta instituere; sed unum, aat duo essent satis. Quare oportet quod gratiae sacramentales, seu proprii effectus sacramentorum, aliquo modo distinguantur et inter se, et a gratia habituali; et quod haec diversitas non consistat solum in magis aut minus, aut in eo quod per repetitionem ejusdem facile potest consequi.

VIII. Illud ergo manet dubium, an id in quo differt gratia sacramentalis ab habituali sit distinctum ab ea, et a virtutibus ac donis tamquam res a re, vel tamquam modus a re; et an sit aliquid permanens, vel solum actuale auxilium.

IX. Et dicimus, quod non est aliquid distinctum tamquam res a re, seu novus habltus, nec solum aliquid actuale_per modum transeuntis.datum a Deo, (28$) sedaliquid formaliter distinctum a gratia habituali et virtutum, et permananter receptum in anima. Et quidem quod sit aliquid permanens in anima, videtur clare colligi ex S. Thoma in primis in isto articulo, ubi inquit : "Gratiam sacramentalem dari inrremedium aliquorum defectuum, qui ex peccatis praeteritis causantur, secundum quod peccata transeunt actu, et remanent reatu." Defectus autem illi sunt quid permanens in anima : ergo oportet quod tollantur per aliquid permanens, et non per modum transeuntis se habens, et per aliquid intrinsecum ei, qui habet defectum, et indiget remedio. Et infra quaest. LDCII, art. VII ad tertium ait, quod : "Gratia sacramentalis addit super gratiam gratum facientem communiter dictam, aliquid effectivum specialis effectus, ad quod ordinatur sacramentum :" ergo oportet quod sit aliquid permanenter receptum, et intrinsece in anima : alias non daretur ut effectivum, sed ut motio. Et exeluditur ex verbis D. Thomae solutio maglstrl Soto, dicentis quod per gratiam communiter dictam accipitur aliquid commune ad gratiam habitualem et ad auxilium Dei, scilicet pro dono gratuito ut sic; evidenter enim dicit S. Thomae, quod addit super gratiam gratum facientem communiter diotam; gratl^auttra gwAum faciens non abstrahit ab habituali et actuali.

X. Praeterea in 17, dist. 711, quaest* II, art. II, quaest. II ad secundum, explicans distinctionem inter gratiam habitualem virtutum ac donorum, et gratiam sacramentalam, dicit : "Quod gratia sacramentalis perficit removendo primo et principeliter defectum ex peccato consequentem; sed gratia virtutum et donorum perficit inclinando in bonum virtutis et doni sicut gratia confirmationis removendo infirmitatis morbum; fortitudinis autem donum et virtus, inclinando ad bonum quod est proprium virtuti vel dono. Item dicit S. Thomae hic in articulo, quod : "Effectus eaeraaentalis est aliquid speciale praeter actus potentiarum:B ergo auxilium divinum, quod addit gtatia ut sacramentalis, non est actualis concursus solum, hic enim est aliquid ad actus potentiarum requisitum : ergo oportet quod gratia sacramentalis sit aliquid intrinsecum et permanens in anima, alias non removeret morbum et defectum, qui intrinsecus est et permanens in ipsa, St XXVII de veritate, art. 7 ad duodecimum ait : "Quod defectus peccati,contra quos sacramenta instituuntur, latentes sunt; unde sacramentorum effectus proprium nomen non habent." Quae omnia non possunt salvari sine aliquo permanente intrinseco.

XI. ITec sufficit responsio Cajetani super istum articulum, quod licet in libris sententiarum aliter expressisset D. Thomas, tamen cum in praesenti articulo dicat quod sacramentalis gratia addit buper gratiam virtutum et donorum auxilium divinum, et apud D. Thomam divinum auxiIlum non sumitur pro habituali, sed pro actuali dono, ut in prima secundae, qu. CXI patet, ideo ex hoc loco debet dici, quod sacramentalis gratia solum addit aliquid actuale, extendens gratiam donorum et virtutum ad aliquem specialem effectum. Haec, inquam, responsio non valet; nam expresse in hoc articulo, solutione ad secundum ait S. Thomas, quod : "Gratia sacramentalis datur in remedium quoad praeterita peocata, quae transeunt actu, et permanent reatu :" ergo oportet quod remedium permanens extinguat, (287; tamquam gratia sacramentalis illud, quod permanet reatu, seu permanenter sequitur ex reatu : ergo non retractat hic quod in libyis «mteniiuma, et quaeetio-

nibus disputati8 dixit. Nec per dldinum auxilium intelligere potest S.Thomae: aliquam divinam motionem ad agendum, sed aliquid permanens, sanans, seu raparans defectus peccati, cum connotatione ad auxilium, ut' speciales effectus operetur ad speciales fines ordinatos. Neo apud 8. Thomam novum est, per ly auxilium intelligere donum habituale ; nam in prima 8eeundae, quaest. CIX, art. VIIinquirit S. Thomas, an possit homo resurgere a pecato sine auxilio gratiae, et respondet negative; intelligit autem per auxilium gratiae, tam donum hab&tuale quam motionem internam, ut explicat in calce corporis articuli dicens * * Et ideo requiritur auxilium gratiae ad hoc, quod homo a peccato resurgat, et quantum ad habituale donum, et quantum ad interiorem Dei motionem.*

XII* Et praeterea, quia ut ipse Cajetanus fatetur hic, et infra quaest. £3021, art. VII ad tertium assentia gratiae sacramentalis non est distinctae speciei a gratia sanctificante communiter dicta, sed ejus essentiam retinens addit aliquid effectivum specialis effectus • ergo impos8ibile est quod gratia sacramentalis sit actuale auxilium; nam actuale auxilium, cum sit actualis concursus Dei, non habet eamdem essentiam et speciem, quam gratia habitualis. Est enim distincta entitas, etiam physice, auxilium et concursus Dei,' a potentia et habitu rocipiente hoc auxilium. Ut ergo essentia gratiae sacromentalis non distinguatur spode ab essentla gratiae habitualis et. donorum ac virtutum oportet, quod sit aliquid permanens* perficiens ipsam gratiam, noh tamquam res seu habitus distinctus, sed ut modus, aut formalitas.

XIII. Batio autem feojus est, quia gratiae sacramentaleb in quantum sacramentales, ordinantur vel ad diversos defectus reparandos in homine, vel ad diversos effectus supernaturales, et pertinehtes ad vitam Christianam, efficiendos ab ipso homine; ad utrumque autem requiritur plus qu*m concursus actualis, quia ad defectus reparandos, cum ipsi sint intrinsece in honime et permanentor, non solum transeunter, necessario requiritur aliquid permanens. Ad offectus vero efficiendos ab ipso homine non sufficit actualis concursus Dei, nisi supponat in homine formam, seu perfe^jt^o^gp c^i ille concursus, quia cum noh ait Deus solus qui operatur, eed homo, et non operetur homo ut lnstromentum, sed etiam ut causa principalis, si quidem gratia sacramentalis non datur sicut-potestas ad efficiendum praecise, sed ad dehite efflciendum, homo autem dehite non efficit, nisi per actus voluntatis et intellectus s inde est quod oportet dari ei gratiam eacramentalem, ut operetur ad modum causae principalis»

XIV. 'Et deinde, quia operatur homo 'por illam gratiam secundum quod vivit vita Christiana, et secundum communicationem peculiarem ex gratia Christi, hoc autem quod est habere in se vitam Christianam secundum imitationem gratiae Christi,' non est solus actualis concursua, sed aliquid permanens. Adde · quod per gratiam sacramentalem operatur homo ad libitum, quando vult ! ergo debet aliquid permanens esse in homine, quo operetur ut^vult, et non solum aliquid per modum transeuntis, sicut\.prophetia, quae idlo non est in manu(288) prophetae ut illa utatur quando voluerit, quia non per modum habitus, sed actualis concursus datur,

XV* Denique, quia si gratia sacramel** talis in solo actuali concursu consistit, non poterit effective procedere a sacramentis, quia concursus actualis est actio Dei, quae non attingitur ab illo instrumento : ergo ut gratia Sacramontalis sit effectus sacramenti, oportet quod aliquid intrinsecum et permanens ponat in homine,

XVI. Quod autem gratia sacramentalis non addat novum realiter distinctum super gratiam sanctificantem, et virtutum ac donorum, probatur primo, quia 'gratia sacramentalis nec ordinatur ad effectas realiter distinctos ab effectibus virtutum et donorum; nec ad reparandos defectus, quos reparat, indiget distincto habitu a gratia sanctificante; ut, verbi gratia,- confirmatio habet pro effectu robustam confessionem fidei sine erubescentia nominis Christi; qui actus substantialiter eet dtidei; ergo non indiget ad hoc novo et distincto habitu, Item defectus, quem tollit poenitentia sanando, aut baptismus regenerando, aut extrema unctio alleviando, eubetantialiter fit per.h&bituta gratiae; non ergo

indiget novo habita ad sanandum, vel alleviandum. Similiter debitaexecutio ordinum est actus religionis supernaturalis intendentiB cultum Dei.

XVII. Secundo, quia si gratia sacramentalis esset diversus habitus realiter a gratia sanctificante, et virtutibus ac dpnis, esset aequivoce gratia, ut argumentatur S. Thomas in tertio argumento articuli, quia omnis additio, Vel subtractio in formis variat speciem- quanto magis si est habitus diversus entitative, nam ille habitus vel esset ejusdem speciei cum gratia sanctificante, vel virtutibus et donis, vel esset alterius speciei : ei ejusdem, .superflue poneretur in subjecto, essentque duo accidentia ejusdem speciei in illo : si diversae : ergo cum gratia sacramentalis de se ordinetur ad sanctificandum hominem, et non sit gratia gratis data; sed gratia quae opponitur culpae et peccato, daretur gratia sanctificans diversae speciei, quod est impossibile, cum gratia sanctificans sit participatio divini esse univoca, quae consequenter debet esse una, et unius speciei, sicut et ipsum divinum esse unum est; vel saltem esset assignandus aliquis actus, ad quem per se ordinaretur habitus ille sacramentalis gratiae; qui dari non potest, cum omnis actus, qui a eacramentali gratia fit, non sit realiter et substantialiter diversus a virtutibus supernaturalibus, aut donis.

XVIII. Denique, quia alias per quod libet sacramentum infunderetur duplex habitus gratiae contra peccatum ; alter, scilicet gratiae sanctificantis, qui communiter per omnia sacramenta infunditur; alter eacramentalis gratiae, qui esset reed.iter diversus a gratia sanctificante; hoc autem falsum est : ergo. St Thomas clare tenet, quod non sit habitus diversus; tum, quia dicit quod : "Addit auxilium divinum super gratiam virtutum et donorum; " auxilium autem divinum non est habitus realiter diversus; tum, quia in solutione ad tertium dicit : "Quod se habet gratia eacramentalis ad gratiam communiter dictam, sicut species ad genus;" constat autem quod species substantialiter includit naturam generis; gratia ergo sacramentalls non potest esse realitas distincta a gratia communi : sic enim non se haberet ut species ad ipsam.

XIX. Nec potest dici, quod gratia san ctificans sit vere eijawntijp ier genus metaphysicum gratiae sacramentalis;(289) sic enim ex gratia' sanctificante et gratia safcramentali- fieret unus habitus essentialiter, sicut eX genere 'et differentia fit unum, cum tamen gratia sanctificans sit unius speciei atomae : ergo quod se habeat sicut species ad genus/ ne dicatur ae^uivoce gratia, est quia non addit realem et diversum habitum supra gratiam sanctificantem, sed substantialiter est gratia sanctificans, aut virtutum, cum nova formalltate et modo.

St si inquiras, in quo consistit iste modus et formalitas, respondetur consistere in quadam derivatione et imitatione gratiae Christi, seu perfectionis, quae est in Christo, in quantum- sumus membfca ejus. Sumitur ex D. Thoma hic in cdrpore, ubi dicit : "Esse specialem effedtumsacramentalem, quatenus homo fit membrum Christi." Per sacramenta enim communicamus ei, et passioni ac gratiae ejus, tamquam membra viventia in spiritu Christi; gratia autem Christi Domini in hoc elevatur supra quamcumque gratiam, quia potest in omnes effectus possibiles gratiae, ut saepe docet S. Thomas. Potest autem hoc non per gratiam alterius speciei a nostra, sed per perfectionem et formalitatem, ac modum habendi diversum a nostra. Hic igitur modus et perfectio, quae in Christo est secundum plenitudinem ad omnes modos et effectus gratiae, per sacramenta derivatur ad determinatos quosdam modos et perfectiones, quibus speciales effectus gratiae producit.

XXI. Hic vero modus gratiae animae Christi, non est aliud, quam quod gratia Christi se habeat in eo ut propria passio, et ad modum potentiae connaturalis (sicut calor in igne habet modum potentiae naturalis) et ulterius ex eo quod conjungitur Verbo diviner habet rationem universalis principii ad omnes effectus gratiae possibiles, quia ex hoc dicitur gratia illa plena, non solum quantum exigit subjectum, sed quantum ratio gratiae potest, esto in Intentione infinita non sit-. Ex his ergo duabus perfectionibus gratiae Christi, habent derivari et communicari gratiae sacramentorum, quatenus ordinantur ad hoc ut homines faciant membra Christi, secundum distinotionem et varietatem membrorum. Habet, inquam, derivari perfectio quaedam ac formalitas qua veluttrahitur gratia membrorum ad

participandum de gratia capitis, non solum in ipsa substantia gratiae, sed etiam in perfectione, quam, potest defectus aliquos peccati perfectius extinguere, et potest in aliquos effectus perfectius operari ex conjunctione cum gratia Christi habendo se per modum potentiae, sicut gratia Christi modum potentiae habet, licet non in illa perfectione, qua Christus, sed quasi reductive ad illum; et ita potest quis ex peculiari modo subordinationis et derivationis a gratia Christi per sacramentum confirmationis, verbi gratia, confiteri firmius et sine erubescentia nomen Christi, aviam alius cum magna intentione habens fidem, quia ille veluti ex oonnaturalitate ad Christum, et conjunctione confitetur ipsum; iste vero ex credulitate, et contentione credendi in Christum.

SII. Similiter ex eo quod Christus eat universale principium ad omnes effectus et modos gratiae, habet per distincta sacramenta imprimere in membra sua peculiares modos et effectus, quibus speciales defectus peccati tollantus, et qui ad speciales offectus gratiae ordinentur. It sicut lux solia, et lux lunae aut ignis, aut alterius astri aunt ejusdem speciei; nihilominu8 tamen aliam perfectionem induit lux proveniens a sole in aere, vel in (290) elementa, quam lux lunae, vel ignis; sic gratia derivata per Christum alium modum et perfectionem habet participare ad tollendos defectus peccati, et specialiter operandos effectus gratiae, quam gratia quae non venit per Christum secundum realem ejus influxum per sacramenta, sive ille modus ponat gratiam reductive ad aliam speciem qualitatis, verbi gratia, potentiae naturalis, sive intra eamdam speciem communicetur; sicut lux in aere derivata a sole alium modum et perfectionem habet, intra eandem tamen speciem lucis, non ad aliam speciem qualitatis transeundo.

XXIII. Vel dicandum, quod inducit modum alterius speciei qualitatis, et si non alterius speciei gratiae, in esse et ratione gratiae, sed alium accidentalem modum. 3t sicut sapientia, quae est donum; et sapientia, quae est disciplina, distinguuntur, quia donum ex oonnaturalitate et sapore ad res divinas cognoscit, disciplina vero ex discursu circa easdem res divinas, sic suo modo, confiteri fidem ex connaturalitate et conjunctione ad Christum per sacramentum confirmationis, differt a modo confitendifidem ex intentione fidei, licet substantialiter sit Idem actus. Ut similiter nutritio charitatis per conjunctionem cum ipso Chrieto Domino per manducationem, aut nutritio charitatis pa* actus fervoroso8, licet substantialiter sint idem, tamen in modo differunt, ut datur per eucharistiam, aut sine illa; et 8ic de reliquis.

SGLVUOTUH ASOUMSfflCA.

XXIV. Sed objicies primo : ITam D. Thomas dicit hic, quod : "Gratia sacramentalis addit Bupra gratiam communiter acceptam auxilium divinum ad speciales effectus, sicut virtutes ac dona addunt super gratiam sanctificantem perfectionem ad determinatos effectus;" sed auxilium divinum non est perfectio habitualis : ergo sacramentalia gratia non addit perfectionem, seu. modum permanentem intrinsece in anima.-,;

XXV. Confirmatur, quia gratia aacramentalls, ex eo quod sacramentalis, non habet effectum aliquem intrinsecum et permanentem diversum ab eo quem habet gratia sanctificans, et gratia virtutum e.c donorum : ergj non est necesse quod addat aliquid intrinsecum et permanens in ipsa anima. Consequentia patet, quia ubi non eet divereus effectus, aut distincta perfectio, non est ponendum diversum principium ad talem effectum. Antecedens vero probatur, nam effectus quem facit gratia sacramentalis confirmationis est actus fidei, seu confessio ejus illum eliciendum non requiritur firma et sine erubescentia, actus autem hic non est alius actus quam fidei : ergo ad aliquid intrinsecum praeter habitum fidei.

XXVI. ITec dici potest, quod ad novum modum ac peculiarem, qui invenitur in confessione illa fidei, requiritur gratia eacramentalie. Primo quidem, quia multi sine sacramento confirmationis aeque fortiter, aut fortius quam confirmati, fidem confessi eunt; ut patet de Kacchabaele, et de multis aliis martyribus etiam nondum baptizatis : secundo, quia non ad quemlibet modum quo actus aliquis producitur necessarium est ponere principium intrinsecum' permanens operativum

talia modi, sed sufficit divinum auxilium actuale cum habitu supernaturali, etiam remi8Bo, eicut cum divino auxilio fortio¬ri pote8t quis elicere vehementioram et intensiorem actum, etiamai habeat habitum mlnua intensum : ergo aimiliter quemlibet alium modum potest quis cum auxilio (291) actuali, ot habitu gratiae ac virtutum e-licero, sine suporaddita porfoctione in-trin8oca.

XXVII.. Respondetur, quod por auxilium divinum intolligitur confortatio quaedam divina, sicut confortatur principium in-forius ox continentia ad principium supe¬rius. Et hoc mo^o homo quatenus fit mem¬brum Christi ppr sacramenta, confortatur et firmatur ad aliquidfaciondum, quod non haberet sine sacramento; et hoc vocatur auxilium- quod quidem est diversum specie in uno et in alio sacramento. Et ut Jam dictum est, S. Thomas per auxilium divinum non intelllgit quod pure est concursus ac¬tualis, sed aliquid etiam permananter re¬ceptum in homine; quod quia non ordinatur ad actus entitAtive distinctos, nec datur ut habitus substantialiter et entitative acceptus ideo dicitur a D Choma esse au¬xilium divinum : sicut in donis Spiritus sancti, quia dantur ad hoc ut homo de fa¬cili sit mobilis et obediens impulsui Spi¬ritus sancti ad altiora ipsum moventis dicitur homd moveri ex motione Spiritus sancti, et tamen operatur per aliquid sibi intrinsecum, scilicet per donum quod est habitus in eo receptus : ita qui operatur ex gratia saoramentali dicitur operari ex auxilio divino, et gratia sacramentalis dicitur addere auxilium, divinum, non quia non ponat aliquid intrinsecum in anima,' ut essentialiter quis operetur effectus sacramentales, et removeantur intrinsece defectus peccati, sed quia id fit ex pecu¬liari participatione et derivatione a Christo, et ex peculiari connotatlone ad auxilium Dei, ut flant tales effectus;

1X7111. Itaque per ly auxilium divinum totum hoc intelllgit S. 'Thomas, videlicet et perfectionem aliquam ex communicatione cum gratia Christi, et divinum concursum ad specialiter faciendos illos effectus, qui sit veluti connaturalls, et proportio-natus homini sic communicanti per sacra¬mentum cum gratia Christi. Si autem alte-ri detur similis concursus extra sacramen-ta, non datur veluti connaturaliter et pro-portionate. Unde oiui/non ^onfijaatus con-fitetur fidem firmiter, et sine eruboscen-tia, non id facit ex officio, et veluti connaturaliter, sed quasi extra regulam.

' EXII. Id confirmationem respondetur, dudd effectus aliqui sacramantales non distinguuntur entitative et substantiali-tet ab actibus virtutum ot donorum, et ideo neque gratia sacramentalis dicit ha¬bitum entitative et realitor distinctum, sed solum modaliter. Ad primam redicam contra hoc respondetur, quod multi non confirmati fidem fortitor confessi sunt, id tamen ex speciali Del benignitate, quae sacramentis non alligavit suam vir¬tutem. Hoc tamen non tollit, quin hic sit specialis effectus sacramenti. Sic¬ut amor mutuus inter conjuges sine sa¬cramento matritotffril in multis invenitur, non tamen per hob tollitur quin sit ef¬fectas ejus specialis, et sic de aliis dici potest.

XXX. Secundo tamen dicitur, et melius, quod confiteri fidem veluti ox officio et sacramentaliter, et ex conjunctione qua¬dam et connaturalitate ad Christum et participatione ejus gratiae, non inveni¬tur extra sacramentum confirmationis; in¬venitur tamen confiteri fidem intensi et fortiter, vel ex intensione majori habi¬tus fidei, vel ex peculiari Dei auxilio, non tamen ex saoramentali conjunctione ad Christum. Et similiter amor mutuus inter conjuges, quasi ex naturali amicitia et conjunctione extra sacramentum matrimonii invenitur, non tamen amor mutuus sacra-mentalis ex conformitate ad Christum cum Ecclesia, etc. (292)

XXXI. Ad secundam replicam responde¬tur, quod quando modus procedendi ad ac¬tum refunditur in principium operans, et supponit ipsum perfectum, indiget non so¬lum actuali concursu, sed etiam aliquo permanenti superaddito, verbi gratia, ut faciat aliquem effectum ex officio et ex connaturalitate et conjunctione ad aliud principium; tunc oportet non solum actua¬le auxilium et concursum superaddere, sed etiam perfectionem aliquam intrinsecam et permanentem; operari autem intensive aut fortius, cum sit operari ex majori conatu, non supponit modum perfectionis in princi¬pio operante, sed conatum fortiorem; co-natus autem actuale quid dicit, et non permanen* et intrinsecum,

XXXII. Secundo arguitur : Ex eo quod gratia eacramentalis se extendat ad plures effectus quam gratia communiter dicta, non indiget nova perfectione siti intrinsece addita : ergo non est cur ponatur distincta perfectio, sed sufficit aliquid actuale. Antecedens probatur.,. nam Justitia o--riginalis erat idem cum gratia gratum faciente, ut constat ex prima parte, qu&est. XCV. art. I, et tamen plures effectus hatetat illa Justitia originalis, quam sola gratia, ut patet : ergo.

XXXIII. Confirmatur : Impossibile est quod id quod addit gratia sacramentalls supra gratiam communiter dictam, sit aliquid specie distinctum in ratione gratiae aut qualitatis : ergo impossibile est quod sit intrinsece et permanenter superadditum gratiae. Consequentia patet, quia non potest esse aliquid solo numero distinctum, alias essent duo accidentia ejusdem speciei in eodem subjecto. Antecedens vero probatur, nam in ratione gratiae non potest gratia eacramentalis esse diversae speciei, cum gratia gratum faciens sit una in specie atoma; in ratione etiam qualitatis non potest esse diversae speoiei; quae enim differunt specie, differunt etiam numero, et sic gratiae sacramentales essent realiter distinctae ut res a re.

X2XIV. Hec dici potest, quod sit eadem gratia cum distinctis formalitatibus. Contra hoc enim est primo, quia tunc eadem qualitas transiret de specie ad speciem, gratia enim sine illo modo.esset in specie habitus, et cum modo sacramentali transiret ad speciem potentiae; et similiter fortitudo infUsa secundum rationem virtutis esset in una specie, et secundum gratuitum donum sacramentale esset in alia.

XXXV. Secundo, quia gratia quae derivatur a Christo per sacramenta non potest participare modum quo gratia est in Christo, quando enim aliqua qualitas inest alicui agenti non solum in ratione passibilis qualitatis, sed etiam naturalis potentiae, non communicatur alteri subjecto in ratione naturalis potentiae, sed in ratione solum passibilis qualitatis; sicut calor ignis communicatur aquae, ut passibilis qualitas, et non ut naturalis potentia : ergo gratiae Christi, quae in illo habet ratioliem propriae passionis et naturalia potentiae, non potest istum modum communicare por sacramenta, ^ cs\o

XXXVI. Nec potest dici, quod communicat illum inperfecte, et quasi instrumeataliter, nam si illa gratia communicatur ut virtus instrumentaria, per illam homo solum aget instrumentaliter, quod tamen est impossibile; cum actus qui eliciuntur a gratia sacramentali eint vitales, qui proinde non habent pro principio instrumentalem virtutem.

XXXVIi. HespOn^etur ad principale argumentum, negando antecedens. Ad probationem dicitur, quod'ut.colligi potest ex D. Choma itt II, (293^di®tinct. XX, quaest. II, art. III, JuSjtitia originalis condistinguitur ioirtt* gratiam gratum facientem, et aliqiiam perfectionem addit super eam quam modo non habet. Unde in prima parte, quaeet. 0, art. I ad secundum dicit "Quod radix originalis Justitiae est ex subjectione supernaturali rationis ad Deum, quae fit per gratiam gratum facientem." Si autem radix ejus est, aliquid formaliter est Justitia originalis diversum a gratia gratum faciente. Unde ordinatio illa est subjectio inferiorum virium ad rationem, et perfectionem aliquam superadditam ponebat in gratia: quare justitia originalis radicaliter- non distinguebatur a gratia gratum faciente, formaliter vero distinguebatur, et superaddebat ei, cum diversum effectura haberet per modum permanentis. Unde et peccatum originale pro formali habet destructionem et defectum justitiae originalis, quantum ad ejus radicem, scilicet gratiam; pro materiali autem habet -inordinationem passionum et inferiorum virium ad superiora; quae est materialiter concupiscentia effraenata; et importat habitum seu dispositionem positivam inordinatam talium virium, ut S. Thomas late explicat 1-2, quaest. IJQOCII, art. I et III.

XXXVIII. Ad confirmationem respondetur, quod gratia sacramentalis*addit aliquid specie distinctum ad gratiam communiter dictam, quae respectu gratiae eet spacies accidentalis; in ratione vero sacradfentalis gratiae eet diversa essentialiter, sicut albedo et nigredo eunt species accidentales hominis, bt essentiales qualitatis; et in hoc sensu dicitur a D Thoma, quod se habet gratia sacramentalis ad gratiam communiter dictam sicut specios ad genus, id eat* sicut species accidonthlls, sea modalis, quae in-

eludit entitatem generis, et addit aliquid formaliter distinctum. JLd probationem antecedentis dicitur, quod quae differunt specie differunt numero, si differunt specie essentiali et perfecta, aut etiam substantiali vel entitativa, quae autem differunt specie modali aut accidentali, non differunt etiam numero, quae est differentia entitativa et raedis, vel etiam differunt numero ut modus, non ut res, et modus non ejusdem speciei, sed diversem.

XXXIX. id primam replicam contra hoc respondetur, quod eadem qualitas pertinet ad duplicem speciem, non entitative, sed formaliter, seu modaliter : iho non est inconveniens, quod idem secundum diversas rationes pertineat ad distinctas species, sicut et ad distincta praedicamenta; quare non transit eadem qualitas de specie ad speciem entitative et realiter, sed accidentaliter et formaliter; bene enim potest dispositio habere modum habitus et e;contra; etsimiliter habitus habere modum potentiae aut passibilis qualitatis, licet entitative non sit potentia aut passibilis qualitas, sed dispositio aut habitus; et e contra in his qualitatibus est invenire quod una induit modum alterius, etsi entitative non eit ipsa; hoc tamen per aliquid sibi adjunctum et intrinsecum, et sic est in praesenti de gratia seoundum se, et ut sacramentalis.

XL. Ad secundam replicam dicitur, quod qualitas quae est in agente secundum rationem propriae passionis, aut naturalis potentiae, non potest communicari alterl subjecto secundum eumdem modum univoce et perfecte; bene tamen imitative, et imperfecte, et non solum instrumentaliter. Gratia.enim sacramentalis in nobis, non est virtus instrumentaria, nec inchoata, ut character (sio enim esset potentia, et non daretur ad bene operandum) nec (29*0 completa, quia haec solum est motio manens; gratia autem sacramentalis permananter est in anima (contra Nugno hic) non ergo est dicendum, quod instrumentallter in nobis recipitur, sed quod ex communicatione et participatione ad gratiam Christi, habet gratia illa eacramentalis specialem aliquem modum, seu vigorem participare ad bene efficiendum speciales effectus. 8icut lux eo quod participatur et derivatur a sole, habet specialem vim operarii,, alterius astri, vel etiam luxMjnis. a&tem vis, seu nodus operandi aut tollendi de^fectus, intrinsece est in ipsa anima, et in ipsa gratia ut derivatus a gratia Christi.

XLX. Tertio arguitur ad probandum quod gratia sacramentalis ut sacramentalis debet esse habitus diversus reallter a gratia donorum et virtutum : nam si gratia sacramentalis non est alius habitus realiter distinctus ab habitu gratiae communiter dictae, frustra instituta sunt diversa sacramenta ad dandas diversas gratias sacramenta!es, quod est falsum, Sequela patet, nam gratia communiter dicta, vel per omnia sacramenta datur, vel etiam sine sacramento; si ergo sacramentalis gratia non est habitus distinctus, per quodeumque sacramentum dabitur, et sic non erit necessarium ponere speciale sacramentum pro ea gratia. Sicut si protestatio fidei constans fieri potest per gratiam communiter dictam, frustra ad talem effectum adhibetur sacramentum confirmationis, cum sine illo dari possit gratia communiter dicta; auxilium autem divinum non potest esse peculiaris effectus sacramenti; tum, quia concursus actualis non est effectus sacramenti; tum, ojiis sacramenti effectus est oppositus culpae, cui opponi non potest auxilium actuale; tum, quia Deus paratus est dare auxilium cuicumque facienti quod in se est : ergo ad illud solum non debet peculiare inetitui sacramentum.

XLII. Confirmatur primo, quia gratiae sacramentales habent suos effectus peculiares speoie distinctos; ergo ad id exigunt habitus peculiares distinctos. Nam saltem de potentia ordinaria non potest dari actus speoie distinctus sine prinelpio specie distincto : nec sufficit ad id ponere solum auxilium actuale, quia hoc non est principium eliciens actum, sed concurrens cum principio proprio ad eliciendum : ideo autem ponuntur in nobis virtutes, quae sunt habitus, quia earum actus sine principio proprio nequeunt elici; ergo similiter cum gratia sacramentalis sit effectiva alicujus specialis effoetus, ut dicit S. Thomas quaest. LXXII, art. VII ad tortium, oportot quod habitum et qualitatem distinctam addat,

XLIII. Confirmatur secundo, nam os eo quod homo ost mobilis a Spiritu sancto ad aliquos actus sujfl&iorM, ponuntur in eo dona, quae^^^ha^iUi! raalos distincti

a gratia ot virtutibus : ergo similitor, quia por gratiam sacrameptalom homo movetur ad poculiares offectus supematuralos, oportet quod speciales habitus sacramentales in eo ponantur.

XLIV. Respondetur ad principale argumentum, negando sequelam. Ad probationem dicitur, quod gratia sacramentalis et si non sit habitus distinctus entitativa ab habitu gratiae, est tamen habitus gratiae cum distincto vigore et modo et virtute, sicut de luce solis ut procedit a sole saepe dictum est, quae tamen est ejusdem speciei cum luce ignis; imo adhuc lux corporis beati est ejusdem speciei et naturae cum hac nostra, et tamen ob distinctum modum et perfectionem accidentalem (295) longe diversos effectus habere potest, etiamsi haec nostra eBset alias intensior. De quo videri potest S. Thomas in supplemento, quaestione UUUtV, articulo II. Non ergo repugnat eidem naturae et qualitati diversos modos a Deo tribui, non variantes, nec solventes speciem qualitatis, sed ad diversos effectus eam ordinantes, et sic gratiam sacramentalem perficit ordinando ad speciales effectus efficiendos, vel defectus tollendos, non tamen distinctum habitum infundendo.

XLY. Nec ob hoc sequitur, quod per unum sacramentum detur omnis gratia sacraraontalis alterius, quia licet detur habitus gratiae, non tamen modus et perfectio specialiter, secundum quam gratiae sacramentales differunt. Sicut licet per alterationem generetur qualitas, quae entitative non differt ab intensione ejus, non tamen propterea per alterationem producitur intensio, aut qualitas intensa. Ad id autem quo probatur, non addere solum concursum actualem, concodimus totum, et praecipuo quia gratia sacramentalis debet opponi culpae in subjecto quod non habet auxilium actuale

XLVI. Ad primam confirmationem respondetur, sacramenta ordinari ad effectus specio distinctos, non specie entitativa, sed formali, et accidentali Ipsi gratiae sanctificanti. Unde non requirunt ad id habitus entitativo distinctoB, sod formantor, seu eumdom habitum cum diversa formalitato, Sicut lux ut efficiat offectus lunae aut solis, non roquirit diversam entitatem et speciem lucis, sod eamdem aliter et alitermodificatam, imo licet effectus aliqui essent eatlj^tive iiatincti, sufficeret tamen entitativus habitus gratiae cum novo modo aut perfectione, sicut in exenqjlo de luce patet : sic enim modificata a solo et virtute ojus, producere potest effectus entitativos quos non potest lux lunae, aut lux ignis.

XLVII. Ad secundam confirmationem dicitur, quod in motione Spiritus sancti per dona, movetur homo et dirigitur ad actus virtutis heroicae, seu divinae, et excodentes speciam virtutum moralium. Unde sicut ad actus virtuosos virtutis moralis ponuntur in hominibus habitus reales et entitativi, sic in ordine ad actus heroicos et divinos oportet ponere habitus, quibus homo dirigatur ex motiono altioris principii, sicut et ipsi actus sunt altioris speciei. At vero effoctus gratiae sacramentalis non est excellentior in specie, sed in modo et virtute, et accidentali quadam perfectiono, aut sublatione defectus; ot ideo non est nocesse ponere ad illos habitum entitative distinctum.

XLYlll. Qfcarto arguitur : Oratia sacramentalis baptismi differt specie a gratia sacrdmentali confirmationis : ergo etiam differt a gratia communiter dicta. Consequentia patet, quia si utraque essent idem cum gratia communiter dicta, essent idem inter se : Quaecumque enim sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se. Antecedens vero probatur; tum ex D. Thoma infra quaest. LHUI, art. VI ad tertium, ubi respondens illi argumento, quod duo accidentia solo numero differentia non possunt esse simul in eodem subjecto, et sic gratia baptismalis et confirmationis simul esse non possuAt ait, quod : "Istae gratiae non solo numero differunt, sed specie;" tum, quia sacramenta ipsa inter se specie distinguuntur : ergo et gratiae sacramentales quas causant, et ad quas ordinantur ut ad finem, et ut ad apecificativum.

XLIX. Confirmatur, quia ut dicit S Thomas in hoc articulo solutione ad tertium : "Gratia sacramentalis comparatur ad gratiam (296) communiter dictam, ut species ad genus;" ergo praesupponit quod gratia communiter dicta est genus ad gratiam gratum facientem et ad gratiam sacramentalom. Patet consequentia, nam si gratia communiter dicta est genus, saltem duas species habere debet-, quae

non eunt aliae quam gratia gratum faciens, et gratia sacramentalis. Rursus gratia sacramentalis,est species condivisa contra gratiam gratum facientem : ergo est habitus realiter ah illa distinctus; nam duae species reales sub eodem genere debent esse distincti reales habitus; et quae differunt specie, differunt etiam numero et realitate sub eo genere, sub quo sunt species.

L. Confirmatur secundo, quia in; gratia 8acramentall concurrunt omnia, quae requiruntur ut sit habitus' realis, nam gratia sacramenta!! utimur cum volumus; sicut gratia confirmationis confitemur fidem audacter quando volumus; et sic permanenter debet esse in'homine. Item est effectivum specialis effectus supematuralis, ut docet S. Thomas infra quaest. LXXII, art. VII ad tertium, et quaelibet gratia sacramentalis est peculiaris effectus effectiva ergo oportet quod sit habitus realis et realiter diversus; nam non est principium effectivum per modum instrumenti, cum homo eliciat, verbi gratia, confessionem fidei vitaliter, et ut causa principalis : ergo non sufficit auxilium actuale, sed requiritur habitus operativus homini inhaerens, ut eliciat supernaturalos istas actiones modo connaturali. Denique, quia gratia sacramentalis in septem species gratiae dividitur, Juxta numerum sacramentorum• non potest autem unus habitus entitative dividi in tot species, quia nor. potest idem individuum entitative esse in multis peciebus ; ergo non est eadem entitative gratia in omni gratia sacramentali, sed est divisio in diversos habitus.

LI. Respondetur ad principale argumentum, distinguendo antecedens; gratia baptisinalis differt specie a gratia confirmationis; specie accidentali gratiae, et tamquam formalitas ac modus gratiae, concedo; speoie essentiali et antltatlva, nego. Unde non sequitur, quod sint idem inter se formaliter loquendo, sed solum entitative et materialiter, quia etiam formaliter non sunt idem cum gratia communiter dicta. Ea autem quae sunt eadem uni tertio sunt idem inter se, si sint eadem re et ratione, id est, indivisibili modo idem, non autem vir tualite* multiplici, ut explicat 0. Thomas Item : Quae sunt eadem uni tertio sunt eadem inter se, ea modo quo sunt eadem uni tertio, et non aliter; et sio si sunt eadem entitat^e und ^Sarialitor, sunt etiam materialiter et entitative idem inter se, non formaliter et specificative : D. Thomas autem quando dicit, quod: "Gratia baptismalis et confirmationis non sunt ejusdem speciei," loquitur non quantum ad entitatem et habitum talis gratiae, quae eet gratia communiter dicta, sed quantum ad formale, quod addunt supra gratiam communiter dictam. Kon est autem inconveniens, quod in eadem entitate sint duae formalitates specie distinctae, sicut duae qualitates specie distinctae, aut duo modi possunt esse in homine; quae accidentalis speciei eunt respectu subjecti seu entitatis, essentialis vero inter se.

HI. Ad primam confirmationem negatur consequentia. Quando enim S. Thomas dicit r "Quod gratia sacramentalis se habet siCut species ad genus, respectu gratiae communiter dictae," non loquitur de specie essentiali, sed accidentali, secundum (297) quam conservatur ratio gratiae sine aequivocatione: sicut sine aequivocatione invenitur genus in se, et in eua specie, ut patet de animali secundum se, et ut in homine; non enim dicitur tunc animal aequivoce. Et hoc praecinue intendebat in illa solutione S. Thomas, scilicet, quod gratia gratum faciens, et gratia sacramentalis noli aequivoco dicantur gratia, quia se habent sicut genus et species; non quia gratia gratum faciens sit genus metaphysicum ad gratiam sacramentalera, sed quia sit aliquid communius (saltem in causando) et Sicut genus non aequivocatur ex eo quod sit in specie, sic nec gratia gratum faciens ex eo quod sit sacramentalis. Unde negamus, quod gratia gratum faciens sit condivisa contra gratiam sacramentalem ut duae species; sed potius gratia gratum faciens est gratia communiter dicta, quae dividitur in varias gratias saeramentales; non ut verum gsnue in species essentiales, sed ut entitas in diversos modos et formalitates. Et ita non oportet, quod gratia habeat plures species, cum non sit genus metaphysicum ad gratias eacramentales, sed quod habeat diversos modos, qui sint veluti speciei potestativae ejusdem gratiae; et solum habet se ad modum generis, quantum,ad hoc, quod non aequivoce dicitur gratia secundum se et ut sacramentalis; sicut non aequivoce dicitur animal ut genus, et ut in homine.

LIII. Quod vero additur, quod quae differunt specie, differunt numero, Jam explicatum est de his quae differunt specie entitativa et reali, aut etiam substantiali, non modali tantum. Eo enim modo quo differunt specie, differunt numero, scilicet formaliter, non entitative,

LIV. Ad secundam confirmationem negatur antecedens; licet enim in gratia sacramentali concurrant omnia ut entitative habitus, non tamen ut diversus habitus entitative a gratia communiter dicta. Ad hoc enim praeter conditiones allatas in argumento, requiritur quod ordinaretur, ad actus substantialiter et entitative diversos, et ad tollendos defectus, qui non essent peccati, cum quo entitative et substantialiter habet oppositionem gratia, et consequenter cum omnibus defectibus ejus, licet quoad extensionem et modum tollendi, indigeat novo aliquo modo, aut perfectione addita. Oum vero actus quos per gratiam sacramentalem operamur, non sint entitative et substantialiter distincti ab actibus virtutum et donorum* verbi gratia, ab actu fidei actus confirmationis, ab actu charitatis dulcedo et fervor eucharistiae, ab actu spei alleviAtio extremae unctionis, ab actu religionis bonus usus ordinum, etc. ideo non requiruntur habitus entitative distincti, sed solum nova, perfectio praeexistentis, qua ex conjunctione et derivatione a gratia Christi id faciant, et secundum modum imitantem gratiam Ohristi, ut explicatum est. 3Ct licet qui augetur in gratia augeatur etiam in virtutibus, hoc. tamen est quantum Qd communem modum augmenti, quod est per intensionem; quantum autem ad specialem perfectionem quam ex comiaturalitate et conjunctione, et imitatione cum gratia Chrieti habemus, in quantum ut membra ejus participamus physice per sacramenta de spiritu ejus, non fit ista perO fectio et firmitas nisi per sacramenta, et gratiam sacramentalem.

LY. Ad ultimum dicitur, non esse inconveniens, quod eadem entitas dividatur in multas species sibi accidentales aut modaleB, et sit sub pluribus speciebus, quantum ad modum et formalitatem, licet non nossit esse sub pluribus speciebus (298;entitative distinctis et perfecte; quin potius dicatur eamden qualitatem poni secundum diversas rationes sub distinctis speciebus, non est inconveni--ens, sicut communiter dicitur de calore, qui et est paeiibilis qualitas, et potentia naturalis, seu passio ignis, et potest etiam esse dispositio. ' Melior tamen mihi videjur prima solutio, quod scilicet eadem qualitas induat modum aliarum specierum'qualitatis, non tamen sit eadem species entitative. '

LYI. Si quaeras, an gratia sacramentaliB possit a Deo dari extra sacramenta, respondendum est quod sub ea formalitate qua sacramentalis est, et quam participat ex reali influxu a Christi passione, non datur nisi per sacramenta de lege ordinari^, quia tamen Deus gratiam suam sacramentis non alligavit, non repugnat quod illa etiam extra sacramenta det. Non tamen intelligas, quod omnis physicus influxus Christi in grr.tir.m causet gratiam sacramentalari; sicut non causavit illam in antiouia patribus, quando coepit influere physice in ipsos post exhibitam suam passionem; sed tunc causat gratiam sacremeiitalem, quando sic influit, ut apedialiter ordinet gratiam, et hominem cum gratia ad speciales gratiae effeatua, aut ad speciales defec^iis tollandos, vel speciali modo; sicut potest* Deus communicare lucem alicui corpori et non cum illis porfectionibud et modis, quibus communicatur corpori glorioso.

Articulus III

Utrum sacramenta novae legio contin .tiam ?

I. Respondet S. Thomas unica conclusione : Gratia est in sacramentis novae fegi8 ut effectus in causa, non secundum similitudinem alicujus formae permanentis, aequivoce productivae gratiae, sed secundum virtutem instrumentalem, quae per modum transeuntis continet effectum. Continent etiam sacramenta gratiam tamquam signa

II. Hanc conclusione» ostendit S. Thomas declarando, quibus modis aliquid contineat alterum; etrelictis aliie, duo tantum faciunt ad propositum, scilicet, continere aliud tamquam signum suum signatum, quia continet illud significative, et sicut causa continetsuum causatum, sicut dicimus effectum praehaberi in causa secundum virtutem causae. Sacramenta ergo cum sint signa, oportet quod significative contineant suum significatum, quod est' gratia : similiter cum sint causae gratiae, non principales, sed instrumentales, dicentur continere gratiam sicut causa continet effectum. Cum autem causa contineat effectum ratione virtutis suae, qua est productiva effectus, et ordinatur ad illud; eo nodo quo causa habuerit virtutem ad effectum, continebit illum; sacramenta autem non habent virtutem per modum formae, sive aequivoce, sive univoce productivae gratiae, ut ostensum est, sed solum habent virtutem per modum motionis et transeuntis : ergo continere dicuntur gratiam sicut instrumentum, et sicut virtus-imperfecta et transiens ad effectum.

III. Hinc eet, quod solutione ad primum ait S. Thomas : "Quod gratia non est in sacramento ut in subjecto," ut de se patet, quia gratia subjectatur in anima, nec ut in vase, si vae sumatur pro locante, quia gratia non est corpus locatum ab aliquo vase; sed est in illo ut in vase instrumentali, oo modo quo 8criptura sacra solet appellare instrumenta vasa, ut vas electionis vasa interfectionis, quae continent {299) interfectionem ot mortem instrumentaliter.

IV. In solutione ad tertium adverte duo quae S. Thomas dicit. Primum est, quod illud epirituale.£uae est virtus addita instrumentq, nor/perAecto laxistit in eo, sed secundum esse fluens, et incompletum : secundum est, quod ex hoc dicitur contineri a sacramento, quia non perfecto, sed inperfecte oxistit. Quid autem intelligat S. Thomas per illud osse fluons, dicimus quod non est ipsa entitas gratiae, sed motio, seu via ducens ad gratiam, non per modum simplicis concursus et productionis, sed productionis elevantis instrumentum; unde ratione illius dicitur contineri gratia, sicut in via continetur terminus, et in productione effectus ; ot ita ratione illius virtutis dicitur sacramentum continoro gratiam virtualiter, si respiciaraus ad ipsam formam gratiae, et ad modum quo talis forma est in subjecto, quod informat; sic enim non est formaliter in sacramento, cum non sit in eo forma gratiae informando, sed est virtualiter, quia est via ad formam gratiae informativam animae. St sicut virtus causae est aliquid diversum ab effectu causato, cum tamen ratione illius causa virtualiter contineat effectum, sic sacramentum continet gratiam ratione motionis distinctae a gratia.

V. Caeterum si respiciamus non ad formam gratiae, quae est causanda, sed ad causalitatem et processum ipsius, talem causalitatem sacramenti motio non virtualiter, sed formaliter continet, quia motio ipsa causalitas est elevativa et productiva simul; et ita non est virtus ad causalitatem, sed ipsa causalitas formaliter, quod est attente notandum.

71. Qp.oad secundum quod S. Thomas dicit, ost advertendum, quod spirituale ut spirituale, et ex genere suo, est superius ad omne corpus, et supernaturale ad naturale; unde ex genere suo spirituale debet continere corpus, potius quam e contra. Potest tamen contingere,quod illud quod spirituale est, ratione imperfectionis in essendo possit contineri ab aliquo corpore; et id quod supematurale, ab eo naturale oBt. Nam si spirituale illud sit transiens et incompletum, quod corpori imprimitur, corpus autem sit pormanons in esse, manifestum est quod esse transiens debet contineri. et pendere ab esse permanenti. Sicut in universo videmio, 4uod In gr“dU

tis sit perfectius corpore non vivo, tamen si corpus vivum, non qua vivum, sed qua corpus, est corruptibile et transitorium in modo essendi, et habendi formam, corpus autem non vivum (ut coelum) in modo essendi sit incorruptibile, ab illo pendere potest, et contineri corpus vivum ratione illius imperfectionis; et sic licet illa motio ut procedit a Deo, et intentionaliter communicat virtutem Dei, elevet sacramentum et trahat ad modum suum, non vero deprimatur ad illud, tamen qua ens est imperfectissimo modo et incompleto essendi, pendere potest a re coiporea, et contineri ab ea dicitur.

VII. Similiter gratia quae forma supernaturalis est, licet ut respicit Deum, et est ejus formalis et univoca participatio (non univoca in ratione essendi, -sed in similitudine ot participatione reali) sic non continetur ab anima, sed potius continet eam, et reducit ad superiorem ordinem; et sic est : Badlx portans. Bom. XI, tamen eadem gratia, quia in genere entis habet inperfectionem modum essendi, quam anima, scilicet in ratione accldentis, ideo non repugnat quod secundum hanc considerationom continoatur ab anima, et ab oa pendeat; et ex illa ut (300) ex subJecto oducatur. Qpae omnia observa pro his quae diximus de spiritualitate virtutis sacramenti, quomodo sit in re corporea, et pro eductione gratiae ab entitato animae.

VIII. Advertendum etiam est, quod licet S. Thomas solum assignaverit sacramentis duplicem modum continendi gratiam, scilicet ut signum et ut causa, tamen seeundum aliquam considerationem potest attendi alius modus continendi, non tam respectu gratiae in se formaliter, quam respectu virtutis spiritualis. Hanc enim spiritualem virtutem continet ipsum sacramentuA, et tamquam accidens in subjecto (quia sacramentum est subjectum per modum transeuntis illius motionis, et elevationis spiritualis) et tamquam partem in toto, quia sumendo totum hoc conjunctum ex virtute et sacramento, eeu sacramentum motum, motio et elevatio consideratur ut pars hujus conjuncti. Haec tamen continentia non est respectu gratiae, quae producitur, sed respectu motioniB producentis gratiam per instrumentum, et ipso instrumento contentae,

IX. Conclusio S. Thomae posita, est Jam de fide definita, ut patet in ZLorentino in decreto uhionis, et in Trldentino sess. VII, canone VI; unde modus iste loquendi, quod sacramentum continet gratiam, proprius est, et apud philosophos etiam usitatus, qui communitor dicunt causam praehabere et continere effectum. Qpi autem dicunt sacramenta esse solum causas morales, dicunt sacramenta continere gratiam morallter in ratione influxus moralis et pacti, quo Deus alligavit infalllbilter Causam|gratiae sacramentis, scilicet passionem et merita Christi, quae moraliter influunt, et continent omnem gratiam, sicut etiam meritum continet praemium. Unde et in hoc differunt a sacramentis vateribus, quod sacramenta vetera tantum habebant significare gratiam, et datorem ejus, aut etiam iupetrare ratione dispositionis suscipientis; quae omnia influxum moralem non continent, cum non haberent adjuncta merita Christi, et redemptionem passionis ejus. Nostra vero sacramenta taliter sunt signa, quod continent pretium ipsum redemptionis, et valorem meritorum Christi. Unde moralem influxum habent, et non sunt signa solum tamquam conditio moralis, sicut argentum signatum est morale pretium, et valor rei emptae, vel acquisitae per illum; signum autem promittens talem pecuniam, est conditio moralis rei enptae, nec influxum habet moralem, cum maneat pure in ratione signi, et non habeat adjunctum valorem moralem rei dandae, sicut habent nostra sacramenta ex passione Christi derivata.

Articulus IV.

Utrum in sacramentis sit alioua virtus cauqatlva gratiae ?

PBIMA CONCLUSIO.

I. Hi qui ponunt sacramenta esse instrumentales causas gratiae, necessario debent in sacramentis ponere virtutem aliquam instrumentalam ad inducendum effectum. Secunda conclusio : Virtus ista instrumentalis habet esae transiens et incompletum, non sicut causa principalis, quae habet esse permanens et absolutum.

II. Hatio et probatio primae conclusionis, praeter auctoritatem Augustini et Bedae in argumento Sed contra allatam, reducitur a D. Thoma ad (301) rationem causae. Si enim sacramentum causa est, otiamsi instrumentalis sit, oportet quod aliqua virtute exerceat causalitatem suam; omnis enim causa debet esse in actu primo, ut emittat ex se actum secundum; et consequenter debet habere virtutem et activitatem ordinatam ad actum secundum, et ad effectum producendum; orgo cum sacramentum ex entitate sua naturali non habeat talem virtutem, ut de se notum est, oportet quod superaddatur ei virtus aliqua sic causativa.

III. Secunda vero conclusio ostenditur ex differentia operandi causae principalis et instrumentalis. Causa enim principalis operatur per formam sibi permanenter conJunctam, cui assimilatur effectus; instrumentali autem causae non assimilatur effectus, per se loquendo, et sic non operatur per formam sibi permanenter conjunctam, sed per subordinationem et motum, quo movetur a causa principali. Non potest autem causa principalis movendo instrumentalem communicare ei formam, per quam agat; sic enim constitueret illam ut causam principalem : ergo movendo illam intra limites instrumentalis causae, oportet quod circa communicationem formae activae eam moveat, et consequenter solum per aliquid transiens, quod per modum motionis, non formae productivae se habeat. Si enim comnunicatur ei virtus, et non permanenter et perfecte, sicut causae principali; ergo inconplete et transeunter. Et pro qua parte transeunter, dicitur per modum motionis dari, quia quod transeunter se habet, motus est.

IV. Sed tamen semper distinguendus est in instrumento duplex motus, seu actio (sive «ntitative unus sit, sive non) nempe et ille,qui progreditur ab activa virtute instrumenti, puta in cithara simplex motus fidium, et in securi simplex scissio; alius qui progreditur ex communicatione virtutis' superioris, ut in cithara motus fidium artificiosus et musicus; in securi scissio artificialiter producens lectum. Et illa communicatio virtutis superioris, quia non fit per formam permanenter receptam in instrumento, dicitur fieri per motionem, quae virtutem superiorem intentionaliter continet. Et quia transeunter et incomplete, ideo ad modum -.-motus, quo passive agens superius utitur inferiori virtuose, scilicet, elevando ipsum ut ultra se agat, id est, ultra activitatem propriam, qua simplicem motum poterat producere. Producitur enim simplex motus ab instrumento, ut nititur propriae activitati; producitur motus artificiosus aut divinus, ut nititur activitati superiori per modum motionis sibi communicatae. De hac autem virtute satis supra in hac quaestione, art. I, dubio VIII actum est.

V. In solutione ad primum, nota obiter contradicere sibi Cabreram in hoc tertio tomo quatenus super istum articulum explicans solutionem ad primum ait, quod virtus causativa gratiae, quae est in sacramentis, est formaliter spiritualis, et non corporalis, quia si esset formaliter corporea, et virtualiter spiritualis, posset esse in subjecto corporeo complete et permanenter, oum nulla sit repugnantia quod entitas permanens elevetur nd effectum spiritualem, sicut elevatur entitas transiens. Quod, et ulterius ibi explicat ; attamen oppositum hujus docuerat super primum articulum hujus quaestionis, disput. III, |. XIV, num. CXXIX et CBOC, scilicet virtutem illam instrumentalem esse formaliter corpoream, et virtualiter spiritualem ; quod et in secundo tomo, quaest. XIII tractans (302)istam quaestionem dixerat. Contrarietatem ia dictis ejus nota,

Articulus 7.

Utrum sacramenta novae legie habeant virtutem ex -passione Christi ?

I. Prima conclusio : Virtus instrumentalis sacramenti derivatur a Deo mediante instrumentali virtute humanitatis Christi.

II. Secunda conclusio 1 Gratiam sacramentalem specialiter habent sacramenta communicare ex passione Christi, magis quam ah aliis ejus actionibus.

III. Tertia conclusio ad secundum : Sicut virtus Christi copulatur nobis per fidem,et specialiter virtus ut remissiva peccati per fidem passionis ejus, sic virtus sacramentorum, quae ordinatur ad tollenda peccata, praecipue ost ex fide passionis Christi.

IV. Primam conclusionem ostendit S. Thomas ex modo, quo proportionaliter et connaturaliter inter se ordinantur instrumenta. Quando enim ad aliquem effectum concurrunt plura instrumenta, unum conjunctum, et aliud separatum, talis ordo servatur, ut virtus praecipui efficientis derivetur ad instrumentum separatum perconjunctum; sicut per brachium et manum, quae est instrumentum conjunctum homini, movet baculum aut calamum aut securim, quaesunt contigua; et rursum per contiguum instrumentum movet disjunctum, puta sagittam aut lapidem, yel ,aliam quamlibet materiam : et*go cum humanitas Christi sit instrumentum divinitatis ad opora gratiao, et ad miracula, qua ordinantur ad finem incarnationis, ot.sit conjunctum ipsi divinitati tamquam natura suo supposito, oportet quod sacramenta, quae sunt instrumenta separata, habeant virtutem suam derivatam a divinitate per humanitatem Christi, ut servetur proportionalis et aptus modus utendi ordinate instrumentis; licet verum sit, quod hunc ordinem potest Deus non servare, sed immediate communicare virtutem Instrumentis sine media humanitate.

V. Secunda conclusio, praeter auctoritatem glossae in argumento Sed contra inductam, ostenditur aD. Thoma ex ordinatione gratiae sacramentalia, quae ad duo ordinatur, videlicet ad tollendos defectus praeteritorum peocatorum, et iterum ad perficiendum hominem in his, quae sunt ad oultum Dei; sed utrumque derivatur a Christo spedialiter ratione passionis ejus : ergo sacramenta novae legis habent conaminicare gratiam sacramentalem specialiter ex passione Christi. Major certa ost, et ox articulo II hujus quaestionis constat, ubi expilatum est quid dicerot gratia sacramenta!is supra rationem gratiae communiter acceptae. Minor vero ex quaestione XLJlll ot XLIX hujus partis supponitur, ubi ostensum ost, quod ad remissionem peccati, quantum ad purgationem delioti, specialiter operata est pfissio Christi meritorio ot satisfactorio ot efficienter.

VI. St in quaestione LVI, art. II ad quartum explicat S. Thomas, quomodo spocialitor passio Christi concurrat quantum ad remissionem culpao, scilicet, secundum rationom causae oxamplaris; cum enim in justificatlono nostra et 6it terminus a quo, qui destruitur, ot cui morimur (scilicet peccatum)ot sit terminus ad quem, scilicet novitas vitae licet quantum ad utrumque passio Christi et resurrectio, et omnes actiones ejus concurrant effective, in ratione tamen exemplaris passio et mors ejus specialiter causant (303) exemplariter remissionem culpae, et mortem peccati; resurrectio autem justificationem et novitatem vitae, Juxta quod dicitur Bom. IV : Quod traditus est -pro-pter delicta nostra, et resurrexit -pro-pter justificationem nostram.

VII. Igitur tollere defectus peccati, quod est quasi mors peccati, spediAliter habet attribui passioni et morti'Christi. Similiter Christus per suam passidnem initiavit ritum Christianae religionis, quatenus : Setosum obtulit oblationem et hostiam Deo in odorem suavitatis. 2ph.es. V : et ad Hebr. IX dicitur quod : Christus assistens -pontifex futurorum bonorum. per -pro-prlum sanguinem introivit semel in sancta, aeterna redemptione inventa. Unde et novum testamentum in sanguine et morte Christi confirmatum est; nec enim

valet, dum vivit, qui testatus est. Igitur initiatio religionis Christianae in novo testamento in yorte et passione Christi specialiter facta est. Cum ergo sacramentalis gratia praecipue geminum hunc offectum haheat, scilicet, defectus peccati praeteriti tolloro, ot perficere in ordino ad cultum Doi in roligione Christiana et novo testamonto, oportet quod principium ot radix ejus specialis sit passio Christi, et secundum quod ost destructiva peccati, ot secundum quod est initiativa novi tostamenti et religionis Christianae secundum sacerdotium et pontificatum Christi.

VIII. Tertio conclusio explicatur sic: Quia Christus hahitas in nohis por fidom Ephos. III, ot virtus ejus communicatur nohis por fidom; inchoativo quidom ot fundamontalitor por fidem, otiam informom; porfocto autem et efficacitor per fidem vivam : Quae nor dllectlonom oporatur. Qol. V, diloctio autom seu charitas dicitur : Vinculum -perfectionis, ad Coloss. III, et idoo fidos por charitatem formata hahot copularo, seu osso vinculum ad virtutem Christi, tamquam dispositio ex parte nostra, ut conjungamur ei. Si ergo virtus remissiva peccati specialiter pertinet ad passionem Christi, ut oxplicatum est, fidos passionis ejus hahet osse spocialo copulativum virtutis ejus, et specialiter est dispositio, qua hominos liborantur a peccato, juxta illud Rom. III : Quem -proposuit Deus propltiationom por fidom in sanguino ipsius.

IX. Igitur similiter virtus sacramentorum, quae ordinatur ad tollenda peccata, est ex fide passionis Christi, videlicet ut ex dispositione ex parte hominis, ut ei conjungatur virtus passionis Christi per sacramenta. Nec enim intelligendum est, quod sacramenta haheant virtutem justificandi ex fide, sed quod fides est dispositio ex parte nostra, ut applicetur, virtus passioni8 Christi per sacramenta. Et ita oportet, quod specialiter ista dispositio sit fides passionis, si quidem quod specialiter operatur in remissione culpae, est passio Christi, ut explicatum est.

DUBIUM UNICUM.

Circa secundam conclusionem.

AN SACRAMENTA SPECIALITER HABEANT VIRTUT3M EX PASSIONE CHRISTI.

Conclusio est affirmativa.

X. Praeter ea quae dicta sunt in corpore articuli, est notandum, quod omnes Christi actiones ah irsbanti conceptionis suae usque ad ascensionem in coelum, operatae sunt ad salutem nostram, aliter tamen et aliter. Nam actioneo ejus post mortem, cum non essent amplius (304)meritoriae, solum operabantur efficienter salutem nostram, secundum quod humanitas Christi est instrumentum divinitatis, et efficaciam hahet ex divinitate sibi conjuncta; sicut de Christi resurrectione dicit S. Thomas III parte, quaest. LVI, art. I, et super caput IV epistolae ad Romanos,lectione ultima; aliae vero actiones, quae factae sunt.'a Christo ante mortem ejus, non solum efficienter, sed etiam meritorie et satisfactorie operabantur salutem nostram,quia erat tunc Christus in statu viatoris et merentis. Efficienter quidem operabantur salutem nostram, quia erant actiones virtute divinitatis procedentes ab humanitate; meritorie autem, quatenus voluntarie-, fiebant ab humanitate sacratissima, ot ordinabantur ad nostram salutem.

XI. Praeter hanc etiam efficientiam actionum Christi in nostramsalutem, sive physicam, sive moralem, est etiamcausalitas ejus in nostram salutem per modum exenplaris; ut explicat S. Thomas quaest. LVI, art. I ad tertium, et art. II secundum quod Apostolus explicat quod : Corpus nostrum configurari debet corpori claritatis ejus, ad Phil. III; et de morte ejus ac passione dicit ad Rom. VI quod : Consepultl sumus per baptismum cum illo in mortem. Si enim complantati facti sumus similitudini mortis ejus simul et resurrectionis erimus. Et capite VIII dicit, quod debemus compati, ut et conglorificemur. Cum ergo constet actiones Christi fuisse exemplaria nostrarum actionum, ut ei nos conformemur et assimilemur, in hac oxemplaritate passio Christi specialiter est causa remissionis peccatorum; resurrectio onim ojus habot vim causae oxenplariS respectyi novitatis vi-

tao, quam por justificationem acquirimus, quae est terminus ad quem justificationis. Passio autem Christi habet causalitatem exemplarefii respectu destructionis pefccati, et mortis animae, quae est terminus a quo justificationis, quia in similitudinem mortis ejus nos morimur peocato. Et ideo quando in nobis totaliter destruitur peccatum quoad culpam et quoad poenam consepeliri dicimur Christo. Propter quod Ecclfesia canit : "Quod mortem nos-' tram moriendo destruxit, et vitam resurgendo reparavit." •

XII. Sic ergo colligimus, quod passioni Christi generaliter cum aliis actionibus ejus attribuitur remissio peccatorum duplici modo; et specialiter prae aliis actionibus, etiam duplici modo. Generaliter quidem attribuitur, et efficienter physice, sicut omnis alia actio, sive meritoria Christi, sive non meritoria, usque ad ejus ascensionem operata ost salutem; et efficienter moralitor, quatenus passio adhua fuit actio voluntaria Christi viatoris. Specialiter autom attribuitur passioni hic effectus, et secundum rationem causae exemplaris (in quo genere specialiter passio respicit remissionem peccatorum) et socundum rationem causae moralis satisfaciontis ot merentis quia passione sua consummavit satisfactionem debitam, et omno meritum pro nobis; satisfactio autem specialiter respicit peccatum dostruondum. Et quia sacramonta ordinantur ut quaedam mddicinae ad tollendos defectus peccatorum, ideo specialiter habent virtutem ab illis Christi actionibus, quae specialiter peccati destructionem operatae sunt, sicut ejus passio. | .

SOLVUNTOR ARGUMENTA..

XIII. Sed objicies ; Aliqua sacramenta instituta fuerunt, et in usu (305) ante passionem Christi, ut patet de baptismo et eucharistia, et etiam de ordine; in die enim coenae Apostoli ordinati sunt sacerdotes novi testamenti, et de sacrificio eucharistioo sacramentaliter participarunt; quod non facerent nisi essent baptizati : ergo baptismus, eucharistia et ordo fuerunt in usu ante passionem Christi : ergo non habuerunt specialiter virtutem ex illa.

XIV. Confirmatur?nam aliqua sacramenta magis ordinantur ad torminum ad quem nostrae justificationis, videlicet ad gratiam, et vitae novitatem ac perfectionon, quam ad terminum a quo,qui est remissio peccati : ergo specialius debent attribui resurrectioni Christi, quam paesioni. Consequentia patet ex ratione 6. Thomae III part. quaest. LVI, art. II ad tertium dicentis, quod : "Resurrectio est causa exemplaris nostrae justificationis, ex parte termini ad quem." Antecedens vero patet praecipue in eucharistia, quae ordinatur ad nutriendam charitatem, et ejus dulcedinem; quae praecipue se tenet ex parte termini ad quem justificationis et gratiae.

XV. Respondetur, fuisse quidem instituta illa 8acramenta ante passionem et mortem Christi; sed tamen ad hoc instituebantur, ut Sx passione ejus virtutem haberent. Unde et ipsa eucharistia in memoriam passionis ejus instituta est, licet illo tenpore, quo antecessit passionem,- non esset signum rememorativum passionis. Et sicut ante passionem suam per multas meritorias actiones ab instanti conceptionis suae operari incipit Christus nostram salutem et sanctificationem; non tamen usque ad passionem et mortem illam consummavit; ita non est inconveniens, quod usus illorum sacramentorum ante mortem Christi habuerit effectum aliquem ex operationibus Christi Domini, ot ejus humanitate, non tamen ita consummatum sicut post passionem : ad hoc quippe ordinabantur, ut ex passione consummarentur. Nec enim ante mortem Christi confirmatum erat testamentum novum,quod in sacramentis Ecclesiae instituebatur, licet jam eseot institutum : unde non habebat tantam efficaciam : unde et baptismus ante passionem non poterat efficaciter aperire regnum coolorum, qui ost unus ex effoctibue ejus; et sic non est inconveniens, quod non tantam virtutem, et tantam gratiam darent illa sacramenta ante passionem, sicut postea.

XVI. Ad confirmationem respondetur, sacramenta non ordinari ad terminum ad quem nostrae Justificationis, secundum quod imitantur specialiter passionem Christi, nisi tollendo aliquem defectum. Unde et eucharistia ordinatur ad nutriendam charitatem per modum cibi, et sio tollendo famem ex peccato ortam. Est enim specialis hic effectus peccati, sup-

ponens indigentiam in homine, secundum quod scriptum est de filio prodigo Luc. XV, dissipante luxuriose bona sua : Quod facta est fames valida in regione illa, et ipse coepit egere. Licet ergo euchari stia nutriat, et sic supponat subjectum jam vivens, in hac tamen nutritione speci¬ alem tollit defectum, qui est egestas et fames ex peccato relicta ad nutritionem charitatis. Et hoc quidem in quantum sa¬ cramentum; nam in quantum sacrificium, constat specialissime repraesentare cruen¬ tum Christi sacrificium, id est, passio¬ nem ejus.

XVII. Seoundo arguitur : Nam rationes D. Thomae,quas Affert in articulo, nullo modo convincunt sacramenta ex Christi pas¬ sione specialiter descendere : ergo- An¬ tecedens probatur, nam quod affert in ar¬ gumento Sed contra, scilicet, ex (306) latere Christi pendentis in cruce fluxis¬ se sacramenta, non probat intentum; nam ut ex contextu Scripturae constat, et id definitur in Clementina unica de summa Trinitate, apertio lateris facta est Chri-sto jam mortuo : ergo non fuit in illa aliquod meritum Christi,quia jam non erat viator, et consequenter neque virtutem ullam tribuere poterat sacramentis.

XVIII. Quod etiam affert in-corpore, scilicet : "Christum Dominum in passione sua initiasse religionem nostram, falsum videtur.cum in nocte coenae instituerit sacrificium novae legis, et ordinaverit sa-cerdotes, et condiderit novum testamentum: ergo tunc initiata est religio Christiana,

XIX. Confirmatur : Omnia Christi ope-ra meritoria fUerunt nostrae salutis, et ex parte suppositi erant aequalis meriti et virtutis : ergo ab omnibus illis sacra-menta habent virtutem, sicut ab illis om-nibus salus nostra effecta est. Et sic non est tribuendum hoc specialiter passio-ni ejus, si quidem omnia illa opera sunt aequalis efficaciae ad nostram salutem, quae per sacramenta derivatur.' Item, quia certum est Christum Dominum pro nostra sa-lute obtulisse totam vitam suam, omnesque ejus labores et actiones : ergo ex omni-bus illis habent virtutem sacramenta, et non specialiter ex passione Christi.

XX. Respondetur, supponendo pro certo, quod actiones vel passiones Christi ab instanti separationi8^^^1^,6 npji^fuerunt meritoriae, ut probat S. Thomes III parto quaest. XLIX, art. VI, dicimus quod illa apertio latoris Christi non habuit commu¬ nicationem virtutis ad sacramenta per mo¬ dum meriti formaliter loquendo,sod per modum efficaciae, sicut de ipsa morte Christi dicit S. Thomas. J\iit tamen sig¬ num et figura sacramentorum praecipuorum, quae in sanguine Christi constant, et in aqua conficiuntur; quae sacramenta in me¬ ritis passionis fundabantur. Et hoc sig¬ nificabat fluxus ille sanguinis et aquae, licet Jam ille non esset meritorius, sed effectus; quae intelligentia colligitur ex capite Cum Marthae, de celebrationo missarum.

XXI. Ad improbationem ejus quod S. Thomas affert in corpore, dico quod Chri¬ stus Dominus quantum ad institutionem religionis Christianae in nocte coonao initiavit illam;' quantum autem ad realem complementum, in passione sua exhibuit et initiavit eam, seipsum Patri et offe¬ rendo realiter. Unde et ad Hebraeos IX dicitur, quod ; Testamentum morte testan-tls confirmatur; et sic initiatio seu principium religionis, et testamentum quoad! firmitatem et robur, in passione initiatum est; quoad institutionem vero in die coenae inceptum est.

XHI, Ad confirmationem respondetur, quod omnia opera Christi,quantum ad gene-ralem rationem efficaciae meritoriae et valoris, fherunt causa et virtus sacra-mentorum; specialiter tamen passio Chris-ti, utpote complementum omnium satisfac¬ tionum et meritorum, et tamquam causa ex-emplaris specialiter remissionis peccato-rum. Unde non obtulit Christus Dominus singula opera sua,quaanris infiniti valo-ris fuerint, tamquam adaequatum pretium ©t meritum salutis, sed omnia ordinavit ut consummanda per passionem. Unde et in morte dixit t Consummatu est. Joan. XIX, et ita specialiter a passione ut a consummativa omnium meritorum, et peculi-ariter exemplari remissionis peccatorum, a tota ergo vita, et actionibus Christi meritoriis virtus sacramentorum pendet, specialiter tamen a passione, ob rationes dictas, (307) et quia peculiares actiones suas voluit Christus Dominus esse peculi-ariter exemplativas particularium bono¬ rum nostrorum. Licot ergo omnia opera fuerint infinitj. yalords ex parte suppo¬ siti eliciatis, ex ob.iepto tamen non om-

nes fuerunt aequalis dignitatis, sed quaedam aliis excellentiora; et ideo abundantius derivatur virtus sacramentorum, et specialius ex uno opere, quam ex alio, quia sic Christus ordinavit, quod non solum ratione suppositi, sed rationo dignitatis objecti actiones specialius ot dignius influerent.

Articulus VI.

Utrum sacramenta veteris legis gratiam causaverint ?

EX APTICULO ELICI POSSUM! QUATUQR COITCLUSIOiTES.

I. Prima est : Sacramenta veteris legis ex propria virtute,< si sumatur propria ut non derivatur a Christo et per Christum, non poterant justificare.

II. Secunda conclusio ex duplici modo quo virtus Christi nobis communicatur, scilicet, mediante fide tamquam per actum animae interiorem disponentem nos, et mediante usu exteriorum rerum, sicut per sacramenta, hic secundus modus non potuit competere sacramentis antiquae legis.

III. Tertio conclusio : Antiqui patres justificabantur per fidem passionis Christi, et non per efficientiam sacramentorum; et ideo sacramenta, quae in illis erant, solum deserviebant ut signa protestativa fidei, in qua justificabantur.

IV. Quarta conclusio solutione ad tertium : Etiam circumcisio, et remedium parvulorum in lege naturae, causabat gratiam mediante fide passionis Christi, ot tamquam signum protestativum ejus.

V. Ut ostendat S. Thomas has oonclusiones, distinguit triplicem modum, quo gratiam seu justificationem possunt sacramenta causare. Primo quidem mediante vlrtute effectiva : secundo, medianto dispositione et actu suscipientis. Mediante effectiva virtute adhuc dupliciter, vel taliter quod habeant virtutem effoctivam propriam, id est, non derivatam a Christo, nec per Christum : secundo, quod haberent virtutem effectivam gratiae ox virtute Christi, et per Christum; sed non propriam, ut distinguitur contra eam quae habetur ex dispositione recipientis. Virtus enim passionis Christi copulatur et applieatur nobis, vel mediante fide ex actu interiori, quo disponimur ad gratiam, vol mediante usu exteriorum rerum,seu spplicatione sacramentali, qua efficacia ejus virtutis datur, ut distinguitur contra dispositionem ex parte nostra. Igitur sacramenta antiqua non potuerunt causare mediante virtute propria, ut distinguitur contra virtutom derivatam a Christo. Si enim haberent hoc sacramenta antiqua, necessaria non eeset passio Christi, juxta illud Galat. II : Si ex lege justitia, gratis Christus mortuus est. Frustra etiam dicerentur Gelat. IV : Egena et vacua elementa : et : Quod nihil ad -perfectum adducit lex. Hebr. VII, si ex se, sine ordine ad Christum, haberent vim justificandi : excederent enim in hoc sacramenta novae legis quae ex propriis id non habent, sed per Christum.

VI. Similiter non potuerunt causare gratiam virtute propria derivataquidem a Christo, sed tamen propria, ut distinguitur contra eam quae habetur mediante actu animae, et dispositione interiori, quia virtus (308) quae derivatur a Christo et passione ejus, antequam passio ejus esset exhibita in re, non poterat communicari ncc movere nisi mediante actu animae: nam quod non est, licet possit movere secundum quod praecedit in actu animae, sicut finis in apprehensione movet antequam sit, non tamen potest movere secundum usum exteriorum rerum, et communicationem realom virtutis, quae moveat efficacia illa, quae non habetur ex actu ot per actum interiorem animae. Igitur Christus' Dominus ot passio ejus, ante exhibitionem realem non poterat dare virtutem reali communicatione, sed solum per actum animae, seu per fidem Christi.

VII. Qpare respectu sacramentorum, quae antecesserunt Christum, virtus passionis ejus non potuit derivari efficienter (cum causa efficiens duratione praecedat effectum) sed solum potuit derivari mediante fide, et ad modum causae finalis; quod est per actum animae communicare virtutem ad justificandum; ad sacramenta autem quae sunt post Christum, potest derivari virtus ejus, non solum ratione fldei, et mediante actu animae, sed etiam per realem efficientiam et derivationem, quia respectu illorum realiter praecedit exhibita passio Christi, et ejus humanitas:

VIII. Et hac doctrina probatur prima et secunda conclusio S. Thomae; nam quod non habeant sacramenta vetera ex propria

virtute, secundum quod ly propria distinguitur ab ea,quae per Christum derivatur, causare gratiam, manifestum est ex dictis, et est de fide. Secunda etiam conclusio patet ex dictis,quia impossibile est, quod virtus causativa gratiae per Chriatum et a Christo derivetur ad sacramenta, quae ipsum praecesserunt : ergo non potuit virtus ChriBti causativa gratiae copulari per sacramenta antiqua, mediante efficientia et usu exteriorum rorum : orgo solum mediante virtute, quae copulatur et applicatur per actum interiorem animae, scilicet per fidem.

IX. Tertia conclusio ostenditur a D. Thoma, quoniam certum est patres antiquos habuisse justitiam per fidem mediatoris; cum Non sit aliud nomen sub coelo in quo oporteat nos salvos fieri. Act. IV : et : Ipse est salvator omnium hominum, I Timoth. IY V et : Agnus occisus ab origine mundi, Apoc. Y : et : Gratia et veritas per Jesum Christum facta est, de cujus plenitudine omnes accipiunt. Joan. I : est ergo certum quod per fidem mediatoris justificati sunt patres, et ex Christo et per Christum habuerunt gratiam; non autem appilcabatur eis gratia Christi per efficientiam virtutis ejus, sed per actum animae, qui est fides (ot loquimur de fide viva) ergo sacramenta quibus utebantur patres, non erant applicativa efficienter virtutis Christi, sed protestativa fidei, seu actus interioris, quo apprehendebatur et applicabatur virtus passionis Christi; et ideo dicitur Bom. IY, quod : Signum accopit circumcisionis, signaculum justitiae fidei.

X. Quarta conclusio probatur, quia circumcisio operabatur ut sacramentum veteris legis, et ante exhibitam passionem Christi : ergo non poterat causare gratiam ex communicatione virtutis ejus, sed mediante actu animae, quo fides passionis Christi habebatur; et ipsa circumcisio, in quantum signum protestativum hujus fidei, applicabat parvulo, vel adulto gratiam justificantem. St ideo dicitur circumcislo signaculum justitiae fidei, citato loco ad Romanos, quia videlicet tamquam signum fidei passionis Christi justificabat quoscumque justificabat.

DUBIUM UNICUM.

Circa secundam conclusionem,

AN SACRAMELTA ANTIQUAE LEGIS (PRAESERTIM CIRCUMCISIO) DARENT ALIQUANDO GRATIAM EX OPERE OPERATO,

Conclusio est affirmativa,

XI. In qua difficultate tria involvuntur. Primum de ipso effectu sacramentorum antiquorum, an videlicet causarent gratiam : secundum de modo conferendi illam extra meritum operantis, ut quando dabatur parvulis, an scilicet absolute dicendum sit illam causasse ex opere operato : tertium de dispositione, quam ad id requirebant, quando dabantur cum opere operantis,

XII, Antequam vero haec tria explicemus, duo tamquam certa supponenda sunt. Primum est, quod illa sacramenta antiqua, saltem ex opere operantis, valebant ad gratiam, sicut quaelibet alia actio religiosa : secundum est, quod etiam extra opus operantis valebant ex se illa sacramenta ad munditiam, seu sanctitatem legalem, quae vocabatur munditia carnis, ut dicitur ad Hebraeos IX : Solummodo in cibla et in potibus, et in variis baptismatibus. et justitiis cami8 usque ad tempus correctionis impositis. Dicuntur autem justitiae carnis, non quia solum carni8 sordes tergerent, sicut qui modo lavat corpus suum; sed etiam quia per illas caeremonias tollebantur aliqua impedimenta, et quasi irregularitates, quibus homines minus apti et idonei erant ad divinum cultum,et ad ingressum templi; ideoque talibus sacrificiis et ritibus purgabantur, quibus totus Leviticus plenus est.

XIII. Qjiod vero susceptio talium sacramentorum, saltem ex opere operantis, ad gratiam obtinendam vel augendam deserviret, communiter sentiunt theologi cum S. Thoma in IY, dist. I, quaest. I, articulo... contra magistrum sententiarum in eadem distinctione.. Et ratio est manifesta, quia susceptio illorum sacramentorum ut erat opus procedens ab operante, erat actio religiosa, et protestativa fidei et cultus divini; ergo si fieret ab existente in charitate, erat meritoria,

sicut quaelibet olla oetlo virtutis; lui¬
tur talos actiones ex objecta bonae erant
sicut quilibet alius actus religionis et
obedlantlao, ot protestationis fidei.

CV. Xoc obotat quod dicat Apostolos
Justificari honir.s» ex fide sine operlbm
legis. Sob. III : st quod : Abrafcan Justi

do. Boa. XV : hoc inquan, nor. obstat: o-
liud er.lin est. quod oporo Illo ox vl lo¬
cis r.on Justificant, aliud quod non Jus¬
tificent ex fido; ex se enln oporo illo,
et quatenus a logo puro nonlfestanto
praecepturi, ot prohibente peccotun fluat,
non habent vin : Lex enlc lraa oporotur.
Eon. IV : £.L.l.qputorl facit..pgcc&tua,
Hon. V Cootarux oa oporo si procedant a
fido ot choritate oporantls. id ost. o
fido vivo, sic non ost dubiun Justiflco-
re. sou conforro ad norltu» rotlono ope
ris operantis seu principii a quo proco-
dunt por fidanvivon. Undo ot Apostolus
3oa. III poetquas dlxorat : Arbltraaar
Justificari hoir-lnsn nor flden sl.-a opsrl-
bas legis, subdit pootco : toor.tnn od-m

k*'XfS._d°»*1-1 lAS-BfcrJu agj AbBlt.
«d .Iqflsn ataVjJ,,.;^ In quibus verbis
xanlfeste declorat Apostolus, quod clr-
cuneisio et lex, seu oporo legis, el ex
fide (310) flant, per flden Justificant;
et ln ea statuitur lex, non destruitur.

XV. His ergo suppositis, circa illud
prlnun punctun licet vario nonsorlr.t an¬
tiqui. quorua olli oxletlaabant per clr-
curclelonon quando non intorvonlobat 0-
pua oporantls. ut ln parvulo, rcnltti 0-
rlginale peocotua. sod non dari cratias;
olli dari jratlan quoad offoctue prlTotl-
tos. sod non positivo*; alii vero dari
gratlan, quso ranittefet culpas, non ta-
non quao haberot officaclaa roprinondl
ccncuplacentlox.

XVI, Licet, lnquan, variatas haec fu¬
erit apud antiquos, toner. post D. Thoran.
qui occes istos rodos lnpoeurrlt III p.
quaestione LXX. articulo IV. oonstat cla¬
ro. quod ln Clrcucclsls gratia dabatur
quoad ornes effoetus suos. tau. privatos
auan positivos Beniesio enls peccatus
sino ir.fUslons gratiae fiorl non potost,
Juxtalllud Boa.^III ; Justificati gr^ls
Sratla Dei, stc. ergo et Jus ad vltan ao-
temaa. Juxta illud Bcs. VI : gratia Del
vita aetorna : ot : Quotus ost adeptio
tmarUL. : et : &.I. Spiritu 7oj
aguntur, hi sunt filii Del. Bou. VIII.
Ac denique gratia quoecunquo, cun per
choritat en sibi conjunctas diligat Deun
super osr.io, habet vin od rcslstondun
p occato, et superar.dan concupl ocer.tl/in :
gula plenitudp._le.-le_ est dljsctlg. Bos.
XIII. It Ita dilectio voro ot capernnta-
rnlle Pol super onnia. lsplet lege» et
inndato osclo, ot conooquonlor rlnolt
concuplscentlan, quae resistit legi, cu¬
jus adlspletlc est charteae.

XVII. Igitur pro corto habeodun ect.
quod ln drcunclslone. etlos extra norl
tua et opus operantis, dabatur Justifica¬
tio ot gratia, ot quoad offoctue privati¬
vos. ut ronlttere culpas; ot quoad priva¬
tivos forrales ut facere honlaen gratus,
et dlgnun vitae asternae; et quoad effec¬
tivos. ut superaro ooncaplecentias, et
icplero nandato

CIRCUMCISIO CAI*8A3A7 QSA7XAK PAHVULIS ZX
CP2EE OPXBAIC, VU AOTIVX, SZD PASSIVI.

XVIII. $iood socundus punctun. nclll-
cot. do nodo quo gratia Illa collatu ost
extra rwrltum et opus operantis, ut quan¬
do dabatur parvulis, ac dlcecdun sit
quod darotur ox opero oporato; ot suppo-
nandun est tonquan certus, quod ad renlt*
tsndun peccatun originale non erat neces¬
sarius actus fldol.slvo ipsius portonao.
cui flebat renisslo, sive alterius a qio
Offerebatur.quasi por actun letun lntor-
nun flofot Justificatio. Si or.inroqul-
reretur actus intortius lpsluenet honlnls,
qui Justificabatur, jorrall oesant relic¬
ti oino rccodio.quin non poterant habo-
re actus lnterioren : sl auton requlro-
ranan actus Intorrius aolten altorlus ho-
slr.lB qui offerebat parvulua, ut per
actus offerentis Justlficarotur. Jan clr-
cunclslonls Byetcrius non rocltterct orl-
glnalen culpa», quod negat Innocentius
III ln Capite Majores, de baptlsao. et
contra Augustinus ot conaanos sentontlan
potius, qui dicunt : "Hoc foclasa dreun-
clsionen ln lege veteri, quod baptismis
in nova." Eet ergo certun. quod exte¬
rius illud elgnun, et non actuo internus
orat, ratlono cujus oonferobatur gratia.

XIX. Et; inquirimus quomodo illam con¬ferebat, quando dabatur extra meritum o-perantis, ut quando parvulus Justificaba¬tur. Relictis autem pluribus modis dicen¬di, qui ad quatuor reduci possuntf aliqui (311) enim distinguunt inter circumcisio¬nem et remedium legis naturae;' et circum-cisionem dicunt Conferre gratiam, sicut nostra sacramenta, remedium autem legis naturae non; Durandus quidem, quia censet nostra sacramenta conferre gratiam tam¬quam conditionem requisitam, solum autem Deum efficienter; et ideo aequiparat il-lie circumcisionem; remedium vero legis naturae non censet fuisse sacramentum ex¬ternum. At vero Paludanus censens nostra sacramenta physice operari gratiam, idem concedit circumcisioni, negat vero reme¬dio legis naturae. Alii autem ut Scotus, tam de circumcisione,' quam de remedio le¬gis naturae dicunt,contulisse gratiam ox opoTe operato.

XX'* Alii, ut S. Thomas, negant utri-que sacramento, tam legis naturae quam circumcisioni operationem gratiae eoe ope¬re operato, sed solum fuisse signum fidei passionis Christi, ad cujus praesentiam Deus causabat gratiam. Inter eos autem qui S. Thomam sequuntur, quidam censent ita- dedi8se circumcisionem gratiam sine opere operantis, ut etiam adultis ultra propriam dispositionem dederit aliquam gratiam, praeter opus operantis; si vero essent solum attriti, dabat primam grati¬am, et faciebat eos contritos : alii Tero dicunt, circumcisionem et remedium legis naturae solum dedisse gratiam sine opere operantis parvulis; adultis vero Juxta modum suae dispositionis, et si cum con¬tritione non accedebant, non Justificaban¬tur.

XXI. Pro explicatione ergo horum, et ut sciamus quomodo loquendum sit, adver¬tendum est, quod dare gratiam ex opere 0-perato potest intolllgi dupliciter, scili¬cet active, et passive. Active datur gra¬tia ex opere operato, quando id quod prae¬ter meritum .operantis dat gratiam, habet active illam influere et conferre, sicut modo baptismus. Distinguitur enim opus Operantis et opus operatum secundum ordi¬nem ad duo, quae ad nostram Justificatio¬nem concurrunt. Concurrit enim dispositio nostra,qua a peccato convertimur-ad Deum; et haec est opus operantis : concurrit et-iam satisfactio Christi, qui est fons gratiae : De cujus plenitudine omnes ac¬cipimus. Joan. -I. Haec autem activitas, et valor Christi ad dandam gratiam, et est moralis in ratione satisfactionis, et physicus ut instrumentum Dei; et li¬cet non communicaretur instrumentis acti¬vitas physica, ei tamen communicaretur moralis,esset opus operatum activum, quia active, et secundum valorem propri¬um habet communicare gratiam : passive autem datur gratia ex opere operato, quando datur quidem gratia praeter meri¬tum operantis,non tamen quia ipsum sacra¬mentum active influat gratiam, sed solus Deus active influat; sacramentum vero nullam activitatem habeat, sed solum ad passivam ejus susceptionem Deus gratiam producat.

SCII. Igitur causare gratiam ex ope¬re operato active, nullo modo potest com¬municare sacramentis antiquis, sed solum novae legis sacramentis. Cujus ratio est; tum ex definitione Concilii Floren¬tini in decreto Eugenii, ubi definitur differentiam esse inter nostra sacramen¬ta et sacramenta legis Veteris, quod : "Illa neque gratiam continebant, neque conferebant, sed per Christum dandam fi¬gurabant : nostra vero et continent, et conferunt gratiam :" ergo sacramenta an¬tiqua nullo modo conferebant gratiam ex opere operato*active; tum etiam, quia non possunt sacramenta aliqua magis acti¬ve concurrere ad nostram Justificationem, quam (312) passio Christi, cum non pos¬sint sacramenta ullam habere virtutem ad gratiam* nisi derivatam ex passione Christi, sed respectu sacramentorum vete¬ris legis passio Christi non habebat ac¬tivitatem, et influxum activum ; ergo ne¬que sacramenta illa antiqua, si quidem iflpossibile est quod participarent acti¬vitatem influendi nisi derivatam a passi¬one Christi. Unde et vocantur a Paulo : Infirma et egena elementa. Galat. IV, quod tamen dici non posset, si virtutem haberent dandi gratiam active, sicut ha¬bent nostra sacramenta.

XXIII. Uec responderi potest, in de¬finitione illa pontificis non includi ni¬si sacramenta veteris legis, secundum quod veteris legis erant; circumcisio au¬tem, licet servierit in lege veteri, non tamen ex Moyse eed 01 patribus, ut

dicitur Joaa TIX. ot Ideo non f«it pro¬ prie oacraxontun veteris logio, sol ante leges Instituta : et praeeortin. qui# pos sunus ln clrcunelelone duo considerare; unun oct quatenus deserviebat legi, et o- rat sacrasse tua veteris legis, ot sic non habuit virtuten Justificandi, proceditque dc ea pontlflols definitio: alio rodo ut caueabat cun renodlo logis naturao. tan- quos determinatio quaoden ejus, ct sio de ca pontifex non loquitur, eoa In ea defi¬ nitione non loquatur de eacranentle legle naturae, eod legle reteris; ot consequen¬ ter neque do clrcuroisiono loquitur ut portlnct ad logea naturae.

XXI7 Sod haec responsio non evacuat vln decreti pontificie. ?rlno quides, quia Scriptura loouone de lnefflcacla lo¬ gis veteris, intor irefflcaclaa ojus ot sae roror,torna ojus nurorot clrrunolslor.cn, ut patot ln oplstola ad Oalatas praeser- tln cap. V ; T«tjg T»m Quo.ilnn-tV e'r?MW^pr.t"i. Christus vobis nli.ll prodoplt. Toqtlflcor nator. 01.-4 -~°- slmaciagtil eu: Uiilveroao lecls. Bvacuatl ostls a Ch-isto oul ln lege .lustjficanini : a aro tla excidistis Scco pro oodax ooaputat Apootoluo Justificari ln lege, et ln elr- cuceleione; et quod clrcuncieue debitor oct legis ; ergo eoder. rodo reprobat ab efficacia Justificandi clrcuncislona». #1- cut leges.

XXT Secundo, quia aacranenta veteris legle perfectiora erant eacranentle legio naturae, our. cognitio Del pro tonpere creverit: et quanto negis appropinquabant ad Chrletun, tanto perfectius Illuc exprl- itebaat et significabant; si orgo clrcuncl- olo ut cosamloabat cos oacranontc logis naturas oonferebat gratiae activo nx opo ro oporato, oor. debebat hanc excellentia» anittere ex eo quod pertinebat etlan ad lego* veteren. cun haec non haberot epocl- olon repugnantias od dandae latas gratius, quan non fcaborot eacronontun logis natu-

XXVI. Onltto responsiones allorun. qui dicunt clrcusclsionen non dodleso gra- tian quatenus non aperiebat Januas regni coelorus, qua» taxon baptlams aperit; non •nla pontifex differentiae Inter noetra sacramenta et vetera ponit ex parte hujus effectus, qui est aperire Januae coeli, sod ex parte gratla«^da^y« dlolt nec dedleeo. nec contlnuieee : ergo non bene explicatur decretus pontificie per hoc quod non aperuerit Januas rogr.l coelestis Zffectue enln hic dependebat ab extrlnee ca causa, scilicet, a reali exhibitione satisfactionis pro peccato: sl auten in proprio et per se effectu saeraner.torun qui est collatio gratiae, ooamuiicabant sacranenta antiqua et nostra, quia utra¬ que activo lllan dabant, coosat dlffo- rentia assignata a pontifice, qui tn pro¬ prio sacraaantoiun effectu Illas aeelg navit. Ordo (313) non posuit differen¬ tiae In pooullarl offectu brjJus aut Il¬ lius sacranontl, sod ln offectu 00nuor. l oxr.lun, scilicet gratia; aalo ergo res¬ tringi ter ad effectus particulares hujus aut Ullus sacrooenti, de quibus por.ti- fax non ost locutus; sed ln offectu con- xur.l osnlua (oolllcot gratia) differen¬ tia assignanda oet. Vldo S. Dhomc ln IT, dlat. I. quaest. II. art. VI od oe- cundun,

XXVII. Secunde auton dlcendun oat clrcucclelor.ro dedisse parvulle gratiae ox oporo operato passive. Ratio est. quia Deus causato? ln illis gratias ad cuecoptlonen olrcuscielonle praeter otr- nen actuc et nari tun operantis : ergo dabatur gratia ex opero operato paeelve. Patet conaoquontla, quia ccnforrl grati¬ as ex opere operato passive, eet eolun Deus activo dare talos gratiae, nedlante aliquo opere, quod nes sit saritus ope¬ rantis. Antecedens antes probatur, nae cortue eet parvolos per clrcunclelor.ee, ot roncdluc legis naturae fUlsso Justifi¬ catos, et quod Illis renltteretur orlgl nale peccatus, ut determinat Innocentius papa lr. capita Maj cras, da bantlsro: c1r- cunclslo auten non conferebat ean Juetl- flcatlonen nedlante serito lpslue susci¬ pientis. quando susolplens erat parrulua. ut patet : nec nedlante sarito offeren¬ tis. aut nsrlto Xcclealae; tua, quia es oet valde ln certa Justificatio oarvull, elout esset Incertus, an offerens vel tal- nleter tuae haberet sorita»; tus, quia neritun Brclosiao non potost sorori do condigno altari prlrsui gratias, cus hoc sit proprius capitio: solux autes potest lustrare, «ut de congruo gratia» xsrerl. quod nor. fit nlel nodlante notu Ullus, cui conferonda ost talis gratia, quod is parvulis locus non fcubot. Alias auten sl sine tali notu possent Ipsi nererl pri¬ nos gratlen, poeeet ot rodo Scclosla noro

ri parvulo aut dormienti primam gratiam, cum non sit minoris meriti Ecclesia modo quam tunc; posset etiam Ecclesia justificare parvulos suos sine externa caeremonia per solum actum internum, sicque non indiguisset sacramentis pro parvulis suis.

XXVIII. Denique impossibile est, quod gratia quae confertur parvulis, innitatur meritis Ecclesiae, sed Christi; ergo non dependet a meritis Ecclesiae collatio talis gratiae, sed ex fide Christi dabatur protestando illam signo externo; et ita talis externa protestatio serviebat ad hoc, ut ea passive suscepta, Deus soliis gratiam infunderet, non tamen ipsi signo activitatem producendae gratiae conferret.

CIRCUMCISIO NON DABAT ORATUM ADULTIS EX QP3EHE OPERATO.

XXIX. Qpoad tertium punotum dicendum est primo, quod adulto, quando conferebatur circumcisie, aut remedium legis naturae, non dAbatur amplior gratia, quam ejus exigeret dispositio, et ex opere operato passive; unde si nullam dispositionem afferebat aed tantum attritionem, verbi gratia, non faciebat ex attrito contritum. Et in summa, tantum conferebat adulto susceptio circumcisionis, quantum aliud opus bonum, si fieret ab eo. Haec est contra Cabrera hic dubio primo, g. VI. Est tamen magistri Nugno infra quaest. LXX, art. II, dub. II, conclusione quarta : et Suarez hic disput. X, sectione prima.

XXX. Et fundamentum ejus est, quia sacramentum ipsum non erat principium active influens gratiam, nec habens adjunctam activitatem ad dandam gratiam, sicut habent nostra sacramenta; sed solus Deus ad praesentiam et susceptionem (314)illius gratiam causabat : ergo ut adultus ad susceptionem et praesentiam illius sacramenti justificaretur, debebat habere dispositionem, perinde ac si non Juvaretur aliquo modo ab illo sacramento, sed eo modo, quo respectu solius Dei infundentis gratiam requiritur dispositio; respectu autem solius Dei infundentis gratiam requiritur, quod subjectum disponatur dispositione proportionata ad formam, quae infunditur : ergo nisi hac dispositione dispositum esset tunc subjectum, non haberet gratiam a Deo; nec enim erat alia causa praeter Deum influens tunc gratiam, ratione cujus ea adhibita in subjecto non habente repugnantem dispositionem, deberet gratia infundi. Licet autem Deus se solo extra sacramentum possit gratiam dare ultra propriam dispositionem, vel etiam sino proportionata dispositione, tamen non est aliquod fundamentum, ut id afferamus fecisse in lege veteri, in qua gratia non ita large dabatur sicut in ista : ergo neque Deus se solo dabat gratiam adulto, et justificabat justificatione adulti, nisi mediante dispositione ejus.

XXXI. Et quidem si Deus se solo dabat gratiam ultra propriam dispositionem, et faciebat ex attrito contritum, quid minus habebant homines in illa lege quam modo, quantum attinet ad justificationem adultorum ? Quod enim id non faceret tunc mediante instrumento, sicut modo, nihil refert, dummodo sine instrumento habeant homines a Deo eamdem gratiam, quam modo. Non enim legis suavitas, et gratiae effusio in eo est, quod per instrumenta detur-, vel non detur; sed in eo quod detur, sive mediante instrumento, sive non : ergo aequalis gratia dabatur ad justificandum adultum tunc, sicut modo, licet differentia esset in instrumento, per quod dabatur. Et quidem si in lege gratiae Deus Bine instrumento non facit ex attrito contritum, neque ultra propriam dispositionem dat gratiam, quomodo putandum est 6ine instrumento aliquo id fecisse in lege veteri solum ad praosentiam alicujus, quod se habebat mere passive in ordine ad gratiam.

XXXII. Itaque ex Imperfectione illius legis, et deficientia gratiae, et infirmitate sacramentorum, quae erant vacua., accipiendum est quod in justificatione adulti non nisi conformiten ad dispositionem subjecti gratia dabatur : in parvulis autem ob necessitatem, quia illi se disponere non poterant, nec peccatum propria voluntate contraxerant, dicendum est quod gratia dabatur praeter meritum operantis, et ex opere operato passive. Ad justificationem vero adultorum id extendere non est fundamentum, cum illa sacramenta non essent activa gratiae, et Deus se solo nunquam gratiam det de lege ordinaria, nisi conformiter ad suscipientis dispositionem.

XXXIII. Et si quaeras, quomodo fides Christi in circumcisione concurrebat ad remittendum peccatum respondetur, quod per quamdam continuationem, et relationem ad Christum mediatorem, dequo vide S. Thomam in IV, dist. I, quaest. II, art. VI, ubi dioit, quod fides non juvabat parvulum, ut erat actus personae, sed ex parte objecti, quod respiciebat; in quo communicabat cum nostris sacramentis, in quantum justificabat ex objecto quasi ex opere operato; et in hoc fundatur illa distinctio de opere operato active, vel passive.

XXXIV. Secundo dicendum est, quod respectu parvulorum non erat necessaria actualis dispositio ex parte ministri, aut parentis, vel offerentis parvulum;- sed si cum debita intentione facerent, quod per illud signum (315) externum Deus instituerat, aut Ecclesia.determinaverat, justificabatur parvulus, etiamsi minister fidam non haberet, aut alium actum interiorem. Eatio est, quia sicut baptismus modo cum debita intentione datus non pendet a bonitate ministri, quod habeat effectum suum, ita circumcisionis effectus non fundabatur in bonitate ministri, sed in misericordia Dei, qui per fidem Chriati eo signo protestatam Justificabat parvulum; erga quantumcumque careret minister bonitate, si faciebat cum debita intentione quod fideles communiter faciebant, parvulum justificaret.

XXXV. Et praeterea, quia alias remedium parvulorum esset valde incertum, si remissio originalis dependeret a bonitate ministri; sicut modo esset valde incertum remedium baptismi, si dependeret a bonitate conferentis : ergo sicut modo non requiritur bonitas ministri, sed intentio cum debita forma et materia, ita tunc in circumcisione non operabatur bonitas ministri, aut offerentis, vel etiam Ecclesiae (cum in his non fundaretur effectus circumcisionis, sed in promissione Dei facta susceptioni sacramenti) sed solum susceptio illa cum debita intentione ministri.

XXXVI. Unde constat, quod si si aliquis se circumcidere, non intentione faciendi quod faciebant fideles, sed alio ritu aut intentione, sicut plerique gentiIe8 circumcidebantur, tales non justificabantur, quia sacramentum non conficiobant. Si ergo contingeret in populo Judaico circumcidi infantem sine dobita intentione, tunc vel~aliquid amplius circumcidendum esset de pellicula, si commode fieri posset, ut aliqui dicunt, vel applicandum'esset infanti remedium legis naturae, sicut applicabatur feminis, aut etiam masculis ante octavum diem, si periculum vitae immineret; nam quoad axtornam dcsignationom, quae flebat in camo, sufficienter manebat designatus, etiamsi sino intentione osset facta circumcisio, et moraliter Jam ille non poterat amplius circumcidi; sicquo aliud externum sighum fidei protestativum adhibendum erat, qualo ut dixi feminis in eodem populo adhibebatur,

SOLVUUTUS AEGUMEtTIA.

XXXVII. Sed objicies primo : Circumcisio causabat gratiam in parvulo sine modia aliqua dispositione ejus : ergo ex opero operato. Consequentia patet, quia nullus requirebatur actus operantis ad habendam talem gratiam : ergo dabatur praecise ratione operis operati,

XXX7III. Confirmatur, quia ut sacramenta dicantur conferre gratiam ex opere operato, non est necesse quod ipsa habeant influxum activum ad dandam talem gratiam, sed sufficit quod ita infallibiliter habeant illam annexam,quod ad praesentiam illorum Deus gratiam conferat, et non medio opere ipsius operantis; sed hoc modo habebat circumcisio : ergo ex opere operato conferebat gratiam. Minor constat, quia circumcisio ita habebat infallibilem promiasionem Justificandi parvulum sine aliquo ipsius actu, sicut nunc baptismus: ergo. Major ostenditur, quia etiamsi nostra sacramenta physice non influant gratiam, sed solum moraliter, ut quidam terisnt, adhuc debet salvari quod ex opere operato dent gratiam; et temon tunc solum Deus ad praesentiam illorum causaret gratiam, ipsa voro non causar^nt illam; ergo eodem modo, si circumcisio nabebat adjunctam infallibilem promissionem gratiae, licet solus Deus ad (316) praesentiam illius eam causaret, diceretur ex opere ope rato conferre, siquidem independenter ab opere operantis dabatur per circumcisionem gratia.

XXXIX. Confirmatur secundo, quia conferre gratiam ex opere operato, est conferre gratiam vi sua, et secundum causalitatem sui generis sine dependentia a suscipientis -dispositione; sed circumcisio erat causa moralis gratiae independens a dispositione suscipiontis : ergo dabat illam ex vi sua in eo genere In quod est causa, scilicet ut causa moralis: ergo absolute illam dabat ex opere operato; ad hoc enim non requiritur quod ut causa physica gratiam praebeat, neo ut causa principalis, sed quod in eo genere, in quo est causa, ex vi sua, et non mediante dispositione suscipientis ea conferatur a sacramento.

XL. Respondetur ad principale argumentum distinguendo consequens; ex opere operato passivo, concedo; active, nego. Et similiter ad probationem dicitur, quod licet, non requirebatur aliquis actus ex parte operantis, et solum dabatur ratione susceptionis sacramenti, non tamen active praebente gratiam tali operi operato, id est sacramento suscepto; sed ipsa susceptione passive se habente Deus solus causabat gratiam in anima.

.XLI.- Ad primam confirmationem respondetur, quod ut conferatur gratia ex opere operato active, non sufficit quod ad praesentiam aliquorum Deus causet gratiam, sed requiritur,quod active etiam ipsa se habeant ad gratiam dandam in suo genere, id est, eo modo quo sunt causae. Ut autem ex opere operato passive gratia conferatur sufficit quod ad positionem eorum Deus gratiam conferat. Ad probationem majoris dicitur, ,quod etiamsi nostra sacramenta solum essent causae morales gratiae, longe tamen a circumcisione et antiquis sacramentis differrent, quia sacramenta antiqua, non oontinebant valorem pretii redemptionis nostrae, et gratiae per Christum dandae; nostra autem sacramenta valorem illum continent, sicut nummus continetvalorem,quem respublica aut prinodps illi confert; quae continentia moralis reducitur ad activitatem,seu efficientiam moralem; sacramenta autem antiqua non se habent ut causae morales active, sed ut conditiones moraliter requisitae, ad qua rum positionem Deus gratiam conferebat.

2QjII. Unde valorem non habebant,cui corresponderet particularis et specialis gradus gratiae, praetor opus Ipsius operantis; et sic orant vacua elementa, ad quorum positionem licet Deus daret gratiam-, non tamen ipsa habebant valoran, ut ratione illius peculiariter eis corresponderet gratia; sed id totum mediante opere operantis mensurabatur.- At Vero nostra sacramenta, etiamsi physico non causent gratiam (quod impertinenfi est ad rationem operis operati) tamen continent valorem ad gratiam, nec illum colum expectant a dispositione nostra; et ideo ultra propriam dispositionem correspondet eis gradus gratiae peculiaris. Et sicut actus contritionis et poenitentiae, licet physice non concurrat ad productionem gratiae, tamen ratione illius datur gratia; et secundum valorem ejus mensuratur gratia, quae datur; sic licet nostra sacramenta physica instrumenta non essent, si tamen valorem habent, cui gratia commensuretur 'ultra propriam dispositionem, dicuntur ex opero operato activo dare gratiam, · quia habent valorem, cui gratia correspondot, ultra dispositionem redipientis; qui valor activus est in genere causandi moralitcr, licet physica activitas nbn sit.

XLIXX. (317) Ad rationem ergo operis operati hon per se pertinet activitas physica instrumentalis, Sed sufficit activitas moralis, et valor, cui per se correspondeat gratia; quam tamen activitatem sacramenta antiqua non haberent, cum nondum esset exhibitus valor passionis Christi, et consequenter nec sis collatus; sed solum in genere morali se habebant ut conditio sine qua non, et potius ut fidejussiones passionis Christi, ad quarum positionem dabat quidem Deus gratiam, non commensuratam valori eorum, eed dispositioni suscipientis; et ideo dabatur gratia veluti al fiado, 0 al praestado, dependenter a passione Christi. Et ita cum totus valor, cui commensurabatur gratia danda, corresponderet operi operantis, non dicebantur sinqpliciter illa sacramenta dare ex opere operato active gratiam, neque activitate physica, neque morali; dicebatur tamen ex opere operato passive dare, quia ad susceptionem illorum sine actu suscipientis in parvulo, s solo Deo gratia conferebatur, ipsis tamen sacramentis nullam activitatem, nec physicam, nec moralem conferentibus.

XIIV. Ad secundam confirmationem respondetur, quod conferre vi sua activa, est conferre gratiam ex opere operato active; sacramenta autem antiqua, etiam in eo genere causandi moraliter, non habebant vim activam, sed solum erant conditiones quaedam, et protestationes fidei, ad quarum praesentiam Deus causabat gratiam. Unde non continebant moralem valorem, sicut nostra, ut ratione eoium correspondéret eis particularis gradus gratiae, praeter dispositionem operantis. Unde licet daretur gratia aliquando sine opere operantis, non tamen dabatur ab ipsis sacramentis, etiam in genere causae moralis, sed Deus ad praesentiam passivam eorum dabat; non quod Deus in genere causae moralis, et non physicae daret, sed quod ipsa sacramenta non dabant illam, quia non importabant valorem, cui gratia corresponderet; et ideo licet daretur ad praesentiam illorum, non tamen ipsa dabant : nostra autem sacramenta, etiamsi physice non causarent gratiam, tamen in genere causae moralis causarent illam, quia valorem habent ad illam; et ita dicuntur dare gratiam.

XIV. Secundo arguitur : Non est dare medium inter conferre gratiam ex opere operato, et ex opere operantis : ergo si vere salvatur, quod sacramenta antiqua darent gratiam non ex opere operantis, ut in parvulis, restat quod illam dederint ex opere operato. Antecedens probatur, nam gratia somper datur a Deo ratione alicujus operis; opus autem ratione cujus datur gratia, vel debet fieri ab ipso suscipiente gratiam, vel ab alio supponitur factum, inter haec enim non est dare medium. Opus autem quod fit ab ipso suscipiente gratiam, dicitur opus operantis; et opus factum ab alio, ratione cujus huic datur gratia, dicitur opus operatum. Sacramenta autem antiqua non dabant gratiam ratione operis facti ab ipso suscipiente, quando ea dabatur parvulis : ergo ratione operis operati.

XLVI. Confirmatur primo, quia signum practicum necessario debet esse factivum ejus, quod significat : sed circumcisio erat signum practioum gratiae : ergo effectivum ejus. Major manifesta est, quia non est alia differentia inter signum practicum et speculativum, nisi quod hoc tantum significat, et repraesentat suum significatum; illud autem non solum significare et repraesentare habet, sed etiam operari. Minor autem constat ex supradictis quaest. LX, ubi ostendimus de ratione sacramenti (318) esse quod sit signum practicum gratiae.

XLVII. Confirmatur secundo : Fides protestata per sacramenta causabat gratiam moraliter in illis sacramentis, ita quod non solum se habebat ut conditio, sed ut vera causa in genere morali; sed ad id non sufficiebat fides nisi ut protestata in sacramentis externis : ergo ipsa protestatio sacramentorum non solum ut conditio, sed ut causa moralis conferebat gratiam. Praesertim, quia piotestationes illorum sacramentorum erant tamquam fidejussiones, et promissiones gratiae; fidejussio autem causa moralis est, et non solum conditio.ejus, quod datur, oum secundum valorem fidejussionis detur id quod datur.

XLVIII..Confirmatur tertio, quia in lege veteri et naturae plura sacramenta erant per se instituta ad remissionem peccati originalis et actualis, ut supra quaest. LXI determinatum est : ergo per se ordinabantur ad primam gratiam, si quidem remissio horum peccatorum non fit nisi per primam gratiam; et consequenter erant«sacramenta mortuorum secundum proprias rationes, et primam sui institutionem ; ergo aliquando deberent dare primam gratiam, alias frustrarentur semper effectu, ad quem per se primo ordinata erant. Non poterant autem dare primam gratiam, ,quae est effectus ad quem per se ordinantur, si necessario et per se supponebant contritionem in subjecto : ergo illis sufficeredebebat attritio, ut effectum per se primo institutum darent : sacramentum autem quod facit ex attrito contritum, habet dare gratiam ex opero operato vi Bua, et non ut conditio : ergo id commubicabatur antiquis sacramentis.

XLIX. Respondetur ad principale argumentum, quod conferre gratiam ex opere operantis, et ex opere operato, si sumatur ly opus operatum active, et ut sumitur communiter, non sunt immediate opposita, sed datur medium, scilicet, dare gratiam eoe opere operato passive, quod simpliciter non est dare, sed ad praesentiam illius ab alio dari. Itaque certum

est, quod illud opus, ratione oujus Deus dat gratiam, vel debet esse opus operatum, vel opus operantis. Caeterum quod hoo opue operatum active 8e habeat'.-ad dandam illam gratiam, sive moraliter sive physice, hoc non eat necesse; et hoc solummodo negamus, circumcisionem non dedisse gratiam parvulis ex opere operato, quamvis dederit Illam ex opere operato passive, id est, ad passivam ejus susceptionem Deus dederit parvulo, ipsa circumcisione non conferente vim activam, nec physice, nec moraliter*

L. Ad primam confirmationem respondetur, non esse de ratione signi practici quod ipsummet signum effective sit operativum sui significati, sed sufficit quod habeat pro fine opus. Sicut enim intellectus practicus est qui habet pro fine opus; et ad hoc sufficit quod dirigat ad opus, licet non efficiat illud; sic signum practicum est quod habet pro fine opus licet non efficiat illud. Nihil enim amplius habet signum practicum, quam explicare et repraesentare intellectum practicum, et eo modo quo intellectus practicus se habet ad obj.eotum suum, eo modo in repraesentando se habet signum practicum ad suum 81gnatum. Quandocumque ergo signum aliquod non habet solum pro fine'ipsum repraesentare, seu facere cognoscere, sed ulterius ordinatur ad aliquod opue extra praecisam cognitionem, practicum est, et non 80lum speculativum, sive ipsum signum opus illud exequatur, sive non : hoc enim non pertinet ad rationem signi practici, licet si illud (319) habeat perfectius signum pradticum erit.

LI. Sufficit ergo ad signum practicum, quod ita ordinetur ad opus, ut in ejus exercitio fiat tale opus; et ejus significatio ordinetur, ut ratione ejus aliquid praeter cognitionem habeatur, aut obtineatur. Unde promissio exterior, et fidejussio, caeteraque signa, quibus contractus perficiuntur, sunt signa practica, quamvis non efficiant id quod promittitur aut donatur. Et similiter traditio annuli constituit et Investit episcopum; et traditio baculi abbatem, et sunt signa practica, quamvis non efficiant episcopatum, aut abbatialem dignitatem, etc. Neo intelleotus ipse practicus oportet quod efficientlam habeat in objectum exterius, circa quod versatur, quidquid sit de efficientia quam hab^ei^| v alias potentias : et similiter neque signum practicum in objectum significatum debet habere efficientiam.

LII. Quando ergo dicitur in argumento, quod signum practicum debet operari id quod significat, distinguo ly operari; per seipsum id exequendo et efficiendo, nego; habendo ipsum opus pro fine suae significationis, etiamsi alio exequente et efficiente, concedo; et sic salvatur signum practicum 4uaudo: habet has duas conditiones, scilicet, quod non solum ordinetur ad repraesentandum intellectui et faciendum cognoscere, sed etiam ad opus; et deinde si in exercitio talis signi detur, seu fiat id quod significat (etiamsi ab alio procedat) perfectius tamen practicum signum erit, si a oeipso procedat et fiat ipsum opus.

LUI. Ad secundam confirmationem respondetur, quod alia ratio erat de fide, alia de protestatione ejus externa. Fides enim habebat Christum in intentione, et ut objectum cognitum; et ideo mediante fide Christus per modum intentionis et finis causabat sanctificationem; qui modus continendi Christum erat sufficiens, ut in genere morali diceretur causare : at vero ipsis dignis externis non communicabatur virtus, seu valor passionis Christi per modum intentionis; rebus enim sic externis non potest per modum intentionis aliquid communicari, nec sunt capaces moralitatis illius. Et alias non poterat communicari valor ille ut exhibitus, et secundum virtutem efficientem, quia nondum Christus passus erat; unde non operabatur active, nec physice, nec moraliter, cum tamen magis esset capax fides hujus communicationis per modum intentionis factae, quam externa signa.

LIV. Nec obstat,' quod se habebant ut fidejussiones, et promissiones Christi futuri. Non enim in ipsis externis signis erat valor fidejussionis, sed in fide; ipsa vero solum erant protestationes talis fidei. In fidejussione ergo duo possumus considerare, unum est ipse valor fidejussionis aut promissionis factae : aliud est scriptura, seu testimonium talis fidejussionis : hoc concurrit moraliter ut conditio; illud ut causa, Sic in sacramentis antiquis ipsa signa et externa elementa se habebant ut scriptura fidejuSjpioniB et sjt^ concurrebant

ut conditio moralis; fides Tero Christi venturi erat valor in quo £Use habebatur remissio peccatorum, et pacificatio homi¬ nis ad Deum.

LV. Ad tertiam confirmationem dicitur, quod illa sacramenta, quae erant institu¬ ta ad remissionem peccati, vel originalis vel actualis, non erant instituta ut ha¬ bentia vim et activitatem ad talem remis¬ sionem; et ideo nec correspondebat illis remissio peccatorum, ut proprius effectus per se ab eis pendens, et efficiendus; sed instituebantur ut signa, et protestationes requisitae ad remissionem peccati. Valor (320) tamen et vis ad remittendum, non ex ipsis sacramentis, sed ex dispositione et contritione suscipientis, si adultus erat, sumebatur. Unde omnes illae consequenti¬ ae argumenti non valent, quia deficiunt in illo, quod remissio peccatorum esset per se proprius effectus talium sacramen¬ torum, cum tamen ipsa non Instituerentur ad primam gratiam tamquam per se causae, sed tamquam per se requisita signa et con¬ ditiones : nostra autem sacramenta insti¬ tuuntur ut per se causae, et ideo sunt proprie sacramenta mortuorum, et faciunt ex attrito contritum; illa autem non sic, sed solum secundum quid sunt mortuorum sacramenta, scilicet, ut conditiones et signa.

LVI. Tertio arguitur : si ad remissio¬ nem peccati originalis et actualis requi¬ rebatur contritio cum sacramento circumci¬ sionis : ergo semper supponebatur remis¬ sum peccatum ante ipsam susceptionem cir¬ cumcisionis aut sacramenti; et consequen¬ ter ipsa sacramenta neque active, neque passive conducebant ad remissionem pecca¬ ti, et primam gratiam dandam, si quidem ante illa sacramenta jam gratia erat data per contritionem : ergo quando suscipieba¬ tur sacramentum, vel Deus dabat novam gra¬ tiam ad praesentiam illius susoeptionis, vel non; si dabat : ergo ultra propriam dispositionem correspondebat Circumcisio¬ ni distinctus gradus gratiae, et sic habe¬ bat per se valorem ad dandam gratiam, quod Bupra negatum est : si non dabat Deus dis¬ tinctam gratiam : ergo neque active, neque passive conferebant illa sacramenta ad ha¬ bendam gratiam in adultis, si quidem non dabat Deus ad praesentiam illorum gratiam, sed ratione solius praecedentis dispositi- onis.

LVII. Confirmatur, quia alias circum¬ cisio solum serviret adultis ut externa caeremonia et ritus, non ut sacramentum, si quidem non magis so habebat ad grati¬ am acquirendam quam usus alterius cujus- vis caeremoniae religiosae. Item nulli¬ us esset utilitatis, quia si supponebat seinper peccatum remissum per contritio¬ nem, quam ut dispositionem requirebat, et consequenter semper supponebat primam gratiam in subjecto; circumcisio autem ad primam gratiam ordinari debebat in quantum sacramentum : ergo si nunquam il¬ lam dabat, nec ei correspondebat alius gradus gratiae ultra primam, clarum est quod superflue se habebat in ordine ad gratiam. Ac denique, quia Abraham acce¬ pit circumcisionem in signum Justitiae, et gratiae collatae ex opere operato : ergo praeter opus operantis gratiam dabat etiam adultis.

1V1II. Respondetur, quod contritid non remittebat peccatum originale in adul tis nisi cum ordine ad sacramentum cir¬ cumcisionis, et dependenter ab eo ut a signo externo protestativo fidei; et id- eo contritio si antecedebat susceptionem circumcisionis remittebat quidem pecca¬ tum, cum ordine tamen ad illam; si autem non antecedebat circumcisionem, in ejus exercitio remittebatur peccatum; ita ta¬ men, quod a circumcisione non habebatur valor gratiae, et justificationis dandae, sed a sola dispbsitione et fide. Sicut ergo nostra sacramenta, licet dispositio¬ nem requirant ex parte nostra, non tamen remittitur pecoatum sine ordine ad illa; ita et 8acramenta antiqua. Rst tamen differentia,quod in nostris efficacia et vis ad dandam gratiam provenit ex sacra¬ mentis; et ideo si jam invenit gratiam in subjecto, adauget illam. In illis autem antiquis non supponebatur effica¬ cia, et gratia ex parte sacramentorum; sed solum erant signa exterius (321) pro- testativa fidei justificantis, continen¬ tia tamen pactum Dei ad justificandum, et ideo non augebant gratiam in subjecto; dependebat tamen ab illis justificatio, ut ab externis signis, non ut ab effica¬ cibus instrumentis gratiae.

LIX. Negatur ergo, quod neque active, neque passive conferunt gratiam, quia et¬ si valor et efficacia conferendi^ reduce¬ retur ad dispositionem et fidem vivam,

conditio tamen referebatur ad sacramenta, a quibus ut a conditione, illa eadem gra¬tia, quae mediante dispositione datatur, pendebat. Quare non dabant novam gratiam ultra propriam dispositionem; et tamen quia requirebantur eadem sacramenta ut conditiones et protestationes fidei, et in parvulis ad earum positionem Deus so¬lus dabat gratiam, in adultis vero ad ip¬sorum positionem, et Juxta dispositionis propriae valorem; ideo gratia illa, quae dabatur per sacramenta in parvulis daba¬tur ex opere operato passive; in adultis vero mediante opere, operantis, id est, per dispositionem propriam ipsorum, cum dependentia tamen a sacramento, ut a con¬ditione requisita, et protestatione fidei justificantis. Et ita in omnibus verifi-catur, quod ad praesentiam illorum dabat Deus gratiam, secundum valorem tamen dis¬positionis, et dependentor a sacramento.

12. Ad confirmationem respondetur, circumcisionem non se habuisse solum ut ritum, et caeremoniam, sed ut sacramentum, si quidem erat signum gratiae practioum, continens promissionem et pactum Dei, et respectu gratiae futurae dandae per Chri¬stum, et respectu praesentis; quae tamen non dabatur secundum valorem ipsius sacra¬menti, sed secundum valorem fidei vivae. Et quia dispositio suscipientis ordinari debebat ad istam protestationem externam (quia sicut dependebat a Christo, ita et pro illo statu a sacramento protestante Christum) ideo non se habebat illa protes¬tatio ut quaevis alia caeremonia religio¬sa, sed ut sacramentum.

IXt. Ad id quod dicitur ; Nullius fuia se praecise utilitatis circumcisionem, si dispositionem requirebat, quae remitteret peccatum, scilicet contritionem, responde¬mus verbis Apostoli ad Romanos tertio : Quid ergo est amplius Judaeo t Aut quae utilitas circumcisionis ? Multum ner om¬nem modum. Primum quidem, quia credita sunt illis eloquia Dei, etc. deinde vero ut dicit cap. IV : Quia signum accepit A-braham circumcisionis, signaculum Justi¬tiae fidei; et protestatio illius, quae certe cum fide conjuncta multae utilitatis erat : sine fide autem, sive se sola, va¬cuum erat elementum; et ideo ex illis ope¬ribus non justificabatur Abraham. Mani¬festum est autem, quod illud signaculum Justitiae fidei requirebat prs dispositio¬ne fidem vivam^csou^B^@Lc:-©1@i ad Jus¬tificandum. Componens enim Apostolus fidem illam circumcisioni, dicit : Arbi¬tramur .justificari hominem ner fidem si¬ne operibus legis. Rom. III. Loquebatur ergo de fide sufficiente ad justificati¬onem, quae est fides viva; sine illa er¬go nihil operabatur circumcisio; ad il¬lam vero valde utilis erat, quia in cir¬cumcisione erant credita eloquia Dei (id est, tradita mysteria ejus) et tunc valde efficax erat, quia Deus Justificat circumcisionem ex fide, et praeputium per fidem : non ergo superflue se habe¬bat circumcisio, etiamsi per se non da¬ret aliam gratiam, quam fides merebatur, aut acquirebat. Ad id quod dicitur de Abraham constat non fuisse justificatum ex opere operato circumcisionis, sed ex fide ; Credidit enim Abraham Deo, et re¬putatum est (522'V illi in Justitiam. Ghan. XV, Bom. III.

LXII. Postremo objici possunt aucto¬ritates aliquae. Primo, sacrae Scriptu¬rae. Dicitur enim Genes. XVII ; Mascu¬lus, cujus -praeputii caro circumcisa non fuerit, delebitur anima illa de -populo suo. In quibus verbis eodem modo commen¬datur necessitas circumcisionis, sicut et baptismi in illis verbis : Ilisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto. non intrabit in regnum coelorum. Joan. III. Et Levitici XVII dicuntur sacerdo¬tes expiare sanguine praevaricationes fi¬liorum Israel : Et Apostolus ad Hebr. IX: Semel in anno, inquit Intrabat solus pon¬tifex in sancta, non sine sanguine, quem offerret pro sua et populi iroiorantia. id est, pro peccato. Et patres communi ter aequiparant circumcisionem efficaciae baptismi, ut Augustinus libro III in Ju¬lianum, cap. XVIII dicit : "Quod non plecteretur tanta poena, qui non ciretun¬debatur nisi a peccato, tanto illo sacra¬mento liberaretur :" et in quinto hypo-gnost. circa medium dicitur : “Quod cir¬cumcisio gratiam baptismi gestabat :" et libro IV de baptismo, cap. XXIT ait Augustinus : "Ex circumcisione posse nos conjicere quid valeat in parvulis sacra¬mentum baptismi et Innocentius capite Majores, de baptismo dicit : "Qjuod ticut per baptismum, ita per circumcisionem re¬mittebatur originalis culpa. Cui etiam concinit Bernardus sermone XX de assump¬tione : "In baptismate sola gratia lavat hanc maculam, ,quam olim rasit petra cir¬cumcisiones patri-

bus passim inveniuntor.

XXXXX. Eespondetur omnes istas auctoritates probare ad summum, quod in parvulis remittebatur peccatum originale per circumci8ionem : quod vero id praestaret circumcisio ex opere operato active, hoc non dicunt; quin potius maxime cum Apostolo in hoc evacuant circumcisionis vim, et et extollunt efficaciam baptismi. Et quidem Augustinus solum ostendit contra Pelagianos, quod in parvulis aliquod peccatum est, quod indigeat aboleri per Christum, si quidem circumcisio dabatur parvulis in remedium peccati; alias non diceretur

' quod periret anima masculi, qui non fUisset circumcisus. Et inde ducit argumentura, quod etiam similiter 'baptismus remittat peccatum originale, sicut faciebat circumcisio. In adultis autem expiatio quae fiebat in sanguine, clarum est quod non fiebat virtute aliqua et efficacia, quam sanguis illonun sacrificio¬rum haberet: Impossibile enim est saaguine taurorum et hircorum auferri -peccata, ut ait Apostolus Eebr. IX; solum ergo ratione operis operantis et fidei, adjuncto sacrificio illa exteriori, et protestatione Christi venturi fiebat axpiatio, et propitiatio peccatorum; sine contritione autem non habebant ad id vim illa sacramenta.

3-1-45

INDEX RERUM

TRACTATUS DE .SACRAMENTIS

QQ. LX - LXIII

Quaestio LXI.

Quaestio LXII.